Obres de Ramon Lull

EDICIÓ ORIGINAL

FETA EN VISTA

DELS MILLORS Y MÉS ANTICHS MANUSCRITS

✱ Volum VIII ✱

PUBLICACIONS LULLIANES

Obres de Ramon Lull: edició original illustrada ab variants y facsímils dels més antichs m.ss., pròlechs, notes y glosaris, mostres de traduccions, etc.—Volums en 8.ᵘ major, al entorn de 500 págines cadascún. Ademés dels tres pertanyents a l'edició Rosselló (1886-92), interrompuda per malaltía y mort de l'editor, hi ha publicats per la Comissió Editora Lulliana desde l'any 1906, els siguents volums:

—Obres Doctrinals: **Doctrina Pueril. Libre del Orde de Cavallería. Libre de Clerecía. Art de Confessió:** ab 2 facsímils en fototipia y mostres de traduccions; pròlech general, variants y notes den *M. Obrador:* 1 vol. de més de 500 págs. . . . 10 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom I (caps. 1 al 59), ab proemi den *M. Obrador,* taula completa ab les rúbriques dels 366 capítols, mostres de traduccions llatines, facsímil policromat d'un m.s. del s. XV, comentaris y notes bibliográfiques . . . . . 10 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom II (caps. 60 al 102), ab facsímil policromat d'un altre m.s. quatrecentista, variants y notes. 7'50 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom III (caps. 103 al 168), ab un facsímil policromat d'un altre m.s. del s. XIV . . . 10 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom IV (caps. 169 al 226), ab un facsímil policromat d'un m.s. del s. XIII . . . . . 12'50 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom V (caps. 227 al 268), ab un facsímil policromat d'un m.s. del s. XIV, y sis gravats. 10 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom VI (caps. 269 al 314). 12'50 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom VII (caps. 315 al 366). 15 pts.

A PUNT DE SORTIR

—**Libre de Blanquerna,** contenint el **d'Amic e Amat.**

EN PREPARACIÓ

—**Libre del Arbre de Sciencia;** dos toms.

—**Libre de Sancta María.**

ALTRES EDICIONS LULLIANES

—**Libre d'Amich e Amat;** text original, ab facsímil; proemi, notes y glosari den *M. Obrador:* 1 vol. de 215 págs. en 8ᵘ . 2'50 pts.

Exemplars en paper de fil, perllongat, numerats . . . 4 »

—**Libre de les Besties;** (extr. del *Fèlix de Maravelles del mon);* ab introducció y glosari den *M. Obrador:* 1 vol. en 8ᵘ (de la Biblioteca Popular *L'Avenç)* . . . . 0'50 pts.

—**Libre de la Doctrina Pueril;** text original; ab pròlech y notes den *M. Obrador:*—Barcelona, G. Gili editor, 1906: 1 vol. de 303 págs. en 8ᵘ, paper de fil. . . . . 4 pts.

OBRES ORIGINALS
DEL
ILLUMINAT DOCTOR MESTRE RAMON LULL

LIBRE DE CONTEMPLACIÓ EN DEU

escrit a Mallorca & transladat daràbic en romanç vulgar devers lany M.CC.lxxij.

TRANSCRIPCIÓ DIRECTA

CONFRONTES Y VARIANTS DELS MÉS VELLS MANUSCRITS

PER

Moss. Salvador Galmés

Tom VII

PALMA DE MALLORCA
COMISSIÓ EDITORA LULLIANA
* 1914 *

En l'Estampa d'Amengual y Muntaner.—Conquistador, 30.

PALMA DE MALLORCA

Comissió Editora de les Obres originals del B. Ramón Lull.

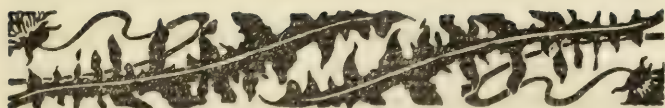
M. I. Sr. Mn. Antoni M.ª Alcover, *President.*
M. I. Sr. Mn. Miquel Costa i Llobera, *Vocal.*
M. I. Sr. Mn. Jusep Miralles i Sbert, »
M. I. Sr. Mn. Mateu Rotger i Capllonch, »
N'Estanislau de K. Aguiló i Aguiló, »
En Juan Alcover i Maspons, »
En Miquel Ferrer i Mayol, *Administrador.*
Mn. Salvador Galmés i Sanxo, *Secretari.*

Libre de Contemplacio

Vol. III.

(Acabament)

De la .xl.ª distinccio doracio.[1]

¶ Cap. 315. *De la forma doracio.*

Deus *gloriós! A vos, Sènyer, sia donada gloria e honor per tots temps.* Car enaxí com lo mon es .j. en forma, la qual forma es en .iij. figures, so es figura sensual e figura entellectual e figura animal, e totes .iij. les figures componen una forma tan solament, enaxí oracio es una en forma de la qual safiguren .iij. figures, so es oracio sensual e oracio entellectual e oracio composta de abdues les primeres figures: car enaxí com animals son la tercera figura composta de les sensualitats e de les entellectuitats, enaxí la tercera figura doracio es composta de la oracio sensual e de la oracio entellectual. ✠ 2. On, com assò,[2] *Sènyer,* sia enaxí, doncs segons assò son figurades al humà enteniment[3] tres figures doracio: la primera es oracio sensual, axí com home qui nomena e parla adorant vostres vertuts e vostres honraments demanant a vos gracia e perdó e benediccio; la segona es oracio entellectual, axí com home[4] qui en sa oracio vos remembra eus entén eus ama eus contempla membrant

1. J, Distinctio coranta. Que es de Oratio.—2. E, ayso *(forma usual).* —3. E, son afigurades al humanal enteniment.—4. E, lome.

e entenent e volent vostres honraments e vostres vertuts; la tersa es axí com lome qui fa bones obres e fa bé e usa de dretura e de misericordia e de veritat e de les altres vertuts. ✠ 3. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com en la distinccio damor avem aút ordonament e endressament per la memoria e per lo enteniment e per lo voler, enaxí en esta distinccio doracio proposam a donar ordonament[1] e endressament ab les .iij. figures doracio damun dites; e enaxí com la primera e la segona figura damor estàn en la tercera figura segons ques prova en lo derrer capítol de la distinccio damor, enaxí la primera e la segona figura doracio estàn en la tersa figura doracio, la qual .iij.ª figura doracio, *Sènyer,* lo vostre servidor proposa a salvar e a guardar e a estojar en le tersa figura damor per tal que aprés sa mort les .iij. figures doracio atrob en la tercera figura damor.

4. *Liberal Senyor en tots bens qui sots amor de mos enamoraments!* La primera figura doracio se diu de sensualitat. On, deym que com hom vos adora eus beneex sensualment, adoncs la boca vos nomena eus beneex eus prega e diu hom: gloria e benediccio e vertut e honrament e reverencia e honor sia feta a vos, *Sènyer Deus,* qui sots pare e senyor e creador de tot quant es, del qual vé gracia e benediccio a totes creatures. ✠ 5. *Dreturer Senyor!* Com hom vos clama mercè que li perdonets sos peccats e que li donets gracia e benediccio, e com hom se penet a vos de sos peccats es confesa ab vos[2] ab cor humil devot es conex peccador e culpable[3] e es en volentat que nos torn al peccat, adoncs vos adora hom sensualment. ✠ 6. *Gloriós Senyor!* Com hom sajonolla e besa la terra e leva ses mans e sos ulls en vert lo cel e fa lo sant senyal de la crou, adoncs vos adora eus prega[4] sensualment lo cors, lo qual es creat e format a fer oracio e reverencia e honor a son creador e

1. E, ordenament *(forma usual).*—2. E, a uos.—3. E, coupable *(passim).*—4. E, soplega.

a son senyor e a son benfactor: car en axí com la boca es creada per nomenar e per adorar vostres vertuts glorioses, enaxí lo cors del home es creat per tal queus fassa soplegant reverencia e honor.

7. *Ah Senyor qui amats tots los volers qui del vostre voler senamoren!* La figura segona doracio es entellectual, adoncs com la beneyta ànima devotament vos remembra eus entén eus ama eus contempla e fruex en vostres vertuts e en lacabament de vostres proprietats e tots sos senys entellectuals dona a contemplar los vostres honraments e les vostres obres vertuoses. ☙ 8. *Excellent*[1] *Senyor!* Com la ànima vertuosa ha contriccio e penediment de sos peccats e ella metexas jutja es ponex a fer penetencia e a donar afflicions al cors de dejunis e de sostenir fam e set e fret e calt per la vostra amor, adoncs, *Sènyer,* vos adora eus beneex entellectualment; car la potencia entellectual mutiva mou la ànima a membrar e a entendre e a amar vos, e mou la a aver contriccio e penidiment dels mals que ha fets e del bé que pogra aver fet com nol ha fet e moula a temor e a tembre la vostra forts justicia e moula a confiar en la vostra acabada misericordia. ☙ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com vos avets donat oyment a home per oyr e ulls per vèer e nas per odorar e gustar per menjar e tactus per sentir, e que daquestes .v. sensualitats se form e safigur oracio sensual, enaxí avets donada a la ànima memoria e enteniment e voler e los .v. senys entellectuals e ymaginacio e raó per tal que de totes estes figures entellectuals se form[2] e safigur oracio entellectual, per la qual figura la ànima sia loant e adorant e reclamant e contemplant perdurablement son gloriós Deu.

10. *Senyor humil per lo qual mos ulls ploren el meu cor senamora!* La tersa figura doracio se diu com hom fa bones obres e usa de vertuts: car tota ora que hom sia dre-

1. E, eccellent *(forma usual).*—2. E, forme.

turer e misericordiós e vertader e humil e pacient e continent e devot, vos adora hom eus prega eus reclama, jassía so[1] que en aquell temps hom nous remembre nius entena e hom es remembrant e entenent e volent alcuna altra cosa[2] dreturament e vertuosament. ✠ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en esta tersa figura doracio entren totes quantes obres fan los homens justs; car pus que hom qui es sens peccat mortal ha formada la tersa figura de les dues figures, ques que hom fassa menjant o bevent o durment o seent o anant o parlant o comprant o venent o dolant o cavant o arant o obrant o ques que sia, en tot vos adora eus loa eus beneex. ✠ 12. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com vos avets creada la primera e la segona figura doracio per tal que vos siats loat e adorat e contemplat per elles, enaxí avets creada en home la tersa figura doracio per tal que per aquella siats adorat e beneyt e servit e contemplat; e enaxí com amor en la tersa figura estoja e salva e guarda la figura primera e la segona, enaxí oracio en la tersa figura guarda e estoja e salva[3] la figura doracio sensual e entellectual; e enaxí com les dues figures damor priven de la tercera figura damor per lo corrompiment que desamor fa dambues les figures, en axí la oracio sensual e entellectual se corromp per obres de peccat com[4] la tercera figura doracio priva de forma actual per la forma actual de peccat en la sensualitat e en la actualitat del home peccador.

13. *Oh vos, Sènyer, qui avets languit mon cors ab la gran amor de mon cor!* Enaxí com lo mirall vertader significa vertaderament les figures qui a ell se representen, en axí aquestes .iij. figures doracio son afigurades vertaderament per lordonament qui es fet en les .iij. figures. Mas, enaxí com lo mirall tort falsament significa les figures qui en ell se representen, enaxí les .iij. figures dora-

1. E, jassiayso *(forma usual)*.—2. E, causa *(forma usual)*.—3. E, estoja e salua e guarda.—4. A, en.

cio son falsament afigurades com[1] son desordonades per desordonada sensualitat e entellectuitat. On, com assò sia enaxí, doncs per assò, *Sènyer,* hom vos adora a vegades vertaderament e a vegades falsament. ✠ 14. Car en so que los uns homens son justs e los altres son peccadors, e en so que hom en un temps es just e en altre temps es peccador, per assò son alterades e camiades les figures doracio en lurs contraries figures; car tal hora cuida hom adorar e pregar que blastoma e maleex, e tal hora cuida hom estar en oracio que està fora los termens doracio remembrant e entenent e amant los delits e les vanitats daquest mon. ✠ 15. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs com hom vos adora eus contempla ordonadament e endressada e totes .iij. les figures son ordonades e endressades en vos a adorar e a contemplar e a fruyr,[2] adoncs es hom exoít en sa oracio en so de que prega e en so que demana o[3] en altra cosa semblant o mellor daquella; car si hom no era exoít per vos, sería significat que hom fos pus ordonat e endressat e pus vertuós en vos a adorar e a contemplar e a pregar que vos en exoír aquells; e assò es cosa impossíbol que vos exoescats[4] aquells qui falsament e injuriosament vos preguen nius demanen.

16. *Senyor forts qui apoderats e vencets tot so que vol vostre voler!* Com la oracio es acabada, adoncs la boca dient vos adora en so que la memoria remembra e lenteniment entén e la volentat vol, e lo cors vos soplega e los ulls ploren los peccats el cor suspira los mortals falliments que ha cogitats e pensats, car de totes aquestes coses se forma e safigura la figura doracio sensual en acabada forma. ✠ 17. *Homil Senyor!* Com la oracio sensual se forma de falsa figura e de defalliment, adoncs la boca vos adora en so que la memoria no remembra ni lenteniment no entén

1. A, e com.—2. A, en uos adorar e en contemplar e a fruyr: J, en uos adorar e contemplar e fruir.—3. A, on.—4. E, e ayso es causa impossibol axí com es causa impossibol que uos exoescatz.

ni la volentat no ama, e lo cors està davant lo vostre altar tot dret o seent e nous fa nulla reverencia ni nulla honor. On, de totes estes coses se forma oracio en falsa e en vana e en naquisa[1] figura. ☙ 18. On, com assò sia enaxí, *Sènyer,* doncs qui vol apercebre ni conèxer la oracio sensual si es acabada en figura o no, covè que encerc si es ordonada per la oracio entellectual ne si sacorda ab ella; car sens que la oracio sensual no prena ordonament e concordament ab la oracio entellectual, impossíbol cosa es que pusca esser acabada en figura, per lo qual defalliment de figura es enaxí com alcunes pintures afigurades en tant de falliment[2] que a penes significuen nulla figura.

19. *Rey gran en tots honraments e en totes noblèes!*[3] Enaxí, *Sènyer,* com cors se forma en lo ajustament de la materia e de la forma, enaxí la oracio entellectual com pren vera figura e acabada covè de necessitat que safigur en lo remembrament membrant e en[4] lenteniment entenent e en la volentat volent los vostres honraments e les vostres honors els vostres manaments; car en altra manera la figura entellectual no puría reebre[5] acabada figura. ☙ 20. *Gloriós Senyor!* Com la figura entellectual safigura[6] de falsa figura, adoncs la memoria remembra e lenteniment entén e la volentat ama les vanitats temporals e la vanagloria mundana, e la ànima ublida e innora los vostres honraments e los vostres manaments: on, per so car la ànima no membra ni entén ni ama so que deuría e membra e entén e ama so que no deuría,[7] per assò com la ànima vol adorar avent fals remembrament e enteniment e voler, adoncs se forma en la oracio falsa entencio e falsa memoria e fals enteniment e fals voler. On, de totes estes coses se forma es compòn falsa figura en la falsa oracio entellectual. ☙ 21. On, com

1. E, naquissa.—2. A, defalentment: J, de defalliment.—3. E, nobleses *(forma usual en tots els substantius similars).*—4. A, manca *en.*—5. E, resebre *(forma usual).*—6. E, se figura.—7. A, J, manca aquest membre.

assò sia enaxí, doncs qui es, *Sènyer,* en vera lig e ab vera entencio vos adora eus reclama membrant e entenent e volent veritat, aquell fa oracio en vera figura, a la qual vera figura vos representats vos qui sots font de veritat, axí com la resplandor del sol qui es representada al home qui es veent[1] sa clardat. On, aquells qui creen[2] en falsa lig e an falsa fe e falsament vos preguen, a aquells vos absentats en lur oracio,[3] axí com la clartat del sol es absent al home cec; e assò es per so car los infeels vos adoren creents falsetats en so que lur remembrament nous remembra ni lur enteniment nous entén ni lur voler nous vol en vostra veritat.

22. *Eternal Senyor sens fi e sens comensament!* Com la tersa figura doracio es afigurada, adoncs es hom sens peccat mortal e fa hom so que fa ab vera entencio e ab vertader remembrament e enteniment e voler, enaxí que com en Pere vos ha adorat sensualment e entellectualment, ell sesforsa aitant com pot com pusca esser vertuós en son parlar e en son callar e en son anar e en son estar e en son menjar e en son obrar e en son membrar e entendre[4] e voler e en son cogitar e en son ymaginar e en totes les altres coses que fa; car de totes estes coses safigura acabada la figura de la tersa oracio. ✠ 23. *Vertuós Senyor!* Com la tersa figura doracio safigura de falsa figura, es per so car com hom[5] vos ha pregat e adorat e contemplat se liura a peccats e es desobedient als vostres manaments. On, en la oracio ha vos pregat, *Sènyer,* que li perdonets sos peccats e en la oracio se penet de sos peccats e demana que li donets gracia e denediccio en est mon e en lautre, e com ha fenida sa oracio e es exit de la esgleya, encontinent fa obres contraries a aquelles de queus ha pregat; e car ell vos ha demanat e nous dona, e car demana perdó e no perdona,

---

1. E, uesent *(de* ueser, *forma usual).*—2. E, cresen *(passim).*—3. A, en oracio lur.—4. A, e en son entendre.—5. A,J, la tersa figura doracio safigura de falsa figura per so con hom.

e car reeb de vos dons e nols vos graex, e car nous atén aprés la oracio so que en la oracio vos promet, per assò la oracio de totes estes coses damundites se forma de falsa figura. ✠ 24. *Dreturer Senyor!* Com en Guillem vos prega èus adora en la primera figura e en la segona que vos li donets e li perdonets, e son remembrament remembra e son enteniment entén que ell es en peccat e que no sen lexará en la tersa figura doracio, la figura doracio es falsa en totes .iij. les figures per so car lo voler den Guillem vol coses don vos reebríets figura de peccats e de falliments e de desordonacio e de injuria; e car assò no pot càer[1] en vos ni en vostres obres, per assò se cové que sia falsa figura e desordonada[2] tota oracio axí afigurada.

25. *Ah Senyor qui sots consolacio de mon remembrament e resplandor de mon enteniment e acabament de mon voler!* Qui vol ni ama formar sa oracio en acabada figura e la vol afigurar en tal figura que sia digna de esser exoída, cové que la forme e lafigur ab les .iij. figures[3] damor, les quals son amar vos e sí metex e son pruxme; car com hom met aquestes .iij. figures damor en sa oracio, adoncs les .iij. figures damor formen la oracio en acabada forma e fanla digna com sia per vos reebuda e exoída. ✠ 26. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com longuea nos puría[4] formar ni afigurar en cors sens amplea e pregonea, enaxí amor nos poría afigurar en home sens que hom no amàs vos e sí metex e son pruxme. On, qui vol afigurar ni formar amor en sa oracio, cové que en sa oracio am vos sobre totes coses e cové que am sí metex aitant com son pruxme e son pruxme aytant com sí metex; car si en esta manera no afigura amor en oracio, privaríen desta oracio totes les .iij. figures[5] damor, e per la privacio damor la oracio reebra[6] falsa figura,[7] per la qual falsetat no sería dig-

1. E, no pot esser.—2. A, e de desordonada.—3. E, uertutz.—4. A, no puria.—5. E, totes .iij. les figures.—6 E, resebra: J, rebria.—7. E, gitura.

na que per vos qui sots veritat fos exoída. ✠ 27. Car en axí, *Sènyer*, com longuea en cors afigura pregont e ample, enaxí per contrari seny qui ama més altra cosa que vos, falsament ama so que ama; e enaxí com pregont e ample afiguren en cors longuea, enaxí entellectualment qui egualment sí metex e son pruxme ama, vos ama sobre totes coses. On, com assò sia enaxí, doncs qui estes .iij. figures damor sab formar ni afigurar en sa oracio, adoncs sab endressar sa oracio a[1] esser exoída; e qui les dites .iij. figures no sab formar ni afigurar en sa oracio, adoncs ell metex es occasió com no sia exoít de so que prega ni demana.

28. *Oh vos, Sènyer, qui us demostrats e us representats a les cuites e a les necessitats dels vostres servidors!* Enaxí com los graners son pus plens on hom més de blat met en ells e les caxes son pus plenes dels tresors on hom més ne met en elles, enaxí les dues figures doracio on hom més e pus fortment e pus sovén les afigura, més ne met hom e nestoja en la tercera figura; e enaxí com los graners son pus plens on lo blat es pus bell e mellor, e les caxes contenen[2] més de tresor com son plenes dor[3] e dargent e de peres precioses, que no fan com contenen en sí moneda composta dargent e de coure, enaxí la tersa figura doracio segons que son més e mellors les dues figures, segons la bonea daquelles es continent dacabament e de compliment en vertut e en gracia e en benediccio. ✠ 29. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs, quant será aquell temps que lo vostre servidor serà desempatxat dels bens temporals a posseyr! ni quant serà aquell dia que ell hi pusca renunciar ni en los munts[4] pusca formar ni cullir oracions sensuals e entellectuals e en molta quantitat e en gran perfeccio! e que totes aquelles oracions pusca estojar e metre en tresor en la tercera figura doracio! Car no es null tresor qui aquest tresor valla. On, com assò sia enaxí, doncs bonahui-

1. A, manca *a*.—2. E, continen.—3. E. aur *(forma usual)*.—4. E, mons.

rats son los homens religiosos[1] els hermitans qui dia e nit en esta tersa figura doracio meten tantes figures sensuals e entellectuals doracio, e tan bones e tan vertuoses oracions tresorejen e estojen en la tercera figura doracio.

※ 30. *Gloriós Senyor!* Com a motle[2] e com a pròlec doracio lo vostre servidor ab ajuda e ab gracia vostra ha afigurat e format aquest capítol doracio per tal que tots los capítols esdevenidors se formen e safiguren segons la forma e la figura daquest capítol. On, qui vol conèxer en los capitols esdevenidors si sa[3] oracio es acabada ni vertaderament formada, cové que la endrès e la compar ab aquestes .iij. figures doracio damundites, car sens elles hom no pot esser[4] ordonat ni endressat en aorar ni en reclamar ni en contemplar son gloriós Deu.

¶ CAP. 316. *Com hom adora e contempla la gloriosa unitat de nostre Senyor Deus.*

H *Deus singular gloriós! A vos, Sènyer, sia feta reverencia e honor per tots temps.* Car qui vol adorar ni contemplar la vostra unitat gloriosa, cové que afigur en sa oracio e en sa contemplacio .iij. figures doracio, les quals son oracio sensual e oracio entellectual e oracio composta de la sensual oracio e de la entellectual;[5] car sens totes .iij. estes figures doracio, *Sènyer,* hom no pot adorar ni contemplar la vostra unitat vertuosa de totes les forces del cors e de la ànima, e car vostra excellent

1. E, relegioses.—2. J, mollo.—3. E, la.—4. E, no pot esser hom. —5. A, de la sensual e oracio de la entellectual.

unitat es digna que sia per hom adorada[1] e contemplada per totes les formes corporals e esperituals, per assò cové que aquells qui adorar ni contemplar la volen que la adoren e la contemplen ab totes .iij. les figures damundites. ✠ 2. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol en la oracio formar ni afigurar les .iij. figures, cové, *Sènyer*, que la figura sensual form e afigur ab les coses corporals e ab los .v. senys sensuals, e a la figura entellectual do forma e figura[2] ab les coses esperituals e ab los .v. senys entellectuals, e la figura composta damdues les figures cové esser afigurada e formada ab los senys sensuals e ab los entellectuals en fer bones obres. ✠ 3. On, gloria e benediccio sia, *Sènyer Deus*, a la vostra sancta unitat gloriosa: car lo vostre servidor devant lo vostre altar gloriós dona e ofer totes ses forces potencials e actuals de totes ses sensualitats e de totes ses entellectuitats per adorar e contemplar la vostra unitat sancta, la qual unitat es sobre totes unitats simple noble vertuosa sanctificada acabada poderosa maravellosa gloriosa.

4. *Pater noster qui es in celis, del qual reeben gracia e benediccio totes creatures!* Lo vostre servidor, *Sènyer*, forma e afigura la oracio sensual ajenollantse e besant la terra e levant ses mans e sos ulls al cel, nomenant e dient vostra sancta unitat gloriosa, confessant e atorgant que no es en esser mas .j. deu tan solament ni no es digna cosa que sia de un deu en fora; car tants deus no seríen que poguessen bastar a aver tanta de noblea ne de bonea com basta un deu tan solament. On, per assó lo vostre servidor diu sensualment que beneyta sia la vostra sancta gloriosa unitat[3] e beneyts son tots aquells qui en .j. deu creen tan solament e en .j. deu tan solament se confíen, e maleyts son aquells qui la vostra unitat neguen ni descreen ne qui més de un deu creen. ✠ 5. *Amorós Deus de gloria!* Lo vostre

1. E, ordenada.—2. A, de forma e de figura.—3. E, que beneyda sia la uostra gloriosa unitat.

servidor adorant soplegant a la vostra unitat sancta, diu al firmament e al sol e a la luna e a totes les esteles e a totes les vertuts creades en lo cel, que adoren e sopleguen a la vostra unitat gloriosa, e assò metex diu als .iiij. elements e a tots los jenres e les especies els individuus dells; car totes quantes coses son, *Sènyer*, son creades e sostengudes e beneficiades de la vostra sancta unitat qui es mare de totes unitats e de totes pluraritats[1] creades: on, per assò lo vostre servidor adora de totes ses forces la vostra unitat amorosa. ✠ 6. Tant es gran raó, *Sènyer Deus*, que hom no ador ni reclam mas un deu tan solament, que per assò lo vostre servidor no prega ni reclama mas .j. deu ni nos confía mas en .j. deu tan solament, e a un deu tan solament dona e atriboex tota vertut e tot honrament e tota gloria, e a .j. deu tan solament se dona es liura es comana per esser[2] son servidor e son loador e son amador e son benvolent; car un deu es tan solament cumpliment e acabament de mon voler e de mos enamoraments, e sens vostra unitat no vull que ma ànima aja de nulla re acabament ni cumpliment ni plaer.

7. *Oh vos, Sènyer Deus, qui tot sol sots digne de tota vertut e de tot honrament!* Com en lo vostre servidor caia fam e set e calt e fret, e com de necessitat aja a durmir e aja a parlar e a tractar de totes les coses necessaries a les coses damundites, e com sia occupat[3] en les necessitats de sa muller e de sos infants e de sos amics, doncs per assò la mia sensualitat no basta a adorar continuament sens null cessament la vostra unitat gloriosa, enans cové ques lex de loar e de nomenar la vostra unitat e que nomèn altres coses. ✠ 8. Si no fossen, *Sènyer*, a hom coses necessaries nomenar les coses que son sustentacio de vida corporal, molt fora folla cosa que hom se lexás de adorar e de nomenar vostra sancta unitat e nomenàs[4] pa o vi e carn e les altres

1. E, ploralitats.—2. E, a esser.—3. E, acupat.—4. A, nomenats.

coses semblants a aquestes; car la vostra sancta unitat es cosa infinida eternal acabada, e totes aquestes coses que hom nomena per dar sustentacio[1] al cors son coses corrompables[2] e coses finides e termenades e coses avents defalliment. On, com assò sia enaxí, doncs, quant será aquell temps gloriós que hom no aurà necessitat de nomenar nulla cosa al cors necessaria per tal que hom pusca[3] nomenar continuament la vostra unitat gloriosa! ☙ 9. *Subirà Senyor!* Com lo vostre servidor saja a jaquir[4] de nomenar e de adorar sensualment la vostra sancta unitat per raó car ha a nomenar les coses al cors necessaries, clamaus mercè que com se lexa[5] de adorar e de nomenar la vostra unitat gloriosa, que vos la oracio sensual metats e conloguets e estojets en la tercera figura doracio, en axí com la primera e la segona figura damor estojats e salvats en la tercera figura damor en aquells qui son vostres amadors e vostres loadors e servidors: car enaxí com lo pastor qui estoja son pa en son dobler per so car nol pot menjar en lo temps que corre a defendre son bestiar, enaxí qui savi es deu estojar la primera figura doracio en la .iij.ª com de necessitat se ha a jaquir de la oracio.

10. *Reclamat Senyor sanctificat beneyt!* La segona figura doracio se diu de entellectual oracio. On, lo vostre servidor entellectualment adora e contempla la vostra sancta unitat gloriosa de tota la forsa de son remembrament e de son enteniment e de son voler, e ab totes les forces de sos .v. senys entellectuals contempla e adora una deitat tan solament, gloriosa sobre tota gloria, acabada sobre tot acabament, honrada sobre tots honraments. On, aitant com lo voler, *Sènyer*, mou lo enteniment que encerc en lo remembrament qui remembra que no es altre[6] deu si no vos, per lo qual remembrament lenteniment entén que no es altre deu sino vos,[7] per lo qual remembrament e enteniment

1. E, sostentacio.—2. A, comparables.—3. A, ne pusca.—4. M, *cessare.*—5. E, el se lexa.—6. A, altreu.—7, A,J, manca tot aquest incís.

lo voler no ama altre deu sino vos, aitant son totes les .iij. vertuts adorants e contemplants la vostra sancta unitat membrada e entesa e amada.[1] ✠ 11. *Gloriosa unitat singular divina!* Aitant ma memoria membra[2] que ella no pot membrar tota la noblea de la vostra unitat e membra que lenteniment no la pot tota entendre ni la volentat no pot en tan gran fervor[3] voler ni amar la vostra unitat com ella es digna de esser amada, daitant, *Sènyer*, la memoria mia[4] forma e afigura oracio entellectual a adorar e a contemplar vostra unitat gloriosa; e aitant com lo meu enteniment entén que ell no pot entendre ni la memoria no pot membrar ni la volentat no pot amar en tant la vostra unitat com ella es digna de esser entesa e membrada e amada, daitant lenteniment forma e afigura la oracio en contemplar e en adorar vostra unitat beneyta; e aitant com lo meu voler vulría més voler la vostra unitat que no pot voler ni la memoria no pot membrar ni lenteniment no pot entendre, daitant forma e afigura la oracio e la contemplacio sobre ses forces e sobre la forsa del remembrament e del enteniment. ✠ 12. *Graciós Senyor!* Com la mia ànima remembra que vostra unitat ha creat son remembrament e com entén que vostra unitat ha creat son enteniment e com vol que vostra unitat aja creada sa volentat, adoncs la mia ànima es adorant e contemplant membrant[5] e entenent e[6] volent la vostra unitat gloriosa; e com la mia ànima cogita e aperceb vostra unitat e com la consciencia afliccioneja ma carn dels falliments que ha fets contra vostra unitat e com la mia subtilitat sasubtila en la noblea de la vostra unitat e la mia coratgía sesforsa e savigora a esser fervent[7] en loar e servir vostra unitat divina, adoncs la mia ànima adora e contempla entellectualment[8] vostra uni-

1. E, membrada entesa amada.—2. E, aytant com ma memoria membra.—3. E, freuor *(forma usual)*.—4. E, la mia memoria.—5. A, e membrant.—6. E, manca *e*.—7. E, freuènt *(forma usual)*.—8. A, actualment.

tat gloriosa cogitant e apercebent e concenciejant[1] e asubtilant e ab fervor.

13. *Ajudable Senyor a tots aquells qui en les vostres forces se confíen!* Com lo meu voler fa encercar a mon enteniment en mon remembrament los significats qui signifiquen vostra unitat gloriosa, adoncs mon enteniment entén com mon remembrament remembra que no es en esser mas un deu tan solament; car en so que mon remembrament remembra que no es mas un mon tan solament ni no es mas un sol e una luna, lo meu enteniment entén que no es altre deu sino vos; car si lo mon e lo sol e la luna qui son coses creades[2] an tanta de dignitat que no ajen altres semblants a ells, doncs, quant més es significat que vos ajats dignitat de esser un deu tan solament e que no sia altre deu sino vos! ✠ 14. *Gloriós Senyor!* Enaxí com lenteniment atroba en lo remembrament que no es mas .j. deu tan solament, lo qual atrobament fa per los significats de la singularitat del mon e del sol e de la luna que lo remembrabrament remembra, enaxí lenteniment atroba en lo voler que no es mas .j. deu tan solament; car si molts deus fossen, lo voler creat no pogra dells aver cumpliment[3] ni sadollament; car si molts deus fossen no fora en ells acabament, car foren fenits, e pus acabament no aguessen, no agren sadollar ni pogren acabar[4] ni complir lo voler de la ànima; e assò es, *Sènyer*, cosa impossíbol que ànima qui es creatura no pusca esser complida ni sadollada en son voler; car si era cosa impossíbol que son voler fos complit e sadollat per altre, sería cosa impossíbol que fos creada ni fenida. On, si axí era, sería ànima fenida en quant no auría acabament, e sería infinida en quant no sería qui li pogués dar compliment; e assò es de les majors impossibilitats qui pusquen esser, que ànima sia cosa fenida e infinida. ✠ 15. *Humil Senyor!* Dementre que la ànima membra e entén e vol

1. E, conscienciejant.—2. E, qui son causes creades e fenides.—3. E, resebre cumpliment.—4. E, no pogren asadolar ni acabar.

los significats qui de necessitat signifiquen que vos sots .j. deu solament,[1] adoncs se forma en la ànima oracio e contemplacio entellectual: car enaxí com la ànima adora e contempla per fe vostra sancta unitat sens que non membra ni nentén null significat necessari, enaxí per altra manera la ànima es adorant e contemplant vostra unitat gloriosa com[2] la memoria remembra e com lenteniment entén e com la volentat ama los significats qui demostren al humà enteniment per raons necessaries que no es en esser mas un deu tan solament.

16. *Perdurable Senyor, comensament de tots comensaments, acabament de tots acabaments!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que .j. es lo comensament e la fi de compte e que un es enfre lo comensament e la fi de compte; car si es compte fet de .ij., .j. es lo comensament de .ij. e .j. es la fi; e si es lo compte de .iij., .j. es lo comensament e .j. es en lo mig e .j. es en la fi; e si lo compte es de .iiij. o de més de .iiij., .j. es en lo comensament e .j. es en la fi e .j. entra enfre lo comensament e la fi. ✠ 17. On, com assò sia enaxí, *Sènyer,* doncs com lo voler vol adorar vostra unitat e fa al enteniment adorar vostra unitat encercant en lo remembrament los significats quel remembrament representa al enteniment adorant lo remembrament vostra unitat, adoncs per lo nombre comensat de .j. e fenit e acabat per .j. e farcit de .j. e .j. dintre[3] lo .j. primer el .j. derrer e car a tot nombre en creatura pusca esser afit .j. potencialment, per assò es significat en la vertut que .j. ha en nombre, que vos sots unitat divina tota sola, la qual unitat es e fo e serà davant e detràs e el mig de totes creatures:[4] car axí com en nombre es .j. comensament, axí es significat que .j. sia lo creador qui ha donat comensament a les creatures; e axí com .j. dona fi a nombre o afigiment, axí es significat que la vostra unitat aja tant dacabament,

1. J, tan solament.—2. A, e on: J, e com.—3. A, e dintre.—4. E, les creatures.

que les creatures ajen fi e acabament per la vostra unitat gloriosa. ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en axí com nombre no puría aver comensament ni mijà ni fi sens .j., enaxí es significat que lo mon no puría aver comensament ni mijà ni fi si la vostra unitat no era tota sola essencia divina e eren més de .j. deu en esser; e enaxí com nombre se consuma es destroex per destruiment de .j., en axí tot lo mon sería destruít e corrumput e sería debades si la vostra unitat no era tota sola e eren .ij. o més deus: car enaxí com lo nombre de .v. se destroex com hom ne toll .j. e lo nombre de .iiij. se destroex com hom ne toll .j. e lo de .iij. com hom ne toll .j. e lo de .ij. com hom ne toll .j., enaxí si era cosa que fossen més de .j. deu, sería destruída vostra unitat en aquella sanctedat e en aquell acabament en lo qual es ara com no es mas .j. deu tan solament; e si la vostra unitat era en sí defallent, tota creatura e tot nombre e totes coses seríen debades e sens causa final; e assò es cosa impossíbol que tantes belles e bones creatures sien sens qual que final occasió.

19. *Singular Senyor amorós digne de tots honraments e de totes laors!*[1] Qui vol adorar ni contemplar la vostra unitat gloriosa, reeba los significats que donen vostres glorioses vertuts de la vostra sancta unitat vertuosa; car infinitat ne eternitat ni acabament de justicia ni de misericordia ni de poder ni de saviea ni damor ni donrament ni de les altres vertuts, no puría esser en esser; car totes estes vertuts no puríen esser acabades en substancia divina pus fos altra substancia divina semblant a aquella, ni nulla substancia no sería digna de esser substancia divina pus fos altra substancia divina semblant a aquella, ni nulla substancia no sería digna de esser substancia divina pus altra substancia fos divina. ✠ 20. On, com la bonahuirada ànima, *Sènyer,* reeb en los significats de les creatures que les vertuts da-

1. E, loors *(forma usual).*

mundites son en substancia acabada, e com reeb en los significats de les vostres vertuts que elles no puríen esser en la substancia si era altra substancia divina semblant a la vostra, adoncs aquella ànima adora e contempla la vostra unitat gloriosa qui ha creades les creatures per tal que signifiquen a la ànima les vostres vertuts en tal disposicio e manera, que per elles aperceba la ànima que vos sots tan solament .j. deu gloriós pare e senyor e creador de totes creatures e de totes coses. ✠ 21. Qui vol, *Sènyer,* adorar e contemplar vostra sancta unitat, sapia membrar e entendre e cogitar e apercebre; car totes quantes especies los elements componen, servexen tan solament a una especia humana, la qual humana especia es sobre totes les especies elementades. On, com assò sia enaxí, doncs significat es en assò al humà enteniment que enaxí com totes les especies corporals son dejús senyoría e noblea duna especia humana, que enaxí la humana especia sia dejús una unitat divina; car si fossen més de un deu fora significat o que totes les especies fossen dejús dues o més especies e que cascuna de les especies fossen eguals en vertut e que agués cascuna de les especies son deu. On, com home sia la mellor creatura, per assò es significat que no es altre deu sino vos. On, com assò sia enaxí, doncs de les mellors oracions que hom pot fer a vostra unitat es que hom reeba los significats que les creatures donen de vostra unitat gloriosa.

22. *Oh vos, Jhesu Christ, qui ab acabament de vostra humana qualitat significats lacabament de vostres divines vertuts!* Si fos cosa que fossen dos deus en esser e que la .j. fos bo e lautre mal e que la .j agués creades les coses entellectuals e lautre agués creades les coses sensuals, doncs fora significat al humà enteniment que acabament e defalliment aguessen egual quantitat e natura e proprietat en esser e en privacio. On, com assò sia cosa impossíbol per so car esser e acabament sesguarden en natura, e defalliment se

guarda en natura ab privacio, per assò es significat que impossíbol cosa es que deus mal pusca esser en esser ni posseyr esser, e que deus bo[1] pusca privar de noble esser ni que sia en defallent esser. ✠ 23. On, com la beneita ànima, *Sènyer Deus,* aquestes coses sab remembrar e entendre, e lo voler a molt gran plaer dels significats que la memoria representa al enteniment e del reebiment[2] que lenteniment fa dels significats qui demostren .j. deus esser en esser tan solament lo qual es deus acabat en tots acabaments, adoncs lo voler es contemplant e adorant la vostra sancta unitat, e per la oracio e la contemplacio del voler, lo remembrament adora e contempla vostra unitat representant al enteniment vostres acabades vertuts, e lenteniment adora e contempla vostra gloriosa singularitat. ✠ 24. *Gloriós Deus!* Entellectualment entenem que com la cogitacio dome cogita esser dos deus en eser, que adoncs la memoria no remembra ni lenteniment no entén ni la volentat no ama en aquells .ij. deus tant dacabament com fa com la cogitacio no cogita mas .j. deu esser en esser tan solament. On, com la ymaginativa sia creada per tal que ymaginant represent a la memoria e al enteniment e al voler tals significats e tals coses de son creador que la memoria pusca membrar[3] e lenteniment entendre el voler amar en lur creador acabament, per assò es significat al humà enteniment que no es en esser mas .j. deu tan solament. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que los eretges[4] son en error en so que dien que deus mal es en esser lo qual ha creades les coses sensuals; car la corrupcio[5] qui es en les coses sensuals no son contraries[6] a vos pus que vos les corrompets per justicia per lo peccat original e per so car lautre seggle[7] e aquest ne reeben ordonacio;[8] e si era deus mal que les co-

1. A,E J, lo.—2. E, resebiment.—3. A, membra.—4. E,iretjes *(passim).*—5. E, corrompcio *(forma usual).*—6. M, *non est contraria.*—7. E, segle *(forma usual).*—8. A,J, e per so cor en lautre seggle e aquest no reeben ordonacio.

ses sensuals creás e corrompés, sería contrari al vostre acabament segons que damunt avem dit.

25. *Amorós Senyor qui amors donats als vostres servidors!* Enaxí com los sarraíns son contraris contra los honraments que la vostra humanitat feu a la deitat e a tots nosaltres com volc murir per significar lacabament de vostres divines vertuts per recrear nosaltres, enaxí los eretjes qui dien e afermen que .ij. deus son, son[1] contraris als vostres honraments divinals: car enaxí com los sarraíns neguen vostra sancta passio per entencio donrar vostra humanitat, en axí los eretges dien que es .j. deu mal qui ha creades les coses corporals,[2] e assò dien per tal que a vos no sien atribuydes les creatures corrompables. ✠ 26. On, axí, *Sènyer*, com al vostre cors gloriós es molt major honrament sens tota comparacio que sia estat crucificat e mort per significar les vostres acabades vertuts e[3] per recrear lo mon, que no fora sil cors vostre no morís ni significás vostres vertuts ni recreás lo mon, enaxí sens tota comparacio es major noblea e major honrament e major acabament que no sia altre deu sino vos e que vos ajats creades totes coses, que no fora si fos altre deu qui agués creades les coses sensuals. ✠ 27. On, com enteniment humà, *Sènyer*, aja .ij. ulls entellectuals e ab la .j. guarda son creador e ab lautre les creatures, e com los eretges guarden ab la un ull tan solament en lo creador e en les creatures, e per lo ull on les creatures se veen no saben vèer lull on lo creador es vist, per assò no saben apercebre uns significats per altres, e per assò son errats en so que atriboexen a altre deu les coses sensuals, per la qual atribucio son contraris als honraments de la vostra gloriosa unitat.

28. *Oh vos, Sènyer Deus, qui acorrets a tots aquells qui en vos se confíen!* Com hom ha adorada e contemplada vostra gloriosa unitat sensualment e entellectualment, e hom per

1. E, manca aquest mot.—2. A,J, corrompables.—3. A, manca *e*.

alcunes coses necessaries o per la ànima qui no pot pus tenir en lo cors en actu la oracio e hom se gira altra cosa a membrar e a entendre e a voler, adoncs deu hom abdues les oracions, so es la sensual e la entellectual, metre en la tersa figura doracio per tal que hom en hàbit sia tota hora sens null cessament adorant e contemplant la vostra unitat gloriosa. ¶ 29. Car pus que hom ha reebuda en hàbit la tersa oracio per les dues figures que hom ha meses en ella, qual que cosa, *Sènyer,* que hom diga o fassa o membre o entena o vulla, tota hora es hom adorant e contemplant la vostra unitat divina: car enaxí com lome qui torna orat ha en hàbit la vertut ol peccat en lo qual es com la oradura lo pren, enaxí ab que hom no sia en peccat e hom ha concebut en sa ánima que no es mas .j. deu tan solament, qual que cosa fassa, en tot adora e contempla la vostra unitat segons la forma de la tersa figura. ¶ 30. *Sanctificat*[1] *Senyor!* Qui vol adorar ni contemplar vostra unitat gloriosa, do tot sí metex a esser loador e honrador de un deu tan solament e no am sino vostre voler e vulla tot so que vol vostre voler e no vulla sino tot so[2] que vol vostre voler e guartse[3] que les dues figures doracio sapia guardar e salvar en la tersa figura: car enaxí com per adorar sensualment e entellectualment vostra sancta unitat met hom abdues les figures en la tercera, enaxí corromp hom e priva les dues figures en la tercera com hom es viciós[4] ni peccador ni desobedient ni contrari als manaments e als honraments de la vostra unitat gloriosa.

1. E, Sentificat *(forma usual).*—2. E, sino so.—3. A, e guart so.—4. E, uecios *(passim).*

¶ CAP. 317. *En qual manera hom adora e contempla la gloriosa trinitat de nostre Senyor Deus.*[1]

OH *Deus sant gloriós, qui sots honor sobre totes honors!* Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer*, la vostra sancta trinitat gloriosa, cové que sapia formar e afigurar les .iij. figures[2] per les quals vos volets que sia adorada e contemplada la vostra trinitat sancta acabadament, la qual oracio e contemplacio se forma e safigura acabadament com hom vos adora eus contempla sensualment e entellectualment e[3] feent les bones obres qui ixen[4] de la figura sensual e entellectual. ✠ 2. *Gloriós Senyor!* Com hom ha adorada e contemplada vostra sancta trinitat sensualment e entellectualment, si hom ha a tractar dalguns negocis necessaris, adoncs cové que hom meta abdues les figures doracio en la tercera figura, la qual son les bones obres que hom fa e en les quals se forma e safigura la .iij.ª figura doracio, la qual figura està en hàbit en les bones obres, en axí com fe qui està en hàbit en hom si bé hom remembra e entén e vol altra cosa qui no sia fe. ✠ 3. *Honrat Senyor!* Tant es alta e excellent en vertut e en natura la vostra trinitat gloriosa, que de totes les forces que hom pot aver en les .iij. figures es hom ubligat a adorar e a contemplar vostra trinitat vertuosa. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol adorar e contemplar acabadament ne axí com se tany[5] vostra trinitat amorosa, cové que aitanta doracio e de con-

1. E, Com hom adora e contempla la gloriosa sancta trenitat *(passim)* qui es en nostre seyner deus.—2. E, les .iij.es uertutz.—3. A, manca *e*.—4. E, ixin.—5. E, com si tayn: J, com se pertany.

templacio com es figurada potencialment per creacio en les .iij. figures, que aitanta ne fassa hom esdevenir en actu; car la raó e la occasió per que la vostra sancta trinitat ha creada potencialment en home gran oracio e contemplacio, es per so que home aduga en actu totes les figures potencials on la vostra sancta trinitat pot esser adorada e contemplada. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre servidor dona a adorar e a contemplar vostra sancta trinitat totes les sues forces sensuals e entellectuals potencials e actuals de les .iij. figures doracio e de contemplacio.

4. *Ab Trinitat sancta simple graciosa acabada!* La primera figura [1] se diu doracio sensual. On, lo vostre feel crestià servidor contemplador culpable peccador, vos adora, *Sènyer*, sensualment besant la terra e levant sos ulls e ses mans al cel ab cor devot e ab ulls plorosos [2] dient: gloria e laor e gracia e benediccio e reverencia e honor sia feta e donada, *Sènyer Deus*, a la vostra sancta excellent trinitat gloriosa, en la qual adora lo vostre servidor egualment, en vertut e laor e honor e acabament, totes .iij. les persones divines. ✠ 5. *Deus poderós!* Adorant contemplant lo vostre servidor vostra sancta trinitat gloriosa denant lo vostre gloriós altar, diu que la sancta paternitat enjenra la filiacio gloriosa e dona eximent a la sancta processió acabada. Encara, *Sènyer*, so [3] diu lo vostre servidor, que lo Fill gloriós reeb generacio del Pare poderós e dona eximent al Sant Espirit perdurable. Encara diu lo vostre servidor que lo Sant Espirit reeb processió del Pare amorós e del Fill graciós. On, com lo vostre servidor diga estes paraules per entencio de adorar vostra sancta trinitat gloriosa, doncs per assò diu [4] que gloria e reverencia e honor sia feta [5] a la vostra sancta paternitat et filiacio e processió, e diu al firmament e al sol e a la luna e a totes les esteles e a tots los individuus animals e sensuals e entellectuals, que tuit ado-

1. E, la figura primera. — 2. E, besant la terra e leuant sos huyls ploroses.—3. E, manca *so*.—4. A,J, se diu.—5. E, feyta *(forma usual)*.

ren e loen e beneesquen vostra sancta trinitat qui es deu .j. de totes creatures. ☙ 6. *Oh Sancta Trinitat amorosa!* Lo vostre servidor diu que neguna persona en vos no es ans que altra ni menys daltra, ni nulla de les .iij. persones no fa res menys daltra, ni neguna no val més que lautra, enans totes .iij. les persones son eguals sens quantitat en poder e en saviea e en amor e en acabament. On, com la noblea e la excellencia de vostra trinitat gloriosa sia, *Sènyer,* tan gran e tan cara e tan alta, que la mia sensualitat no bast a adorar vostra trinitat sancta, per assò lo vostre servidor se vira es gira a contemplar e a adorar vostra sancta trinitat ab la entellectual oracio, qui es pus aparellada[1] e pus acabada a adorar vostra trinitat que la sensual oracio.

7. *Honrador Senyor dels vostres honradors, exoídor Senyor dels vostres contempladors!* La segona figura doracio se diu de entellectuitat. On, com lo vostre servidor propòs a adorar e a contemplar la vostra sancta trinitat gloriosa, per assò la entellectual mutiva mou lo remembrament de sa ànima a remembrar e mou lo enteniment a entendre e mou lo voler a amar la vostra sancta trinitat beneyta; e assò fa, *Sènyer,* per tal que la ànima del vostre servidor sia adorant e contemplant e loant e glorificant e magnificant, membrant[2] e entenent e amant, vostra sancta trinitat vertadera e dreturera.[3] ☙ 8. Tant es, *Sènyer,* alta e noble e gran e acabada vostra trinitat sancta, e tant es la mia ànima cosa poca e mesquina en son remembrar e entendre e voler, que no basta a tant a adorar[4] ni a contemplar, membrant e entenent e volent, vostra trinitat acabada, com la vostra trinitat es digna de esser adorada e contemplada per remembrament e enteniment e voler. On, com lo meu enteniment, *Sènyer,* no pusca en tant entendre com mon voler vol e ama vostra sancta trinitat, per assò la mia ànima per fe ama e vol e creu tota la vertut e la noblea e la bonea de vostra

1. A, qui es aparelada pus.—2. A,J, e membrant.—3. E, uertadera dreturera —4. E, a adonar.

sancta trinitat qui es sobre lo meu remembrament e enteniment e voler. ☙ 9. *Oh Sancta Trinitat vertuosa!* A vegades savé, *Sènyer*, que la mia ànima membra e entén e ama vostra sancta trinitat per fe sens que lenteniment no tracta dels significats necessaris qui signifiquen vostra sancta trinitat per raons necessaries, e a les vegades com lenteniment cerca en lo remembrament los significats qui per raons necessaries demostren e proven vostra sancta trinitat esser en nombre de .iij. tan solament, adoncs la mia ànima adora e contempla vostra sancta trenitat per raons veres significades e demostrades per raons necessaries. On, enaxí com la volentat ama per fe so que lenteniment no entén e lo remembrament remembra so quel voler vol e aquesta oracio se forma per fe e en figura de fe, enaxí, *Sènyer*, com lenteniment entén[1] vostra trinitat per raons necessaries e lo remembrament aquelles raons remembra e la volentat les ama, adoncs la oracio se forma per figura de raó per demostracions necessaries.

10. *Singular Senyor en infinitat e en eternitat!* Com la ànima del vostre servidor mou son remembrar e son entendre e son voler a contemplar e a adorar[2] per raons necessaries e veres vostra gloriosa trinitat, adoncs lo remembrament remembra e lenteniment entén e la volentat ama los significats e les raons necessaries on la vostra trinitat es significada e demostrada, los quals significats e raons son com lo mon es remembrat e entès e volgut que es en .iij. parts, les quals son sensualitat entellectuitat animalitat, e cascuna destes .iij. parts es en .iij. coses, materia e forma e la conjunccio de materia e de forma. ☙ 11. On, com la ànima * remembra e entén la divisió del mon en .iij. parts e les .iij. parts son lo mon, adoncs es significat al humà enteniment per raons necessaries que lo creador del mon es en trinitat; car per so car lo mon es creat, es significat lo

1. A, entenen.—2. E, e adorar.
* Aqui acaba el m. s. J.

creador e es significat que en la unitat e en la trinitat del mon es significada la trinitat del creador e la sua[1] unitat; car sil creador no fos .j. en essencia e que no fos en .iij. persones, fora significat al humà enteniment que lo mon no es creat a significar lo creador; e si assò fos enaxí, doncs fora creat debades e lo creador fora va en sa obra. On, assò es cosa impossíbol, per la qual impossibilitat membrada e entesa e volguda en la ànima, se forma la oracio entellectual en la ànima qui los damundits significats remembra e entén e ama membrant e entenent e amant la impossibilitat qui significa la possibilitat actual com lo creador sia .j. en essencia e en trinitat de persones.

⁂ 12. *Gloriós Senyor!* En so que los uns significats signifiquen raons necessaries per semblances e los altres per contrarietats, per assò lo mon per estes dues maneres dona significacio al humà enteniment de la vostra sancta trinitat: com lo mon significa vostra trinitat per semblances, adoncs la significa per les raons damunt est palagrafi dites; e com la significa per contraris significats, adoncs la significa en so que cada part don lo mon es compost se deveex en .iij. individuus. On, si les vostres persones se deveexen[2] en individuus, seríets, *Sènyer,* fenit e termenat enaxí com es lo mon fenit e termenat per so com se deveexen en .iij. individuus cascuna destes .iij. parts damundites. On, com vos siats infinit e eternal, e com lo mon sia fenit e comensat, per assò es significant lo mon vostra trinitat esser infinida e eternal, significant sí metex e ses parts fenides e comensades. On, com assò sia enaxí, doncs com la ànima membra e entén e ama aquests significats qui vostra trinitat signifiquen, adoncs se forma e safigura oracio e contemplacio en son remembrar e entendre e voler membrant e entenent e volent les raons necessaries qui signifiquen vostra trinitat gloriosa.

---

1. A, e de la sua. — 2. E, deueyen.

13. *Humil Senyor del qual esperam gracia e benediccio!* Com lo voler fa encercar al enteniment en la memoria com nulla substancia creada no pusca aver acabament sens que no sia deveída en .iij. coses, so es en materia e en forma e en lur conjunccio, per assò per esta significacio aital lo remembrament qui assò remembra representa al enteniment que la vostra substancia gloriosa acabada es unida de .iij. persones. ✱ 14. Car en so que vos, *Sènyer*, fets estar acabament[1] en substancia creada en .iij. coses e lacabament de les .iij. coses fets estar en la unitat de la substancia, per assò significats de vos metex en vostra obra que vostra substancia increada es acabada en .iij. proprietats, so es paternitat e filiacio e processio, e estes .iij. proprietats son acabades en la unitat de la vostra simple substancia; car si axí no fos, so que vos significarets en la substancia creada e en ses .iij. parts, no fora significant vos; e si axí fos, doncs vos no significarets vos metex en vostres obres, e assò es cosa impossíbol, car si fos cosa possíbol, doncs possíbol cosa fora que vos feessets contra vos metex; e assò es de les majors impossibilitats qui pusquen esser. ✱ 15. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en so que la ànima vol remembrar e entendre los significats e les demostracions, per los quals significats e demostracions les creatures son significants e demostrants vostra trinitat gloriosa, per assò la ànima forma e afigura de son remembrar e entendre e voler, oracio e contemplacio on adora e contempla vostra sancta trinitat vertuosa com membra e entén e ama los significats qui vostra trinitat signifiquen e demostren, segons la propria figura que vos avets per creacio asignada e donada a les creatures com donen significacio de vostra trinitat a la ànima qui membrant e entenent e volent la adora e la contempla e la loa e la beneex de tota sa forsa de son remembrar e de son entendre e de son voler.

1. E, acabadament.

16. *Senyor amat sobre totes amors, temut sobre totes temors!* Com la ànima remembra e entén que si en la substancia en la qual se forma la unitat del mon privava de la[1] sensualitat covenría que privàs de la substancia de animalitat, e sin privava la entellectual substancia covenría quen privàs la animal substancia, e si assò era enaxí que substancia animal no fos en lo mon, doncs lo mon no sería acabat en substancia e sería defallent. On,[2] com la ànima, *Sènyer*, vol que lenteniment reeba aquests significats, adoncs lenteniment entén que la unió del mon se destruyra[3] si en ell privava neguna de les .iij. substancies on es compost, so es substancia sensual e substancia entellectual e substancia animal. ✠ 17. *Gloriós Senyor!* Si en la substancia sensual e entellectual privava materia, sís faría forma e la conjunccio qui es enfre materia e forma; e si forma privava en materia, covenría que la materia privàs e la conjunccio; e si la conjunccio privava enfre forma e materia, sís faría materia e forma; e si aquestes .iij. coses privaven en substancia creada, substancia creada no sería nulla cosa. On, com assò sia enaxí, doncs sería lo defalliment el destruiment de substancia la privacio daquestes .iij. coses, so es materia e forma e lur conjunccio. ✠ 18. On, com la ànima remembra e entén e vol assò enaxí, e per lo remembrament e lenteniment el voler que ha en[4] estes coses se gira a remembrar e a entendre e a voler lacabament de vostra substancia divina per so car es en tres persones, adoncs, *Sènyer*, se forma e safigura oracio e contemplacio en son remembrar e entendre e voler, ab la qual oracio e contemplacio adora e contempla la vostra sancta paternitat e filiacio e processio qui son acabadament una gloriosa substancia divina en la qual sería defalliment si en ella privava neguna de les .iij. persones, enaxí com sería defalliment en substancia creada si privava della neguna de les coses damun

1. della(?). — 2. M, *et*. — 3. E, destroyria. — 4. A, que an: E, que a en.

dites; e car vostra substancia sia sens defalliment, per assò es significat que son acabament es en .iij. persones divines glorioses, e lacabament de les .iij. persones es en la vostra substancia divina gloriosa.

19. *Excellent Senyor, alt sobre totes altèes, gran sobre totes granèes!* Lo vostre servidor el vostre contemplador, *Sènyer Deus*, adora e contempla totes vostres glorioses qualitats e vertuts per so car elles significuen e demostren vostres .iij. proprietats qui son vostra gloriosa trinitat; car la vostra infinitat dona significacio en la vostra substancia de granea, e la vostra vida dona significacio de saviea, e la vostra eternitat dona significacio de concordansa e de durabletat. On, com lenteniment reeb los significats que infinitat e vida e eternitat donen de vostra trinitat, per assò la memoria remembra e la volentat ama vostra sancta infinitat e vida e eternitat. ✠ 20. *Sanctificat Senyor!* Enaxí com infinitat e vida e eternitat significuen en vostra substancia tres proprietats diverses la una a laltra, enaxí poder e saviea e amor e simplicitat e gloria e acabament donen significacio de vostra trinitat gloriosa. On, com assò sia enaxí, doncs per assò lo vostre servidor adora e contempla e loa e beneex les vostres qualitats glorioses[1] e vertuts substancials essencials qui donen significacio de la vostra sancta trinitat; car adorant e contemplant les vostres vertuts e qualitats qui vostra trinitat significuen, adora hom e contempla la vostra sancta trinitat vertuosa ✠ 21. *Amorós Senyor!* Enaxí com les vostres qualitats e vertuts donen significacio de vostra sancta trinitat gloriosa, enaxí totes les creatures e lurs qualitats e proprietats donen significacio de vostra sancta unitat e trinitat; mas enaxí com lumà[2] enteniment no pot reebre totes les proprietats ni totes les qualitats ni tots los inviuiduus ni tot lo nombre ni totes les differencies ni tots los accidents de les creatures, en

1. E, les uostres glorioses qualitatz.—2. E, lumanal *(forma usual).*

axí lumà enteniment defall que no pot reebre tots los significats ni totes les demostracions que les creatures donen de la vostra sancta trinitat beneyta. On, com assò sia en axí, doncs enaxí, *Sènyer,* com home es ubligat a adorar e a contemplar vostres glorioses qualitats per so car donen demostracio de vostra trinitat, enaxí hom es ubligat a amar totes les creatures en tot so en que hom pot apercebre que elles signifiquen vostra trinitat gloriosa.

22. *Oh vos, Sènyer Deus, qui la vostra sancta trinitat revelats a tots aquells quius volets!* Enaxí com la figura sensual se forma en lo mirall, e la ymaginacio qui es forma entellectual se forma en la memoria, enaxí les creatures sensuals formen figura sensual qui significa a la entellectual figura la vostra trinitat per tal que la entellectual figura se form en membrar e en entendre e en voler vostra sancta trinitat, per lo qual remembrament e enteniment e voler la ànima sia membrant e entenent e volent, adorant e contemplant, vostra trinitat amorosa. ✠ 23. *Dreturer Senyor!* En axí com figura sensual en mirall nos pot afigurar al home cech per so car priva de vista corporal, enaxí los descreents qui descreen vostra sancta trinitat no poden apercebre los significats que vostres qualitats e les creatures donen de vostra trinitat acabada; e la raó e la occasió perque los infeels, *Sènyer,* no poden apercebre la vostra trinitat, es per so car lur voler no la vol ni la ama; car sil voler la vulía e la amava, lenteniment daquells encercaría en la memoria los significats que vostra sancta trinitat signifiquen, lo qual enteniment apercebría si la memoria membrava e la volentat amava les raons necessaries significades e demostrades per vostres qualitats [1] e per les creatures. On, com assò sia enaxí, doncs per assò los infeels no loen ni adoren ni contemplen la vostra sancta trinitat qui es lur deus e lur creador e lur benfactor e lur jutge. ✠ 24. En

1. E, uertutz.

axí com lome sensualment sengana com la poma[1] pudrida de la una part a ell absent, e per la part senser[2] a ell present diu que la poma es bella, e aquest fals significat es format en la absencia de la vista corporal qui la poma no veu de totes parts, enaxí los errats infeels innoren los significats sensuals qui la vostra trinitat signifiquen per so car lo voler no ama ni vol vostra trinitat gloriosa; e enaxí com lome nesci afigura en son enteniment falsa figura com reeb vijarès que en vostre voler caia accident com amats en Pere com fa bé e com lo desamats com fa peccat, enaxí los errats infeels innoren los significats entellectuals qui vostra sancta trinitat signifiquen. On, enaxí, *Sènyer*, com lenteniment del home qui pensa en la vostra volentat reebía[3] vera figura si afermava e cogitava com vostre saber ensemps sab lo bé el peccat que fa en Pere e per assò no saltereja vostre voler en ell amar o desamar, enaxí los infeels si ells aytant membraven e enteníen e volíen en vostra trinitat com fan en vostra unitat, no innoraríen los significats entellectuals qui fan demostracio de vostra trinitat.

25. *Ab Senyor al qual la mia ànima recorre com ha defalliment en son remembrar e entendre e voler!* Com la mia ànima se remembra e entén que son voler vol vostra trinitatg loriosa sobre la forsa de son remembrament e de son enteniment, adoncs desija que lo remembrament membrás vostra trinitat en tot so on defall en est mon en membrar vostra trinitat, e desija que lenteniment entenés[4] en est mon la vostra trinitat en so en que la innora. On, com la ànima se remembra e sentén en esta manera e membra e entén que aquest mon no es loc on la ànima pusca tan acabadament membrar e entendre vostra trinitat com en lo altre, per assò la mia ànima desija e vol que fos ab lo remembrament e lenteniment en gloria on la vostra sancta trinitat es acabadament remembrada[5] e entesa e volguda.

1. Com veu(?) la poma: M, *aspiciendo pomum*.—2. A, sanser. 3. E, resebia.—4. E, enteses *(forma usual)*.—5. E, membrada.

✠ 26. *Gloriós Senyór!* Enaxí com lo sol ha aparellament e endressament quant en sí de mostrar la[1] resplandor al home cech com als homens qui an vista, enaxí la vostra sancta trinitat aitàn aparellada e aitàn endressada es a demostrar sí metexa en est mon com en lautre. Mas car la ànima no pot aver en actu son remembrament ni son entenimént ni son voler menys del cors e com lo cors sia corrumput per lo primer peccat, per assò la ànima no ha aquell aparellament ni endressament en est mon a membrar e entendre e a voler e a adorar e a contemplar vostra trinitat segons que ha en la celestial gloria en la qual no ha nulla corrupcio ni null peccat. ✠ 27. *Sanctificada Trinitat!* Tan fortment es la ànima dome occupada[2] e empatxada en membrar e entendre e voler les necessitats quel cors ha en menjar e en beure e en vestir e en les altres coses, que a penes pot membrar ni entendre en vos ni en los significats qui vos signifiquen. Mas en lo altre seggle no serà en axí; car en so que lo cors serà glorificat e no aurà mester a menjar ni a boure ni aurà nulla necessitat, adoncs la ànima serà endressada e aparellada de continuament remembrar e entendre e amar vos qui sots sancta trinitat gloriosa. On, com assò sia enaxí, e com tots quants remembraments ni entenimens ni volers hom aja en est mon no valen sol .j. remembrament o enteniment o voler del altre seggle, e doncs, *Sènyer,* com es hom en est mon tan paorós[3] de murir ni de lexar aquesta present vida mesquina?

28. *Celestial Senyor qui sots sant del sants[4] e qui sots vertut de totes vertuts!* La tersa figura doracio se diu de la oracio composta de la figura sensual e de la figura entellectual. On, deym que null home no pot adorar ni contemplar vostra trinitat gloriosa menys de dues condicions, la primera es que hom primerament form la oracio en dues figures, e com la aurà formada en elles que la meta en hà-

1. E, sa.—2. E, acupada *(forma asual de* acupar).—3. A, pereos (afegit al marge posteriorment).—4. E, sent dels sens.

bit en la tercera figura; segona condicio es que hom en la tercera figura sia vertuós e sia sens peccat e sens vici.[1] ✠ 29. On, beneyta siats vos, *Sancta Trinitat gloriosa:* car enaxí com la tercera figura doracio nos puría formar sens les dues figures, enaxí la tercera figura no puría durar ni poría contenir[2] en sí les dues figures sens vertuts e sens privacio de vicis. On, com assò sia enaxí, doncs tota hora que hom fassa dretura o misericordia o homilitat o continencia o penitencia o alcuna altra vertut, es hom, *Sènyer*, adorant e contemplant e amant e loant vostra santa trinitat vertuosa. ✠ 30. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirats seràn tots aquells qui en esta tercera figura adoraràn e contemplaràn la vostra sancta trinitat gloriosa; car tot so que lur esdevendrà en lur parlar o callar o anar o estar o dormir o vetlar o menjar o endurar[3] e enaxí de les altres coses, en tot, *Sènyer,* adoraràn e contemplaràn vostra sancta trinitat miraculosa. On, com adorar e contemplar vostra trinitat sia tan bona oracio e contemplacio, e com sia en tantes coses e per tantes coses formada la oracio e la contemplacio en la tercera figura, doncs, que fan les jents ni que pot esser que no adoren e no contemplen de tota lur forsa sensual e entellectual vostra sancta trinitat divina?

1. E, e uici.— 2. E, continir.— 3. M, *sive jejunent.*

¶ CAP. 318. *En qual manera hom adora e contempla la gloriosa essencia de nostre Senyor Deus.*[1]

H *Deus faedor e creador de totes coses! A vos, Sènyer, sia feta reverencia et honor.* Car qui vol adorar e contemplar la vostra divinal essencia gloriosa, cové que la ador e la contemple ab la sensual figura doracio e ab la entellectual, e com se lexarà de la oracio sensual e entellectual, cové que amdues les figures estoig en la tercera figura doracio.[2] ✠ 2. *Sanctificat Senyor!* Qui vol adorar ni contemplar ni loar ni beneyr vostra essencia divina excellenciejada, cové de necessitat que endrès e ordó los senys sensuals e los entellectuals e les .iij. vertuts de la ànima e les .v. potencies de la ànima; car sens que totes estes coses no fossen endressades e ordonades a vostra gloriosa essencia a adorar e a contemplar, nos puríen formar ni afigurar en les vertuts sensuals ni entellectuals les .iij. figures doracio segons les quals la vostra essencia es digna de esser adorada e contemplada e amada e loada. ✠ 3. On, com totes les coses damundites hom aurà, *Sènyer,* endressades e aparellades a adorar e a contemplar vostra essencia divina, cové que hom ordó e endrès quatre maneres per les quals hom ador e contemple vostra essencia gloriosa, de les quals .iiij. maneres es la primera que hom ador la vostra essencia en so que ella es, segona es que hom la ador en so que ella no es, tersa es que hom la ador en so que hom ha conexensa della, quarta es que hom la ador en so en que hom no ha conexensa della.

1. E, la hesencia de nostre seyner deus glorios.—2. A, coue que amdues estog en la tercera figuracio doracio.

4. *Oh sancta resplandor de totes resplandors, oh sancta lugor de totes lugors!* La primera manera se diu com hom adora e contempla la[1] vostra gloriosa essencia en so que ella es. On, lo vostre servidor, *Sènyer*, aajonolla en la terra e besa la terra e leva ses mans e sos ulls al cel dient ab cor humil devot e ab ulls plorosos: Gloria e vertut e reverencia e honor sia feta a la vostra essencia divina en qual que cosa sia ella[2] en sí metexa; e aquella cosa que ella es, aquella cosa adora e contempla com a deus gloriós lo vostre forfet culpable penedent de sos greus peccats. ₭ 5. *Gloriós Deus!* Qual que cosa la vostra essencia sia en sí metexa, aquella cosa adora e contempla lo vostre servidor com a deu fort maravellós infinit viu eternal poderós savi amorós simple gloriós acabat dreturer misericordiós humil graciós creador e pare e senyor de totes creatures. On, beneyta e adorada e contemplada sia, *Sènyer Deus*, qual que cosa la vostra essencia sia en sí metexa, e della e per ella e en ella espera gloria e vertut e gracia e beneciccio lo vostre servidor el vostre contemplador, e a totes les creatures diu lo vostre servidor que donen gloria e laor a la vostra essencia divina en qual que cosa ella sia en sí metexa. ₭ 6. *Eternal Senyor!* Per so car lo meu enteniment no pot entendre què es la vostra essencia en sí metexa, lo remembrament no la pot remembrar en aquella cosa que la vostra essencia es, mas mon voler vol vostra essencia adorar e contemplar en qual que cosa ella sia en sí metexa. On, per assò se forma, *Sènyer*, la oracio e la contemplacio en lo voler, e per la figura del voler quis forma en oracio e en contemplacio reeb lo remembrament e lenteniment figura a adorar e a contemplar de lur poder la cosa qual que sia vostra essencia remembrant la memoria e entenent lenteniment qual cosa ni què vostra essencia sia en sí metexa.

1. E, manca *la*.—2. E, ela sia.

7. *Savi Senyor en totes savièes, Senyor just en totes justicies!* La segona manera[1] se diu doracio com hom adora vostra essencia divina en so que no es. On, lo vostre servidor adora e contempla vostra essencia divina dient que ella no es cors ni materia ni cosa creada ni cosa avent comensament ni fi ni cosa avent culpa[2] ni peccat ni corrupcio ni defalliment ni cosa moguda ni alterada ni costreta ni avent nulla passió.[3] ✠ 8. On, beneyta sia, *Sènyer Deus*, la vostra essencia gloriosa: car per so car ella no es nulla de les coses damundites, per assò la adora e la contempla lo vostre servidor membrant e entenent e volent, e dient que tant es vostra essencia en sí metexa noble e excellent e magnificada cosa, que nulla de les coses damundites no es digna que sia en la vostra essencia gloriosa. ✠ 9. Com lo vostre servidor se remembra e entén e son voler ama que no es altre deu sino tan solament vos, adoncs se forma oracio en sa entellectuitat e sensualitat, ab la qual oracio adora, *Sènyer*, vostra essencia gloriosa membrant e entenent e volent .j. deu e no .ij. ni més de .j., dient que .j. deu es aquella cosa que la vostra essencia es en sí metexa. On, so que la mia entellectuitat e sensualitat aferma per veres raons necessariament significades al humà enteniment so que vos no sots, son mes entellectuitats e mes sensualitats adorants e contemplants aquella cosa que vos sots en vos metex per negacio que nega les coses que vos no sots.

10. *Forts Senyor sobre totes forces, poderós sobre tots poders!* La tercera manera doracio es com hom adora la vostra essencia divina en so en que hom ha conexensa della. On, deym, *Sènyer*, que en so que lo vostre servidor remembra e entén e vol vostra essencia esser infinida e viva e eternal e poderosa e savia e amorosa e simple e gloriosa e acabada, per assò ha conexensa de les vostres qualitats[4] les

---

1. E, manca aquest mot. En el m.s. A fou afegit al marge posteriorment.—2. E, colpa *(passim)*.—3. E, pascio.—4. E, uertutz *(Sovint s'usa aquest mot pel de* qualitats *en* A.)

quals son en vostra essencia, les quals qualitats adora e contempla membrant e entenent e amant e nomenant per entencio que ador e contemple la vostra essencia divina. ✠ 11. *Gloriós Senyor!* Aitant com mes sensualitats e mes entellectuitats basten a aver conexensa de les vostres vertuts e qualitats, aitant son adorades vostres qualitats e vostres vertuts per mes sensualitats e mes entellectuitats veent e membrant e entenent e amant aquelles; e aitant com les mies sensualitats e entellectuitats froexen en vostres qualitats, aitant adoren e contemplen vostra essencia gloriosa qui es vostres qualitats qui son una cosa ab vostra essencia gloriosa. ✠ 12. On, com assò sia enaxí, doncs qui bé ni acabadament vol contemplar e adorar vostra essencia sancta[1] divina, esforsse aitant com pusca de totes ses forces sensuals e entellectuals a aver conexensa de vostres qualitats e vertuts, e ador e contemple cascuna per sí e totes ensems ab totes les forces de sos senys sensuals e entellectuals: car enaxí, *Sènyer*, com hom ama la dona com remembra e entén sa cara o sos ulls o sos cabells e les altres faysons, enaxí adora hom e contempla vostra essencia com hom nomena e loa e remembra e entén vostra infinitat o vostre poder o vostre saviea o qual que sia de vostres vertuts e qualitats.

13. *Comensador e faedor Senyor del mon e de totes coses!* La quarta manera doracio es com hom adora vostra essencia divina en so en que hom no basta a aver conexensa della. On, deym, *Sènyer*, que per so car la sensualitat no pot vèer qual cosa ni què es vostra divina essencia en sí, e car la ànima no pot membrar ni entendre qual cosa ni què es vostra essencia divina, per assò nos no podem nomenar aquella cosa que la vostra essencia[2] es en sí, ni la memoria no la pot membrar pus que lenteniment no la entén, ni lenteniment no la pot entendre pus que la memoria no

1. E, sancta hesencia.—2. A, essencia diuina.

la membra. ✠ 14. On, com assò sia enaxí, doncs la volentat, *Sènyer*, ama en vostra essencia divina so que en ella no pot nomenar la sensualitat ni en ella no pot remembrar ni entendre la entellectuitat. On, per assò la volentat adora e contempla amant so que la ànima no conex en la vostra essencia, e la sensualitat adora vostra essencia dient e escrivent aquestes paraules, e la memoria adora vostra essencia divina remembrant sí metexa que ella no basta a remembrar so que es vostra essencia, e lenteniment adora e contempla vostra essencia[1] en so que entén vostra essencia divina esser tan gran e sí metex tam poc, que no basta a entendre so que la vostra essencia es en sí metexa. ✠ 15. On, beneyta sia, *Sènyer Deus*, la vostra essencia en qual que cosa ella sia ni què sia en sí metexa; car aitant com lo vostre servidor defall ab sos senys corporals e ab los esperitals que no pot atènyer ni bastar a conèxer lesser de la vostra essencia, daitant remembra e entén menors ses sensualitats e ses entellectuitats, e remembra e entén major e pus acabada la vostra essencia en sí metexa. On, aitant com la mia ànima aperceb e conex major e pus noble la vostra essencia per so car no pot bastar a conèxer so que ella es en sí metexa, daitant lo meu cors e la ánima pus fortment se senten obligats a contemplar e a adorar la excellent essencia de vostra deitat[2] gloriosa.

16. *Oh vos, Senyor Deus, qui ab ordonat voler afigurats al enteniment quals coses son possibols!* Enaxí com per sobre voler safigura falsament en lenteniment esser possíbol la cosa qui es impossíbol, enaxí per gran abundancia de mon voler la mia ànima vol adorar e contemplar la vostra essencia gloriosa en amar e voler ella en aquella cosa en que la memoria no la pot membrar ni lenteniment entendre. ✠ 17. Car tant es, *Sènyer*, digna cosa que la vostra essencia sia amada e volguda, que no basta al voler que am vos-

1. A, essencia diuina.—2. A, diuinitat(?).

tra essencia segons qne la memoria la pot remembrar ni lenteniment la pot entendre, enans deu voler esser tan gran en amar vostra essencia, que sobre lo remembrament e lenteniment la deu amar e adorar e contemplar: car en axí com lo voler del home pobre qui alberga lo noble[1] príncep no bastaría a honrar lo príncep si era en egual quantitat de son poder, enans cové esser major per tal que desig com pogués satisfer al príncep segons sa honor, enaxí lo voler del vostre servidor auría defalliment en sí metex si no era pus fortment amant vostra essencia que lo remembrament poderós a membrar e lenteniment a entendre. ❦ 18. Car enaxí com en lo voler del home pobre qui lo príncep alberga auría defalliment si no vulía més donar al príncep a menjar que no li pot donar, enaxí si mon voler no vulía amar e adorar e contemplar vostra essencia en so que no la pot lo remembrament membrar ni lenteniment entendre, auría defalliment en adorar e contemplar e amar vostra gloriosa essencia. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs si mon voler es ubligat a amar vostra essencia en so que lo remembrament no la pot membrar el enteniment no la pot entendre, doncs maleyt es lo voler dels infeels[2] qui no volen adorar ni contemplar vostra essencia en aquelles proprietats que la memoria pot della membrar e lenteniment entendre.

19. *Oh Senyor qui agraciats lo meu remembrament membrant lo vostre gloriós acabament!* Com[3] la mia ànima se vol remembrar e entendre e vol membrar e entendre la vostra essencia gloriosa, adoncs aperceb e conex que molt més es so que ublida e innora en la vostra essencia, que no es so que membra e entén della; car no es cosa possíbol ni cosa segons raó ni segons cors natural[4] que la ànima qui es fenida en son remembrar e entendre e voler pusca en tant fruír cosa infinida com es innorant e ublidant en la cosa

1. A, can alberga ab noble.—2. A, infels.—3. E, cor.—4. E, natural cors.

infinida. ✠ 20. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com la volentat, *Sènyer,* entellectualment adora e contempla vostra gloriosa essencia en so que ama aquella sobre so que lo remembrament no basta a ella a membrar ni lenteniment no basta a ella a entendre, enaxí la sensualitat del vostre servidor adora e contempla qual que cosa la vostra essencia en sí metexa [sia], dient que la ànima no pot membrar ni entendre ni voler tot so que la vostra essencia sia en sí metexa, e per assò aquella cosa que la vostra essencia es en sí metexa no la pot la sensualitat nomenar ni pronunciar, car no pot bastar a assò a nomenar que la ànima no pot membrar ni entendre ni voler. ✠ 21. *Gloriós Senyor!* Enaxí com lo voler basta a més adorar e contemplar vostra essencia gloriosa que la memoria ni lenteniment, segons que damunt es contengut, enaxí la paraula basta segons esta manera a més a contemplar e a adorar lo esser de vostra essencia, que no fa la ànima membrant ni entenent; car la paraula diu, *Sènyer,* que qual que cosa sia la vostra essencia en sí metexa, ella ho adora e ho contempla en tot so que ella es e tot so qui es ella, e lo remembrament no pot tan membrar ni lenteniment no pot tant entendre com la paraula diu de vostra essencia en quant diu que qual que cosa ella sia en sí, tot ho adora e ho contempla.

22. *Creador Senyor Pare celestial qui sots poder de tots poders!* Sensualment sentim e entellectualment entenem quel servidor vostre,[1] més coses ublida e innora en lo mon que no son aquelles coses que en lo mon remembra e entén, e més son les coses qui son en lo mon les quals no son per la mia ànima amades, que no son celles qui en lo mon la mia ànima ama. ✠ 23. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, e com lo mon sia en sí metex e en totes ses parts finit[2] e termenat, e com la vostra essencia divina gloriosa sia en sí infinida e nulla cosa que ella sia no sia finida ni

1. E, uostre servidor.—2. A, e finít.

termenada, doncs segons assó es significat al humà enteniment que molt més sens tota comparacio defallen les mies sensualitats e mes entellectuitats a contemplar e a adorar la vostra essencia vertuosa, que no es so a que les mies[1] sensualitats e entellectuitats poden bastar a contemplar e a adorar aquella cosa que vostra substancia es en sí metexa. ✠ 24. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com en Pere qui es a ponent no pot membrar ni entendre ni voler tot so qui es a levant, car si ho faya aitant puría remembrar e entendre e voler e nomenar com tots aquells qui son a levant, enaxí no pot lo vostre servidor bastar a adorar ni a contemplar vostra sancta essencia en tota sa totalitat. On, enaxí com en Pere no vol la[2] malautía den Guillem qui es a levant lo qual no conex ni sab, jassía axí[3] que diga que ama tot so qui es al levant,[4] enaxí los vostre servidor si bé diu que vol e adora tot quant es la vostra essencia en sí metexa, per tot assò no basta son voler ni sa paraula a adorar e a contemplar vostra essencia gloriosa; car si ho faya seguirsia que aitàn gran fos son voler e sa paraula com vostra essencia, e assò es cosa impossíbol.

25. *Celestial Senyor qui avets creades les sensualitats e les entellectuitats per reebre los significats de vostres acabades qualitats!* Enaxí com la pera que hom lansa per làer no pot tant estar en làer com fa en la terra, e assò es per so car làer no es son loc natural e es ho la terra, enaxí la ànima com ha actualment son remembrament e son enteniment en adorar e contemplar la vostra essencia, no pot tant tenir la oracio en la actualitat com fa en la potencia: car enaxí com la pera mills se cové ab la terra qui es son loc que no fa ab làer, enaxí lo remembrament e lenteniment mills se convenen en est mon ab la potencia que ab la actualitat. ✠ 26. On, com assò sia enaxí, doncs com lo voler, *Sènyer,* fa moure lo remembrament e lenteniment a

1. A, que no es so que a les mies.—2. A, lo la.—3. E, manca *axi.*—4. E, a leuant.

adorar e a contemplar vostra essencia gloriosa, adoncs lo remembrament vé forsat a remembrar e lenteniment a entendre per so car pus leugera cosa lur es estar en la potencia que en la actualitat: on, per assò lo voler vé quax forsat e costret en la oracio, axí com la pera qui costretament va a amunt per làer,[1] e tot assò es per so que al membrar e entendre e voler sia major mèrit com son en actu adorant e contemplant vos; car si axí fos leujera cosa a la ánima aver son membrar e entendre e voler en actu com en potencia, no li fora quax null mèrit son remembrar ni son entendre ni son voler a vos a adorar e a contemplar e a loar e a servir. ¶ 27. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*, qui tam bé ho avets ordonat e endressat: car aitant com lo cors per sa corrupcio e per son peccat ses desendressat a esser ordonat sobject a la ànima com sia sobject a ses vertuts, aitant ha la ànima major mèrit com sesforsa e sapodera com aja en actu ses vertuts en vos a contemplar e adorar. On, com assò sia enaxí, e hom, *Sènyer*, vol adorar e contemplar vostra sancta essencia e hom se sent pererós a aquella oracio a comensar, adoncs comensa la occasió per que hom pot aver vertuós remembrament e enteniment e voler en sa oracio. On, enaxí com hom primerament cové trencar lo clovell de la nou e puxes vé hom al gra qui es dous, enaxí primerament cové que hom vensa sa sensualitat e puxes que hom aja dolsor e plaer en adorar vos en sa entellectualitat.

28. *Gloriós Senyor de tots aquells qui en est mon vos fan reverencia e honor!* Com la mia ànima ha egual son remembrar e son entendre e son voler en adorar e contemplar[2] la vostra essencia divina, adoncs vos adora la mia ànima per raons demostrades e significades per demostracions necessaries, les quals se demostren es signifiquen com la memoria remembra en la oracio so que lenteniment entén

1. E, ua amunt per la esser.—2. A, e a contemplar.

e la volentat vol, e lenteniment entén so que la memoria membra e la volentat vol, e la volentat vol so que la memoria membra e lenteniment entén. Mas com la mia ànima, *Sènyer*, adora per fe la vostra sancta deytat, adoncs la volentat es major quel remembrament ni lenteniment en so que vol e ama en vostra essencia so que la memoria noy pot membrar ni lenteniment noy pot entendre. ✠ 29. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs com lo vostre servidor adora e contempla la vostra essencia per raons necessaries e en alcuna cosa defall a contemplar vos per raons necessaries, adoncs recorre a la fe e contempla vos per fe qui basta a assò on raó no pot atènyer ni bastar, e dementre que lo vostre servidor vos adora per fe, lo demoni vé a son enteniment e ab falses demostracions e ab falses significacions vol destruír la fe per tal que destroesca sa oracio. On, per assò lo vostre servidor recorre a veres raons e a veres significacions e encontinent lo demoni contrasta ab fe aquelles raons per tal que traga lenteniment de raó el meta en fe, e com laurà en la fe quel destroesca ab falses raons. Mas lo meu enteniment no vol lexar les veres raons sino per vera fe ni vol lexar la vera fe sino per veres raons. ✠ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo cors del home va ab .ij. peus, enaxí oracio va per raó[1] e per fe. On, com lo demoni apodera hom en la oracio de raó per falses raons e demostracions, hom deu recòrrer a vera fe, e com lo demoni vol destruír la fe per raons falses o per altra fe, hom[2] deu recòrrer a les raons veres significades per veres demostracions necessaries. On, qui sab axí contrastar e fugir al demoni en sa oracio, adoncs pot adorar e contemplar la vostra essencia gloriosa ab vertuosa sensualitat e entellectuitat a gloria e a laor de vos qui sots nostre gloriós Deu.

1. E, e per raó.—2. E, e hom.

¶ CAP. 319. *Com hom adora e contempla la gloriosa infinitat de nostre Senyor Deus.*

EUS, *comensament de tots comensaments e fi de totes finitats! A vos, Sènyer, sia gloria e honor per tots temps.* Car qui vol adorar e contemplar la vostra sancta infinitat gloriosa, covè que ab les .iij. vertuts de la ànima sapia formar les .iij. figures doracio, les quals son oracio sensual et oracio entellectual e oracio composta dabdues les figures, e com hom per alcunes necessitats[1] saurà a jaquir de la oracio sensual e entellectual, covè que hom estoig e tenga abdues les figures en la tersa figura. ⁂ 2. *Gloriós Senyor!* Enaxí com vos avets creat lo mon e home per tal que hom ador e contemple la vostra unitat e la vostra trinitat e la vostra essencia gloriosa, enaxí avets volgut que hom reeba los significats sensuals e entellectuals qui signifiquen la granea e la noblea de la vostra infinitat gloriosa, per tal que per aquells significats e per aquelles demostracions hom ador e contemple la vostra infinitat e a ella fassa hom reverencia e honor de totes les forces sensuals e entellectuals. ⁂ 3. *Gloriós Senyor!* Com hom aurà ordonades e endressades ses sensualitats e ses entellectuitats en adorar e en contemplar la vostra infinitat vertuosa, covè que hom ador e contemple la vostra infinitat en .iij. coses, so es en vostra substancia e en vostra trinitat e en vostres qualitats: car enaxí com sensualment materia es per tot lo cors, enaxí entellectualment la vostra infinitat

---

1. E, de necessitats.

gloriosa es per tota la vostra substancia divina e per totes vostres .iij. persones e per totes vostres qualitats acabades.

4. *Oh vos, Sènyer Deus, qui la vista entellectual avets avertuada sobre la vista sensual!* La primera manera doracio se diu de adorar la vostra infinitat en la vostra substancia gloriosa. On, deym que qui vol adorar e contemplar sensualment la vostra infinitat en la vostra substancia, cové que sajonoll en terra e que bes la terra e leu les mans e sos ulls en lo cel e diga: Gloria e laor e reverencia e honor per tots temps sia a la vostra sancta substancia divina qui es infinida en la terra e en les mars e en l àer[1] e en los cels e es sobre les coses altes e dejús les coses baxes infinida sens quantitat e sens terminacio. ✠ 5. Lo vostre servidor, *Sènyer Deus,* ama totes aquelles coses qui donen significat del acabament que vostra substancia ha en sa infinitat e la vostra infinitat ha en la vostra substancia, e tots aquells qui la vostra infinitat saben conèxer en la vostra substancia sien amats e honrats e beneíts, e tots cells[2] qui la vostra infinitat honren ni adoren ni contemplen amants[3] vostra substancia sien loats e beneyts, e tots aquells qui en la vostra infinida substancia se confíen e sesperen ni demanen della gloria et misericordia e perdó, tots sien amats e loats e beneyts. ✠ 6. Com substancia corporal sia fenida e termenada per so car es composta de lonc e ample e pregont e per so car infinitat priva en lo lonc e pregont e ample, doncs lo vostre servidor, *Sènyer Deus,* adora e loa e beneex la vostra infinitat qui es en vostra substancia, per la qual infinitat la vostra substancia no es fenida ni termenada ni compresa sensualment ni entellectualment; car tant es la vostra infinitat acabadament e vertuosament en vostra substancia gloriosa, que impossíbol cosa es que en vostra substancia pusca aver termenacio ni fi ni alteracio ni null accident.

1. A. los aer. — 2. E, aquels. — 3. A, ni doren ni contemplen amanos.

7. *Poderós Senyor piadós misericordiós amorós humil e dous e suau!* Enaxí com la sageta se mou tro a cert terme per la empenta que la ballesta li dona, enaxí lo meu remembrament e lenteniment[1] se moven entellectualment a contemplar e a adorar la vostra infinitat segons la vertut el poder quels avets donat. On, enaxí com la sageta no ha poder ques mova part los termens on son moviment es termenat, enaxí la mia ànima no[2] pot membrar ni entendre la vostra infinitat part los termens on son remembrament e enteniment son termenats. On, com la ànima sia remembrant e entenent que la vostra infinitat es dintre e defora les .vj. dresseres e no bast a tant a membrar e a entendre com la vostra infinitat es defora e dins les .vj. dresseres, doncs la volentat de la ànima ama adorant e contemplant la vostra infinitat sobre lo remembrament e lenteniment. ✠ 8. Car lo remembrament, *Sènyer,* no pot remembrar ni lenteniment no pot entendre la manera segons la qual la vostra infinitat pot esser en vostra substancia dintre[3] les .vj. dresseres e defora; mas lo voler ama e adora e contempla la vostra infinitat en totes aquelles maneres en que sia en la vostra substancia, jassía que la ànima no les pusca membrar ni entendre, e car la volentat ama so que la ànima no pot membrar ni entendre, per assò lo voler contempla e adora pus fortment vostra infinitat que la memoria e lenteniment, e car so que lo voler ama sobre lo remembrament e lenteniment la ànima no entén, per so cau fi e termenacio en lo voler, lo qual voler sería major e mellor e pus fervent[4] si la ànima membrava e entenía so quel voler ama. ✠ 9. *Gloriós Deus!* Enaxí com en Pere membra e entén que en Guillem ha ànima e defall a membrar e a entendre la manera[5] segons la qual la ànima el cors se conjungen[6] ni per qual manera la ànima té en lo cors ses vertuts

1. E, el meu enteniment.—2. E, ni.—3. E, essent la uostra substancia dintre.—4. E. freuent *(forma usual).*—5. E, memoria.—6. E, se conjuynen.

en actu ni per qual manera tornen en potencia, enaxí, *Sènyer*, la ànima ha poder de membrar e dentendre e de voler la vostra infinitat esser per tots los locs e part tots locs, mas no basta a membrar ni a entendre ni a amar la manera segons la [1] qual la vostra infinitat es infinidament per tota vostra substancia. On, com assò sia enaxí, doncs per assò lo voler safigura en dues figures, la una com ama totes les maneres quals que sien segons les quals vostra substancia es infinida, lautra figura es com lo voler no pot amar la especial o les especials maneres pus que la ànima no les pot membrar ni entendre.

10. *Oh vos, Sènyer Deus, qui bonahuirats tots aquells qui en grat ni en plaer vos venen!* La segona manera doracio es adorar vostra infinitat en vostra trinitat gloriosa. On, deym que qui vol adorar ni contemplar la vostra infinitat en la vostra trinitat, cové que ador sensualment dient e entellectualment membrant e entenent e volent vostra infinitat en la vostra poderosa paternitat e en vostra savia filiacio e en vostra amorosa processio. On, per assò vostre servidor adora vos e loa [2] e contempla la vostra infinitat per tota la vostra sancta trinitat gloriosa. ✠ 11. Qui vol, *Sènyer*, adorar e contemplar la vostra infinitat en la vostra trinitat, cové que membra e entena e vulla e diga: Gloria e laor e reverencia e honor sia a la vostra infinitat qui es en la vostra paternitat la qual es infinida en sí metexa e en la jeneracio que fa al Fill e en la processio que dona al Sant Espirit, e gloria e vertut e benediccio sia a la infinitat qui es en lo Fill en quant sí metex e en quant la jeneracio que reeb del Pare e en quant la processio que dona al Sant Espirit, e gloria e sanctetat e magnificencia sia a la infinitat del Sant Espirit qui es infinit en sí metex e en la processio que reeb del Pare e del Fill. ✠ 12. *Vertuós Senyor!* Enaxí [3] com lo cors es fenit e termenat per so car son lonc

1. E, manca *la*. — 2. E, adora e loa. — 3. E, manca *Enaxí*.

e son ample e son pregont an fi e termenacio, enaxí la vostra paternitat e filiacio e processio son infinides proprietats ab una infinitat tan solament: car enaxí com cors lonc no es en ample ni en lo pregont, mas per lo través, enaxí per contrari seny es per tota[1] la infinitat de vostra paternitat en la filiacio e processio, e la infinitat de vostra filiacio es per tota la paternitat e per tota la processio, e la infinitat de vostra processio es per tota la paternitat e per tota la filiacio. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs per assò es significat al humà enteniment que la infinitat de totes .iij. les[2] persones es una infinitat tan solament qui es infinitat per totes .iij. les persones. Mas car la mia ànima no pusca entendre la qualitat ni la manera segons la qual vostra infinitat es per totes .iij. les persones e com la ànima bast a esser certificada que vostra infinitat es per tota la vostra trinitat, per assò la voluntat se forma en dues figures al enteniment, la una es com ama la qualitat qual que sia, la qual qualitat la ànima no pot membrar ni entendre, la autra figura es com la volentat es egual en quantitat a amar vostra infinitat ab la memoria en remembrar e ab lenteniment en entendre vostra infinitat graciosa.

13. *Ah Senyor liberal qui a la ànima avets donat remembrament per vos a membrar e enteniment per vos a entendre e voler per vos a amar!* La tercera manera doracio se diu en les vostres qualitats. On, qui vol adorar e contemplar la vostra infinitat en les vostres qualitats, cové que sensualment e entellectualment ador e contemple infinitat en vostre gloriós poder: car enaxí com es cosa natural e cosa propria e cosa substancial a la vostra unitat e trinitat e a la vostra substancia quei[3] sia infinitat, enaxí sens més e sens menys es cosa natural e substancial e propria al vostre divinal poder que sia infinit; e enaxí com es natural cosa infinitat en vostra saviea e en vostra amor e en vostra dretura

1. A,E, tot.—2. E, les .iij.—3. E, que hi.

e misericordia e humilitat e en les altres qualitats, enaxí sens més e sens menys es infinitat natural cosa al vostre gloriós poder. ✠ 14. *Gloriós Senyor!* Qui vol adorar e contemplar infinitat en vostre poder, covè que sensualment senta e entellectualment entena com vostre poder se forma al humà enteniment infinit per .vj. coses sens les quals lenteniment nol puría afigurar ni entendre esser infinit, les quals .vj. son com vostre poder pot crear res de no res,[1] e com pot tornar res a no res, e com pot fer de res altra res, e com pot fer duna cosa dues o més coses, e com pot fer de dues o de més coses una cosa, e com pot sostenir sens alteracio tot so ques vol. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com cors safigura al enteniment per lonc e ample e pregont, enaxí entellectualment safigura al humà enteniment vostre poder infinit per les .vj. coses damun dites. ✠ 15. On, com vos, *Sènyer,* ajats creat lo mon de no res, e com los espirits dels inracionals tornets a no res, e com lo cors de natura tornarà no re aprés del día del juhii,[2] e com vos de los .iiij. elements componets los vejetables e los animals e los metalls, e com vos de la vostra natura divina e de la natura humana ajats unit un Jhesu Christ, e com Jhesu Christ en sa unitat sia dues natures, so es natura divina e natura humana, e com vos ajats unit Jhesu Christ de natura divina e de natura humana sens que no saltereja neguna de les dues natures, per assò es significada e demostrada per esta obra e per esta manera la vostra infinitat en lo vostre poder gloriós, la qual infinitat no pogra esser significat al humà enteniment en vostre poder per nulla altra manera tam bé com per la manera damun dita.

16. *Pacient Senyor ple damor e de pietat e de dousor e de caritat!* Lo vostre servidor adora e beneex la vostra sancta infinitat en la vostra sancta saviea gloriosa, la qual

1. E, non res *(passim)*.—2. E, jucsi *(passim)*.

saviea, *Sènyer Deus,* es infinida en vostra gloriosa substancia e en vostra excellent trinitat e en vostre poder vertuós e en vostra amor graciosa, e en totes les altres qualitats adora lo vostre servidor vostra saviea infinida, la qual saviea es vostra infinitat, e la qual vostra infinitat es vostra saviea gloriosa. ✠ 17. *Gloriós Deus!* Com la mia ànima se remembra e sentén segons la causa final per la qual vos li avets donada memoria e enteniment, adoncs es significat al humà enteniment que per so car la vostra saviea gloriosa sab que vos sots en tota vostra totalitat infinit, e sab que totes vostres proprietats e vostres vertuts e vostres qualitats[1] son infinides, e sab que la vostra essencia ha creades totes creatures finides e termenades dintre la vostra infinitat, per assò la volentat del vostre contemplador vol adorar e glorificar e contemplar la vostra sancta infinitat en vostra saviea infinida. ✠ 18. Com les creatures sensuals sensualment signifiquen e com les creatures entellectuals entellectualment signifiquen al humà enteniment que son creatures fenides e termenades avents comensament e fí, per assò es significat creador avent saviea infinida, car sens saviea no fora digne de esser creador, e sens creador no pogra esser creatura. On, com la mia ànima, *Sènyer,* remembra e entén infinitat en la vostra saviea, adoncs la mia ànima adora e contempla infinitat en la vostra saviea dementre que lenteniment en lo remembrament aperceb les demostracions e les significacions de vostra saviea infinida.

19. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots lo tresor de mon remembrar e de mon entendre e de mon voler!* Lo vostre servidor adora e loa e beneex la vostra sancta infinitat en vostra sancta eternitat e en vostra sancta amor, car en so que per tota vostra substancia e per totes vostres .iij. persones e per totes vostres qualitats son infinidament vostra eternitat e vostra amor, per assò cové de necessitat que en

1. E, manca *e uostres qualitats.*

vostra eternitat e en vostra amor sia la vostra infinitat. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre amador adora e contempla la vostra infinitat en sí metexa e en tot so en que ella es e en tot so qui es en ella. ✠ 20. *Gloriós Senyor!* Com la mia ànima vol remembrar e entendre les vostres obres, adoncs es significat al humà enteniment que enans quel mon fos creat ja eren infinidament les vostres obres en lo vostre poder e saber e voler, e car infinidament vos avets en poder e en saber e en voler vostres obres, per assò, *Sènyer,* lo vostre servidor adora e contempla sensualment e entellectualment infinitat en les vostres obres. ✠ 21. Com lo vostre servidor vol remembrar ni entendre, *Sènyer,* la vostra sancta encarnacio e passio, e remembra e entén com gran humilitat e gran amor e gran pietat e gran benignitat fo ajustar [1] la vostra natura divina infinida ab natura humana finida turmentada avilada e morta per los jueus, adoncs lo vostre servidor sesforsa aitant com pot de adorar e contemplar la vostra infinitat en la vostra sancta encarnacio e passio e resurreccio e assumpcio; [2] car nulls significats ni nulles demostracions no son ni puríen esser qui tan bé poguessen donar al humà enteniment significats del acabament infinit qui es en vostres glorioses qualitats, com fan los significats qui son fets en la vostra encarnacio e passio.

22. *Suau* [3] *Senyor amorós benigne graciós!* Com vostra gloriosa justicia e dretura sia infinidament per tota e en tota vostra substancia divina e com vostra justicia e dretura [4] sia per tota vostra trinitat infinidament e sia vostra infinitat en la justicia e dretura qui es infinida per totes vostres qualitats, per assò, *Sènyer,* lo vostre servidor adora e loa e beneex la vostra infinitat en tota vostra dretura e justicia, la qual infinitat fo abans infinidament en vostra dretura e justicia, que lo mon fos creat. ✠ 23. Enans, *Sènyer,*

1 E, fe ajustar.—2. E, assubcio.—3. E, Saui.—4. E, dretura e jusicia.

que temps fos en esser ja era vostra infinitat en la vostra dousa piadosa graciosa misericordia qui es consolacio e confort e mare de tots peccadors; car ans que temps fos en esser ja era infinidament en vos misericordia, e ara com temps es en esser, es en vos misericordia infinida, e aprés temps, com temps no serà en esser, serà vostra misericordia infinida. On, com assò sia enaxí e com misericordia sia tota ma esperansa e tot lo meu bé e la mia benahuiransa, doncs per assò, ador e lou e beneesc de tota ma forsa sensual e entellectual infinitat en la vostra dousa misericordia gloriosa. ✠ 24. *Honrat Deus gloriós!* Com vostra infinitat sia en vostra saviea e en vostra misericordia, per assò plac a vos usar de dretura e de misericordia en crear les creatures en tal dispossicio e en tal estament, que infinidament hom agués conexensa de la infinitat qui es en vostra dretura e en vostra misericordia, la qual conexensa hom no pogra aver infinidament si la gloria de paraís e la pena infernal fossen fenides e termenades e privades de esser. On, com assò sia enaxí, doncs per assò cové que adorem e loem[1] vostra infinitat qui infinidament en gloria e en pena serà vista en la vostra dretura e en la vostra misericordia.

25. *Rey sant gloriós, sobre tots poders poderós!* Lo vostre servidor adora e contempla la vostra infinitat en la humilitat gloriosa qui infinidament es en vostra substancia divina e en vostra trinitat e en totes vostres qualitats; car ans que lo mon fos, ja era, *Sènyer,* infinidament humilitat en vos, la qual humilitat volets vos que sia manifestada a home infinidament aprés temps per la humilitat que vos feés en temps com vos encarnàs en la Verge gloriosa e humiliàs la humanitat a pobrèes e a ontes e treballs e a mort.[2] ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la figura en lo mirall se demostra major on pus hom la acosta al mirall, enaxí on pus fortment vos unís e acostàs vostra deitat infinida a

1. A, adoren e loen.—2. E, e mort.

la humana natura que preés finida, e on pus fortment aquella unitat acostàs a treballs e a mort en est mon, pus fortment es significada infinitat en la vostra gloriosa humilitat: car enaxí com la infinitat de la vostra granea se demostra pus manifestament al humà enteniment on pus lo remembrament pot membrar nil voler pot amar la granea de la vostra substancia divina, enaxí per obres de humilitat es la vostra infinitat pus fortment significada al humà enteniment com lo remembrament més remembra e la volentat més ama la vostra humilitat significada en vostra humil encarnacio e passio. ✠ 27. Enaxí com lo rey humil demostra pus fortment a son poble sa humilitat com se vol humiliar a .j. seu pobre vassall e vol murir per amor dell, que no faría sis humiliava a son par rey, enaxí, *Sènyer,* la infinitat qui es en la vostra humilitat es pus fortment significada al humà enteniment on la natura humana fo pus corrumpuda e pus avilada per peccat original, e vos volgués esser home e murir per home; e si axí no fos, lenteniment humà no fora aparellat ni endressat com reebés infinidament significats de la vostra infinida humilitat significada en la infinida unió de la vostra deitat e humanitat.

28. *Oh vos, Sènyer,*[1] *digne de esser adorat e reclamat e beneyt!* Lo vostre servidor el vostre amador[2] adora e contempla de totes ses forces sensuals e entellectuals la vostra infinitat en la vostra gloria e en la vostra bonea e en lo vostre acabament e en totes les vostres altres qualitats; car la vostra infinitat, *Sènyer Deus,* aitàn infinidament es en una qualitat com en altra e en una proprietat com en altra en so que vos sots en tota vostra essencia infinit e en totes vostres proprietats e en totes vostres vertuts e qualitats.[3] ✠ 29. *Gloriós Deus!* Entellectualment sabem que vostre saber sab aitam bé lo mal que en Pere farà lo diluns com sab lo

1. E, seyner deus: M, *Domine Deus.*—2. A, lo uostre seruidor amador.—3. E, manca *e qualitats. (Vejas la nota 4 de la pàg. 38).*

bé que en Pere fa lo digmenge.[1] On, per assò, *Sènyer*, lo vostre voler aitàn infenit es en vos quant vol bé an Pere per lo bé que fa lo digmenge[2] com es la mala volentat que li ha per lo mal que farà diluns. On, so per que assò es significat enaxí al humà enteniment, es per lo vostre acabat saber e voler e per la acabada vostra dretura e misericordia. On, com assò sia en axí, doncs per esta manera aital es significat al humà enteniment que en totes vostres qualitats es infinitat; car si infinitat no era en elles, no puría esser en elles acabament; e si acabades no eren, no sería deus en esser; e si deus no era, no sería en esser infinitat; e si infinitat no era, no sería cosa fenida, car no sería qui la creàs; e assò es cosa impossíbol que no sia cosa infinida ni finida.[3] ❦ 30. *Vertuós Senyor!* So per que en Pere ama en Guillem qui fa bé lo digmenge e nol desama per lo mal que farà lo diluns, es per so car lo seu saber no es major que son voler, ni son saber no sab lo digmenge lo mal que farà en Guillem lo diluns: on, per so[4] com en Pere es en lo diluns e veu lo mal que en Guillem fa, vol mal an Guillem, lo qual no li vulía lo digmenge. On, tota aquesta alteracio de volentat pren forma e generacio en en Pere per so com en Pere ha finit saber e finit poder e fenit voler e fenida dretura e misericordia. On, com assò sia significat enaxí al humà enteniment, per aquesta significacio aital[5] se muda lenteniment a reebre los significats de la vostra infinitat gloriosa, la qual infinitat, *Sènyer Deus*, lo vostre servidor adora e contempla e loa e beneex en tota vostra trinitat e en totes vostres qualitats e en totes vostres obres e en tota vostra gloriosa substancia divina.

1. E, dicmenge *(passim)*. — 2. E, dimenge. — 3. A, manca *ni finida*. — 4. E. per ayso *(forma usual)*. — 5. E, aytayl.

¶ Cap. 320. *Com hom adora e contempla la vida gloriosa de nostre Senyor Deus.*

H *Deus viu gloriós qui sots font de vida e donors!* Qui vol, *Sènyer,* adorar e contemplar la vostra vida gloriosa, cové que la sapia adorar sensualment e entellectualment, e com la aurà adorada e contemplada sensualment e entellectualment, cové que abdues les oracions meta en la tercera figura doracio composta dabdues les figures. ✻ 2. *Vertuós Sènyer!* Qui vol entrar[1] en oracio per adorar e contemplar la vostra vida amorosa, cové que ordón e endrès e aparell sos senys sensuals e entellectuals e les .v. potencies de la ànima; car sens ordonament e endressament de totes estes coses, hom no ha poder ni aparellament de contemplar ni dadorar la vostra gloriosa vida. ✻ 3. On, com hom aurà aparellades e endressades e ordonades totes les coses damundites, adoncs cové, *Sènyer,* que hom ador e glorific e contemple la vostra vida gloriosa en vostra substancia vertuosa e en vostra trinitat maravellosa e en vostres qualitats acabades: car en axí com sensualment materia es per tot lo cors, enaxí entellectualment la vostra vida gloriosa es per tota vostra substancia e per tota vostra trinitat e per totes vostres qualitats glorioses.

4. *Sanctificat Senyor, creador e recreador, salvador e benfactor nostre!* Lo vostre servidor sajonolla e besa la terra e leva ses mans e sos ulls al cel membrant e entenent e vo-

1. E, intrar *(passim).*

lent vostra vida gloriosa dient: Gloria e laor e reverencia e honor sia per tots temps a la vostra vida mare de totes vides, endressament de tots endressaments, la qual vida es inmortal essencial vida qui viu per sí e en sí, la qual vida es de sí metexa e no daltre, vida qui no es semblant a la nostra vida qui es daltre e per altre. ✠ 5. A la vostra sancta vida, *Sènyer Deus,* sia donada gloria e honor: car enaxí com lo cors sensualment es compost per lonc e per ample e per pregont, enaxí entellectualment simplement sens nulla composicio la vostra vida es cosa vivent avent infinitat eternitat poder saviea volentat acabament; e enaxí com lo cors se corromp per lo corrompiment de son lonc e de son ample e de son pregont, enaxí per contrari seny la vostra vida gloriosa dura per acabada infinitat e eternitat e poder e saber e voler e gloria e benediccio. ✠ 6. On, adorada e reclamada e sanctificada sia la vostra vida, *Sènyer Deus:* car enaxí com es al foc cosa natural calor e a laigua fredor, enaxí e molt mills encara sens tota comparacio es cosa natural a la vostra vida gloriosa durament e infinitat[1] e eternitat e poder e saber e voler e acabament; e enaxí com al foc es natural cosa que do calor al àer e la aigua es cosa natural que la terra reeba fredor della, enaxí e molt mills encara sens tota comparacio es cosa natural per creacio a la vostra vida que do gracia e benediccio e esser a la nostra vida, e es cosa natural a la nostra vida que viva per la vostra vida gloriosa e que en ella sia sa perdurable benahuiransa.

7. *Singular Senyor en honrament e en senyoría e en vertut!* Qui vol adorar ni contemplar la vostra sancta vida gloriosa, cové que sensualment nomèn e entellectualment entellectueg los significats qui signifiquen la vostra sancta vida graciosa: car enaxí com la ànima veu entellectualment sa vida com remembra son remembrament e entén son en-

1. E, en infinitat.

teniment e vol son voler, enaxí, *Sènyer*, la benahuirada ànima adora e contempla vostra vida com reeb los significats qui signifiquen en la vostra vida infinitat e eternitat e poder e saviea e amor e acabament e les altres glorioses qualitats. ✠ 8. Gloria e benediccio, *Sènyer*, sia a la vostra vida maravellosa qui no es semblant a la nostra vida: car com ànima dome ha potencialment sa memoria e son entenimient e son voler, adoncs ha en son viure defalliment en quant es major sa vida com son remembrar e entendre e voler son actualment. On, beneyta sia la vostra vida, *Sènyer Deus;* car en son viure no ha null temps defalliment ni en la vostra vida no ha nulla cosa sino actualment: car enaxí com per defalliment la nostra vida ha en un temps ses[1] potencies enactu e en altre les ha en potencia, enaxí per acabament de viure totes coses son en vostra vida actualment. ✠ 9. A la vostra vida sancta, *Sènyer Deus*, sia feta reverencia e honor, car no es semblant ab la nostra[2] vida; car lo cors no puría viure menys de la ànima ni la ànima no puría aver en actu son remembrament ni son enteniment ni son voler sens ajuda del cors. Mas de la vostra sancta vida gloriosa no es enaxí, car la vostra vida no viu per altre, mas per sí metexa, ni la vostra vida no ha necessitat que nulla cosa li ajut a viure ni a aver en actu son poder ni son saber ni son voler ni sa gloria ni son acabament. On, com assò sia enaxí, doncs la vida del vostre servidor dona gloria e honor a la vostra vida qui es mare don totes vides reeben gracia e benediccio.

10. *Liberal Senyor graciós gloriós poderós!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la vida dome es per tot lo cors egualment; mas les obres de la ànima pus fortment son en lo cors en uns locs que en altres, axí com voler en lo cor e enteniment en lo front e memoria en lo cog,[3] car pus aparellat loc e pus aparellat membre es lo cor

1. A, manca *ses.*—2. A,E, uostra(?).—2. E, en lo cors(?): M, *in occipite.*

a la ànima com aja son voler en actu, que no es lo peu e la mà;[1] e assò metex es de la memoria e del enteniment. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que la vida del home mills se cové e pus fortment està en uns locs que en altres en lo cors e mills se cové ab lo uns membres que ab los altres. ✠ 11. On, gloria e benediccio e reverencia e honor,[2] *Sènyer Deus,* sia a la vostra vida gloriosa: car com hom es remembrant e entenent e volent en la manera segons la qual lo cors reeb major acabament de la ànima en uns locs que en altres[3] e en uns membres que en altres, per assò es significat al humà enteniment lacabament de la vostra sancta vida gloriosa; car la vostra vida acabadament es per tota vostra simple substancia e per tota la vostra sancta trinitat e per totes vostres qualitats glorioses, e la vostra vida no ha en nulla destes coses damundites major vertut ni major proprietat ni major actualitat que en altres: car enaxí com la ànima per so car es creatura fenida e termenada no pot tanta de vida donar als uns locs e membres en lo cors com fa als altres, enaxí la vostra vida increada eternal infinida basta a esser egualment per tota vostra substancia e vostres persones e vostres qualitats en vertut e en bonea e en essencia e en acabament. ✠ 12. Enaxí, *Sènyer,* com la ànima es per tota la substancia del cors animat, enaxí la vostra vida es per tota creatura; mas enaxí com la ànima demostra més sa vida e sa vertut per lo cor e per lo front el cog[4] que no fa per lo peu, enaxí la vostra vida se demostra pus fortment als uns homens que als altres segons que los uns adoren e contemplen més la vostra vida que los altres: car enaxí com lo cor es pus aparellat sobject al voler que lo peu, enaxí los homens justs son pus aparellats a reebre vertut[5] e gracia e benediccio de la vostra vida que los homens peccadors.

13. *Eternal Senyor qui sots comensament de tots comen-*

1. A, que no es la ma.—2. A, manca *e honor.*—3. E, altre.—4. E, cors.—5. A, uertutz.

saments e acabament de tots acabaments! Enaxí com la vida de la ànima es egualment per la memoria e lenteniment el voler, enaxí la vostra vida es egualment en la vostra paternitat e filiacio e processio: car enaxí com membrar ni entendre ni voler no puríen viure sens vida, enaxí la vostra paternitat ni filiacio ni processio no puríen aver vida sens vida. On, enaxí com la vida de la ànima se demostra[1] en .iij. coses diverses, so es membrar e entendre e voler, e aquesta diversitat de figures se fa per so car en la ànima son les .iij. vertuts diverses en proprietats, enaxí, *Sènyer*, la vostra paternitat e filiacio e processio se mostren proprietats diverses en vostra essencia divina; e enaxí com les .iij. vertuts de la ànima no son diverses en substancia en so que no son mas una substancia, enaxí les vostres .iij. persones nos mostren diverses en substancies en so que no son totes .iij. mas una substancia. ✠ 14. *Gloriós Deu!* Si per la diversitat de figures corporals la ànima fos afigurada en diversitat de membrar e entendre e voler e que la ànima aquesta diversitat no agués en sí de sí metexa e la agués per lo cors qui ha lo cor el front el coc[2] divers en figura e en locs, doncs siguiras que com la ànima fora exida del cors, fora privada de diversitat en remembrar e en entendre[3] e voler; e si assò fos enaxí, fora axí com lo vi qui priva de la figura que pren en la ampolla com la ampolla trenca el vi sescampa. On, si axí fos de la ànima, nulla ànima en lautre seggle no agra gloria ni pena o agren totes les ànimes gloria e pena ensems; car pus no fos en elles divers lo voler del membrar e lentendre, doncs o amaren so que membraren de bé e mal o amaren so que no membraren de bé e mal o amaren so que no membraren ni enteneren;[4] e si axí fos, no fora gloria en lautre seggle diversa a la pena infernal; e assò es cosa impossíbol. On, com

1. E, se mostra.—2. A,E, cors: M, *occiput*.—3. E, e entendre.—4. E, doncs o amaren so que membraren de be e mal o [no] amaren so que no membraren ni enenerem: M, consona ab la lliçó de E.

assò, *Sènyer,* sia impossíbol, doncs per assò lo vostre servidor membrant e entenent e volent aquestes coses reeb los significats qui signifiquen la vostra trinitat gloriosa: on, reebent lo vostre servidor los significats que vostra vida dona de vostra trinitat, es adorant e contemplant la vostra trinitat vertuosa membrant e entenent e amant vostra vida gloriosa. ✠ 15. *Gloriós Senyor!* La vida de la ànima aitanta de volentat ha en lo peu del home potencialment quant de sí metexa com ha en lo cor actualment; mas car lo cor es aparellat estrument com la ànima aja en ell son voler actualment e lo peu no es aparellat estrument a esser en ell actualment lo voler, per assò lo peu el cor fan diversitat enfre la actualitat e la potencia de la ànima. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que la vostra vida aitanta navets en lo voler qui ama lome just com com[1] desama lome peccador; e assò es per so car vostra vida egualment es per vostra misericordia e per vostra justicia. Mas car lome peccador no es digne de esser amat per vostre voler segons que nes digne lome just, per assò lo vostre voler aitàn digne es en lome peccador per justicia quil ponex de sa culpa, com en lome just qui lo guaardona per sos merits; e si axí no era, sería significat que vostra vida fos més en les unes qualitats que en altres; e assò es cosa impossíbol.

16. *Gloriós Deus forts sobre tots poders!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que ànima es per tot lo cors, mas més de vertuts dona en los uns locs del cors que en los altres; car la potencia vegetable en los uns locs del cors es pus vertuosament que en los altres, axí com lo cap del pex qui es pus saborós que la coa,[2] e la lonsa del moltó qui es pus sabea que la cuxa, e la ala de la galina qui es pus saborosa que la cuxa, e lo blanc del poncir qui es pus saborós que la escorxa[3] ni so on lo gra està, e axí de

1. A, e com.—2. E, coua.—3. E, escortxa.

les altres coses. ✠ 17. *Vertuós Senyor!* Enaxí com la ànima usa més de sa vertut per la potencia vegetable en unes coses que en altres en quant dona a la sensitiva potencia en les unes coses més de sabor que en altres, enaxí la ànima més dona de sa vertut en la potencia sensitiva en los uns membres que en los altres, car pus fortment usa de vertut e de vida en los .iiij. senys sensuals que en les mans nils peus; car als ulls dona vèer e sentir, e a les orelles dona oyment e sentiment, e al nas dona odorament e sentiment, e al paladar dona sentir e gustar, e a les mans ni als peus ni als altres membres no dona sino sentiment tan solament, encara que al cor dona major sentiment que al peu e al peu dona major sentiment que al òs, e axí de les altres coses. ✠ 18. *Humil Senyor!* Enaxí com la potencia sensitiva es pus vertuosa en uns locs del cors que en los altres, jassía que la ànima egualment sia en sa vertut per tota la potencia sensitiva, enaxí la vostra sancta vida gloriosa es per totes les creatures e per tots lurs locs; mas més demostra sa vertut per unes creatures que per altres, axí com la ànima qui reeb més de vertut[1] de vostra vida que lo cors, e lo cors més que la poma e la poma més que la pera e parays més que infern. On, com assò sia enaxí, doncs totes les ores que hom remembra e entén e ama[2] vostra vida esser egualment quant en sí en totes coses e demostra més sa vertut en les unes creatures que en les altres, tota ora es hom adorant e contemplant la vostra vida gloriosa.

19. *Creador Senyor pare benfactor atrobat en nostres cuytes e en nostres tribulacions!*[3] Sensualment sentim e entellectualment entenem que la ànima dona vida al cors, car sens ella lo cors no viuría ni puría usar de negú dels senys sensuals ni puría esser movable ni duraría en sa forma: car enaxí com es natural cosa a la ànima que sia cumpliment

1. E, mes uertut.—2. E, ni enten ni ama.—3. E, e tribulacions.

del cors, enaxí es natural cosa al cors que sens la ànima sia corrumput e podrit e consumat. On, com assò sia enaxí, doncs assò es significat al humà enteniment, que la ànima ha de sa natura que tota hora que lo cors sia apareilat a reebre vida e acabament della, ha la ànima poder e vertut de donar vida al cors; mas car lo cors se corromp per so car la materia nos té per pagada de la forma e vol ne daltra, per assò lo cors no pot tanta de vertut aver a reebre vida[1] e acabament de la ànima, com la ànima ha vertut de donar vida e acabament al cors, car si lo cors podía tant[2] reebre com la ànima puría donar, tots temps lo cors duraría e sería incorrompable. ✠ 20. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs per assò es significada la vostra vida gloriosa al humà enteniment que ella es vida e vertut e acabament a totes creatures; mas axí com lo cors no pot tant reebre de la ànima com la ànima quant de sí metexa es poderosa en vertut, per assò hom en est mon corrumput no pot tant reebre de vostra vida en est mon com farà en lautre; car per so car hom en est mon es corrumput per peccat e no ha cors glorificat, lo cors no digne de esser incorrompable[3] en est mon e per assò no pot durar ne esser inmortal. Mas en la celestial gloria no serà enaxí, car en ell aurà gloria sens fi per so car aurà cors glorificat inmortal sanctificat e purificat de tot peccat. ✠ 21. On, gloria e laor e vertut e benediccio sia, *Sènyer Deus*, a la vostra vida sancta[4] gloriosa, la qual vida es sobre totes vides excellent e vertuosa, de la qual vida esperam vida inmortal perdurable en la vostra excellent benahuiransa. On, com la vostra vida aja donada totes vides e aja creades totes creatures, e com vostra vida sia gloria perdurable de tots los angels e de totes les ànimes de parays e de tots los corses dels homens justs qui entraràn en gloria, per assò lo vostre servidor e l vostre amador de totes ses for-

1. A, e uida.—2. E, tant podia.—3. E, incorromput.—4. E, sancta uida.

ses sensuals e entellectuals adora e contempla la vostra sancta vida gloriosa.

22. *Oh Sant dels sants, oh Senyor dels senyors, oh Rey dels reys!* Enaxí com la superficients del cors continent laygua dona color per tota laygua en la superficients damunt e dejús e en lo mig de layga, enaxí entellectualment es significat al humà enteniment que la vostra vida es per tota la vida de la ànima com la ànima remembra e entén e ama e loa e adora e contempla la vostra vida gloriosa: car enaxí com la caramida ha per tota sí metexa la vertut segons esta figura: A——B——C, so es a e b e c que sien .iij. termens de la pera, so es a que sia la fas de la pera e la b que sia lo mig loc e la c sia la fi e tot lo cors sia continuat, enaxí ànima es tota viva e graciosa e beneyta com remembra e entén e ama la vostra vida gloriosa. On, enaxí com de la caramida quin fa dues parts e hom la trenca en la b se pervertexen les dresseres e salteregen, enaxí, *Sènyer,* com la ànima vos remembra e vos entén e nous ama se muda e salteregen les vertuts de la ànima; car en una[1] pessa de la pera qui té de a dentrò a b, guarda la a a la tremuntana e la superficients primera de la b com la pera era entegra guarda com la pera es trencada a migjorn, e la superficients derrera de la b quis continua ab la c com tota la pera es[2] trencada e la superficients de la c guarda a migjorn. ✠ 23. *Gloriós Senyor!* Enaxí com tota la vertut de la caramida es continua de la a tro a la c com la pera no es trencada en la b, enaxí tota la ànima viu en vertut e en benahuiransa en la vostra vida com la memoria vos remembra e lenteniment vos entén e la volentat vos ama. Mas enaxí com la natura de la b se muda e saltereja com de la pera son fetes dues parts segons que damunt avem dit, enaxí la vida de la ànima com se partex en amar nulla cosa ublidant la ànima e innorant e desamant vos, tota

1. E, en la una.—2. A, era.

aquella vída se pervertex en mort de peccat e de culpa; e si tot lo remembrament vos membra e lenteniment vos entén, no viuen en vos pus quel voler ama[1] més altra cosa que vos: car enaxí com la primera e la derrera superficies de la B se muden e salterejen per lo trencament de la pera e la primera superficies de la part on es la c torna primera a la superficies de la c e la superficies derrera de la part on es la A torna derrera la qual era primera a la B com abdues les parts eren unes, enaxí la memoria e lenteniment que vivíen[2] en vertut com lo voler vos amava, moren en peccat e en culpa com lo voler vos desama. ⁕ 24 On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo cors mor com se partex la ànima dell per sa corrupcio, enaxí la volentat de la ànima mor en peccat e en culpa com se partex de la memoria qui vos remembra e de lenteniment qui vos entén e ama altra cosa més que so[3] que la memoria remembra e lenteniment entén. On, com assò sia enaxí, doncs totes les vegades que hom sia membrant e entenent e amant per los significats damundits la vertut de vostra[4] vida gloriosa, es hom adorant e contemplant la vostra vida gloriosa.

25. *Rey dels reys, Senyor dels senyors, Gran dels grans!* Aitant com la ànima membra ni entén ni ama vostre poder ni vostre saber ni vostre voler ni les altres vertuts, aitant viu reebent gracia e benediccio de la vostra vida gloriosa; e aitant com la ànima membra e entén vostres vertuts e no ama aquelles per so car ama altres coses més que aquelles, aitant mor la ànima en peccat e en culpa per so car no ama so que la memoria remembra e lenteniment entén de vostres vertuts acabades. ⁕ 26. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo foc compost en la neu se mou contra son cors natural com va a avall, enaxí lo voler ama contra son cors natural com ama nulla cosa tant ni més

1. E, am.—2. A, uiuen.—3. A,E, e ama e altra cosa mes que so: M, *et amat aliam rem plus quam Te.*—4. E, de la uostra.

que vos com la memoria remembra e lenteniment entén que vos sots mellor e pus noble que totes les creatures. On, axí com la natura del foc saltereja per la natura de la neu en son moviment, axí la memoria e lenteniment salteregen per lo voler qui mor en so que altra cosa ama més que vos; e enaxí com la memoria e lenteniment moren en peccat per lo culpable voler, enaxí mor lo voler en peccat per lo remembrament qui remembra e lenteniment qui entén que vos sots pus digne de esser amat que nulla altra cosa. ✠ 27. *Vertuós Senyor!* Enaxí com la major quantitat de laygua e la terra en la neu forsen e constrenyen lo foc e làer en lo moviment que fan contra lur natura, enaxí, *Sènyer,* com lo voler fruex menys en reebre gracia e benediccio de vostra vida que la memoria ni lenteniment, adoncs lo voler fa alterar la memoria en remembrar so que ell més ama e fa alterar lenteniment en entendre més so que ell ama: on, per assò la ànima gira son remembrar e son entendre a assò quel voler més ama.[1] E assò metex se seguex de la memoria e del enteniment qui alterejen lo voler en amar vos més que altra cosa com més vos remembra e us entén la ánima que nulla altra cosa. On, com assò sia enaxí, doncs cogitant e apercebent e nomenant e ligent totes aquestes coses, es hom adorant e contemplant vostra vida gloriosa com la ànima la remembra e la entén e la ama.

28. *Misericordiós Senyor perdurable! A vos sia reverencia e honor:* Car sensualment sentim e entellectualment entenem que totes les sensualitats del cors son dintre les entellectuitats de la ànima encloses[2] e termenades, e la ànima ha dintre e part les sensualitats ses entellectuitats: on, per assò es dit que lo cors es termenat dintre la vida e la vertut de la ànima e la ànima es dintre e defora del cors, axí com la ànima den Pere qui basta a més coses a entellec-

1. A, quel uoler uos ama.— 2 E, encluses.

tuejar e a pus luny coses, quel cors a sentir aquelles. ✠ 29. On, com assò sia enaxí, doncs per esta significacio aital es significat que la vostra vida gloriosa es dintre lo mon e defora; car si la ànima qui es creatura es essencialment e presencialment dintre lo cors e defora, doncs, quant més, *Sènyer,* la vostra vida gloriosa qui ha creat tot quant es pot esser substancialment e actualment e poderosament dintre le mon e defora! On, beneyta sia, *Sènyer Deus,* la vostra vida gloriosa: car si lo cors pot aver continuament dintre sí sens null mijà sa longuea e amplea e pregonea sens que la ànima qui es en ell no li empatxa son lonc ni son ample ni son pregont, doncs, quant més la vostra vida pot esser dintre totes creatures e defora sens que nulla creatura no li sia empatxament a esser ella en les creatures e fora les creatures! ✠ 30. On, com la vostra vida gloriosa, *Sènyer Deus,* sia dintre e defora totes les creatures e sia infinida e substancial en totes coses, e com de la vostra vida reeben gracia e sustentacio e benediccio totes creatures, per assò lo vostre servidor el vostre amador adora e contempla e loa e beneex la vostra vida gloriosa en tots los locs on ella es e part los locs on ella es[1] infinida e vertuosa, e placia a vos que pus vostra vida es per tots los locs essencialment e part tots los locs,[2] que per tot lo mon e per tots los homens sia la vostra vida gloriosa loada e adorada e reclamada ab vertader remembrament e enteniment e voler a gloria e a benediccio de la vostra vida qui es gloriosa essencia divina.

1. E, on es.—2. E, totz locs.

¶ Cap. 321. *Com hom adora e contempla la gloriosa eternitat de nostre Senyor Deus.*

H *Deus eternal perdurable en tots temps, consolacio esperansa del vostre servidor!* Qui vol, *Sènyer,* adorar e contemplar la vostra gloriosa eternitat, cové que la ador e la contemple primerament ab oracio sensual e ab oracio entellectual, e com ab estes dues figures aurà feta sa oracio, cové que en la tercera figura doracio meta les dues figures damundites. ❡ 2. *Gloriós Senyor!* Null hom no adora ni contempla acabadament vostra eternitat gloriosa si no la adora en tota vostra substancia divina e en vostra gloriosa trinitat e en vostres acabades qualitats; car per so car tot so qui es en vostra substancia e en vostra trinitat e en vostres qualitats es eternal, per assò cové que sensualment e entellectualment hom ador remembrant e entenent e volent vostra eternitat esser en tot so qui es vostra substancia e vostra trinitat e vostres qualitats. ❡ 3. On, com vos, *Sènyer Deus,* ajats creades les creatures per tal que al humà enteniment fassen demostracio de la vostra eternitat gloriosa e que hom sia adorant e contemplant so qui es de vos representat al humà enteniment per les creatures, per assò cové que aquest capítol deveescam en .v. parts per les quals es significat lo durament de les creatures, per lo qual lur durament es significada la vostra gloriosa eternitat. On, la primera part se diu de moviment de loc, .ij.ª de moviment de creximent,[1]

1. E, crexement.

.iij.ª dalteracio, quarta de sustentacio, quinta es dacabament.

4. *Senyor simple sens tota composicio qui sots de nos gracia e benediccio!* La primera part se diu de mutacio de loc. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que lo firmament se mou de .j. loc en altre per so car es son moviment circular, e los elements se mouen de un loc en altre en so que los uns se mouen a amunt e los altres a avall, e los corses composts dels elements se mouen a creximent e a minvament e mouense dun loc en altre. ✱ 5. On, com aquest moviment sensual sia demostrat als senys sensuals e sia entès per los senys entellectuals, per assò, *Sènyer*, es significat que les creatures on es aquest moviment damunt dit an comensament e fi; car totes coses on aquest moviment sia significuen de sí metexes[1] que an comensament e fi, lo qual comensament e fi dona significacio que es alcuna cosa de necessitat en esser qui es eternal sens comensament e fi, car en altra manera les coses avents comensament e fi no poríen esser en esser sens que cosa eternal nols agués donat comensament e fi. ✱ 6. On, com la vostra eternitat gloriosa es, *Sènyer*, significada al humà enteniment per la mutacio de loc qui es en les creatures, doncs lumà enteniment entenent vostra eternitat deu moure lo remembrament a remembrar vostra eternitat gloriosa, e lo remembrament e lenteniment deuen moure lo voler a amar la vostra sancta trinitat, e totes .iij. les vertuts deuen moure la sensualitat com denant lo vostre gloriós altar sajonoll e leu sos ulls e ses mans dient: Gloria e laor e gracia e benediccio sia a la vostra sancta eternitat gloriosa qui es eternitat acabada, infinida, durant sens fi e sens comensament.

7. *Oh[2] vertuós Senyor ple de gracia e de benediccio!* Entellectualment entenem que la ànima se mou ab moviment

1. A, metexs.—2. E,M, manca aquesta interjecció.

entellectual de ymagenar e cogitar unes coses e puxes altres; car en un temps membra e entén e ama alcuna cosa e en altre temps la ublida e la innora, e membra e entén e ama altra cosa; e en un temps membra e entén alcuna cosa e desama aquella, e en altre temps ama so que ha desamat. ❧ 8. *Gloriós Deu!* Entellectualment entenem que los angels els demonis se mouen entellectualment de un loc en altre; car Sen Michel en un temps es en lo cel essencialment e en altre en la terra, e en un temps es a levant e en altre a ponent; e los demonis en un temps son en la terra per enganar los homens e en altre sen porten les ànimes dels peccadors en infern. ❧ 9. On, com assò sia enaxí segons que es significat al humà enteniment, per assò es significat en lo moviment entellectual lo qual fan les ànimes e los angels els demonis, que alcuna cosa covè esser de necessitat que sia eternal e sia sens comensament e sens fi e aja donat comensament a les ànimes e als angels e als demonis. On, com aquesta cosa eternal sia significada, *Sènyer,* al humà enteniment per esta demostracio, doncs per assò lo vostre servidor fill de la vostra fembra adora e contempla la vostra sancta eternitat gloriosa.

10. *Ah Jhesu Christ gloriós qui nasquès de la verge gloriosa nostra dona Sancta Maria gloriosa!* [1] La segona part se diu, *Sènyer,* de moviment de créxer e de minvar. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los vegetables e los animals se mouen en creximent o en minvament per alterada quantitat enjenrada [2] per generacio o corrupcio. On, com assò sia enaxí, doncs aquest [3] moviment significa en los vegetables durament en dues maneres, la una es com duren del comensament que comensa la generacio en ells dentrò al temps que comensa la corrupcio, lautre durament es com duren del comensament de la corrupcio dentrò a la fi de la corrupcio que priva la for-

1. E,M, manca aquest mot.—2. A, enjenrra.—3. A, con aquest.

ma. ✠ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car entellectualment entenem que la ànima se mou entellectualment a créxer o a minvar en actualitat de vertuts; car on més de vertuts[1] ha la ànima actualment en membrar e en entendre e en voler dretura,[2] més es vertuosa en sí e més ha de saviea e de bé, e on menys ha la ànima de vertuts en actu, més ha en actu de vicis e menys ha de saber[3] e de saviea e de bonea. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que lo moviment entellectual de la ànima dura en vertuts aitant com son ses vertuts en actu e sos vicis en potencia, e lo durament que la ànima fa en vicis e en peccats es daitant com los vicis son en actu e les vertuts en potencia. ✠ 12. On, com sia significat al humà enteniment que lo moviment en que lo cors se mou per corrupcio e per generacio e lo moviment en que la ànimas mou entellectualment de potencia en actu e de actu en potencia en vertuts o vicis dura dintre temps finit e termenat, per assò *Sènyer,* es significat que la vostra eternitat es en esser, la qual eternitat ha donat esser al moviment sensual del cors e al moviment entellectual de la ànima. On, com assò sia enaxí, doncs per assò lo vostre servidor qui sensualment e entellectualment reeb los dits significats adora e loa e contempla de totes ses forces sensuals e entellectuals la vostra sancta eternitat gloriosa.

13. *Sanctificat Senyor salvador nostre, qui sots Senyor sobre tots senyors e amor sobre totes amors!* La tersa part se diu de alteracio. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que lo firmament en son moviment altereja lo compte de los dies, car lo moviment que lo firmament fa en digmenge no es lo moviment que fa en dissapte: on, per assò, *Sènyer,* lo firmament multiplica lo nombre dels dies en digmenge en so que ha major nombre lo digmenge que no ha fet lo disapte e major nombre

1. E, uertut. — 2. E, e uoler e dretura. — 3. E, e mes a en actu de uicis menys a de saber.

fa lo diluns que no es lo nombre del digmenge. ✠ 14. *Gloriós Deus!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que los vegetables e los animals e les peres e los munts[1] e les altres coses elementades salteregen en quantitat e en qualitat per raó de la materia qui corromp e engenra la elemental forma; e assò fa, *Sènyer,* la materia per so car la forma de les coses damundites no ha vertut ni proprietat ni natura com sia en la materia sens corrupcio, e per assò la forma vé a privacio, per la qual privacio es en la materia alteracio de formes per alterada forma de actualitat en potencia e de potencia en actu. ✠ 15. On, com humà enteniment ha reebuts[2] los significats que alteracio fa en les creatures, adoncs cerca en lo remembrament los significats que son fets de la vostra eternitat gloriosa; car si la vostra eternitat no fos en esser, no fora qui agués creada la alteracio en les creatures sensuals ni entellectuals, car tota cosa alterada priva daver dignitat per sí metexa en crear sí metexa, e tota cosa fenida per alteracio significa aver creador e senyor. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs per assó lo vostre servidor adora e contempla la vostra sancta eternitat gloriosa significada e demostrada al humà enteniment per la alteracio qui es en les creatures.

16. *Ah Sènyer Deus, qui donats gracia e benediccio a quius volets!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que lo firmament ni ses parts no saltereja en forma ni en materia, ni la natura sensual no saltereja en natura entellectual ni la entellectual en sensual, ni los jenres ni les especies nils individuus no salterejen la .j. en lautre; car substancia no saltereja en accident, ni especia humana en especia de bestia, ni en Pere no saltereja en en Guillem, e axí de les altres coses. ✠ 17. On, com no sia camiament ni alteracio en los .x. predicaments segons assò damundit, per assò, *Sènyer,* es significat que les coses da-

1. E, mons. — 2. E, resebut.

mundites no son eternals, car si eternals fossen alteraren se infinidament les unes en les altres, e lo sol fora alterat en luna, e la luna en firmament, e axí dels genres e de les especies e dels individuus; car si en totes coses fos alteracio e mutacio infinidament, totes coses salteraren es mudaren les unes en les altres, e los morts tornaren vius e los vius morts infinidament. On, com assò sia contra so que sentim ni entenem, per assò es significat al humà enteniment que impossíbol cosa es que nulla mutacio ni alteracio sia eternal ni infinida, per la qual impossibilitat es significat al humà enteniment que vos sots eternal tan solament.

18. *Vertuós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que los senys sensual nils entellectuals ni les .iij. vertuts de la ànima ni les .v. potencies no salterejen nis muden les unes en les altres; car vèer no saltereja en oyr, e axí dels altres senys sensuals, ni cogitar no saltereja en apercebre, e axí dels altres senys sensuals, ni memoria nos muda a esser enteniment, e axí del voler, ni la vejetable potencia nos muda a esser la potencia racional. On, com assò sia enaxí e cascuna cosa estía e dur en sí metexa sens que no saltereja en altra, e com totes estes coses sien alterables en quantitat e en qualitat[1] segons que damunt avem dit, doncs per assò es significat que les coses sensuals e entellectuals per una manera son alterables e per altra no: on, per assò es significada, *Sènyer*, la vostra eternitat incamiable e inalterable, la qual ha donada alteracio a les creatures en so que vol[2] e en altra manera sosténles que no sien alterades: on, per assò lo vostre servidor adora e contempla la vostra sancta eternitat gloriosa.

19. *Piadós Sènyer, en la qual pietat se forma es confía la mia esperansa!* La quarta part se diu de sustentacio o de estacio. On, deym que sensualment sentim e entellectual-

1. A, qualitats.—2. E, ques uol.

ment entenem que forma en cors elementat nos pot sostenir en durar eternalment, e assò es per raó de la materia sobjecta a la forma qui es composta de contrarietats. On, com lo mon sia compost de natura sensual e entellectual e de animals, e com los individuus corporals elementats sien composts de contrarietats, per assò es significat que lo mon nos sosté per sa natura e per sa proprietat; car nulla forma composta en la qual entren contraries qualitats no significa que de sí metexa pusca aver sustentacio. E com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que la sustententacio del mon es daltre e no de sí metex, lo qual altre es la vostra divinal eternitat. ✠ 20. Enaxí com en cors elementat la forma no vé de sí metexa ans vé de la materia qui per ses contrarietats enjenra en sí metexa la forma on se demostra, enaxí la forma nos pot sostenir[1] per sí metexa en la materia, car si ho faya[2] nos lexaría destruyr[3] ni corrompre a la materia, la qual materia a ella sobjecta ha axí natura de corrompre la forma com ha de enjenrar aquella. On, enaxí com la contrarietat que la materia ha en sí metexa en so que es composta de les .iiij. qualitats universals, es raó e occasió a la forma com sia generada e corrumpuda per la materia, enaxí, *Sènyer*, la elemental materia es raó e occasió a la ànima com no pusca dar al cors natura inmortal nil pusca sostenir durablement sens mort; e assò es per so car lo cors no pot esser perdurablement sobject ordonat a la ànima, per la qual desordonacio la ànima se cové partir del cors e lo cors ha a morir de necessitat. ✠ 21. Sensualment sentim e entellectualment entenem que forma ha major noblea en la materia com es en ella actualment que no ha com está en ella materia potencialment. E assò metex es de la materia; car molt mellor[4] demostracio ha la materia per la forma actual qui la representa, que no ha per la forma potencial qui no la

1. E, sustenir.—2. E, fasia *(passim)*.—3. E, destroir *(passim)*.—4. E, major.

representa. On, com la forma no pusca durar en la actualitat, per assò es significat que la forma ha defalliment en sí metexa, e la materia atretal; car si en la forma ni en la materia no avía defalliment, seguirsia que la forma estaría e duraría tota hora en actualitat. On, com la forma e la materia ajen defalliment, per lo lur defalliment es significat, *Sènyer*, lacabament de vostra eternitat gloriosa qui dona aitant com se vol a la forma actual durament e sosteniment en la materia: on, per assò lo vostre servidor adora e contempla la vostra sancta eternitat gloriosa.

22. *Ah Sènyer Deus en lo qual la mia ànima se confía e sespera!* Enaxí com es concordament e semblansa major enfre animal e moviment que enfre vejetable e moviment, enaxí es significat que durabletat e la vostra eternitat se covenen en natura, per la qual conveniencia es significat que moviment nos cové ab vostra eternitat, la qual desconveniencia [1] de moviment significa que la vostra eternitat e estacio an covenimient. On, com lo firmament sia movable, per assò es significat que no es eternal e es comensat, lo qual comensament significa que lo firmament nos sosté per sí ans cové que aja sosteniment per altre. ☙ 23. *Gloriós Senyor!* Entellectualment entenem que en ànima dome la materia entellectual no ha natura de corrompre la forma entellectual, ni la forma no ha natura que sí metexa destrúa en la materia; e assò es per so car la materia no es corporal ni composta de contraries qualitats: on, quant a assò lur sustentacio no es significada que sia daltre. Mas car la ànima no pot usar de ses vertuts sens ajuda del cors lo qual cové eser sobject a la actualitat de les vertuts de la ànima, per assò es significat que la ànima ha defalliment en la sustentacio de ses vertuts en actu, pus que per sí metexa no les pot aver en actu e per defalliment del cors cové que priven les vertuts dactualitat. On, com assò sia en

1. E, disconueniencia.

axí, doncs per aquest defalliment damundit es significat que la ànima no s sosté per sí metexa ans ho fa per altre, lo qual altre es per la vostra sancta eternitat qui la sosté per tal que sia conexent la ànima de la excellent noblea de la vostra eternitat gloriosa. ✠ 24. On, com ajam provat que lo mon en quant sa sensualitat ni sa entellectuitat nos pusca sostenir per sí metex, ans covè esser sostengut per altre, per assò, *Sènyer*, es significada la vostra eternitat gloriosa al humà enteniment: on, per assò com lenteniment ha reebuts los significats per los quals apercep la vostra sancta eternitat, adoncs la conexensa que ha de vostra eternitat qui sosté totes creatures ubliga la memoria a remembrar e la volentat a amar la vostra sancta eternitat per la qual obligacio es lo cors ubligat a besar la terra e a levar sos ulls e ses mans al cel e a dir: Gloria e vertut e benediccio e reverencia e honor sia feta a la vostra eternitat perdurable.

25. *Esencial Senyor eternal qui sots gloriós en tots honraments!* La quinta part se diu dacabament. On, com acabament e eternitat [1] se convenguen e sesguarden e com defalliment e privacio se convenguen e sesguarden, per assò es significat que tota cosa qui aja defalliment en esser no es sostenguda [2] per sí metexa, dona significacio de la vostra eternitat qui fa durar e sostenir les coses qui no an poder que per sí metexes se sostenguen. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Enaxí com per latemprament [3] el concordament fet en la materia de les .iiij. qualitats la forma dura en la materia pus longament, enaxí per lo acabament qui es en la vostra eternitat gloriosa [4] duren les creatures en ella e per gracia e benediccio della; e enaxí com la forma priva pus leugerament de la materia e dura pus breument en ella per la gran contrarietat e per la privada tempransa [5] de les

1. E, eternelitat.—2. E, nos sostenguda: M. *et non conservetur.*—3. E, latrempament.—4. E, gloriosa eternitat.—5. E, trempansa *(forma usual).*

qualitats generals don la materia es composta, enaxí on més hom lunya los significats qui signifiquen vostra eternitat de ses sensualitats e entellectuitats, menys duren en hom vertuts e bones obres. ¶ 27. *Amorós Senyor!* En so que no sentim sensualment ni entenem entellectualment que en vostra unitat ni trinitat ni qualitats caja null defalliment, e en so que sentim sensualment e entenem entellectualment que en totes creatures ha defalliment a esguardament del vostre acabament, per assò es significat al humà enteniment que los sants de gloria duraràn perdurablement per tal que adoren e contemplen e coneguen lacabament qui es perdurable en la vostra eternitat[1] gloriosa: on, per aquesta significacio aital es significat al humà enteniment que los dampnats duraràn en foc perdurable per tal que coneguen lacabament de la vostra eternitat. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que en laltre seggle son bons e mals perdurables per tal que perdurablement pusca esser conegut que la vostra eternitat no ha fi e ha tot acabament. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirats seràn aquells qui duraràn en gloria, e aquells qui duraràn en pena seràn malahuirats; car aitant durarà lur durament com la vostra eternitat infinida. On, qui vol esser, *Sènyer,* dels benahuirats de gloria, cové que ador e contemple e lou e beneesca la vostra sancta eternitat gloriosa per tal que la sua gloria sia durant perdurablement.

28. *Gloriós Senyor de gloria qui sots gloria dels sants de gloria!* Com lo vostre servidor segons son poder aja reebuts los significats qui demostren la vostra eternitat gloriosa, per assò sajonolla en la terra e besa la terra e leva ses mans e sos ulls al cel dient ab cor humil devot membrant e entenent e amant: Gloria e laor e gracia e benediccio e reverencia e honor sia feta a la vostra sancta

1. E, per tal que adoren e contemplen en la uostra eternitat.

eternitat gloriosa en la qual es infinitat e vida e poder e saviea e gloria e acabament infinidament. ✠ 29. *Honrada eternitat gloriosa!* Enaxí com lo vostre servidor vos adora en so queus pot membrar e voler segons la conexensa que ha de vos son enteniment, enaxí, *Sènyer*, lo vostre servidor vos adora en so que son enteniment no pot apercebre de gloriós acabament qui es en vos; car en so que totes les creatures donen significacio de vostra eternitat e en so que elles son majors que mon enteniment e en so que vostra eternitat es major en vertut e en bonea que no son los significats que les creatures poden significar de vostra eternitat, en assò[1] vos adora mon enteniment com assò entén e mon remembrament com assò membra e mon voler com assò ama e ma boca com assò diu. ✠ 30. Com la vostra sancta eternitat gloriosa sia, *Sènyer*, tan alta e tan excellent que nulla creatura no pusca bastar a tant a adorar e a contemplar vostra eternitat com ella es digna de esser adorada e contemplada, per assò lo vostre servidor calla so que no pot dir e innora so que no pot entendre de la excellent noblea de la vostra eternitat, per la qual lo vostre servidor sesforsa aitant com pot de esser vertuós per tal que en ell sia coneguda la vostra piadosa misericordia divina.

1. A, e en asso.

¶ CAP. 322. *Com hom adora e contempla lo gloriós poder*[1] *de nostre Senyor Deus.*

EUS *dreturer vertader digne de tota reverencia e honor!* Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer,* lo vostre sant poder gloriós, cové que lador el contemple ab oracio e contemplacio sensual e entellectual, e sis huja[2] de la oracio e contemplacio sensual e entellectual, meta abdues les oracions en la tercera figura doracio; o si suja de la oracio sensual, aor ab la oracio entellectual la qual es pus vertuosa a durar e a continuar que la sensual. ❧ 2. *Gloriós Senyor!* Com lo vostre poder gloriós sia en la vostra sancta unitat e trinitat gloriosa e com lo vostre poder sia en vostres qualitats e en vostres obres acabadament, per assò qui vol adorar e contemplar lo vostre poder maravellós cové quel remembre e lentena e lam[3] en la vostra sancta unitat e trinitat e qualitats e obres; car per lo remembrament e lenteniment el voler que la ànima ha del vostre poder en vostra unitat e trinitat e en vostres qualitats e en vostres obres, es la ànima adorant e contemplant lo vostre sant poder gloriós. ❧ 3. Com lo vostre sant poder, *Sènyer Deus,* aja creat tot lo poder qui es en les creatures, e com tot lo bé e tota la gracia e tot lo poder qui es en les creatures sia beneficiat e sostengut e agraciat per lo vostre sant poder acabat, per assò qui vol adorar e contemplar lo vostre sant poder dreturer cové que en tot lo poder el bé e la gracia el benefici qui es en

1. E, lo sant poder glorios.—2. E, e si suja.—3. A, quel remembra e lentena e lama.

les creatures ador e contemple lo vostre poder maravellós membrant e entenent e volent e loant e dient que tot poder creat e tota cosa creada es beneficiada e ubligada de significar e de demostrar al humà eteniment lo vostre sant poder maravellós.

4. *Oh vos, Sènyer, qui sots mon Creador e mon Senyor e mon Deu!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que les creatures an poder; car lo firmament es poderós en son moviment, e los corses celestials an poder sobre los terrenals, e los elements son poderosos de compondre los vejetables e los animals els metalls, e los vejetables an poder en dar vida als animals, e los animals an poder de moure e de fer alcunes coses artificials, e los metalls an poder axí com la sal en dar sabor el fere en molt tallar e axí de les altres coses, e los animals racionals an poder desobre les especies que li son[1] dejús e an poder en membrar e entendre[2] e voler lur gloriós Deus. ✠ 5. Entellectualment entenem, *Sènyer*, que ànima racional ha poder de usar de sos .v. senys entellectuals e ha poder de donar acabament e cumpliment al cors en so que es cumpliment de sos .v. senys sensuals. On, com tots aquests poders sien significats al humà enteniment, per assò tots aquests poders qui son demostrats a la humanal raó, li son demostats per tal que aja conexensa del vostre poder gloriós, per la qual conexensa lome aja occasió et endressament de adorar[3] e de contemplar lo vostre excellent poder gloriós maravellós. ✠ 6. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com hom fa un nou[4] en la correja per tal que sia a hom la sensualitat del nou occasió com hom sia remembrant en alcuna cosa, en axí los poders qui son en les creatures e la impossibilitat qui es en elles com es significada al humà enteniment, adoncs es endressat que reeba conexensa del vostre sant poder gloriós; car en so quel firmament ha poder en esser mova-

1. E, quils son.— 2. A, e en entendre.—3. E, de donar.—4. E, nuu.

ble e ha defalliment de poder en membrar e entendre e voler, e en so que los elements an poder de compondre[1] e de corrompre los corses elementats e no an poder de membrar ni entendre[2] ni voler, e en so que los vejetables an poder en una cosa e no en altra, e assò metex se seguex en los animals e en los metalls, doncs per assò, *Sènyer*, es significat al humà enteniment lo vostre sant poder qui ha dat poder a assò ques vol e no a assò a qui dar[3] nol vol. On, com en assò sia significat tot poder, per assò es significat lo vostre sant poder qui pot en so que vol e en so que no vol: on, per assò com hom ha reebuts los significats quil vostre sant poder infinit signifiquen, adoncs deu hom adorar e contemplar de totes ses forces sensuals e entellectuals lo vostre sant poder[4] gloriós.

7. *Ah Senyor qui sots acabament de mos acabaments e compliment de mos compliments!* Com sensualment sintam e entellectualment entenam que en les creatures ha poder e no poder, per assò formen dues significacions al humà enteniment qui signifiquen lo vostre sant poder gloriós: la una es lo poder qui es en les creatures segons que damunt avem dit, lautra es lo no poder que an en alcunes coses segons que damunt avem dit. On, aquestes dues significacions se formen de dues coses, la una es com vos avets poder en tot so quel volets aver, la autra es com volets que no aja poder nulla creatura sino daitant com vostre poder lin dona poder. ✠ 8. Com sia, *Sènyer*, concordansa e semblansa e acostament enfre poder e esser, e com les creatures priven dalcún poder, per assò es significat lo vostre acabat poder, car en so que poder e acabament sesguarden e no poder e defalliment ajen esguardament la .j. a lautre, per assò esser e acabament an esguardament la .j. a lautre, e defallent poder e privacio atretal an esguardament la un a laltre. On, com assò sia enaxí, doncs per as-

1. E, de compendre.—2. A, ni de entendre.—3. A, a qui a dar.—4. A, poderos.

sò es significat lo vostre poder en lo defallent poder de les creatures; car si defallent poder e esser son en esser, doncs, quant més acabat poder es en acabat esser e acabat esser en acabat poder! E si assò no era enaxí e era lo contrari, doncs poder e esser auríen conveniment ab no esser e ab defalliment, e no esser e no poder auríen esguardament ab acabament e ab esser; e assò es cosa impossíbol. ✠ 9. *Gloriós Senyor!* Com lo vostre servidor adora e contempla lo vostre acabat poder membrant e entenent e amant los significats damundits qui significquen vostre sant poder, adoncs fa reverencia e honor al vostre vertader poder e ajonollas en terra e besa la terra e leva ses mans e sos ulls e son cor al vostre sant poder gloriós dient adorant contemplant: Tota gloria e tota honor e tota reverencia, *Sènyer Deus,* sia feta al vostre sant poder gloriós, del qual poder reeben gracia e benediccio tots poders, en lo qual poder se confía lo vostre servidor e sespera, e no en null altre poder.

10. *Oh vos, Senyor, qui fets esser temut lo vostre sant poder a totes creatures!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que home ha poder de esser injuriós e de esser luxuriós[1] e traydor e fals e de esser innorable e de esser ublidós e de esser peccador, e axí de les altres coses. On, com lo enteniment humà encerca en lo remembrament los significats dacabat poder, adoncs aperceb que los poders damundits qui son en home no son poders, ans son defalliment de poder en dretura e en castedat e en lealtat e en les altres vertuts: car si hom acabadament era poderós en aquestes vertuts, impossíbol cosa sería a home que fos poderós que feés null peccat.[2] ✠ 11. Mas car hom ha defalliment de dretura per lo voler qui ama més fer injuria que dretura, e car hom ha defalliment de lealtat e de castedat e axí de les altres vertuts, e aquest defalliment

1. E, lucxurios *(forma usual).* — 2. E, de fer nul peccat.

de poder vé, *Sènyer,* per lo voler qui ama més vicis que vertuts, per assò accidentalment cau en hom possibilitat de peccar per defalliment de vertuts qui defallen en poder en lo voler qui no vol usar del poder que poría aver. On, com assò sia enaxí, per assò es significat per esta manera lo vostre poder al humà enteniment, qui pot en vostre voler justicia veritat saviea amor acabament, que impossíbol cosa es a vostre voler aver poder de voler injuria ni falsía ni null vici ni peccat. On, com assò sia enaxí, doncs aquesta impossibilitat aital es significant lo vostre sant poder gloriós. ✠ 12. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo mirall tort representa falsament e contra veritat la dreta figura, enaxí com hom diu que vos no sots poderós de fer peccat, la sensualitat qui assò diu dona fals significat del vostre gloriós poder. On, enaxí com lenteniment del home quis mira sendressa per so car sab quel mirall es tort e sab que sa cara no es torta e aferma so que sab en sí e no aferma so quel mirall significa, enaxí lenteniment humà com lo remembrament remembra e lo voler vol que vostre voler es poderós en voler e aver vertuts, adoncs lenteniment sendressa per sa natura e per cella del remembrament el voler, e no consent ques desendrès per la sensualitat qui diu que vos no sots poderós: on, per assò lenteniment so que la sensualitat apella no poder, entén que es acabat poder. On, com assò, *Sènyer,* es axí entès e membrat e volgut, adoncs es lo vostre sant poder gloriós adorat e contemplat per la beneyta ànima qui segons la manera damundita remembra e entén e ama lo vostre poder vertuós.

13. *Ah celestial pare gloriós, cumpliment de totes mes amors!* Enaxí com lo roder se mou per lo poder de laigua e la mola se mou per lo poder del roder, enaxí, *Sènyer,* tots los poders qui son en les creatures en fer bé son per lo vostre poder, e los poders que les creatures an en fer peccat covè que nos mouen per lo vostre poder; car si ho

fayen sería significat que en vostre voler no agués justicia ni veritat ni amor ni saviea ni acabat poder. On, com assò sia cosa impossíbol que neguna de vostres vertuts pusca aver defalliment de poder en lo vostre voler, per assò es significat que es molt gloriós e molt gran lo vostre poder qui es poder don tots bens venen e es poder don nulls peccats no poden venir. ☙ 14. *Gloriós Senyor!* Enaxí com lo vostre poder dona significacio de son acabament com se demostra al enteniment que dell vé tot poder qui sia en bé, enaxí se mostra acabat al humà enteniment com demostra quel poder que hom ha en fer peccat, com lo fa, no vé del vostre poder: car enaxí com lome traidor qui aucíu son senyor ab una pera ha poder en auciure son senyor per so car ha defalliment en son voler de lealtat, en axí, *Sènyer,* e molt mills encara avets vos poder que aquella falsía que vol lo vasall traidor no sia volguda per lo vostre voler. On, enaxí com la pera e son moviment son per lo vostre poder qui ha creada la pera e ha donat poder e ella dauciure lome per lo moviment que fa, enaxí lo voler quel traydor ha ni la falsía en fer mal, no es de vostre voler ni de vostre poder, car si ho era lo vostre voler el voler del traidor seríen tot .j., e assò es cosa impossíbol;[1] per la qual impossibilitat es significat al humà enteniment que de lo vostre poder gloriós no venga dell null peccat e es poderós que venga dell tot lo bé qui es esdevengut ni esdevendrà. ☙ 15. On, com la ànima, *Sènyer,* remembra e entén e ama lo vostre poder per esta manera e reeb tots los significats per que ella pusca aver manera e oportunitat de membrar e entendre e voler vostre poder acabadament, adoncs es la ànima plena e acabada doracio e de contemplacio en son remembrar e en son entendre e en son voler. On, com assò sia enaxí, doncs aquells qui an opinió[2] que lo peccat venga de vos, si amen adorar ni con-

1. A,E. Aquí hi ha el calderó que nosaltres, ab la M, posam en el n.° 15.—2. E, openio *(passim)*.

templar vos en vostre poder, sapien membrar e entendre e voler com vostre poder es aitàn poderós que en vos no caia peccat, com es poderós que tot quant bé es venga de vos e per vos.

16. *Gran Senyor sobre totes granèes qui sots bo sobre totes bonèes!* Entellectualment entenem que en Pere ha poder de entrar en parays per lo vostre poder, e en Guillem ha poder de entrar en infern per defalliment de poder en so que no vol aver per lo vostre poder acabament de poder en entrar en gloria: car enaxí com lo roder qui per lo poder de laygua ha poder de moure la mola, enaxí en Pere per lo vostre poder ha poder de fer bé; e enaxí com lo roder qui per son poder menys del poder de laygua no basta a moure la mola, enaxí en Guillem peccador per so car per son poder vol obrar sens que no vol que son poder reeba poder del vostre poder en fer bé, no ha poder com per son poder pusca entrar en parays e ha per defallent poder, poder de entrar en infern. ✱ 17. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car[1] lo poder que ha en Pere de fer bé per vostre[2] poder no es semblant ab lo poder que ha en Guillem de fer mal per defalliment de poder; car lo poder que en Pere ha en fer bé vé del vostre poder qui dona saviea e dretura e misericordia e veritat e les altres vertuts, per les quals vertuts vé poder en lo voler de en Pere, per lo qual voler vol lo poder de son saber e de sa dretura e de les altres vertuts. Mas lo poder que en Guillem ha en fer mal no es enaxí; car per so car en Guillem no vol ni ama dretura ni saviea ni bonea ni misericordia e ama los vicis contraris a aquestes vertuts, per assò defall poder en son voler de vertuts per so car son voler no vol aquell poder aver e vol lo poder de fer mal; e car vol injuria e falsía e tracio e los altres vicis, per assò senjenra per una manera en son voler defalliment de poder vertuós e per

1. A,E, con.—2. E, per lo uostre.

altra manera senjenra en son voler poder viciós. ✠ 18. On, com assò sia enaxí, doncs com lo vostre servidor, *Sènyer,* remembra e entén e ama lo vostre poder esser tan noble poder que tot lo bé que en Pere ha en fer bé es de vostre poder e tot lo mal que en Guillem ha en fer mal com lo fa no es de vostre poder ni voler, (mas es ver que vostre poder e saber e voler donen an Guillem franc voler don ell fa l mal,[1] mas com lo mal se fa nos fa per vostre voler ni poder, car si u faya sería defalliment de poder en vostre saber e voler, e assò es cosa impossíbol), doncs per assò, *Sènyer,* com lo vostre servidor membra e entén e vol vostre gloriós poder en esta manera, adoncs adora e contempla lo vostre poder membrant e entenent e volent que tot bé vé de vostre poder e null peccat ni nulla culpa no vé per lo vostre poder.

19. *Senyor qui sots consolacio de la mia ànima com remembre la vostra misericordia infinida e los meus peccats finits!* Com hom cogita com Adam peccà e morí e com los homens peccadors entren en infern, e lenteniment no entén ni la memoria no remembra quel vostre poder aja vertut e forsa com pusca aver ordonat e endressat que Adam no aja fet peccat de necessitat, mas[2] per franc voler, e que sia mort per justicia quil puní de sa culpa, e que los peccadors entren en infern per vostra dretura com moren en peccat, adoncs, *Sènyer,* es significada al enteniment falsa significacio e demostracio per la qual lenteniment reeb figura e semblansa e opinió que Adam aja peccat de necessitat per lo vostre poder quil naja costret. ✠ 20. Mas com lenteniment dementre que li es significada aquesta falsa semblansa e opinió damundita, e lenteniment, *Sènyer,* encerca en la memoria qui remembra com lo vostre poder es tan poderós que ha pogut[3] ordonar que Adam no aja peccat estretament[4] ni de necessitat, ans que aja[5] peccat per

1. E, ans que fassal mal: M, *antequam faciat malum.*—2. E, mes.—3. E, pugut.—4. E, no a peccat costretament.—5. E, ans aja.

franc voler, adoncs lenteniment entén per lo remembrament qui axí membra vostre poder, que Adam no ha peccat per lo vostre poder quil naja forsat. On, per aquesta demostracio e per aquesta manifestacio qui cau en lenteniment despar la falsa opinió e significació damunt dita del enteniment, la qual opinió e figura era afigurada en ell falsament per so car lo remembrament no remembrava[1] vostre poder acabadament. ₰ 21. On, beneyt sia lo vostre sant poder gloriós, *Sènyer Deus,* al qual es natura e proprietat per tal car[2] es divinal poder que tot quant bé fassen les creatures tot se fassa[3] per lo vostre poder, e null peccat ni nulla culpa que nos fassa per lo vostre poder ni voler: car enaxí com peccat e culpa ha defalliment de poder en dreturer voler e saber, enaxí lo vostre poder ha acabament en dreturer voler e saber, lo qual acabament no puría aver si de vostre poder venía defalliment ni culpa. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol adorar e contemplar lo vostre sant poder gloriós, covési que per esta manera sapia membrar e entendre e voler vostre gloriós poder.

22. *Gloriós Senyor qui sots gloria dels vostres servidors!* Si no fos lo firmament tan gran ni tan ivasós[4] en son moviment, no fora qui significás tan gran granea sensual en materia e en forma e en moviment com es ara com lo firmament es sentit en sa gran granea en materia e en forma e en ivaciositat. On, com assò sia enaxí, doncs si vos, *Sènyer,* no fossets encarnat, no fora qui significás al humà enteniment tan gran granea de poder esser en vos com es significada per so car vos sots encarnat; e car lo vostre poder es mills significat e es demostrat major per la vostra encarnacio, per assò es significada la vostra encarnacio. ₰ 23. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com covenc vos encarnar per demostrar a nosaltres lo gran vostre poder, enaxí per aquesta demostracio de poder es

1. E, remembraría.—2. E, per so cor.—3. E, se fa.—4. M, *velox.*

significada la vostra gran saviea e la vostra gran amor com vos plac demostrar per encarnacio tan gran granea de poder e saber e voler; car per nulla manera altra no pogra lenteniment humà reebre conexensa de tanta de granea en vostre poder e saber e voler, com per unió e ajustament e encarnacio de creador ab creatura sens que la creatura no dona alteracio al creador nil creador a la creatura. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol adorar e contemplar vostre gloriós poder, sapial conèxer e entendre en sa gran granea per los significats quil signifiquen molt gran en la sancta encarnacio gloriosa. ✠ 24. Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer*, molt fortment lo vostre gloriós poder, sapia membrar e entendre e voler com lo vostre poder divinal ha donat gran poder a la vostra sancta humanitat; car enfre tot quant poder es donat a totes quantes creatures son, enfre totes no an tant de poder en dretura ni en misericordia ni en saviea ni en amor ni en humilitat ni en bonea ni en nulles de les altres vertuts, com ha la vostra sancta humilitat tan solament; car major poder, *Sènyer*, reeb la vostra humanitat del vostre poder divinal, que no es tot lo poder que les altres creatures ne·reeben. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que la sancta fe dels crestians es en veritat, car si no ho era e era vera la fe en que lo vostre poder no fos tant significat al humà enteniment, en vos defalliría[2] poder e saber e voler en so que no auríets posat ver en so qui significa major lo vostre poder; e assò es cosa impossíbol.

25. *Ah Sènyer Deus qui sots consolacio e conort de la mia ànima!* Qui vol adorar e contemplar lo vostre sant poder, sapia membrar e entendre e voler com vostre gloriós poder es poderós en les creatures, car tot so fa en elles

1. A, no.—2. A, on lo uostre poder no fos tant significat al huma enteniment que en uos defaliria: E, en uostre poder no fos tant significat al humanal enteniment que en uos defaliria: M, *in qua tua Potestas non significatur humano intellectui adeo magna, in Te esset defectus*.

que vol vostre voler e que sab vostre saber, e vostre poder no fa so que sab vostre saber que no deu esser volgut per lo vostre voler, so es a saber,[1] peccat e culpa qui es sabut per vostre saber e no es volgut per vostre voler. On, com hom remembra e entén e ama enaxí vostre poder e saber e voler, e remembra e entén e ama que nulla creatura ni totes les creatures no an tant de poder com vostre poder, adoncs es adorat[2] e contemplat vostre gloriós poder per la beneyta ànima qui enaxí lo sab membrar e entendre e amar. ☙ 26. Com la beneita ànima, *Sènyer*, sab per la manera damundita adorar e contemplar lo vostre gloriós poder, adoncs[3] es significada la vostra gloriosa trinitat al humà enteniment; car pus que vostre poder pot tot lo bé que sab vostre saber e voler, e pus que vostre voler no pot voler lo peccat que sab vostre saber, per assò es significada en la vostra deitat diversitat de persones, les quals son .iij. proprietats diverses la una de lautra; car si diversitat[4] de persones no avía en vostra substancia, tot so que sab vostre saber de mal vulría vostre voler. E si assò era enaxí, doncs vos seríets pijor que nulla creatura; car null saber creat no sab tant com lo vostre saber, e per assò seguirsia que lo vostre voler fos mellor e pejor[5] que null voler creat; e assò es cosa impossíbol que vostre voler pusca esser defallent en aver acabat poder en son voler. ☙ 27. Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer Deus*, lo vostre gloriós poder, sapia reebre los significats[6] que les creatures ne donen[7] al humà enteniment; car com lenteniment no vol ne sab reebre los significats de vostre poder, adoncs aperceb e entén que major es vostre poder en crear .j. terròs de terra o en fer una flor, que no es tot lo poder que los homens els demonis an en fer peccat. On, com tants sien los homens els demonis e tants sien los peccats que an fets e

1. E, assaber *(passim)*.—2. A, tant adorat.—3. A, manca aquest mot. —4. A, diuersitats.—5. E, pijor.—6. sapia los significats reebre.— 7. A, dona.

fan e farán, qui es, *Sènyer,* qui pogués aesmar la gran granea de vostre sant poder gloriós? On, com assò sia enaxí e com vostre poder sia tan gran, doncs, per que ama hom ni loa ni tem null altre poder sino tan solament lo vostre poder gloriós?

28. *Senyor savi en tot vostre poder, Senyor poderós en tot vostre saber!*[1] Com lo sant home cogita e pensa com la ànima per lo vostre poder pot esser substancialment per tot lo lonc e lample el pregont del cors sens que la ànima no ha lonc ni ample ni pregont en sí metexa, adoncs es significat al humà enteniment que vostra substancia gloriosa ha poder de esser en tots los locs qui son, sens que no ha en sí lonc ni ample ni pregont; car sil vostre poder pot en altre a aquesta cosa, doncs significat es que ho pusca en vos. On, com assò sia enaxí, doncs per aquests significats reebuts per lumà enteniment, es adorat e contemplat lo vostre poder sant e gloriós.[2] ☙ 29. *Gloriós Senyor!* Com la ànima beneyta sab remembrar e entendre e amar vostre poder esser bastant a ella en totes ses necessaries,[3] e si encara era molt major e mellor que no es, sí sabastaría[4] lo vostre poder a ella, e tant no sería la ànima major ni mellor que encara més vostre poder no bastàs, e com la ànima sab membrar e entendre que si vostre poder no era tan gran com es, que no puría bastar a complir sos desigs ni a donar infinida ni eterna[5] gloria, adoncs, *Sènyer,* es lo vostre gloriós poder adorat e contemplat[6] per esta manera en molt plasent[7] e molt agradable oracio e contemplacio. Encara endemés, com la beneyta ànima sab membrar e entendre e amar que aitàn poderós erets vos en crear e en dretura e en misericordia e en humilitat e en paciencia ans que fos lo mon com ara com lo mon es, adoncs es la beneyta ànima adorant e contemplant lo vostre sant poder infinit. ☙ 30. *Excellent poder gloriós!* Aitant com la ànima

1. A, poder.—2. E, sant poder glorios.—3. E, necessitats.—4. E, si bastaria.—5. E, eternal.—6. A, ni contemplat.—7. A, plazent.

més vos remembra e més vos entén e més vos ama, aitant vos membra eus entén major; e com[1] major vos pot membrar e entendre e voler, major poder ha de dretura e de misericordia e de saviea e damor e de humilitat e de totes les altres vertuts; e on menys vos sab membrar e entendre e amar, menys de poder ha en vertuts e major poder ha de peccar. On, com la ànima sab contemplar e adorar lo vostre sant poder gloriós en esta manera, adoncs *Sènyer*, ha poder de reebre gracia e benediccio del vostre gloriós poder divinal.

1. E, on.

¶ Cap. 323. *Com hom adora e contempla la gloriosa saviea de nostre Senyor Deus.*

H *Deus eternal infinit qui sots vida*[1] *de totes vides e gracia de totes gracies!* Qui vol, *Sènyer*, adorar e contemplar la vostra sancta saviea gloriosa, covẽ que sapia formar e afigurar oracio en la figura sensual e entellectual e en la composta damdues les figures, tal oracio e tal contemplacio qui sia covinent e agradable a la vostra sancta saviea acabada. ✠ 2. Com sia, *Sènyer*, veritat que vostra sancta saviea es en vostra sancta unitat e trinitat e en totes vostres qualitats, doncs qui vol adorar e contemplar le vostra saviea acabada gloriosa, covẽ que la ador e la contemple egualment en vostra unitat e en vostra trinitat e en vostres vertuts; car qui adora vostra saviea en vostra unitat e no la adora en vostra trinitat e nega en vos trinitat, en la negacio que fa de vostra trinitat destrúu e afolla la oracio que fa de vostra saviea en vostra unitat, com sia cosa que vostra saviea sia aitàn vertaderament en tota vostra trinitat com en vostra[2] unitat. ✠ 3. On, beneyta sia *Sènyer Deus*, la vostra sancta saviea gloriosa: car com hom ha endressades ses sensualitats e ses entellectuitats a adorar e a contemplar la vostra saviea, adoncs deu hom ordonar com[3] la oracio departesca per diverses parts, les quals son .viij., so es a saber, acabament creacio ordonacio accio e .iij. vertuts de la ànima oracio encarnacio sacrificacio; car per aquestes .viij. parts diverses, *Sènyer*, pot hom adorar

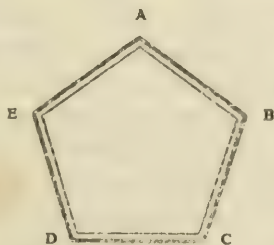
1. A, qui sots infinit e uida. — 2. A, con uostra. — 3. A, en.

e contemplar vostra beneita saviea ab que hom sapia les dites .viij. parts concordar en les .iij. figures en les quals s afigura es forma[1] oracio.

4. *Benigne Senyor, ple e abundós de totes benediccions!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que home aitant com més de temps e en més coses e en pus diverses usa de sos senys sensuals e entellectuals, aitant més es son enteniment illuminat de saviea; car per assò com los homens[2] vells an en moltes coses e en diverses usat de lurs sensualitats e entellectuitats, son pus ajusts[3] e pus savis que los infants qui no an en tant de temps ni en tantes coses usat de lurs sensualitats ni de lurs entellectuitats. ✠ 5. On, qui vol adorar e contemplar, *Sènyer*, la vostra gloriosa saviea, sapia reebre los significats sensuals per tal que sapia reebre los significats entellectuals qui signifiquen la vostra gloriosa saviea; car si per moltes coses a vèer[4] e a oyr e a tocar e a gustar e a odorar e a cogitar e a apercebre es en home multiplicada saviea, doncs, quant més es gran la vostra saviea que la saviea dels homens, com sia cosa que la vostra saviea sia eternal infinida! e com saviea d ome sia en esser jassía que sia fenida e termenada e no bast a saber totes coses, doncs, quant més es digna cosa que sia en esser saviea infinida eternal acabada en tots acabaments! ✠ 6. *Ah sancta gloriosa saviea divina!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la vista entellectual es molt mellor que la sensual; car en Pere no pot vèer en en Guillem[5] sensualment, sino la color e la figura de son cors, e ab la vista entellectual veu en en Guillem color e figura e superficients e materia e ànima e cors. On, com assò sia en axí, doncs qui vostra sancta saviea vol adorar e contemplar, cové que sa vista entellectual sapia vèer vos en vostra entellectuitat, a la qual no pot abastar a vèer la vista sensual sino per los significats sensuals.

1 E, se forma e s afigura.—2. E, cor per so com homens.—3. M, *sunt expertiores.*—4. A,E, auer: M, *videre.*—5. E, ueser en .G.

7. *Oh vos, divina saviea, qui significats la sancta persona del Fill qui près carn de nostra dona Sancta María verge gloriosa!* La primera part se diu dacabament. On, deym, *Sènyer*, que entellectualment entenem que aitant com lenteniment humà usa més de les coses qui son a ell semblants en natura que de les coses sensuals a ell no semblants, daitant es lenteniment més en sa vertut e en son acabament: car enaxí com lome met més de forsa corporal en levar .j. quintar de terra que en levar una palla, daitant lenteniment usa més de sa vertut e de son acabament com fa en la ymaginativa entellectualment figura de .v. angles, que no fa com la figura se fa sensualment; car major subtilitat es entendre figura de .v. angles com es afigurada entellectualment de A a B e de B a C e de C a D e de D a E e de E a A, que no es com la figura es afigurada sensualment e hom la entén sensualment segons esta figura. ❧ 8. Car[1] enaxí, *Sènyer*, com lumà enteniment ha major saviea e vertut e acabament en sí metex com usa de la figura entellectual que no ha com usa de

la sensual, enaxí e molt mills encara sens tota comparacio lo humà enteniment ha més de saviea en sí metex com entén vostra sancta saviea increada, que no ha com entén nulla entellectual creatura; e assò es per la gran noblea e bonea e vertut qui es en la vostra excellent saviea gloriosa, de la qual lumà enteniment reeb major saviea e major acabament com la entén que no fa com entén nulla cosa creada. ❧ 9. On, beneyta sia, *Sènyer Deus*, la vostra sancta saviea gloriosa qui dona al humà enteniment major acabament e major vertut com entén vostra saviea que no fa

1. E, on.

com lenteniment entén nulla creatura. On, com la ànima assò remembra e entén e ama, adoncs es contemplant e adorant vostra saviea gloriosa; e com la boca diu so que la ànima membra e entén e vol de la vostra saviea, adoncs es hom adorant e contemplant sensualment la vostra saviea acabada gloriosa.

10. *Gran Senyor sobre totes granèes! A vos sia gloria e vertut e honrament, e a tot quant de vos es.* La segona part se diu de creacio. On, deym que qui vol adorar ni contemplar la vostra sancta saviea gloriosa, sapia sensualment e entellectualment[1] aver conexensa de les creatures com son moltes e grans e profitoses e ordonades; e com assò aurà entès sensualment e entellectual, sapia conèxer com nulla creatura no pot crear nulla creatura, ni enfre totes les creatures no puríen tant fer en sola una creatura com fa la vostra gloriosa saviea. ✱ 11. *Gloriós Senyor!* Qui vol adorar e contemplar la vostra saviea, sapia entendre e vèer com les creatures son belles en figures, axí com la bellea del firmament e de les esteles e del sol e de la luna[2] e dels vejetables e dels animals e dels metalls; e com la bellea de totes estes creatures aurà afigurada en son enteniment, sapia afigurar en son enteniment lordonament e la saviea que an les creatures per la vostra saviea quils ha dada lur bellea e lur ordonacio e lur certea e industria[3] e maestría e totes les altres coses a elles profitables. ✱ 12. On, beneyta sia, *Sènyer Deus,* la vostra sancta saviea gloriosa: car dementre que la ànima beneyta remembra e entén e ama com tota la bellea e tota la vertut e tota la saviea e tot lordonament qui es en les creatures vé de vostra saviea, e com la ànima sab remembrar e entendre e voler bellea e vertut e saviea e ordonacio en les creatures, e com lo cors sab totes aquestes coses dir, adoncs son la ànima el cors adorant e contemplant la vostra sancta saviea gloriosa. On,

1. E, e entellectual.—2. E, e la luna.—3. E, inlustria.

dementre que la ànima el cors adoren e contemplen vostra saviea per la demostracio que les creatures fan della, adoncs lumà enteniment pot pujar en pus subirà grau e adorar e contemplar la vostra saviea membrant e conexent e amant la excellent noblea que la vostra saviea demostra de sí metexa en sí metexa; car si per les creatures se demostra tant alta e tan noble, quant més doncs es vista noble en sí metexa per sí metexa!

13. *Endressador Senyor e amador de tots aquells quius fan reverencia e honor!* La tercera part se diu de ordonacio. On, deym que qui vol adorar e contemplar la vostra sancta vida gloriosa, que sapia membrar e entendre e voler la gran ordonacio que vostra saviea ha posada e donada en les creatures sensuals e entellectuals, axí com lordonament [1] qui devalla dels jenres a les especies e de les especies als individuus e de un individuu a altre segons que es significat als .v. senys sensuals e als .v. entellectuals, los quals senys sensuals e entellectuals no basten a reebre tots los ordonaments que vos avets posats en les creatures.

✠ 14. Com la ànima, *Sènyer,* sab membrar e entendre e voler com vos avets feta ordonacio en lo mon de coses qui son desordonades ab coses ordonades, adoncs es significada al humà enteniment la vostra saviea esser en molt gran noblea e en molt gran excellencia; car entendre que vos ajats ordonada una cosa ab una ordonacio o ab dues o ab més, no es gran maravella; mas com hom entén que vos avets ordonat lo mon ab ordonacio e ab la desordonacio qui es caúda en lo mon accidentalment per pcccat, aquesta ordonacio es molt miraculosa a esser entesa. On, aitant com la ordonacio se demostra major, daitant es significada major e pus noble la vostra saviea al humà enteniment.

✠ 15. Com [2] ordonacio se covenga en natura e en semblansa ab acabament e com desordonacio se convenga en natura

1. A, en lordonament. — 2. E, Cor.

e en semblansa ab defalliment, per assò, *Sènyer*, es significada la vostra saviea en molt gran noblea al humà enteniment com sia cosa que fer bé venga de ordonament e fer peccat de desordonament, e de la ordonacio on vé lo bé e de la desordonacio on vé lo peccat, la vostra saviea sab ordonar guaardó[1] de gloria e guaardó de pena sens que la vostra saviea no es occasió a la desordonacio don vé peccat e es occasió a la gloria daquells qui no moren en peccat e a la pena[2] daquells qui moren en peccat. On, com la vostra saviea es adorada e contemplada per esta manera, adoncs es a vos aital oracio[3] e contemplacio molt plaent e molt agradable.

16. *Rey dels reys e Senyor dels senyors qui sots digne de totes honors!* La quarta part se diu de actualitat. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que enaxí com un cors nos pot ensems conlogar en lo loc daltre cors, enaxí la ànima den Pere no pot en un temps tan solament membrar sí metexa e la ànima den Guillem, e assò es per so car en lo remembrament de la ànima no cab en .j. temps .ij. remembraments diverses, so es membrar sí metexa e altre, ni en lo enteniment noy poden dos diverses enteniments caber, so es a saber, que en lo enteniment den Pere no pot en .j. temps caber en Pere e en Guillem; e assò metex es del voler. ✠ 17. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat, *Sènyer*, que la actualitat que en Pere ha en saber alcuna cosa, es termenada; car com sab aquella actualment, lo saber que pot aver de sí metex està potencialment, e com sab actualment sí metex, lo poder que ha de saber altra cosa està potencialment: on, per assò covê esser lo saber termenat en tota cosa on[4] sia alterat de actu en potencia e de potencia en actu. On, aquesta termenacio de saviea dona significacio de la altea e de la noblea de vostra saviea gloriosa la qual

1. E, guasardo *(passim)*.—2. A, e ab la pena.—3. E, ordenacio.—4. E, com.

actualment sab totes creatures en .j. temps, car tot so que son les creatures e totes aitantes com son e tot so que fan ni an fet ni faràn, tot cap en lo vostre gloriós saber; e assò es per so car lo vostre saber es infinit e les creatures son finides. ⁂ 18. *Gloriós Deus!* Com hom sab remembrar e entendre e voler la vostra sancta saviea per la poca actualitat que la saviea dome ha en saber les creatures, e com hom, *Sènyer,* sab membrar e entendre que més està en potencia la saviea que los homens han en les creatures que no fa en actu, e assò es per so car forma de saviea en creatura es major en la potencia que la forma que hom ha de saviea en actu, e assò es per so com hom es més innorable en les creatures que entenent, e com hom sab membrar e entendre e voler que tota la vostra saviea es en actu, la qual actualitat es infinida per so car nulla potencia no li es denant ni detràs, per assò tot hom qui sab remembrar e entendre e voler vostra saviea en esta manera e la saviea de les creatures, adoncs es hom adorant e contemplant la vostra saviea gloriosa.[1]

19. *Ah Senyor gloriós qui les mies amors multiplicats en los vostres honraments!* La .v. part se diu de les .iij. vertuts de la ànima. On, deym que entellectualment entenem que ànima dome reeb major sciencia e major saviea en sí metexa com es membrant e entenent e amant bones obres, que no fa[2] com es membrant e entenent bones[3] obres e la volentat ama fer males obres e ama fer mal; car per lo mal que la ànima ama, fa la volentat alterar e camiar la memoria en ublidar bé e en membrar mal e fa al enteniment innorar bé e fali entendre com fassa mal; e com bé e saviea sesguarden e innorancia sesguart[4] ab mal, per assò la ànima dome ha major saviea com totes .iij. les vertuts sacorden en fer bé, que no ha com se concorden en fer mal. ⁂ 20. *Vertuós Sènyor!* Com la ànima membra e entén

---

1. E, gloriosa saviea.— 2. A, fan.— 3. E, males.— 4. A, se guart.

mal e la volentat desama aquell mal e peccat, adoncs ha la ànima major saviea e major sciencia que no ha com la ànima membra e entén e ama peccat e mal; e assò es, *Sènyer*, per so car com la ànima desama lo mal que remembra e entén, adoncs es la consciencia en lenteniment, per la qual consciencia los ulls del enteniment sobren a reebre saviea de so que la memoria remembra e la volentat desama. Mas com la ànima membra e entén e ama peccat e mal, adoncs priva consciencia en lenteniment, per la qual privacio lenteniment ha sos ulls clucs e tancats de tancament entellectual, e per assò no ha ab que reeba saviea ni sciencia de so que la memoria remembra ni de so que la volentat vol e ama. ✠ 21. On, beneita sia, *Sènyer Deus*, la vostra sancta saviea gloriosa: car en so que la ànima dome ha major saviea on pus fortment es membrant e entenent[1] e amant bé e on pus fortment es membrant e entenent e desamant mal e peccat, per assò, *Sènyer*, es significada la autea e la excellencia de la vostra sancta saviea gloriosa, la qual saviea sab e entén e ama tot quant bé es fet nis fa nis farà, e sab e ama tot lo bé qui es increat en vos, e sab e entén e desama tota culpa e tot vici e tot peccat. On, com hom per esta manera sab membrar e entendre e amar, adoncs sab membrar e entendre e voler la oracio e la contemplacio per que hom es adorant e contemplant la vostra saviea gloriosa.

22. *Inmortal Senyor acabat e cumplit en tota saviea!* La .vj^a^. part se diu de occasió final. On, deym que enaxí com lo sol es occasió al home que veja per la resplandor que reeb del sol en sa vista corporal, enaxí e molt mills encara tota quanta de saviea es en les creatures, tota la reeben e la an de la vostra saviea gloriosa; e enaxí com lo sol quant de sí metex es aparellat a donar major resplandor que los ulls no poden dell reebre, enaxí, *Sènyer*, la vostra

1. A, uolent.

sancta saviea, quant de sí metexa, es pus aparellada en donar saviea a les creatures que les creatures no poden della reebre: car enaxí com los ulls seríen aitàn grans en vertut com lo sol si pudíen aitanta de lugor reebre com ell ne pot dar, enaxí serien les creatures aitàn grans en vertut com vostra saviea si tanta saviea podíen della reebre com vostra saviea ne pot dar quant a sí metexa. On, com assò sia cosa impossíbol que les creatures pusquen[1] tanta de saviea reebre de vostra saviea com ella es gran, per assò es aquesta impossibilitat significant[2] al humà enteniment que la innorancia que les creatures an en saviea no vé de la vostra acabada saviea, enans[3] vé delles metexes. ☙ 23. *Dreturer Senyor!* Entellectualment significa al humà enteniment la vostra dretura que la vostra saviea es occasió a la ànima com sia membrant e entenent e volent bé e com sia membrant e entenent e desamant peccat; car si la vostra saviea era[4] occasió a la ànima en membrar e entendre e amar peccat segons que es occasió com la ànima membre e entena e am bé e desam peccat, doncs sería significat, *Sènyer,* al humà enteniment que vos seríets ensems dreturer e injuriós. On, com dretura e esser sesguarden[5] la .j. al autre, e com privacio e injuria sesguarden la .j. al autre,[6] si vos erets dreturer e injuriós seríets aitant en esser com en privacio e en privacio com en esser. On, si axí era seguirsia que aitant com sabets innoraríets e aitant com innoraríets sabríets. On, assò es cosa impossíbol que vos siats egual ab so que no sots, e so que no sots sia egual ab so que vos sots. ☙ 24. On, beneyta sia, *Sènyer Deus,* la vostra saviea gloriosa qui demostrant sa gran granea al humà enteniment significa e demostra que ella es occasió a tots los bens qui foren ni son ni seràn e no es occasió a negún peccat passat ni present ni esdevenidor; car si ho fos no fora acabada saviea ni no pogra esser acabada si de-

1. A, pusca.—2. A, significants.—3. E, ans.—4. A, cor la uostra saviea si era.—5. E, se garden.—6. E, ab lautre.

fallís a esser occasió de tot bé e que no fos occasió de negún peccat. On, com la beneyta ànima sab membrar e entendre e amar la vostra saviea per totes estes coses damundites, adoncs es adorant e contemplant e loant e glorificant la vostra gloriosa sancta [1] saviea.

25. *Ah*[2] *Jhesu Christ fill de Deu viu qui sots font de vida e restauracio de la nostra mort!* La .vij.ª part se diu, *Sènyer*, de la vostra sancta encarnacio gloriosa. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que enaxí com la figura artificialment feta on pus bellament es ordonada e feta pus demostra la granea de la saviea del maestre qui la ha feta e ordonada, enaxí on vos pus bella e pus ordonada e major saviea avets creada, major significacio donats de la granea de vostra [3] saviea divina. On, com assó sia enaxí, doncs per assò avets vos volgut que la sancta persona del Fill tan solament aja presa carn humana, per tal que en aquella carn humana agués ànima qui agués major saviea que totes les savièes qui son en les creatures; e assò volguès vos per tal que per aquella saviea tan gran fos significada la vostra saviea divina esser en molt gran granea. ☙ 26. Car per assò, [4] *Sènyer*, car la vostra saviea ha sabut crear individuu mellor e pus noble e pus gloriós e pus dreturer e pus misericordiós e pus acabat en vertuts que no es tot lo bé ni les vertuts ni lacabament qui es en totes les altres creatures, [5] per assò es significada la vostra saviea al humà enteniment que ella es saviea de molt gran excellencia e vertut e noblea e gloria. On, beneyta sia, *Sènyer*, la vostra sancta saviea: car enaxí com ella se demostra major al humà enteniment per la ordonacio e la creacio que ha feta en lo firmament e en los corses celestials que no fa per la creacio que ha feta en una flor, enaxí sens tota comparacio la saviea de la vostra sancta humana natura dona major significacio de la divi-

1. E, sancta gloriosa.—2. E, manca aquesta interjecció.—3. E, de la uostra.—4. E, per so.—5. E, les creatures altres.

nal saviea que no fan totes les altres creatures. On, com assò sia enaxí, doncs los falsos jueus, com poden esser tan enemics de la vostra humanitat gloriosa qui tan fortment significa lacabament de la vostra saviea divina?

✠ 27. On, gloria e vertut e benediccio, *Sènyer Deus*, sia a la vostra saviea divina gloriosa:[1] car enaxí com animal racional es pus noble e pus vertuós que no son tots los animals inracionals, e assò es per so car es compost de pus vertuosa sensualitat e entellectuitat e la sensualitat reeb la vertut per figura e per lajustament de la entellectuitat, en axí la vostra humanitat ha més de saviea que totes les altres creatures per so car es encarnada en ella la sancta persona del Fill gloriós: car axí com sol[2] un cors dome val més que tots los corses inanimats dànima racional e aquesta valor ha per la ànima racional, enaxí, *Sènyer*, sola la saviea de la vostra ànima val molt més sens tota comparacio que no fan totes les altres savièes creades, e assò es per so car es unida ab la vostra saviea divina gloriosa. On, enaxí com hom sensualment veu en lo mirall sa figura, en axí entellectualment adora e contempla hom la vostra sancta saviea com hom la sab membrar e entendre e amar per los significats que la vostra saviea humana dona della.

28. *Oh vos, Sènyer, qui sots secret de mos secrets e voler de mos volers!* La .viij.ª part se diu de sacrificacio. On, deym que sensualment sentim que com la sancta hostia es sacrada sobre lautar, que aquella es abans e aprés la sacrificacio pa, e la entellectuitat entén que com la hostia es sacrada,[3] que adoncs es carn. E encara, *Sènyer*, sentim que la hostia sacrada es en un loc e altra nes en altre, e lo vostre cors entenem que es en lo cel, lo qual entenem esser .j. ab[4] totes les hosties sacrades e[5] esser ab elles en un loc. On, com la entellectuitat entellectueg enaxí contra los senys corporals e com aquesta entellectuitat aja saviea e

1. E, sancta sauiea gloriosa: M, *sanctæ Sapientiæ gloriosæ*.—2. A, manca aquest mot.—3. E, sacrata.—4. M, *in*.—5. A, manca *e*.

vertut per la vostra saviea, adoncs es la vostra entellectuitat significant en molt gran noblea la vostra saviea qui ha sabuda crear entellectuitat vertadera contraria a la sensualitat falsa dels senys sensuals. ✠ 29. *Gloriós Deus!* Com per la vostra saviea hom pusca entellectuejar que vos sots tan savi que sabets e podets e volets aver creat lo mon de no re o podets dar gloria sens menjar e beure en paraís e podets sostenir lo cors del[1] home en paraís e en infern sens corrupcio, per assò es significada en molt major demostracio la vostra saviea en la sacrificacio de la hostia, que no es en totes les coses damundites; car so que vostra sancta[2] saviea fa en les coses damundites no son tan contraries a les nostres sensualitats ni nos contrariejen ab elles tan sovín ni tantes vegades ni tan presencialment com fa la alteracio de pa en carn e de vi en sanc. On, com assò sia enaxí, doncs, qual cosa dona tan suvín ni tan fortment ni tan presencialment, *Sènyer*, demostracio de la vostra gran saviea com fa lo sant sacrifici, qui es fet en lautar, de la vostra preciosa sanc e del vostre cors gloriós? ✠ 30. Gloria e benediccio, *Sènyer Deus*, sia feta a la vostra sancta saviea gloriosa: car aquells qui creen per fe o aperceben per raons necessaries que vostra saviea sab e pot e vol que la hostia el vi sien vostre cors gloriós, aquells no tanquen al vostre poder ni saber ni voler acabat infinit lur remembrar ni lur entendre ni lur voler en so que afermen vostra saviea esser tal e tan gran per sí e per son poder e voler, que pot e sab e vol que la hostia sacrada el vi sacrat sien lo cors gloriós e la sanc preciosa de Jhesu Christ. On, com assò sia enaxí, doncs aquells qui no creen que la hostia pusca esser contra los significats sensuals, aquells no lexen entrar lacabament en lo[3] remembrament e enteniment e voler lo qual ha la vostra saviea en sí metexa e en son poder e voler e dretura e misericordia

1. E, de.—2. E, manca aquest mot.—3. E, lur.

e humilitat. On, qui vol, *Sènyer,* adorar e contemplar la vostra saviea, sapia la membrar e entendre e voler en la vertut que ha de sí metexa e de son poder e de son voler divinal.

¶ Cap. 324. *Com hom adora e contempla e loa e beneex la gloriosa amor de nostre Senyor Deus.*

H *Deus amorós qui sots amor sobre totes amors e honor sobre totes honors!* Qui vol, *Sènyer,* adorar e contemplar la vostra amor sancta gloriosa, cové que la ador e la contemple sensualment e entellectualment en la vostra sancta unitat e trinitat e en les vostres sanctes vertuts glorioses, e com la oracio aurà mesa en hàbit sensualment e entellectualment, cové que hom sapia guardar e estojar e metre la dita oracio sensual e entellectual en la tersa figura doracio la qual es composta e es hàbit de les dues oracions damundites. ✠ 2. *Gloriós Senyor!* Qui vol adorar e contemplar la vostra excellent amor, cové que sapia membrar e entendre e voler los significats per los quals les creatures donen significacio e demostracio al humà enteniment de la vostra sancta amor vertuosa; car com la ànima reeb los significats membrant e entenent e volent aquells e la vostra amor significada per ells, adoncs es la amor gloriosa adorada e contemplada per la ànima qui la sab membrar e entendre e amar: car enaxí com amor es demostrada en les creatures esser molt bona cosa jassía que sien les creatures comensades e lur amor sia termenada, doncs, quant més es mellor la vostra amor qui es en vos infinida eternal acabada. ✠ 3. *Vertuós Senyor!* Ai-

tant com animal racional es en pus noble especia que no es animal[1] inracional, aitant ha major amor e pus noble que no ha null animal inracional. On, com assò sensualment e entellectualment sia significat al humà enteniment, per assò es significada la vostra amor al humà enteniment que aitant com la vostra beneyta[2] essencia es major e pus noble que la especia humana, daytant es mellor e major la vostra amor gloriosa que no es la amor qui cau en humana especia. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es la humana especia ubligada a adorar e a contemplar la vostra amor gloriosa. On, per assò, *Sènyer,* lo vostre servidor obre son remembrament al enteniment com en ell cerc los significats qui signifiquen la vostra amor per tal que lo remembrament remembre e lenteniment entena e la volentat am e la boca do laor e benediccio de la vostra sancta amor vertuosa.

4. *Sanctificat Senyor per lo qual los meus ulls ploren el meu cor senamora!* Lo vostre servidor el vostre amador per fer reverencia e honor a la vostra gloriosa amor besa la terra e leva ses mans e sos ulls al cel dient ab cor humil devot: Gloria[3] e honor e reverencia e laor sia feta, *Sènyer Deus,* a la vostra gloriosa amor la qual es en tota vostra essencia e en totes vostres .iij. persones e en totes vostres vertuts; car tota vostra essencia e totes vostres .iij. persones e totes vostres vertuts son amor infinida eternal acabada gloriosa, la qual amor adora e contempla e loa e beneex lo vostre servidor ab totes les forces de sa amor sensual e entellectual. ✠ 5. *Humil Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que home ama son cors metex e ama sos fills e sa muller e sos parents e sos amics e ama diners e viles e castells e les altres coses sensuals. On, com la ànima dome sia amant de molt gran amor totes estes coses sensuals les quals no son ella metexa ni son

1. E, negu animal.—2. E,M, manca aquest mot.—3. A, e gloria.

de sa natura ni semblants a ella en natura, e com vostra essencia e vostra trinitat e vostres vertuts sien, *Sènyer*, amor, doncs, qui puría aestmar ni cogitar la granea de la vostra amor? On, com assò sia enaxí, doncs segons que vostra amor es gran e maravellosa e gloriosa e vertuosa, segons aquella granea e vertut deuría esser per home adorada e contemplada; mas com home sia cosa fenida e termenada, per assò no pot home a tant bastar a contemplar e a adorar la vostra sancta amor com ella es digne de esser adorada e contemplada. ✱ 6. Com la vostra amor sia, *Sènyer*, tan alta e tan maravellosa, per assò avets vos creades les creatures en moltes diverses figures e especies e proprietats per tal que en moltes de maneres donen e demostren significacions al humà enteniment de la bonea e la granea excellent de la vostra acabada amor gloriosa. On, bonahuirada es la ànima qui sab apercebre e conèxer e amar e membrar la vostra santa amor vertuosa, e benahuirades son totes les creatures qui al humà enteniment donen demostracio de vostra amor piadosa; e maleyta es la ànima qui no vol ni sab membrar ni entendre ni amar la vostra amor ni vol apercebre los significats en los quals e per los[1] quals la vostra sancta amor es significada.

7. *Gran Senyor sobre totes granèes, honrat sobre tots honraments!* Cascuna de les vostres vertuts, *Sènyer Deus*, dona demostracio al humà enteniment de la vostra amor gloriosa; car tant dona cascuna de vostres vertuts demostracio de son acabament, que en la demostracio de son[2] acabament es demostrat lacabament de la vostra amor al humà enteniment; car com lenteniment aperceb en vos infinitat e eternitat e acabament, adoncs aperceb en la vostra amor infinitat e eternitat e acabament. On, per assò lenteniment ha conexensa que la vostra amor es sens comensament e sens fi e sens nulla alteracio e null mudament. ✱ 8. On,

1. A, les.—2. E, lur.

com assò sia enaxí, doncs segons assò es demostrat al humà enteniment que ans quel mon fos, ja erets vos eternalment aitant amant los homens bons com sots ara com los homens son.[1] On, com nulla cosa qui no sia no pusca amar e com vos ajats amat eternalment los homens bons qui an comensament, doncs, qui poría aestmar la gran excellencia de la vostra amor? On, beneita e loada e glorificada sia, *Sènyer Deus,* la vostra amor gloriosa qui ha tanta de vertut, que per sa vertut amava los homens bons ans que fossen e amavals en tot so en que bons devíen esser; e encara, que los homens bons son més amats per la vostra amor que no es la lur bonea. On, tot assò es per lacabament qui es en vostra amor e en lo vostre saber: car axí com en Pere no ha saber ab que sapia ni voler ab que am com no es en esser, e enaxí com en Pere no ha saber ab que sapia ni voler ab que vulla so qui no es en esser, enaxí la vostra amor el vostre saber, per lo gran acabament qui es en ells, amats vos ans que la cosa sia per so car avets saber e voler ab que sabets e amats les coses esdevenidores. ☙ 9. Com la humana pensa, *Sènyer,* cogita en totes estes coses damundites e la volentat les ama e lenteniment les entén e la memoria les remembra, adoncs es la vostra amor adorada e contemplada; e com lumà enteniment entén que vostre saber sab tots los bens e tots los peccats qui son e seràn, e com lenteniment entén que lo vostre voler no ama null peccat, adoncs lenteniment es adorant e contemplant la vostra gloriosa trinitat significada en la diversitat qui es en vostres proprietats en so que vostre voler no ama los peccats que sab lo vostre saber, lo qual vostre voler covenría amar los peccats que sab vostre saber pus en vostres proprietats no agués nulla diversitat. On, com vostre voler sia acabat com no ama los peccats que sab vostre saber, e com vostre saber sia pus acabat com sab tot so que

1. A, homens bons son.

vol e tot so que no vol vostre voler, que no sería si vostre voler volía peccat o si no sabía sino lo bé que vol vostre voler, per assò es significada diversitat de persones en la vostra essencia gloriosa, per la qual diversitat vostre poder pot saber tot lo bé el mal, el vostre voler pot voler tot lo bé que sab vostre saber e no vol voler lo peccat sabut per vostre saber.

10. *Ah honrat Senyor ple de gracia e de benediccio!* Qui vol adorar e contemplar la vostra gloriosa amor, sapia membrar e entendre la proprietat del foc qui ha vertut e proprietat e natura que segons que hom li dona multitut de lenya, segons aquella ha poder de escalfar e de esser gran. On, com la ànima, *Sènyer*, aurà sabuda membrar e entendre aquesta proprietat en lo foc, sapia per aquesta proprietat membrar e entendre la granea e la noblea de la vostra amor gloriosa qui ha natura e proprietat de esser gran e vertuosa segons la granea e la vertut e la proprietat de la vostra essencia infinida eternal acabada en tots acabaments. ✠ 11. *Gloriós Deus!* Com hom aurà mesa en sa memoria e en son enteniment la significacio qui dona demostracio de la vostra amor, si hom vol, *Sènyer*, més levar a altre grau major sa conexensa per tal que mills e pus fortment sapia aver conexensa de vostra amor, sapia membrar e entendre com lo foc qui es creatura al qual es donada natura [1] que infinidament sestendría en quantitat e en calor si possíbol cosa era que hom lo pogués bastar infinidament de lenya en quantitat de temps. On, com assò hom ha membrat e entès enaxí en lo foc, adoncs hom mut [2] sa memoria a membrar e son enteniment a entendre com vostra essencia gloriosa es infinidament amable en granea e en vertut; car sil foc qui es creatura puría, si avía materia qui li bastàs, cremar e escalfar infinidament, doncs, quant més pot la vostra amor amar infinidament e eternal com

1. M, *quomodo igni qui est creatura sit data natura.* — 2. E, mut hom.

sia cosa que no sia creada ni la vostra essencia no sia finida ni termenada ni creada![1] ❧ 12. Qui vol adorar ni contemplar la vostra sancta amor gloriosa, sapia, *Sènyer*, membrar e entendre la gran viltat e la gran mesquinea qui es en home per corrupcio e per peccat, e sapia membrar e entendre la gran amor e la gran gracia que vos fets a home en est mon e en lautre, e cascuna de les coses en que vos agraciats e amats e beneficiats home en est mon e en lautre sapia membrar e entendre particularment e puxes universalment; car si hom totes aquestes coses sab e vol membrar, adoncs aurà aparellat e endressat son remembrament e son enteniment e son voler a adorar e a contemplar la vostra sancta amor gloriosa.

13. *Gloriós Senyor qui sots gloria de totes glories e vertut*[2] *de totes vertuts!* Qui vol adorar e contemplar la vostra amorosa amor, sapia guardar e conèxer la bellea e la noblea e la vertut e lo ordonament qui es en les creatures per la vostra gloriosa amor; car si la vostra amor totes aquestes coses no volgués, neguna delles no fora, car no fora qui lur donàs esser. On, com les coses qui son en lo mon sien tantes e tam belles e en tan noble disposicio creades, doncs, qui es, *Sènyer,* qui pogués aesmar ni albirar la gran granea ni la gran vertut de la vostra amor gloriosa? ❧ 14. *Dreturer Senyor!* En so que lo vostre saber sab que ell pot saber peccat sens que lo vostre voler no ama lo peccat, sab sí metex major e mellor e sab lo voler major e mellor que no sería si aital poder no avía; e en so quel vostre voler vol quel saber sapia tot lo bé e tot lo peccat qui es e vol que aja lo saber poder de totes coses a saber, e vol aver lo voler poder per lo qual vulla tot lo bé que sab vostre saber e no vulla gens del peccat que sab, per assò vol lo voler vostre més sí metex e vol més vostre saber que no faría si no era aital poder en vostre saber ni en

1. A, creda.—2. A, uertuts.

vostra amor. On, com assò sia enaxí, doncs per assò son significades al humà enteniment .iij. proprietats diverses esser en vostra essencia divina gloriosa, la qual significacio es feta al humà enteniment com la ànima acabadament contempla e adora la vostra amor en sí metexa e en lo vostre poder e saber. ✱ 15. Com la vostra amor sia per totes creatures e part les creatures infinidament, e com la vostra amor, *Sènyer Deus,* sia amor eternal sens fi e sens comensament, per assò significa dretura e ordonacio e acabament e saviea al humà enteniment que vostre voler vol que sia paradís perdurablement per tal que en ell[1] la vostra sancta amor gloriosa sia amada e coneguda e adorada e contemplada per los angels e per los sants de gloria. On, com la bonahuirada ànima sab membrar e entendre e voler los significats que les vostres vertuts donen de vostra amor, adoncs es amada per la vostra amor gloriosa. On, benahuyrada es la ànima qui es amada per tan digne e per tan noble amor com la vostra, e benahuirat es aquell remembrament e enteniment e voler qui per aquesta manera es adorant e contemplant la vostra sancta amor gloriosa.

16. *Perdonable Senyor qui sots digne de tota gloria e de tota honor!* Com hom remembra e entén com la amor que los uns homens an als altres en est mon es amor qui poc dura e qui per poca[2] docasió se altereja en desamor, e com hom per aquesta amor aital mou e muda son remembrament a remembrar e son enteniment a entendre e son voler a amar com la vostra sancta amor gloriosa es amor perdurable inalterable infinida eternal, adoncs es hom adorant e contemplant per esta manera damunt dita la vostra sancta amor gloriosa. ✱ 17. A la vostra sancta amor, *Sènyer Deus,* sia gloria e reverencia e honor: car com hom vos ama eus fa honor e honrament, adoncs es hom amat per la vostra amor; e com hom nous ama neus fa reverencia

1. E, manca aquest mot.—2. E, pocca.

ni honor, adoncs la vostra amor no ama hom. On, jassía que assò sia[1] enaxí, per tot assò la vostra sancta amor gloriosa no es alterable ne incamiable; car tant es gran vostre saber e vostre poder e vostra dretura, que la vostra amor nos muda ni saltereja si bé hom vos ama en un temps eus desama en altre, car amor finida e termenada no pot alterar amor infinida eternal: car enaxí com la resplandor del sol no saltereja nis muda si bé lome qui ha sans sos ulls reeb més de claror dell que no fa com es laganyós, enaxí la vostra amor tant es abundosa[2] de saber e poder e dretura e de infinitat e de eternitat, que no pot càer en ella negún accident ni nulla alteracio. ✠ 18. *Sanctificat Senyor!* So per que la amor que ha en Pere en un temps e la desamor que ha en altre temps es alterable, es per so car ha defalliment son poder en saber e son saber ha defalliment en poder, e per assò cau en son voler defalliment e alteracio. Mas car vostre poder no defall en saber ni vostre saber en poder, per assò no pot càer en vostre voler null accident ni nulla alteracio jassía so que hom vos am en un temps e no en altre e vostre voler sia tota ora dreturer en lo voler o no voler per vos volgut. On, com assò sia enaxí, doncs totes les vegades que hom sab remembrar e entendre e voler vostra gloriosa amor per esta manera, totes aquelles vegades es hom loant e adorant e contemplant entellectualment vostra sancta amor divina.

19. *Remembrable Senyor qui sots font damor e de saviea!* Enaxí com ha molt gran differencia enfre creador e creatura, enaxí ha molt gran differencia enfre la desamor que vos avets als peccadors e a la desamor[3] que an los uns homens als altres; car la desamor que en Pere ha a n Guillem tota hora que en Pere desama en[4] Guillem, ha passió en son remembrar e en son entendre e en son voler mem-

1. A, no sia.—2. E, ahondosa *(forma usual)*.—3. M, *et disamorem*.—4. A, an.

brant e entenent en Pere la desamor el desplaer que li ha fet en Guillem, desamant en Pere la desamor el desplaer e la onta el dan que li ha feita en Guillem: on, per aquesta passió entellectual cau passió en en Pere sensual. On, beneyta sia, *Sènyer,* la vostra amor gloriosa; car tant es gran vostra amor en amar e en saber e en poder, que impossíbol cosa es que pusca càer passió en vostre voler jassía que desam en Guillem peccador, la qual desamor li ha vostre voler per acabada dretura e acabat poder e saber e per acabada amor que vostre voler ha a sa [1] acabada dretura e saviea e poder. ✠ 20. Enaxí com lo savi rey dreturer ha plaer [2] de fer justicia en lome traydor digne de reebre mort, enaxí, *Sènyer,* la vostra amor acabada ha molt gran [3] plaer de voler en lome peccador los drets que ha en ell vostre acabat poder e vostra acabada saviea e vostra acabada amor per fer en ell justicia e dretura. On, enaxí com en lo voler del rey dreturer no cau passió com fa justicia, e assò per so com desama injuria, enans ha plaer en son voler qui vol so que entén son saber, enaxí en lo voler vostre [4] no cau passió com desama los homens peccadors, enans ha vostre voler aitàn gran plaer de fer justicia com ha plaer de fer misericordia segons que la vostra saviea ha poder en saber so qui es plaer de vostre voler en fer justicia et misericordia. ✠ 21. On, gloria e vertut e benediccio sia, *Sènyer Deus,* a la vostra sancta dousa amor gloriosa: car aitant com la ànima beneyta se pot esforsar a remembrar e a entendre e a amar la vostra amor esser amor noble e gloriosa segons les raons e demostracions damundites, daitant es gran sa oracio e sa contemplacio la qual ha en la vostra amor gloriosa; car aitant com la vertut visiva sensual sestén per làer pus fortment com hom dels auts munts guarda en los locs plans, daitant pus fortment es la ànima adorant e contemplant la vostra amor gloriosa com hom la [5] sab membrar

1. A, manca *a sa.*—2. E, plaser *(passim).*—3. A, maior.—4. E, uostre uoler.—5. A, lo.

e entendre e amar per acabat poder e saber e voler divinal.

22. *Divinal Senyor qui regnats e posseyts totes coses!* Qui vol adorar e contemplar la vostra sancta amor gloriosa, sapia reebre los significats que les vostres glorioses vertuts signifiquen com la vostra amor no ama negún peccat ni neguna culpa; car demostrants cascuna de les vertuts sos acabaments, son significants que en la vostra amor no ha negún defalliment, car si vostra amor amava culpa ni peccat, neguna[1] de vostres vertuts no puríen significar sí metexes al humà enteniment que fossen en acabament sens defalliment. ⁂ 23. Com lumà enteniment vol fruír lo vostre gloriós saber, adoncs entén que ans que fos lo mon ja sabía ell eternalment totes les colpes[2] els peccats qui son en lo mon: on, si la vostra volentat amava culpa ni peccat, doncs infinidament e eternalment amaría so que lo vostre saber sab infinidament e eternal. On, com lo vostre saber sabia acabadament so que sab, cové de necessitat que lo vostre voler acabadament am so que ama, car si nou faya, impossíbol cosa sería que vostre saber pogués acabadament saber ni vostre poder pogués acabat poder aver en saber e voler, e covenría que vostre voler e vostre saber e vostre poder aguessen reebuda composicio[3] de .ij. contraris, so es acabament e defalliment; car si vostre voler amava bé e peccat, puría esser acabament e defalliment ensems, e si vostre saber sabía[4] vostre voler esser en acabament e en defalliment, sabría sí metex en defalliment e en acabament, e assò metex puría lo poder; e assò es cosa impossíbol que nulla cosa eternal infinida divina pusca esser composta de contraris.[5] ⁂ 24. *Dreturer Senyor!* Si vostre voler desamás tan fortment culpa e peccat que vedás que lo mon no fos creat per tal que mal ni colpa no fos, fora costret en amar lo bé qui es creat del qual no pogra

1. E, ni neguna.—2. A, coses.—3. E, compusio.—4. A, sapia.—5. A, ni de contraris.

amar sa creacio; car sens peccat no pogra acabadament esser conegut, ni les vostres qualitats si bé e mal no fos en esser no pogren al humà enteniment significar ni demostrar lur gloriós acabament. On, enaxí com lo voler fora per esta manera forsat e costret que no pogra voler que null bé fos creat ni demostrat de vostres vertuts, en axí, *Sènyer,* fora costret vostre poder que no pogra e fora costret vostre saber que no sabera crear bé ni significar lo bé ni lacabament qui es en la vostra essencia divina. On, com assò sia cosa impossíbol que null constrenyiment pusca càer en vostre poder ni saber ni voler, per assò es significat que vostre voler no desama tant culpa ni peccat, que per la desamor que ha a culpa e a peccat sia desamant lo bé qui es conegut per culpa e per peccat.[1] On, com hom sab membrar e entendre e amar aquesta manera en la vostra amor gloriosa, adoncs es hom adorant e contemplant lo vostre voler gloriós.

25. *Savi Senyor en totes coses!* Qui vol adorar e contemplar la vostra amor gloriosa, sapia membrar e entendre com la vostra gloriosa amor ha tanta de noblea en sí metexa e tanta de vertut, que ans que en Pere just fos en esser, eternalment la vostra amor amava en Pere e desamava en Guillem peccador dampnat, pus que vostre saber sabía[2] en Pere e en Guillem eternalment ans que fossen en[3] esser. On, com hom aurà adorada e contemplada la vostra amor per esta manera, enaprés sapiala hom adorar e contemplar per altra manera, so es a saber, que hom sapia membrar e entendre com gran benahuiransa es aquella den Pere qui eternalment ans que fos fo amat per vostra amor gloriosa,[4] e com gran malahuiransa es aquella den Guillem qui eternalment fo desamat ans que fos per vostra amor dreturera. ☙ 26. Com hom, *Sènyer,* remembra e entén com gran benahuiransa es en los sants de gloria qui

1. E, *e peccat.*—2. E, *sapia.*—3. A, manca *en.*—4. E,M, *graciosa.*

eternalment sens fi seràn amats per tan gloriosa e per tan excellent amor com la vostra, e com hom cogita ni aestma com gran malediccio es en los infernats qui sens fi seràn desamats per la vostra benigna amor piadosa, adoncs es hom entellectualment amador e contemplador e orador e loador de la vostra amor gloriosa; e com hom cogita ni perpensa que tot home qui en est mon es orador e contemplador e amador de la vostra gloriosa amor, que es amat e remembrat per los angels e per los sants de gloria, adoncs es hom adorant e contemplant la vostra amor gloriosa. ✱ 27. *Gloriós Senyor!* Qui vos no ama no ha de que senamor, ni qui vos no ama no es amat per la vostra amor ni per los angels ni per los sants de gloria ni per nulla vertut del cel ni no ha dignitat ni natura ni proprietat per la qual sia digne damar ni de esser amat. On, com amor sia tan gloriosa vertut e tan noble e com amor perda hom en vos a desamar e com la amor qui vos ama fassa hom esser digne de esser amat, e doncs, *Sènyer,* què es ni que pot esser que hom fa altra cosa sino amar e adorar e contemplar la vostra sancta amor gloriosa?

28. *Eternal Senyor perdurable en tots temps, qui sots acabament de mos acabaments!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que en més natures diverses ama home com ama sensualment e entellectualment, que no fan los angels qui no samen sensualment per so car son coses entellectuals e no son coses sensuals. On, per tal que vostra amor fos, *Sènyer,* sensual e entellectual, volgués vostre Fill encarnar en sensual natura en la dousa verge nostra dona Sancta María gloriosa, e assò volgués per tal quens amás vostra amor axí com creador ama creatura e axí com creatura qui ama sa par creatura. ✱ 29. On, beneyt siats vos, *Sènyer*[1] *Jhesu Christ,* qui volets amar com a deu e com a creatura: com a deu amats en quant vostra deitat glorio-

1. E, seyner deus: M, *Domine Deus.*

sa qui ama les sues creatures; com a creatura amats en so que volgués esser home per tal que amassets vostre semblant metex en humana especia. On, enaxí com nos volets amar com a deu e com a creatura, enaxí volets esser amat per home com a deu e com a creatura: com a deu en so que volets que hom am vostra deitat com a deu, e vostra humanitat com a home. On, com hom sab remembrar e entendre la vostra gloriosa[1] amor divina e la vostra gloriosa amor humana per esta manera, adoncs es hom adorant e contemplant la vostra gloriosa amor divina e la vostra piadosa amor humana. ✠ 30. A la vostra sancta amor divina, *Sènyer Deus,* sia feta reverencia e honor per tots temps: car tant ama ardentment e ferventment sa creatura, que per assò ha volguda crear la vostra humana natura, e vol a ella esser tan acostada per la encarnacio de la santa persona del Fill, que aquella natura vol tant amar que vol que per totes les creatures e per tots los pobles sia adorada e contemplada e reclamada e honorificada e loada e amada de totes les vertuts e les forses sensuals e entellectuals qui son en les creatures. On, aquesta amor tan gran la qual ha vostra divina natura a vostra humana natura, dona significacio de la gran amor que vos podets e sabets e volets aver a creatura e de la gran amor que vostra natura humana pot e sab e vol a vostra divina natura, e de vostra humana natura no pogra esser significada[2] al humà enteniment en tan gran granea sino fos la sancta persona del Fill encarnada en nostra dona verge gloriosa Sancta María.

1. A, manca aquest mot.—2. M, *qui Amor non posset significari.*

¶ CAP. 325. *Com hom adora e contempla la gloriosa simplicitat de la essencia[1] divina.*

EUS *un, simple sens nulla composicio! A vos, Sènyer, sia gloria e honor per tots temps:* Car qui vol adorar e contemplar la gloriosa simple natura qui es en la vostra essencia divina, cové que la ador e la contemple sensualment e entellectualment en la vostra gloriosa substancia e en les vostres glorioses .iij. persones e en les vostres glorioses vertuts, e com hom sensualment e entellectualment aurà adorada e contemplada la vostra pura simplicitat, cové que hom meta e estog la oracio en la tercera figura doracio la qual es composta de la sensual oracio e de la entellectual. ✠ 2. *Gloriós Deus!* Qui vol adorar e contemplar la vostra sancta simplicitat, cové que sapia membrar e entendre la composicio e la simplicitat qui es en les creatures, per tal que per la composicio e la simplicitat qui es en les creatures sapia membrar e entendre e amar la vostra sancta simple natura significada e demostrada al humà enteniment per la composicio e la simplicitat qui es en les creatures. ✠ 3. On, com hom, *Sènyer,* aurà ordonat e endressat son enteniment a reebre los significats e les demostracions que les creatures donen de la vostra simplicitat, adoncs cové que hom departesca la oracio e la contemplacio, segons la qual hom vol adorar e contemplar, en .ix. parts, les quals son: lo firmament los elements animals ànima angels encarnacio trinitat substancia

---

1. E, santa hesencia: M, *sancta essentia.*

vertuts; e com hom aurà deveída[1] la oracio e la contemplacio en estes .ix. parts, cové que cada part hom sapia membrar e entendre e voler per tal que hom sapia per cada part girar sa ànima a membrar e a entendre e a voler la vostra simplicitat gloriosa.

4. *Cortès Senyor per lo qual los meus ulls son en plor e mon cor es en amor!* La primera part se diu del firmament ab lo[2] qual lo vostre servidor, *Sènyer*, vol adorar e contemplar la vostra simplicitat ab los significats quel firmament dona de vostra simplicitat. On, per assò lo vostre servidor diu que lo firmament es per una manera compost e per altra manera es simple, e per la manera[3] on es compost es com lo firmament es cors compost de materia e de forma e de lur conjunccio, lo qual cors ha lonc e ample e pregont.

✱ 5. *Vertuós Senyor!* Com lo firmament es demostrant sí metex al humà enteniment que ell es simple en substancia, adoncs lo remembrament remembra e lenteniment entén que lo firmament no es jenerat ni corrumput ni fexuc ni leuger ni movable a amunt ni a avall ni no corromp sa forma ni la minva ni la crex. On, com la ànima remembra e entén la substancia del firmament en esta manera e remembra e entén la jeneracio e la corrupcio qui cau en les substancies elementades, adoncs segons relacio entén lenteniment que lo firmament es simple en substancia a esguardament de la substancia elementada composta dels .iiij. elements.

✱ 6. On, com la ànima ha entès que lo firmament es simple a esguardament dels animals e dels vejetables e dels metalls, e com la ànima ha entès que lo firmament es compost segons esguardament de sí metex, adoncs la ànima gira e muda son remembrament a membrar e son enteniment a entendre e son voler a amar la vostra simplicitat gloriosa; car sil firmament qui es creatura e es compost quant en sí metex, e emperò es simple[4] en quant los corses elemen-

1. E, deuesida.—2. E, la.—3. E, e per altra es simple. per la manera...—4. E, simpli.

tats, doncs, quant més, *Sènyer*, la vostra gloriosa substancia es simple, la qual substancia no es creada e de la qual substancia ha reebuda gracia e benediccio lo firmament e totes les creatures! On, com la mia ànima sab assò membrar e entendre e voler de la vostra substancia, adoncs es adorant e contemplant entellectualment vostra simplicitat vertuosa; e com lo cors sab dir o líger o escriure aquestes paraules de la vostra simplicitat, adoncs es la vostra simplicitat adorada e contemplada sensualment per lo cors.

7. *Ferm Senyor inalterable perdurable poderós en totes forces!* La segona part se diu dels elements. On, deym quels elements segons una manera son enteses que son simples e segons altra manera son sentits que son composts. Segons so que son entellectuejats que son simples, es com cascú element es entès per sí en sa simple natura e proprietat,[1] axí com lo foc en calor e làer en humiditat e laigua en fredor e la terra en secor. ✠ 8. *Vertuós Senyor!* Com los elements son sentits composts, adoncs son los animals els vejetables e los metalls qui son corses composts de .iiij. elements, los quals .iiij. elements se componen en la materia sobjecta a la generacio et corrupcio de la forma dels corses damundits, la qual composicio se fa per tal que la materia elemental pusca enjenrar e compondre[2] formes on demostre sensualment sí metexa, e que lenteniment entena la forma simple que cascú dels elements ha per sa propia simplicitat. ✠ 9. *Honrat Senyor!* Com la ànima entellectualment entén los elements simples quant cascú en sa propia natura, e com per lo cors qui sent les formes dels vegetables e dels animals e dels metalls composts[3] entén que los elements son composts, e com la ànima entellectueja que son remembrament no basta a membrar ni son enteniment a entendre tota la simplicitat que cascú dels elements ha en sí metex, e[4] com la ànima gira e

1. E, manca *e proprietat.*—2. E, compendre.—3. A, compostes.—4. A,E, on.

muda son remembrar e son entendre e son voler a la gran simplicitat qui es en vostra deitat, adoncs, *Sènyer*, es contemplant e adorant la vostra sancta simplicitat membrant e entenent los significats que los elements simples qui son creatures donen de la vostra simplicitat increada; car si los elements qui per una manera reeben composicio e qui son creatures an tanta de simplicitat, doncs, quant major es, *Sènyer*, vostra simplicitat qui no reeb nulla composicio per nulla manera, enans es natura pura simple increada infinida eternal tota acabada!

10. *Singular Senyor qui sots voler de mos volers e plaer de mos plaers!* La tercera part se diu dels animals. On, deym que los animals per una manera son sentits composts e per altra son entellectuejats que son simples. Segons la manera on son sentits que son composts es en quant tot animal es compost dànima e de cors e de espirit qui es la conjunccio del cors e de la ànima, e lo cors es compost de materia e de forma sensual; e la manera segons la qual es entellectuejada simplicitat en los animals es la ànima qui es part dells, la qual ànima es substancia simple segons esguardament e relacio[1] de la substancia corporal. ✠ 11. On,[2] enaxí, com les parts de la materia son simples, so es cada element per sí, enaxí, *Sènyer*, en los animals la ànima quant de sa natura es substancia simple a esguardament del cors; e enaxí com totes les parts simples dels elements entren en composicio en compondre la materia, enaxí totes les parts dels animals entren en composicio com componen animal. Mas es ver que daitant es la differencia; car animal no es simple en totes parts sino en quant la ànima, e la materia elementada ha totes ses parts simples com los elements son enteses simples e no composts. ✠ 12. On, beneyta sia, *Sènyer Deus*, la vostra sancta simplicitat gloriosa: car com la ànima sab membrar e enten-

1. A, la relacio.—2. A, manca *On*.

dre la simplicitat e la composicio qui es en los animals, e per aquella simplicitat e composicio sab membrar e entendre e amar vostra simplicitat significada e demostrada per los animals, adoncs la ànima es adorant e contemplant la vostra sancta divina simplicitat, la qual ha creada la simplicitat e la composicio qui es en les creatures per tal que per la simplicitat qui es en elles aperceba lumà enteniment que vos sots essencia simple, car si simple no fossets no pogrets crear en creatura simplicitat; e car tota composicio cové estar en temps e cové aver comensament, per assò la vostra simplicitat ha creada composicio en les creatures per tal que sia significat en elles lur comensament lo qual an per la creacio que an reebuda de la vostra simplicitat qui es sens comensament.

13. *Savi Senyor en tots secrets, dreturer en totes sentencies!* La quarta part se diu dànima. On, deym que entellectualment entenem que ànima es per un esguardament substancia composta e per altre es substancia simple. Per lo esguardament on es vista composta es com lo enteniment humà entellectueja que la ànima de David no es la ànima de Adam. On, per assò de necessitat cové cascuna de les ànimes aver materia e forma entellectual per la qual sia en individuitat ab laltra: on, per assò es significat que tota ànima es composta entellectualment de materia e forma e conjunccio entellectual. ☙ 14. *Amorós Senyor!* Enaxí com jumà enteniment entén que lo foc es simple com entén sa calor simple sens composicio daltre element e entén que lo foc ha sa calor e sa claror e sa leugería de sa propia natura metexa, enaxí, *Sènyer,* com lenteniment entellectueja que la ànima es substancia incorrompable inalterable[1] pura essent sens nulla contraria natura en sí metexa, adoncs aperceb lenteniment e conex que la ànima es simple en natura quant en sí metexa e que la sua substancia no es uni-

1. E, e inalterable.

da de coses contraries. ✠ 15. *Perdurable Senyor!* Com lo vostre contemplador entellectueja que la simplicitat[1] del foc no pot usar de sa vertut entro[2] que es composta ab los altres elements, ni la ànima en cors humà no pot usar actualment de sa simplicitat sens que no sia lo cors a ella sobject com aja en ell ses vertuts en actu, adoncs, *Sènyer*, lenteniment gira son enteniment a entellectuejar la vostra sancta simplicitat gloriosa qui es tan vertuosament simple en sí metexa, que no ha necessaria que nulla cosa creada la ajut a usar de sa vertut ni no la cal compondre ab nulla cosa per usar de son poder; car tant es abundosa en simplicitat e en vertut e en acabament e en purificacio, que nulla cosa no la pot empatxar ni embargar a aver sa vertut en actualitat. On, com assò sia enaxí, doncs per assò lo vostre servidor besa la terra e fa reverercia e honor a la vostra simplicitat sancta.

16. *Adorat Senyor reclamat per tots los pobles, qui sots gloria de totes glories!* La quinta part se diu dels angels. On, deym que los angels son dits composts en quant composicio entellectual, e car no son coses corporals, per assò son dits que son substancia simple a esguardament dels corses elementats. On, so per que los angels son simples en substancia es per so car de substancia angèlica nos corromp sa forma ni no es substancia composta de contraris, e so per que substancia angèlica es dita que es composta es per so car es composta de materia e de forma e de lur conjunccio entellectual, la qual composicio es entellectualment entesa. ✠ 17. *Gloriós Senyor!* Enaxí com àngel es substancia simple a esguardament de substancia corporal, enaxí e molt més encara substancia angèlica es composta a esguardament de la vostra substancia divina. On, com la substancia angèlica sia substancia fenida e termenada e creada, e la materia e la forma e la conjunccio don es composta entellectualment

1. A, que la uostra simplicitat.— 2. E, dentro.

sien [en] cascú dels angels parts individuus particulars e no sia la materia universal segons que es la materia corporal als corses elementats, e com los angels sien en molt gran simplicitat a esguardament de la composicio qui es en los corses sentits, doncs, qui puría aestmar ni cogitar, *Sènyer*, la gran simplicitat qui es en lo vostre sant cors gloriós? ✠ 18. *Honrat Senyor!* Enaxí com la forma corporal no poría esser engenrada en la materia elemental sens la composicio dels .iiij. elements, enaxí e molt mills encara la simple natura angelical no pogra esser creada ni puría esser observada menys de la vostra simple natura. On, com hom sab metre en sa ànima totes aquestes coses damundites membrant e entenent e volent, e com per la composicio e per la simplicitat qui cau en los angels sab hom girar sa ànima a membrar e a entendre e a amar, adoncs es la ànima adorant e contemplant la vostra simplicitat vertuosa infinida gloriosa.

19. *Oh vos, Sènyer Deus, qui donats gloria e benediccio als vostres servidors enamorats dels vostres honraments!* La .vj.ª part se diu de encarnacio. On, deym que enaxí com en la ànima nos corromp sa simplicitat jassía que sunesca ab lo cors a esser un animal racional, enaxí e molt mills encara la vostra santa simplicitat divina observa sa simplicitat divina jassía que sunís ab la natura humana per la encarnacio la qual près lo Fill gloriós en nostra dona Sancta María verge gloriosa; car si la ànima qui es creatura e cosa fenida e termenada ha natura e poder per la qual nos destrúu la sua simplicitat si bé sajusta ab natura composta, doncs, quant més la vostra natura divina infinida eternal acabada es poderosa de observar sa simplicitat gloriosa si bé lo Fill près nostra humana natura! ✠ 20. *Amorós Senyor!* Enaxí com la ànima racional nos pervertex en calor ni en fredor ni en lonc ni en ample ni pregont ni en leus ni en fexuc ni en fam ni en set ni en mort corporal jassía que sunesca ab lo cors, enaxí, *Sènyer*, la vostra gloriosa sim-

plicitat com lo Fill sencarnà nos pervertí en nulla natura qui agués composicio, car si ho feés lo creador fora finit et infinit, e comensat e eternal, e simple e compost, e assò es de les grans impossibilitats qui pusquen esser. ✠ 21. *Piadós Senyor!* Enaxí com lo cors nos pervertex a esser ànima com sajusta ab la ànima, enaxí la vostra humanitat gloriosa nos pervertí en deitat: car enaxí com lo cors no sería avent lonc ni ample ni pregont si privava de la elemental materia e reebía la entellectual, enaxí si la vostra humanitat se pervertís[1] en deitat e la vostra deitat en humanitat sería vostra humanitat infinida eternal, e la vostra deitat sería finida creada; e assò es cosa impossíbol. On, com hom sab membrar e entendre la gran simplicitat de la ànima qui no saltereja en composicio si bé sunex ab lo cors e hom puxes gira sa ànima a membrar e a entendre e a amar la vostra simplicitat divina qui no saltereja si bé es lo Fill unit en la humana natura, adoncs ha lenteniment molt gran conexensa e la memoria molt gran remembrament e lo voler molt gran fervor en adorar e contemplar vostra simple natura divina.

22. *Graciós Senyor qui donats endressament e gracia e benediccio a tots aquells quius volets!* La .vij.ª part se diu de la vostra gloriosa trinitat. On, deym que entellectualment entenem, segons que ja avem provat sa enrere,[2] que vostra gloriosa trinitat es vostra gloriosa paternitat e filiacio e processio. On, si en lo foc simple qui es creatura son proprietats simples calor e lugor e leugería sens que aquestes proprietats no son compostes[3] en la substancia del foc simple, doncs, quant més, *Sènyer,* la vostra paternitat e filiacio e processio poden esser proprietats simples en una substancia simple divina infinida sens que la substancia no sia composta delles ni elles de la substancia! E si tota la simplicitat quel foc ha en ses proprietats a en ell *(sic)*[4] no pot

1. A, se peruertex.—2. E, sa a enrere *(forma usual).*—3. A, no compostes.—4. M, *et suæ proprietates in ipso.*

esser membrada ni entesa per home, doncs, quant menys basta home a membrar e a entendre tota la vostra simplicitat divina! ✠ 23. Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer Deus*, la vostra simple natura, sapia membrar e entendre e voler les .iij. vertuts de la ànima com simplement son una substancia simple, ni com la ànima es simplement una substancia en .iij. proprietats, so es a saber, memoria e enteniment e voler. On, com lumà enteniment aurà entellectuejat en la simplicitat qui es en la ànima e en ses .iij. diverses proprietats, sapia hom mudar son enteniment a entellectuejar la gloriosa simplicitat qui es en la vostra substancia divina e en les sues .iij. proprietats diverses les quals son vostra gloriosa paternitat e filiacio e processio. On, qui sab aver aquesta art e aquesta manera en mudar son enteniment de una simplicitat creada a altra simplicitat increada, adoncs la ànima es aparellada a adorar e contemplar la vostra simple natura divina graciosa. ✠ 24. *Honrat Senyor!* Enaxí com nulla composicio sensual ni entellectual no pot esser en esser menys de materia e de forma e de privacio, enaxí e molt mills encara sens tota comparacio vostra trinitat pot esser simpliment[1] sens composicio en vostra substancia e vostra substancia en vostra trinitat gloriosa; car si per defallent poder composicio no pot esser en esser menys dels .iij. comensaments damundits, doncs, quant més per acabat poder pot esser vostra substancia simple en ses proprietats e vostres proprietats en vostra substancia poden esser simples en una simplicitat! E si assò no podía esser enaxí, doncs sería significat e demostrat al humà enteniment que no poder agués més en simplicitat que en composicio e que poder fos més en coses compostes que en coses no compostes. On, com poder e simplicitat sesguarden e com no poder e composicio sesguarden, doncs per assò es significat al humà enteniment que si composi-

1. E, simplament.

cio no pot esser menys de materia e forma e privacio, doncs, quant més pot esser simplicitat en esser menys de materia e forma e privacio!

25. *Ah celestial Senyor al qual es lo meu voler ubligat a amar e lo meu enteniment a entendre!* La .viij.ª part se diu de substancia. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los animals aitant com los uns reeben més dels uns elements que dels altres, aitant més viuen en los uns elements que en los altres, axí com la taupa en la terra e lo pex en la mar el home en làer e la salamandre en lo foc. On, com la taupa sia pus prop a la simplicitat de la terra que no es lo pex nil home ni la salamandre, per assò pot viure mills[1] dejús la terra quels altres animals; e assò metex se seguex del pex en laigua e del home en làer e de la salamandra en lo foc e de la fexuguea del plom a la terra. On, tot assò es, *Sènyer,* significacio de la vostra simple substancia a aquells qui per esta significacio la saben conèxer. ✠ 26. Car en so que la salamandra ha més en sí de la natura del foc que no ha de negún altre element, per assò es pus acostada en natura a la simplicitat del foc simple que no es a la simplicitat de negú dels altres elements, e per assò pot viure en lo foc. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat, *Sènyer,* que tant es gran la vostra simplicitat en la vostra substancia, que no es nulla necessitat a la vostra substancia ques compona en sí metexa ni ab altra cosa, ni no ha natura que sia composta ni en sí metexa ni en altra cosa, ni no es nulla creatura qui aja dignitat ni proprietat ni natura que pusca compondre vostra substancia ni qui ab ella se pusca compondre; car si vostra substancia no era simple e era composta o per sí o per altre, no puría aver vida de sí metexa, axí com la salamandre qui no pot viure sens lo foc nil pex sens laygua; e assò es cosa impossíbol

1. E, mils uiure.

que vos no puscats viure per vostra simplicitat metexa e que la salamandre pusca viure en lo foc e lo pex en laigua per so car sacosten al simple element en quant an reebut major composicio dell que de negú dels altres elements. ☙ 27. On, beneyta sia, *Sènyer Deus,* la vostra sancta simplicitat gloriosa: car enaxí com la ànima racional ha tanta simplicitat en substancia e en proprietats per do de gracia e de creacio, que si bé la ànima es per tot lo cors e si bé la ànima cogita o membra o vol o entén o ymagena alcuna cosa sensual, per tot assò la ànima nos compón en sí metexa ni priva sa substancia de la simple[1] natura, enaxí tant es gran e pura la vostra substancia en simplicitat, que totes les creatures son en ella e ella es en elles e part elles sens que nos compòn ab nulla de les creatures, ni per nulla creatura ni per sí metexa no reeb composicio en sí metexa. On, com assò sia enaxí, doncs com hom cogita e membra e entén e ama la vostra simplicitat segons esta manera, adoncs es la ànima adorant e contemplant e loant e sirvent la vostra sancta simplicitat maravellosa.

28. *Ah Senyor qui acorrets e ajudats a tots aquells qui en vos se confíen!* La .ix.ª part se diu de vertuts. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que de blanc e de negre se compòn la .iij.ª color. On, enaxí com lo blanc nos pot pervertir en negror ni negror en blancor, enaxí nulla de les vostres vertuts nos pot pervertir en altra vertut e que destrúa sí metexa e que prenga lesser de laltra vertut; e car lo blanc el negre poden compondre tersa color per so car la .j. es contrari al altre, per assò es significat que per so car nulla de vostres vertuts no es contraria a altra, per assò nulla de vostres vertuts no compòn altra vertut. On, com assò es enaxí entellectuejat, adoncs es significada la vostra sancta simplicitat a la humanal discrecio. ☙ 29. *Poderós Senyor!* Si fos

1. A, la substancia de la simpla.

cosa possíbol que fos blancor e negror en esser sens que loc ni temps no fossen en esser, per[1] tot assò blancor ni negror no pogren compondre la tersa color. On, com assò sia enaxí, e com sens temps e sens loc nos poguès compondre .iij.ª color de dues colors contraries, e com en neguna de vostres vertuts no caja temps ni loc, e com neguna de vostres vertuts no sia contraria la una a la altra, doncs per assò es significat que totes vostres vertuts son axí simples en natura e en proprietat, que nulla composicio no cau en elles ni en la vostra simple substancia divina, car nulla composicio no pot esser en esser sens loc e sens temps segons que es significat al humà enteniment que a tota composicio covè esser simple e temps primer e materia e forma. ¶ 30. *Gloriós Senyor!* Si la composicio qui es en lo mon de materia e forma era sens temps e sens que privacio ni simplicitat no li fos denant, doncs aitàn vertuosa sería la composicio del mon en eternitat com la vostra simplicitat; e si assò era enaxí, doncs vos seríets lo mon el mon sería vos, o lo mon e vos auríets egual durament. On, com lo mon sia finit en quantitat e sia compost, e com infinitat e simplicitat son significades al humà enteniment en major noblea e vertut que finitat e composicio, per assò es significat que lo mon es comensat e creat. On, com hom sab contemplar e entendre la vostra simplicitat per la composicio e la simplicitat creada, adoncs es, *Sènyer,* hom adorant e contemplant la vostra sancta simple deitat.

1. A, per a.

¶ CAP. 326. *Com hom adora e contempla la gloria gloriosa de nostre Senyor Deus gloriós.*

H *Deus forts sobre totes forces qui sots gloria de totes glories!* Qui vol, *Sènyer,* adorar e contemplar la vostra gloriosa gloria, cové que la sapia adorar en la vostra sancta unitat e trinitat e en les vostres glorioses vertuts, e cové que hom sapia adorar sensualment e entellectualment la vostra gloria infinida; e com hom aurà adorada e contemplada la vostra gloria sensualment e entellectualment, cové que hom la ador e la contemple per bones obres en la .iij.ª figura doracio la qual se compòn de la sensual figura e de la entellectual. ✠ 2. Enaxí com lo cors ha .vj. dresseres per les quals pot aver moviment, enaxí, *Sènyer,* la ànima ha .vj. carreres per les quals pot adorar la vostra gloriosa gloria; e enaxí com hom puja per los jusans escalons als subirans, enaxí la ànima pot pujar per .vj. escalons [a] adorar e contemplar la vostra sancta gloria, los quals .vj. escalons son sensualitat ymaginacio racionalitat memoria enteniment volentat. On, qui sab ordonar aquests .vj. escalons en sa ànima ni sab sa ànima pujar per ells a adorar e a contemplar la vostra gloria, adoncs reeb gracia e benediccio e gloria en cascú dels escalons damundits. ✠ 3. Car com los .v. senys sensuals, *Sènyer,* an demostrat e presentat a la ymaginacio lurs sensualitats, la ymaginacio demostra e ofer a la humana raó la representacio de la sensual natura. On, reebent la raó so que li dona la ymaginacio de les coses sensuals, la raó dona al remembrament el remembrament al enteniment el voler

reeb del remembrament e del enteniment, e per assò venen de potencia en actu los .v. senys entellectuals los quals adoren e contemplen cogitant e apercebent e consenciejant e asubtilitant e fervent[1] la vostra gloria gloriosa.

4. *Dreturer Senyor en dretura e en mercè!* Lo primer escaló se diu de sensualitat. On, deym que sensualment sentim vous e brugits, e sensualment veem lo firmament els corses celestials els corses elementats, e sensualment odoram flors e altres odors, e sensualment gustam sabors dolces e amargors,[2] e sensualment sentim fam e set e calt e fret e malautía e dolor e les altres coses sensuals. ✠ 5. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol adorar e contemplar vostra divinal gloria, sapia totes aquestes sensualitats offerre e presentar a la ymaginacio, la qual ymaginacio sapia ymaginar les coses sensuals quels .v. senys li oferen, e puxes sapia ymaginar les coses entellectuals per tal que ofira a la raó so que li es offert per la sensualitat; e com la pensa humana serà pujada de la sensualitat a la ymaginativa e de la ymaginativa a la raó, sapia hom ubrir son remembrament a membrar e son enteniment a entendre e son voler a amar la vostra gloriosa gloria membrant e entenent e amant los honraments e les noblèes e les vertuts els acabaments daquella. ✠ 6. Car com la humana raó, *Sènyer*, membra e entén los grans plaers e les grans sabors que los homens an sensualment e entellectualment, jassía assò que hom aja comensament e sia creatura termenada avent molts de treballs e de mals e moltes de corrupcions e de tribulacions sensualment e entellectualment, com la raó se gira a remembrar e a entendre e a amar la vostra gloria qui es en vos qui sots creador infinit eternal en lo qual no cau neguna[3] passió ni null defalliment, adoncs la pensa del home es pujada,[4] en la raó e en la memoria e en

1. E, freuent: M, *zelando*.—2. E, e amargoses.—3. E, nula.—4. E, priuada: M, *elevata*.

lo enteniment e en la volentat qui contemplen cogitant e apercebent la gran gloria divina.

7. *Ah vos,*[1] *Sènyer, qui avets donada fe a home per tal que com lenteniment no porà entendre, que la volentat crea!* Lo segón escaló se diu de ymaginacio. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la potencia ymaginativa no pot reebre de la sensitiva tot so que la sensitiva li ofer dels senys sensuals; car en Pere no pot ymaginar tots los plaers ni tots los pesars ni tots los bens ni tots los mals[2] qui son sentits per los homens. On, per assò com la ymaginativa den Pere no basta a ymaginar tot so qui es sentit en jeneral, per assò la ymaginativa en particular no pot tant donar ni representar a la raó com la potencia sensitiva dona e representa en universal a la ymaginativa: on, per assò la racional potencia no pot tant donar a la memoria ni al enteniment ni a la volentat de les coses sensuals, com son les coses sensuals sentides en la potencia sentitiva. ✠ 8. On, com la racional potencia remembra e entén que los plaers sensuals son molt majors en jeneral que ella no pot membrar ni entendre en especial, es per assò membrant e entenent que los plaers entellectuals son molt més e majors en general que ella no pot membrar ni entendre en especial. On, com la raó, *Senyor,* per la ymaginativa es membrant e entenent aquestes coses, adoncs la humana raó dona de la ymaginativa so quen pot reebre[3] a la memoria e al enteniment, e de so que non pot reebre[4] ni la ymaginativa nou pot donar dona a la memoria membrant e al enteniment entenent que molt més e majors son los plaers els bons sabers en les creatures, que la raó no pot donar a membrar a la memoria ni entendre al enteniment. ✠ 9. On, com la memoria, *Sènyer,* remembra que majors son los plaers en lo mon que ella no pot membrar ni lenteniment no pot entendre, e com lenteniment entén

1. E, O uos.—2. A, tots los plaers ni tots los bens ni tots los pesars.—3. E, so que pot resebre.—4. E, no pot resebre.

de la memoria e de sí metex so que la memoria membra de sí metexa e de lenteniment, e com la memoria membra e lenteniment entén lo mon defallent e corromput en culpa e en peccat, e com la memoria membra e lenteniment entén e la volentat vol que en vostra essencia no ha nulla corrupcio ni nulla terminacio ni null defalliment, adoncs safigura es demostra a la memoria e al enteniment e al voler en tan gran granea e noblea la vostra gloriosa gloria, que la raó dona e demostra a la memoria e al enteniment que si ella no pot donar tanta demostracio[1] dels delits els plaers qui son en est mon corrumput, doncs, quant menys pot donar demostracio a la memoria e al enteniment e al voler [de] tota la gloria que vos avets en vostra essencia divina infinida eternal tota gloriosa! On, com hom membra e entén e vol totes estes coses damundites per entencio que sia adorant e contemplant vostra gloria, adoncs sendressa e saparella com perdurablement aja gloria en la vostra gloria de la vostra gloria.

10. *Ah Senyor qui donats als homens esperansa per tal ques confíen en la vostra misericordia e en la vostra forsa!* Lo ters escaló se diu de la potencia racional. On, deym que com la raó ha reebut de la ymaginacio so que la ymaginacio pot donar de la potencia sensitiva, adoncs la raó se mou es gira a entellectuejar les coses entellectuals donant a la memoria membrament e al enteniment saviea e a la volentat amor de les coses entellectuals. On, adoncs per aquest mudament e girament que la racional potencia fa en sí metexa se muda la memoria en son remembrar e lenteniment en son entendre e lo voler en sa amor de les coses sensuals a les coses entellectuals. ⁂ 11. On, com la potencia racional ha sobrepujada la ymaginativa e membra e entén e ama les coses entellectuals invisibles les quals la sensitiva potencia no pot sentir ni la ymaginativa no les

1. E, de demostracio.

pot en tant ymaginar com la raó les pot membrar e entendre e amar, adoncs, *Sènyer,* es pujada [1] la ànima sobre la ymaginativa membrant e entenent e volent so que la ymaginativa pot ymaginar e so que la ymaginativa no pot bastar a ymaginar, axí com la vostra infinitat e la vostra eternitat el vostre poder e la vostra saviea e la vostra amor e les vostres altres vertuts a qui la ymaginativa no pot bastar a ymaginar. E assò metex se seguex en les altres coses entellectuals; car la ymaginativa no pot tant ymaginar en la forma del firmament ni de parays ni de infern ni en los angels ni en les ànimes ni en les vertuts creades entellectuals, com la raó basta a membrar e a entendre e a voler totes estes coses. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol adorar e contemplar la vostra gloria sapia sobrepujar e exalsar la potencia racional sobre la potencia ymaginativa membrant e entenent e volent la vostra gloria. ☙ 12. On, com hom ha pujada sa pensa en la raó sobre la ymaginacio, cové que hom fassa .iij. graus [2] entellectuals en la raó, e que sia lo primer en la memoria e lo segón en lo enteniment e lo ters en la volentat; e assò per so que hom pug sa pensa de la memoria qui membra vostra gloria al enteniment qui la entén, e del enteniment qui la entén que hom pug lo voler a amar vostra gloria en tot so que la memoria la pot membrar e lenteniment entendre, e que lo voler am vostra gloria en tot so on la memoria no basta a membrar ni enteniment a entendre aquella: car enaxí com lenteniment pot més de gloria entendre en vos que lo remembrament non pot membrar, enaxí lo voler pot més amar vostra gloria que lenteniment no pot entendre en so quel voler basta a amar vostra gloria en quant lenteniment la pot entendre e en quant no la pot entendre: [3] car enaxí com los ulls basten a vèer de pus luny que les orelles a oyr, enaxí lo voler basta a més a voler que lente-

1. E, priuada.—2. E, graons.—3. A, manca aquest incís.

niment a entendre; e si assò no era enaxí, doncs lo voler no puría amar la fe que lenteniment no pot entendre. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car enaxí com en la ànima an egual vertut lo vèer e loyr, enaxí an egual vertut totes .iij. les vertuts de la ànima dins la ànima; mas axí com lo cors qui ha pus aparellats[1] los ulls a la vertut visiva que les orelles a oyr en so que veu de pus luny que no ou, en axí lo cor[2] del home es pus aparellat estrument a la vertut de voler quel front a la vertut dentendre.

13. *Ah Senyor qui avets creada caritat*[3] *en home per tal que pusca amar vos e vostres honraments!* Lo quart escaló se diu de memoria. On, deym que qui vol adorar e contemplar la vostra benahuyrada gloria, cové que sapia observar e guardar sa memoria e que la sapia obrir a los significats sensuals a membrar qui la vostra gloria significaquen sensualment de la potencia sensitiva dentrò a la ymaginativa e de la ymaginativa dentrò a la racional, e puxes que la obre[4] a los significats entellectuals significats per los sensuals de la sensitiva dentrò a la racional; e com la memoria aurà uberta a reebre tots aquests significats, cové que la obre al enteniment per tal que lentenimet com los cercarà en la memoria que los pusca atrobar en ella. ✠ 14. En axí, *Sènyer*, com lome qui vol adorar e contemplar la vostra gloria gloriosa cové que obre sa memoria a membrar los significats qui la vostra gloria signifiquen, enaxí cové que sapia obrir dobriment entellectual sa memoria a los significats qui signifiquen al enteniment que la memoria no es tan poderosa ni tan digna ni tan vertuosa que pusca tanta membrar de vostra gloria com ne pot innorar;[5] car tant es gran vostra gloriosa gloria e tant es poca la memoria a membrar vostra gloria, que molt més sens tota comparacio es la memoria poderosa per sa poquea a ublidar vostra gloria, que no es poderosa per sa granea a mem-

1. E, aparellat.—2. E, cors.—3. E, quaritat.—4. A,E, obra *(passim)*. 5. M, *non memorare*.

brar vostra infinida gloria. ✠ 15. *Gloriós Deus!* Enaxí com lome qui vol adorar e contemplar vostra gloria cové que obre sa memoria a tots los significats que pot della reebre e a tots los significats qui li demostren que ella no basta a reebre tota vostra gloria, enaxí cové que aquells qui volen contemplar e adorar vostra gloria, que tanquen ab tancament entellectual lur memoria a les glories mundanes vanaglorioses trespassables qui empatxen la memoria a membrar la vostra gloriosa gloria. On, com la benahuirada ànima ha uberta e tancada la memoria segons estes .iij. maneres damundites per entencio de glorificar e de adorar e beneyr e contemplar vostra gloria, adoncs ha la memoria aparellada e endressada com de la vostra gloria pusca reebre perdurable gloria.

16. *Savi Senyor qui avets creada en home saviea ab que us sapia conèxer e servir e mostrar a aquells quius innoren!* Lo .v.[e] escaló se diu denteniment. On, deym que qui vol levar e exalsar son enteniment en adorar e contemplar la vostra gloriosa gloria, cové que bax son enteniment a entendre lo remembrament qui no pot membrar tota la vostra gloria, e puxes lenteniment entena sí metex en sa frevoltat e en sa poquea e en sa mesquinea, e entena com més defall a entendre vostra gloria que no basta a ella a entendre. On, com hom aurà baxat lenteniment a entendre la poquea e la mesquinea de la memoria e de sí metex, adoncs pug hom son enteniment a entendre la gran gloria gloriosa qui es en la vostra excellent essencia divina. ✠ 17. Car enaxí com hom puja en vertuts per humilitat e devalla en vicis per ergull, enaxí, *Sènyer,* puja lenteniment [a] adorar e contemplar la vostra gloria com devalla [a] entendre la frevoltat e la poquea que an ell e la memoria a fruír la vostra gloria segons esguardament de la gran granea de la vostra gloria: car enaxí com una gota daygua es poca cosa a esguardament de la mar, enaxí la gloria que la ànima pot membrar e entendre de la vostra essencia divina es

poca a esguardament de la gloria qui es en vostra essencia gloriosa. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com lenteniment entén menys aigua com entén la gota de la aigua que no fa com entén tota laygua de la mar, enaxí lenteniment més adora e contempla vostra gloria com entén que menys es la gloria que en vos pot entendre que no es la gloria qui es en vos a la qual nò basta a entendre. ✠ 18. *Gloriós Senyor!* Qui vol exaltar e pujar son enteniment a adorar e contemplar la vostra gloriosa[1] gloria, sapial pujar entenent que més innora en la vostra gloria que no entén: car axí com lenteniment entén que la memoria ublida més coses com membra una cosa tan solament, axí lenteniment puja [a] adorar e beneyr e loar la vostra gloria com la entén tan gran, que major gloria es la vostra gloria que no es la gloria que entén en vostra gloriosa substancia. Mas en axí com làer[2] no fa parts de sí metex si bé la vista corporal termena tro a certa termenacio en làer, enaxí, *Sènyer,* la vostra gloria nos departex ni fa parts de sí metexa si bé lenteniment la entén en alcuna cosa e no la pot entendre segons la granea de la vostra gloria. On, com assò sia en axí e com lenteniment del vostre servidor no aja poder de més a amunt pujar a adorar e a contemplar la vostra gloria, per assò dona a la volentat so que ell pot entendre de vostra gloria sobre so a que lenteniment no basta a entendre vostra gloria.

19. *Dreturer Senyor qui avets creada dretura en home per tal que de sí metex sia dreturer a son creador!* Lo .vj.[e] escaló se diu de volentat. On, deym que entellectualment entenem que molt major e mellor vertut ha en la volentat de la fembra vella pobre qui ama la vostra gloria, que no ha en la memoria del home qui molt membra e entén vostra gloria e la volentat sua ama més la vanagloria daquest mon que la vostra gloria. On, com assò sia enaxí, doncs

1. E, manca aquest mot.—2. E, en laer.

segons assò es significat que molt més pot hom contemplar e adorar vostra gloria per amor, que per membrar e entendre; car si membrar e entendre bastauen a tant a adorar e a contemplar vostra gloria com amor, doncs lome qui més sab membrar e entendre vostra gloria la contemplaría pus fortment que la vella qui més ama vostra gloria. On, assò es cosa impossíbol, la qual impossibilitat es significada al humà enteniment per vostra justicia e per vostra bonea. ✠ 20. *Divinal Senyor!* Enaxí com la memoria es ubligada a adorar la vostra gloria segons que pot aver membransa della e segons que pot membrar que tota la vostra gloria no pot membrar, e enaxí com lenteniment es creat per contemplar vostra gloria segons que basta a ella a entendre e segons que basta a entendre que ell no pot entendre tota la vostra gloria, enaxí la volentat es ubligada e creada e beneficiada de son creador per tal que amant ador e contemple vostra gloria en tot quant la memoria la pot membrar e lenteniment la pot entendre, e encara endemés que am vostra gloria sobre so que la memoria no basta a membrar ni lenteniment no basta a entendre de la vostra gloria. ✠ 21. On, beneyta sia, *Sènyer Deus*, la vostra gloria gloriosa: car enaxí com la memoria e lenteniment an justa escusacio si no poden actualment adorar e contemplar la vostra gloria part los termens on la memoria e lenteniment son termenats potencialment, en axí per contrari seny es encolpada la volentat si no ama la vostra gloria part los termens potencials e actuals de la memoria e del enteniment. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol vertuosament e ferventment adorar e contemplar vostra gloria, fassa aitàn gran sa memoria e son enteniment en la actualitat com son los termens de la potencia e fassa lo voler sobrepujar a amar vostra gloria sobre so que la memoria la pot membrar e lenteniment entendre.

22. *Ah Senyor al qual lo vostre contemplador demana fortitudo per tal que sia forts contra les forces mundanes e les*

forces de temptacio! Posem que la volentat den Pere vulla que tots los .v. senys sensuals[1] senten totes quantes coses sensuals ha en lo mon. Deym que lenteniment entén que la volentat vol més que los .v. senys sensuals no poden sentir e vol més que la ymaginacio no pot ymaginar ni la memoria membrar ni lenteniment entendre ni la cogitacio cogitar ni la pensa pensar ni lapercebiment apercebre. ☙ 23. *Vertuós Senyor!* Posem que en Pere vulla esser senyor de tot lo mon. Com lenteniment encerca la manera per la qual en Pere pusca ni sapia esser senyor de tot lo mon, adoncs entén que a en Pere defall poder e saber com pusca ni sapia aver so que vol lo voler. On, com lenteniment entellectueja lo voler el poder el saber qui es en en Pere, adoncs aperceb e conex que lo voler den Pere es molt major que lo remembrament e que lenteniment; car lo voler vol tot lo mon aver e la memoria no pot membrar poder ni saviea, ni lenteniment no pot entendre poder ni memoria ni saviea per la qual lo voler pusca aver so que vol aver. ☙ 24. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com lo voler den Pere basta a més voler quel poder no pot poder[2] e vol més que la memoria no pot membrar ne lenteniment saber segons que damunt es dit, doncs segons assò es significat al humà enteniment que pus quel voler den Pere pot més voler que poder aver ni que lenteniment saber, jassía quel voler den Pere no sia creat per tal que vulla esser senyor de tot lo mon, doncs aitam bé e mills lo poder del voler den Pere pot voler la vostra gloria amant aquella sobre so que la memoria non pot membrar ni lenteniment entendre.[3] On, com assò sia enaxí, doncs qui vol adorar e contemplar vostra gloriosa gloria sapia pujar lo poder de son voler sobre lo poder de son membrar e sobre lo poder de son entendre, e vulla més la vostra gloria que no pot membrar ni entendre.

1. E, sensuals seus.—2. A, manca aquest mot.—3. E, non pot entendre.

25. *Misericordiós Senyor qui avets creada tempransa en home per aver continencia e abstinencia e paciencia!* Enaxí com la potencia sensitiva es desordonada e desendressada com es sobre la racional potencia, enaxí la volentat del home peccador qui ama pecat es desordonada e desendressada com ama lo peccat lo qual lenteniment entén que no es digne de esser amat. On, enaxí com lo voler pot esser sobre lenteniment per amar vos en so que lenteniment nous pot entendre, enaxí la vertut del enteniment es sobre la vertut del voler com lo voler ama peccat e lenteniment entén la viltat del pecat, la qual conexensa que lenteniment ha del peccat significa a la volentat quel peccat no es digne de esser amat. On, com la volentat no desama lo peccat, adoncs devalla sots lenteniment. ✠ 26. *Dreturer Senyor!* Enaxí com calor es en major quantitat en lo foc que en làer, e enaxí com la fredor de laigua es major que la calor que reeb accidentalment per lo foc, enaxí enteniment es en major vertut quel voler com lenteniment entén bé e lo voler ama mal; e com lenteniment vos entén tot bó e tot acabat en tots locs e en tots temps, e lo voler vos ama més en .j. loc que en altre e vos ama més en .j. temps que en altre, adoncs val lenteniment sobrel voler; e assò metex, perque lenteniment ha més de vertut quel voler, pot càer enfre lo remembrament el voler: car enaxí com lo cavall val més quel camell per còrrer e lo camell val més que lo cavall per gran fex a portar, enaxí, *Sènyer,* de les .iij. potencies de la ànima val més una que altra segons lurs propris officis. On, com assò sia enaxí, doncs qui ab les .iij. potencies damundites vol adorar e contemplar vostra gloria, sapia fruír ab elles en la vostra gloria segons lordonament en que vos les avets ordonades.[1] ✠ 27. *Vertader Senyor!* Entellectualment entenem que la gloria de parays es de la vostra gloria; car si hom en parays gloriejava

1. E, les ordenats.

de gloria qui no fos de vostra gloria, doncs la memoria poría membrar e lenteniment poría entendre e la volentat poría voler altra gloria qui no sería de la vostra gloria; e si assò era[1] enaxí, doncs la ànima poría més gloria membrar e entendre e amar que vostra gloria; e si assò era enaxí, doncs segons assò sería fenida vostra gloria. On, com sia cosa impossíbol que vostra gloria sia fenida, es significat al humà enteniment que en paradís no ha hom gloria sino de la vostra gloria. On, beneita sia, *Sènyer Deus,* la vostra gloria qui demostrant[2] sí metexa al humà enteniment, per tal que aperceba lenteniment que aquells qui cuiden aver gloria en paradís de fembres e de menjars e de bells palaus, no gloriejen ni adoren ni contemplen la vostra gloria.

28. *Complit Senyor ple de tots acabaments!* Qui vol adorar e contemplar la vostra gloria sapia membrar e entendre e voler com la vostra gloria es aitàn acabada en lacabament de les creatures com en lur defalliment: car en axí com la ànima es aitàn acabada en membrar e en entendre bé e mal com es com lo voler ama lo bé e desama lo mal, enaxí, *Sènyer,* sots vos aitàn acabat en gloria per la pena que donats als dampnats com sots per la gloria que donats als salvats: car enaxí com la ànima es acabada en son remembrar[3] e entendre bé e mal e en voler lo bé e en desamar lo mal, enaxí la vostra gloria se mostra acabada en donar gracia als sants de gloria per justicia e per misericordia, e en donar pena als infernats: car enaxí com lo voler val aitant per no voler peccat com per voler bé en les creatures, enaxí la vostra gloria aitàn gran es en vos per justicia com per misericordia. ✠ 29. *Gloriós Senyor!* Qui vol adorar e contemplar vostra gloria sapia membrar e entendre que molt major es la vostra gloria sens tota comparacio, que no es tota quanta gloria ni pena es en

1. A, no era.—2. qui es(?) demostrant: M, *demonstrat.*—3. E, membrar.

aquest seggle e en lautre en les creatures. On, com hom aurà contemplada e adorada la vostra gloria per esta manera, sapia hom lo voler sobrepujar en les coses acabades a amar més que a airar les coses defallents; car en so que la vostra gloria es major que la pena infernal, per assò lo voler pot més de vertut aver amant la vostra gloria que per airar los peccats qui son occasió de foc perdurable.

✠ 30. Gloria e vertut e laor[1] e benediccio e reverencia e honor sia, *Sènyer Deus,* a la vostra gloriosa gloria: car tant es gran e alta e noble la vostra gloria, que a tot hom se dona qui la sapia membrar e entendre e amar. On, com ella sia tan gran e tan noble e com hom aja tan poc remembrament e enteniment e voler en la vostra gloria segons la gran granea de la vostra gloria e segons la poquea de memoria e de enteniment e de voler, doncs, qui puría cogitar ni albirar lo gran do ni la gran gracia que fa la vostra gloria com se dona als sants de gloria en presencia de la vostra essencia divina?

¶ CAP. 327. *Com hom adora e contempla lo gloriós acabament[2] de nostre Senyor Deus.*

H *Deus acabat en tots acabaments, honrat en tots honraments!* Qui vol, *Sènyer,* adorar e contemplar vostre gloriós acabament, covè que sapia adorar e contemplar membrant e entenent e volent en la vostra acabada unitat e trinitat e en les vostres acabades vertuts, lo qual acabament covè que hom ador sensualment e en-

1. E, e loor e uertut.—2. E, lacabament glorios.

tellectualment e ab la oracio composta de la sensualitat e entellectuitat. ✠ 2. Qui lo vostre acabament, *Sènyer Deus,* vol adorar e contemplar en la vostra gloriosa unitat e trinitat e en les vostres vertuts, sapia reebre los significats que les creatures donen del vostre gloriós acabament en vostra unitat e trinitat e vertuts, los[1] quals significats hom reeb com per los uns significats sensuals aperceb hom altres significats sensuals, e com per los significats sensuals aperceb hom los significats entellectuals, e com per los uns significats entellectuals aperceb hom los[2] altres significats entellectuals, e com per los significats entellectuals aperceb hom los significats sensuals. ✠ 3. *Gloriós Deus!* Com hom aurà ordonades e endressades ses sensualitats e ses entellectuitats a adorar e a contemplar lo vostre gloriós acabament, adoncs cové que hom en tres parts deveesca e departesca sa contemplacio: la primera es en unitat e en trinitat, segona es en ànima, tersa es en encarnacio. On, com a nosaltres sia abastant cosa que vostre acabament adorem e contemplem[3] per los significats que les .iij. coses damundites signifiquen al humà enteniment del vostre acabament, per assò, *Sènyer,* preposam que vostre gloriós acabament adorem e contemplem per les .iij. coses damun dites.

4. *Divinal[4] Rey de gloria, perdurable en tots acabaments!* La primera part se diu, *Sènyer,* de unitat e trinitat. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que lacabament daquest mon que està en unitat e en triplicitat en so que lo mon es .j. e es .iij. coses, so es saber, substancia sensual e substancia entellectual e substancia animal composta de sensualitat e de entellectuitat. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que per la unitat del mon e per sa[5] triplicitat porem reebre significats per los quals porem adorar e contemplar lo vostre gloriós aca-

1. A, les.—2. E, manca *los.*—3. A, adoren e contemplen.—4. E, Diuinal seynor.—5. E, la.

bament. ✠ 5. *Vertuós Senyor!* Com hom sab remembrar e entendre que la unitat del mon no poría esser acabada sens les .iij. substancies damundites, so es substancia corporal e substancia incorporal e substancia animada per la entellectual e[1] elementada, e com hom sab membrar e entendre que estes .iij. coses no puríen aver acabament sens que no componessen[2] .j. mon tan solament, adoncs pot hom apercebre per aquest acabament altre acabament en cascuna de les parts on lo mon[3] es compost; car sens que la substancia corporal no fos una e .iij. coses, so es materia e forma e lur conjunccio, no puría esser acabada; e assò metex se seguex de la substancia entellectual creada qui sens entellectual materia e forma e conjunccio no poría aver acabament; e de la animal creatura se seguex assó metex, car sens que animal no fos cors e ànima e lur compost no puría aver acabament. ✠ 6. On, beneyt sia, *Sènyer Deus,* lo vostre sant acabament gloriós: car com hom en jeneral ha cogitat e apercebut lacabament que lo mon ha en sa unitat e en ses parts e lacabament que cascuna de les parts an en lur unitat e en lurs parts, adoncs es significat al humà enteniment lacabament del creador que sia en unitat e en trinitat pus que lacabament del mon ha creat en unitat e en triplicitat. On, com hom, *Sènyer,* sab apercebre aquests significats en lo mon e en ses parts, e per aquest reebiment que hom reeb de les creatures hom sab apercebre lo vostre acabament en unitat e en trinitat, adoncs es hom membrant e entenent e volent vostre acabament adorant e contemplant vostre acabat acabament gloriós.

7. *Creador Senyor de tot mon cumpliment! A vos, Senyor, sia gloria e honor:* Car com hom en son enteniment entén materia ordinal en jeneral sens forma sensual, adoncs es al humà enteniment afigurat e significat que la ordinal materia no ha una forma sensual tan solament jeneral per

1, A, manca *e.*—2. E, composessen.—3. E, destes parts com lo mon.

la qual sia sentida a la sensual natura humana: on, per assò es demostrat que la materia defall de forma sensual e del compost on materia e forma sajusten es conjungen[1] en los individuus qui son parts sensuals particulars de la universal materia ordinal. On, com lenteniment humà ha entellectuejada la ordinal materia en general e en especial, adoncs es significat al humà enteniment que la materia ordinal en general defall de forma continua qui universalment la signific e la demostre sensualment pus que ella es de natura corporal sensual. On, com lenteniment ha apercebut aquest defalliment en la materia en general, adoncs aperceb que en ella priva en general acabament. ✠ 8. *Sanctificat Senyor!* Com hom entellectueja la ordinal materia sens forma sensual e entellectueja la forma entellectual de la ordinal materia qui no es sentida ab forma sensual, adoncs es defalliment significat en la materia e en la forma ordinal; car pus que la materia e la forma ordinal son de natura sensual corporal e lur sensualitat ni corporalitat no pot esser sentida en jeneral e es sentida en ses parts qui son individuus corporals, per assò, *Sènyer*, es defalliment de sensualitat en la materia e en la forma jeneral[2] qui no ha lo mijà ab ques conjunyen en jeneral e[3] sien un cors sentit: car enaxí com la materia e la forma del cors compost an acabament en quant an conjunccio ab que sunexen, enaxí la primera materia e la[4] entellectual forma an defalliment pus que la forma no pot sí metexa e la materia mostrar sensualment en lo jeneral dintre una forma continua sentida. ✠ 9. *Savi Senyor!* Com hom entellectueja com los .iiij. elements qui son part de la ordinal materia componen un cors animal o vejetable e com aquell cors no pot durar per so car es compost de .iiij. coses, e com hom remembra lo defalliment que ha[5] la ordinal materia privada de forma sensual per so car no ha forma universal continua qui sensualment la mostre,

1. E, conjuynen.—2. A, ierenal.—3. A, manca *e*.—4. E, sa.—5. A, manca *ha*.

e com aquest defalliment metex caja en la forma entellectual qui es de natura sensual la qual no pot demostrar sensualment en jeneral la materia ordinal, adoncs, *Senyor*, es significat al humà enteniment que acabament està en unitat e en trinitat en lo creador qui ha creada la ordinal materia e ses parts sentides. On, com lenteniment pot pujar a conèxer totes estes coses damundites, adoncs es adorant e contemplant lo vostre sant gloriós acabament.

10. *Ah salvador Senyor qui salvats los vostres amadors!* Entellectualment entenem .iiij. elements simples com consideram cascú dels elements per sí sens composicio daltre. On, com element simple sia materia entellectual e forma entellectual en quant assò que la materia ni la forma no pusquen compondre .j. cors sentit, e com los elements simples sien de corporal natura, e com cors sia sentit per lo mijà qui es conjunccio enfre materia e forma, per assò, *Sènyer*, es significat que cascú element defall daver acabament en sa simplicitat per so car no ha mijà enfre sa simple materia e sa simple forma a demostrar sensualment lur simplicitat en cors simple: on, per lo defalliment aquest qui priva en cascú dels simples elements, se mou per composicio cascú element en lautre encercant son acabament. ❧ 11. On, com cascú element simple encerc, *Sènyer*, son acabament en quant vol atrobar cascú conjunccio simple qui conjunya la simple materia e la simple forma de cascún element, e com negú dels .iiij. elements simples no atrop so que encerca, e com tots .iiij. se componen en .j. cors sentit e negú dels elements simples no pusca esser sentit un cors per sí en lo cors compost dels .iiij. elements, per assò los .iiij. elements enaxí com per desijament de so que encerquen componen lo cors elementat, enaxí per avorriment daquell cors on no troben so que cerquen avorrexen aquell e corrompenlo. ❧ 12. On, com cadaú element, *Sènyer*, sia de natura corporal materialment e formal, e com negú no pusca aver forma sensual per sí metex menys del

autre, e com lo foc encerc son acabament en la terra reebent della secor,[1] e com làer encerc son acabament en lo foc reebent dell calor, e com laigua encerc son acabament en làer reebent dell humidat,[2] e com la terra encerc son acabament en laigua reebent della fredor, e com so que cascú encerca en lautre no sia so que reeb del autre, per assò se componen es descomponen los elements e no fan altra cosa mas encercar enjenerants formes e corrompents en los vegetables e en los animals e en los metalls assendents e dexendents. On, com assò sia enaxí e com cascú dels elemens encerc lo mijà qui defall de sa simple materia e forma, per assò es significat que negú element[3] no aurà acabament tro que aja so que encerca, lo qual acabament perdé per la corrupcio del peccat original, la qual corrupcio no privarà dells dentrò que sien en animal racional .j. cors glorificat en gloria aprés la resurreccio. On, com hom sab totes aquestes coses cogitar e pensar, e per aquestes significacions hom aperceb vostre acabament en una substancia divina unida de .iij. persones, adoncs sab hom adorar e contemplar la vostre gloriós acabament.

13. *Ah Sènyer Deus qui sots ajuda e consolacio de mes amors e de mes contriccions!*[4] Sensualment sentim e entellectualment entenem que lo firmament es cors qui no es compost de coses contraries, mas de coses diverses, en so que es compost de materia e forma e de lur conjuncio e no es compost de les .iiij. universals contraries don los corses elementats son composts. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que lo firmament sia cors incorrompable. ✱ 14. Car per so com lo cors del firmament no es compost de coses contraries e com cors elementat es compost de .iiij. contrarietats, per assò lo firmament es, *Sènyer*, pus vertuós en durabletat que no es lo cors elementat; car

1. A, socors.—2. E, humiditat.—3. A, elements.—4. A, contrinccions.

en so que les .iij. coses on cors elementat es compost, so es a saber, materia e forma el compost, e en so que les .iij. coses on lo cors elementat es compost reeben corporalitat per composicio de les .iiij. universals contrarietats, e car les .iij. coses on lo cors del firmament es compost nos componen ab les .iiij. universals contrarietats, per assò se seguex que lo firmament no es cors qui reeba jeneracio ni corrupcio[1] la qual reeb tot cors elementat. ✠ 15. On, qui vol, *Sènyer,* adorar e contemplar lo vostre gloriós acabament, sapia sentir e entellectuejar com lo cors del firmament es molt pus acabat e pus noble en composicio que lo cors elementat per so car lo cors del firmament es .j. e es .iij. coses e nos compòn ab unió composta de .iiij. coses, la qual composicio fa cors elementat qui es .j. e .iij. coses compostes de .iiij. contrarietats. On, com hom aurà sabut membrar e entendre estes coses damundites, adoncs d aquestes coses sensuals qui son en lo cors del firmament e qui son en cors elementat sapia pujar son enteniment al vostre gloriós acabament qui es simple sens nulla composicio en una substancia divina simple unida de .iij. diverses proprietats qui son una simple essencia acabada.

16. *Ah Sènyer Deus qui sots resplandor e lugor de totes lugors e de totes resplandors!* Com hom entellectueja los significats qui demostren major acabament en la substancia que en los accidents, adoncs lo remembrament remembra e lenteniment entén que en vostra substancia no ha null accident; e que acabament sia mills atribuít a la substancia que als accidents, provas en assò que los accidents inseparables son pus prop en natura a la substancia que los separables. On, com los separables no sien tan acabats accidents com los inseparables e com la substancia no sia tan acabada per los accidents separables com per los inseparables, per assò es significat a la humana raó que substancia

1. E, corrompcio.

es pus acabada que accident; e com[1] en vos no aja nulla cosa pus acabada que altra, per assò es significat que en vostra substancia no cau null defalliment ni null accident. ❡ 17. *Gloriós Senyor!* Com hom vol membrar e entendre com la substancia de la ànima ha major acabament en sa unitat[2] e en les .iij. potencies don sa unitat es unida que no es lacabament que lo cors ha en sa unitat e en les .iij. coses on sa unitat es unida, adoncs es significat al humà enteniment que la raó ni la occasió per que la ànima val més en sa unitat e en les .iij. potencies que no fa l cors en sa unitat ni en les .iij. coses on es compost, so es materia e forma e conjunccio, es per so car la unió ni la triplicitat de la ànima nos compòn ab quaternitat de coses contraries, la qual composicio fa la unió del cors e sa triplicitat quis compòn ab la quaternitat dels .iiij. elements. On, com assò sia enaxí significat al humà enteniment, adoncs es significat al humà enteniment lo vostre gloriós acabament, qui es en vostra unió e en vostra trinitat enaxí[3] simplement, que nos compòn ab nulla cosa. On, com assò sab hom entellectuejar enaxí, adoncs es adorant lenteniment vostre gloriós acabament. ❡ 18. Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer Deus,* lo vostre gloriós acabament, sapia reebre los significats del silogisme qui reeb acabament per unió e per triplicitat: per unió en so que es .j. unit de dues preposicions e de una conclusió,[4] per triplicitat per so car les .iij. coses unexen una unió. On, com silogisme[5] no aja son acabament sino en .j. e en .iij. e son acabament no pusca esser en .j. sens les .iij. ni en .iij. sens .j. e com son acabament no sia en més ni en menys de .j. e de .iij., per so[6] silogisme qui es ver argument significa al humà enteniment que vostre gloriós acabament es en vostra unitat gloriosa e en vostra trinitat vertuosa.

19. *Divinal Senyor qui sots esperansa e consolacio de la*

1. E, cor.—2. E, en unitat.—3. A, e enaxí.—4. E, conclosio *(passim)*.—5. E, lo silogisme.—6. E, per ayso.

mia ànima com vostra dousa misericordia membra e entén e ama! Qui vol adorar e contemplar lo vostre gloriós acabament en vostra unitat e en vostra trinitat, sapia reebre los significats de forma natural e de forma artificial; car aitant com forma natural significa en tota materia lonc e ample e pregont e aitant com forma artificial pot destruír en materia lonc e ample e pregont com es artificialment formada en lo dau en eguals mesures en quadrangle, aitant la forma natural significa pus fortment acabament en cors e en materia per lonc e per ample e pregont, que per la forma artificial per quadrangles eguals. On, aitant com la forma natural val més que la artificial, aitant dona significat que val més en triangle que la forma del dau en quadrangle. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat per aquestes significacions sensuals que lo vostre acabament no es en unitat e en quaternitat, enans es en unitat e en trinitat. ✠ 20. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que moviment natural val més que moviment artificial. On, com los moviments naturals sien .iij., composts los .ij. dels .iiij. elements qui a amunt e a avall se mouen e la .j. sia de firmament qui enviró se moua, e com artificialment hom se pusca moure o moua alcuna cosa en .vj. dresseres, e com hom sia dejús lo firmament e los elements, per assò les .vj. dresseres son en acabament dejús los .iij. moviments damundits. On, com lenteniment, *Sènyer,* entén totes aquestes coses, adoncs aperceb e entén que lo vostre acabament es major e mellor com es en .iij. persones que no fora si fos en .iiij. o en .v. o en més o en menys de .iij. On, com hom per lo moviment natural e artificial sab membrar e entendre e amar lacabament qui es en vostra trinitat gloriosa qui ha creat moviment, adoncs es adorant en vostra trinitat lo vostre gloriós acabament. ✠ 21. *Vertuós Senyor!* Com hom vol membrar e entendre que temps es .j. compost de .iij., so es saber pretèrit e present e esdevenidor, e en la unió de temps no an los .ij.

temps imperfets tant dacabament com an los .iij. damun dits, doncs per assò es significat que lacabament qui ha creat temps està sens temps en una substancia divina unida de .iij. persones glorioses; car si la vostra unió, *Sènyer,* fos unida de .iiij. o de .v. persones o de més o de menys de .iij., fora enaxí significat defalliment en vostra essencia, com los .ij. temps sobrels .iij. signifiquen aver imperfeccio de temps[1] segons la perfeccio dels .iij. temps on los .ij. son composts. On, com hom sab cogitar e apercebre tots aquests significats, adoncs sab adorar e contemplar lo vostre gloriós acabament.

22. *Espiritual[2] Senyor qui lo meu cor[3] languits per amors els meus ulls fets font de làgremes e de plors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que comensament no puría esser en les coses enjenrades e corrumpudes sens .iij. coses, so es saber, materia e forma e privacio; car comensament no està en la una sens les dues ni en les dues sens la una ni en una sens altra ni no pot esser segons cors natural compost en més de .iij. ni en menys. On, com assò sia enaxí, doncs per assò, *Sènyer,* es significat que lacabament del creador qui ha creat comensament sia en unitat e en trinitat. On, com hom reeb aquests significats en les creatures e puxes se muda a reebre los significats que les creatures donen[4] de vostre acabament en vostra unitat e en vostra trinitat, adoncs es hom adorant e contemplant lo vostre gloriòs acabament. ✠ 23. *Vigorós Senyor poderós!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que paraula està en unió e en .iij. coses: nom[5] e verb e preposicio, e assò metex se seguex de vou qui no puría esser sens moviment e sens àer e sens oyment, e assò metex se seguex de vista qui no poría esser sens color e superficients e espay. On, com totes estes coses, e axí de les altres coses semblants a aquestes, no poguessen esser en esser sens que

1. E, de temps en temps.—2. E, Speritai.—3. A, cors.—4. A, i donen.—5. E, nomnal.

cascuna cosa no fos en .iij. coses, per assò es significat al humà enteniment que lacabament del creador qui ha creades les coses en unió e en triplicitat, sia en unió e en trinitat. ✠ 24. *Singular Senyor!* Com per totes estes coses damundites sia significat e demostrat al humà enteniment que vostre gloriós acabament es en unitat e en trinitat en la vostra gloriosa essencia divina, per tot assò, *Sènyer,* nos no deym que al vostre acabament sia egual en vertut ni en dignitat nul altre[1] acabament, com sia cosa que tots acabaments creats sien finits en la unió e en la triplicitat en que son, e lo vostre acabament gloriós sia infinit e eternal en la vostra unitat e trinitat. Mas car per los significats sensuals qui son en les sensuals creatures pujam nostre enteniment als significats entellectuals de les creatures, e per lacabament que veem e sentim e entenem en la unió e en la triplicitat de les sensuals e entellectuals creatures, per assò pujam nostre enteniment a adorar e a contemplar vostre gloriós acabament en la vostra unitat sancta e en la vostra trinitat gloriosa.

25. *Senyor viu qui sots font de totes vides e qui sots gracia de totes benediccions!* La segona part se diu de ànima. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que totes quantes creatures ha en lo mon no poríen sadollar ni complir a la ànima son voler. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que lacabament qui ha creada la ànima sia son compliment e son sadollament. On, com hom ha assò entellectuejat e cogitat, enaprés covè que hom cogit que ànima dome no bastaría a reebre acabat voler de son creador sens que la ànima no volgués la noblea e lonrament que la memoria remembra e lenteniment entén de vostre gloriós acabament. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat al humà enteniment que vostre gloriós acabament es en unitat e en trinitat en

1. A, ni en altre.

vostra essencia gloriosa. ☙ 26. *Gloriós Senyor!* Com lenteniment aurà entellectuejat lo vostre acabament per los significats que reeb de la ànima, adoncs deu enaprés pujar son enteniment als angels per tal que entena quels angels no puríen reebre acabament del vostre acabament sens que lur voler no volgués e que lur memoria no membrás e que lur enteniment no entenés lo vostre gloriós acabament: car enaxí com al cors ha mester ulls qui reeben la resplandor del sol e sens ulls corporals no la poría hom reebre, enaxí es mester als angels remembrament e enteniment e voler per tal que pusquen reebre acabament en lo vostre acabament gloriós. ☙ 27. *Humil Senyor!* Enaxí com los angels an acabament en reebre acabament del vostre acabament per so car sacorda lur voler ab lur remembrar e ab lur entendre a amar so que remembren e entenen del vostre acabament, enaxí los demonis an defalliment a reebre acabament del vostre acabament per so car lur voler contrasta ab lo remembrament en so que remembra e ab lenteniment en so[1] que entén del vostre gloriós acabament, en so que no vol ni ama lur voler so que la memoria remembra ni lenteniment entén. On, com hom, *Sènyer,* ha cogitat e albirat e ha entellectuejada la raó per la qual reeben acabament los angels per gracia e per justicia del vostre acabament, e com los demonis vostra justicia los fa esser en defalliment de bonahuiransa per so car no amen vostre acabament, adoncs la entellectual natura del home qui assò entellectueja del vostre acabament es adorant e contemplant lo vostre sant gloriós acabament.

28. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e damor!* La tercera part se diu de la vostra sancta encarnacio gloriosa. On, deym que entellectualment entenem que per la vostra sancta encarnacio, per aquella encarnacio es significat al humà enteniment lacabament qui es en vostres glo-

1. A,E, ab so.

rioses vertuts, axí com poder e saber e voler e dretura e misericordia e humilitat e paciencia e liberalitat e les altres vertuts. ☙ 29. Car enaxí com home no bastaría a reebre la resplandor del sol sens vista corporal, enaxí, *Sènyer*, ànima dome sens que no entellectuejás e no affermás encarnacio en lo vostre Fill gloriós e la passió e la mort quel vostre cors gloriós soferí per salvar nosaltres peccadors, no puría bastar a reebre lo gloriós acabament de vostres vertuts, lo qual vos volets que sia demostrat al humà entenimient per tal que lo remembrament lo remembre e lo enteniment lo sapia e la volentat lo am. On, jassía que nostre enteniment no pogués tam bé reebre conexensa del acabament qui es en vostres vertuts sens la encarnacio com fa per la encarnacio, per tot assò [1] lenteniment no entén que ans de la encarnacio ni depuis [2] aja en vostres vertuts null defalliment, axí com no entén que en lo sol no ha defalliment de resplandor ans que sia en hom vista corporal ni aprés la privacio de la corporal vista. ☙ 30. On, beneyta sia, *Sènyer Deus*, la vostra sancta humanitat gloriosa qui es a nosaltres vista sensual e entellectual per la qual veem lo gloriós acabament en les vostres vertuts glorioses! On, com hom es membrant e entenent e volent lo vostre gloriós acabament significat a home per la vostra encarnacio, adoncs es hom adorant e contemplant e glorificant e loant vostre gloriós acabament membrant e entenent e volent per vostra encarnacio lacabament de vostres vertuts glorioses. On, per assò, *Sènyer Deus*, lo vostre servidor el contemplador de vostre acabament gloriós sajonolla e besa la terra e leva ses mans e sos ulls al cel ab fervent remembrament e enteniment e voler, dient: Gloria e laor e vertut e honor sia per tots temps al gran gloriós maravellós acabament de nostre gloriós Deus.

---

1. E, per ayso.—2. E, depuxs.

¶ CAP. 328. *Com hom adora e contempla la subirana[1] bonea de nostre Senyor Deus qui es subirà bé.*

EUS *vertuós amorós, de gracies e de benediccions abundós!* Qui vol adorar e contemplar lo vostre gloriós bé, covė quel sapia adorar e contemplar en la vostra gloriosa unitat e trinitat e en les vostres glorioses vertuts qui son subirana bonea, e covė, *Sènyer,* que la vostra subirana[2] bonea sapia hom en tal manera membrar e entendre e voler, que hom la sapia adorar e contemplar e loar e beneyr ab oracio sensual e entellectual e ab oracio composta dabdues les oracions. ✠ 2. On, com lo vostre servidor, *Sènyer Deus,* vulla adorar e contemplar la vostra subirana bonea e com lo seu enteniment sia baix[3] en esta present vida e com lo vostre subirà bé sia en vostres altèes e excellencies, per assò proposa lo vostre contemplador que fassa una escala de .ix. escalons per la qual pug son enteniment a adorar e contemplar la vostra sancta e gloriosa acabada bonea, als quals .ix. escalons afigura[4] a cascú letra apropiada per tal que per la figura e per lo senyal de la letra pusca aver conexensa de cascú escaló. On, per assò, *Sènyer,* lo vostre servidor posa A al primer escaló e apella aquell bé sensual, e al segón escaló posa B e apella aquell bé entellectual, e al ters escaló posa C e apella aquell bé compost de bé sensual e de bé entellectual, e al quart escaló posa D e apella aquell bé e mal, e al .v. escaló posa E e apella aquell lo bé que nosaltres reebem de la vostra

1. E, sobira, sobirana *(passim).*—2. E, gloriosa sobirana.—3. E, baxs. —4. A, manca aquest mot.

gloriosa humana natura, e al .vj. escaló posa F e apella aquell lo bé que nosaltres reebem de la vostra gloriosa deitat, e al .vij. escaló posa G e apella aquell lo gloriós bé qui es en vostra gloriosa humanitat, e al .viij. escaló posa H e apella aquell lo gloriós bé que la vostra humana natura reeb de la vostra excellent essencia divina, e al .ix. escaló posa I e apella aquell la gloriosa subirana bonea qui es en vostra gloriosa deitat, la qual subirana bonea es subirà bé don venen tots los bens qui son en les creatures. *

✠ 3. On, beneyta e glorificada sia, *Sènyer Deus,* la vostra subirana bonea, la qual vol adorar e contemplar lo vostre servidor pujant sa vertut entellectual del jusà escaló dentrò al subirà. On, enaxí com hom per les coses sensuals entén les coses entellectuals, enaxí lo vostre servidor ha afigurada la escala ab .ix. escalons sensuals per tal que per la escala sensual pusca afigurar en sa ànima escala entellectual per la qual pug sa ànima ses vertuts a adorar e contemplar la subirana bonea de son creador. On, com nos ajam per esta entencio fetes figures sensuals e posem a cada escaló son nom e sa figura sensualment, per tot assò no es en nostra entencio ni en nostre enteniment que la vostra sancta bonea sia figura jassía que nos per ella a conèxer afigurem sensualment I per tal que la conegam entellectual-

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

Escalons		
I	A	Bé sensual.
II	B	Bé entellectual.
III	C	Bé compost de bé sensual e de bé entellectual.
IV	D	Bé i mal.
V	E	Bé que rebem de la humanitat de Jhesu Christ.
VI	F	Bé que rebem de la deitat de Jhesu Christ.
VII	G	Bé qui es en la humanitat de Jhesu Christ.
VIII	H	Bé que la humanitat de Jhesu Christ reb de la essencia divina.
IX	I	Subirà bé.

ment: on, per assò nos deym e atorgam e confessam que tot so qui es en vostra deitat es cosa entellectual infinida eternal, e assò deym per tal que hom no hagués falsa entencio en la cosa entellectual per so que nos posam e afiguram sensualment per aver conexensa entellectualment.

4. *Simple Senyor entellectual infinit qui sots amador de tots vostres contempladors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que A es lo firmament e los .iiij. elements e los vejetables e los animals inracionals e los metalls, car tots son bens sensuals a home; car sens aquests bens home no puría viure. On, per assò qui vol adorar e contemplar ab los bens sensuals vostra subirana bonea, sapia membrar e entendre e amar los grans bens els molts bens qui son en la figura de A,[1] e puxes ab aquells bens sapia honrar e amar e servir e conèxer la subirana bonea qui es en vostra divina essencia gloriosa. ✠ 5. *Sanctificat Senyor!* Com hom aurà adorada e contemplada vostra gloriosa bonea ab los bens sensuals, cové que hom se mut a adorar e a contemplar la vostra subirana bonea ab la B. On, cové que hom sapia remembrar e entendre e voler los angels e les ànimes e los remembraments e enteniments e volers que los angels e les ànimes an en bé a fer e a tractar per honrar e loar lo gloriós bé subirà qui es en vos; e com hom, *Sènyer,* aurá mès en sa memoria lo gran bé vertuós qui es en los angels e en les ànimes racionals en so[2] que fan de bé, adoncs cové que hom mut son remembrament [a membrar] e son eneniment a entendre[3] e son voler a amar la gran bé maravellós subirà qui ha creat e beneficiat tot lo bé qui es en la B. ✠ 6. *Excellent Senyor!* Com hom ha adorat e contemplat lo vostre subirà bé ab la B, cové que hom se mut a adorar e contemplar la vostra gloriosa bonea ab la C qu[i] es bé compost de la A e de la B; car com hom vol remembrar e entendre lo gran bé qui es en home per vèer e oyr

1. A, de la .a.—2. E, e en so.—3. E, son remembrament e entendre.

e odorar e gustar e palpar e per son cogitar e apercebre e consciencejar[1] e asubtilar e voler, adoncs aperceb e entén que tot lo bé qui es en viles e en ciutats e en castells e en aur e en peres precioses no val sol .j. dels senys sensuals o entellectuals qui adoren e contemplen lo subirà bé qui es en vos; e com hom aurà apercebut e conegut lo gran bé qui es en la C, adoncs covè que ab la C hom sapia adorar e contemplar lo bé qui es en la vostra gloriosa essencia.

7. *Rey dels reys e Senyor dels senyors!* Qui vol adorar e contemplar la vostra subirana bonea, sapia membrar e entendre e voler la D qui es bé compost de bé e de mal; car la calor el fret e la fam e la set e la pobrea e la malautía e la mort, tot es bé qui significa al humà enteniment la gran bonea qui es en vos per justicia e per misericordia e poder e saber e voler e acabament; car aitant com hom aperceb los mals els defalliments qui son en est mon, aitant es hom poderós dapercebre los grans bens qui son en vos: car axí, *Sènyer,* com la vostra encarnacio e passio e pobrea e mort son los ulls don nostra ànima veu los acabaments qui son en vostres vertuts, enaxí per los mals els treballs els defalliments que hom ha en est mon ha hom conexensa dels bens qui son acabadament en vostra bonea, los quals bens nos no pogrem conèxer ni saber si mals e defalliments no fossen en nos altres. On, com per aquests mals hom pusca aver conexensa de la vostra bonea, doncs los mals que hom sosté son a home gran bé pus que per ells ha conexensa del vostre bé. On, com assò sia enaxí, doncs ab la D pot hom contemplar e adorar lo vostre bé.

✠ 8. Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer Deus,* lo vostre subirà bé gloriós, sapia membrar e conèxer[2] e amar lo gran bé significat en la E, lo qual bé es aquell que nos altres reebem de la vostra sancta humanitat gloriosa, car per ella avem apercebiment e conexensa de vostres aca-

1. E, consenciejar.—2. A, e entendre e conexer.

bades vertuts divines qui en est mon se demostren[1] a nostra conexensa acabades per la demostracio que vostra humanitat fa ab la sua encarnacio e passio e pobrea e humilitat e mort, e en laltre seggle reebem molt gran bé de la vostra humanitat per lo gloriejament que hom fa en ella e per lo endressament que hom ha en est mon per ella e per lonrament que hom ha en laltre seggle per ella, en so que en ella qui es de especia humana es unida en carn la sancta persona del vostre Fill gloriós don tota la especia humana es honrada e exaltada. On, com hom aurà apercebut lo gran bé de la E, adoncs se deu hom ab la E mudar a contemplar e adorar lo subirà bé significat per la E. ✠ 9. *Entellectual Senyor!* Com hom ab la E aurà adorat e contemplat lo vostre subirá bé, adoncs cové que hom pug de la E a la F per tal que ab la F qui es lo gran bé que hom reeb de vostra deytat gloriosa, hom ador e contemple la vostra subirana bonea; car com hom vol membrar e entendre e amar com les creatures an reebuts grans bens e molts de lur creador e com tot dian reeben e com lur creador e lur senyor es larc e liberal donador e perdonador e endressador e sostenidor e amador e benvolent de tots sos amadors, adoncs, *Sènyer*, per la F puja la ànima a membrar e entendre e amar lo gloriós bé qui es en la vostra essencia divina, per lo qual membrament e enteniment e voler es adorant e contemplant e loant e glorificant lo sant bé gloriós qui es son creador e son perdonador e son senyor e son donador e son deu.

10. *Maravellós Senyor, sobre tots poders poderós!* Com hom aurà pujada sa ànima a contemplar ni a adorar[2] vostra bonea de la E a la F, cové que hom la sapia pujar de la F a la G qui es lo gloriós bé qui es en vostra gloriosa humanitat; car tant es gran lonrament e la gracia e la gloria qui es en vostra humanitat, que sol .j. seny sensual o entellec-

1. E, se mostren.— 2. E, e adorar.

tual o una vertut de vostra humanitat val més en totes coses que no fan totes les altres creatures. On, com assò sia enaxí, doncs com la ànima sab membrar e entendre e amar la G, adoncs pot adorar e contemplar la vostra gran bonea qui tanta de bonea ha donada e posada en una creatura, que val e pot e sab e vol molt més sens tota comparacio que no fan totes les creatures. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com vos avets creats ulls corporals a home per vèer les coses sensuals, enaxí avets creada la humanitat quel Fill pres per tal que fos ull entellectual a nos en lo qual e ab lo qual apercebessem e coneguessem la gran bonea qui es en lo creador. ✠ 11. On, gloria e laor e reverencia e honor sia feta, *Sènyer Deus,* a la vostra subirana bonea qui tant fortment e tan bellament se demostra gran e maravellosa al humà enteniment com entén que més val sol .j. remembrament o .j. enteniment o .j. voler que vostra humanitat aja en alcuna cosa, que no fan tots quants angels ni totes quantes ánimes son en tot quant membren e entenen e volen. On, axí com la forma de la nau significa major saviea en lo maestre qui la ha feta que no fa la forma de banc quel maestre ha fet qui la nau ha feta, enaxí la vostra gloriosa humana natura es tan noblement e tan gloriosament creada e glorificada e honrada, que major demostracio dona del bé de son creador, que no fan totes les altres creatures. ✠ 12. *Amorós Senyor!* Com hom aurà pujada sa memoria e son enteniment e son voler de la F a la G, adoncs covè que hom pug a adorar e contemplar ab la H on es demostrat lo gran bé maravellós gloriós que la vostra humana natura reeb de la vostra divina essencia, lo qual bé es, *Sènyer,* tan excellent e tan gran e tan maravellós, que tots los angels e totes les ànimes qui son no poríen membrar ni entendre tota la granea del bé que vostra humana natura reeb de la vostra bonea divina: car enaxí com làer es creat en natura e en proprietat que reeba més de calor del foc que la aigua no fa, en

axí e molt més encara sens tota comparacio avets vos creada en tal disposicio e en tal ordonament la vostra gloriosa humana natura, que molt major bé reeb de vostra divina natura que no es tot lo bé quen reeben totes les altres creatures; car més de poder e de saber e de voler e de dretura e de misericordia e de humilitat e de paciencia e de veritat e de vertut e de sanctetat e de bellea, e axí de les altres qualitats e vertuts creades, reeb la vostra humanitat de la vostra deitat, que no fan totes les altres creatures. On, aitant com més de bé ne reeben tant val més, e aitant com més val aitant demostra[1] mellor son creador, e on més nós vos conexem mellor per la H mills som occasionats e obligats a adorar e a contemplar la vostra subirana bonea.

13. *Rey dels reys e Senyor dels senyors qui sots gloria*[2] *e benediccio de mes amors!* Lo subirà escaló es la vostra subirana bonea, lo qual escaló avem afigurat ab I. On, deym [que] com hom aurà pujat son remembrament e son enteniment e son voler a la H, que hom sesfors aitant com pusca com ab la H pusca hom pujar adorar e contemplar e loar e beneyr membrant e entenent e amant la vostra gloriosa bonea qui es mare e font e mar de totes les bonèes qui son de la A a la H. ✱ 14. *Gloriós Senyor!* Enaxí com hom conex per vostre saber pus fort la forsa de predestinacio que no fa per vostra dretura, e enaxí com per vostre voler qui no vol injuria hom conex la frevoltat de predestinacio e com vostre saber e voler sien acabats en tot so que demostren de predestinacio, enaxí, *Sènyer*, la vostra bonea egualment es en tots los bens qui son de la A a la H. Mas axí com vostre[3] saber significa pus fortment predestinacio al humà enteniment que no fa dretura, e enaxí com la vostra dretura el voler qui no ama injuria signifiquen menor lo poder de predestinacio que no fa lo vostre

1. A, se demostra.—2. A, la gloria.—3. A, tot lo uostre.

saber, enaxí los uns escalons signifiquen pus fortment al humà enteniment la vostra excellent bonea que no fan los altres; car aitant com los uns escalons son pus nobles e pus vertuosos a reebre conexensa e gracia e benediccio de la vostra bonea, daitant signifiquen e demostren pus fortment la vostra bonea gloriosa. ✠ 15. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car com la ànima ac pujat son remembrament e son enteniment e son voler en la H e volc pujar en la I membrar e entendre e voler tota la vostra bonea divina per tal que la adorás e contemplás, adoncs la memoria se remembrà en sí metexa e lenteniment sentès en sí metex, e per assò la memoria membrà e lenteniment entès que no poríen pujar al subirà escaló. On, per assò la volentat volc pujar e volc que la memoria membrás e lenteniment entesés per so que ella vos pujàs amar en la I; e car la memoria no poc[1] membrar ni lenteniment entendre tot so que la volentat volc que la memoria membrás e lenteniment entenés de vostra bonea, per assò la volentat no poc[1] tant pujar com pujara si la memoria membrás més que no podía membrar e lenteniment entesés més que no podía entendre.

16. *Vertuós Senyor per totes vertuts e en totes gracies poderós!* Com les .iij. vertuts foren pujades al .viij. escaló e volgren pujar al .ix., adoncs se acordaren en qual manera hi puríen pujar e entrar. On, la memoria membrà que son pujament era membrant vostra bonea, e lenteniment entès que son pujament era entenent en vostra bonea, e la volentat volc pujar amar vostra bonea; e car[2] la memoria membrà que major es vostra bonea que ella no pot membrar, e car lenteniment entès que no podía tanta de vostra bonea entendre com es vostre bé, per assò la volentat qui ama pujar no pot pus pujar, pus que la ànima no podía membrar ni entendre so que més volía amar en son remembrar e en son entendre. ✠ 17. On, dementre que la

1. A, pot.—2. E, com.

ànima volía pus a amunt pujar ses vertuts per adorar e contemplar vostra bonea, membrà e entès que no podía pujar lo voler per so car la memoria no podía més membrar ni lenteniment no podía més entendre la vostra bonea. On, com la volentat qui volía més amar que no amava atrobà que no podía més amar per so car la memoria no podía més membrar ni lenteniment més entendre, per assò, *Sènyer*, lo voler se contrastà ab lo remembrament e ab lo saber enculpant aquells per so car no pujaven contemplar vostra bonea segons que lo voler era fervent en pujar amar vostra bonea: on, per assò la memoria e lenteniment responeren a la volentat dients que no avíen tant de poder en lur offici com ella avía en voler. ✠ 18. Com la volentat oí que la memoria e lenteniment sescusaven a pujar per so car no avíen més de poder, la volentat los[1] demanà: On vé assò ni en ques pren que jo he voler e amor e desig de pujar amar, e vosaltres deíts que no podets pujar? On, adoncs la memoria se comensà a membrar e lenteniment a entendre. On, lenteniment adoncs atrobà en lo remembrament que per so car lo cors per peccat ses corromput e desordonat a esser ordonat estrument[2] a la ànima com molt pusca membrar e entendre e voler, per assò no podía[3] més pujar en est mon a contemplar e a adorar la vostra bonea divina: on, per assò dix lenteniment al voler que la memoria no podía més membrar ni ell més entendre; mas si ell[4] amava so que la memoria pot membrar e so que ell pot entendre de vostra bonea, aprés la resurreccio lo cors serà glorificat e serà tan ordonat estrument a la ànima, que aitant com lo voler porà ni volrà pujar contemplar e adorar vostra bonea, aitanta ne porà lenteniment entendre.

19. *Poderós Senyor qui sots sobre tots poders e forsa de totes forces!* Dementre que les .iij. vertuts parlaven en es-

1. E, lur.—2. E, estament.—3. E, podien.—4. A, ela.

ta manera entellectual, la memoria membrà e lenteniment entès que la volentat per amar pudía en est mon més pujar que la memoria per membrar ni lenteniment per entendre, com sia cosa que la volentat pot amar vostra bonea amant qual que cosa ella sia si bé no membra ni entén la ànima so que ama. On, per assò, *Sènyer,* dixeren a la volentat que pujàs amar sobre so que la ànima no podía membrar ni entendre: on, per assò lo voler demanà a les dues vertuts on venía ni en ques prenía que ella podía més amar que la ànima membrar ni entendre; e les dues vertuts responeren que ja s fos so que elles fossen eguals[1] en natura e en vertut ab lo voler en quant la substancia qui de totes .iij. es unida, accidentalment per raó del cor qui es pus aparellat estrument a esser sobject al voler que lo cap a membrar e a entendre, per assò lo voler podía[2] més voler que la memoria membrar ni lenteniment entendre; e assò avets[3] ordonat per so car lo franc voler es en est mon pus vertuós que la memoria ni lenteniment en quant la libertat es pus acostada[4] al voler que a la memoria ni al enteniment.

¶ 20. Com la volentat, *Sènyer,* ac oyt so que la memoria e lenteniment li agren dit, adoncs se tenc per ubligada a amar sobre la memoria e lenteniment, e pujà al subirà escaló amant aquell més que la ànima nol podía membrar ni entendre, e tocà a la porta ab colp damor, lo qual colp fo oyt per vostra dretura e vostra misericordia qui son les portes on amor entra adorar e contemplar vostra bonea; e demanaren a amor que vulía, la qual amor respòs que venía amar e adorar e contemplar la subirana bonea. On, per assò la dretura demanà e dix a la misericordia que pus lo voler sesforsa de tot son poder a amar, que raó era que entràs adorar e contemplar so que ama; e la misericordia dix que raó era per so car la volentat se confiava e sesperava en ella sobre les forses de la memoria e del enteni-

1. A,E, egual.—2. A, podias.—3. E, auets uos.—4. E, acabada.

ment. ✠ 21. *Gloriós Senyor!* Enaxí com hom parla per semblanses sensualment com diu que les besties e les aus parlen, per tal que per les semblanses sensuals pusca hom entellectuejar les coses entellectuals, enaxí, *Sènyer,* nos parlam en est loc e en molts daltres locs per semblanses dites sensualment enteses entellectualment, per tal que entenam la natura e la proprietat de les tres vertuts de la ànima segons qual natura e proprietat an poder de entellectuejar la vostra entellectual bonea. On, per assò com enteniment basta a més que paraula, per tot assò [1] si bé en est loc e en altres locs desta obra parlam sensualment en semblanses, cové que lenteniment per la sensualitat no reeba [2] nulla falsa figura ni nulla error per lo defalliment sensual qui no pot tant dir sensualment veritat com lenteniment la pot entendre: on, per assò so que nos deym, nou entenem a dir a la letra mas al enteniment.

22. *Ah Senyor qui ab amors endressats los vostres servidors!* Com la vostra justicia e la vostra misericordia agren oberta la porta de la vostra subirana bonea, adoncs demanaren a la volentat que vulía ni don venía. E ella respòs: Som venguda de lo jusà escaló dentrò al .viij. escaló ab memoria e ab enteniment, e avem adorada e contemplada vostra bonea per los bens qui son de la A dentrò a la H, e com fom a la H jo vulía pujar a amunt en la I e la memoria ni lenteniment noi pogren pujar; per que jo som venguda adorar e contemplar la subirana bonea qui es en vos altres qui sots mon gloriós deu dreturer e misericordiós. ✠ 23. Dementre, *Sènyer,* qu ela volentat parlava aquestes paraules a la vostra justicia e misericordia, dix la vostra gloriosa justicia a la volentat: Tu estaràs ab nos e reebràs de nostra bonea gracia e benediccio ab que la memoria sia membrant e lenteniment entenent nosaltres per tal que tu sies digna de esser ab nos e de reebre gracia e benedic-

1. A, per so asso.—2. E, resebra.

cio e amor de nos; mas si la ànima no amava ni membrava ni entenía nostre subirà bé segons que ha reebut obligament a esser obligada de son poder a amar e a membrar e a entendre nostre bé, tu no poríes esser ab nostre bé gloriós. ₭ 24. On, com la volentat, *Sènyer*, ac entesa la vostra justicia e misericordia, adoncs la memoria membrà e lenteniment entès que aitant com la ànima membraría e entendría so que ama de la vostra bonea, aitant la volentat sería reebent gracia e benediccio de la vostra bonea sobre lo remembrament e lenteniment, la qual gracia e benediccio entendrà lenteniment e membrarà la memoria en gloria aitant com la volentat la porà amar e voler: on, per assò la memoria sesforsà aitant com poc[1] a molt a membrar e lenteniment a molt a entendre vostre subirà bé, per tal quel voler molta gracia pogués ajustar e aplegar del vostre subirà bé gloriós.

25. *Temut Senyor per tots los pobles, honrat Senyor per tots los homens!* Dementre que la volentat adorava e contemplava vostra subirana bonea, la memoria se girà a membrar e lenteniment a entendre los bens qui son en la A els plaers els bons sabers els vans delits daquest mon, e oblidà la memoria e innorà lenteniment lo vostre subirà bé: on, per assò lo voler devallà del subirà escaló al jusà on atrobà la memoria e lenteniment, amant lo voler so que la memoria membrava e so que lenteniment entenía. ₭ 26. Dementre, *Sènyer*, que les .iij. vertuts de la ànima eren caúdes en peccat en los vans delits daquest mon, la memoria pres a membrar la viltat e la mesquinea dels delits temporals e lenteniment los comensà a entendre e la volentat los comensà a desamar e a menysprear;[2] e per assò la memoria comensà a membrar e lenteniment a entendre lo bé gloriós en que eren com eren en lo .viij. escaló, e la volentat comensà a amar e a desijar lo bé don era caúda al

1. A, pot.—2. E, meynspresar *(forma usual).*

jusà escaló. On, per assò la volentat se clamà de la memoria qui ublidà la I per la A e del enteniment qui innorà la I per la A, e la memoria e lenteniment se clamaren de la volentat qui amava los plaers qui son en la A si bé la ànima los membrava e lenteniment los entenía; car sil voler nols amàs, ja la memoria ni lenteniment no caygueren[1] de la H a la A. ✠ 27. Dementre que la memoria e lenteniment, *Sènyer*, repreníen la volentat com podía amar los delits nils plaers mundans que la ànima membrava e entenía, la volentat respòs e dix que si la ànima membrás e entenés la viltat dels delits temporals e per ella fossen amats, que adoncs agra culpa; mas car la ànima ublidà e innorà la viltat e la vanitat dels delits e membrà e entès los plaers temporals, per assò ella covenc de necessitat quels amàs, los quals no amara si les viltats e los defalliments daquells fossen membrats e enteses. On, dementre que la volentat sescusava per esta manera, la volentat se clamà de la memoria qui no membrà la viltat en la A que lenteniment hi pogra entendre, e clamàs del enteniment qui no entès la viltat en la A que la memoria hi pogra membrar. On, dementre que la volentat faya[2] enaxí sos clams e acusava la memoria e lenteniment, la memoria e lenteniment acusaren[3] la volentat qui volc[4] que la memoria membràs ni lenteniment entenés esta viltat mundana trespassable.

28. *Liberal Senyor acabat en tots bens complit de tots acabaments!*[5] Dementre que les .iij. vertuts sescusaven la .j. a lautra e enculpava e acusava la una[6] lautra, venc la consciencia de potencia en actu e entrà en cascuna de les .iij. vertuts: on, per la consciencia cascuna de les vertuts conec son falliment. On, la memoria demanà perdó per ublidar e lenteniment per innorar e la volentat demanà perdó penedentse com avía amat les vanitats daquest

1. E, caegren. — 2. E, fehia. — 3. A, acusauen. — 4 A, qui no volc — 5. A, acabat en tots bons acabaments complit de tots bens. — 6. E, cascuna.

mon: on, per esta manera la consciencia mès pau e concordia en les .iij. vertuts. ✠ 29. *Gloriós Senyor!* Com la consciencia ac concordades e ordonades e pacificades les vertuts, adoncs les posá davant la vostra sancta justicia e misericordia. On, la memoria comensà a membrar e lenteniment a entendre esperansa e misericordia, e la volentat se comensà a penedir de sos peccats: on, per assò totes .iij. les vertuts se jutjaren per tal que no fossen jutjades. On, la memoria se jutjà a membrar vostra gloriosa bonea e la viltat desta vida[1] mundana, e lenteniment se jutjà a entendre so que la memoria membraría, e la volentat se jutjà a amar vostra bonea gloriosa e a menysprear la vanitat daquest mon: on, per assò, *Sènyer,* totes .iij. les vertuts puniren lo cors a plorar sos peccats e a dejunar e a adorar e a contemplar e a sostenir fam e set e ontes e pobrèes e mort per honrar e loar la vostra gloriosa bonea. ✠ 30. On, com les vertuts agen[2] totes estes coses ordonades e endressades per tal entencio que pusquen tornar en los escalons don per peccats foren caúdes al jusà escaló, adoncs, *Sènyer,* esperen gracia e benediccio e misericordia e perdó e ajuda de la vostra sancta justicia e misericordia, per tal que sien adorants e contemplants e reclamants e loants la vostra excellent bonea divina.

1. E, de la uida.—2. E, agren.

¶ Cap. 329. *Com hom adora e contempla la excellent dretura de nostre Senyor Deus.*

H *Deus dreturer vertader! A vos, Sènyer, sia gloria e honor:* Car qui vol adorar e contemplar la vostra dretura sancta gloriosa, cové que la sapia adorar e contemplar membrant e entenent e amant en la vostra sancta unitat e trinitat e en les vostres acabades vertuts, la qual oracio e contemplacio cové que hom fassa sensualment e entellectualment; e com hom aurà abdues les oracions e contemplacions fenides, cové que hom les meta e les observe en la tercera figura doracio composta de les dues. ✠ 2. *Excellent Rey infinit!* Qui vol adorar e contemplar la vostra gran dretura, cové que sapia pujar son enteniment de les coses sensuals a les entellectuals: car enaxí, *Sènyer,* com la vostra dretura es en vostra substancia cosa substancial entellectual, enaxí cové que qui bé ni ferventment la vol adorar e contemplar, que la sapia adorar e contemplar entellectualment, a la qual entellectuitat cové que hom pug son enteniment ab ajuda de les coses sensuals. ✠ 3. On, per assò nos, *Sènyer,* posam e deym sensualment que cové afigurar figura sensual a la vostra dretura per tal que per aquella figura sensual entenam vostra dretura entellectual, e assò fem per tal que pus breument puscam parlar de vostra dretura e pus subtilment. On, per assò posem e digam que A sia figura per la qual nomenem vostra dretura, e posem que lo bé que fa en Pere sia B, e posem que lo mal que fa en Guillem sia C, e posem que lo guaardó que ha en Pere del bé que fa sia D, e posem que la pena que sosté en Guillem per lo mal

que fa sia E. On, ja sia que so que posam sensualment no sia veritat, covéns nos ho axí posar sensualment per tal que mills puscam contemplar e adorar e entendre vostra dretura entellectualment. *

4. *Ah excellent Senyor sobre totes altèes!* Com vostra gloriosa dretura entellectual sia eternal infinida acabada en tots acabaments, e com vos, *Sènyer,* ajats creades les creatures per tal que home pusca aver conexensa de vostra gran dretura, per assò avets volgut que home aja conexensa ab la D e ab la E del acabament e de la vertut de la A: car enaxí com hom entén que lo foc ha natura de durar perdurablement si avía materia que cremás, e enaxí com hom entén que lo foc ha comensament e es creatura per so car no ha vertut que per sí pusca esser en actualitat ni en esser cremant en quantitat infinida, enaxí entén hom per la D e per la E lacabament de la A, lo qual acabament e cumpliment hom no pogra conèxer ni saber menys de la D e la E. ✠ 5. Car si la D e la E, *Sènyer,* no fossen significants e demostrants la A, hom no agra ulls sensuals ni entellectuals ab que pogués vèer la A; e si vos aguessets creades les creatures per tal que fos demostrat e significat lacabament de la A e no aguessets creada la D e la E, doncs totes creatures foren creades debades; e si ho fossen, la vostra A fora contraria a sí metexa e lo vostre poder e lo vostre saber foren contraris a la A; e assò es cosa impossíbol que en vostra essencia divina aja nulla con-

---

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Dretura de Deu.
B	Bé que fa en Pere.
C	Mal que fa en Guillem.
D	Guardó del bé que fa en Pere.
E	Pena del mal que fa en Guillem.
F	Vera significació.
G	Falsa significació.

trarietat ni null defalliment. ✠ 6. *Dreturer Senyor!* Enaxí com la D es ubligada a significar e a demostrar lacabament de la A, enaxí es la E ubligada a significar lacabament de la A: car axí com la A ha natura e proprietat que demostre e manifest al humà enteniment son acabament per la D, enaxí ha natura e proprietat que demostre son acabament ab la E; e enaxí com lumà enteniment ha natura e proprietat com aja conexensa de la A ab la D, enaxí ha natura e proprietat com ab la E aja conexensa de la A. On, enaxí, *Sènyer,* com la D es ubligada a durar[1] perdurablement per tal que perdurablement mostre al humà enteniment lacabament de la A, enaxí la E es ubligada a durar sens fi per tal que perdurablement demostre e signific al humà enteniment lo gloriós acabament de la A. On, com hom sab aquestes figures entellectuejar enaxí e puxes hom muda son enteniment a la vostra entellectual dretura e a la celestial gloria e a la infernal pena, adoncs es hom adorant e contemplant la vostra gloriosa vertadera dretura.

7. *Misericordiós Senyor ple damor e de dousor!* Enaxí com la A per son acabament dona significacio al humà enteniment que la D sia durable sens fi per tal que infinidament signific lacabament de la A, enaxí la B dona significacio al humà enteniment que la D aja fi e que no sia durant perdurablement: car enaxí com la B ha comensament, enaxí significa que la D deja aver fi. On, com la D sia per la A significada a esser durable e sia per B significada a esser privada, per assò se contrariejen los significats de la A e la B en la D com lenteniment reeb lurs significacions en la D, e car los significats de la A sien vers significats e com tots los significats qui sien contraris als significats de la A sien falsos e mentiders, per assò lumà enteniment aferma e atorga los significats de la A e

1. A,E, adorar.

nega cells de la B; car aitant com la A val sobre la B, aitant los significats de la A son pus vers e mellors que cells de la B. ✠ 8. *Amorós Senyor!* Com sia cosa que A do acabat significat de sí metexa en la D e com la B do defallent significat de sí metexa en la D, per assò se formen al humà enteniment dues significacions contraries sobre la D; car la A significant[1] sos acabaments en infinitat e en eternitat e en acabat poder e saber e voler, significa durabletat en la D, e la B significant sos[2] defalliments e son comensament e sa fi, significa fi e privacio en la D. On, per assò, *Sènyer*, accidentalment vé en esser la significacio de la B, la qual significació vé de los defalliments de la B. On, com lenteniment se gira[3] a los significats de la B e la memoria ublida los significats de la A, adoncs lenteniment los innora: on, per assò formas en lo enteniment falsa figura e falsa entenció e opinió per so car reeb los significats de la B e no reeb los significats de la A. ✠ 9. Mas com lo enteniment, *Sènyer*, per la memoria qui remembra los significats de la A entén los significats membrats, e com enaprés la memoria membra los significats de la B e lenteniment los entén, e com lo voler ama més los significats de la A que de la B, adoncs se forma en lo enteniment vera figura de la D per la qual lenteniment entén vers los significats de la A e entén que los significats de la D son falses. On, com assò sia enaxí, doncs per assò cové que a los significats de la A afigurem F[4] e que la F afermem[5] que es vera significacio,[6] e cové que a los significats de la B los quals ha de sí metexa afigurem G e que afermem que la G es falsa significacio.

10. *Ah Deus honrat maravellós amorós acabat en totes valors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que

1. A, significants.—2. A, los.—3. E, segiria.—4. A, de la afiguren .G.: E, de la afiguren .f.—5. A, afermen: E, aferm.—6. M, *quòd significationes ipsius A. figuremus per F. et affirmemus quòd F. sit vera significatio.*

la C ha comensament e fi: on, per assò dona significacio al humà enteniment que la E deja aver privacio e fi. On, com lumà enteniment guarda la A e la memoria ublida los acabaments de la A e lenteniment entén la quantitat de la E, adoncs safigura en ell la G per la qual cuyda entendre que la A deja punir en la E en Guillem[1] segons so que la E significa de sí metexa e que no sia punit segons so que la A significa de sí metexa al enteniment com la memoria membra los acabaments de la A. ✠ 11. On, com lumà enteniment, *Sènyer* entén los significats que la A dona de sí metexa en la E com la volentat los ama e la memoria los remembra e puxes en aprés membra la memoria e entén lenteniment los significats que la C dona de la E, adoncs se forma en lumà enteniment la F per la qual lenteniment reeb certa conexensa que la E es perdurable en foc infernal, car si no ho era seguirsia que la C fos major e pus forts en significar veritat en la E que la A; e si assò era enaxí, doncs seguirsia que creatura fos major e pus forts e contengués en sí més de veritat que creador, e assò es cosa molt impossíbol. ✠ 12. On, beneya sia, *Sènyer Deus*, vostra sancta gloriosa dretura divina: car enaxí com lo foc e laygua an accio naturalment en làer e en la terra, enaxí per creacio e per honrament e per noblea e per acabament la A ha accio e senyoría sobre la C e la E per tal que al humà enteniment sia significat lacabament de la A, e si la E era finida e privada sería significat al humà enteniment que la C agués accio sobre la A qui no poría crear creatura qui donàs infinidament demostracio de son acabament; e assò es cosa impossíbol, per la qual impossibilitat es afigurada la F en lenteniment humà, lo qual humà enteniment adora e contempla la vostra gloriosa dretura com se forma en la F.

13. *Suau Senyor ple damor e de pietat!* Com vos siats

1. A, e en .g.

infinit eternal acabat creador e com en home aja molts de falliments[1] e sia creatura, per assò, *Sènyer,* la A significa que vos devets amar vos metex per la primera entencio e devets amar home per la segona; emperò no[2] deym que en vos aja res primer ni derrer, mas segons lo vulgar[3] axíns cové parlar e segons la natura de entencio sensualment no podem[4] en altra manera parlar. On, enaxí com vostra dretura significa que vos devets amar vos metex a esguart de vos metex e devets amar home a esguart de la A, enaxí la A significa al enteniment on es la F que home deu amar vos a esguardament de vos metex e deu amar sí metex a esguardament de vos metex per tal que sia amador de vos per la primera entencio e sí metex per la segona. ✠ 14. Car si vos amavets vos metex per amor dome, amaríets home més que vos metex, e si home amava sí metex per la primera entencio e amava vos per la segona, amaría més sí metex que vos; e si assò era enaxí, seguirsia que la A no sería en vos ni dretura no sería en home; e si assò era[5] enaxí, seguirsia que la B e la C valríen sobre la A, e la C e la E valríen sobre la B e la D, e la G auría major poder e demostracio que la F. On, com assò sia cosa impossíbol, doncs per assò es significat al humà enteniment que la F es sobre la G, e la A es sobre la B e la C e la D e la E. ✠ 15. On, beneyta sia, *Sènyer Deus,* la vostra sancta dretura gloriosa: car com hom sensualment afigura aquestes figures e per elles hom sab entellectuejar so que signifiquen per concordansa o per desconveniencia, adoncs es la ànima membrant e entenent e volent adorant e contemplant vostra beneita dretura significada e demostrada al humà enteniment per lo durament de la D e de la E. On, com assò sia enaxí, doncs com la F es afigurada en la memoria e en lo enteniment e en lo voler, qui es aquell qui gos cessar de fer lo bé que pot fer? ni qui es aquell

1. E, molts faliments. —2. A, nos.—3. E, uolgar *(passim).*—5. A, poden.—5. A, no era.

qui gos fer null mal pus que la D e la E son coses qui null temps no auràn fi?

16. *Savi Senyor en tots sabers, poderós Senyor en tots poders!* Com hom entellectueja si la B es per la A, adoncs la A demostrant son acabament significa al humà enteniment que la B es per vos; e com lumà enteniment reeb lo significat de la A e lo significat que la B significa de sí metexa, adoncs se forma la F en lumà enteniment; e com la F ix del enteniment e entra en ell la G,[1] adoncs la memoria ublida e lenteniment innora los acabaments que la A significa de sí metexa e los defalliments que la B significa de sí metexa. ✠ 17. On, com assò sia enaxí, doncs tota ora, *Sènyer,* que lenteniment reeba los significats que la A fa de sí metexa al enteniment, reeb lenteniment los significats que la B fa de sos defalliments, so es a saber, comensament e quantitat; car per lacabament que la A significa al enteniment de sí metexa, reeb lenteniment gracia per la qual es acabat en reebre los vers significats que la B fa en sí[2] metexa; mas com lenteniment no reeb los significats de la A, adoncs se forma en ell la G qui priva de la F: on, per assò lenteniment innora la A e la B e la D e es contrari a la oracio e a la contemplacio qui pertany esser feta a la A. ✠ 18. *Dreturer Senyor!* Com hom entellectueja la A si ha donat esser a la C o no, adoncs la A demostrant son acabament e la C demostrant son defalliment formen la F al enteniment, membrant la memoria entenent lenteniment amant la volentat que la A ha donat esser an Guillem e no a la C. Mas com lenteniment entellectueja si la A ha donat esser o no a la C e reeb los significats de la C e de la E e no reeb los significats de la A per so car la memoria nols membra ni la volentat nols ama, per assò la G se forma en lenteniment opinant lenteniment que la C sia per la A: on, per assò lenteniment es contrari a la F.

1. A, en la .G.—2. E, de si.

On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com hom ha major forsa ab amdues les mans[1] que ab la una, axí lenteniment ha natura de reebre vera significacio com de la A e de la C reeb lurs significacions ensems, que no ha com tan solament reeb los significats de la C sens la A.

19. *Ajudable Senyor qui acorrets e les cuites e a les tribulacions dels[2] vostres amadors!* Com lenteniment reeb los significats[3] que dona la A de sí metexa e reeb los significats que la B dona de sí metexa en la D e los significats que dona la C de sí metexa en la E, adoncs la A demostra al humà enteniment demostrant de sí metexa que la D deu esser en la B per lo bé que fa en Pere, e la E deu esser en la C per los peccats que fa en Guillem: on, si la A assò no significava no significaría sí metexa. On, aprés que la A significa en esta manera sí metexa al humà enteniment, la memoria ublida e lenteniment innora la A, e membra la memoria e entén lenteniment vostre saber eternal acabat. On, adoncs lenteniment ublidant la memoria e innorant lenteniment la A, lo vostre saber forma predestinacio esser en la D e en la E; car si no ho eren nos demostraría acabat vostre saber al enteniment humà. ✠ 20. On, dementre que lenteniment ha reebuda la forma de predestinacio per los significats que vostre saber dona de son acabament, adoncs lenteniment no pot reebre los significats de la A en la D ni en la E; e com la memoria torna membrar e lenteniment torna entendre los acabaments que la A demostra en la D e en la E e la memoria ublida e lenteniment innora lo vostre saber, adoncs desaparex e priva en lenteniment la forma de predestinacio qui es en la D e la E. On, dementre que lenteniment, *Sènyer*, està en est embargament que no sab quals significats sien vers, o cells de vostra dretura o de vostre saber, e los significats en un temps no pusquen caber en lenteniment, adoncs vostre po-

1. E, ab les .ij.es mans.—2. A, e dels.—3. E, lo significat.

der e vostre voler significuen al enteniment lur acabament com la memoria membra que vostre poder pot aver dretura en la B e en la C, e vostre voler es tant volenterós que vol dretura en la B e en la C e noi vol injuria; e com lenteniment entén aitàn gran lacabament de vostre poder e voler com cell de vostra dretura e de vostre saber e entén egual acabament en lo saber e en la dretura, adoncs aperceb e entén per una manera la forsa que ha predestinacio en la D e la E per lo saber, e aperceb e entén la frevoltat que ha predestinacio en la D e en la E per la vostra dretura. ✠ 21. On, com lumà enteniment, *Sènyer*, sab reebre en egual vertut e acabament los significats que cascuna de vostres vertuts donen de sí metexes, adoncs se forma la F al enteniment qui entén la forsa de predestinacio per saber e la frevoltat de predestinacio per dretura. Mas com lenteniment sengana e reeb lo significat de vostre saber e no vol reebre lo significat de vostre poder e voler e dretura qui an egual acabament ab vostre saber, adoncs se forma la G falsament en lumà enteniment qui cuida entendre la predestinacio que innora. On, per esta manera son molts homens enganats per predestinacio, so es saber, com reeben los uns significats e no los [1] altres; car aitàn gran e aitàn acabada [2] es vostra dretura en fer dretura e aitàn gran es vostre voler en voler dretura e aitàn gran es vostre poder en fer dretura, com es vostre saber en aver conexensa de so que fa la B e la C. On, com hom sab entendre e conèxer totes estes coses, adoncs es hom adorant e contemplant la vostra sancta dretura gloriosa, significant la predestinacio vostra sancta trinitat vertuosa.

22. *Liberal Senyor!* Com la B e la C e la D e la E sien demostracio de la A al humà enteniment, per assò plac a vos, *Sènyer*, que la persona del Fill presés carn de la verge gloriosa nostra dona Sancta María: car enaxí com

1. A, manca aquest article.— 2. A,E, acabat.

lo mon se corrompé per home, enaxí es significat que lo mon sia recreat per home; e enaxí com la vostra humanitat volc morir per la especia humana a recrear, enaxí en Pere es obligat a fer la D e que la E no fassa. On, com lenteniment pren los contraris significats e nega encarnacio, adoncs la A nos demostra tan fortment al enteniment en la B e la C e la D e la E com fa com lenteniment aferma la vostra encarnacio gloriosa. ✠ 23. *Eternal Senyor!* Enaxí com la resplandor del sol es a hom occasió que veja les colors e les figures qui son en lo mon, enaxí, *Sènyer*, la vostra sancta encarnació e passió es occasió e raó a home que aja conexensa del acabament de la A en so que fa en la B e en la D e en la E. On, enaxí com per la absencia del sol hom no pot tam bé vèer com fa ab la presencia del sol, enaxí los infeels qui la vostra sancta encarnacio innoren no poden esser tan illuminats a aver conexensa ni aver occasió e raó de contemplar e adorar vostra dretura com an los crestians per so car afermen e creen en la vostra encarnació gloriosa e en vostra passió angoxosa ✠ 24. *Jhesu Christ Senyor!* Enaxí com hom vertaderament adora e contempla e loa e servex en est mon son deu e son creador, enaxí covó que aprés la resurreccio sia la A vista en la D e en la E sensualment e entellectualment. On, si encarnacio no era, *Sènyer*, e vos gloriejavets los sants de gloria ab menjar e beure e paría de fembres, sería corrupcio en gloria; e si no gloriejavets la B ab la D sensualment, sería absent lacabament de la A al humà enteniment; e si la B cuidava sentir gloria sensual en la D e no era enaxí com ella se cuidaría, no auría veritat en la A: on, com la A sia font de veritat, per assò es significat que la F es en lenteniment daquells qui afermen vostra encarnacio, e G es en lenteniment daquells qui la encarnacio neguen. On, com hom per la sancta encarnacio e passio sab afigurar lacabament de la A en son enteniment, adoncs es adorant e contemplant la vostra dretura acabada.

25. *Ah dreturer Senyor qui endressats e salvats los vostres vertaders amadors!* Com lenteniment humà entellectueja la A en la E, e la G se forma devant lenteniment per tal que lenteniment no pusca entendre la F, e lenteniment se cuida que en Guillem fassa los peccats que fa, de necessitat adoncs samaga e sescurex al enteniment la A per la G qui està enfre la F e lenteniment. E assò metex, *Sènyer*, com lenteniment entén que la B que fa en Pere fassa per vos e que no fassa gens per sí metex; car pus que vos fets tota la B, la G significa falsament al enteniment que en Pere no es digne de la D. ✠ 26. On, enaxí, *Sènyer*, com la F nos pot mostrar al humà enteniment com se forma en ell predestinacio per lo vostre saber si doncs lenteniment no reeb los significats de la A, enaxí A nos pot significar al humà enteniment com està en son defalliment innorant la F e reebent falsament la G, per so car lenteniment innora lacabat poder e saber e voler de vostra dretura qui dretureramente e acabada pot e sab e vol que tot lo bé que fa en Pere sia de la A feent la A dretura an Pere en la D, e gens del mal que fa en Guillem no sia de la A feent la A dretura an Guillem en la E. Mas com lenteniment aperceb egualment los significats acabats de vostre poder e saber e voler e dretura, adoncs la G se muda e ix del enteniment e la F se demostra e està denant lenteniment conexent lenteniment la A en la D e en la E. ✠ 27. *Gloriós Senyor!* Enaxí com lenteniment no entén que en Pere fassa res en la B com entén que tota la B es feta per vos, enaxí la G veda al enteniment que no entena jens del mal qui es en la C com veda al enteniment que no entena la A. On, enaxí com lenteniment no[1] entén predestinacio en la C com no entén en la E la A, enaxí lenteniment no entén ab la G la A ni en la D ni en la E: car enaxí com lo sol es per illuminar los ulls corpo-

1. A, que no.

rals e la nuit es per donar escurtat,[1] enaxí los ulls del enteniment son la F, e la G es la privacio de la vista del enteniment.

28. *Consolador Senyor de la mia pensa!* Com la ànima vos vol eus entén eus remembra aitant com major es la B e la C, aitant la F demostra major la A al enteniment en la D e la E; e aitant com es major[2] la B e la C, aitant la F defall que no pot demostrar al enteniment la granea de la A en la D e en la E. On, com assò sia enaxí, doncs aitant, *Sènyer,* com los homens son pus fortment occasionats a fer bé e a esquivar mal, daitant es pus aparellada la F a demostrar la A al enteniment humà. On, com en la sancta fe romana sia hom pus occasionat a fer[3] bé e de esquivar mal que en nulla altra creensa, per assò es significada esser en veritat la sancta fe cathòlica, e totes les altres creenses esser en falsetat. ✠ 29. *Gloriós Senyor!* Enaxí com sensualment los uns vexells son majors a reebre major quantitat de laigua que los altres, enaxí la F significa pus fort la A en la major B e en la major C que en la B e la C menor; e enaxí com laygua en jeneral no es major ni menor en sí metexa si bé particularment los uns vexells ne reeben més quels altres, enaxí vostra dretura no es en sí metexa major ni menor. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat al humà enteniment que la vostra dretura quant per sí metexa aitàn acabada es en los uns homens com en los altres, jassía que més sia demostrada en los uns homens que en los altres. ✠ 30. Si tant fos, *Sènyer,* que home pogués fer tant ni quant de bé menys de vos, ni negún peccat poc ni gran fos feyt per vos, fora significat al humà enteniment que la vostra dretura agra en sí metexa defalliment; car pus que vos sots acabat en tot bé, la vostra dretura sería a sí metexa injuriosa si negú bé era sens ella ni null peccat era per ella. On, enaxí com la F significa la

1. E, e la nit es per donar escuridat. — 2. A, menor. — 3. E, de fer.

A acabada al enteniment per esta manera, enaxí[1] la G falsament significa al enteniment defalliment en la A esser[2] adoncs com la memoria no pot membrar ni lenteniment entendre la manera segons la qual en Pere no pusca per sí fer re en la B, ni re de la C no sia de vos; e car la F sia en veritat e la G sia en falsetat, per assò, *Sènyer*, lo vostre servidor adora e contempla vostra dretura de la qual es molt temerós, e per paor quen ha besa la terra e demana perdó e leva sos ulls e ses mans al cel membrant e entenent e amant la vostra dousa piadosa amorosa misericordia divina.

¶ Cap. 330. *Com hom adora e contempla la vostra dolsa misericordia divina.*

H *Deus misericordiós piadós en lo qual sesperen es confíen los peccadors!* Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer*, la vostra gran dousa misericordia, covè que la sapia adorar e contemplar sensualment e entellectualment en la vostra entellectual natura e en vostra sancta unitat e en vostra gloriosa trinitat e en vostres acabades vertuts; e com hom aurà adorat[3] sensualment e entellectualment, covè que sapia observar e guardar abdues les oracions en la tercera figura doracio dirivada de les dues. ✠ 2. Qui ardentment e ferventment e subtilment e declaradament vol, *Sènyer*, adorar e contemplar la vostra misericordia gloriosa,[4] covè que sapia pujar son remembrament e son enteniment e son voler de les coses sensuals a

1. A, en agi.—2. E, esser en la .a.—3. A, ordonat.—4. E, manca aquest mot.

les coses entellectuals. On, com la ànima no pusca leugerament pujar ses .iij. vertuts a les coses entellectuals sens gran ajuda e demostracio de les coses sensuals, per assò covè que nos afigurem les figures sensualment e ab aquelles nomenem les coses entellectuals e sensuals. On, per assò posem que A sia la vostra dousa misericordia, e posem que B sia la vostra gloriosa encarnacio, e posem que C sia privacio de vostra encarnacio, e posem que D sia significacio de la B, e posem que E sia significacio de la C. ✠ 3. Qui en esta carrera e en esta manera vol, *Sènyer*, adorar e contemplar la vostra sancta misericordia, covè que per raons necessaries sapia conèxer e entendre segons quals significats se demostra major e pus noble e pus vertuosa la A al humà enteniment, o segons la D o segons la E; car si la D dona pus nobles e mellors significacions e demostracions de la A que de la E, es covinent cosa que hom sia afermant la B e negant la C, e si la E dona pus nobles e pus vertaders significats de la A que de la D, es covinent cosa que hom sia afermant la C e que hom sia negador de la B.

4. *Rey dels reys e Senyor dels senyors qui sots esperansa de mes amors!* Com hom aurà ordonades les figures damun dites, adoncs covè que afigur altres figures per les quals pusca entendre les primeres. On, posem, *Sènyer*, que en Pere sia F e en Guillem sia G, e posem que oyr sia H e vèer sia I e odorar sia K e gustar sia L e sentir sia M. * On, com aquestes figures hom aurà afigurades, pos e diga que F aja tots los .v. senys sensuals e G no aja sino L e

---

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Misericordia de Deu.	F	En Pere
B	Encarnació.	G	En Guillem.
C	Privació d'Encarnació.	H	Oir.
D	Significació de B.	I	Veure.
E	Significació de C.	K	Odorar.
		L	Gustar.
		M	Sentir o tocar.

M. On, com assò sia enaxí affermat, adoncs es demostrat al humà enteniment que la ànima den Pere pot donar major demostracio e major significacio de sí metexa que no fa la ànima den Guillem, pus que la F ha tots los .v. senys corporals e la G non ha sino dos.[1] ✠ 5. *Vertuós Senyor!* Com hom aurà ordonades e endressades totes les figures damundites per entencio que ab elles sapia adorar[2] e contemplar vostra misericordia, en aprés cové entellectuejar que si bé la ànima den Pere pot més demostrar sa vertut en lo cors den Pere que no fa la ànima den Guillem en lo cors[3] daquell, per tot assò, *Sènyer,* la ànima den Pere no es de pus noble natura que cella den Guillem; car[4] si l cors den Guillem fos tam bé ordonat com cell den Pere, aitanta de vertut pogra mostrar e significar de sí metexa com la ànima den Pere. On, com hom aurà entellectuejat en esta manera, adoncs cové que hom guart so que la D e la E signifiquen de la A, e cové que lenteniment axí com entén que la ànima den Pere no ha pus noble natura que cella den Guillem, que axí entena que sia en veritat la B o la C, per tot assò la vostra misericordia en quant sa natura no es major ne menor. Mas axí com la ànima den Pere mostra mills sa vertut que cella den Guillem, enaxí la A mostra mills sa vertut e sa noblea al enteniment qui aferma la B que al enteniment qui aferma la C. ✠ 6. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car lo vostre servidor afigura totes estes demostracions sensualment per tal que la entellectuitat ne sia pus forts e pus endressada a reebre los significats per los quals la vostra misericordia demostra sa vertut al humà enteniment: car enaxí com lenteniment es pus aparellat a entendre com hom lig en bell libre e en grossa letra que no fa en libre leg[5] ab letra prima e àvol, e enaxí com per figures que hom fa en terra ab pedretes o en paret per mostrar al enteniment les coses entellectuals,

1. A, dues.—2. E, ordenar.—3. A, cort.—4. A, e cor.—5. E, que no fa com lo libre es leg.

enaxí, *Sènyer*, la entencio del vostre servidor per la qual afigura les damundites figures,[1] es per tal que mills pusca dar a entendre la vostra gloriosa misericordia divina.

7. *Gran Senyor sobre totes granèes, honrat sobre tots honraments!* Enaxí com sensualment sentim que la F dona més demostracio que no fa la G, enaxí D dona major demostracio de la A que no fa la E; car la D significa que en la vostra misericordia ha molta de vertut per so com plac a vos, *Sènyer*, que tramesessets[2] lo Fill pendre carn humana, de la qual carn vos feés do e misericordia al humà lynatge[3] per tal que fossem recreats ab plors e ab treballs e ab turments e ab dolors les quals sostenc la vostra gloriosa humanitat en la creu com reebé mort angoxosa. On, com lenteniment se muda a reebre la E en so que significa de la A, adoncs priva dell[4] la significacio que dona la D de la A. On, com lenteniment guarda la A ab la D e la E, adoncs veu molt pus declaradament la vostra misericordia ab la B que no fa ab la C. ✠ 8. *Vertuós Senyor!* Enaxí com H e I e K son occasió a la F que aja[5] major conexensa de les coses sensuals que la G, e enaxí com les coses sensuals son major occasió an Pere que aja major conexensa de les coses entellectuals que en Guillem, enaxí la B es pus acabat sobject a la D com do demostracio de la A que no es la C a la E; car com lenteniment reeb so que la D li dona per la B, adoncs entén que natura divina infinida eternal tota acabada, so es lo Fill,[6] ses unit ab natura creada finida en quantitat e en vertuts. On, tot assò ha[7] fet la A per tal que exalsás e pujàs en honrament e en gloria la especia humana. On, com lenteniment entén so[8] que la B li significa de la A per esta demostracio, adoncs entén tanta de misericordia, que fenit e termenat se troba a entendre tota vostra misericordia; e com lenteniment se gira a la E qui li significa la C, adoncs no entén en aquell significat re de

1. A, coses e figures.—2 E, trameses.—3. E, liynatje *(forma usual)*.—4. A, de.—5. A, ha.—6. A, la .f.—7. A, manca *ha*.—8. A, en tot so.

vostra misericordia e sents aparellat e endressat a entendre la A si era qui la li significás,[1] axí com la ànima den Guillem qui es aparellada a entendre color si era qui la li significás.[1] ❧ 9. On, beneyta sia, *Sènyer Deus*, la vostra dousa misericordia, gloriosa: car enaxí com la F ha major demostracio de so que reeb de la A que no ha la G per so car en més coses e en pus diverses reeb la F dons e gracies de la A que la G, enaxí la D per la B dona moltes més demostracions sens tota comparacio de la A que no fa la E per la C. On, com assò sia enaxí, doncs cové atorgar de necessitat que la D es vera significacio e la E es falsa significacio; car si la E era[2] en veritat e la D era en falsetat, seguirsia que les coses qui menys donen de significacio de la A fossen majors en vertut que celles que la A pus fortment signifiquen;[3] e si assò era enaxí, seguirsia que lo cors den Guillem valgués més que cell den Pere e que la ànima den Guillem fos pus demostrant sa vertut per privacio de H e I e K que la ànima den Pere qui usa de sa vertut en so on la ànima den Guillem no pot usar; e assò es cosa impossíbol. On, com lenteniment entén per estes figures la vostra misericordia, adoncs es adorant e contemplant vostra misericordia gloriosa.

10. *Eternal Senyor qui sots digne de tota reverencia e honor!* Com lenteniment del vostre servidor ha molt mills entesa la A per la B que per la C, adoncs se gira a la E e encerca en ella si li[4] porà significar la A en nulla manera que la D no la li pusca significar. On, per assò la E significa al enteniment que la A era gran e infinida ans que fos lo mon, e dementre que la E significa la A al enteniment per esta manera, lenteniment se gira en lo remembrament qui membra la D que per aquella manera metexa significa la A al enteniment: car axí com la L e la M donen an Pere aitanta de significacio com la L e la M de la G do-

1. A, qui la significas.—2. A, dona.—3. A, li signifiquen.—5, A, la.

nen an Guillem, enaxí la D pot aitanta donar de demostracio de la A com la E; e aitant com la H e la I e la K poden més demostrar an Pere que no fa la privacio de la H e I e K qui es en en Guillem, aitant més pot donar demostrament la D de la A que la E. ✠ 11. *Misericordiós Senyor!* Com lenteniment se gira a entendre en lo remembrament qui remembra com gran mester es a home la vostra misericordia per raó dels molts e dels grans peccats qui son en home e per raó de la gran justicia qui es en vos e de la gran saviea, e com lenteniment, *Sènyer,* entén que la memoria membra que molt pus declaradament e pus apertament demostra la D la A que no fa la E, adoncs vé lo voler qui ama perdons e ama la celestial gloria e esquiva la infernal pena e ama molt més sens tota comparacio la B que la C. On, enaxí com la D demostra mellor la B que no fa la E la C, enaxí la D demostra mellor la ànima que la B membra e entén e ama, que no fa la E la ànima qui la C ama e cuida membrar e entendre. ✠ 12. On, com assò sia enaxí, doncs com lenteniment entén totes aquestes coses damundites, adoncs entén que aquells qui amen e entenen e membren la B son adorants e contemplants la vostra misericordia, e aquells qui desamen e menyspreen e blastomen la B e amen la C, aquells, *Sènyer,* no fan oracio ni contemplacio a la A, enans la blastomen e la menyspreen per so car no volen membrar ni entendre ni amar ni oyr la vostra encarnacio qui es la demostracio e significacio on la vostra gran misericordia se demostra es significa al humà enteniment per tal que en ella nos confiem ens consolem e della esperem dons e perdons e gracies e benahuirances.

13. *Perdurable Senyor, gran en totes granèes qui sots noble en totes noblèes!* Si la B significás de la A null defalliment o si la C donás major significat de la A que la B, no fora raó que lenteniment afermás la B e que negás la C; mas pus que la B no dona nulla mala significacio de la A

e la B dona mellor significacio de la A que la C segons que damunt avem dit, doncs si lenteniment qui assò entén afermava la C e negava la B, doncs ignorancia sería enteniment e enteniment sería innorancia. On, assò es cosa, *Sènyer,* impossíbol que enteniment sia creat per innorar e innorancia per entendre. ✠ 14. Si la C pot donar a la E alcuna vertut per la qual la E signific la vostra misericordia en crear e en ordonar lo mon e en perdonar als peccadors e en fer a ells dons e gracies e benediccions, aitam bé pot, *Sènyer,* donar la B vertut a la D com en totes estes coses signific la A sens que la E non sobra dun punt ni de .j. moment la D, e la D sobra e vens la E ab la B de més que hom no poría albirar ni cogitar. On, com assò sia enaxí, doncs si la ànima qui assò entén nega la B e aferma la C, no nega lenteniment la B ans la nega la volentat qui ama més la C que la B, car per fe descreu so que la memoria membra e lenteniment entén. ✠ 15. *Gloriós Senyor!* Si lenteniment no entenía ni la memoria no membrava la major demostracio que fa la D per la B que la E per la C, no sería maravella si la volentat amava més la C que la B; mas com la volentat ama la A en so que vol que vos li perdonets, e com la memoria sia membrant e lenteniment sia entenent que la D valla més que la E, e com sia natural cosa que voler se deja mills concordar ab so qui es membrat e entès que ab so qui es ublidat e innorat, doncs, com pot esser, *Sènyer,* que lo voler ama més descreure so que la memoria membra e lenteniment entén e so on la misericordia mills se demostra, que descreure la C lo esser de la qual no membra ni entén la ànima qui membra e entén la B?

16. *Creador Senyor benfactor qui tot quant es governats e sostenits!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que dos no son en egual quantitat de .iij.: on, per assò los .ij. caben en los .iij. els .iij. no poden caber en los .ij. On, com lenteniment entén assò, adoncs se muda a entendre

que enaxí com .iij. nos poden conlogar en .ij., enaxí la E no pot tant significar la A ab la C com fa la D ab la B: car enaxí com en .iij. ha .ij. e .j. e en .ij. no ha .ij. e .j., enaxí la D en tot quant la E pot significar la A la pot significar la D, e en aitant més com la D significa la A ab la B més que la E contrarieja a la B ab C. On, com assò sia enaxí, doncs per assò volguès vos que fos la B, per tal que enaxí com tres contenen major nombre que .ij., que la A fos mills significada per la B que per la C. ✠ 17. On, enaxí com tres son en major quantitat de nombre que no son .ij., en axí, *Sènyer,* la D es major e mellor en la B que la E en la C: on, aitant com la D es major e mellor per la B que la E per la C, daitant se mostra mills sens tota comparacio la A per la D que per la E. On, enaxí com fora defalliment de nombre si negún nombre no pujàs sobre .ij., enaxí lumà enteniment no agra ab que reebés acabada demostracio de la A si no fos la B: car enaxí com en la mar cab més daigua que en la font, enaxí en lo enteniment cab més de conexensa de la A per la B que per la C. ✠ 18. Com sia provat, *Sènyer,* que la A sia pus fortment demostrada e significada al humà enteniment ab la D que ab la E, per assò la D significa al humà enteniment que esperansa pot pus leugerament càer en los homens qui creen en la B que en cells qui en la C creen; e com [1] esperansa pus leugerament pusca esser per la D que per la E, per assò la D significa al humà enteniment que perdó pot enans aver aquell qui major esperansa ha [2] en la A per so car creu en la B, que aquell qui creu en la C.

19. *Acabat Senyor en tots acabaments, honrat Senyor en tots honraments!* Com lenteniment reeb la D que la B dona de la A, adoncs la memoria membra les dolors [3] e les fams e les sets e les tribulacions els treballs que vostre cors sostenc per nosaltres a recrear e a salvar e a rembre [4]

1. E, on.—2. E, qui a major esperansa.—3. A, de les dolors.—4. E, resebre.

del mortal enemic, [e] adoncs la volentat se mou e fa a hom fer dejunis e romeríes e affliccions e almoynes per la vostra amor. On, daitant com la volentat es occasionada que fassa a hom fer totes estes coses per la vostra amor e fa a hom desijar com sostengués treballs e mort per la vostra amor axí com vos sostengués per amor de nos, daitant, *Sènyer*, la A fa misericordia al voler en esser vertuós en amor e al remembrament en membrar e al enteniment en[1] entendre; e com lenteniment se gira a la C e a la E, adoncs lo voler pert[2] sa fervor e sa devocio per ublidament que la memoria fa de la B.[3] ✠ 20. On, com assò sia enaxí, *Sènyer*, doncs enaxí com F reeb[4] molt més de la vertut sensitiva que la G, enaxí la D reeb molt més de gracia a significar la A que no fa la E. On, per assò sensualment veem e entellectualment entenem que lo poble qui creu en la B dejuna més e ha més dafliccio e fa més dalmoyna e treballa més per son creador e adora e contempla més e ha més religioses e més clergues e pus honrats, que lo poble qui creu la C. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com la D demostra mills la A que la E, per assò lo poble de la B reeb més de gracia de la A que lo poble de la C. ✠ 21. *Dreturer Senyor!* Enaxí com vostra misericordia fora contra vostra dretura si tant se mostrás a nosaltres com es en divina natura, enaxí vostra misericordia fora contraria a vostra dretura si nos mostràs a creatura segons que creatura la ha a mester e necessitat a amar e a membrar[5] e a conèxer. On, com no sia nulla fe on la A se mostre més que en la fe qui creu en la B e com la A se mostre mills per la D que per la E, per assò la A significa[6] la veritat de la fe qui creu la B e la falsetat de la fe qui creu la C. On, com la ànima sab reebre tots aquests significats, adoncs aora e contempla la vostra gloriosa misericordia.

22. *Poderós Senyor qui forsats e constrenyets tot so queus*

1. A, a — 2. A, pot. — 3. A, de la .d. — 4. A, com en .f. reebe.— 5. A, a membrar a amar — 6. E, significa la .a.

volets! Enaxí com lo sol per so car ha major resplandor que la luna pot donar major clartat a la vista corporal que la luna, enaxí la B per so car ha gracia e vertut la qual no ha la C pot donar major vertut a la D a significar la A que la C a la E; e si assò no fos[1] enaxí e fos lo contrari, seguiras, *Sènyer,* que la luna agués major vertut per menor clartat, quel sol per aver major clartat que la luna; e si assò fos[2] enaxí, la luna per menor vertut demostrara la noblea del creador pus fortment que lo sol per major clartat; e si assò fos enaxí, la G agra major conexensa de les coses sensuals que la F; e si assò fos enaxí, doncs vostra misericordia on menys se demostrara a home e on menors creatures e de major frevoltat agra creades, més fora[3] significada e demostrada. ¶ 23. *Divinal Senyor!* Com lenteniment entén la B e la memoria la membra e la volentat la ama, adoncs la D significa al enteniment que la vostra sancta humanitat e la verge gloriosa nostra dona Sancta María preguen la vostra sancta misericordia que devall a nos e aja mercè de nosaltres peccadors; e com lenteniment reeb la E e no vol reebre la D e la memoria ublida e la volentat desama la B, adoncs lenteniment no entén ne la memoria no membra ni la volentat no ama tan nobles dues creatures qui preguen[4] la vostra misericordia, com fa com lenteniment reeb la D. On, com lenteniment per pregueres entena misericordia e per privacio de pregueres la innor, per assò la D significa veritat de la B, e la E no la pot significar de la C. ¶ 24. *Savi Senyor!* Enaxí com lo vostre gloriós saber significa al humà enteniment predestinacio e la vostra sancta dretura lans amaga, enaxí la B demostra al enteniment la A e la C la amaga; mas enaxí com lo vostre saber demostra e la vostra dretura amaga predestinacio per raó de la diversitat de persones qui son proprietats diverses en vostra substancia divina, enaxí,

1. A, e asso si nos fos. — 2. A, nos fos: M, *non esset.* — 3. A, forma. — 4. A. prenguen.

Sènyer, per[1] contrarietat qui es enfre la B e la C, so que la B revela, revela la B en so que amaga la C.[2] On, si la B demostrás e la C amagás per diversitat e no per contrarietat, doncs fora la C esser e privacio, e la B atretal; e assò es cosa impossíbol, axí com es cosa impossíbol que lo vostre saber revel predestinacio per contrarietat que aja ab la vostra dretura, e que la[3] vostra dretura amac predestinacio per contrarietat que aja ab lo vostre saber; car impossíbol cosa es que saber e dretura en vos se contrariejen, car si ho fayen saber e injuria se covenríen e innorancia e dretura, e assò es cosa impossíbol.

25. *Cuvinent Senyor amorós dous plaent!*[4] Si la E significás en est mon o en lautre pus fortment la A que la significacio que fa la D de la A en est mon e en lautre, fora cuvinent cosa que lenteniment reebés la E en quant so que més significara la A; mas enaxí com[5] en est mon la D significa mills que la E la A, enaxí en lautre seggle es la A mills demostrada per la B que per la E; car los sarraíns qui descreen la B cuiden aver gloria de menjar e beure e fembres, e los jueus qui descreen la B no cuiden aver gloria sensual. On, com los crestians qui la B creen esperen aver gloria sensual en lo cors on vos trametés encarnar lo Fill e en la ànima daquell, e en la vostra deitat esperen gloria entellectual, per assò la D significa als crestians daitant mills la A com la vostra humanitat pot a home donar gloria pus acabadament que mantega e oli e let e vi e fembres. ☙ 26. Com la volentat, *Sènyer,* creu la B e descreu la C, adoncs la D significa pus fortment la A que la E no significa la A; car com lenteniment entén la B, mills entén lo dia de resurreccio que no fa com la volentat creu la C e descreu la B, car mills es significada resurreccio per creure que vostre cors sia resuscitat que no per negar la vostra encarnacio e passio e resurreccio. On, aitant com

1. A, con per.— 2. E, reula la .b. en so que la .c. amaga. 3. A, E aquela. — 4. E, e plaent. 5. E, manca aquest mot.

major misericordia es feta a cors resuscitat glorificat que no es a cors podrit finit, daitant es la D significant la B e daitant defall la E que no basta a significar la C. ✠ 27. Posem, *Sènyer*, que en Pere crestià e en Maimó sarray aucíen un home e posem que demanen misericordia e perdó e posem quels perdonets. Com la volentat ama la B e desama la C, adoncs lenteniment entén que més perdona la A an Pere que an Maimó per so car en Pere qui creu la B es pus ubligat que no fassa homey per amor de la B, que no es en Maymó per amor de la C; e si tant es que en Pere ni en Maymó no demanen perdó, [1] pus enculpat es en Pere en no demanar perdó que en Maimó pus que la D demostra mills la A an Pere que la E an Maymó. On, com hom sab per esta manera conèxer e afermar la B, adoncs es hom adorant e contemplant en la B la A.

28. *Desijat Senyor per tots los pobles, amat Senyor sobre totes amors!* En so que la B e la D donen major demostracio de la A que no fa la C e la E segons que damunt avem provat, per assò entén lenteniment que la A ama la B e la D e que no ama la C ni la E; car si la A amava la C e la E e desamava la B e la D, amaría contra justicia, e si amava contra justicia sería contraria a justicia e justicia sería contraria a misericordia; e si assò era enaxí, doncs vostra substancia sería continent qualitats contraries, e assò es cosa impossíbol. ✠ 29. *Vertuós Senyor!* Enaxí com lo vostre saber e la vostra dretura sacorden es convenen a ordonar predestinacio e franc voler, lo qual ordonament pot fer vostre poder e vol vostre voler, e aquella ordonacio no pot tant entendre l'umà enteniment com totes vostres vertuts la poden ordonar, enaxí per contrari seny poría lenteniment major misericordia entendre que la vostra si la A amava més aquelles coses qui tant no la signifiquen ni la demostren com la B e la D. On, enaxí, *Sènyer*, com

1. E, per so.

los ulls corporals no poden vèer tota la resplandor del sol, enaxí los ulls del enteniment no basten a vèer totes les concordances en ques concorden vostres proprietats e vertuts les unes ab les altres. On, si la A amava la C e no amava la B, doncs sería menor a vèer al humà enteniment que la claror del sol a la vista corporal; e si assò era enaxí, doncs sería la creatura major que son creador, e assò es cosa impossíbol. ✱ 30. On, beneyta sia, *Senyer Deus*, la vostra dousa misericordia per la qual ses demostrada al humà enteniment per raons necessaries la vostra gloriosa encarnacio e passio, la qual encarnacio e passio demostren per necessaries raons la granea de la vostra sancta misericordia. On, com assò sia enaxí, segons que damunt avem provat, doncs lo vostre servidor, *Sènyer*, sajonolla e besa la terra e leva ses mans e sos ulls al cel amant entenent membrant la vostra misericordia, dient: Gloria e laor e reverencia e honor sia feta a la vostra misericordia qui es mare e consolacio e esperansa e benediccio de tots aquells qui en ellas reclamen es confíen membrants e entenents e amants la vostra humana natura e la vostra gloriosa essencia divina.

¶ Cap. 331. *Com hom adora e contempla la sancta gloriosa veritat de nostre Senyor Deus.*

Eus *qui sots ver sobre tot ver e poder sobre tot poder!* Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer*, la vostra veritat gloriosa, cové que la sapia adorar e contemplar sensualment e entellectualment e per la .iij.ª figura composta de la primera e de la segona, e com hom

aurà ordonades e endressades totes .iij. les figures, adoncs covè que hom ador e contemple e lou e beneesca la vostra veritat sancta en la unitat e trinitat divina e en les vostres glorioses vertuts. ✠ 2. *Honrat Senyor!* Qui vol adorar e contemplar la vostra sancta veritat, covè que afigur figures sensuals per les quals pusca pujar a les figures entellectuals ab les quals pusca e sapia e vulla adorar e contemplar la vostra veritat vertuosa. On, com assò sia enaxí, doncs per assò covè que hom afigur quatre figures avent cascuna son propri significat a significar veritat. On, la primera figura es simple e vertadera en so que significa, e les .iij. figures son compostes donants dobles e contraris significats enfre veritat e falsetat, car per una manera donen demostracio de veritat e per altra de falsetat. ✠ 3. On, qui vol aver conexensa de les .iij. figures en quant signifiquen veritat e falsetat, sapiales, *Sènyer,* temptar e provar ab la primera figura, car en quant sacorden e sacosten en natura e en proprietat ab la primera figura son en veritat, e en quant se desacorden ab ella son en falsetat: car axí com en lògica les dues figures conex hom ab la primera si contenen veritat o falsetat, enaxí per la primera figura ha hom conexensa de la veritat o de la falsetat qui es contenguda en les .iij. figures. On, com assò sia enaxí, doncs covè que afigurem les .iiij. figures.

4. *Senyor gran qui sots saber sobre tots sabers e qui sots voler sobre tots volers!* La primera figura se diu de veritat simple. On, posem que A sia veritat, e posem que B sia memoria qui A membra e que C sia enteniment qui A entén e posem que D sia volentat qui A ama, e posem que E sia significacio composta de B e C e D on la A sia significada e demostrada a la memoria a membrar e al enteniment a entendre e a la volentat a amar. On, qui la vostra sancta veritat, *Sènyer,* vol adorar e contemplar ferventment e vertuosament e manifestament, covè que aquesta figura sensual sapia conèxer e afigurar per tal que per ella sapia

afigurar e conèxer la entellectual figura ab la qual pusca adorar e contemplar vostra gloriosa veritat entellectual. ✠ 5. On, gloria e benediccio, *Sènyer Deus*, sia a la vostra gloriosa veritat sancta, la qual veritat ha creada e ordonada la ànima dome per aver remembrament e enteniment e voler com membrant e entenent e volent aja conexensa de veritat creada, per la qual veritat sapia conèxer la veritat del creador, adorant e contemplant aquella ab vertader remembrament e enteniment e voler. ✠ 6. On, com assò sia enaxí, doncs posem, *Sènyer*, que A sia la vostra veritat[1] gloriosa e que la E do significat e demostracio de ella. Mas car la A sia major e mellor sens tota comparacio que la B e la C e la D, per assò la E no pot tanta de demostracio significar de la A com la A es gran e maravellosa e vertuosa en sa forsa e en sa vertut e en sa granea; mas car la A ha donada alcuna vertut e proprietat a la E com pusca esser demostracio della, per assò vulríem fruír daquella vertut e proprietat a adorar e a contemplar vostra sancta veritat dreturera segons la forsa e la vertut que la E reeb per gracia de la A en la B e la C e la D.

7. *Sanctificat Senyor gloriós digne de gloria e donor!* La segona figura es com hom posa que F es memoria qui A membra e G es enteniment qui A entén e H es volentat qui A no ama e I es lo significat compost de F e G e H, lo qual donen de la A. On, aquesta figura, *Sènyer*, es afigurada sensualment per tal que entellectualment hom pusca conèxer com per una manera la I dona vera demostracio de la A e per altra manera ne dona falsa significacio. ✠ 8. Car com la F e la G ajen endressament a significar la A e com la H aja desendressament a significar la A per so com es contraria a la F e a la G, per assò, *Sènyer*, la I se compòn de coses contraries e per assò formas de falsa figura e de vera. On, per assò la I per una manera demos-

1. A, uolentat.

tra la A e per altra manera es contraria a demostrar la A: car enaxí com lo mirall tort per una manera significa la cara dome e per altra manera li es contraria en so que la significa torta, enaxí la I en quant reeb natura de la F e la G significa la A, e en quant reeb natura de la H dona falsa significacio de la A; car en so que la H desama so que la F membra e so que la G entén, no vol reebre la I los significats que la F e la G donen de la A e vol[1] altres significats contraris a la F e la G; e en so que la I reeb de la F e la G, es contraria als significats que la H ama. On, per assò la I es composta de coses contraries accidentalment a significar la A. ✠ 9. *Gloriós Senyor!* Dementre que la pensa del home està en aquesta figura e es embarbesclada[2] e no sab a qual saclín, o a so que la I reeb de la F e de la G o a assò que reeb de la H, adoncs vé la consciencia de potencia en actu, e si la potencia racional es dona de la sensitiva, adoncs la consciencia ajuda a la F e a la G contra la H, per la pual ajuda la H se pervertex en D e la I se pervertex en la E e torna la significacio de natura de la primera figura; e si tant es que la potencia sensitiva sia dona de la racional, la consciencia no vé de actu en potencia[3] vertuosament ni acabada, per que la H romàn en sa figura e la I en la sua, e està la I en la segona figura falsament per una manera e vertadera per altra. On, en esta figura son endressats o errats molts homens, los uns per manera de raons los altres per manera de fe: on, com hom sab ab la primera figura aver conexensa de la segona, adoncs es la A adorada e contemplada per la B e la C e la D e la E.

10. *Suau Rey de gloria! A vos sia reverencia e honor per tots temps.* La tersa figura es, *Sènyer,* com hom posa e diu que K es memoria qui A ublida e L es enteniment qui A innora e M es volentat qui A ama e N es lo signi-

1. A, uos.—2. E. enbarblescada: M, *perplexa.*—3. M, *de potentia in actum.*

ficat compost de K e L e M, la qual N significa la A per una manera vertaderament e per altra falsament. ✱ 11. Car com la N pren natura de la M, adoncs sendressa a significar vertaderament la A, e com pren natura de la K e de la L, adoncs se desendressa es desvía a significar la A, per la qual desordonacio significa falsament contraries coses de la A. On, enaxí, *Sènyer,* com làtomus[1] en quant conté més del foc e del àer se mou a amunt e en quant contén més de laygua e de la terra se mou a avall, enaxí la N en quant contén més de la M que de la K e de la L significa pus fort la A que les contraries coses de la A, e com contén més de la K e la L que la M, adoncs significa falsetat e amaga veritat. ✱ 12. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per esta figura ama la volentat a aventura la A pus que la memoria A no membra ni lenteniment no la entén. On, per esta figura se forma fe a aventura en la M;[2] car fe es amar aquella cosa que la ànima creu per forsa damor jassía que la memoria no la membre ni lenteniment no la entena. On, com la M[3] per gran animositat e per gran fervor crex sobre la K e la L, e la N contén en sí més de la M que de la K ni la L, adoncs saltereja la M en la D e la N en la E e la K en la B e la L en la C, e com totes estes letres son alterades per esta manera, adoncs es hom adorant e contemplant la vostra veritat per la primera figura: mas com la N contén més en sí de la K e de la L que de la M, si tant es que la A sia amada per la M, adoncs adora hom e contempla vostra veritat per fe; e si la M cuida amar la A e ama la contraria cosa de A, so es falsetat, adoncs la M contempla et adora vostra veritat avent bona entencio a assò que ama creent que sia la A so que la volentat ama.

13. *Deus eternal! Pare celestial acabat inmortal!* La quarta figura se compòn de les .iij. figures com hom posa

---

1. A, lo tomus: E, la tomus. — 2. A, en la tersa. — 3. A, con la .n.

que de B e K se compona O que contenga ensems la natura de la B e de la K, e que enaprés per esta manera metexa C e L que componen P, e que D e H que componen Q. On, com hom aurà posat e afermat per esta manera estes .iij. figures, enaprés covè que hom aferm e pos que de O e P e Q se compona es figur R qui sia la significacio que la O e la P e la Q donen de la A.* ✠ 14. On, com hom, *Sènyer,* aurà afigurada la R, adoncs guart hom ab la E la R e prenas hom guarda de la R de quals figures conté en sí més de semblansa e de natura, o de la B e la C e la D, o de la K e la L e la H: car enaxí com lenfant reeb més de semblansa de son pare que de sa mare si lo pare ha pus forts natura e pus ordonada que la mare, enaxí si la R conté més en sí de la B e la C e la D que de la K e la L e la H, adoncs serà la R pus acostada a la A que no serà a la contraria cosa de la A; e enaxí com linfant aurà major semblansa de sa mare que de son pare si sa mare es pus compliccionada e ordonada a enjenrar quel pare, enaxí si la R es pus prop e pus acostada en natura a la K e la L e la H que a la B e la C e la D, adoncs serà pus contraria cosa a significar la A e serà pus aparellada a significar falsetat. ✠ 15. *Gloriós Deus!* Com la R significa la A en la quarta figura per so que reeb e contén de la B e la

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Veritat.		
B	Memoria qui membra A.	K	Memoria qui oblida A.
C	Enteniment qui entén A.	L	Enteniment qui ignora A.
D	Voluntat qui ama A.	M	Voluntat qui ama A.
E	Significació composta de B. C. D.	N	Significació composta de K. L. M.
F	Memoria qui membra A.	O	Compost de B i K.
G	Enteniment qui entén A.	P	Compost de C i L.
H	Voluntat qui no ama A.	Q	Compost de D i H.
I	Significació composta de F. G. H.	R	Significació composta de O. P. Q.

C e la D, no es, *Sènyer*, en aquella vertut e forsa a significar la A com es la E, e assò es per so car la R contén en sí contraries coses de la B e C e D, per que no pot tam bé significar la A com la E la significa qui no conté en sí nulla contrarietat de la B e C e D; e com la R significa falses demostracions de la A per so com contén[1] so que reeb de la K e la L e la H, adoncs no es tan contrariosa significacio a la A com es la I; e assò es per la composicio en la qual es la R ab la B e C et D, car pus fortment es aparellada la I a significar falsetat per so car no conté de la primera figura mas dues letres tan solament, so es a saber B e C, que no es R qui totes les letres de la primera figura contén en sí metex. On, com assò sia enaxí, doncs com hom sab membrar e entendre aquesta figura per entencio que ador vostra veritat, adoncs es hom adorant e contemplant vos segons que la R conté de la A per la E, e defall hom a adorar e contemplar vostra veritat segons que la R contén de la I e la N.

16. *Amorós Senyor ple de gloria e de benediccio!* Com la ànima sia substancia simple unida simplement de memoria e enteniment e volentat, la qual unió es dita simple a esguardament de la composicio del cors unit de .iiij. elements per una manera diverses e per altra contraris la .j. al altre, per assò, *Sènyer*, la memoria e lenteniment el voler en la primera figura simplement afiguren la E qui do significacio de la A, la qual simplicitat conté la E en sí per so car concordadament[2] es unida de la B e la C e la D. On, per assò la E ha vertut e noblea e honrament sobre la I e la N e la R, car tota via es vertaderament significant la A sens nulla falsa significacio. ✠ 17. La raó e la occasió, *Sènyer*, per la qual la E es sobre tots los altres significats, es per so car no es composta de coses contraries e es composta de coses diverses concordants, so es a saber, la B e

1. A, enten.—2. A, concordament.

la C e la D; e la raó e la occasió per que la I ni la N ni la R no an la noblea de la E en significar la A, es per so car totes .iiij. les figures son compostes de coses diverses e contraries, e per so com contenen en lur diversitat contrarietat no poden aver la simplicitat de la E continents contrarietats. On, enaxí com los .iiij. elements en los vejetables e en los animals enjenren e corrompen formes e son contraris los uns als altres, enaxí les .iij. figures per una manera donen de la A vera significacio e per altra manera ne donen falsa significacio. ⁂ 18. Qui vol entrar, *Sènyer,* en lencercament de veritat, cové que primerament encerc la A ab la E,[1] e si tant es que no la pusca atrobar ab la E encerc la ab la I o ab la N o ab la R, e si la A atroba en la E no cal a ell duptar e cové que encontinent aferm so que la E significa de la A, e si la A atroba[2] en neguna de les .iij. figures, cové que aferm la significacio esser vera entrò que la aja asajada e temptada en la primera figura; car si en neguna de les .iij. figures hom aferma[3] veritat, puría esser enganat per los falsos significats qui en elles[4] falsament hi son demostrats e per los vers significats qui son en les .iij. figures amagats. On, com assò sia enaxí, doncs qui ha entencio que encerc vostra unitat per esta manera per raons necessaries, doncs[5] sa entencio se forma es figura en oracio e contemplacio, la qual fa hom per esta art e manera de la vostra veritat divina.

19. *Misericordiós Senyor sobre totes misericordies!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que possibilitat e impossibilitat pus fortment es significada en la primera figura que en les .iij. figures, car aitant com es feta més de concordansa e de conveniencia en la primera figura que en les altres figures, daitant possibilitat e impossibilitat se demostren mills a la E que no fan a la I ni a la N ni a la R: car en axí com la forma se corromp per desordonat sob-

1. A, e la .e.—2. A, a atrobada.—3. E, afermaua —4. E, els.—5. E adoncs.

ject, en axí los significats qui son en les .iij. figures amaguen veritat e signifiquen falsament falsetat en les coses qui son possíbols e impossíbols. ❧ 20. On, com assò, *Sènyer,* sia en axí, doncs enaxí com a mirall dreturer qui tota hora dreturerament demostra la forma, enaxí la E dretureramenț demostra la A membrant e entenent e volent en la A les coses qui en ella son possíbols e impossíbols; mas enaxí com la fulla del arbre qui a tots vents se gira, enaxí la I e la N e la R se giren a tots significats qui vertaderament o falsament signifiquen les possibilitats e les impossibilitats qui son en la A: on, per assò alcunes de vegades afermen que so qui es possíbol sia impossíbol. On, per esta manera està lenteniment embargat que nos pot acòrrer en les .iij. figures a conèxer de ver en ver qual cosa sia possibilitat e impossibilitat en ella, e per aquesta innorancia aital la A es innorada per lenteniment. ❧ 21. On, com assò sia en axí, doncs per assò es significat, *Sènyer,* e demostrat al humà enteniment que per corrupcio del primer peccat les .iij. figures se son enjenrades en esta vana[1] vida mundana, les quals no foren si peccat no fos; car per la primera figura fora la ànima tan endressada a membrar e a entendre e a amar la A, que la E no pogra esser privada per la I ni la N ni la R, la qual I e N e R priven la E de la humana pensa com hom aferma A en la impossibilitat qui es possibilitat e aferma hom A en la possibilitat qui es impossibilitat. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com hom sab aver conexensa de totes estes coses per entencio de conèxer la A, adoncs es hom aparellat e endressat a contemplar e a adorar la vostra gloriosa veritat divina.

22. *Ah ver Deus gloriós qui beneyts quius volets!* Qui vol aver sciencia e saviea en alcuna cosa cové, *Sènyer,* que aprena la primera figura; car com les .iij. vertuts de la ànima sacorden es convenen entre elles metexes, adoncs la

1. E, manera.

E es aparellada e endressada de significar a hom so que demana de la A: car axí com largenter ha aparellament com de la materia del argent aduga en actu les formes qui en ella son potencialment e aquest aparellament ha per la B e la C e la D en la primera figura, enaxí qui ama aver sciencia sapia apendre per la art e la regla e la manera de la primera figura per la qual les formes de sciencia qui potencialment están en la C poden esdevenir en actu. ✻ 23. *Vertuós Senyor!* Molts homens son qui amen aver sciencia per la M o per la I e cuyden apendre per la tersa figura o per la quarta, e car la .iij.ª e la quarta figura son compostes de contraris, per assò cuiden apendre la A qui está en sciencia e no la poden apendre per so car la N e la R an defalliment a demostrar actualment les formes potencials qui estàn en sciencia. On aquests aitals qui amen saber e nol poden aver, defallen per la K qui A ublida e defallen per la L[1] qui A innora en la primera figura: on, per assò com amen apendre e no poden apendre cuyden se que sien compliccionats de tan gros enginy que apendre no pusquen. On, per assò atroboexen a lur natura lo defalliment qui es en ells per la tercera figura e per la quarta qui fa a ells impossíbol la sciencia qui es possíbol cosa a saber per la primera figura. ✻ 24. *Divinal Senyor!* Molt hom està en la segona figura e en la tercera qui ama e desama sciencia; car en quant la M ama la A que K ublida e L innora, ama les formes qui potencialment estàn en sciencia per les quals A es demostrada per la E; mas car H desama los estruments e les arts que F[2] membra e G entén, per los quals estruments les formes potencials de sciencia venen en actu en la E, per assò los homens qui amen sciencia per la .iij.ª figura la desamen per la segona, e car lur voler es compost de la M e la H, per assò no poden adur de potencia en actu so que amen dentrò ques

1. A,E, per la .g.—2. A, que .m.

muden a la primera figura. On, com assò sia enaxí, doncs tots aquells qui amen A e saben amar la art per la qual A poden conèxer e aver, son adorants e contemplants la vostra veritat gloriosa.

25. *Homil Senyor misericordiós ple de pietat e de mercè!* Entellectualment entenem que la primera figura es sobjecta a la A com se demostra per raons necessaries, e la tercera figura es sobjecta a la A com es demostrada per fe e per raons necessaries. On, com assò sia enaxí, doncs los uns crestians an conexensa per la primera figura de la vostra trinitat gloriosa per necessaries raons, e los altres nan conexensa per fe. On, com los crestians no pusquen demostrar vostra trinitat per raons necessaries sino per la E, per assò com los infeels volen aver conexensa de vostra trinitat per la I o la N o la R, ni los crestians la poden demostrar per raons necessaries en les figures on los infeels la volen[1] conèxer ni los infeels en neguna daquelles figures no an poder que de vostra trinitat ajen conexensa. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Enaxí com en los vexells sensuals les unes coses hi embarguen les altres que no poden totes caber en ells, enaxí en los vexells entellectuals de les .iij. figures les unes entellectuals embarguen les altres a aver conexensa de la A. On, com en la E pot més caber de la A que en la I ni la N ni la R per so car la E no es de coses contraries e son ho la I e la N e la R, per assò, *Sènyer*, los crestians qui tota la E an mester a conèxer la vostra trinitat, no la poden demostrar per necessaries raons sino ab la E. On, per assò la A de vostra trinitat nos pot demostrar per necessaries raons a aquells qui la volen conèxer per la I o la N o la R: car enaxí com lome ha mester tota sa forsa a levar un gran fex, enaxí tota la E es mester a conèxer la A de la vostra trinitat. ✠ 27. On, com linfeel qui es en la N e vol conèxer la A de la vostra

1. A, qui le uolen.

trinitat e pren de la I e la R, adoncs ha embargament a conèxer so que vol saber; mas si ell se mudava de la N a la E, adoncs poría saber en la E la A que no pot saber en la N ni en la I ni en la R; e per assò car ell erra en la art e en la manera per la qual la A no pot conèxer, atribuex a la A so qui no es en ella e nega so qui es en ella. On, aquest aytal es axí com aquell qui diu que esser es no esser e no esser es esser. On, com hom vol als infeels demostrar la A per la N pus que ells no la volen entendre en la E, adoncs los infeels per so car contenen de H en desamar vostra trinitat, no la volen conèxer sino per raons necessaries o en la segona figura o en la quarta; e car aquesta cosa a mostrar sia impossíbol, per assò la A es amagada a la K e a la L e es desamada per la H. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com hom sab conèxer totes estes coses damundites per entencio dadorar e contemplar vostra sancta trinitat, adoncs es hom adorant e contemplant vostra veritat vertuosa.

28. *Ah Senyor qui sots cumpliment de mes amors e consolacio de mes langors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que alcuns crestians adoren e contemplen per la primera figura vostra encarnacio gloriosa e altres la adoren e la contemplen per la tersa figura. On, aquells qui la A de vostra encarnacio adoren e contemplen per la E, an major mèrit en lur oracio per una manera, e aquells qui la A contemplen ab la N, an major mèrit per altra manera; car com la B e la C e la D adoren e contemplen vostra encarnacio, adoncs la E ha major abundancia de adorar e de contemplar per la B e la C e la D que no ha la N tan solament per la M. On, per esta manera la E es major que la N; mas car la M vol amar vostra encarnacio la qual la K no pot membrar ni la L no pot entendre, per assò la M de la N ha major mèrit en amar que no ha la D, e la B e la C an major mèrit que la K e la L. ✠ 29. *Vertader Senyor!* Com los infeels sesputen es contrasten ab los cres-

tians qui vostra encarnacio adoren e contemplen en la N, adoncs los infeels demanen raons necessaries e no volen adorar ni contemplar la A de vostra encarnacio en la N; e car aquells crestians no saben donar ni poden donar per la N raons necessaries a demostrar la A, per assò los infeels an opinió que A no sia en vostra encarnacio; e com les infeel, *Sènyer*, sesputen ab los crestians qui la A de vostra encarnacio veen ab la E, no volen los infeels reebre les necessaries raons en la E per so car contenen de la I e la N e la R. On, per assò son axí com lome cech qui no pot reebre resplandor del sol: on, per assò alterejas lur voler contra la A e reeb forma de H e lur memoria reeb forma de K e lur enteniment de L e an opinió que la A no sia en la vostra encarnacio gloriosa. ✠ 30. On, beneyta e glorificada e adorada e contemplada sia, *Sènyer Deus*, la vostra veritat acabada la qual avem adorada e contemplada per sensuals figures e per entellectuals: car enaxí com lo philosoph[1] en lo libre *De Cœlo*[2] *e Mundo* per figures sensuals encercava les entellectuals, enaxí nos per les sensuals figures contemplam vostra veritat entellectual. On, enaxí com per estes .iiij. figures hom ha conexensa de vostra veritat divina, enaxí per estes .iiij. figures pot hom aver conexensa de la veritat qui es en les creatures. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol atrobar ni conèxer ni amar veritat aja conexensa de les .iiij. figures damundites a gloria e a laor e a reverencia de la vostra sancta gloriosa veritat divina.

1. E, philasof *(passim)*. — 2. A, de selo.

¶ CAP. 332. *Com hom adora e contempla la excellent senyoría que nostre Senyor Deus ha sobre totes creatures.*

H Deus .j. singular, Pare de tots pares, Senyor de tots senyors! Qui vol adorar e contemplar la vostra sancta senyoría gloriosa, cové que hom sapia afigurar la oracio e contemplacio sensualment e entellectual, e enaprés que hom aurà adorat e contemplat, que hom la oracio sensual e entellectual sapia observar en la tercera figura doracio, e com hom aurà ordonades e endressades totes .iij. les figures doracio, cové, *Sènyer,* que hom ador vostra sancta senyoría en vostra unitat gloriosa e en vostra trinitat sancta e en vostres vertuts acabades. ✠ 2. Com hom aurà ordonades e endressades ses vertuts sensuals e entellectuals a adorar e a contemplar la vostra sancta senyoría, cové, *Sènyer,* que hom elesca e triu alcuna cosa en les creatures ab la qual aja endressament a adorar vostra sancta senyoría; car com hom sobre comensament o creacio o predestinacio o recreacio o alcuna altra cosa sab adorar e contemplar vostra senyoría, adoncs vivifica sa ànima avent conexensa e remembrament e amor a vostra sancta senyoría. On, per assò nos proposam adorar e contemplar vostra senyoría ab figures sensuals e entellectuals e ab predestinacio, e assò fem per tal que molt puscam membrar e entendre e amar vostra senyoría; car on més hom la remembra e la entén e la ama, més la adora e la contempla. ✠ 3. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs per tal que molt ferventment e devotament e honorificadament puscam adorar e contemplar vostra senyoría,

per assò posam e deym que la vostra senyoría sia A e la significacio de la A sia B, e posam que predestinacio sia C e D sia significacio de C e E sia oracio e contemplacio, e posam que F sia lo vostre poder e G sia vostra saviea e H sia vostra volentat e I sia vostra dretura e K sia vostra misericordia e L sia vostre acabament, e posam que M sia la memoria e lenteniment e la volentat del contemplador qui per esta art e manera preposa e vol adorar e contemplar la vostra honrada senyoría e vol donar conexensa de predestinacio, la qual per innorancia tant hom desija e treballa, los quals homens poden aver endressament e repòs si an conexensa de predestinacio segons que es demostrada e significada per les damundites figures. *

4. *Resplandent lugor per la qual resplandexen e lúen totes lugors!* Qui vol adorar e contemplar la vostra sancta senyoría divina cové, *Sènyer,* que primerament meta la B en la M, lo qual entrament fa la B en la M ab la F e G e H e I e K e L; car totes aquestes vertuts afiguren a la memoria e al enteniment e a la volentat la B qui significa e demostra la excellencia e la noblea de la A. On, aitant com hom vol metre la B en la M ab la F e G e H e I e K e L, daytant la M reeb gracia e benediccio de la B qui li demostra e li significa la A per tal que la ànima dome

* Taula dels signes d'aquest capitol

A	Senyoría de Deu.	N	Superficie en que nos habitam.
B	Significació de A.	O	Superficie dejús nos.
C	Predestinació.	P	Possibilitat.
D	Significació de C.	Q	Impossibilitat.
E	Oració i contemplació.	R	Lloc subirà.
F	Poder de Deu.	S	Lloc jusà.
G	Saviesa de Deu.	T	Moviment.
H	Voluntat de Deu.	X	Ponderositat.
I	Dretura de Deu.		
K	Misericordia de Deu.		
L	Acabament de Deu.		
M	Memoria enteniment e voluntat.		

sia adorant e contemplant la vostra senyoría divina. ✠ 5. Car com la M[1] membra, *Sènyer*, e entén e ama la F, adoncs la B significa e demostra tan fortment la A en la F e la F en la A, que la M membra e entén e ama tan gran senyoría e tan gran poder que la M se membra e sentén termenada e finida e compresa que no pot a tanta de senyoría ni de poder[2] bastar a adorar ni a contemplar com la B lin significa e lin demostra. On, per assò la M no pot membrar ni entendre que nulla senyoría ni null poder sia sobre vostra senyoría e vostre poder. On per assò lo voler adora e contempla la A e la F amant de tot lo poder de[3] la M. ✠ 6. Com la M ab la F ha adorada e contemplada la A e puxes la adora e la contempla ab la G, adoncs crex e multiplica la M a reebre gracia e benediccio de la B com sia adorant e contemplant la A; car tan gran es la vertut que la M ha en membrar e entendre e voler vostra acabada saviea, e tant es la M agraciada per so car ha contemplada la A ab la F, que adoncs membra e entén e ama tanta de saviea en la A, que la B demostrant la A a la M, la M se remembra e sentén que no basta a membrar ni a entendre tota la A, per lo qual remembrament e enteniment que la M ha en sí metexa sesforsa aitant com pot de reebre so que pot reebre de la B membrant e entenent e amant so que la B li demostra de la A ab la G: car enaxí com sensualment mostra hom ab lo dit alcuna cosa a altre, en axí la B entellectualment mostra ab la G la A a la M.

7. *Maravellós Senyor qui sots dousor sobre totes dousors e valor sobre totes valors!* Com hom met la B en la M ab H, adoncs la M reeb so que la B significa de la A ab la H. On, adoncs la M membra e entén tanta damor que no pot bastar a reebre tot so que la B ab la H significa de la A; car com la M remembra e entén e ama so que ha reebut de la B ab la F e G e H de la A, adoncs la M membra e

1. A, con la .n. –2. E, ni a tant de poder.—3. A, manca *de*.

entén que vos amats tot bé e desamats tot peccat, e los bens on majors son més los amats, e los mals on majors son més los desamats; e tot assò significa la B a la M ab la F e la G, que en la H no pot aver nulla alteracio ni null accident si bé la H ama més lo major bé e desama més lo major peccat; car tant reeb la M de la F e la G, que per assò entén la B qui mostra que la A pot e sab e vol tant amar e tan acabadament que majoría de bé ne de mal no pot alterar la H. ✠ 8. *Eternal Senyor!* Com hom met la B en la M ab la I, adoncs la B demostra a la M[1] la A ab la I en tan gran acabament de dretura, que totes quantes creatures son son per la I dretureralment jutjades. On, com la M remembra e entén so que la B li ha demostrat de la A ab la F e G e H e so que li demostra ab la I, adoncs sumple[2] la M tan fortment de so que la B li demostra de la A, que en sí metexa remembra e entén que no basta a membrar ni a entendre tota la I: on, per assò la M, *Sènyer*, membrant e entenent e volent sesforsa aitant com pot a reebre so que la B li demostra de la A ab la I, e assò fa per tal que molt assiduosament e molt fortment pusca adorar e contemplar la vostra senyoría vertuosa. ✠ 9. *Humil Senyor!* Com hom met la B en la M ab la K membrant e entenent e amant la M la K, adoncs la B demostra a la M la A. On, com la M membra e entén so que la B li ha mostrat de la A ab la F e G e H e I, e com la M membra e entén so que li mostra la B ab la K de la A, adoncs la M membra e entén tanta de misericordia en la A, que no pot membrar ni entendre tant com la B pot significar de la A si era creatura qui tota la significacio pogués reebre. On, com la M es membrant e entenent e amant totes estes coses, adoncs es adorant e contemplant la vostra sancta senyoría divina.

10. *Ab franc Senyor ple de pietat e de mercè!* Com hom met la B en la M ab la L, adoncs la B demostra ab la L

1. E, demostra la .m. — 2. E, somple.

la A a la M.[1] On, com la M remembra e entén so que ha remembrat e entès de la A ab la F e G e H e I e K, e com remembra e entén so que la B li demostra de la A ab la L, adoncs, *Sènyer*, la M reeb en son remembrar e entendre e voler tanta de gracia del vostre acabament gloriós, que membrant es que la A ha acabat e complit e benahuirat son remembrar e son entendre e son voler. On, per assò la M s'esforsa aitant com pot de adorar e contemplar la A ab totes les forses de ses vertuts potencials e actuals. ⁂ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo mirall representa a la bella dona la figura de sa cara, per la qual representacio sensual la dona ha occasió de membrar e entendre e voler sa bellea, enaxí la M es occasionada de membrar e entendre e amar la A com la B li representa la A ab la F e G e H e I e K e L. On, com la M entellectueja so que reeb de la B per les damunt dites figures ab les quals la A es significada, adoncs membra e entén e ama la ànima en vostra senyoría tant de poder e saber e voler e dretura e misericordia e acabament, que lo voler de la M no ama altra senyoría sino la vostra, ni altra senyoría no membra ni entèn digna ni covinent sino la vostra, ni neguna senyoría no es par ni egual ni semblant ab la vostra en poder ni saber ni voler ni dretura ne misericordia ni acabament. ⁂ 12. On, dementre, *Sènyer*, que la M adora e contempla per esta manera la A, adoncs la M tempta e asaja si ab la D la C porà tant metre en[2] la M de la F e la G e la H e la I e la K e la L com la B met la A en la M ab la F e G e H e I e K e L. On, aquesta tempttacio e asag fa la M per tal que pusca membrar e entendre si la E es tan noble per la D com per la B; car si la D embarga la E que no pot aver tan gran vertut per la C com per la B en metre en la M la F e la G e la H e la I e la K e la L, la B demostra a la M que la D dona alcuna

1. A, a la .l. la .a. ab la .m.—2. A, ab.

falsa significacio de la C per la qual la E no pot multiplicar en tant[1] per la D com fa per la B.

13. *Senyor qui sots cumpliment de tot bé e acabament de ma fe!* Dementre que la B significa la A a la M, la D significa la C a la M. On, com la M reeb abdues les significacions, adoncs membra e entén que la D en quant nos embarga la B a significar la A, e la B embarga la D a significar la C. On, dementre que la M està en esta manera embargada e no sab[2] a qual significacio saclín nes gir, adoncs recorre a la F per tal que ab ella sajut contra la D qui li embarga la B; e com la M ses ajudada ab la F, adoncs la B e la F vensen e apoderen la D, per lo qual vensiment C priven del remembrament e del enteniment de la M. ✠ 14. On, dementre que la D es vensuda en esta manera, la M remembra e entén la G la qual torna la C e la D en la M per raons necessaries. On, com la M remembra e entén la F e la G per la B egualment en la A, adoncs la M está embargada e embarbesclada[3] e no sab a qual saclín nes gir o a la B o a la C;[4] car la B es contra la C e la C contra la B en significacio segons nosaltres, e cascuna contrarietat es vera per raó necessaria. On, dementre que la M està en aquest empatxament, la M remembra e entén la vostra substancia gloriosa, e per lo remembrament e enteniment que ha de vostra substancia e de la B e la C e la F e la G, cau en son remembrament e en son enteniment demostracio de vostra sancta trinitat vertuosa e de vostra sanctificada encarnacio gloriosa. ✠ 15. On, dementre que la M, *Sènyer*, veu e aperceb la significacio per raons necessaries, adoncs comensa a membrar la H per la qual la demostracio de vostra trinitat e de vostra encarnacio se demostra a la M pus declaradament; car si la F es acabat poder e la G es acabada saviea e la H es acabada amor en la A, de necessitat es que la F e la G signifiquen a la M diver-

1 A, quant.—2. E. nos sab. – 3. E, enbarblescada.—4. A, o la .b. o la .c

sitat de proprietats en la vostra essencia gloriosa, la qual diversitat son les .iij. persones divines; car si diversitat no era en la substancia de persones, la D no poría dar significacio per la G contra lo significat que la B dona per la F. On, car la B e la F donen una significacio e la G e la D ne donen altra, per assò la M aperceb diversitat de proprietats en vostra substancia. On, dementre que la M aperceb aquesta differencia, la H significa a la M concordansa e unió dabdues les diverses proprietats, per la qual concordansa e unió aperceb la M la tercera persona. On, dementre que la M ha reebuts[1] tots aquest significats, adoncs la vostra encarnacio se representa a ella segons que a avant provarem e direm.

16. *Honrat Senyor qui honrats vostres amadors!* Dementre que la M ha cullides[2] totes les significacions damun dites, adoncs reté e serva aquelles en àbit e puxes giras a cullir e a reebre més significacions per tal que mills se pusca acordar e ajudar de la D: on, per assò membra e entén I qui es vostra dretura la qual es contra la D e la D es contra la I segons la M; car dementre que la M entén D no entén I, e dementre que entén I no entén D. On, com la M no pusca ni gos negar I a la B[3] ni gos negar D a la G, per assò la M sesforsa aitant com pot com culla e reeba més de significats que no reeb e que no ublit ni menysconega los significats reebuts. ✠ 17. Dementre que la M està axí torbada e tribulada e perillada e no sab a qual saclín nis gir o a la B o a la D, recorre a la K e troba la B qui la significa en la A e atroba que la D la priva de la A: on, per so la M nos sab ques fassa ni qual consell se prena. On, dementre que la M es axí embargada e empatxada que no gosa afermar ni descreure ni negar, tornas a sí metexa e membra e entén sa froveltat e sa mesquinea, e la volentat creu que la F e la G e la H e la I e la K son en la A

1. E, resebudes.—2. E, colides.—3. A ab la .b.

segons que la B significa, e que la D es en tal esser que la G no ha menys ni més en la A que la F e H e I e K; mas aquell esser la M no sab membrar ni entendre per so car la L no es tan acabadament en la M com es en la A. ❧ 18. Dementre que la volentat de la M creu e aferma per fe totes aquestes coses, la M membra e entén que en axí es com la volentat ho creu. On, dementre que la M fa son poder en son membrar e entendre e voler, adoncs la B demostra la L a la M en la A: on, per assò la L concorda e endressa la M en son membrar e entendre e voler demostrant lo coveniment[1] e la concordansa de la F e G H I K en la A: on, per aquesta concordansa e per aquesta significacio endressada la M reeb gracia e benediccio de la A per la B, per la qual gracia e benediccio ha conexensa de la C.

19. *Dreturer Senyor en totes coses!* Com la M met dintre sí metexa la B e la F e G e H e I e K e L, e gita de sí metexa la C e la D, adoncs membra e entén la L en la A; e com la M torna e met en sí la C e la D, adoncs no pot entendre en la A la L. On, dementre que la M en esta manera està, adoncs guarda qual significacio es pus forts e pus noble e mellor, o aquella que la B dona de totes les letres o aquella que la D dona contra totes les letres. On, com la M se remembra que la B dona e la D toll, adoncs la M membra que esser e acabament se covenen e sesguarden , e que no esser e defalliment se covenen: on, per assò la M membra e entén que molt pus digna cosa es que saclin a afermar so que la B demostra per acabament, que so que la D nega ab privacio dacabament e ab esser on es defalliment. ❧ 20. Dementre que la M vol descreure a la D e vol afermar a la B so que per totes les letres significa de la A, adoncs comensa a membrar e a entendre que si nega e descreu la D, que creurà e afermarà contra la G e

1. E, comensament: M, *principium*.

atribuirà a la G privacio de la L. On, dementre que la M assò membra e entén, adoncs se comensen a afigurar dues significacions contraries a la M: la una es que la D significa per la E que pus A e B e F e H e I e K no ajen L, que G no aja L; lautra significacio es que pus D no pusca significar C ab la G, la L no es en la G, e si la L no es en la G no ses en neguna de les altres letres. On, dementre que la M està enfre abdues[1] aquestes contraries significacions e per la contrarietat daquelles està en molt gran perill, adoncs recorre a totes les letres qui son de la E dentrò a la M e demana delles gracia e ajuda e benediccio. ✠ 21. On adoncs vé la F ab poder e la G ab saber e la H ab amor e la I ab dretura e la K ab misericordia e la L ab acabament, e ajuden a la M tan fortment tro que entén[2] que la F pot tant e la H ama tant la L en la G per la I e la K, que la C ni la D no poden privar la L de la G, car si ho fayen major sería la C e la D en no poder e voler que la F e H; e si assò era[3] enaxí, doncs la C e la D e la G tan solament seríen deu, lo qual deu privaría de A e F e H e I e K e L. On, com assò sia impossíbol, doncs per esta impossibilitat la M membra e entén la possibilitat actual, la qual es esser deus acabat en poder e en saber e voler e dretura e misericordia. On, com la M ha reebuda aquesta significacio, adoncs es consolada e ajudada e endressada per la B e es estorta als perills e a les falses significacions que la D dona de la C, conexent la M les falses significacions esser falses e les veres significacions esser veres les quals la D dona de la C.

22. *Poderós Senyor sobre tots poders!* Com predestinacio sia questio tan enujosa que a penes se pusca hom partir della ni pusca hom fugir als treballs que dona, per mills a declarar e a demostrar la frevoltat de predestinacio covè, *Sènyer,* que encara afigurem a la M altra figura

1. E, enfram.ij.es — 2. A, tro enten. — 3. A, e si o era.

per tal que mills pusca aver conexensa de la C: on, per assò posam e deym que aquesta figura sia la terra qui està en lo mig del firmament, e posem que N sia la superficients en que nos habitam, e posem que O sia la superficients de la terra dejús nos, e posem que P sia possibilitat e Q sia impossibilitat e R sia loc subirà e S sia loc jusà e T sia moviment e X sia ponderositat.

✠ 23. On, deym, *Sènyer*, que com hom sensualment aurà feta la dita figura, encontinent cové que entellectualment hom la meta en la M. On, com la M membra e entén la N, adoncs entén P la qual li significa que la X en la T se mova de la R a la S e de la N a la O, e com la N membra e entén la O e sublida de la N e pervertex la R en S e la S en R, adoncs se gira e senversa tota la figura en la M e la Q saltereja en la P e la P en la Q: on, per assò la M entén que la X en la T se mova de la O a la N. On, dementre que la M per esta manera ha girada e enversada la figura e ha convertides les unes letres en les altres, adoncs membra e entén sí metexa alterada e girada sens que la terra ni la N ni la O segons veritat nos muda ni saltereja. ✠ 24. On, dementre que la M membra e entén en esta manera, adoncs la B li demostra la A e la D li demostra la C: on, per assò la M entén que enaxí com ella pren una natura a entendre e a membrar com membra de la N dentrò al mig loc de la figura e altra natura pren a entendre com membra del mig loc de la terra dentrò a la O, enaxí pren un enteniment com la B li demostra la A ab la F e la G e la H e la I e K e L, e altra natura pren a entendre com entén per la D la C demostrada per la G. On, dementre que la M entén sí metexa enaxí, adoncs aperceb e conex que jassía que ellas mut e saltereg es convertesca de .j. enteniment en altre, que per tot assò la C no ha poder de pri-

var de la A la F ni la G ni la H ni la I ni la K ni la L, axí com la alteracio de la P e Q e R e S qui no priven ni alterejen la X ni la T ni la N ni la O.

25. *Celestial Senyor qui sots gloria de totes glories e amor de totes amors!* Enaxí com paraula e enteniment se contrasten com paraula diu contraries coses de so que lenteniment entén, enaxí, *Sènyer*, la B e la D se contrasten com la B dona contraris significats de la C e la D los dona de la A. On, enaxí com enteniment conté en sí més veritat que paraula per so car la paraula es sensualitat e lenteniment es entellectuitat, enaxí la M més membra e entén per la B que per la D, car per la D no entén sino la G e la C, e per la B entén la A e la F e G e H e I e K e L; e car la M més reeb de gracia per la B que per la D, per assò la E més sestén e sexampla es fortifica a adorar e a contemplar per la B que per la D. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Com esposicio literal sia de natura sensual e com esposicio espiritual sia de natura entellectual, e com la D so que significa de la C sacost a esposicio [1] literal, e com la B so que significa contra la C sacost més a esposicio espiritual que literal, e car la M sia en sa simple natura cosa entellectual, per asssò, *Sènyer*, molt mills sens tota comparacio se cové la B ab la M que la D. On, com la M se remembra e sentén per esta manera, adoncs membra e entén que per la B fruex més en la A en membrar e entendre e voler, que per la D qui la costreny e la embarga a membrar e entendre e amar en la A. ✠ 27. On, enaxí com lome savi sacosta pus volenter [2] a aquells qui major bé li fan e fug als treballs quil turmenten, enaxí la M per tal que pusca esser bé fundada e bé pusca esser gran e ampla en la E, recorre a la B e fug a la D qui minva e afrevolex la E com la M se gira a la D e fug a la B. On, per assò, *Sènyer*, qui es vostre servidor e vostre contemplador per gracia vostra fassa fer tot son poder a la M

1. E, esputacio.—2. E, uolenters.

a adorar e contemplar la vostra senyoría gloriosa ab tota la forsa de son remembrament e enteniment e voler membrant e entenent la B e ublidant la D.

28. *Deus .j. poderós savi amorós!* Com la M per la D aja membrat e entès que la vostra sancta unitat es en trenitat de persones, segons que ja avem provat, per assó, *Sènyer,* la M reeb so que la D li demostra ab la C de la vostra sancta trinitat gloriosa; e com la M ha reebuda la D per aquesta entencio, adoncs la M encerca en so que la D li significa de vostra trinitat qual es aquella persona qui près carn de la verge gloriosa nostra dona Sancta María. On, com la M membra e entén que la G tan solament dona demostracio de la C e que la F e la H en poc ni en molt no signifiquen la C dementre que la M membra e entén la F e la H en la A, adoncs la M membra e entén que la sancta persona del Fill sencarnà tan solament. ✱ 29. Car en so que lo Fill es significat per la G e lo Pare per la F e lo Sant Espirit per la H, e en so que la G tan solament significa la E, per assò la M entén que aquella persona significada per la G es la persona qui sencarnà; car en so que la encarnacio es tan gran raó a la M que multiplic en sí la E per amor de la encarnacio, per assò la M si bé la D li significa la C, per tot assò nos minva en la E; e assò es per gran encarregament e per la gran obligacio en que la M es caúda[1] per la encarnacio. ✱ 30. Car si fos cosa, *Sènyer,* que la M pogués membrar e entendre que ella fos predestinada a dampnacio, per tot assò no fora escusada a privar de sí la E per la C, e assò es per la gran raó que ha de adorar e contemplar la vostra gloriosa encarnacio menyspreant la forsa de predestinacio. On, com la M per esta manera membra e entén que lo Fill sencarnà, per assò la E adora e contempla lo Fill qui per proprietat e per saviea sencarnà, e adora e contempla lo Pare qui per po-

1. E, causa.

der e adora lo Sant Espirit qui per voler foren a la encarnacio que près lo Fill ab la[1] sancta proprietat divina.

¶ Cap. 333. *Com hom adora e contempla en nostre Senyor Deus la sua sancta humilitat gloriosa.*

H *Deus savi sobre tots sabers, ab Deus forts sobre tots poders!* Qui vol adorar e contemplar la vostra humilitat gloriosa, cové que la sapia adorar e contemplar per les .iij. figures doracio en la vostra simple unitat[2] e trinitat e en les vostres glorioses vertuts; car si hom, *Sènyer,* adorava e contemplava vostra unitat negant vostra trinitat, o adorava[3] vostra trinitat e negava vostra unitat, o si hom adorava alcuna o alcunes de vostres vertuts e negava les altres, aitant com per una manera adoraría e contemplaría, aytant per altra manera sería contrari a oracio e a contemplacio. ✠ 2. *Honrat Senyor amorós!* Qui vol ardentment e ferventment adorar e contemplar vostra beneyta humilitat sancta, cové, *Sènyer,* que fassa figures sensuals per tal que ab elles pusca hom pujar son remembrament e son enteniment e son voler a les figures entellectuals: car enaxí com hom ab les figures entellectuals sendressa a les sensuals, enaxí sendressa hom ab les figures sensuals a les entellectuals. ✠ 3. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs posam e deym que A sia la vostra humilitat gloriosa e B sia affermacio de la vostra humanitat vertuosa e C sia negacio de vostra humanitat amorosa e D sia significacio de B e E sia significacio de C e F sia me-

1. E, ab sa: M, *in sua.*—2. E, humilitat.—3. A, adorant.

moria e G sia enteniment e H sia volentat.* On, com hom aurà afigurades aquestes figures, adoncs covè que hom meta D e E en la F e la G e la H per tal que hom veya e conega la A si es significada en major noblea e en major vertut o per la B o per la C, e qual que letra[1] do major significat de la A, covè que aquelles sien afermades e les altres sien negades.

4. *Eternal Senyor sens fi e sens comensament, acabat en tot acabament!* Entellectualment entenem, *Sènyer,* que vos sots sobre totes creatures gran e poderós e savi e volenterós e dreturer e misericordiós e senyor e maestre e benfactor, e sens vos no puría esser nulla creatura creada ne observada ne beneficiada, e la vostra sancta deitat tan solament es infinida e incompresa e totes les altres coses son finides e dins[2] certa quantitat compreses e termenades. ✠ 5. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs com hom met la A en la F e la G e la H, adoncs la F membra e la G entén que la A sumilía a assò qui es dejús ella donant la A a les creatures gracia e benediccio e vertut. On, aytant com la A sumilía a les creatures en crear e ordonar e beneficiar e perdonar a aquelles, daitant la F la pot membrar e lenteniment entendre e la volentat amar. ✠ 6. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol entrar, *Sènyer,* en est encercament de conèxer vostra gran humilitat gloriosa, covè que encerc e demàn a la memoria e al enteniment com donen demos-

* Taula dels signes d'aquest capitol

A	Humilitat de Deu.
B	Afirmació de la humanitat de Jhesu Christ.
C	Negació de la humanitat de Jhesu Christ.
D	Significació de B.
E	Significació de C.
F	Memoria.
G	Enteniment.
H	Voluntat.

1. E, de les letres.—2. A, dita.

tracio de les coses altes e excellents, [e] de les coses baxes e vils e mesquines, per tal que hom pusca conèxer la A quis humilía de les coses altes e excellents a les coses vils e baxes per honrar e agraciar aquelles; car aitant com la F pot membrar e la G pot entendre les coses altes e nobles e les coses vils e baxes e culpables, daitant poden la F e la G apercebre la A qui de les altèes sumilía a les coses frevols e mesquines; car daitant com les coses son pus altes e son pus baxes, daitant la A se pot més humiliar del pus alt al pus bax,[1] [e] la H pot més amar la A on la A més pot humiliar.

7. *Senyor ferm inmortal inalterable! Reverencia e honor sia a vos per tots temps:* Car sensualment sentim e entellectualment entenem que no es nulla creatura tan baxa ni tan vil com es home peccador, car més pot hom esser bax per peccat que no pot esser baxa nulla altra creatura per creacio; e assò es per so car home pot per peccat càer de pus alt estament en pijor estament que no fan nulles altres coses. On, com tota la humana especia caygués en Adam per peccat de pus alt estament a pus vil e bax estament, per assò la A se pot humiliar a la humana especia daytant com pot la especia càer de alt en bax. ⁂ 8. On, com la F e la G e la H fruexen de la A ab la B, adoncs la D es contraria a la E per so car la C es contra la B. On, com la F e la G e la H an ab la B fruída la A, adoncs se giren a la C per tal que ab ella la E les fassa fruyr en la A; e car la E es contra la D per la B qui contrarieja la C, per assò la F e la G e la H no poden fruyr en la A ensemps ab la D e la E. ⁂ 9. On, per assò esguarda la F membrant e la G entenent e la H amant la A en la B e la C; e car la B e la C se contrariejen, per assò la F membra e lenteniment entén que la D demostra en la B major la A que la E no demostra la A en la C: on, per assò la F e la G

1. E, baxs *(passim)*.

afermen la B e neguen la C, e la H ama la B e desama la C.

10. *Ah Rey de mon enteniment qui posseyts mon voler!* Com la F membra la A infinida eternal increada, adoncs la D demostra per la B a la F que la A es infenida eternal increada per so car persona divina infinida eternal increada sencarnà en natura fenida comensada creada. On, per assò la F membra per so que la D li dona de la B que la A es infinida eternal, pus que ajusta natura de creador infinida eternal ab creatura fenida comensada. ⁂ 11. On, com assò sia enaxí, *Sènyer,* e la F remembra aquesta maravella tan gran, que cosa infinida eternal increada se vulla[1] humiliar a esser una cosa ab natura finida comensada creada, adoncs membra la altea e la excellencia don la divina natura sumilía a la baxea de la humana natura. On, adoncs la D dona tan gran demostraccio a la F ab la B de la A, que la F se remembra que impossíbol cosa es que ella pogués per nulla altra manera tant membrar en la A com fa ab la D e la B.[2] ⁂ 12. On, com la D ha complida tota la F de la A ab la B, adoncs, *Sènyer,* la F es tan fortment plena e illuminada de la A, que no es boca qui ho pogués dir ni no son ulls qui ho poguessen vèer ni son orelles quiu poguessen oyr.[3] On, per assò la F tota plena e tota agraciada com a vaxell qui es tot ple daygua en lo fons de la mar, adora e contempla membrant la vostra humilitat sancta gloriosa e adora e contempla membrant la vostra encarnacio sancta benahuirada la qual B la F membra[4] que es ull a son membrar la granea e la excellencia de la vostra humilitat vertuosa infinida, sens la qual B la F no agra ulls ab que membrar pogués vostra beneyta humilitat increada.

13. *Vertuós Senyor sobre tota vertut qui sots digne de tot honrament!* Qui vol adorar e contemplar la vostra humilitat

1. E, uolia.—2. M, *quantum B. cum D.*—3. E, ni no son huyls qui pogessen ueser ni no son oreles qui pogessen oir.—4. A, la qual ab la .f. membra: M, *quam F. memorat.*

maravellosa, meta la B en la G per tal que la D demostre a la G la gran humilitat qui es en vos: car enaxí, *Sènyer*, com hom obre sos ulls sensuals per vèer, enaxí la G ha uberts sos ulls entellectuals a vèer la A com la B es en la G e reeb so que la D li demostra de la A. ✠ 14. Car com la G entén lo vostre poder e saber e voler e les altres vertuts, e com la G entén que tota la especia humana era corrumpuda per peccat original, e com la G entén que la persona del Fill sencarná e près de la humana especia natura sancta purificada, adoncs, *Sènyer*, la D demostra a la G tanta dumilitat, que la G entén que no basta a entendre tota la A e entén que sens la D en nulla manera no poría aver tan gran conexensa de la A com ha per la B. ✠ 15. *Gloriós Sènyer!* Dementre que la G fruex per esta manera la A, adoncs la D significa a la G que la vostra humanitat sancta gloriosa sumilià a pobrea e a fam e a set e a treballs e a langors e a greu mort angoxosa per tal quel humà lynatge fos reemut del poder del diable. On, per assò la G entén que tuit nosaltres crestians som molt encarregats et ubligats quens humiliem a treballs e a mort per tal que siam honradors e loadors e servidors de la vostra humanitat gloriosa qui humiliant sí metexa pujà e exalsà e recreà e honrà tots nosaltres. On, com assò sia enaxí, doncs la G entenent totes coses sesforsa aitant com pot com entenent so que la D li demostra de la B sia adorant e contemplant la A.

16. *Alt Senyor sobre totes altèes, ver Senyor sobre totes veritats!* Qui vol adorar e contemplar la A ab la H, meta la B en la H per tal que am so que la D demostra de la B; car com la B es demostrada a la H per amor, adoncs la H ama tant la A que no poría més amar; car aitant com la F e la G fruexen de la A, aitant es ubligada la H que sia amant la A per tal que la A sia adorada e contemplada per la H. ✠ 17. On, com la D demostra tan gran amor per la B, per assò la H ama aitant la A com la B es occa-

sió a la D que per ella demostre la A en gran granea a la F e la G. On, per assò la H es occasionada a amar la A de totes ses forses, e per les forses de la H, la F e la G esforsense de totes lurs forses a fruír la A, e per la gran vigoría en que la F e la G sesforsen a fruyr la A, la H aitant com pot sesforsa a fruyr la A. On, com assò sia en axí, doncs per aquesta manera de contemplacio e doracio la F remembra e la G entén que per altra manera sens aquesta no poríen esser tam bé occasió a la H com amàs la A, ni[1] la H no poría esser per altra manera sens la B occasió a la F e a la G com fruyssen en la A. ✠ 18. On, dementre que la F e la G e la H son axí plenes e compreses de la A, adoncs la F e la G e la H son concordans ensemps a esser contra ergull e vanagloria, e per assò humilíen lome a paciencia e a abstinencia e a consciencia e a veritat e a lealtat e a obediencia e a totes les altres vertuts; car tanta es la gracia que reeben de la A per la B, que negún ergull ni negún vici no pot contra la F e la G e la H com bés tenen e sacorden a adorar e a contemplar e a fruyr la vostra humilitat qui es font e vertut de totes humilitats e de totes benahuyrances.

19. *Senyor qui sots esperansa de mes amors e sots poder de mos poders!* Dementre que la F e la G e la H fruexen la A ab la B; ladoncs[2] la F remembra la C e la H vol temptar e asajar si ab la C e ab la E porà la G entendre tanta dumilitat en vos com entén ab la B e la D. On, per assò la F ublida la B e la H vol temptant[3] la C: on, per assò la B e la D ix[4] de la F e la G e la H. On, dementre que la B e la D priva en la F e la G e la H, e la C e la E son en la F e la H, adoncs la G asaja si porà tan noblement ni tan excellentment vèer la A com faya ab la B e la D. ✠ 20. On, dementre que lenteniment tempta e asaja sí metex per esta manera, adoncs la F remembra que la vos-

1. E, qui.—2. E, adoncs.—3. M, *tentare*.—4. E, la .b. ix.

tra divina natura es humil per donar creacio e sostentacio a les creatures, e ublida com cosa infinida eternal increada se sia humiliada a reebre natura humana finida termenada. On, dementre que la memoria membra la C e ublida la B, la G[1] entén que no ha en sí tanta de vertut[2] ni tanta de conexensa de la A com avía com la F membrava la B e ublidava la C. E assò metex entén la G en la F e la H, car no membra tant la F la A ni la H no ama tant la A com fayen com la F membrava la B e ublidava la C. ✱ 21. On, com la G ha aúda aquesta temptacio e ha aúda la conexensa damundita, adoncs ha conexensa que la E no pot donar per negacio tanta de demostracio de la A com la D ne dona per afermacio. On, per assò lenteniment se gira a la F e a la H per tal que la F torn membrar la B, e la H la torn amar, per tal que totes .iij. les vertuts pusquen pus ferventment e pus ardentment adorar e contemplar e loar e honrar e servir la vostra sancta humilitat qui es consolacio desper e acabament de voler.

22. *Vencedor Senyor de tots aquells qui son contra vostre voler!* Dementre que la F e la G e la H fruexen la A ab la D, adoncs la F e la G sacorden que tempten la H si ab la E serà tan contrariosa a ergull com es ab la D. On, dementre que la F comensa a gitar de sí la D per ublidar e la G comensa a gitar de sí la D per innorar la B, la H comensa a amar la C e comensan a exir la B. On, per assò la H se comensa a desenamorar de la A e comensas a acostar a ergull e a vanagloria a amar. ✱ 23. Car enaxí com hom reeb major calor on més sacosta al foc e reeb major fredor on més se lunya del foc, enaxí la H on més la F se lunya per ublidar e la G se lunya per innorar de la B, pus fortment la H sacosta e sescalfa e senamora dergull e de vanagloria e pus fortment se lunya de la A. On, dementre que la F e la G tempten per esta manera la

1. A, e la .g. — 2. E, ueritat.

H, la F se remembra[1] e la G sentén que no an tanta de demostracio ni de conexensa de la A com la H es temptada, com avíen com la H ab elles ensemps fruya la A. On, per assò la F retorna membrar e la G entendre la A ab la B per tal que la H git de sí la C e que torn amar la A ab la B. ✠ 24. *Dreturer Senyor!* Dementre que les tres vertuts fruexen la A ab la B, la G e la H sacorden a temptar la F si porá tanta[2] dumilitat membrar en vos ab la B com hi pot membrar ab la C. On, dementre que la G e la H tempten la F per esta manera, la F reeb aitanta de la A per la D com la E[3] lin pot fer reebre per la C, e com la F ha reebut membrant tot so que la E li pot significar de la A ab la C, adoncs la D li dona més de demostracio de la A ab la B que no pot fer la E ab la C. On, com assò sia enaxí, doncs per aquesta temptacio aital la G entén que la D ha major noblea e major vertut a demostrar la A ab la B, que no ha la E a demostrar la A ab la C.

25. *Rey dels reys e Senyor dels senyors, digne de totes laors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que los uns contraris se conexen per los altres. On, qui vol adorar e contemplar, *Sènyer*, sapia donar tota la F a membrar e tota la G a entendre ergull e vanagloria per tal que la H dęsam so que la F membra e so que la G entén; e com la H desamarà[4] ergull e vanagloria per esta manera, la F[5] girse a membrar e la G girse a entendre la A per tal que la H se enamor es complesca della e que totes .iij. les letres adoren e contemplen la A. ✠ 26. On, dementre que totes .iij. les vertuts an, *Sènyer*, en preposament que loen e beneesquen la vostra humilitat sancta gloriosa, cové que la F se remembre e que la G sentena per qual dels significats poden mills adorar e contemplar la A, o per la D o per la E; car si per la D poden mills apercebre e conèxer ergull que per la E, doncs poràn mills adorar e contemplar

1. A, remembra si.—2. A,E, tota.—3. A, com la .f.—4. E, desama.—5. E, adoncs la .f.

la A per la B que per la C; e si per la E pot la F mills membrar e la G mills entendre e la H mills desamar ergull que per la D, poràn mills adorar e contemplar la A per la C que per la B. ✠ 27. On, gloria e benediccio sia, *Sènyer Deus,* a la vostra humilitat vertuosa: car enaxí com lome pobre e mesquí culpable ha ardiment e forsa com sacost al rey molt vertuós e noble com remembra sa gran humilitat e sens que no membràs en ell humilitat nos gosaría acostar a ell ni demanar a ell ses necessitats, enaxí la D demostra per la B que enaxí com lo sol es tot en sí pura resplandor e pura lugor, enaxí la B demostra la A tota en humilitat e en pietat e en misericordia; car tant la F no remembra ni tant la G no entén ergull ni vanagloria, que la D do neguna demostracio que ergull e vanagloria aja en la A per la B; e tant la F no membra ni tant la G no entén humilitat, que tota aquella humilitat la D no demostre en la A per la B. On, assò fa la D per tal que nosaltres qui som creatures e som culpables e peccadors siam ardits e coratjoses de venir a vos e de demanar a vos gracies e dons e misericordia e perdons.

28. *Ah Senyor qui sots ajuda e conort e forsa e confort de nosaltres peccadors!* Enaxí com la mar demostra multitut daygua e lo firmament demostra granea de cors e ivaciositat de moviment, enaxí, *Sènyer,* e molt mills encara sens comparacio la D demostra la gran granea de vostra humilitat ab la B; car tant la F e la G no fruexen la A, que pusquen tota la humilitat de vostra deitat e de vostra humanitat fruyr. Car, qui poría membrar e entendre tota la humilitat que la persona del Fill feu en pendre carn? ni qui es qui pogués membrar ni entendre tota la humilitat que la vostra carn gloriosa feu com se volc liurar a pobrea e a treballs e a mort per amor de nosaltres? ✠ 29. *Gloriós Deus!* Com la F remembra e lenteniment entén que en vostra deitat totes vostres vertuts an en ella egual granea e egual vertut, per assò la F remembra e la G entén vostra infini-

tat e eternitat e poder e saber e voler e acabament e les altres vertuts. On, enaprés que la F e la G an fruydes vostres vertuts, fruexen vostra humilitat e guarden e aestmen segons qual significat, de la B o la C, es mills demostrat que la A sia egual en vertut e en noblea e en granea ab les vertuts damundites. On, dementre que la F e la G assò esguarden e perpensen, vé, *Sènyer*, la D e demostra e significa en major noblea e en major vertut e en major granea la A, que la E no la pot significar ni demostrar. On, per assò la F membra e la G entén que aitant com la A es demostrada en major bonea per la D que per la E, daitant la B afermant demostra que la humilitat vostra es egual en noblea ab les altres vertuts, e la C negant nega e amaga la granea e la egualtat que la vostra humilitat ha ab les vostres vertuts. ¶ 30. On, com assò, *Sènyer*, sia en axí, doncs lo vostre servidor en presencia del vostre gloriós altar quil vostre cors gloriós significa, besa la terra e leva ses mans e sos ulls e sa pensa al cel membrant e entenent e volent, e dient: Tota reverencia e honor e tota gloria e tota laor sia feta e donada, *Sènyer Deus,* a la vostra sancta humanitat gloriosa, la qual es ulls a la memoria com remembre e al enteniment com entena e al voler com am e senamor de la vostra excellent maravellosa graciosa piadosa vertuosa humilitat divina.

¶ CAP. 334. *Com hom adora e contempla la excellent gloriosa paciencia de nostre Sènyer Deus.*

EUS *pacient amorós qui acorrets a nostres tribulacions e languors!* Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer Deus,* la vostra sancta gloriosa paciencia, cové que sapia formar sensualment e entellectual les .iij. figures doracio per tal que sia adorant e contemplant acabadament vostra paciencia en la vostra unitat e trinitat e en les vostres vertuts acabades. ✠ 2. *Gloriós Senyor!* Aitant com nos altres som pus peccadors e pus culpables e pus desobedients a nostre gloriós Deus, daitant es molt gran bé e gran consolacio a nosaltres peccadors la vostra excellent paciencia. On, com la vostra paciencia, *Sènyer,* sia tan gran e tan noble e com nosaltres peccadors la ajam tan gran mester, per assò som molt tenguts e encarregats a adorar e a contemplar la vostra paciencia gloriosa sancta. On, quis vol esforsar ardentment e ferventment a adorar e contemplar e loar e honrar la vostra paciencia acabada vertuosa, cové que fassa figures sensuals per tal que per aquelles pusca pujar a les entellectuals figures per les quals hom se endressa a oracio e a contemplacio. ✠ 3. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs nos deym e posam que A sia la vostra sancta paciencia e B sia significacio de la A, e posem que C sia affermacio de la vostra sancta encarnacio gloriosa e D sia significacio de C, e posem que E sia negacio de vostra encarnacio e F sia significacio de E, e posem que G sia memoria e enteniment e volentat, e posem que H sia la oracio e la contemplacio que hom fa a

la vostra paciencia. * On, com hom ha afigurada esta sensual figura, covè que hom meta les unes letres en les altres per tal que hom ne pusca aver tal enteniment e tal remembrament e tal volentat, que hom pusca e sia digne de adorar e pregar e contemplar la vostra paciencia qui es font e mare de totes paciencies.

4. *Eternal Senyor qui sots primer a tots comensaments e qui sots derrer a tots afinaments!* Com vostres vertuts sien en vos infinides, covenc[1] que en tal disposicio fossen creades les creatures que hom pogués aver conexensa de vostres glorioses vertuts; car si vostres vertuts fossen infinides e si hom no pogués conèxer que elles fossen vertuts infinides, fora significat que vostre poder e saber e voler fossen vertuts fenides per so car lo poder no pogra nil saber no sabera nil voler no volgra significar a home la infinitat de vostres vertuts, e significaren a home finitat e termenacio en vos la qual no es en vos ni en neguna de vostres vertuts.

✠ 5. On com la vostra gran paciencia sia, *Sènyer,* en vos vertut infinida, per assò es significat al humà enteniment que lo vostre gloriós poder pot e vostra gran saviea sab e vostra amor benigna ama com home pusca aver demostracio e significacio per vostra ordonacio, que vostra paciencia es infinida. On, com assò sia enaxí, per assò covè que metam la B en la G ab la D e la F per temptar e per asajar segons qual de les[2] letres la B demostra major

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Paciencia divina.
B	Significació de A.
C	Afirmació de Encarnació.
D	Significació de C.
E	Negació de Encarnació.
F	Significació de E.
G	Memoria enteniment i voluntat.
H	Oració i contemplació.

1. E, coue.—2. E, qual demes.

e pus noble la A a la G, o segons la D o segons la F; e si tant es que la B demostre mills la A ab la C que ab la E, cové que la G aferm la C e que nec la E; e si la B demostra mills la A ab la E que ab la C, cové que hom nec la C e que aferm la E; car aitant com la A serà demostrada e significada mills per una letra que per altra, daitant la H crexerà e multiplicarà en fervor e en devocio e en oracio e en contemplacio de la vostra paciencia sancta gloriosa. ⁂ 6. Car si hom avía major devocio e major fervor de adorar e de contemplar vostra paciencia sancta ab la letra qui menys la demostra e la significa a la G, sería la H crexent e multiplicant per los menors significats e minvaría per los majors; e assò es cosa impossíbol, car si era cosa possíbol sería significat que los homens qui an menys de conexensa e qui usen menys de raó vos adorassen més e us contemplassen més que los homens entenents savis vertuosos; e si assò era, doncs hom sería mellor per la menor vertut e sería pijor per aver gran vertut; e assò es cosa impossíbol, car si era cosa possíbol sería significat que creatura fos mellor que son creador.

7. *Ah Senyor qui entrats en mon voler com vos entén mon saber!* Com hom met la B en la G ab la D, adoncs membra e entén la G que natura infinida eternal sajusta ab natura finida creada, e car la natura finida creada fo liurada a pobrea e a passió e a greu mort angoxosa, per assò la G membra e entén la granea de la A. On, dementre que la G remembra e entén la granea de la A per la D, lo voler sesforsa a multiplicar e a créxer la H daitant com la G pot membrar e entendre la A ab la C. ⁂ 8. *Vertuós Senyor!* Dementre que la B demostra la A a la G, la G remembra la gran paciencia de la vostra humanitat la qual ac en sa passió e la paciencia que vostra deitat e humanitat avíen en los plors e en les dolors que nostra dona Sancta María verge gloriosa e los apostols agren al dia de vostra passió sancta, e remembra e entén les grans penes e les

cruels morts quels benahuyrats apostols sostengueren[1] per la vostra amor. On, dementre que la G assò remembra e entén de la A per la D, adoncs ha tanta de memoria e dENTENIMENT de la A, que no es boca qui ho pogués dir ni son[2] ulls qui ho poguessen vèer ni orelles qui ho poguessen oyr. ✠ 9. *Honrat Senyor!* Dementre que la G reeb aitant com pot la B ab la D, adoncs la G remembra e entén la A en so que la B li demostra la gran paciencia que vos avets en les desonríes e en les vilaníes e en les falses opinions quels jueus e los altres infeels an contra vostra humanitat sancta gloriosa, e com molts dels malvats crestians peccadors honren e loen e adoren poc lo vostre cors gloriós, e com fan poca de reverencia e donor al vostre cors glorificat sacrat sanctificat sobre laltar. On, dementre que la G, *Sènyer,* remembra e entén totes aquestes coses, adoncs reeb de la B[3] tanta de demostracio de la A que la volentat de la G vol tant e ama la A, que de tota sa forsa sesforsa[4] la memoria a membrar e lenteniment a entendre e esforsa sí metexa a amar vostra sancta paciencia vertuosa. On, per lo gran apoderament que la G fa en ses tres vertuts, sapodera cascuna de les .iij. vertuts aitant com pot de créxer e de multiplicar la H aitant com poden a adorar la A e contemplar la vostra paciencia benahuirada.

10. *Oh vos, Sènyer Deus, qui alegrats los vostres servidors com amen vostres honraments!* Dementre que la G ha reebut de la B aitant de la A ab la D com basta a membrar e a entendre e a voler, adoncs la G remembra e entén la F e tempta e asaja son remembrament e enteniment e voler si poràn tant reebre[5] de la A ab la F com an reebut ab la D. On, dementre que la G sublida e innora de la C e membra e entén la E, la B no li dona tan noble significat de la A ni la volentat no mou la H a adorar ni a contemplar la A: on, per assò la G se remembra e sen-

1. E, sostengren.—2. E, ni no son.—3. M, *recipit B.*—E, 4. que tota sa forsa esforsa.—5. A, a reebre.

tén que no ha tanta de vertut en membrar e entendre e amar la A ab la E com avía com la A membrava e entenía e amava ab la C. ✠ 11. On, dementre que la G se remembra e sentén, *Sènyer*, per esta manera, adoncs remembra e entén que enaxí com forma actual demostra materia e forma potencial la amaga, enaxí la C demostra la A e la E la amaga; e enaxí com los ulls son estrument ab que es vista color e la ceguetat del home orb es estrument ab que es innorada de color, enaxí la C es estrument per lo qual la B demostra la A a la G, e la E es estrument per lo qual la G no pot membrar ni entendre ni amar la A ni pot créxer ne multiplicar la H a adorar e a contemplar la A. ✠ 12. Dementre que la G, *Sènyer*, se remembra e sentén pus noble e mellor per la C que per la E, adoncs tempta[1] son remembrament si porà membrar e son enteniment si porá entendre la A si es en sa noblea e en sa granea per sa natura divina o per la natura humana. On, dementre que la G fa aquesta temptacio a son remembrament e a son enteniment, la B demostra de la A a son membrar e a son entendre que la natura divina es aquella qui es paciencia en quant pertany a sa natura divina, e la natura humana es la paciencia qui pertany a paciencia humana. On, dementre que la G reeb de la A so que la B li demostra, adoncs la G membra e entén que la A ja era ans que fos la C, mas que la C es los ulls per los quals la G veu la A tota acabada eternal infinida.

13. *Senyor qui sots reposament e conort de mes langors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que figura dome mills se cové en animal racional que no fa en paret, e assò es per so car lo sobject e la materia de la figura en paret nos cové tam bé ab la figura com fa[2] la figura dome en la materia don home es compost. On, com assò sia enaxí, doncs per assò la G membra e entén que figura dome

1. E, tant a.—2. A, manca aquest mot.

en animal racional demostra mills la materia quis cové ab ella que no fa la figura depinta en la paret. ✱ 14. On, dementre que la G, *Sènyer*, entellectueja la figura de la paret e la figura qui es en animal racional, adoncs la memoria membra e lenteniment entén que enaxí com figura dome en home[1] demostra mills que son sobject es materia composta de ossos[2] e de sanc e de carn que no fa la figura dome en paret, enaxí la B demostra mills la A ab la D que no fa ab la F: car axí com la figura dome en home demostra materia dome, axí la B ab la C demostra la A; e enaxí com la figura dome en paret no demostra la materia dome, enaxí la E no ha natura en sí metexa com la B per ella demostre a la G la A. ✱ 15. *Dreturer Senyor!* Enaxí com la dona ama molt més la sua figura metexa que lenteniment entén que no fa la figura de sa cara en lo mirall, enaxí sens tota comparacio la H pus fortment crex e multiplica per la C que per la E: car axí com figura en mirall no demostra la materia de la dona quis mira en ell, enaxí la G com entellectualment se mira en la C la B no demostra la A en la E, per que la G no pot vèer la A per contraria cosa de la C. On, dementre que lenteniment entén que la C es occasió al creximent de la H e la E es occasió de son minvament, per assò la G qui ama com la H sia molt gran en adorar e contemplar la A, aferma e loa e beneex la C e nega e exila[3] la E de son remembrar e entendre e voler.

16. *Gran Senyor sobre totes granèes, alt Senyor sobre totes altees!* Com sia natura de volentat que sia major e pus ardent e pus poderosa com ama so que la memoria remembra e lenteniment entén que no es com lo voler desama so que la memoria remembra e lenteniment entén, per assò, *Sènyer*, la G remembra e entén son voler per qual letra es major en la H, o per la D o per la F. ✱ 17. On, dementre

1. A, manca *en home*.—2. E, osses.—3. E, ixila.

que la G tempta, *Sènyer*, per esta manera son voler en la H, doncs la B demostra la A ab la D a la G membrant e entenent, e com la volentat vol e sacorda ab so que la G membra e entén, adoncs es major que lo voler qui desama per la F so que la G membra e entén per la D; car natura es de volentat que sia major en amar la cosa membrada e entesa que en desamar la cosa membrada e entesa, car volentat no pot desamar la cosa membrada e entesa sens esguardament daltre voler qui am les contraries coses a la cosa desamada membrada e entesa. Mas lo voler qui ama so que la memoria membra e lentenimeet entén, pot tot esser en la cosa membrada e entesa sens que serà tan actualment desamant la cosa contraria de so que ama; e si assò no fos enaxí, doncs fora lo voler poderós de desamar aitant son contrari voler com damar lo voler de son creador, e assò es cosa impossíbol. ☙ 18. On, com la G, *Sènyer*, ha membrat e entès que la D concorda molt ferventment lo voler a amar so que la G membra e entén en la A per la C e que son voler no·ha aquella granea en desamar la C membrada e entesa com lo voler desama ab la E la C, adoncs la G remembra e entén que molt major es la D afermant la C que no es la F negant la C. On, per assò es significat al humà enteniment que la C es vera afermacio e que la E es falsa negacio; car si la H podía esser major per negacio de la C que afermacio, sería significat que la H pogués esser major per desamar que per amar, e assò es cosa impossíbol segons que damunt avem provat.

19. *Ah Jhesu Christ qui sots Senyor molt forts e molt gloriós!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que aitant com la B demostra la A a la G, aitant es la G occasionada e amonestada e preicada de esser pacient e humil e plena de totes vertuts, car la paciencia que la creatura veu en son creador li dona demostracio e li fa entellectual manament que aja paciencia pus que son creador ha paciencia: car enaxí com paciencia demostrada en

lo creador significa la noblea del creador, enaxí paciencia en creatura demostra la noblea del creador en la creatura. On, com la A sia per la C més demostrada a la G que per la E, per assò la G es pus occasionada a paciencia per la C que per la E. ✠ 20. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí, *Sènyer*, com lo pebre qui es de calda natura per so com se fa en los locs calts on lo sol participa en sa calor, enaxí la G se umple tot es complex de paciencia com la B li representa la A ab la C; e enaxí com lo crestall qui es de freda natura se fa en los locs qui son frets per la absencia del sol, enaxí impaciencia senjenra en la G com no membra ni entén ni ama la A: car enaxí com la cambra sumple tota de la resplandor del sol per la presentacio del sol, enaxí tot lo remembrament e lenteniment el voler umple la B ab la A com la C se representa a la G; e enaxí com per la absencia del sol tota la casa sumple de tenebres, enaxí tota la G es aparellada a impaciencia com la E priva la G de la presencia de la C. ✠ 21. *Gloriós Senyor!* Com la B ab la C demostra la A a la G, si tant es que impaciencia vulla entrar en la G la memoria comensa a membrar e lenteniment comensa a entendre la gran paciencia de vostra deytat e de vostra humanitat: on, per assò lo voler se mou a amar paciencia. On, lo remembrament de la memoria qui membra la A el saber que lenteniment ha de la A e la amor que la volentat ha de la A veden a la impaciencia que no entre en la G; mas com la E fa ublidar e innorar a la G la A que la G membrava e entenía ab la C, adoncs son uberts los portals de la G com impaciencia entre en la G.

22. *Maravellós Senyor sobre totes maravelles, gloriós Senyor sobre totes glories!* Enaxí com major culpa e major peccat se forma en los homens qui pequen a cient[1] que no fa en aquells qui pequen e no cuiden fer peccat, enaxí impa-

1. E, qui pecquen *(passim)* a scient.

ciencia se forma major e pijor en la G qui creu en la C que no fa en la G qui creu en la E; car aitant com la G qui creu en la C es pus occasionada de contrastar a impaciencia que no es la G qui creu en la E, daytant es major la impaciencia qui priva paciencia de la G qui creu en la C que no es la impaciencia qui priva paciencia de la G qui no creu en la C. ₭ 23. On, com assò sia enaxí, doncs per assò la G qui creu en la C ha major culpa com es contraria a la A, que no ha la G qui es contra la C. On, dementre que la G qui creu en la C membra e entén paciencia e impaciencia en esta manera, adoncs la volentat ama tant paciencia e esquiva tan fortment impaciencia, que tot son poder fa a créxer la H a adorar e a contemplar la A per tal que della reeba gracia e ajuda contra impaciencia. ₭ 24. On, beneyta e loada e glorificada sia, *Sènyer Deus*, la vostra sancta paciencia gloriosa: car dementre que la H la adora e la contempla per la manera damundita, adoncs la B demostra ab la C la A a la G, per la qual demostracio la G remembra e entén tanta de paciencia en la A, que la G membra e entén que no es rey ni null hom per honrat que sia que sia escusat daver paciencia; car tant es gran la paciencia que la G membra e entén de la A ab la C, que quax no es res nulla paciencia que hom aja a esguardament de la paciencia que la B demostra de la A ab la C. On, dementre que la G contempla per esta manera la A, adoncs mana a la potencia sensitiva com se moua a besar la terra e a levar les mans els ulls al cel e diga: Gloria e laor e benediccio sia, *Sènyer Deus*, a la vostra paciencia sancta gloriosa.

25. *Honrat Senyor en tots honraments, pacient Senyor en mos falliments!* Com la G veu la B ab la C, adoncs mostra la B la A tan fortment a la G, que la G membra e entén que la paciencia que la vostra humanitat ac al dia de la mort fo major que no es tota la paciencia qui es en totes les creatures; car aitant com la vostra humanitat fo levada

e eleta en noblea e en vertut sobre totes creatures per raó del ajustament qui fo fet enfre ella e la deitat, aitant més la paciencia, *Sènyer*, de la vostra humanitat al día de la mort fo major que totes les paciencies qui son en les altres creatures. ✠ 26. On, dementre que la G remembra e entén la vostra sancta paciencia humana per la manera damundita, adoncs se formen e safiguren a son remembrar e a son entendre dues maneres de paciencia, la una es, *Sènyer*, la paciencia sensual quel vostre cors gloriós ac en la pena e en la langor e en la dolor e en la mort que sostenc per amor de nosaltres peccadors, lautra es paciencia entellectual la qual vostra ànima gloriosa avía de la falsa opinió e entenció que los falsos jueus avíen contra vostra humanitat gloriosa qui muría per nosaltres peccadors a reembre[1] del mortal enemic. ✠ 27. On, beneyta sia, *Sènyer Deus*, la vostra gloriosa paciencia: car per so car la G ab la C reeb de la B demostracio de la A en aver paciencia sensual e entellectual, per assò la G entellectualment ha occasió ques form de paciencia entellectual e sensual e que sia occasió al cors com lo fassa esser pacient. On, com la ànima el cors son en paciencia, per assò la H es aparellada e endressada a adorar e a contemplar la vostra paciencia misericordiosa.

28. *Creador Senyor benfactor ple de misericordia e de perdons!* Com hom priva e gita de la G la C e met hom la E en la G, adoncs met hom la E e la F en la H e gita hom de la H la C e la D: on, per assò la H safigura falsament en la G per so car es contra so que la G deuría membrar e entendre e voler de la A. On, per assò com la G no es ordonat sobject a la H segons esta manera, per assò la H nos pot formar en la G en tan noble figura com fa la H en la G qui contén en sí la C e la D. ✠ 29. *Eternal Senyor!* Aitant com la G reeb major demostracio de la A ab la C

1. E, resembre.

que ab la E, aitant la D acosta més la G a esperar gracia e benediccio e misericordia e perdó de la A que no fa ab la F. On, com la G fassa tants de peccats membrant e entenent e volent, per assò on més fruex la G la A per la C, pus forment es endressada com se confiu[1] e sesper en la vostra pacient misericordia gloriosa. On, dementre que la paciencia es fruída e contemplada ab la esperansa que la G ha en vostra paciencia, adoncs la G remembra que no es tan occasionada a aver esperansa la G qui creu la E, com es la ànima qui membra e entén e ama la C. ✠ 30. On, beneyta sia, *Sènyer Deus,* la vostra sancta paciencia gloriosa: car enaxí com lacabament de la G està en la C qui es la resplandor per la qual veu[2] la A, enaxí veu lo defalliment de la G qui està en la E qui es tenebres per les quals la G no pot aver acabada conexensa de la A. On, com assò sia enaxí, doncs per assò lacabament e la vertut e la gracia e la benediccio de la H es' la C qui dona demostracio a la G de la A per tal que la H sia endressada e ordonada en lordonament e en lo endressament de la G qui adora e contempla ab la C la vostra gloriosa paciencia divina.

1. E, confía.— 2. A, ueu hom.

¶ Cap. 335. *Com hom adora e contempla lo sant gloriós secret de nostre Senyor Deus.*

H *Deus incomprès qui comprenets totes termenacions!* Qui vol adorar e contemplar, *Sènyer*, lo vostre sant secret gloriós, covć que sapia formar e afigurar sensualment e entellectualment les .iij. figures doracio ab les quals sapia adorar e contemplar lo vostre sant secret vertuós en la vostra sancta unitat e en la vostra trinitat gloriosa e en les vostres vertuts acabades. ✠ 2. Qui ardentment e declaradament vol, *Sènyer*, adorar e contemplar lo vostre sant secret gloriós, covć que sapia afigurar figures sensuals per tal ques pusca mudar a contemplar vostre secret ab figures entellectuals. * On, per so car nos per gracia e per ajuda vostra preposam a adorar e a contem-

* Taula dels signes d'aquest capitol

A	Secret de Deu.	P	Deu.
B	Trinitat.	Q	Justicia.
C	Humanitat de Jhesu Christ.	R	Franc voler.
D	Predestinació.	S	Home presís.
E	Saviesa de Deu.	T	Infern.
F	Poder de Deu.	V	Paradís.
G	Voler de Deu.	X	Pecat.
H	Enteniment de Deu.	Y	Bé.
I	Vera significació.		
K	Falsa significació.		
L	Secret sensual.		
M	Secret entellectual.		
N	Cara den Pere girada a llevant.		
O	Cara den Pere girada a ponent.		

plar vostre sant secret maravellós de totes nostres forces sensuals e entellectuals, per assò posam e afiguram e deym que A sia lo vostre sant secret gloriós, e B sia la vostra sancta trinitat gloriosa, e C sia vostra humanitat beneyta, e D sia predestinacio, e E sia vostra saviea, e F sia vostre poder, e G sia vostre voler, e H sia vostre enteniment, e I sia vera significacio, e K sia falsa significacio, e L sia secret sensual, e M sia secret entellectual, e N sia la cara den Pere qui està girada a levant, e O sia la cara den Pere qui està girada a ponent. ✠ 3. Com[1] hom, *Sènyer,* aurà afigurades aquestes figures, covè que pos que en Pere se mir[2] en .j. mirall e que estía a levant, e posem que la L sia mirall sensual e la M sia mirall entellectual. On, com totes aquestes coses seràn axí afermades e posades, enaprés covè que hom entre en lo encercament del vostre secret gloriós, lo qual secret covè encercar ab la I e la K metent estes dues letres en les altres letres per tal que sia la M demostrada a la H per revelacio e per significacio del entrament que les unes letres faràn en les altres.

4. *Excellent Senyor alt et honrat et gloriós!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que com en Pere se mira en lo mirall sensual, que adoncs la M significa a la H dues significacions, la una es la I la autra es la K. On, per assò entra la L en la H, car com lo mirall demostra an Pere ses faysons de sa cara, adoncs la H aperceb los secrets sensuals per la representacio quel mirall fa a la vista corporal daquelles coses sensuals qui son secrets als ulls corporals. ✠ 5. On, com en Pere se mira e es N a levant, adoncs se forma la O en lo mirall, la qual O se contrarieja en dressera ab la N. On, per assò la L compostament de I e de K entra en la H, per lo qual entrament la H entén que la L es entrada e revelada vertaderament ab la I e la N, e es entrada falsament ab la K e la O. On, de-

1. E, On.—2. A, ques mir.

mentre que la H entellectueja totes estes coses, adoncs li son revelats e demostrats los secrets en la L e la M per la I e la K e la N e la O. ✠ 6. On, com sia, *Sènyer*, major acostament enfre la N e la superficients de son sobject que no es enfre la N e la L, per assò ha pus forts significacio la N en la H que no ha la O qui es contra la superficients de la N per so car la N està a levant en la superficients de son sobject e la O està a ponent en la L. On, per assò la H creu a la N e descreu a la O entellectuejant e sabent la I e la K contrariants la .j. al altre sobre la N e la O, per tal que entren en la H la L e la M e que la H sia endressada e aparellada a adorar e a contemplar la A.

7. *Humil Senyor honrat per tots los pobles, creador de totes les creatures!* Enaxí com lo mirall sensual dona demostracio de les coses sensuals, enaxí predestinacio es mirall entellectual al enteniment per demostrar a ell les coses entellectuals. Mas enaxí com lo mirall tort dona falsa demostracio per lo desordonament que ha en sí metex, enaxí com lenteniment dome no es ordonat e endressat a reebre demostracio de la D, es la H afigurant falsament la D, per la qual falsa figura es amagat lo secret de predestinacio. ✠ 8. Car enaxí com la O e la N se contrariejen la .j. contra lautre e la demostracio que donen la H entén contraria e entén que la demostracio que fa la N es vera e la demostracio que fa la O es falsa, enaxí, *Sènyer*, la D per una manera demostra veritat e per altra manera demostra falsetat. On, per assò la H moltes de vegades es embargada a aver[1] conexensa de la D per la transfiguracio de la I e la K en lenteniment qui a les vegades se cuida que la I sia K e la K sia I: on, per aquesta transfiguracio aital la M amagas a la H. ✠ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car com la E dona demostracio a la H de la D e la H aferma e entén acabament en la E, adoncs se for-

1. A, a ueer.

ma la D a la H de vera significacio e demostracio. On, de la vera demostracio que la H ha de la D per la E, la K dona falsa demostracio a la H de la D opinant la H que la F e la G no ajen tant dacabament en vos com la E. On, com la H no gos afermar que en la F e la G[1] aja null defalliment, per assò la K amaga la A a la H axí com amaga ab la O la N; mas enaxí com la H creu més a la demostracio de la N que a cella de la O, enaxí la H no vol reebre so que la K li significa per la E en la D de la F e la G, e reeb so que la I demostra de la D ensems ab la E e la F e la G egualment en vertut en la A. On, dementre que la H sab per la I la D ab la E e la F e la G, adoncs la A se demostra a la H, per la qual demostracio la H adora e contempla lo vostre sant secret gloriós.

10. *Amorós Senyor qui sots acabament de mon voler e esperansa de mon esper!* Qui vol apercebre e conèxer la M de la D per tal que pusca apercebre e conèxer la A, covè que endrès en tal art e manera la H, per la qual la I se pusca formar a la H: car enaxí com en geometría o en música o en altra art hom erra per so car no sab tenir la manera quis covè segons la art, enaxí erren los no sabents[2] en predestinacio com no saben endressar lur enteniment a reebre veres significacions de predestinacio, per lo qual desendressament e desviament de enteniment la K demostra a la H falsament la D,[3] per la qual falsa demostracio la M es amagada a la H, per lo qual amagament la H no pot aver conexensa de la A. ✠ 11. *Gloriós Deus!* Enaxí com a formar cors covè de necessitat lonc e ample e pregont e sens estes .iij. coses null cors no pot reebre forma, enaxí, *Sènyer,* predestinacio no pot donar de sí metexa demostracio al enteniment sens que lenteniment no aja certa conexensa del vostre acabat poder e saber e voler: car enaxí com les formes potencials no basten a dar demostracio

1. M, *in F. et H.* — 2. E, nossabens. — 3 A, de la .d.

de materia, enaxí lenteniment no basta per una de vostres vertuts tan solament, que aja acabada conexensa de predestinacio; car si la H guarda la D per la E, e la I no li demostra la F ni la G, la K darà demostracio a la H que en la F e la G ha defalliment en poder e voler justicia; e si la H guarda la D ab la F e la G sens la E, la K li darà demostracio que en la E ha defalliment de saber justicia.

12. On, com sia cosa impossíbol, *Sènyer*, que en vostre saber e poder e voler aja privacio de justicia, per assò la H no vol creure la I sens que la I no sia formada de la E e la F e la G; car tan tost la H no reeb la I per la una de les letres o per les dues tan solament, que la K[1] nos forme falsament e no do falsa demostracio a la H de la D, la qual falsa demostracio a la H de la D no pot la I[2] vensre ni destruir dentrò ques forma ensems de la E e la F e la G, la qual I reeb forma per so car la E sab acabadament en vostre saber e la F pot e la G vol acabadament dretura en la D; car lacabament que la E ha en la D no es major ni menor de cell que la F e la G an en la D, car totes .iij. les letres an egual vertut e acabament ensems en tot so que fan.

13. *Dreturer Senyor per lo qual tants ulls ploren e tant cor se enamora!* Com sia cosa que si vos no sosteníets home tot home tornaría a no re, e com vos sostingats home per assò home sia en esser e reeba gracia e sustentacio de vos, per assò la H per la natura que hom ha de sí metex per la qual tornaría a privacio si vos nol sosteníets e per la natura de gracia que reeb de vos, reeb en un temps la I e en altre temps reeb la K. On, per assò la D en un temps es demostrada a la H per la I e en altre temps per la K: car axí com cors compost conté calor per lo foc e conté fredor per la aigua, enaxí la H per la benediccio que reeb

1. M, *non vult credere, quòd K.* — 2. A, E, e no do falsa demostracio a la .k. de la .d. la qual falsa demostracio a la .h. de la .d. la qual falsa demostracio no pot la .i.

de la A, la I li dona demostracio de la D, e de so que la H contén de sí metexa, la K donali falsa demostracio de la D. ✠ 14. On, com la H fruex de so que vos li donats, adoncs la I li demostra la D, per la qual demostracio ha conexensa de la A; e com la H usa de la natura que ha de sí metexa, so es de son defalliment, adoncs la K li amaga la D, per la qual innorancia innora la A. On, enaxí com home pecca per son defalliment e no pecca per null acabament qui sia en vos, enaxí la H com no vol reebre la I e reeb la K en la D, adoncs reeb aquella significacio per lo defalliment que ha en sí metexa e no reeb la significacio per nulla ocasió que vos lin donets. On, axí, *Sènyer*, com peccat no es cosa natural ni propria ni es res segons veritat, enaxí so que la K dona a la H de la D no es cosa natural ni propria ni necessaria: car axí com la O dona falsa significacio a la H com es contra la N, e la H entén que so que la O significa no es res segons veritat, enaxí la H qui la I reeb entén que so que la K dona de la D per la E a la H sens la F e la G, no es res ni cosa necessaria ni vera. ✠ 15. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la final raó per que hom se mira es en vèer ses faysons e no està la final raó en so que hom vulla saber per lo mirall sa cara vas qual part ni dressera està girada, en axí predestinacio, la final raó per que ella demostra vostra saviea es per so que mostre aquella acabada en saber e poder e dretura e voler, e no es occasió ni final raó per que demostre per vostre saber en vos defallent saber e poder e voler e dretura, lo qual defalliment entendría la H per la I si la E sabía privacio de poder e voler e dretura en vos, per la qual privacio de poder e voler e dretura sabría la E en sí metexa defalliment pus que en vos no sabés acabament de dretura de poder e de voler. On, com al vostre saber sia cosa impossíbol que ell sapia sí metex defallent en saber ni sapia defalliment en vostra dretura e en vostre poder e voler, per assò la H entén acabament

en cascunes de vostres vertuts, per lo qual acabament ha conexensa de la A.

16. *Ah Senyor qui salvats e guardats los vostres enamorats!* Qui vol adorar e contemplar lo vostre sant secret gloriós, sapia membrar e entendre la demostracio que fa la I a la H de la B com demostra ab la D acabada la E, e la K demostra defalliment ab la D en la F e la G; car si la B no fos, ja la I no demostrara pus manifestament la D ab la E que ab la F e la G ni ja la K no demostrara ab la D defalliment en la F e la G; mas per so car la B es, per assò la I demostra a la H la A qui es secret de la B, la qual demostracio pren en la desvariacio ques fa enfre la E e la F e la G per la demostracio quis fa per la D en la E e la F e la G. ✠ 17. On, com assò sia enaxí, doncs per assò la D es mirall qui representa la B a la H, per la qual representacio ha la H conexensa de la A; car per so car diversitat de proprietats se demostra en la vostra gloriosa essencia divina com la D demostra acabada ab la I la E, e la D demostra ab la K defallent la F e la G, per assò es vista la B per la D; car si en vostres .iij. proprietats no agués nulla differencia e que cascuna de vostres proprietats fos la una lautra, tota aital demostracio donara la D a la H de la A ab la F e la G com fa ab la E, sens que la K no pogra significar a la H null defalliment de la F ni la G; mas car diversitat se demostra en la demostracio que la D fa de la E e la F e la G ab la I e la K, per assò la H ha de certa sciencia conexensa de la vostra sancta trinitat gloriosa. ✠ 18. *Vertader Senyor!* Enaxí com es contrast enfre la N e la O, enaxí la I e la K se contrariejen en la E e la F e la G en la D; e enaxí com la I e la N son ensemps, enaxí la I e la E e la F e la G se convenen ensems [e] enaxí la K e la D son contra la F e la G. On, en axí com la H entén que la N forma vertaderament la I en la M, enaxí entén que la E e la F e la G formen la I vertaderament en lenteniment; e enaxí com la H entén

que la O forma la K falsament en la M, enaxí entén que so que la D e la K demostren contra la I e la E e la F e la G, es falsa demostracio; car si vera demostracio era, la E e la F e la G se contrariejaríen, e si ho fayen, auría en vos vertuts contraries, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat la I demostra a la H que no son contrarietats ans son diversitats de proprietats e de persones demostrades per la D, per la qual demostracio es coneguda la A de la B per tal que la H ador e contemple la A en la B dementre que ha conexensa de totes estes coses.

19. *Oh vos, Sènyer Deus, qui tots bens posseyts e tots bens endressats!* Com hom met la B en la H sens la D, adoncs la I demostra a la H acabada la E e la F e la G sens que la H no entellectueja nulla contrarietat ni nulla falsa significacio qui li do demostracio de defalliment en la E ni en la F ni en la G. On, per assò, *Sènyer*, la privacio de la D en la H significa que la vostra substancia gloriosa es unida de les persones desvariades a la H com la D es en ella e la B e la E e la F e la G; car si les proprietats diverses no uníen una simple substancia, ja la H no poría entendre acabament en la E e la F e la G com la D es privada de la memoria e de son enteniment. ✠ 20. On, enaxí, *Sènyer*, com per privada demostracio de D en la H la I demostra e significa a la H vostra unitat gloriosa, enaxí la D demostra a la H vostra trinitat vertuosa com la H ab la D entellectueja la diversitat de les persones significades per la E e la F e la G com la I les mostra acabades e la K defallents. On, com la H per esta manera ha conexensa de la vostra unitat e de la vostra trinitat, per assò conex e entén que la D es per absencia mirall de vostra unitat e per presencia de vostra trinitat. ✠ 21. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com lo sol per presencia dona resplandor, enaxí com la D se mostra a la H ab la I e la K, e la H obeex a la I e no a

la K, adoncs reeb conexensa de la A qui es en la B; e en axí com la absencia del sol dona tenebres, enaxí per contrari seny la absencia de la D dona demostracio a la H de la vostra unitat sancta divina.

22. *Ah Senyor qui als justs guaardonats e als peccadors perdonats!* Per tal que mills puscam[1] entendre la forsa que predestinacio ha per una manera e la frevoltat que ha per altra, cové que fassam figura sensual per tal que puscam entellectuejar la forsa e la frevoltat de predestinacio. On, posem, *Sènyer*, que P sia Deu e que Q sia justicia e que R sia franc voler e que S sia home presís[2] e que T sia infern e que U sia paraís e X sia peccat e Y sia bé, e menem estes letres per P. On, deym que com H entén E en la P, que adoncs H D, e com la H que adoncs la de- On, per assò la K sobre la S contra- la Q, e la I demos- dansa de diverses per la B. On, de- está en est empat- qual saclín o a la

E F G K
D S R
X Y
T U

la I demostra a la entén Q en la P, mostra a la H R. demostra a la H rietat enfre la E e tra a la H concor- proprietats en la P mentre que la H xament e no sab a I o a la K, recorre a la F e a la G. ✠ 23. On, com la H es recorreguda a la F e a la G, adoncs la I li demostra que aitanta de Q ha en la P com de E e aitanta de E com de Q, e aitanta de F e de G ha en la P com de Q e de E; car cascuna destes letres es infinida en la P. On, com la H ha reebut aquest significat, adoncs la I li significa que la D e la R son egualment en la S per raó de la egualtat de la E e la Q qui an egual accio en la S per la F qui ho pot egualar e per la G quiu vol. On, per assò la S sent en sí aitanta de la X com de la Y per la egualtat de la D e la R: on, per assò la S fa

1. A, pusquen.—2. M, *præscitus*.

la X quis concorda ab la D e ab la R e vasen[1] a la T cuidant la S que aja R danar a la U tota hora ques vulla e de fer la Y tota hora ques vulla, la qual opinió e cuydar ha la S per la K qui li amaga la D e la E, e la U demostrant[2] a la H la D sens la R; e com la H se gira a entendre la I sens la D, adoncs la K li demostra la R e amagali[3] la D e la E. ✠ 24. On, dementre que la K fa aquesta falsa significacio a la H, la H se gira a la I: on, per assò la I li demostra ab la egualtat de la E e la F e la G e la Q en la P, la egualtat de la D e la R en la S: on, per assò la S predestinat franc vé a la T per so car aitant pot e vol la Q per la F e la G en la S per dretura, com la E pot e vol per sciencia en la S. On, com la I dona totes aquestes significacions ensems, per assò se demostra vertaderament a la H, e car la K no adúu ensemsment[4] totes les significacions de la D e la R ans les demostra singularment amagant les unes e demostrants les altres, per assò se forma en falsa demostracio a la H. On, com la H ha enteses les demostracions de la I e de la K e vol afermar la I e negar la K, la K altra vegada per altra manera fa falsa demostracio a la H sobre la S que com se morrà farà Y per tal que aja U e que aurà la U per la Q e la Y. On, dementre que la H es temptada per la K per esta manera, retorna la I altra vegada ab tots los significats ensems per destruyr los significats particulars que la K dona: on, per assò la I demostra a la H que si la S qui es predestinat a la T volía a sa mort fer bé e muría en aquell voler, la D auría major poder en la S que la R, e si ho avía no seríen egualment en la S, e si no ho eren la Q no auría tanta de vertut en la P e la F e la G com la E, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat la H conex la falsa demostracio de la K la qual fa ab particulars dèmostracions, e conex los vers significats los quals la I dona per comunes e per

1. E, uascen.—2. E, amaga la .d. e la .c. e la .n. demostrant: M, *et V. demonstrat*.—3. A, manca *li*.—4. E, ensems met: M, *simul*.

universals demostracions. On, com la H ha reebuda aquesta perfeccio, adoncs es la A a ell demostrada per la D e la R, per la qual demostracio que la H ha reebuda es la H adorant e contemplant la E e la F e la G e la Q qui ab la D e ab la R li an la A revelada, per la qual revelacio conex la forsa de predestinacio en la E e la frevoltat de predestinacio en la Q.

25. *Sanctificat Senyor piadós don venen totes benediccions!* Com hom met la D en la H ab la E e la F e la G, adoncs la I demostra a la H la C qui es A com hom met la F e la E e la G en la H sens la D; car en so que la D dona a la H major demostracio dacabament en la E que en la F e la G, e car la E e la F e la G agen egual vertut e egual acabament, per assò, *Sènyer*, la D demostra a la H que la persona significada per la E es la persona del Fill qui sencarnà tan solament; car aitant com la E sacosta mills a la H per la D que la F e la G no fan ab la D, per assò la I demostra de necessitat que ha diversitat enfre la persona significada per la E ab la persona significada per la F e ab la persona significada per la G, e per la diversitat significada en les .iij. persones es significant la D que la E es mills coneguda per predestinacio que no es coneguda la F e la G per la D. ✠ 26. Car si en vostra encarnacio, *Sènyer*, fossen encarnades totes .iij. les persones, la D demostrara[1] a la H aitàn acabada la F e la G com la E, e la K no demostrara en major noblea la E que la F e la G. Mas com sia cosa que la E sacost més a la conexensa de la H per la D que no fa la F e la G, per assò la I demostra que la vostra beneyta filiacio fo cella qui près carn de nostra dona Sancta María verge gloriosa: car enaxí com la N entra mills en la H que la O per so car la N hi entra ab la I e la O hi entra ab la K, enaxí la E entra mills en la H per la D per so car la persona significada per la E

1. E, demostrada.

s encarnà, que no fa la F e la G. Enaxí, doncs,[1] com la M es lo mirall de la N, enaxí la D es lo mirall de la C per lo qual es vista la A de la C. ☙ 27. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com predestinacio es cosa molt subtil a entendre e a saber, enaxí la D es mirall on es vista demostracio de les coses qui son molt secretes a la H. On, com la H qui es l umà enteniment sia creada en humana especie e com en la H la D meta pus declaradament la E que la F e la G, per assò la I demostra a la H que la persona significada per la E s encarnà tan solament en la C: on, per assò la H aperceb la A de la C. On, com la H ha aquest apercebiment e ha aquesta conexensa, per assò conexent la H la A de la C es la H adorant e contemplant la A en la C, la qual C es coneguda per la D e la E qui demostren a la H la A de la C.

28. *Ah Deus vertader gloriós subirà en tots bens!* Enaxí com predestinacio es sobject e mirall per lo qual se prova es demostra la vostra trinitat sancta e la vostra encarnacio gloriosa, enaxí, *Sènyer,* segons la figura de veritat qui s contén en lo capítol de veritat pot hom demostrar e provar la predestinacio al humà enteniment ab la B e la C ab que sapia la art e la manera de la figura de veritat e de aquesta figura qui s contén en est capítol. ☙ 29. *Honrat Senyor!* Enaxí com se demostra e s prova la B e la C per la D, e enaxí com la D se demostra e s significa a la H per la demostracio que dona de la B e la C, enaxí per esta art metexa la D es demostrant e significant a la H la vostra gloriosa unitat, e la vostra sancta unitat es raó per la qual es significada la D a la H. On, per assò tot hom qui vulla entrar en esta art e en est encercament, cové que sapia endressar ab la forma de la figura primerament afigurada ab letres vermelles,* e cové que hom afigur en una

1. E, on enaxí.

* En ambdós codis A i E, les lletres-signes de totes les figures estàn escrites amb tinta vermella.

post o en paper les figures per tal que no les oblit, e encontinent que les ublidarà cové que recorra a la figura afigurada per letres vermelles per tal que sapia a quals letres a qui hom ha apropriats los noms on la art aquesta se determena. 30. *Ordonador Senyor!* La final raó per que aquesta art mills se pot determenar per figures sensuals que no faría sens les figures, sí es, *Sènyer,* per so car natura de enteniment es que mills entén per breus paraules qui abasten a ell a entendre per elles que per longues. On, com pus breument es dita una letra que no es encarnacio o trinitat e axí de les altres coses, per assò lenteniment encontinent que ha reebut per breu diccio e oracio se muda yvasosament a entendre les unes coses per les altres, e com les diccions e les oracions son longues, nos pot lenteniment mudar tan ivasosament ni tantes de vegades dintre cert terme duna cosa a altra a entendre com fa per breus diccions e paraules. On, com nos per gracia vostra siam venguts a fi de la conexensa de predestinacio per breus paraules, per assò deym e consellam a aquells qui volen aver conexensa de predestinacio, que enaxí com lenteniment es molt embargat a entendre predestinacio, que en axí do hom conexensa de predestinacio al enteniment per aquella art e manera on lenteniment pus leugerament la pusca conèxer a gloria e a laor de son gloriós Deu.

¶ CAP. 336. *Com hom adora e contempla la excellent vertut de nostre Senyor Deus.*

H *Deus vertuós poderós, en tots acabaments abundós!* Qui vol adorar e contemplar la vostra sancta vertut gloriosa, cové, *Sènyer,* que sapia formar e afigurar les .iij. figures doracio segons les quals la vostra sancta vertut es digna de esser adorada e contemplada en vostra sancta unitat gloriosa e en vostra trinitat vertuosa e en vostres vertuts acabades. ⁂ 2. Com la vostra excellent vertut, *Sènyer,* sia tan alta e tan maravellosa, per assò cové que hom do a adorar e a contemplar la vostra vertut graciosa totes ses forses e ses vertuts sensuals e entellectuals. On, quis vol bé esforsar e apoderar a vostra vertut a adorar e a contemplar, cové que afigur figures sensuals per tal que ab aquelles pusca pujar adorar e contemplar vostra sancta vertut. On, com nos ajam fervor e amor a adorar e a contemplar la vostra sancta vertut, per assò posam e afiguram e deym que la vostra infinida vertut sia A e que la sua demostracio sia B, e deym que la vostra trinitat sia C e la significacio daquella sia D, e deym que la vostra encarnacio sia E e la demostracio daquella sia F, e deym que la negacio de C [1] sia G e que la significacio de G sia H, e deym que la negacio de E sia I e la [2] demostracia de I sia K, e posem que la L sia memoria e M sia enteniment e N sia volentat e O sia terme menor e P sia terme major lo qual terme es atribuít a oracio e Q sia ora-

1. A, de .e.—2. E, e que la.

cio e R sia acabament. * ✠ 3. On, com hom aurà afigurades, *Sènyer,* aquestes figures sensuals, enaprés cové que hom tempte e asag les letres les unes entrants e ixents en les altres, e cové que hom asag si la Q puja a la P per la D e la F o per la H o la K, per tal que hom conega la O pus luny de la R e la P pus prop de la R per tal que la L e la M e la N sien en la P per la demostracio que la B fa de la A. On, si tant es que la L e la M e la N reeben la R en la P per so que la B demostra de la A ab la D e la F, cové que hom aferm la C e la E e que nec la G e la I, e si tant es[1] que la L e la M e la N reeben la R en la P per so que la B demostra de la A ab la H e la K, adoncs cové que hom aferm esser ver la G e la I e que nec la C e la E.

4. *Noble Senyor sobre totes noblèes, honrat Senyor sobre tots honraments!* Entellectualment entenem que com hom met la Q en la D, adoncs membra la L en la P la A de la C en vostra paternitat e filiacio e processio: on, per assò la Q sestén es multiplica aitant en la P com la L pot reebre de la D demostracio de la A de la C.[2] On, com assò sia enaxí, e com la D demostre la C, e la B la A infinidament e eternalment, per assò la L membra tanta de la A en la P, que no es boca qui ho pogués dir ni ulls qui ho poguessen vèer ni orelles qui ho poguessen oyr. ✠ 5. *Glo-*

* Taula dels signes d'aquest capitol

A	Virtut de Deu.	K	Demostració de I.
B	Demostració de A.	L	Memoria.
C	Trinitat.	M	Enteniment.
D	Significació de C.	N	Voluntat.
E	Encarnació.	O	Terme menor.
F	Demostració de E.	P	Terme major atribuít a oració.
G	Negació de C.		
H	Significació de G.	Q	Oració.
I	Negació de E.	R	Acabament.

1. E, ses.— 2. M, *de A. et C.*

riós Senyor! Com hom met la Q en la L ab la K,[1] adoncs la L membra la A en la O, car no membra sino vostra unitat tan solament, per que la nostra[2] memoria nos complex tant de la A a membrar com faya en la P. On, per assò la Q no es tan gran ni tan noble en la L com es la L en la O, com es com la L es en la P, car com la L membra en la P adoncs la B li dona demostracio de la A en unitat e en trinitat, e com la L membra en la O no remembra sino tan solament la unitat de la A. ☙ 6. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat e demostrat al humà entenìment que la L membra en la P la A que adoncs fruex pus fortment en ella, que no fa quan[3] la fruex en la O. On, aitant com la P es pus acostada a la R que no es la O, daitant val més la Q en la P que en la O; car la Q qui fruex en la P per la D, fruex membrant la A de vostra trinitat e de vostra unitat, e la Q qui es en la O per la H no membra sino tan solament vostra unitat. On, com assò sia enaxí, doncs per assò la L membra per la R que aquella demostracio de la A quis fa en la P es vera en la C, e la negacio de la C es falsa per so car la H no pot metre la Q en la P ab la G. On, com la L assò sab membrar en la P, adoncs membrant de tot son poder adora e contempla en la A.

7. *Honrador Senyor dels vostres servidors e dels vostres amadors!* Qui vol entendre e saber si la D o la H son en veritat, tempte e asag la M si la B li demostra pus fortment la A ab la D o ab la H, e ab qual que trob la Q en la P covè que aferm aquella esser vera. On, com entellectualment entenam que com la M fruex la A ab la D, que entén[4] vostra unitat e vostra trinitat, e com la M no reeb la D e reeb la H, no entén sino vostra unitat, per assò, *Sènyer,* es feta demostracio a la M que més entén de la A per la D que per la H, car més dentenìment ha en home

1. A, la .k. en la .l. ab la .k.: E, la .q. en la .l. ab la .k : M, *Q. in L. cum H.*—2. E, manca aquest mot.—3. E, com.—4. E, entren.

qui A entén en unitat e en trinitat que no ha com la A entén tan solament [en] unitat. On, com assò sia enaxí, doncs per la D la M entén la A en la P, so es lo terme doracio, car no deym que en Deu caja terme, e per la H entén de la A en la O: on, per assò la M entén aitant mellor lenteniment per la D que per la H com la P es pus prop de la R que la O. ✠ 8. *Amorós Senyor!* Enaxí com humà enteniment entén més com entén unitat e trinitat de substancia que no fa com entén tan solament unitat de substancia e innora trinitat en la substancia, enaxí la M reeb més per la B de la A com reeb de la D que no fa com reeb de la H: car axí com lenteniment usa de vertut com entén home esser una substancia e entén que aquella substancia es de .iij. coses composta, enaxí la M qui fruex la A ab la D entén en vos vertut[1] de unitat e de trinitat; e enaxí com lenteniment priva aitanta de vertut de sí metex com es la vertut de que usa com entén home esser una substancia e innora les .iij. coses don la substancia es composta, enaxí la M aitanta com ha de vertut en conèxer vostra unitat, aitanta priva de vertut[2] de sí metex com no vol entendre de vostra trinitat. ✠ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la materia qui ha tant de defalliment en sí que no pot engenrar la forma potencial dentrò que corromp la forma actual, enaxí la M qui ab la H contrasta a la M qui reeb la D no pot bastar a aver conexensa de la vertut de vostra unitat menys de la negacio que fa de la C: on, per assò la Q no pot pujar de la O a la P. Mas, enaxí com àngel qui ha tan noble enteniment e tan vertuós que en un temps entén en vos e en sí metex e entén lo bé qui tracta en vos, enaxí, *Sènyer*, la M qui reeb la B de la A ab la D es poderosa de entendre vostra unitat sens que no atorga la G, enans es entenent la C. On, com assò sia enaxí per la vertut que la B dona de la A a la M qui entén la C,

1. E, uertutz.—2. E, priua uertut

adoncs per assò la M entén que pus vertuosa es per la D que per la H, e que la Q entra en la R e en la P per la D, e per la H se lunya.

10. *Ah Senyor qui donats desigs a vostres contempladors com vejen vostres honors!*[1] Qui vol adorar e contemplar vostra sancta vertut gloriosa, tempte e asag sa volentat per la qual de la D o la H porà més umplir sí metexa de so que la B demostra de la A, e si atroba que la D sia raó e occasió per que la N sia pus prop de la R per la D que per la H, cové que aferm la D e que nec la H per tal que la Q sia en la P; e si tant es que la H sia raó e occasió que la N sia en la P, cové que la N am la H e que aja en oy[2] la D, e assò cové enaxí esser per so car la N es obligada a reebre de la B aitanta com la A ha donada vertut a la N que pusca reebre so que la B demostra de la A.

✠ 11. *Vertuós Senyor!* Aitant com la L pot més membrar e la M pot més entendre la A, aitant més la N pot més amar la A; car natura es de voler que aitant com la memoria sestén en membrar e lenteniment en entendre, aitant se pot estendre e examplar la volentat en amar. On, enaxí com la ànima ama més sa vertut com entén que ella ha vertut en esser substancia e ha vertut en esser proprietats diverses substancials que no fa com entén sa unitat tan solament e innora sa triplicitat, enaxí, *Sènyer*, la N més pot amar la A per so que la B ne demostra ab la D que no fa ab la H; car més de vertut es demostrada com es demostrada unió de proprietats diverses en substancia e substancia en proprietats diverses substancials, que no es com la substacia es demostrada tan solament e son innorades ses diverses proprietats e vertuts. ✠ 12. On, axí com volentat es pus occasionada a amar més .ij. diners que .j. e amar més la cosa bella e bona que no es amar la cosa bella o bona, enaxí, *Sènyer*, la N aitant com la B ab la D demos-

1. E, *afig:* e uostres honramens.—2. M, *et odiat.*

tra mills la A que no faría si la G era vera e la C era falsa,[1] enaxí la N puja mills de la O a[2] la P e sacosta mills a la R per la D que no fa per la H. On, com vos ajats creat[3] voler en home per tal que molt fortment vos am eus ador eus contemple, per assò es significat quel voler qui pus aparellat es a amar sia vertader per la D e que lo voler que sia son contrari per la H sia voler fals e mentider; e si assò no era enaxí, doncs sería significat que lo menor voler fruís més en la A quel major,[4] e si assò era enaxí, seguirsia que la vertut menor fos en la P e que la vertut major fos en la O e que privás R en ella, e assò es cosa impossíbol.

13. *Ab Senyor al qual tramet mon cogitar per tal quem fassa vos amar!* Com hom met ab la F la Q en la L, adoncs la B demostra tan fortment la A a la L que la L en la P remembra tan fortment la A, que totas cumple de la R; car tant es noble e vertuosa la L com remembra la A per la F, que no poría més de misericordia e dumilitat e damor e de gracia e de poder membrar de la A com membra; car tota la major vertut que hom pusca membrar de obra de creador en creatura, es que hom membre vostra encarnacio e la greu mort que la vostra sancta humanitat volc sostenir per amor de nosaltres peccadors. ✠ 14. *Amorós Senyor!* Com hom met ab la K la Q en la L per temptar e asajar si la L porà tant reebre de la B per la K com fa per la F, adoncs la L pot membrar segons per qual de la F o de la K membra pus fortment e pus acabadament la A; car la K no ha natura ni proprietat que pusca esser occasió a la L com aja tanta de membransa de la humilitat e la misericordia e la gracia de la A, com la F es occasió a la L que membre la vostra gran humilitat e misericordia e gracia. ✠ 15. *Honrat Senyor!* Com la L ha atrobat que ella nos pot remembrar en tan noble disposicio ab la K com

1. M, *et H. falsum.*—2. A, o.—3. A, creats.—4. E, menor.

fa ab la F en so que no membra de la A tanta de misericordia ni de humilitat ni de gracia ni de poder ab la K com fa ab la F, adoncs tempta altra vegada sí metexa si porà tan fortment membrar sí metexa a esser occasionada a paciencia e a esperansa e a humilitat e a les altres vertuts ab la K com es ab la F. On, dementre que la L se remembra e sasaja es tempta per esta manera, adoncs la L se remembra que ab la F met la Q en la P e ab la K met la Q en la O. On, com la L sia membrant que la P es pus prop a la R que la O, per assò membra que la Q val molt més en la P que en la O: on, per so la L membra la F esser ver significat contra la I e membra que la K es falsa demostracio contra la E.

16. *Singular Senyor del qual prenen*[1] *gracia totes creatures!* Entellectualment entenem que la M sentén que es creatura per tal que entena[2] la vertut que la B demostra de la A. On, com lenteniment sentén que ell es ubligat a conèxer so que la B li demostra de la A, adoncs lenteniment tempta sí metex segons qual demostracio o de la F o de la K porà mills entendre la A: on, per assò la M primerament met la Q ab la F en lenteniment per tal que veja si la Q porà metre en la P. On, dementre que lenteniment ha mesa la Q en la M ab la F, adoncs la M sentén que es en la P entenent que es tanta[3] de vertut en la vostra humilitat e en la vostra misericordia e pietat e poder, que no es qui pogués dir ne qui pogués ymaginar tota la vertut de la A. ❧ 17. *Gloriós Senyor!* Dementre que la M ha entesa sí metexa tota plena de la vertut que la B demostra de la A ab la F, adoncs la M tempta e asaja si s porà tan fortment umplir de vertut ab la K com fa ab la F, ne si ab la K porà metre la Q en[4] la P axí com lay ha mesa ab la F. On, dementre que la M met la Q ab la K en sí metexa, adoncs no entén tan fortment la A com faya dabans

1. A, prenem.—2. A, no entena.—3. E, entenent tanta.—4. A, ab.

ab la F. On, per assò lenteniment entén que la K no ha natura ni proprietat que tan fortment la B demostre a la M la A per la K, com fa per la F: on, per assò la M entén que molt major occasió ha la Q com sia en molt gran fervor en adorar e contemplar la A per la F, que no ha com la A es amagada per la K al enteniment. ✠ 18. On, com lenteniment ha, *Sènyer*, temptat e esprovat sí metex segons que damunt es dit, adoncs la M adora e contempla e loa e beneex la A per la demostracio que la B lin dona ab la F. On, per assò la M aferma la E e nega la I, entenent la M que enaxí com les finestres son en la cambra per tal que per elles lo sol hi pusca demostrar sa resplandor, enaxí la E es per tal que la B pusca demostrar a la M ab la F la gran granea e excellencia de la A la qual la K amaga a la M com descreu la E. On, com lenteniment sia aitant pus noble com més entén e com sia pus noble per la F que per la K, per assò la Q de la M es pus noble e pus acostada a la R per la F que per la K. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es demostrat a la M que la F es vera demostracio de la E e la K es falsa significacio de la I.

19. *Oh vos, Sènyer, qui sots secret sobre tots secrets e qui sots demostracio sobre totes demostracions!* Qui vol adorar e contemplar la vostra vertut gloriosa, sapia temptar e asajar son voler ab la F e la K per tal que sapia conèxer segons qual de la F o la K o la Q porà pujar en la P. On, com en la N met hom la Q ab la F, adoncs lo voler ama tant la A per la demostracio que la B dona de la A ab la E que la N ama tan fortment, que tota sa forsa e sa vertut potencial esdevé en actualitat; car tant es gran la occasió que la N ha en fruír la A qui tant volc exalsar la humana natura que volc esser encarnada en ella, que la gran forsa de occasió on la N es occasionada fa tota la volentat potencial esdevenir en actu per adorar e contemplar la A. On, dementre que la volentat ses axí temptada e asajada ab la F,

adoncs la L remembra e la M entén que la N fruex en la A per la F en la P e en la R de totes les forses del voler. ✠ 20. Dementre que la N ab la F ha pujada, *Sènyer,* la Q en la P e en la R, adoncs vol temptar e asajar sí metexa si ab la K porà pujar la Q en la P e en la R. On, dementre que la N ama la K e es contra la F, adoncs la N nos sent en aquella devocio ne fervor tan gran que[1] dabans se sentía; e assò es per so car la B no li demostra tant de la A com dabans faya, car per la K no es membrada ni entesa la gracia nil honrament ni la humilitat ni la misericordia que vos avets feta a humana natura segons que es membrada e entesa per la F: on, per assò la N atroba ab la K que no ha en sí tanta de vertut actualment com ha en potencia; e car la N per la F ha tota la vertut en actu que pot aver potencial, per assò ama més ab la F sens tota comparacio que no fa ab la K. ✠ 21. On, com la L remembra e la M entén, *Sènyer,* que tota vertut potencial qui no pusca venir en actu sia en va, e com la L remembre e la M entena que per la F pot la N aver tota sa vertut potencial en actu e per la K non pusca tanta aver com per la F, per assò la N qui ama so que la L membra e la M entén, ama la F e avorrex la K pus que més es occasionada per la F que no es per la K a amar so que la B li demostra de la A. On, per assò lo voler ama aitant com pot la E qui es occasió com la volentat ador e contemple de totes ses forses so que la B demostra de vostra sancta vertut gloriosa.

22. *Ah Senyor qui los vostres servidors enamorats de les vostres laors!* Aitant com la memoria pot més membrar en est mon la vostra sancta vertut gloriosa, daitant més la B dona demostracio a la L que en gloria reeba gracia e vertut de la A; car on pus fortment la A es en est mon membrada, pus fortment gloriejarà[2] en gloria la L qui de sà la

1. M, *in quo.*—2. A, glorieia.

membra. ✠ 23. On, com la L, *Sènyer,* sia membrant que pus fortment membra la A per la demostracio que la B dona de la A ab la D e ab la F que no fa com la L membra la A ab la H e la K, per assò la memoria remembra que la L qui en est mon reeb la B ab la D e la F, membra molt més sens tota comparacio en lautre seggle la A, que no farà la L qui reeb la H e[1] la K contra la C e la E. ✠ 24. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car gloria e benediccio està aparellada a la bonahuirada ànima qui en aquest mon remembra la vostra vertut en la vostra sancta trinitat gloriosa e en la vostra humil encarnacio piadosa: car enaxí com forma humana demostra molt mills lo sobject de la racionalitat que no la forma de la bugía,[2] enaxí lumà enteniment pot mills apercebre la A per la L qui la A remembra per la D e la F, que no fa per la L qui la A remembra per la H e la K. On, com assò sia enaxí, doncs maleyts son los homens qui obliden la C e la E desamants la D e la F amants la H e la K.

25. *Maravellós Senyor del qual reeben gracia e benediccio totes creatures!* Entellectualment entenem que la M pus fort es temptada e asajada per la D e la F que per la H e la K; car tant es gran cosa e maravellosa la A que la B[3] demostra ab la C e la E a la M, que lenteniment a penes pot bastar a reebre la demostracio que la B fa de la A en la C e la E. On, aitant com es la demostracio gran e aitant com la M es frèvol cosa a esguardament de la C e la E, aitant la M pus fort es temptada per la H e la K. On, aitant com la M es[4] forts contra la G e la I, aitant ha major mèrit com reeb la D e la F. ✠ 26. Car enaxí, *Sènyer,* com lo forts combatedor qui es digne de major guaardó on pus fortment se combat e s met en perill per entencio que vensa grans forces, enaxí la M on pus fort se combat a entendre e a saber les coses qui son molt escures e greus e

1. A, ab.—2. E, bogia: M, *forma simiæ.*—3. E, que la .h.—4. E, esta: M, *stat.*

subtils a saber, pus fortment es digna que la B li reta guaardó demostrant molt forment e molt acabadament la A. On, com assò sia enaxí e com la H e la K no tempten ni mortifiquen tant la M a entendre la G e la I com fan la D e la F a entendre la M la C e la E, per assò la M qui saclina a la H e la K, nó es digna daver egual ni semblant mèrit de la M qui saclina e saferma a reebre la D e la F. ✠ 27. *Dreturer Senyor!* Si la M qui ha menys de temptacio que la M qui es pus occasionada a esser temptada agués major do de la A, fora la B demostrant privacio de R en la A; car aitant com la M es pus combatuda[1] per temptacions, pus prop es de la R e mills puja a la P com vens la batalla. On, si no reebía de la A major vertut la M qui es temptada e qui vens que no fa la M qui no es temptada e no vens, seguirsia, *Sènyer,* que la B demostraría defalliment de vertut en dretura e en misericordia en vos, e assò es cosa impossíbol que la B demostre defalliment de vertut en vostra justicia e misericordia, la qual demostraría si la A no donava mèrit a la M qui per ellas combat e no li ajudava misericordia a ses temptacions a vensre.

28. *Ah Senyor qui sots confort e solàs e conort de tots aquells qui vos amen fort!* Entellectualment entenem que la N multiplica en aver major fervor e major animositat a amar la A on la B pus fort demostra la A. On, com ajam provat que la B demostra pus acabadament la A ab la C e la E que no poría fer sens la D e la F, e assò fa la B per raó com la ànima dome no pot tant reebre de la B ab la G e la I com fa la C e la E, per assò la N qui reeb ab la D e la F so que li demostra la B de la A, es pus fervent[2] e pus ardent a amar la A que no es la N qui no ama la C ni la E e ama la H e la K. On, per assò la N qui ama la A ab la C e la E, ama en la P e la R, e la N qui ama la A

1. E, comparada.—2. E, fortment.

en la H e la K, ama en la O e priva en ella la R.[1] ✠ 29. On, com assò sia enaxí, doncs per assò la Q de la N qui està en la P e la R, es, *Sènyer*, molt pus gran en vertut e en noblea que no es la Q qui no pot pujar ab la H e la K de la O a la P. On, aitant com ella es pus noble, aitant contén en sí més de vertut; e aitant com ha en sí més de vertut, aitanta ne reeb més en pot reebre de la A que no fa la N qui ha menys de vertut; e si assò no era enaxí e era lo contrari, sería significat que on la N sería menor que reebés major vertut de la A; e si assò era enaxí, seguirsia que volentat en animal inracional agués major vertut que en animal racional; e assò es cosa impossíbol, car si era cosa possíbol sería possíbol que la B demostràs defalliment de la A, e assò es cosa molt impossíbol. ✠ 30. *Vertuós Senyor!* Enaxí com la luna per singularitat e per quantitat sacosta mills al sol en semblansa que no fan neguna de les esteles, e enaxí com en quantitat lestany se sembla mills ab la mar que no fa la font, enaxí ànima aitant com ha major vertut en remembrar e en entendre e en voler actualment, sacosta pus fortment a la vertut de la A, que no fa la ànima qui ha major vertut en potencia que en actu en son remembrar e entendre e voler. On, enaxí com per occasió vé pus fortment vertut de potencia en actu que no fa per ventura, enaxí sens tota comparacio pus fortment fruex ànima membrant e entenent e volent vostra sancta vertut gloriosa per la C e la D e la E e la F, que no fa per la G e la H e la I e la K. On, com assò sia enaxí, doncs per assò, *Senyer,* lo vostre contemplador en presencia del vostre altar sant gloriós adora e contempla ab la D e la F la vostra sancta vertut gloriosa divina.

1. A, en la .r.

¶ CAP. 337. *Com hom adora e contempla la sancta gloriosa humana natura[1] de nostre Senyor Jhesu Christ.*

EUS *excellent maravellós! A vos sia gloria e laor per tots temps e a tot quant de vos es:* Car qui vol adorar e contemplar, *Sènyer,* la sancta gloriosa humanitat en la qual lo Sant Fill sencarnà, sapia formar e afigurar figures sensuals per les quals entellectualment pusca pujar son enteniment a adorar e a contemplar e a loar e a amar e a honrar e beneyr la vostra humanitat sancta concebuda per gracia de Sant Espirit. ✠ 2. On, com lo vostre contemplador, *Sènyer,* se vulla esforsar aitant com pusca de adorar e contemplar la vostra beneita humana natura, per assò posa e diu que la vostra sancta deitat sia A e la vostra vertut divina sia B e la vostra humanitat sia C e la vertut de la vostra humanitat sia D e que E sia Jhesu Christ, e encara posam e deym que en Pere sia F e que G sia la ànima den Pere e que H sia la natura de la ánima den Pere e que I sia lo cors den Pere e que K sia la natura del cors den Pere e que L sia enteniment dome e que M sia paraula dome e que N sia oracio e contemplacio.* ✠ 3. On,

1. A, humanitat e natura.

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Deitat.	H	Natura de la ànima den Pere.
B	Virtut divina.	I	Cors den Pere.
C	Humanitat de Jhesu Christ.	K	Natura del cors den Pere.
D	Virtut de la humanitat.	L	Enteniment humà.
E	Jhesu Christ.	M	Paraula de home.
F	En Pere.	N	Oració i contemplació.
G	Anima den Pere.		

com hom, *Sènyer*, ha afigurades estes figures sensuals, adoncs cové ques mut hom a les entellectuals a entendre per les sensuals; car per la F e la G e la H e la I e la K que la L entén e la M parla, pot la L entendre e pot la M nomenar la A e la B e la C e la D e la E. On, com per esta art los crestians pusquen donar demostracio com adoren e contemplen la sancta humanitat de Jhesu Christ en la divina natura, per assò cové que primerament parlem de la L e la N per tal que puscam aplegar nostre prepòsit a adorar e a contemplar la humana natura de la E.

4. *Celestial Senyor qui sots gloria de totes glories e acabament de tots acabaments!* Com hom met la G e la I en la L, adoncs entra en la L la F, e com la F entra en la L, adoncs hi entra la G e la I; car entenent la L la G e la I entén la F, e entenent la L la F entén la G e la I. ✠ 5. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la F entra en la L per la G e la I, e la G e la I entren en la L per la F, enaxí entren en la M; car com hom predica de la F, de les coses on la F es composta predica, e com hom predica de la G e la I, ensemps de la F predica. ✠ 6. On, com sia, *Sènyer*, diversitat e individuitat enfre la G e la I en so que la .j. no es lautra ni la .j. nos sembla ab lautre en proprietat ni en natura, per assò qui met en la L e en la M tan solament la G, adoncs la L e la M no tracten de la I ni de la K, e com hom met tan solament en la L e la M la I, adoncs la L e la M no tracten de la G ni de la H. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat al humà enteniment que en .iij. maneres poden tractar la L e la M de la F e la G e la I, la una es com tracten de la F, la autra es com tracten de la G e la I ensems, la tercera manera es com tracten de la G e no de la I o de la I e no de la G.

7. *Oh vos, Sènyer, qui sots subirà bé e gracia de totes gracies!* Com hom met en la L la H e la K, adoncs hi met hom la F e la G e la I, e com hom met en la L la F e la G e la I, adoncs hi met hom la H e la K. ✠ 8. Mas com

sia differencia, *Sènyer,* enfre la G e la I, per assò com hom met la vertut de la G en la L nos seguex que hom hi meta la vertut de la I, ni com hom met en la L la vertut de la I nos seguex que hom hi meta la vertut de la G; car si la L entenía tota ora la K que entén la H o entenía tota hora la H que entén la K, seguirsia que una cosa metexa fossen sens nulla differencia la G e la I, e assò es cosa impossíbol. ✠ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en axí com en la L entra per una manera la H e per altra manera hi entra la K, enaxí en la M per una manera hi entra la H e per altra manera hi entra la K: car enaxí com la H e la K an differencia en la L entellectualment, enaxí an differencia en la M sensualment.

10. *Deus qui sots lugor de totes lugors e resplandor de totes resplandors!* Com hom met la H en la K, adoncs entren en la L la F e la G e la I per tal que la L entena e sapia que la H es acabament e cumpliment de la K; e com hom met la K en la H, adoncs entren en la L la F e la G e la I per tal que la L sapia e conega que la K es sobject aparellat en lo qual la ànima pusca adur en actu les vertuts que ha en potencia. ✠ 11. On, com assò sia enaxí, doncs per esta manera entra en conjuncio la H en la K e la K en la H e en la F: on, per assò la F es unida de la G e la H e la I e la K. On, com la H entra en la L per la natura de la G e per la primera entencio de la G, adoncs la F no tracta sino de les coses espirituals ab los senys entellectuals; e com la K entra en la L per la primera entencio de la I e per les coses necessaries a la I, adoncs la F tracta de les coses corporals ab los senys sensuals: on, per assò se forma primera entencio e segona enfre la G e la I, per la qual primera e segona entencio sengenra accio e passio enfre la G e la I. ✠ 12. On, com assò sia enaxí e com per totes estes coses hom aja, *Sènyer,* conexensa de la F per los entraments de les letres damundites les unes en les altres, per assò cové que per aquestes sensualitats e

entellectuitats predicades de la F nos mudem a predicar e a entellectuejar les sensualitats e les entellectuitats de la E per tal que entenam en ella la A e la B e la C e la D, e que la C e la D la L pusca contemplar, e la M adorar la E en la A e la B, per tal que la N [1] se forme en la L e la M de totes les forces [2] entellectuals de la L e de totes les forces sensuals de la M.

13. *Ah Senyor qui la mia memoria umplits com vos membra e la mia volentat benahuirats com vos ama!* Com hom met la E en la L per conexensa e la E met hom en la M per paraula, adoncs la L ha aitàn gran deliberacio a entendre e la M a parlar que la E sia la A e la C, com an la L e la M vertut e deliberacio que la F sia la G e la I; e si assò no era enaxí, doncs la B ni la D no seríen en tan gran noblea de vertut [3] e de poder com la H e la K, e assò es cosa impossíbol. ₭ 14. *Vertuós Senyor!* Com hom met la A en la L e la M sens la C, adoncs la L entellectueja e la M predica tan solament de la infinitat e de la eternitat e del poder e de la saviea e de la amor divinal e de les altres vertuts qui son en vostra divina essencia sancta gloriosa; e com hom met la C tan solament en la L e la M sens la A, adoncs la L entellectueja e la M predica de la vostra humana natura gloriosa e dels turments e de les penes que vostra carn preciosa sostenc per amor de salvar lo seu poble. ₭ 15. On, enaxí, *Sènyer*, com la L ha poder de entellectuejar e la M de parlar e predicar en la diversitat que an la G e la I en la F, enaxí e molt mills encara la L e la M poden fruír de la diversitat qui es en la A e la C en la E. [4] On, com assò sia enaxí, doncs com hom entén deitat en la E, no entén hom que la A sia fenida ni termenada en la E ni entén hom que la C sia infinida e sens comensament en la E, ni la M no predica en la E que la deitat aja passió ni sia mortal ni la C sia cosa sens comensament infinida: car enaxí com la

1. A,E, que la .c.—2. A, formes.—3. A, uertut de noblea —4. M, *et E.*

L e la M se convenen en la F e en la G e en la I com la L entellectueja en la F la G substancia incorporal inmortal e entén la I en la F substancia corporal mortal, e la M se cové en predicar segons la L[1] entén en la F, enaxí la L e la M se covenen en la E entellectuejant e conexent la L la A e la C, e predicant la M una cosa de la A e altra cosa de la C.

16. *Rey sobre reys e sobre totes creatures!* Com hom met en la L la B e la C, adoncs la L entén e la M predica e diu que la B es acabament de la C; car si la G qui es creatura finida pot esser acabament de la I qui es creatura, doncs, quant més la excellent vertut de vostra essencia divina pot esser acabament e cumpliment de vostra gloriosa humanitat qui es cosa creada! Car si la G avía poder de esser acabament de la I,[2] doncs la H auría major vertut que la B; e si assò era enaxí, seguirsia que la G valgués més que la A, e assò es cosa impossíbol. ✠ 17. *Honrat Senyor!* Enaxí com la K demostra a la L la noblea que ha la I en la F per la H, enaxí la D demostra a la L la noblea de la C la qual ha en la E per la B. On, enaxí com a la L es mester a conèxer la K e la I per tal que pusca conèxer la H en la F, enaxí la L sens que no agués conexensa de la D, no auría ab que pogués rezbre conexensa de la B segons ques cové conèxer a la L e predicar a la M, per tal que per la N pusca adorar e contemplar de totes ses forces sensuals e entellectuals la A e la B. ✠ 18. *Vertuós Senyor!* Enaxí com la L entén que en la F la G en quant de sa natura es acabada e complida sens la I, enaxí e molt mills encara sens tota comparacio la L entén que la A e la B son acabadament en la E sens la C e la D; e si assò no podía esser enaxí, doncs seguirsia que la G e la H aguessen major acabament en la I e la K, que la A e la B en la C e la D, e assò es, *Sènyer,* cosa impossíbol. On, en

1. E, segons que la .I.—2. M, afig: *et B. non haberet potestatem essendi perfectio ipsius C.*

axí com la H e la K son raó e occasió que sien la G e la I e la F, enaxí e molt mills encara son la B e la D raó com la E sia la A e la C; e si assò no era [1] enaxí, doncs seguirsia que mills e pus vertuosament e pus poderosament [2] poríen la H e la K unir en la F una creatura ab altra, que la B e la D unir creador ab creatura en la E; e assò es cosa impossíbol, car si era cosa possíbol, sería la D demostrant defalliment en la B e la B demostraría defalliment en la A, e assò es cosa impossíbol.

19. *Ah Senyor cogitat per mon pensar,* [3] *incomprès a mon aestmar!* Entellectualment entenem que la L pot entendre per la D la C en la E aitant més com la D val sobre la H; e assò metex se seguex del voler e la memoria, car molt més pot la volentat voler a la memoria membrar per la D que per la H. On, com sia concordansa en la F de la L e la memoria e la volentat en so que la volentat ama que la F sia de la G e la I, doncs, quant més ha concordansa en la C de la L e memoria e voler en esser la E A e C e B e D! ✠ 20. *Gloriós Senyor!* Aitant com la D crex per la B en vertut e en noblea, aitant dona la A a la C. On, per assò la L entén major la A en noblea e en vertut, que no poría entendre si la E no era A e C: car enaxí com la G se demostra pus fortment e pus manifestament a la L, e la M ne pot més de vertut e de noblea predicar on pus la H dona a la K, enaxí la L pot més de conexensa reebre e la M pot més predicar de la A, on la D pus noble mostra la C en la E, e la B pus humil e pus misericordiosa demostra la A en la E. ✠ 21. On, com assò sia enaxí, doncs per assò, *Sènyer,* ha la N tan gran raó e tan gran occasió de adorar e contemplar de tot son poder la C e la D en la E, com es la conexensa que la L ha de la B e la A en la E, e com la M pot predicar de la gran humilitat e de la gran misericordia qui es en la B e la A. On, per assò la N ses-

1. A, e si asso era — 2. E, poderosa. — 3. E, pensat.

forsa de tot aitant com es occasionada e endressada a adorar e a contemplar la sancta gloriosa vostra humana natura.

22. *Spiritual Senyor qui sanctificats e vivificats los coratjes*[1] *de los vostres contempladors!* Qui la N met en la L per adorar e contemplar la C, adoncs entén la L que la D es per la B qui dona a la D com la A e la C sien la E. On, dementre que la L entén totes estes figures entellectualment, adoncs adora e contempla la C en la E per la gracia que la D reeb de la B per tal que la A sia adorada e contemplada en creatura e creatura en creador, per tal que la L pusca aver conexensa de la noblea del creador en creatura e de creatura en creador. ✠ 23. On, beneyt siats vos, *Senyor Deus:* car per so com los crestians adoren en la E creador en creatura e creatura en creador, per assò los infeels per innorancia que an de la N quels crestians an en la E menyspreen la N e cuydense que los crestians adoren e contemplen en la E creatura e no creador. On, per assò la L del feel savi crestià entén que enaxí erra linfeel contra la N qui adora la E, com erra la M com diu que la F es I e K sens G e H: car enaxí com la L entén que la G e la H son aitàn bé en la F com la I e la K, en axí la L entén que la N aitam bé adora e contempla en la E la A e la B com fa la C e la D; e enaxí com la L entén que major es en la F la H en noblea e en vertut que la K, enaxí la L entén que en la E molt major es sens tota comparacio la B que la D, com sia la B creador e la D creatura; e car la L assò entén, per assò adora la N més en la E la A que la C. ✠ 24. *Poderós Senyor!* Com los infeels oen e veen que los crestians fan reverencia e honor a la figura de la E depinta en la creu, adoncs se cuiden que la L dels crestians aja entencio de adorar lo fust e laur e la color don la figura sensual es afigurada e embotida e entallada. On, per assòs cuyden que la N ador e contemple

1. A, coratios.

fust e aur e ydola, la qual N no adora sino A e C en la E per so car la L entén que la A ni la C no son lo fust ni laur ni la color qui donen demostracio sensual per memoria de la E per tal que la L entellectueg e contemple en la E A e C. On, axí com per lo voler dels infeels qui no desama la G e la I en la F, la L dels infeels pot entendre que la F es la G e la I, enaxí per la volentat dels infeels qui desama la C en la E, la L daquells infeels no es tan franca a entendre la A e la C en la E com es a entendre la G e la I en la F.

25. *Salvador Senyor daquells qui amen la vostra honor e la vostra laor!* Entellectualment entenem que la N no adora ni contempla la E en la hostia sacrada segons lo cors de la K ans ho fa segons cell de la H, qui per so que la B dona a la D, la L pot entendre en la ostia sacrada la E. Mas car los infeels innoren, *Sènyer,* so que la D reeb de la B en la E, per assò la L daquells no pot tam bé afigurar a entendre la E en la ostia sacrada, com fa la L dels crestians qui entén en la E so que la D reeb e so que la B dona a la C de la A. ✠ 26. *Dreturer Senyor!* Aitant com la I e la K contrasten en la hostia sacrada a la G e la H per tal que la L no entena la E en la ostia sacrada, daitant pus fortment es mester a la L que sesfors per la G e la H com pusca vensre[1] los contrasts que la I e la K li fan a entendre la E en la hostia sacrada. On, aitant com la L més sesforsa a entendre, aitant més entén que es aparellada a entendre, e on més es aparellada a entendre, més es la N aparellada e endressada com sensualment la M ador[2] e com entellectualment la L contemple la C en la E per la B qui dona a la D com la A e la C sien en la E. ✠ 27. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com dome sedejant qui aytant com més crex sa set més sesforsa sa cogitacio a cogitar e son voler a amar fonts e aigues, enaxí

1. E, uenscre *(passim).* — 2. E, aor.

la H aitant com en lo cors sacrat sobre lautar la K més li contrasta, aitant la H pus fortment sesforsa com la L entena la E en la hostia sacrada, e on més la L entén, més de mèrit ha per entendre, e on més entén, més ama lo voler so que la L entén: car axí com lo voler ha major mèrit en amar la veritat que lenteniment no entén, axí lo voler ha major mèrit per molt amar so que lenteniment molt entén, e si no fos axí[1] fora significat que on lenteniment més entesera son creador menys lamàs lo voler, e assò es cosa impossíbol.

28. *Senyor qui sots vida de totes vides e forsa de totes forces!* Entellectualment entenem que com la L entén que la E humilià la C a pobrea e a treballs e a greu mort angoxosa per nosaltres peccadors e per honrar la B en la D, adoncs la L entén lo gran maravellós càrrec en que es la F com de tota la forsa de la H e la K multiplic la N sensualment e entellectualment a honrar la B en la D e a adorar e contemplar la C en la E, per tal que la B aja gran raó de donar gran gracia e gran benediccio a la G e la I. ✠ 29. *Misericordiós Senyor!* Com la L entén la E en la hostia sacrada e entén lo peccador qui la reeb que es molt peccador, adoncs se forma a la L la gran humilitat de la E qui per gran abundancia de humilitat se vol humiliar al peccador qui de la hostia sacrada combrega. On, com la L entén, *Sènyer*, aquesta humilitat tan gran, adoncs la L entén que la F es molt ubligada[2] a loar e a honrar e a conèxer la gran humilitat de la E e de multiplicar la N a adorar e a contemplar la C en la E. ✠ 30. *Gloriós Senyor!* Tant som[3] fortment beneficiats de la vostra sancta humanitat gloriosa e tant es la C alta e noble en sí metexa per so que la B dona a la D, que per assò an tots los crestians gaan raó de loar e de adorar e de contemplar vostra sancta humana natura[4] de totes les forces de la L e de la M.

1. E, e si axí no fos. — 2. E, obligat. — 3. A,E, son. — 4. A, humanitat de natura.

On, qui totes les forces de la L e la M metía, *Sènyer*, en la N, possíbol cosa sería a la N que reebés tanta de gracia e de vertut de la B e de la D, que tots los infeels auríen conexensa e amor de la E qui es unida de la A e la C per gracia de Sant Espirit.

¶ Cap. 338. *Com hom adora e contempla la gran ajuda que nostre Senyor Deus fa a la humana especia.*

H *Deus piadós ajudable humil, en totes maneres poderós!* Qui vos vol, *Sènyer*, adorar e contemplar per la gran ajuda que vos fets a la humana natura[1] com fassa[2] bones obres e com se guart que no fassa mal, sapia afigurar figures sensuals per les quals pug a les figures entellectuals per les quals aja conexensa de la ajuda que vos fets a home; car aitant com hom sabrà conèxer e membrar e voler la ajuda que vos fets a nosaltres, aitant porà vos adorar e contemplar per lo gran bé que vé a nos altres de la vostra ajuda. ✱ 2. On, com assò sia enaxí, doncs per assò, *Sènyer*, nos posam e deym que la ajuda que vos fets[3] a home en fer bé e en esquivar mal sia A e que fer bé sia B e que fer mal sia C, e posam[4] e deym que afermar vostra encarnacio sia D e negar vostra encarnacio sia E, e que F sia la significacio de D, e G sia la significacio de E, e posam que H sia memoria e enteniment e volentat, e I sia la oracio e la contemplacio que nos fem a vos per la ajuda que nos reebem de vos. ✱ 3. Com nos, *Sènyer*, ajam afigurades aquestes figures per entencio que molt

1. E, especia.—2. A, fa.—3. A, auets.—4. A,E, posem.

gran conexensa puscam aver de la gran ajuda que vos fets a nosaltres, la qual conexensa volem aver per tal que ajam gran occasió de contemplar vos, per assò cové que asajem e temptem segons quals de les contraries figures damun dites porà la memoria més remembrar e lenteniment més entendre e la volentat més amar la vostra ajuda, per tal que la oracio e la contemplacio puscam aver major a loar [1]e a honrar e a beneyr vos qui sots nostre gloriós ajudable en tots bens per los grans poders on [2] sots poderós. *

4. *Senyor gloriós qui acorrets als vostres servidors e als vostres contempladors!* Com hom met la F en la H, adoncs la memoria remembra e lenteniment entén e la volentat ama la D, membrant e entenent e amant la H vostra divina natura e humana, membrant e entenent e amant la H que vostra divina natura es mellor en obra en la vostra humana natura que en nulla altra creatura, e membrant e entenent e amant la H que vostra natura humana reeb major do de gracia en vostra divina natura que no fa nulla altra creatura. ✠ 5. Dementre que la H, *Sènyer,* ha en sí la F membrant e entenent e amant la H la D, adoncs entra la A en la H, per lo qual entrament entra la B en la H membrant e entenent e amant la H fer bé per la A qui es ajuda a la H com sia membrant e entenent e amant en la B per amor e per gracia e per la forsa de la A. On, dementre que totes estes letres son en la H, adoncs es la H tan fortment plena de la A en fer la B, que tota la memoria e lenteniment e la volentat sumplen de la I en adorar e en

1. E, a aloar.—2. E, don.

* Taula dels signes d'aquest capitol

A	Ajuda de Deu.	F	Significació de D.
B	Fer bé.	G	Significació de E.
C	Fer mal.	H	Memoria enteniment i voluntat.
D	Afirmació de la Encarnació.		
E	Negació de la Encarnació.	I	Oració i contemplació.

contemplar lur creador e lur ajudador. ✠ 6. *Honrat Senyor!* Dementre que la H es plena de la A e la B e la F e la I per esta manera, adoncs vol la H temptar e asajar e esprovar sí metexa sis porà tant fort cumplir de la A e la B e la I ab la G, com ha fet ab la F. On, per assò la H gita de sí la F e met hi la G: on, per assò la H ublida e innora e desama la D per la E. On, dementre que la H asaja e tempta sí metexa per esta [1] manera, adoncs la H se remembra e sentén que no es tanta de la A en ella a fer la B, ni la I no es tan gran en ella, com era dabans com la F era en ella. On, per assò la H nos sent la forsa ni la vertut en fer la B e en esquivar la C la qual sentía com la F era en ella.

7. *Bonahuirat Senyor ple de benediccio e de benahuiransa!* Enaxí com accident inseparable es pus acostat e pus apropriat a la substancia que no es al accident separable, enaxí la F acosta més la A a la H com cresca e multiplic la I, que no fa la G; car la G no ha proprietat ne natura que acost la A a la H per la qual la H fassa la B ni com la I sia crexent ni multiplicant en la H, e la F ha tan gran vertut a demostrar la D, que per aquella vertut e proprietat fa la A venir de potencia en actu la B e la I en la H. ✠ 8. On, com la H se remembra e sentén, *Sènyer,* que no pren ne reeb tanta de vertut de la A ab la G com fa ab [2] la F, e com la H se remembra e sentén que es cosa frèvol [3] e mesquina per sí metexa a fer la B e a esquivar la C e com sens la A no pusca fer la B ni pusca fugir a la C, per assò lo voler de la H ama e vol la F e desama la G per tal que pusca aver gracia e benediccio per la D com la A li fassa fer la B per la F e li fassa esquivar la C. On, per assò la H ha conexensa que la D es en vera afermacio e la C en falsa negacio, pus que per la F vé vertut a la H e per la G la H priva de vertut. ✠ 9. *Vertuós Senyor!* Qui vol, doncs, saber ni entendre la gran occasió que la H ha

1. A, que la .b. asaia e tempta e asaia per esta. — 2. A, manca *ab.*
3. A, freuol hom.

que sia ajudada per la A com reeb la F, sapia afigurar ab figures sensuals aquestes raons damundites; car a cada[1] questio desta OBRA porà per figures atrobar e conèxer ab que sapia la art de les figures com la A ajuda a la H per la F, la qual A embarga a la H la G per so car la H no ha natura ni proprietat que per la G pusca aver tan gran ajuda a fer B com ha per la F. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre servidor, *Sènyer Deus,* adora e contempla vostra sancta deitat e humanitat per gracia e per benediccio de la vostra ajuda vertuosa poderosa.

10. *Cumplit Senyor, gran en tots acabaments, honrat en tots honraments!* Entellectualment entenem que aitant com la F demostra vertut e forsa de la D a la H, daitant ajuda la A a la H com fassa la B e no fassa la C per tal que la I sia en la H; e aitant com la H reeb de so que la F li mostra[2] de la D,[3] daitant ha la A raó que ajut a la H com fassa la B e que no fassa la C per tal que aja en sí la I. On, com tan gran sia, *Sènyer,* la demostracio que la F fa de la D a la H e com tan gran sia la vertut que la H ha potencialment com actualment pusca reebre la F, qui es qui pogués aesmar la gran ajuda que la H ha de la A per la F a fer B e a esquivar C? ✻ 11. On, beneyt siats vos, *Senyor Deus;* car aitant com lamat remembra e entén grans los bens els honraments que ha reebuts de son amic e aitant com lamat remembra e entén la gran amor que li ha son amic, daitant es ajudat lo remembrament del amat a remembrar e son enteniment a entendre e son voler a amar son amic. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar, *Sènyer,* la gran raó ni la gran occasió que hom ha de adorar e de contemplar vos com hom reeb la F en la H? ne qui poría aestmar la gran ajuda que la A fa a la H en adorar e contemplar vos en fer B per amor de vos com la H reeb la F? ✻ 12. *Piadós Senyor!* Daitant com lamat pot

1. E, qada *(passim).*—2. E, demostra.—3. M, *de A.*

membrar e entendre los treballs e los afanys e les ontes els turments e la mort greu e aontada e sens culpa que son amic ha soferta per amor dell, daitant es ajudat lo remembrament del amat a remembrar e lenteniment a entendre e lo voler a amar lamic qui ab tantes de dolors e de langors e ab tan greu mort là amat e honrat. On, com la H per la F pusca membrar e entendre e amar de la D totes estes coses, doncs, qui puría aestmar ni albirar, *Sènyer*, tan gran ajuda a la H de la A per la F com sia adorant e contemplant son Senyor Deus gloriós?

13. *Ajudable Senyor als justs e als dreturers e als vertaders!* Entellectualment entenem que A es comensament de B e privacio de C. On, com la H remembra e entén pus fortment e pus acabadament la A ab la D que ab la E, per assò entèn que la A mills es demostrada en la B per la F que per la G, e mills demostra la F com la C venga en privacio per la A que no demostra la G com la C sia en privacio per la A. ✠ 14. On, com assò sia enaxí, doncs per assò la H molt mills sens tota comparacio es endressada en son remembrar e en son entendre e en son voler la A com la F demostra la A en la B per fer bé e en la C per cessar mal, que no es com la G li embarga ab la E son remembrar[1] e son entendre e son voler. On, com endressament e ordonament sien occasió a multiplicació de I e desordonament e embargament sien occasió a la I com no venga de potencia en actu, per assò, *Sènyer*, la H recorre a la D a membrar e a entendre e a voler, per tal que la F li do tanta de vertut en membrar e entendre e amar la A, que nulla impaciencia no pusca esser amada per lo voler qui ama la B e ha en oy la C. ✠ 15. *Vertuós Senyor!* Com la H ha remembrat e entès que molt mills sens tota comparacio es demostrat per la F que per la G com la A sia comensament de B e cessament de C, adoncs la

---

1 A, remembrament.

H tempta son remembrament e son eneniment si porà membrar e entendre tam bé per la G que la A sia compliment e acabament de la B e que no sia comensament de la C, com pot membrar e entendre per la F que la A es a la B comensament e es destruiment de la C. On, dementre que la H tempta e asaja per esta manera son remembrament e son enteniment, adoncs la A ajuda a son remembrar e entendre com la H membra e entén e ama la D, per la qual ajuda ha la H conexensa de so que la A fa en la B e de so que la A destroex en la C; e com la H ublida e innora la D e membra la E, adoncs nos sent la vertut ni la ajuda que dabans sentía en conèxer que la A es acabament de la B e que no es comensament de la C: on, per assò la H retorna a la F e fug a la G multiplicant la I en la memoria e en lenteniment e en la volentat.

16. *Divinal Rey de gloria qui sots font de vida e de tots bens!* Entellectualment entenem, *Sènyer*, que com la H remembra e entén predestinacio, que adoncs tempta e asaja son remembrament e son enteniment segons qual de la F o la G porà mills gitar de son remembrar e entendre predestinacio, per tal que la I no reeba frevoltat e perea per remembrada e entesa predestinacio per la qual no aja occasió de privar la B e de fer la C. ✠ 17. On, dementre que la H tempta enaxí, *Sènyer*, sí metexa, adoncs la A ajuda a la H com git de son remembrament predestinacio com membra la D. On, per assò la H entén que si tant era que ella fos predestinada a dampnacio, per tot assò no estaría que ella no amás la B e que no desamás la C per amor de la D; e dementre que la A ajuda a la H per esta manera contra predestinacio, adoncs la H asaja si la A li farà aquella ajuda metexa ab la G, la qual ajuda la H no sent de la A ab la G tanta de predestinacio segons que dabans[1] sentía ab la F, enans sent la H afrevolir e minvar la I en

1. M, *an A. faciat ipsi tantum adjutorium sicut antea sentiebat F., eò quòd ipsum H. non sentit ab A. cum G. tantum fervorem quantum antea...*

son remembrar e entendre e voler, es sent lunyar de la B e acostar a la C per la G. ✠ 18. On, com assò sia enaxí e com la H aja menys danimositat e de fervor en vos adorar e a contemplar com la predestinacio entra en son remembrar e entendre ab la G que no ha com hi entra ab la F, per assò conex la H que molt més es ajudada per la A a fer B e a esquivar C per la F que no es per la G. On, com hom sia obligat, *Sènyer,* molt fortment dadorar e de contemplar vos feent B e esquivant C e com a assò sia major occasió la F que la G, per assò la H entén que la F dona afermant vera demostracio de la D e que la G dona falsa demostracio negant de la E.

19. *Rey sanctificat gloriós qui sots lugor de totes resplandors!* Entellectualment entenem que com la H tempta e asaja la D e la E segons qual porà més membrar e entendre e amar en vos vostre poder e saber e voler e dretura e misericordia e paciencia e humilitat e les altres vertuts, adoncs la F li dona molt major demostracio de totes estes vertuts que no fa la G. On, per assò la H sent pus ajudat son remembrar e son entendre e son voler de la A ab la F, que no fa ab la G a fer bé e a esquivar mal. ✠ 20. Car aitant com la F dona major demostracio ab la D de vostres vertuts que la G ab la E, daitant es la H pus vertuosa en son membrar e entendre e voler per la F que per la G, per la qual vertut es ajudada a fer B e a esquivar C: car enaxí com voler qui am so que lenteniment entén e so que la memoria remembra es pus ajudat a esser gran voler per la memoria e per lenteniment, que no es lo voler qui desama so que memoria membra o qui ama so que lenteniment no entén, enaxí, *Sènyer,* la H es pus ajudada a muntiplicar e a créxer la I per la F que no es per la G, pus que la F li dona major demostracio de vostres vertuts que no fa la G. ✠ 21. *Honrat Senyor!* Aitant com la F demostra a la H que vos avets recreat e ordonat lo mon ab la D e aitant com la G nega a la H totes aquestes coses,

aitant la H es ajudada per la F a fer bé e a esquivar mal per abundancia damor e de saber e de poder e dumilitat e de paciencia e de les altres vertuts per les quals hom fa bé e esquiva fer mal: car enaxí com sanitat es occasió de vida e malaltía es occasió de mort, enaxí vertuts son occasió de fer bé e vicis son occasió de fer mal. On, com la vostra sancta encarnacio e passio e la recreacio e ordonacio quel mon près per la D sia a la H occasió de vertuts, per assò la H es ajudada a fer B[1] on pus es de vertuts occasionada.

22. *Suau Senyor amorós humil dous simple piadós!* Entellectualment entenem que com la H tempta e asaja la F e la G segons qual damdues porà pus gloriejar en gloria ni porà esser pus ajudada a reebre gloria de vos, adoncs la F demostra a la H com per la D serà occasionada[2] de reebre gloria de la vostra deitat gloriosa e de la vostra humanitat vertuosa; e com la H ha reebuda aquesta demostracio de la F, adoncs se gira a la G e nos sent per la G membrament ni enteniment per que pusca membrar ni entendre com en gloria sia hom ajudat a esser gloriejat en ànima e en cors sens la D. ✠ 23. *Eternal Senyor!* Com la H remembra e entén que tota la humana especie càec es corrompé en Adam, e tempta la F e la G segons qual la humana especia es mills ajudada per la A a relevar del peccat e de la corrupcio e a recobrar la gracia de son creador, adoncs la F dona demostracio de la ajuda que la humana especia ha aúda per la D a relevar del peccat e a fer bè e a esquivar mal. On, dementre que la F dona ab la D aquesta demostracio a[3] la H, adoncs la H se gira a la G[4] si porà dar ab la E tanta de demostracio com la F, la qual H membra e entén que la G no ha vertut ni forsa ni proprietat ni natura per la qual pusca tanta dajuda demostrar a la H ab la E com fa la F ab la D. ✠ 24. *Divinal Senyor!*

1. A, be.—2. E, occasio.—3. A, ab.—4. A, a la .d.

Com la H tempta la F e la G segons qual porà mills membrar e entendre que per los sants de gloria sia mills ajudada a pregar e a clamar mercè al Rey de gloria, adoncs la F se fa a avant e demostra ab la D que vostra humana natura e nostra dona Sancta María e los apostols e molts sents e martirs e confessors e religiosos[1] ha en gloria qui tots ajuden a pregar per nosaltres peccadors. On, com la H ha vista la demostracio de la F, enaprés se gira a la G la qual no li pot tanta dajuda significar ab la E com la F fa ab la D. On, com assò sia enaxí e com lo noble vasall vertuós es pus ajudat de sa noblea e vertuts denant son senyor a contar e a dir ses paraules que no es lo vassall neci culpable de poca valor per ses viltats e per ses nescietats,[2] per assò la H ha conexensa que molt més sens tota comparacio es ajudada a fer bé e a esquivar mal per la F que per la G.

25. *Poderós Senyor sobre tots poders qui sots voler sobre tots volers!* Com la H tempta e asaja la F e la G qual demostra mills la B en[3] esser e la C en privacio per tal que la memoria pusca més B membrar en esser e menys de C esser, adoncs la F demostra per la D més de B[4] en los crestians domens religioses e clergues e homens justs qui fan més almoynes e afliccions e oracions, que no son cells qui son demostrats per la G. On, aitant com la H veu més bons homens ab la F que ab la G, aitant ne veu més de mals en los qui creen la G que en los qui creen la F: on, per assò la H ha conexensa que molt pus fortment los homens de la F son pus ajudats per la A a fer bé e a esquivar mal, que no son los homens de la G. ✠ 26. Si tant fos, *Sènyer*, que la A ajudás pus fortment a la G que a la F, los homens qui creen en la E foren més en oracio e en contemplacio e en almoynes e en religio[5] que los homens qui creen en la D; e si assò fos enaxí, la H membrara e

1. E, relegioses.—2. A, nessietats: E, necessitats.—3. A, manca *en*. —4. A, be.—4. E, relegio *(passim)*.

entesera mes bons homens religiosos almoyners[1] per la E que per la D. On, com la H per una almoyna o per .j. home religiós que membre e entena per la E nentena en remembre .c. per la D, per assò la H membra e entén que los homens qui creen en la D son molt pus ajudats a fer bé e a esquivar mal que no son los homens qui creen en la E; e si assò no fos enaxí, fora so qui es membrat e entès e sentit menor en nombre e en valor que so qui es menys sentit e entès. ✠ 27. On, si assò fos, *Sènyer,* enaxí, seguiras que .ij. fossen més que tres e .iij. més que .c., e assò es cosa impossíbol que la cosa menor sia major; car si era possíbol seguirsia que la vostra vertut major fos menor de la vertut qui es creada en les creatures, e fora creatura major de son creador, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat la H ha remembrament e enteniment que la G falsament contrasta a la F e la F vertaderament es contraria a la G. On, per assò la H com sab e pot membrar e entendre e voler totes aquestes significacions, adoncs pot multiplicar la I a loar et a adorar son gloriós creador vertuós.

28. *Excellent Senyor sobre totes altèes, humil sobre totes humilitats!* Entellectualment entenem que la H tempta e asaja la F e la G segons[2] qual porà major ajuda aver de fe e de creensa, o per la D o per la E,[3] per tal que aja pus vertuós remembrament e voler a creure so que lenteniment no pot entendre. On, dementre que la H tempta per esta manera la F e la G, adoncs la F demostra pus vertuosa fe e creensa per la D en mèrit e en quantitat, que la G no pot demostrar per la E: on, per assò la H sent major ajuda a aver vertuós remembrament e voler a creure contra mortificat enteniment per la F, que no fa per la G. ✠ 29. *Gloriós Senyor!* Com la H ha temptada e esprovada la F e la G sobre fe e creensa, en aprés tempta e asaja la F e la G

1. A,E, almoynes. — 2. A, sogons. — 3. M, *in D. vel in E.*

en raons necessaries per les quals pusca aver major conexensa de son creador, o ab la D o ab la E. On, dementre que la H tempta la F e la G per esta manera, adoncs la F demostra pus declaradament a la memoria e al enteniment de la H lacabament de qualitats, que no fa la G: car enaxí com les coses sensuals son sobjects per los quals son significades les coses entellectuals, enaxí la D es mirall e demostracio a la H per lo[1] qual la F demostra lacabament de vostres vertuts, per la qual demostracio es vivificat lo remembrament e lenteniment a membrar e a entendre la H les raons qui son de necessitat. ✠ 30. *Dreturer Senyor!* Com la H ha temptat la F e la G e ha trobat que molt pus noble es en fe e en raó per la F que per la G, adoncs la H remembra e entén que pus ajudada es en aver fe com la vol aver, o en raó com la vol entendre e saber, per la F que no es per la G: on, per assò la H ha conexensa que la A pus ajuda a hom per la F que per la G. On, per assò lo voler ama la D per la qual la H es occasionada e ajudada en son remembrar e entendre e amar de créxer e multiplicar la I per adorar e contemplar e loar e beneyr la sancta ajuda el sant socors[2] que fa la vostra ajuda a la H qui membra e entén e ama son gloriós Deu.

1. E, la. — 2. E, secors.

¶ CAP. 339. *Com hom adora e contempla lo honrat Deus gloriós per tal que li do conexensa e demostracio de ses vertuts glorioses.*

H *Deus gran maravellós del qual son enamorats tants homens justs e religiosos!* Qui vol apercebre ni saber, *Sènyer,* les vostres glorioses vertuts, cové que sapia afigurar sensualment figures per les quals pusca pujar son enteniment a les figures entellectuals ab les quals e per les quals pusca reebre los significats entellectuals que vostres vertuts donen de sí metexes per tal que hom sia adorant e contemplant son honrat Deus gloriós. ✠ 2. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, per assò nos posam e deym que A es la vostra gloriosa deitat, e B es les vostres glorioses vertuts, e C es negacio de la vostra encarnacio, e D es la significacio de la C, e E es afirmacio de vostra encarnacio, e F es significacio de la E, e G es humà enteniment, e H es home crestià, e I es home infeel.* On, com nos ajam aquestes figures endressades per aver conexensa de les vostres vertuts, per assò cové que ab elles pugem sobre

---

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Deitat.
B	Virtuts de Deu.
C	Negació de la Encarnació.
D	Significació de C.
E	Afirmació de la Encarnació.
F	Significació de E.
G	Enteniment humà.
H	Home cristià.
I	Home infeel.

elles lenteniment e la conexensa en conèxer vostres vertuts. ✠ 3. *Amorós Senyor!* Qui vol entrar en est encercament damundit, cové que sapia seguir la art e la manera segons la qual les vostres vertuts se demostren al humà enteniment, la qual art es que hom guart e aestme la A segons qual de la D o la F demostra mills e pus declaradament la B a la H o a la I.[1] On, qual que demostracio la G veja pus manifestament e pus declaradament, cové que segons aquella aferm o nec la C o la E, afermant la C o la E per tal que mills pusca obeyr als significats que la A dona de la B. On, com assò sia enaxí, doncs cové, *Sènyer,* que hom asag ab .ix. vertuts la D e la F sobre la G, les quals vertuts son, poder saber amor dretura misericordia humilitat paciencia veritat acabament, e totes aquestes .ix. vertuts deym que son la B.

4. *Poderós Senyor sobre tots volers, volenterós Senyor sobre tots poders!* Qui vol aver conexensa de vostre poder gloriós, cové que sapia temptar la G si porà tan gran demostracio reebre en la H o en[2] la I del vostre poder per la D com per la F. On, primerament cové que metam la C en la G ab la D per tal que la G veja la demostracio que la A fa en la C de la B. On, deym que com hom ha temptada la G per esta manera, adoncs la D dona dues significacions del vostre poder gloriós, la una es com lo demostra infinit[3] eternal ans de la C, lautra es com lo demostra fenit comprès en la E en so que li atribuex defalliment, pus que la C negant la E aferma que nos pusca ajustar ni unir la A e la E sens alteracio de la A e la B e la E.[4] ✠ 5. On,[5] com hom ha mesa, *Sènyer,* la C en la G e la G ha reebuda ab la D so que pot de la B, adoncs cové que hom mut la G en la E ab la F per tal que la G aja conexensa de so que demostra la A a la G de la B. On, com hom ha mudada la G en la E, adoncs la F demostra a la G que la A

1. A, o la .h o la .i. —2. A, manca *en*.—3. A, com demostra ell infinit.—4. M, *in E.*—5. E,M, manca aquest mot.

demostra tan gran son poder en la E, que es infinit aitàn bé en la E com era sens la E ans que fos la E; car pus que la A e la E se poden unir sens alteracio de la A e la E, adoncs la F demostra a la G que la A ha infinit poder, pus pot unir creador e creatura e pus que la hostia sacrada pot fer vera carn e pot fer concebre e enfantar en donzella[1] verge la vostra humana natura. ✠ 6. On, dementre que la G entén per la F tan gran poder en la A lo qual no pot entendre per la D, adoncs vol temptar la H e la I. On, com la G entra en la H, adoncs la F li demostra tan fortment la B, que no es boca qui u pogués dir ni orelles qui ho poguessen oyr ni ulls qui ho poguessen vèer; e dementre que la G veu en la H tan fortment la B, adoncs se muda en la I per tal que asag si porà tant vèer de[2] la B en la I com fa en la H. On, adoncs com la G es en la I, la D li amaga tot lo poder que la F li mostrava com entrà en la H: on, per so com la G entén més de poder per la F que per la D, per assò conex que més val com es en la H que no fa com es en la I; car aitant com la G fruex més vostre poder en la H que en la I, daitant val més com es en la H que com es en la I.

7. *Ah Senyor del qual venen e al qual van mes cogitacions e mes amors!* Qui vol aver conexensa del vostre gloriós saber, cové que guart e asag la G segons qual de la D o la F porà mills reebre la demostracio que la A fa de la B. On, deym que com la I met la C en la G ab la D, que adoncs la G veu per una manera acabat vostre saber e per altra manera la D li dona falsa demostracio de vostre saber. On, la manera per la qual la D demostra a la G acabat vostre saber, es en quant lesguarda[3] la G sens relacio de creatura; mas com la G ab la D guarda vostre saber segons relacio de creatura, adoncs la D li significa que vos no avets saber per lo qual ajats sabuda fer una

1. E, donsela *(forma usual)*.—2. A, manca *de*.—3. A, los guarda.

creatura qui val més que totes les altres creatures, ni no avets saber per lo qual sapiats fer lajustament de la divina natura [e] humana en la E sens alteracio de cascuna de les dues natures, ni vostre saber no sab com de verge sia nat infant ni com pa sacrat sia alterat en carn e vi sacrat sia alterat en sanc.[1] ✱ 8. Com la G ha reebuda per la D en la I vera significacio de la B per una manera e per altra manera nà reebuda falsa significacio, adoncs se muda en la H per asajar si ab la F porà reebre mellor demostracio de la B que ab la I e la D. On, adoncs com la G ses mudada, *Sènyer*, en la H, adoncs la F demostra de la B que en vostra divina natura ha acabada saviea sens relacio de creatura; e com la G guarda segons relacio de creatura la B en la A, adoncs la F demostra la B acabada en so que vos sabets e sabès[2] crear una creatura en la E mellor que totes les altres creatures e sabès[3] de verge fer nèxer infant e sabets unir creador e creatura en la E e sabets en la alteracio del vi sacrat alterar pa en carn e en la alteracio del pa sabets alterar vi en sanc.[4] ✱ 9. On, com la G, *Sènyer*, en la I no pusca per la D reebre tan gran demostracio de la B en la A com fa com es en la H ab la F, per assò la G entén molt major e pus noble la B per la F com es en la H, que no fa per la D com es en la I. On, per assò la G ha certa conexensa e certa demostracio que la F es vera significacio de la E, e la D es falsa significacio de la C; car si la D fos vera e la F fos falsa, seguiras que la G valgra més en la I que en la H e agra major conexensa de la B ab la D que no ha ab la F com es en la H. On, com dassò sia tot lo contrari segons que damunt avem dit e provat,[5] per assò la G adora e contempla e loa e beneex la A e la B en la H ab[6] la F.

---

1. A, ni con pa sacrat sia alterat. ni en sanc de ui sacrat sia alterat pa en carn: E, ni com de pa sacrat sia alterat ui en sanc e de ui sacrat sia alterat pa en carn. — 2. A, sabets — 3. A, saber — 4. M *alterare panem sacratum in veram Carnem, e vinum in sanguinem.* — 5. E, auem prouat. — 6. A, en.

10. *Honrat Senyor qui exoíts los vostres amadors en lurs contemplacions!* Qui vol aver conexensa de la vostra sancta amor gloriosa, cové que hom tempte e asag la G en la H e en la I segons qual porà mills reebre la demostracio que la A fa de la B. On, com hom tempta, *Sènyer,* la G e la met en la I ab la D, adoncs entén la G per una manera que la vostra amor ama acabadament home e per altra manera li es demostrat que home no es acabadament amat per vos. On, la manera segons la qual la G entén que vos amats acabadament home, es com entén que vos per creacio avets beneficiat home sobre totes creatures, e segons la manera que a la G qui es en la I es demostrat que vos no amats home acabadament, es per so car no li es semblant que vos amets tant home que vullats esser home ni vullats aver aúda passió ni mort per amor dome. ✠ 11. *Gloriós Senyor!* Com hom ha temptada la G en la I per la manera damundita, adoncs cové que hom mut la G en la H per tal que asag si porà reebre major demostracio de la B en la H que en la I. On, com hom ha mesa la G en la H ab la F, adoncs la A demostra manifestament la B a la G, entenent la G que vos amats tan fortment home que lavets beneficiat sobre totes creatures, e amats tant home que volets esser home e volguès que la vostra natura humana murís per salvar home. On, com la G entén que ha major amor[1] a aquell qui ama esser so que ama e ama murir per so que ama, que no es aquella qui no ama esser so que ama ni no ama murir per so que ama, adoncs entén que major demostracio ha de la B[2] com es en la H que no ha com es en la I. ✠ 12. *Humil Senyor!* Com la G ha reebuda major demostracio en la H que en la I, per assò ha certa conexensa que la F li es major occasió sens tota comparacio com aja conexensa de la B que no es la D; car aitant com la D li amaga la B en voler vos esser home per

1. A, manca aquest mot.—2. M, *de A.*

amor dome e en voler vos murir en quant sots home per amor de salvar e donrar e de gloriejar home, aitant la F li demostra tot so que la D li amaga de la B. On, com la G aja major conexensa de la B per la F que per la D e com la F e la D se contrariejen en la B, per assò, *Sènyer,* ha la G certa demostracio e conexensa que la D es falsa significacio de la C, e la F es vera demostracio de la E.

13. *Dreturer Senyor qui sots esperansa de mon esper e amor de mon plaer!* Com la D met la G en la I, adoncs la G no entén vostra dretura en aquell acabament en lo qual la entén com la F la met en la H; car com la G es, *Sènyer,* en la I, no entén que vos ajats recreat lo mon ni que vos ajats tant mortificades les sensualitats a esser obedients a les entellectuitats en la I com en la H, ni no entén que vos guaardonets tant les sensualitats en gloria segons la I com fets segons la H. ✠ 14. On, dementre que la G ha en la I ab la D reebut tot so que pot reebre de la B, adoncs se muda en la H[1] ab la F per entencio que tempte sí metexa si porà més conèxer la B en la H que en la I. On, com la G ses mudada en la H, adoncs la[2] demostra de la B que vos sots senyor dreturer en crear[3] lo mon e en mortificar a home los senys sensuals per amor de la greu passió que vos sostenguès per amor de nos, e vos, *Sènyer,* demostrats per la E que sots dreturer a les sensualitats en gloriejar aquelles en gloria ab les glorioses sensualitats de vostra gloriosa humanitat vertuosa. ✠ 15. On, com la G ha conegut e apercebut que molt major conexensa sens tota comparacio ha de la B ab la F que no ha ab la D, per assò entén que aitant com mills ha conexensa de la vostra dretura, aitant mills ha conexensa de la A. On, aitant com la G mills conex la A e la B, aitant la G més occasioneja la memoria a membrar e la volentat a amar la A e la B; e on més totes .iij. les vertuts son occasionades a

1. A, en la .g.—2. ella?—3. E, recrear.

membrar e a entendre e a amar la A e la B, pus fortment son occasionades a adorar e a contemplar lur gloriós creador. On, com la G se senta pus occasionada en adorar e contemplar per la F que per la D, per assò ha certa conexensa que la E es en veritat e la C es en falsetat.

16. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e de mercè!* Com hom met la G en la I per temptar si la D li porà tanta de misericordia demostrar com fa la F com la G es en la H, adoncs la D amaga[1] a la G la gran misericordia que la F demostra a la G com es en la H. On, per assò la G se muda en la H per vèer si porà en ella vèer per la F major misericordia que cella que li demostra la D com es en la I. ✠ 17. On, com la G ses mudada, *Sènyer*, en la H ab la F[2] e entén so que la F li demostra de la vostra misericordia, adoncs la G entén que vostra deitat feu gran misericordia com se volc ajustar ab la humanitat, e la vostra deitat e la vostra humanitat feeren molt gran misericordia com vostre cors preciós volgren donar a pobretat e a treballs e a greu mort angoxosa per salvar nosaltres peccadors. On, com la A fa per esta manera representacio de la B a la G, adoncs entén la G tanta de la B, que on més nentén mills entén que defall a ymaginar e a entendre tota la gran granea de la vostra dousa misericordia piadosa. ✠ 18. On, dementre que la G en la H entén e conex, *Sènyer,* tanta de misericordia per la F, adoncs la memoria remembra los peccats de la H, e la G los entén: on, per assò lo voler ama misericordia pus que la memoria remembra e lenteniment entén que los peccats de la H no son tan grans com la B. On, dementre que totes tres les vertuts en la H[3] fruexen per esta manera la vostra sancta misericordia, adoncs cascuna tempta sí metexa e la una tempta lautra si en la I poràn tant fruír vostra misericordia. On, com la A no demostre tant la B a les .iij. vertuts qui

1. A, a amada.—2. E, manca *ab la F.*—3. A, en la .f.

son en la I com fa com son en la H, per assò les .iij. vertuts se conexen pus vertuoses en la H que no fan en la I, per la qual major vertut conexen la H esser vertuosa sobre la I.

19. *Humil Senyor ple de pietat e damor per la qual crex nostra contriccio e fervor!* Qui vol demanar a la A que li demostre la vostra excellent humilitat sancta, meta la G en la H e en la I, e guart ab la G en cascú segons qual dels .ij. porà mills vèer e saber so que la A demostra de la B: car enaxí com lo mirall qui es pus clar e pus vertader es mills endressat a demostrar les faysons a aquells qui en ell se miren, enaxí la H es per la F pus endressat mirall a la G com entena la B, que`no es la I qui amaga a la G ab la D vostra humilitat gloriosa maravellosa. ✠ 20. Car com la G mira en la E ab la F la demostracio que la A fa de vostra humilitat, adoncs la G veu e entén que natura divina ses humiliada a esser una cosa ab natura humana: on, per assò veu e entén que cosa infinida eternal tota acabada ses humiliada a cosa finida comensada; e com la G ha vista aquesta humilitat tan gran, enaprés veu e entén que la natura divina ha humiliada la natura humana en la qual[1] es unida, a pobrea e a grans treballs e a greu mort sens culpa. On, dementre que la G veu aquestes dues humilitats tan grans, enaprés que assò ha vist mudas en la I ab la D per entendre so que entenía de vostra humilitat com era en la H, e la D amagali[2] tota la humilitat qui entendre sulía en la H. ✠ 21. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, e com la memoria remembre e lenteniment entena que humilitat es molt noble vertut, e com la F es los ulls per los quals la G veu vostra humilitat e la D son les tenebres per les quals la G no pot veure vostra humilitat, per assò la G mou ab la F la memoria a membrar e la volentat a amar humilitat, e la memoria mou ab la F la G a entendre e la

1. M, *cum qua.* — 2. A, amaga.

volentat a amar humilitat, e la volentat mou ab la F la memoria a membrar e lenteniment a entendre humilitat; e com la una vertut ha moguda lautra a humilitat, encontinent e ensems cascuna vertut mou sí metexa a aver humilitat. On, com la D no pusca moure les .iij. vertuts a humilitat e com a home sia tan gran[1] necessitat esser humil, per assò la G entén que la F dona vera demostracio de la E, e la D dona falsa demostracio de la C.

22. *Pacient Senyor qui portàs en la creu nostres dolors e nostres greus langors per abundancia de molt grans amors!* Qui a son enteniment vol donar conexensa de la vostra gran paciencia, cové que meta la G en la H e la I per tal que tempte e asag cascuna de les letres segons qual delles porà pus declaradament apercebre la demostracio que la A dona de sa gran paciencia a la G.[2] On, qual que dels .ij. miralls represente, *Sènyer,* pus fortment vostra paciencia a la G, cové que aquell mirall entena pus clar e pus vertader qui més de demostracio reeb de la A que lautre. ✠ 23. On, com hom met, *Sènyer,* la G en la H ab la F e mira la G en la E la paciencia que la A demostra a la G, adoncs la G entén que vostra deitat es pacient com soferí que los jueus sens culpa desonraren e turmentaren e aucieren vostre cors gloriós, e encara huy[3] en est dia lo desonren e lo menyspreen, e desonren e menyspreen nostra dona Sancta María e los apostols e los martirs qui per honrar vos e vostra humanitat muriren, e los sarranys neguen a la vostra[4] humanitat so qui es en ella major honrament. On, com la G entén en vostra deitat tota esta paciencia, puxes se gira a entendre la gran paciencia que vostre cors gloriós sostenc a la mort; e dementre que la G ha fruída e contemplada vostra paciencia ab la F, enaprés se gira a la D si per ella porà tanta de paciencia fruír com per la F: on, la D li amaga e li cela tota la paciencia que dabans veya e

1. E, sia gran.—2. M, *ipsi H.*—3. E, uuy *(forma usual).*—4. A, neguen res la uostra.

entenía per la F e per nulla altra manera no li pot demostrar tanta de paciencia com es la paciencia que la F li demostrà. ✠ 24. On, com assò sia enaxí, per assò, *Sènyer*, la G mou sí metexa e mou la memoria e la volentat, e la memoria e la volentat fan atretal [a] adorar e a contemplar e a fruír la gran paciencia que la A demostra a la G qui es en la H: on, per assò la G entén e la memoria membra e la volentat ama paciencia, la qual paciencia no pot esser tant[1] membrada ni entesa ni amada per la G qui es en la I, com es per la G qui es en la H. On, enaxí com la vista sensual veu la resplandor quel sol demostra en sí metex, enaxí la G qui es en la H veu la paciencia que la A demostra de sí metexa; e enaxí com lome cech no pot veure la resplandor quel sol demostra de sí metex, enaxí la G qui es en la I no pot vèer ni saber ab la D la paciencia que la A demostra e significa.

25. *Creador Senyor amorós qui sots gloria de vertaders amadors!* Com hom met la G en la I per vèer la D quanta de veritat porà demostrar a la G de la B, adoncs la G entén que si la preposicio de C era vera, seguirsia que fos veritat que hom se salvàs creent falsetat; car si C era veritat, tots los albats[2] e tot lo mon qui fos en la I se salvaríen pus aguessen opinió e entenció que en veritat fossen; e si assò era enaxí iría hom a veritat creent falsetat, e assò es, *Sènyer*, cosa impossíbol; car si era cosa possíbol, seguirsia que fos possíbol que en vos privás veritat e saviea e ordonacio[3] pus que ab falsetat venguès hom a gloria infinida. ✠ 26. On, dementre que la G està, *Sènyer*, en la I e veu de la B falsa demostracio per la D segons que damunt es dit, adoncs se muda en la H ab la F per vèer si la F li darà[4] demostracio de veritat en la B. On, com la G ses mudada en la H, adoncs la F demostra a la G que la E es per so que null home no venga a salvacio

1. A, tanta.—2. A, los altres albats.—3. A, desordonacio: E, desordenacio.—4. A,E, dera.

sino aquells qui son en veritat: car enaxí com la A demostra de sí metexa que es veritat, enaxí cové de necessitat que Deus sia escusat per la E a aquells qui cuiden creure veritat e no la creen, la qual escusa A no agra si la E fos falsetat e la C fos en veritat. ☙ 27. En aprés que la G, *Sènyer,* ha vist e entès qual demostracio li dona la F e la D de la veritat qui es en la B, e la G ha vist e entès que [de] la demostracio que li fa la D se seguex que en la B auría defalliment de veritat si la C era en veritat, e de la demostracio que li fa la F nos seguex que en la B agués null defalliment de veritat, per assò se esguarda la G ab la F e la D, e troba que molt més de veritat demostra la A en la B ab la F e la E, que no fa ab la D e la C; e encontinent que la G ha aquest esguardament, giras a la memoria e cerca en ella e a segons qual de la F o la D membra més de veritat en la B, ni la volentat segons qual de la F o la D ama més de veritat en la B. On, dementre que la G fa, *Sènyer,* aquest encercament, adoncs la A demostra la B pus fortment a la G e a la memoria e a la volentat ab la F que ab la D, per la qual demostracio major la G e la memoria e la volentat fruexen més la veritat de la B com son en la H que no fan com son en la I, per lo qual major fruiment la G ha conexensa que la E es veritat e la C es falsetat; car si la C fos veritat e la E falsetat, seguiras que la A demostrara major veritat ab la D que ab la F en la B.

28. *Acabat Senyor en tots acabaments del qual no venen nulls defalliments!* Qui vol guardar ni conèxer lacabament que la A demostra de la B a la G, sapia temptar la D e la F en la G en tal manera que la G sapia atrobar en la memoria per qual de la D o la F se demostra pus acabadament lacabament de la B: car enaxí, *Sènyer,* com dos o més senys sensuals o entellectuals donen major demostracio de les coses sensuals o entellectuals que no fa .j. seny sensual o entellectual, enaxí sens tota comparacio la F dona

major demostracio del acabament de la B que no fa de la D. ✠ 29. On, com la G aja, *Sènyer*, temptada sí metexa e la memoria e la volentat en la F e la D, e per les vostres vertuts damundites aja atrobat que la F demostra molt mills so que la A demostra de la B que no fa la D, per assò la G entén que enaxí com la A fa acabada demostracio de la B, que enaxí la F fa acabada demostracio per la E de so que reeb de la B. On, enaxí com vèer es la final raó per la qual vos creàs vista corporal, enaxí la final raó per la qual vos vos encarnàs es per tal que la G ab la F pogués reebre lacabament que la A demostra de la B per so que la G e la memoria e la volentat aguessen acabament a adorar e a contemplar les acabades vertuts de lur acabat creador e senyor. ✠ 30. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la vista corporal no agra reebut acabament de son creador sil creador no li agués creat object on la vertut visiva pogués usar de sa vertut en vèer color e forma, enaxí la vista entellectual, so es enteniment, no agra reebut acabament sil creador no agués a ell[1] creat object entellectual, so es la E, per lo qual pogués aver conexensa de la demostracio que la A fa de la B. On, com assò sia enaxí, doncs per assò lo vostre servidor el vostre contemplador, *Sènyer Deus*, vos adora eus aora sensualment e entellectualment en la vostra sancta encarnacio gloriosa a gloria e a reverencia e a honor de vostra sancta natura humana e divina.

1. E, manca *a ell*.

¶ CAP. 340. *Com hom adora e contempla e prega lonrat Deus gloriós que li demostre lo bé el mal don an comensament.*

EUS *eternal infinit del qual totes gracies e totes benediccions venen!* Qui vol encercar e saber lo bé el mal, so es peccat, qui son en home don an comensament ni don venen, cové que sapia[1] afigurar figures sensuals per les quals pusca pujar son enteniment a entendre e a saber les coses entellectuals les quals e per les quals e ab les quals lenteniment pot entendre e conèxer lo bé el mal qui es en home don venen ni de que prenen comensament. ✠ 2. On, com nos proposam, *Sènyer,* a encercar lo comensament de bé e de mal, per assò afiguram figures sensuals e posam e deym que A sia Deu e que B sia la significacio de A, e C sia esser humà e D sia la significacio de C, e E sia privacio e F sia la significacio de E, e G sia comensament compost de bé e de mal e H sia la significacio de G, e I sia enteniment dome.* ✠ 3. On, com hom aurà, *Sènyer,* aquestes figures afigurades en esta mane-

1. A,E, sapien (sapian ?)

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Deu.	F	Significació de E.
B	Significació de A.	G	Comensament compost de bé e de mal.
C	Esser humà.		
D	Significació de C.	H	Significació de G.
E	Privació.	I	Enteniment de home.

ra, adoncs cové que totes les figures meta hom en la I per temptar e asajar aquella segons qual ni quals porà entendre e saber lo comensament del bé e del mal don an comensament ni don venen, lo qual comensament pot hom atrobar per esta art ab que lenteniment sapia esser franc a reebre los significats entellectuals per les figures sensuals; car com lo voler vol que lenteniment entena e lenteniment sab entendre so quel voler vol, adoncs es lenteniment franc a entendre; mas com lo voler vol que lenteniment entena e no vol so per que lenteniment pot entendre, adoncs es lenteniment forsat e costret en la vertut dentendre, per lo qual costrenyiment no pot entendre so que entendría si francament podía usar de la vertut intellectiva qui francas vol aver a entendre.

4. *Ah Senyor qui sots gloria eternal infinida per la qual dura la gloria dels sants de gloria!* Entellectualment entenem que la B significa a la I que la A ha creada la C; car com la B significa a la I que la A es infinida eternal acabada en totes coses e com la I es endressada a reebre la significacio que la B li dona de la A e puxes la I se gira a la significacio que la D li dona de la C, adoncs la I per so que reeb de la B e de la D entén e sab que la A ha creada la C. ✠ 5. Car enaxí, *Sènyer,* com la B demostrant a la I la infinitat e la eternitat e lacabament de la A, e significa e demostra que la A ha creada la C, enaxí la D demostrant a la I la finitat e la termenacio de la C, e demostrant los defalliments qui caen en la C, significa e demostra de la C que la A la ha creada; car si creada no la avía e la C era semblant en eternitat ab la A, la B no puría pus noble significacio significar de la A a la I que la D. On, com la D no pusca demostrar acabament en la C en totes coses, seguex se que la C no es acabada en eternitat, per la qual privacio de eternitat la D demostra de la C comensament, lo qual comensament la B no significa en la A significant lacabament de la A en totes coses. ✠ 6. On, com la I ha

reebuda, *Sènyer,* la demostracio que la B fa de la A e la demostracio que la D fa de la C e per abdues les demostracions la I ha conexensa que la A ha creada la C, per assò es significat e demostrat a la I que la C es obligada a amar e a loar e a honrar e a servir e a adorar e contemplar la A pus que la A la ha creada e la ha beneficiada e la sosté en lesser en que la ha creada e beneficiada.

7. *Perdurable Senyor en tots temps poderós donrar e dajudar als vostres amadors!* Entellectualment entenem que com la I reeb la demostracio que la B dona de la A e cella que F dona de[1] la E, adoncs la I entén que la A no es E ni la E no es A; car si la A era E,[2] la B no poría demostrar de la A infinitat ni eternitat ni acabament, ni poría demostrar que la A agués creada la C, ni la D no poría significar que la C fos creada per la A; e si la E era la A, poría la F significar de la E que es infinida eternal acabada e que ha creada la C; e assò entén la I que es cosa impossíbol. ✠ 8. On, enaxí com la D demostra que la C no es la E e la F demostra que la E no es la C, enaxí e molt mills encara sens tota comparacio la B demostra que la A no es la E e la F demostra que la E no es la A. On, com la I ha reebuts, *Sènyer,* tots aquests significats, adoncs mou la memoria a remembrar e la volentat a amar los significats damun dits per tal que per molt remembrament e per molt gran amor lenteniment pusca mills entendre e saber los comensaments que encerca e demana de bé e de mal. ✠ 9. Car aitant com la memoria mills e més remembra e la volentat més e mills ama los damun dits significats, aitant més e mills pot la I conèxer e saber la demostracio que fa la H de la G, la qual demostracio es endressada a conèxer e a saber per la demostracio que fa la B de la A e la D de la C e la F de la E, per tal que la I pusca saber la G, e per la conexensa que ha de la G mova la memoria a

1. A, da.—2. E, la .a. no es la .e. ni la .e. no es la .a. Cor si la .a. era la .e.

membrar e sí metex a entendre e la volentat a amar la A per tal que totes .iij. les vertuts adoren e contemplen lur honrat Deus gloriós.[1]

10. *Ah Senyor qui totes mes cogitacions comprenets e tots mos pensaments entenets!* Entellectualment entenem que la B significant a la I la A e la D significant la C e la F significant la E, donen demostracio a la I que la C es potencialment en la E: car enaxí com la B e la D signifiquen la C esser creada de no re, enaxí es la C significada potencialment en la E pus que la A no la vulla sostenir e vulla della levar so que li ha donat. On, si la C no era potencialment en la E, sería la D significant la C eternal en materia; e assò es cosa impossíbol per so car si era possíbol, sería en durabletat la materia de la C egual ab la A, la qual cosa es impossíbol segons que ja avem provat. ✠ 11. *Gloriós Senyor!* Enaxí com los significats damundits donen demostracio a la I que la C es potencialment en la E, enaxí se pervertexen los significats a demostrar que la E es potencialment en la C; car si la E no era potencialment en la C, sería demostrat que la C no es creada de no re; car pus no pogués per sa natura privar ni tornar a no re, demostraría la D que la C es dalcuna cosa eternal feta e moguda; e assò es cosa impossíbol, car la D demostra, *Sènyer*, que en la C cau innorancia e peccat e molts de defalliments, los quals demostren a la I que si la C era feta dalcuna cosa eternal, que impossíbol cosa sería que en la C agués peccat ni null defalliment. ✠ 12. *Humil Senyor!* Com la I ha reebuts los significats per los quals ha conexensa que la C es potencialment en la E e la E en la C, adoncs la B demostra a la I de la A que ella ha actual poder e saber e acabament com pot crear re de no re e tornar re a no re pus se vulla son voler. On, dementre que la I reeb aquesta demostracio aital, adoncs la H demostra

1. A, manca aquest mot

de la G a la I qual es lo bé qui cau en la C de part la A ni qual es lo mal qui cau en home de part la E. On, com la I ha reebudes totes estes significacions a totes[1] estes coses, adoncs se mou lenteniment a entendre e la memoria a membrar e la volentat a amar la gran demostracio[2] vertuosa que la B dona de la A.

13. *Homil Senyor quius homiliats als vostres servidors humils!* Com la I ha reebudes les .iiij. demostracions universals, so es la B e la D e la F e la H, adoncs entén e conex que la G no es la A pus ques compòn de la C e la E: car enaxí com de blancor e negror se compòn tersa color, enaxí la D e la F componen la H qui signific que la G es accident qui cau en la C e la E per la conversacio[3] e la conjunccio de la C e la D. ✠ 14. Com la B do demostracio de la A a la I que ha eternitat e infinitat e acabament, e com la D ni la F no pusquen demostrar assò en la C e la E, per assò la B demostra que la A no està potencialment en la E ni la E en la A: on, per assò la G no es la A, car si la G era la A, la B e la F e la H demostraríen que la A es potencialment en la E e la E en la A. On, com la B e la F e la H no donen nulla destes demostracions, per assò entén, *Sènyer*, la I que la bona obra qui es en la G no es la A[4] jassía que sia per la A, ni la mala obra qui es en la G no es de la A jassía que sia de la C e la E; car si lo bé el mal qui es en la C era la A, seguirsia que la C fos A, e assò es cosa impossíbol; car si era possíbol, seguirsia que la C fos infinida. ✠ 15. *Vertuós Senyor!* Enaxí com la I entén que la C no es la color que veu en la flor ni es la figura de la nau que remembra, enaxí la B e la F e la H demostren a la I que la A no es la G; mas enaxí com la C es la vertut visiva per la qual veu color e es la vertut per la qual la nau es remembrada, enaxí la A es la vertut qui per fluencia de bonea e dacabament crea

1. A, e a totes. — 2. A, deuocio. — 3. M, *per conversionem*. — 4. A, en la .a.

e dona lo bé qui es en la G, e lo mal de culpa qui es en la G no vé de la A, car si ho faya covenría que la G e la A sacordassen en natura. On, com la G sia composta de la C e la E qui son contraris e com la G contenga en sí bé e mal, per assò es demostrant la B que vos no sots ni creats la culpa de la C en la G, car si ho fayets seríets compost de contraris, e assò es cosa impossíbol.

16. *Salvador Senyor dels vostres honradors qui treballen per vostres honors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que en home cau bé e mal accidentalment: on, per assò entenem que la G cau en la C. On, enaxí com vermella color es composta de negror e blancor, enaxí la G es de bé e de mal composta en la C; e enaxí com en vermella color es negror de part secor e calor, enaxí la D demostra a la I que lo bé es de part la A e la C, e lo peccat qui es mal es de part la C e la E. ⁂ 17. Car enaxí com la leugería qui es en la C es de part lo foc e làer, e la ponderositat qui es en la C es de part laigua e la terra, enaxí, *Sènyer,* lo bé qui es en la C es de part la A e la C, e lo mal el peccat es de part la C e la E. On, enaxí com lo foc e làer mouen lo atomus a pujar a amunt, enaxí la A e la C mouen lo bé qui es en la G; e enaxí com lome qui cau per lo baus[1] se mou a avall per laygua e la terra, enaxí lo mal qui es en la G es moviment mogut per la C e la E; e si assò no era enaxí e era lo contrari, la B no poría demostrar la A a la I ni la D la C ni la F la E. ⁂ 18. Car si lo mal qui es comensat en la C se comensava en la A, sería axí com si lo moviment que la pera fa avall comensava en la natura del foc e del àer; car si lo bé comensat en la C comensava en la E, sería axí com si lo atomus quis mou a amunt pujava per la natura de la terra e de laygua, e assò es cosa impossíbol; e si lo bé qui es comensat era comensat en la C sens la A, demostraría la D que la C es egual

1. E, per la baus: M, *ex loco alto.*

ab la A en vertut; e si lo mal era comensat en la C sens la E, demostraría la D e la F que la C no es potencialment en la E ni la E en la C, e assò es cosa impossíbol. On, com la I ha reebuts, *Sènyer,* tots aquests demostraments, adoncs entén que la G comensa en quant es bé primerament en la A e puxes en la C, car si egualment comensava en la A e la C, la B no poría demostrar mellor la A que la D la C; e enaprés com la I ha reebuda aquesta conexensa, entén e conex que la G en quant lo comensament del mal qui es en ella, comensa en la E e puxes en la C, car si egualment comensava en la C e la E no auría deliberacio en la C de franca volentat a fer bé o mal. On, com franc voler sia sentit e entés en la C, es impossíbol cosa que lo mal comensás[1] tan tost en la C com fa en la E.

19. *Intellectual Senyor, espiritual, digne de tota honor!* Entellectualment entenem que la B dona acabada demostracio de la A a la I per la qual demostra que tot lo bé qui es en la C es de part la A; car si la D podía demostrar que alcú bé fos en la C qui no fos de part la A, la B no poría significar acabadament la A. On, com la B demostra que la C no fora si la A no fos, per assò la D demostra que lo bé qui comensa en la C es de la A qui ha creada la C e qui per gracia dona lo bé qui es en la C.

✠ 20. Car enaxí com forma cové esser enans en potencia que en actu en la materia de la nau e sens la primera forma no poría esser la segona,[2] enaxí de necessitat se cové que primerament siats vos, *Sènyer,* comensament del bé qui es en home per tal que tot lo bé qui es en home venga de vos e per vos; e si assò no era enaxí e que lo bé qui es en home comensás enans o aitantost per altre com per vos, la B no puría demostrar que lo vostre bé fos primer del bé qui es comensat[3] sens denantament del vostre bé; e si assò era enaxí, la D demostraría que alcú bé

1. A, comensa.—2. A, en la segona.—3. E, del be comensat.

ha en la C qui segualaría en dignitat ab lo vostre bé, e assò es cosa impossíbol. ✠ 21. *Dreturer Senyor!* Demostrant la F la E a la I, entén la I que la E no ha natura ni dignitat que bé comens en la C per la E; car si bé dirivava e venía de la E, covenría de necessitat que la E fos alcuna cosa per la qual fos semblant ab la A, e assò es cosa impossíbol. On, dementre que la F dona aquesta demostracio de la E, adoncs de la D e la F formas falsa demostracio a la I, opinant la I que si la A no agués creada la C, peccat no pogra càer en home: on, per assò car la A ha creada la C, par per la D e la F que peccat sia comensat en la A. On, dementre que lentenimeat reeb esta falsa demostracio, recorre a la B e a la D e veu vera demostracio de so que falsament opinava per lajustament de la D e la F; car com la I reeb la D e la F sens la B, adoncs es desendressat a vèer veritat per la natura de la E qui a la D[1] demostra esser ver so qui es fals e demostra esser fals so qui es ver. On, aquesta demostracio es de la E a la qual es object entellectual en falsa figura la D com no reeb la I la B.

22. *Savi Senyor en tots sabers, poderós Senyor en tots poders!* Enaxí com la aigua qui reeb la forma del vexell on entra e en axí com la cera reeb la forma del sagell,[2] enaxí la I reeb una figura com ensems guarda a la B e a la D e a la F, e com guarda a la D e la F e no reeb so que la B demostra de la A, adoncs ell muda sa figura vertadera en falsa figura per la qual li es semblant quel mal de culpa aja comensament de la A, pus que mal de culpa no fos en esser si la A no agués creada la C. ✠ 23. On, dementre que la I està en esta falsa figura axí com lo demoni qui falsament safigura com pren forma humana, adoncs recorre a la B e reeb so que li demostra de la A, e adoncs despar la falsa figura conexent la I que la A ha tan gran poder e

1. M, *ipsi I.* 2. E, segel.

saber e tan acabat voler, que vol e pot e sab aver creada la C sens que mal de culpa no caja en la C de part la A, la qual ha[1] per infinit poder e saber e voler com tot comensament de bé sia en la C de part vos e que lo comensament del peccat nil peccat no sia de part la A; e si assò la A no avía en poder ni saber ni voler, auría finit poder e saber e voler, per la qual finitat[2] la B demostraría de la A que no ha infinit poder e saber e voler com tot lo bé sia en la C de part la A. ☙ 24. On, dementre que la I reeb, *Sènyer,* aquesta demostracio, adoncs entén que per so car la D e la F li demostren sens la B lo mal de la C, lo transfiguren de vera figura en falsa, la qual falsa figura se transfigura en vera com la I reeb la B e la D e la F. On, com es en la vera figura, adoncs aperceb e entén que per so car la A no es en potencia en la E ni la E en la A e per so car la C e la E son potencialment la una en la autra, per assò entén que de necessitat de raó es que tot lo bé sia per la A e que gens de mal de culpa no sia per la A: car enaxí com la galea va enfusa[3] per lo empenyiment dels rems, enaxí la A mou la C a fer bé, lo qual bé es en la C en quant se lexa moure a la A axí com la vira[4] quis lexa moure a la empenta de la ballesta; e com lo peccat sia cosa que no degués esser ni segons natura ni segons raó, per assò peccat no es re com vé en esser sens natura e sens raó per lo qual no re comensa de la E e està en la C qui saparella com se mova a fer no re en so que fa obra que no deuría esser ni per natura ni per raó.

25. *Honrador Senyor dels vostres honradors, amador Senyor dels vostres amadors!* Qui vol saber ni conèxer com la A es comensament del bé e no es comensament del mal e com la E es comensament del mal e no del bé, sapia metre tots los .iiij. significats en la I, e si tots los .iiij. significats sacorden es covenen en la I que la G aja[5] mal de la

1. A,E, la qual .a.: M, *quòd habet.*—2. E, infinitat.—3. M, *sicut Triremis vadit in mari.*—4. M, *sagitta.*—5. A, age.

A e lo bé de la E, adoncs porà conèxer que la A fa mal e la E fa bé; mas si tots los .iiij. significats se desacorden[1] en la I quel mal sia de la A el bé sia de la E, adoncs porà conèxer que lo bé comensa de la A e lo mal de la E; car en so que la B demostra que la E[2] no està potencialment en la A en privar dell[3] acabat poder e saber e voler e la F significa assò metex de la E, per assò la B e la F no sacorden en la I com la I se cuida que la A sia comensament del mal e del bé, car sis concordaven la B demostraría que la E està potencialment en privar lo poder el saber el voler de la A, e la F significaría assò metex de la E. ☙ 26. *Dreturer Senyor!* Enaxí com lo cors vegetat està sà per la tempransa qui es en les .iiij. qualitats, enaxí enteniment es endressat a entendre com reeb los .iiij. significats damun dits; e enaxí com lo cors es malaute per contraries e per corrumpudes humors e qualitats, enaxí lenteniment es desendressat a entendre com reeb els uns significats e nols altres: car enaxí com la calor no bastaría per sí a conservar sanitat en lo cors menys de humiditat, enaxí los uns significats no bastaríen a demostrar veritat a la I menys dels altres; car aitant com lenteniment sendressa per reebre conexensa de los uns significats, aitant se desendressa per innorar los altres significats. ☙ 27. *Amorós Senyor!* Entellectualment entenem que lo bé comensa de la A en la C e lo bé es en la C per so car reeb lo bé de la A. On, per assò es demostrant la B e la D que lo bé en la C es per la A qui dona e per la C qui reeb; e si assò no era enaxí e tot lo bé era de la A e que gens non vengués de la C, la F demostraría a la I que la E auría accio sobre la A per so car priva lo bé de la C per la potencia en la qual la C e la E se concorden e sajusten la .j. en lautre; e assò es, *Sènyer*, cosa impossíbol que la E pusca aver accio sobre la A. E si tant era que tot lo bé fos en la C de

1. A, sacordassen.—2. A, que la .a.—3. E, dela.

sí metexa sens la A, la D e la F demostraríen que la E auría major accio e poder en la C que la A per so car la E priva moltes vegades lo bé de la C e met en ella lo mal de culpa; e assò es cosa impossíbol significada per la B qui demostra que major accio e poder ha la A en sa creatura, que no ha la E qui accidentalment met culpa en la C per la corrupcio accidental de la creatura.

28. *Eternal Senyor qui environats e comprenets totes coses!* Enaxí com materia es sobject a forma e a privacio, en axí la C es sobject com reeba bon comensament de la A e mal comensament de la E. On, enaxí com la materia se vest de forma per tal que sia vista, enaxí la A dona bon comensament a la C per tal que la B do demostracio de la A. On, si la A donava comensament de mal en la C, la B salteraría en la F e la F en la B; e assò es cosa impossíbol, car si era cosa possíbol, la A amaría esser vista per la I en esser occasió de bé e en esser occasió de mal, e assò es cosa contraria a la B. ⁂ 29. *Dreturer Senyor!* Entellectualment entenem que la B significa a la I que la A ha creada memoria en la C. On, com la C remembra la B e per la B remembra la A, adoncs la B demostra a la I que la A mou la memoria a membrar la B per tal que pusca esser membrada per la C; mas com la B demostra a la I que la A ha creada memoria en la C per tal que la volentat no am peccat lo qual la memoria[1] remembra, com sesdevé, *Sènyer,* que lo voler ama lo peccat remembrat, adoncs es moguda la volentat per la C e la E, car la volentat fa contra so per que la A la ha mesa en la C, so es a saber, que desam lo peccat que la memoria membra, per tal que am la A que la B demostra. On, si la A movía la volentat a amar lo peccat que la memoria membra, la I entendría que la E sería en la A en privament dacabades vertuts; e si assò era enaxí, sería semblant cosa del[2] ferrer

1. E, no am lo peccat que la memoria.—2. A, de.

qui feés la espaa per auciure altre e sí metex ensems, e assò es cosa impossíbol. ✠ 30. *Dreturer Senyor!* Enaxí com la final raó mou lo maestre a fer de la materia e de la forma so que vol la causa final, enaxí la B demostra de la A que mou la C a fer bé e a esquivar mal per tal que la I aja conexensa de la A e que la A aja raó de donar bé a la C; e enaxí com la final raó del laurador qui ara no està en lo naframent que fa ab la rella al peu del bou ab qui ara, en axí la final raó per que la A ha creada la C no està en lo comensament del mal que la C reeb de son defalliment e de la E per privades vertuts e per possessio de vicis. On, com assò sia enaxí, doncs per totes estes demostracions e per moltes daltres es demostrat al humà enteniment que mal de culpa no pren son comensament de vos, e que tot bon comensament comensa per vos qui sots acabat en tots los comensaments comensats per nostre gloriós Deu.

¶ Cap. 341. *Com hom adora e contempla son Deus gloriós que li endrès son enteniment a aver conexensa de les coses legudes e de les coses vedades.*

DEUS *vertuós cumplit de tots bens e de totes honors!* Qui vol entrar en aquest encercament de conèxer quals coses son legudes ni quals coses son vedades, cové, *Sènyer,* que fassa figures sensuals per tal que per elles pusca ordonar e endressar son enteniment a pujar conèxer les coses entellectuals per les quals hom ha conexensa de les coses qui son legudes a fer e de les co-

ses qui son vedades a no fer. ⁂ 2. On, com lo vostre servidor el vostre contemplador, *Sènyer Deus,* vos vulla adorar e contemplar per moltes maneres, per assò vol aver conexensa de so qui es legut e de so qui es vedat per tal que ab aquella conexensa vos pusca adorar e contemplar. On, per assò nos posam e deym que A es lo vostre voler gloriós e B es la significacio de la A, e C es les coses legudes e D es la significacio de la C, e E son les coses vedades e F es la significacio de la E, e G es lumà enteniment lo qual enteniment aestma e guarda les significacions damun dites per tal que pusca aver conexensa de les coses legudes e vedades. * ⁂ 3. On, qui vol entrar en est encercament en saber qual cosa es leguda o vedada, covè que sapia aver conexensa de la art e de la condicio desta figura damunt afigurada, la qual art e condicio es, *Sènyer,* que hom la B e la D e la F sapia concordar en la G, per lo qual concordament ha lenteniment conexensa de so que hom vol saber, axí com ha innorancia com los .iij. significats se desacorden en la G opinant la G que sia concordansa; car si la G no sab conèxer so en que los .iij. significats sacorden es desacorden, adoncs no sab reebre so que significuen vertaderament, e falsament reeb les falses significacions falsament significades.

4. *Ah Senyor qui concordats mon voler e mon esper a honrar vostre plaer!* Qui vol aver conexensa de so qui es legut e vedat, primerament li covè que meta la B en la G per tal que reeba la demostracio que la B fa de la A a

---

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Voler de Deu.
B	Significació de A.
C	Coses legudes.
D	Significació de C.
E	Coses vedades.
F	Significació de E.
G	Humà enteniment.

significar a la G que vostre voler es dreturer e vertader e poderós e misericordiós e acabat; car si aital voler no era, no sería voler divinal. ✠ 5. *Gloriós Senyor!* Com hom aurà mesa la B en la G e aurà reebuts los significats que la B dona de la A, enaprés se covè que hom meta en la G la D e la F en tal manera, que non traga la B; car com tots los .iij. significats son en la G e la G ha pres en àbit primerament so que la B demostra de la A, adoncs son endressats la D e la F a significar e a demostrar les coses legudes e les coses vedades, lo qual endressament se pren per la B qui primerament entra en la G. ✠ 6. On, com hom aurà uberts los ulls a la G ab la B e la D e la F, adoncs covè que la G sapia guardar e vèer ab la significacio e ab la demostracio que la B li fa de la A e la D li fa de la C e la F li fa de la E: car enaxí com la forma demostra la materia, enaxí entellectualment la B e la D e la F demostren quals coses son legudes ni quals coses son vedades, la qual demostracio es feta a la G per tal que sapia honrar e obeyr la A en fer les coses legudes e en esquivar les coses vedades.

7. *Oh vos, Sènyer Deus, qui conservats e sostenits fruit de vida en los vostres amadors!* Entellectualment entenem que com hom met la B e la D en la G en tal manera que la B nos desacorda ab la D ni la D ab la B a significar la B la A e la D la C, adoncs pot entendre e saber la G que so que la D demostra e significa de la C es cosa leguda e cosa agradable e plaent a la A; car si era cosa vedada e desplaent a la A, impossíbol cosa sería que la B se covengués ab la D ni la D ab la B. ✠ 8. *Honrat Senyor!* Com hom met la B e la F en la G e abdós los significats son concordants en demostrar la B lacabament de la A e en demostrar la F lo defalliment el desordonament e la mala obra quis seguex per la E contra la A, adoncs pot la G entendre e saber que la E es cosa vedada e cosa descovinent e desraonable: car enaxí com malautía qui demostra corrup-

cio e mort, enaxí la F demostrant[1] la E contraria a la A com significa e demostra a la G que la E es cosa vedada e es cosa desplaent e desagradable a la A si es feta contra la C. ❧ 9. *Poderós Senyor!* Com hom aurà concordats los .iij. significats damundits en la G, adoncs cové que la G entena que si la C era cosa vedada e la E era cosa leguda e que la B no pogués demostrar a la G la A ab la C ni la E, adoncs la G poría entendre defalliment en la A. On, com la G sia de necessitat ubligada[2] a afermar e a saber que la A no ha en sí null defalliment, per assò es ubligada a reebre los significats que la A signifiquen acabada e no es tenguda[3] ni ubligada que aferm ni atorc nulla falsa demostracio contraria a la significacio que la B dona de la A.

10. *Amant Senyor qui ab la vostra amor enamorats lo vostre servidor!* Com hom met la B e la D e la F en la G e la G no sab reebre los .iij. significats nils sab concordar, adoncs la G ha opinió que so qui es C sia E e so qui es E sia C: on, per assò tots .iij. los significats son desacordants[4] en la G per so car la G se desordona es desendressa e no sab reebre so que li es demostrat. On, la G es axí com lo foll escolà qui no sab apendre so quel maestre li demostra[5] e entén lo contrari de so que li es demostrat per lo maestre. ❧ 11. *Vertader Senyor!* La raó e la occasió per la qual la G se torba es desendressa e no pot conèxer quals coses son legudes ni quals coses son vedades, es, *Sènyer,* per so car camía los significats e cuydas que la D sia significacio de la E e la F de la C; e car no pot concordar los significats ab la B, per assò nos sab qual cosa es C ni E, e per assò es embargada[6] a conèxer la A ab la B. On, qui vol guardar son enteniment daquest embargament aital, cové ques guart que no camiu los significats dels uns per los altres, e si tant es[7] que los aja camiats e

1. M, *demonstrat.*—2. A, ublidada: E, oblidada.—3. A, coneguda.—4. A, concordants.—5. A, amostra.—6. A, desembargada.—7. E, que no camiy los significatz los uns per los altres. E si tant ses.

atroba la G embargada a entendre, cové que retorn los significats a les letres a les quals los ha falsament camiats.

✠ 12. *Piadós Senyor!* Enaxí com mirall tort es fals sobject[1] a les figures qui en ell son representades, enaxí la G com camía los uns significats per los altres es mirall tort qui falsament representa[2] al remembrament e al voler la A e la C e la E. On, enaxí com la figura de la cara qui es en lome es vertadera e dreturera, enaxí so que la B demostra a la G de la A e so que la D demostra de la C e so que la F demostra de la E son veres demostracions e vers significats;[3] mas per so car la G se cuida[4] que la D demostre la E e la F demostre la C e muda e camía a la C e a la E lurs significats, per assò es la G axí com lo fals mirall e cuida entendre so que innora. On, la culpa no es de la B ni de la D ni de la F, ans es tan solament de la G: car axí com laigua e la terra son occasió per lur ponderositat al home ques fassa mal com cau dalt, e lo foc e làer qui son en ell no son occasió al mal quel hom pren en son càer, enaxí la B ni la D ni la F no son occasió a la G de son errament ni de son desendressament, enans es la colpa e la occasió de la G quis desordona es desendressa o per sí metexa o per lo remembrament o per lo voler, per lo qual desendressament camía los significats damun dits los uns per los altres.

13. *Salvador Senyor de tots aquells qui en plaer e en grat vos venen!* Enaxí com aigua calda escalda[5] e cou la carn en la olla contra sa natura, enaxí la G fa contra sa natura com li semblen les coses vedades que sien legudes e les coses legudes que sien vedades. On, axí com lo foc es occasió a laigua que sia calda, enaxí accidentalment la G pren falsa figura com guarda la D e la F sens la A.[6] On, enaxí com es, *Sènyer*, natural cosa a laigua refredar, en axí es cosa natural al enteniment que tota ora que guart

1. E, object.—2. A, manca aquest mot.—3. E, manca: *e vers significats*.—4. A, cuidara.—5. E, escaula.—6. M, *sine B*.

a la D e a la F deja guardar a la B; mas enaxí com a laigua vé calor per accident, enaxí la G accidentalment se transfigura en falsa figura com reeb la D e la F sens la B. ☙ 14. On, enaxí com la pera se mou contra sa natura com es moguda a amunt, enaxí, *Sènyer,* la G com innora la B per lo remembrament qui remembra los plaers del voler ublidant los plaers de la A, se mou entellectualment contra cors entellectual natural, per la qual contrarietat ha opinió que la D sia de la E e la F sia de la C. On, dentrò que la G retorna entendre la B per lo remembrament qui remembra e per lo voler qui ama la A, no pot entendre qual cosa ses C ni qual cosa es E. ☙ 15. Mas, enaxí com la pera que hom ha lansada a amunt torna naturalment a son moviment com se mou a avall, enaxí la G torna a sa natura com retorna entendre la B qui en la G concorda la D e la F a donar conexensa[1] la D de la C e la F de la E per la demostracio que la B fa a la G de la A. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol adorar e contemplar, *Sènyer,* lo vostre sant voler gloriós sapia aver conexensa de la concordansa[2] o de la descordansa de la B e la D e la F en la G per tal que pusca adorar e contemplar ab la C e la E la A.

16. *Oh vos, Sènyer Deus, qui ab poderós e savi voler creàs so qui plac al vostre voler!* Com hom met la B en la G e la G entén la A e puxes hom met en la G la C e la E ab la D e la F e la G entén la C e la E, adoncs la G entén que tot so qui es C es plaent e agradable a la A, e tot so qui es E es desagradable a la A com se fa contra C; e si assò no era enaxí e era lo contrari, sería impossíbol cosa que la B demostràs la A a la G ni la G pogués entendre la B ni la D ni la F, e si no ho faya no sería la culpa de la G ans ho sería de la B. On, assò es cosa impossíbol que la B sia contraria cosa a la A, car si ho era

1. A, aconexensa.—2. A, conexensa.

sería la A contra sí metexa. ✠ 17. Com la G de necessitat aja a entendre que tot so qui es legut sia plaent a la A e tot so qui sia vedat li sia desplaent, per assò es covinent cosa que nos encerquem si creure trinitat es plaent o desagradable a la A; car si tant es, *Sènyer*, que li sia plaent,[1] la B e la D demostren a la G que leguda cosa es creure en trinitat, e si es cosa qui sia desplaent a la A que hom crea en trinitat, la B e la F demostren que creure en trinitat es cosa vedada. ✠ 18. On, qui vol, *Senyer*, entrar en est encercament, cové que sapia metre la B e la D e la F en la G, e si la G entén concordansa en los .iij. significats dementre que la G aferma trinitat esser en la vostra gloriosa essencia divina, adoncs pot la G entendre e saber que creure en trinitat es cosa leguda e descreure en trinitat es cosa vedada; e si tant es que la G no pusca concordar tots los .iij. significats dementre que aferma trinitat e concorda aquells si trinitat nega, adoncs la G pot entendre e saber que descreure trinitat es cosa leguda e creure en trinitat es cosa vedada.

19. *Inmortal Senyor qui sots Deu viu digne de tota gloria e honor!* Com hom met la B e la D e la F en la G e la memoria membra a la G que tota substancia val més com es una e com es en[2] .iij. coses segons que nos avem provat sà enrere,[3] adoncs la G entén que la B ni la D ni la F nos desacorden si la G aferma que creure en trinitat sia C; car pus que la G entén que tot lo mon es creat per tal que do significat de la vostra bonea, doncs cové que entena que aitant com lo mon es mellor com cada substancia es una e es en tres coses, daitant es mills demostrada e significada la bonea del creador. ✠ 20. *Benigne Senyor!* Si creure en trinitat fos cosa vedada per la A e descreure trinitat fos cosa leguda, fora la B significant contraries coses de la A e la D significara contraria cosa de la C e la F de la E;

1. E, causa plasent *(passim)*.—2. A, manca *en*.—3. E, sa a enrere *(forma usual)*.

car aitant com la G entén mellors e pus nobles creatures com cada substancia es una e es .iij. coses que no entesera si cada substancia fos una e no fos sa unitat en .iij. coses, aitant la B demostra a la G mellor la A si creure en trinitat es C que no feera si creure trinitat fos E. On, com la G sia ubligada a entendre tot so on porà mills entendre la noblea de la A, per assò es significat a la G que es ubligada a afermar que creure en trinitat es C e descreure trinitat es E; car si dassò era lo contrari demostraría la B a la G que la A vol contra sí metexa, e assò es cosa impossíbol. ✠ 21. On, qui vol provar ni demostrar per necessaries raons la trinitat a creure si es leguda cosa o vedada per la A, sapia, *Sènyer,* reebre de la B tanta de demostracio dentrò que la G entena la A sis demostra major o menor a la G si creu e aferma que trinitat sia cosa leguda o vedada per lo vostre voler, la qual conexensas pren en la pus noble disposicio en la qual son les creatures per creacio per so car son cascuna en unitat de substancia unida[1] de tres coses, que no foren si cada substancia fos una e no fos unida de .iij. coses.

22. *Ah Senyor qui fos ans que àls fos e qui podets sobre tots nos!* Enaxí com lo sol quant de sí demostra tota sa resplandor, enaxí la B demostra tota la A; mas enaxí com los ulls no poden bastar a reebre tota la resplandor del sol, enaxí la G no pot bastar a reebre tot so que la B significa de la A: car enaxí com la vertut visiva sería aitàn gran com la resplador del sol si pudía tant reebre com lo sol pot demostrar, enaxí la G sería aitàn gran com la B si aitant podía entendre com la B pot significar; e si assò era enaxí, sería creatura egual a son creador, e assò es cosa impossíbol. ✠ 23. Com sia cosa, *Sènyer,* que los crestians e los jueus e los sarraíns se desacorden es desconvenen en la C e la E en so que los uns dien que es C la E e los al-

1. E, manca *unida.*

tres dien que la E es C, per assò covè que hom encerc segons qual dells la B demostra pus fortment la A a la G; car si la G veu e conex més per la fe dels crestians o dels jueus o dels sarraíns la A, covè que per qual que fe e creensa més pusca reebre, que sia atorgat que segons aquella es demostrant la D qual cosa es C e la F qual cosa es E; car aitant com la G més pot reebre de la B, aitant la D mills demostra la C e la F la E. ✠ 24. On, com los crestians diguen, *Sènyer*, que leguda cosa es creure en vostra encarnacio gloriosa e vedada cosa es descreure en aquella, e com los jueus els sarrayns diguen dassò tot lo contrari, per assò covè que la G guart la B segons qual de les ligs demostra mills la A. On, com per encarnacio se demostre voler de humilitat e de pietat e de paciencia e de gran poder e saber e amor, e com per negacio[1] de encarnacio samac vostre voler a la G qui la vostra encarnacio descreu, per assò la D e la F qui mills sacorden ab la B en demostrar molta de la A a la G, covè de necessitat que sien enteses en la G en veritat pus basten a més a demostrar vostres vertuts que no faría lo contrari daquelles.[2]

25. *Oh vos, Senyor, qui sots gloria dels justs e qui punits los enemics de justicia!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que los crestians els jueus els sarrayns se concorden en alcunes coses en lur creensa. On, en quant es so en ques concorden, covè que la G entena tota una cosa sola[3] la C e la E en cascuna de les creenses; mas en so en ques desacorden covè de necessitat que hom mut en la G la D en loc de F e la F en loc de D per tal que hom pusca aver conexensa de so que la B demostra de la A; car en so que los crestians dien que leguda cosa es creure encarnacio e los sarrayns dien que vedada cosa es per la A creure encarnacio, e com los crestians afermen per los dits de nostre Senyor Jhesu Christ e los sarraíns neguen

1. A, gran negacio.—2. A, aquels.—3. A, manca *sola*.

per los dits de Mafumet,[1] per assò convé que la G qui entén que Jhesu Christ es viu en lo cel e que Mafumet es mort en la terra, es Jhesu Christ pus vertader en sa afermacio que no es Mafument en sa negacio; car si Mafumet fos viu en lo cel e fos pus honrat en terra que Jhesu Christ qui fos en terra e fos encara mort, fora significat a la G que so que Mafumet nega de la encarnacio fos cosa leguda a creure, e so quen dix Jhesu Christ fos cosa vedada a creure. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Los crestians dien que leguda cosa es creure[2] que en parays hom en quant la natura entellectual glorieja[3] en la vostra gloriosa essencia divina e en quant la natura sensual glorieja[3] hom en la vostra sancta natura humana, e los sarrayns dien que leguda cosa es creure que en paraís aurá hom gloria de menjars e de fembres e daltres coses sensuals. On, qui vol entendre e saber qual cosa es leguda o vedada per la A, o so que los crestians dien o so que dien los sarrayns, cové que la G guart a la D e la F per qual la B li demostra pus fortment la A, per so que dien los crestians o per so que dien los sarrayns. ✠ 27. On, com per los dits dels crestians la G entena major acostament de la A a la memoria e al enteniment e a la volentat que per los dits dels sarrayns, e assò es per so car on més gloria auría hom en diverses coses sensuals més se lunyaríen de la A la memoria e la G e la volentat en gloria, e on[4] menys de diversitat aurà enfre hom e son creador en gloria més sacostarà la A a la volentat e a la memoria e al enteniment en gloria: on, per assò entén la G que molt major gloria auràn los sants en gloria que sia legut so quels crestians afermen que no so que afermen los sarraíns.

28. *Savi Senyor en tots sabers, acabat Senyor en tots volers!* Qui vol atrobar e saber quals coses son legudes ni quals coses son vedades, sapia metre la G duna custuma

1. E, mafomet.—2. E, a creure.—3. E, glorieiara.—4. A, o en.

a altra costuma contraria o diversa la una a lautra, e en qual que custuma la G pusca aver major demostracio de la B es pusca mills concordar en ella la B e la D e la F, aquella custuma es mellor que no son les altres on la G no pot tant reebre de la B ni en ella nos poden concordar tam bé totes .iij. les significacions. ✠ 29. On, com tot home qui sia cert pusca apercebre e saber segons la art damundita qual cosa es leguda ni qual cosa es vedada e com los homens nescis no saben aver conexensa per raons necessaries de les coses qui son legudes o vedades per la A, per assò, *Sènyer*, moltes vegades se esdevé que afermen que sia legut so qui es vedat e que sia vedat so qui es legut. On, qui vol endressar son enteniment per tal que sia aparellat a reebre conexensa qual cosa es C ni qual cosa es E, cové que [1] sendrès ab so que la B demostra de la A en qual que [2] custuma hom se sia; car si la custuma es plaent e agradable a la A, cové de necessitat que la D ni la F no sien contraries a assò que la D e la F significuen; e si tant es que la custuma a la A no sia plaent ni agradable, cové de necessitat que la D e la F contrariejen a [3] la B. ✠ 30. Com la A aja en home més ennobleída la entellectual natura que la sensual, per assò la D e la F demostren a la G que aquelles coses qui son major occasió a la natura entellectual com ús de sa vertut que a la natura sensual com ús de la sua, son pus legudes e pus vedades que no son les coses qui son occasions sensuals com lo cors ús de ses vertuts sensuals. On, com assò sia enaxí, doncs aitant com nulla cosa es contraria a vertuós remembrament e enteniment e voler, aitant la D demostra que no es C e la F demostra [4] que es E; e aitant com nulla cosa es occasió a vertuós remembrament e enteniment e voler per fruír so que la B demostra de la A, aitant la D demostra aquella esser C e la F demostra que no es E. On, beneyt siats vos, *Sènyer*

1. A, manca *que*.—2. A, en la qual. —3. A, ab.—4. A, es demostrada.

Deus gloriós, car per esta manera es significat e demostrat per art qual cosa es legut o vedat a gloria e a laor de nostre Senyor gloriós Deu.

¶ CAP. 342. *Com hom adora e contempla son gloriós Deu que li complesca e li do los desigs que sa ànima desija.*

H *Deus gran en totes glories, honrat e poderós en totes vertuts!* Qui vol aver acabament e cumpliment de so que desija, cové que sapia aver art e manera segons la qual pusca pujar son enteniment de les coses sensuals a conèxer les coses entellectuals, a la qual conexensa hom puja com fa figures sensuals per les quals aperceb hom e entén les figures entellectuals qui donen a hom cumpliment daquelles coses que desija. * ✠ 2. On, com assò sia enaxí, doncs per assò nos, *Sènyer,* ab entencio que fassam, adorant e contemplant, a vos reverencia e honor, per assò volem fer figures sensuals per tal que per aquelles pujem a aver tanta de conexensa de les coses entellectuals dentrò que reebam de vos gracia e benediccio per so que la nostra ànima sia acabada e cumplida en los desirers que

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Voler de Deu.
B	Significació de A.
C	Memoria.
D	Enteniment.
E	Voluntat.
F	Desig.
G	Acabament del desig.
H	Defalliment del desig.

desija de son gloriós creador. On, per assò posam e deym que A es la vostra sancta volentat gloriosa acabada e B es la significacio de la A, e C es memoria e D es enteniment e E es volentat, e F es lo desig que hom desija e G es lacabament del desig e H es lo defalliment que hom ha de so que[1] desija. ✠ 3. On, qui vol, *Sènyer,* entrar en est encercament sapia aver art e manera com meta la B en la C e la D e la E per tal que la F entre en la E ab la G: car enaxí com la F entra ab la H en la E com la C ni la D ni la E no reeben so que la B demostra de la A, enaxí la F entra ab la G en la E com la C e la D e la E[2] reeben so que la B demostra de la A.

4. *Divinal Senyor qui avets poder en lo qual se confía mon poder e mon esper!* Entellectualment entenem que com hom met la B en la C, adoncs la B demostra a la C que la A es volentat poderosa savia acabada dreturera plena de tota vertut e de tota gracia. On, aquesta significacio fa, *Sènyer,* la B a la C per tal que la C remembre la A tan fortment[3] e tan continuadament dentrò que la F entre en la E e la G en la F, car natura es de la C com reeb la B que fassa entrar la F en la E e la G en la F per tal que remembrant[4] sia adorant e contemplant la A; car tant es gran la vertut que la C reeb de la B com remembra la A, que per aquella gran vertut la E reeb la F e la F reeb la G. ✠ 5. *Vertader Senyor!* Entellectualment entenem que la final raó per que la A ha creada la D es per so que reeba so que la B demostra de la A per tal que la F entre en la E e la G en la F a gloria e a laor et a reverencia e a honor de la A: car enaxí com lo coutell es fet per tallar e laradre per arar, enaxí vos avets creat lenteniment del home per tal que aja conexensa de la vostra honor e de la vostra laor e que la memoria vos remembre e la volentat vos am en tal manera que la G sia en acabament[5] de la vo-

1. A, que hom.—2. M, *in E.*—3. E, freuentment.—4. A, remembrament.—5. E, en lacabament.

lentat qui desija vos amar e servir e aver. Mas com la causa final hom gira en sa contraria cosa[1] axí com qui vulía tallar ab laradre e arar ab lo coutell, adoncs per aquesta desordonacio la D no reeb la B, ni la G no entra en la F qui entra en la E. ✠ 6. *Honrat Senyor!* Com la A[2] aja creada la E per tal que reeba de la B so que demostra de la A, per assò la B demostra a la E la A en molt auta e noble vertut, per tal que la E se enamor de la A e meta en sí la F per tal que la A aja raó com meta la G en la F per tal que la E acabadament e cumplida sia enamorada de la A e que la A do sadollament e cumpliment a la F de la E qui reeb so que la B demostra de la vostra sancta volentat graciosa amorosa vertuosa. On, com assò sia en axí, *Sènyer,* doncs qui vol aver acabat e vertuós desig sapia metre les letres damundites les unes en les altres, car per esta art e manera sabrà adorar e contemplar son gloriós deu e sabrà aver cumpliment e acabament daquelles coses que sa ànima desija de son deu gloriós.

7. *Misericordiós Senyor ple de pietat e de mercè e de gracia et de benediccio!* Entellectualment entenem que com la C reeb so que la B demostra de la A, adoncs la C usa de sa vertut en quant fruex de la A membrant la noblea que la B de la A significa. On, aitantost com la C fruex en la A per esta manera, aitantost enjenra la D per tal que entena lo fruiment que la C fa de la A; e en aquell temps metex que la C enjenra la D per esta manera, en aquell temps metex dona eximent a la E per tal que am so en que la C e la D fruexen en la A. On, enaxí, *Sènyer,* com es de vostra natura que la B do demostracio de la A, enaxí es natura de la C que fassa totes estes coses damundites com reeb so que la B demostra de la A. ✠ 8. *Dreturer Senyor!* Com la D reeb la demostracio que la B fa de la A, adoncs reeb jeneracio de la C per tal que entena e la C remembre

1. E, causa.—2. A, com en la .a

la A e dona processio a la E per tal que la F entre en la E e la G en la F, e la D entena e la C remembre e la E am la A per tal que la D sia occasionada dentendre so que la C remembre e la E vulla de la A e per tal que la D sia occasió a la C de remembrar e la E[1] a amar la A segons que totes les letres poràn reebre de la B so que demostra de la A. ☙ 9. *Honrat Senyor!* Com la E reeb lacabament que la B demostra de la A, adoncs la E es occasionada damar la A e es occasió a la C com sia remembrant e a la D com sia entenent la A: on, per assò la F entra en la E, e la G entra en la F segons que la E sobre a la B a resebre; car segons que la E està uberta a reebre la B, està uberta a la F e obre la F a la G. On, qui vol, *Sènyer*, aver acabat son desig e son voler, sapia conèxer aquesta art e sapia occasionar cascuna de les letres les unes ab les altres per tal que molt ferventment e ardentment pusca adorar e contemplar son honrat Deus gloriós.

10. *Jhesu Christ Senyer qui sots gloria de totes glories e senyor de tots senyors!* Entellectualment entenem que com la C no reeb lacabament ni la noblea que la B demostra de la A, adoncs, *Sènyer*, ni la C ha occasió de remembrar la A ni es occasió a la D com la A[2] entena ni a la E com am la A; e per assò com en la C priva la demostracio que la B fa de la A, entra en la E la F, e la H entra en la F: on, per assò la E desija ab la H e no ha qui complesca la F per so car conté en sí la H, e la G es en absencia[3] daquella. ☙ 11. *Humil Senyor!* Com la D e la E no reeben lacabament que la B demostra de la A, adoncs no es occasionada la C per elles com remembre la A ni la D no es occasionada per la C ni occasiona la E; ni la E atretal ni es occasió ni es occasionada a contemplar la A, car pus que la B no entre en neguna de les letres no pot la una letra esser occasió a la autra com la A sia adorada e con-

1. M, *et ipsi E.*—2. A, com en la .a.—3. E, abscencia.

templada. On, per assò tota hora que la C e la D e la E sien contra so que la B demostra de la A, covè de necessitat que la F entre ab la H en la E, car natura es de la H que entre en la F e la F en la E com la C e la D e la E son contra la A e la B. ✠ 12. *Gloriós Senyor!* Alcunes vegades sesdevé que la C e la E reebràn la B, e la D no porà entendre la F[1] que la C e la E formen; e alcunes de vegades sesdevé que la C e la D reebràn so que la B demostra de la A, mas la E no ama so que la C membra e la D entén: on, per so car les letres nos convenen ensems a reebre so que la B demostra de la A, per assò la G no pot caber en la F qui es en la E, la qual G hi cabría si la H no era en la F com la contén en sí la F qui embarga a la G son loc per la descordansa de la C e la D e la E. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol adorar e contemplar la A, sapia de tot en tot trer la F de la E qui contén en sí la H e sapia metre en la E la F qui contén en sí la G per acabat object de la C e la D e la E a la H.

13. *Oh vos, liberal Senyor, qui donats a tant hom qui re nous demana e qui exoíts tant*[2] *hom qui us ama!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que culpa e peccat empatxa la C a remembrar e la D a entendre e la E a voler so que la B demostra de la A. On, per aquest embargament aital entra la F en la E e la H en la F, per lo qual entrament que la H fa en la F gita de la F la G qui dabans hi era com peccat ni culpa no embargava la C a membrar ni la D a entendre ni la E a amar so que la B demostra de la A. On, per leximent e la privacio que la G fa de la F e per lentrament de la H en la F, sesdevé moltes de vegades que la C cuida membrar so que ublida e la D cuida entendre so que innora e la volentat cuida amar so que desama en la A. ✠ 14. On, per aquest engàn e per aquest decebiment ques fa, *Sènyer,* en la C e la D

1. A,E, la fe. —2. A, a tant.

e la E per so car la F priva de G e contén en sí la H, es la ànima dome desijosa de diverses coses e de moltes, e ama adès una cosa adès altra, e adès nà una adés la lexa adès ne vol altra; e tantes coses no ama e tantes coses no aconsec de celles que ama, que pusca cumplir la F dementre que la H sia en ella; car H ha natura que on més la F més coses desija avent la H en sí metexa, més es vana e buyda e defallent en so que demana: car axí com es natura de la G de cumplir la F, enaxí la H ha natura que la buyt.[1] ❧ 15. *Gloriós Senyor!* Enaxí com linfantó poc quis mira en lo mirall sublida de sa figura veent sa figura en lo mirall e cuidantse que aquella sia altre infantó puculul, e per lo mirall ni sab membrar ni entendre sí metex ni sa figura, enaxí, *Sènyer,* com peccat e culpa cau en home, adoncs entra la F en la C e la H en la F, per lo qual entrament la C sublida de la A e la D la innora e la E ama contra la A: on, per assò la C remembra e la D entén e la E ama contra la A, per la qual contrarietat la F e la H se formen en la E, e on més la F crex, e la H més crex, e on la H major es, la F més[2] es buydada de la G. On, per assò se seguex en los homens peccadors que on pus peccadors son, e més coses desijen e menys poden cumplir ni sadollar lur ànima de so que desijen.

16. *Remembrador Senyor dels vostres amadors e dels vostres honradors!* Enaxí com sensualment es fet gran ajustament e gran unió entre materia e forma, enaxí e molt més encara entellectualment es feta gran unió enfre la C e la D e la E. On, enaxí com la forma saltereja en color o en dessolviment[3] o en corrupcio encontinent ques corromp son sobject a privar la forma actual e a enjenrar la forma potencial, enaxí la C moltes de vegades membra e la D moltes de vegades entén la A e so que la B significa della; mas car per so la E ama altra cosa contra so que la

1. E, buyde.—2. A, e mes.—3. E. desoluiment.

C remembra e la D[1] entén de la A, per assò se corromp la C e la D en lo corrumpiment de la E; car tant son coses unides e ensems[2] en esser una substancia entellectual, que totes .iij. cové de necessitat que ajen egual guaardó de bé o de mal. ✠ 17. *Dreturer Senyor!* Si fos cosa que la H no entràs en la C e la D com la memoria membra e lenteniment entén la A e la E ama contra la A, fora demostrat a la D que la E fos punida sens la C e la D, e la C e la D fossen guaardonades sens la E. On, aquesta conexensa aital es, *Sènyer*, impossíbol a entrar en la D; car la C e la D encontiment que froexen en la A an occasió que endressen la E a fruír en la A, e la E sens la C e la D no pot nulla cosa voler contra la A: on, per assòs cové que ensems ajen guaardó o pena e que la H sia en totes .iij. o la G, car la H o la G no poríen entrar ni caber en la una sens les dues ni en les dues sens la una: car enaxí com materia no poría contenir color sens forma, enaxí la una de les .iij. potencies de la ànima no puría contenir sens la altra H ni G. ✠ 18. On, com assò sia enaxí, encontinent que la C e la D giten la H de sí metexes, cové de necessitat que la giten de la E e cové que la G sia en la C e la D e la E, e encontinent que la E gita de sí la H, cové de necessitat que la git de la C e de la D e quei meta la G, e encontinent que la C e la D giten de sí metexes la G, cové que la giten de la E e que la H sia en totes .iij.; e de la E se seguex, *Sènyer,* assò metex. On, com la C e la D reeben de la B so que demostra de la A, e la E ha en sí la F e la H, adoncs es pus fortment la H en la C e la D e la E, que no sería si la C e la D e la E no reebíen re de la B; car on més la C e la D reeben de la B e no giten la H de la F de la E, pus fortment son en culpa e fan contra consciencia, e la E pus fortment ama contra la B e la A.

1. A,E, e la .e.—2. A, essens.

19. *Senyor qui amor fets mellor e son contrari pijor que nulla altra cosa en creatura!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la materia elemental desija e demana e cerca la forma acabada la qual avía per gracia abans que Adam peccás: on, per assò nit e dia no cessa de demanar e dencercar aquella forma en los vejetables e en los animals e en los metalls, e per assò engenra les formes e corromp aquelles per so car com ha enjenrada e cumplida la forma, e atroba que no ha aquell acabament que dabans avía, e per assò corromp la encontiment e cercan altra per tal que venga a la acabada forma que dabans ans que peccat[1] fos aver sulía. ✠ 20. *Amorós Senyor!* Enaxí com la materia corporal elemental demana la forma acabada que dabans aver solía, enaxí la materia corporal del firmament corrompera la sua forma si Adam fos de la sua materia: car axí com tots los vegetables e los animals e los metalls se corrompen per lo peccat per so car peccà aquell qui era ab ells semblant en materia, enaxí se[2] corromperen los corses celestials si Adam fos creat de lur materia. On, com lo firmament nos corrompa en forma, per assò es significat que Adam no fo creat de semblant materia ab lo firmament. On, com assò sia enaxí, doncs per aquesta sensualitat aital entén lumà enteniment lo desig entellectual que la ànima ha de cobrar son acabament lo qual perdé per lo peccat original e per la corrupcio dels cors; car si Adam no peccás, la ànima agra actualment tota hora sens null cessament la C e la D e la E en reebre so que la B demostra de la A; mas car potencialment pot innorar e ublidar e desamar so que la B demostra de la A e car la forma potencial vé moltes de vegades e les més vegades en actu, per assò entra la H en la C e la D e la E, per que la F no pot en est mon aver la G acabadament dentrò que la C e la D e la E actualment e no potencial ajen la G en

1. E, que en peccat.—2. A, com.

la F per continuat fruiment de la C e la D e la E en la A e la B. ✠ 21. *Vertuós Senyor!* Enaxí com es natura sensual al àer qui es en lodre plen de vent en lo fons de la mar que pug a amunt, enaxí es natural cors entellectual a la ànima dome membrar e entendre e amar son creador; mas axí com lodre costretament està fermat al fons de la mar e no pot usar de sa natura, enaxí la ànima accidentalment cau en ella per la corrupcio del cors qui no pot aver ses vertuts tota hora en actu dementre que sia en lo cors; e car la potencia se para denant la actualitat, per assò la ànima no pot usar de sa vertut sens ajuda del cors; e car lo cors no li basta que pusca per ell tota ora fruír en vos, per assò la ànima desija la G qui es en la F on la ànima es conjuncta ab cors glorificat, per la qual G pot continuament tenir la C e la D e la E a assò que la B demostra e dona de la A.

22. *Ah Senyor Deus qui amats tots aquells quis humilíen als vostres manaments!* Enaxí com es cors natural al foc e a làer qui devallen en lo moviment que la neu fa a avall que desijen ques mouen a amunt, enaxí es natural cosa a la C remembrar la A com la ublida e al enteniment que la entena com la innora e a la volentat que la am com no la ama; mas per so com la ànima es conjuncta ab lo cors, accidentalment la F nos pot formar en la C qui ublida e en la D qui innora e en la E qui no ama, axí com lo foc nos pot formar desig de moure a amunt qui sia en C e en D e en E per so car lo foc e làer qui son composts en la neu ab la aigua e ab la terra priven de C e D e E. ✠ 23. On, enaxí com lo foc e làer se mouen contra lur cors natural com van a avall, enaxí, *Sènyer,* ànima dome vos ublida eus innora eus desama contra sa natura, car si per sa natura metexa vos ublidás eus innorás eus desamás, no fora sa culpa, ans fora culpa del creador qui la natura li agra donada, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat es significat e demostrat que la H no entra en la F ni la F en la E per

la natura que la C e la D e la E an presa del do de gracia de la A. On, com assò sia enaxí, per assò la ànima desija aver sadollament e aver fruiment en la natura que ha substancialment com reeba ab la C e la D e la E so que la B demostra de la A. ✠ 24. On, beneit siats vos *Sènyer Deus:* car enaxí com lome malaute vol e desija contraries coses a menjar qui son contraries a sanitat, enaxí la C e la D e la E fan contra lur natura com la F es en la E ab la H. On, axí com natura en home malaute se combat contra la malaltía del cors, e la C e la D e la E no cab en la natura quis combat contra la malaltía com la C e la E an la F ab la H qui es contra la sanitat, enaxí la C e la D e la E com la F ab la H es en elles, lur natura se combat ab la G contra la H; mas enaxí com la malautía qui es tan gran que vens et apodera la natura e la ordonada disposicio del cors e de ses compliccions, enaxí la C e la D e la E son vensudes en lur natura que no poden esser en actu en lur natura per so car lur figura es accidentalment alterada per la H e la F, axí com les humors qui de generacio salterejen en corrupcio.

25. *Excellent Senyor en vertut e en noblea!* Enaxí com la materia fa contra so que demana en so que corromp la forma qui la demostra e ella vol esser vista e corromp so qui la demostra, enaxí la C e la D e la E com meten la H en la F fan contra la F e la G.[1] On, per assò la ànima del home desija e vol acabament[2] aver ab la H que deuría desijar ab la G: on, per assò es lur desig en aver so que vol aver ab so que no vol voler.[3] ✠ 26. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la materia corporal encerca ab dos encercaments, los quals son generacio e corrupcio, la forma acabada ab la qual se vol demostrar, enaxí la materia entellectual de la ànima encerca la forma acabada de la F ab .ij. encercaments entellectuals, los quals son amor

1. E, de la .g.—2. E, l acabament.—3. A, uol auer.

e desamor. On, enaxí com la materia corporal engenra les unes formes e corromp les altres, enaxí la ànima ama les unes coses e desama les altres per tal que pusca venir a assò que desija. On, enaxí com la materia corporal erra com destroex la una forma per corrupcio e enjenra la altra per generacio, e en so que corromp ni enjenra no atroba ni pot atrobar so que cerca, enaxí la ànima erra com desama so per que no pot atrobar e com ama so que no li pot ajudar a assò que demana. ✠ 27. *Divinal Senyor!* En axí com la elemental materia auría la forma que demana si no corrompía et observava la forma en un estament sens generacio e corrupcio, enaxí la ànima auría acabada forma en son remembrar e entendre e voler si no metía en la F la H com la C e la D e la E son contra so que la B demostra de la A. Mas enaxí com la materia elemental no es poderosa que pusca observar la forma per raó del desordonament en lo qual es caúda accidentalment per peccat, enaxí, *Sènyer,* la C e la D e la E no poden aver la G en la F, pus que més tracten e negociejen que la H sia en la F que la G.

28. *Gran Senyor sobre totes granèes del qual devallen totes benahuirances!* Lo vostre servidor el vostre sotsmés, *Sènyer Deus,* en presencia del vostre gloriós altar vos adora eus contempla eus fa reverencia e honor eus demana lacabat desig qui es en gloria, al qual no està la H potencialment denant la F per lo cumpliment e per la actualitat continua sens null cessament de la G en la F, per tal que la C no pusca ublidar ni la D innorar ni la E cessar damar la A e la B. ✠ 29. *Gloriós Senyor!* Com la B demostra so que la A vol es lacabament de la F qui es en la E ab la G, e so que la A no vol es la H qui entra en la F qui gita de sí la G, per assò, *Sènyer,* lo vostre servidor dona tot son voler a la A per voler tot so que vol vostre voler. On, si vostre voler vol que lo vostre servidor sia en est mon pobre ni aontat ni turmentat ni mort per la vostra

amor, lo voler del vostre servidor vol voler tot so que l vostre voler vol;[1] car si son voler vol esser acabat en voler, cové que vulla de necessitat vostre voler per tal que en son voler no pusca entrar la H qui tots temps infinidament fa a hom voler so que la C infinidament remembra e la D infinidament entén que no pot aver ni deu aver. ✠ 30. *Celestial Senyor!* Com la D entén que la E del vostre servidor vol riquea[2] e honor e vida en est mon ab que ho vulla lo vostre voler, adoncs la C remembra que per aital voler pot[3] entrar la G en la F aitán bé com per voler la E los mals els treballs els afanys que vol vostre voler que hom aja per vos en est mon. Mas com la D entén que la E més vulría que vostre voler volgués que lo vostre servidor agués en est mon honraments e riquèes e longa vida en vos a servir, que no pobretat e treballs e turments e mort per la vostra amor, adoncs la C remembra que la H s acosta a la F com amaría més que vostre voler volgués que lo vostre servidor agués benenances en est mon per vos servir, que treballs ni malenances a honrar e a loar son gloriós Deu.

1. E, que uol uostre uoler.—2. E, riquesa *(passim, et idem in similibus)*.—3. A, poc.

¶ CAP. 343. *Com hom adora e contempla e prega lonrat Deus gloriós que li do la celestial gloria de paraís.*

EUS *liberal vertuós qui beneficiats justs e peccadors!* Qui vol vos, *Sènyer,* adorar e contemplar per so que li donets paraís, covẻ queus sapia conèxer e queus sapia pregar e que sapia aver conexensa de so queus demana. On, qui vol totes estes coses conèxer e vol a vos demanar la celestial gloria, primerament li covẻ que fassa figures sensuals per les quals pusca pujar son enteniment a les coses entellectuals ab les quals pusca aver conexensa de les coses damun dites. ✠ 2. On, com assò sia enaxí, doncs nos, *Sènyer,* qui de vos demanam gloria e benediccio, posam e afiguram que A sia nostre Deus gloriós e B sia significacio de A, e C sia parays e D sia significacio de C, e E sia enteniment qui entena la art e la manera segons la qual hom vos deu demanar paraís e segons qual manera vos lo devets donar a aquells qui vos ho demanen.[1] * ✠ 3. On, qui vol, *Sènyer,* aver la celestial gloria, sapia aver conexensa desta art per la qual hom pot vos adorar e contemplar e conèxer en tal manera, que vos

1. E, quil uos demanen.

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Deu.
B	Significació de A.
C	Paraís.
D	Significació de C.
E	Enteniment.

siats tant adorat e contemplat e pregat que hom reeba de vos gloria e gracia e benediccio; car qui sab reebre ni vol reebre la B e la D, adoncs sab vos adorar e contemplar e conèxer e pregar e amar, e sab la E entendre la manera e la raó per la qual la A dona la C a tots aquells qui saben e volen reebre la B e la D.

4. *Oh vos, Sènyer*[1] *Deus gloriós, qui remembrats aquells qui vos remembren e honrats aquells qui vos honren!* Entellectualment entenem que la B dona demostracio a la E del gran acabament que la A ha en poder e en saber e en voler e dretura e en misericordia e en humilitat e en paciencia e en les altres vertuts, e entellectualment entenem que la D significa e demostra a la E lo gran acabament e la gran gloria e lo gran ordonament e la gran benahuiransa qui es en la C. ✠ 5. *Gloriós Senyor!* La final raó per la qual la B demostra e significa lacabament de la A a la E e la D significa a la E lacabament de la C, sí es, *Sènyer,* per so que la E aja conexensa de son creador e demàn a son creador la C per tal que la memoria se moua a remembrar e lenteniment a entendre e la volentat a amar la A, per tal que en la C en perpetual benahuiransa la A sia adorada e contemplada per humà remembrament e enteniment e voler als quals aja la A raó de donar gloria e benediccio sens fi. ✠ 6. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la forma de la mar quant a sí metexa demostra la materia de la mar en major quantitat que la vertut visiva no pot compendre, enaxí e molt mills encara sens tota comparacio la B dona major demostracio de la A e la D de la C que la E no pot compendre; car aitant com la A e la C son majors que la E, daitant la B demostra major la A e la D la C que la E no pot entendre. On, enaxí com la E entén major la mar que no es la representacio que la mar fa de sí metexa a la vista corporal, enaxí la E entén que major es sens tota comparacio

1. A, manca aquest mot.

la demostracio que la B dona de la A e la D de la C, que no es lumà enteniment a entendre nil remembrament a membrar nil voler a amar.

7 *Sanctificat Senyor ple de tan gran amor qui fa amar e vetlar e plorar molt*[1] *leyal amador!* Si fos cosa que la B donás a la E nulla demostracio que en la A agués null defalliment, covengra de necessitat que la D demostrás e significás a la E alcún defalliment en la C; car si la A ha null dafalliment, la C qui es donada per la A no pot aver cumplit acabament; e si tant era que la D significás null defalliment en la C, covengra de necessitat que la B demostrás alcún defalliment en la A pus que la A no agués donat acabament a la C. ✠ 8. On, com assò sia enaxí, doncs per assò, *Sènyer,* la E proposa que encerc si en la C porà entendre tot acabament o alcú defalliment per tal que per aquest encercament mills pusca venir a conexensa de la A e de la C, per la qual conexensa la E mills pusca moure la memoria a remembrar e la volentat a amar la A e la C, per lo qual major remembrament e voler la E mills se pusca moure a entendre la A e la C per tal que la A sia adorada e contemplada per molt gran remembrament e per molt vertuós enteniment e per molt fervent voler. ✠ 9. *Excellent Senyor gloriós!* Com sia cosa que en est mon los homens sien de la C en contraries opinions, enaxí que alcuns dels jueus dien que en paraís no aurà hom gloria sensual e los altres dien que hom resuscitarà, e com tots los crestians diguen que en paraís aurà la ànima gloria en la vostra deitat e aurà lo cors gloria sensual en so que humana natura serà unida ab vostra divinitat,[2] e com los sarraíns diguen e afermen que en paraís aurà rius de ví e doli e de let e de mantega e daigua que hom bourà e que i aurà[3] diverses menjars e diverses vertidures[4] e diverses palaus e cambres e moltes fembres ab qui hom jaurà, e axí de les

1. E, mant.—2. E, deitat.—3. A, ueura.—4. E, de diuerces menjars e diuerces uestedures.

altres coses sensuals, per assò nos volem e proposam encercar segons qual de totes aquestes opinions la D dona major demostracio de perfeccio de la C, per raó[1] que per lo demostrament que la D fa a la E de la C, la E pusca mills conèxer so que la B demostra de la A.

10. *Senyor gran en senyoría e en honrament e en honor!* Entellectualment entenem que si era veritat cosa so que los jueus dien que resurreccio no fos, la D significaría de la C a la E que defalliment auría en la C, e si defalliment avía en la C la B demostraría a la E que defalliment auría en la A; e si los jueus qui dien que serà resurreccio, mas que noy aurà gloria sensual, deyen, *Sènyer,* veritat, la B demostraría defalliment de justicia en la A e la D demostraría defalliment en la C, pus lo cors no agués en la C guaardó. On, com sia cosa impossíbol que la B demostre a la E defalliment de la A, es cosa impossíbol que la D demostre defalliment en la C. On, com assò sia impossíbol, per aquesta impossibilitat demostrada per la B e la D, es demostrat e significat que la opinió dels jueus la qual an en la C es falsa e contraria a veritat e a les vostres acabades vertuts. ☩ 11. *Sanctificat Senyor!* Si fos veritat so quels sarranys creen de paraís que hom menjás e begués e agués fembres en la C, la D demostrara a la E que en la C ha temps present e pretèrit e esdevenidor per raó de la generacio e de la corrupcio de les formes potencials e actuals qui foren en la C si hom hi agués les coses damundites. On, si la D demostrás defalliment en la C, la B demostrara a la E defalliment de la A qui no agra ordonada e acabada la C ni no agra acabament com pogués gloriejar home de la vertut de la A sens menjar e boure e fembres. On, si assò fos cosa possíbol, *Sènyer,* que la B pogués demostrar defalliment en la A e la D en la C, fora cosa possíbol que la E pogués entendre defalliment en la A e la C; e si

1. E, per tal.

la E avía natura ni proprietat per la qual pogués entendre defalliment en vos ni en vostra obra, agrets vos creada la E a conèxer contra vos e vostra obra; e si la E contra vos e vostra obra fos creada, sís fora la memoria e la volentat, e assò es cosa impossíbol. ✠ 12. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem quel voler del home no pot aver sadollament dementre que li sia sobject cors quis corrompa nis vivific per reebre viandes alterables de actu en potencia e de potencia en actu per generacio e per corrupcio. On, com assò sia enaxí, doncs per assò la D demostra a la E que la C que los sarraíns creen no puría bastar a sadollar la volentat del home. On, si la volentat en la C no avía compliment, covenría que la E entenés en lo voler e en lo remembrament defalliment; e si la E ni la volentat ni la memoria no avíen cumpliment en aquest[1] mon ni en lautre, sería la B demostrant a la E que en la A no ha acabament pus no pogués aver creada ànima dome a posseír acabada bonahuiransa, e assò es cosa impossíbol: on, com assò sia cosa impossíbol, per aquesta impossibilitat aital es demostrat per la B e la D a la E que la opinió que los sarraíns an de la C es opinió falsa e contraria a assò que la B significa de la A e la D de la C.

13. *Excellent Senyor sobre totes altèes, honrat sobre tots honraments!* Entellectualment entenem que si en paraís avía menjar e boure e fembres ab qui hom jagués, que la D demostraría a la E que en la C més hi auría de gloria sensual que entellectual; car lo cors tant sería abundós de menjar adès una vianda adès altra e de jàer adès ab una fembra adès ab altra, que la ànima no poría aver temps ne deliberacio a gloriejar ni a reebre gloria en sí metexa, tant sería occupada[2] en membrar e en entendre e en voler les diverses viandes e fembres e vestedures don lo cors vulría aver gloria. ✠ 14. On, com sensualment sintam e entel-

1. E, ni en aquest.—2. E, acupada.

lectualment entenam, *Sènyer*, que ànima es de pus noble natura quel cors, per assò la D significa a la E que major gloria aurà en la C que lo cors; e si assò no era enaxí, la B demostraría a la E defalliment en la A de justicia e de saviea. On, com la B no demostre defalliment de la A ni la D de la C ni la E no pusca entendre null defalliment en la A, per assò la B e la D demostren a la E que la C quels sarrayns creen no es vera ni demostrada per la B ni la D a la E, enans es C falsament significada a falsa E falsament afigurada per falsa opinió de fals remembrament e voler. ❧ 15. *Dreturer Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la ànima es en est mon acabament e cumpliment del cors, e lo cors es tan corrumput e tan contrariós a la ànima que per ell la ànima accidentalment es occasionada a fer peccats e a esser desobedient a son creador. On, si fos cosa, *Sènyer*, que en paraís agués lo cors major gloria que la ànima per menjar e boure e fembres, e la ànima per aquesta multitut de gloria sensual fos embargada a aver gloria entellectual, fora la ànima injuriada en aquest seggle e en lautre per lo cors; e si assò fos enaxí, seguiras que la D demostrara defalliment en la C e la B en la A, per lo qual defalliment fora significat a la E que la cosa qui es mellor e pus noble en vertut e en endressament, aguera menys dacabament en la C; e si assò fos enaxí, fora significat que creatura pogués aver més dacabament que son creador.

16. *Creador Senyor de recreacio en creatura!* Entellectualment avem entès que la B e la D signifiquen que en la C no es la gloria que los sarraíns dien. On, dementre que la E entén contraria cosa en la C de so que los sarraíns creen, adoncs la E entellectueja si en la C aurà gloria sensual o no, e dementre que la E entellectueja en esta manera la C, e la B demostra a la E la A en justicia e en poder e en saviea e en acabament, per la qual demostracio que la B fa de la A, la D demostra a la E que en la C au-

rà gloria sensual, car si no ho avía la B no puría demostrar que en la A agués justicia ni saviea ni les altres vertuts. ✠ 17. Dementre que la E està, *Sènyer,* en est embargament aital que no gosa ni pot afermar que en la C aja gloria sensual de viandes ni de fembres, ni no gosa negar que en paraís no aja gloria sensual, adoncs la B li demostra de la A tan gran vertut de humilitat e de justicia e de misericordia e de poder e de saviea e damor, que la D li demostra que en la C ha gloria sensual de unida natura de creador e creatura per tal que lo creador per influencia de sa vertut do tanta de vertut en individua creatura, que totes les sensuals creatures qui son e seràn en la C pusquen aver e reebre gloria sensual de unida[1] creatura ab son creador per tal que la B pusca demostrar a la E lacabament de la A en ses vertuts. ✠ 18. *Gloriós Senyor!* Dementre que la E reeb la B e la D concordablement en la C, adoncs encerca en la memoria qui membra que enaxí com lo cors refredat reeb calor per lo acostament e la conjunccio que fa ab lo cors escalfat, que enaxí e molt mills encara sens tota comparacio per conjuncció e unió de creador e creatura, per la gran influencia de vertut del creador passa tanta de vertut en la creatura, que pot aquella creatura tota sola donar gloria e benediccio sensual a totes les creatures qui en gloria la veen e la oen e la membren e la entenen e la amen. On, dementre que la E atroba en la memoria qui totes aquestes coses membra, adoncs entén la sensual gloria de la C significada e demostrada per la B e la D.

19. *Oh vos, Sènyer, qui avets ma memoria presa a vos a membrar per tal que mon enteniment vos entena e mon voler se enamor dels vostres honraments!* Entellectualment entenem que aquells qui an conexensa de so que la B demostra de la A e de so que la D demostra de la C, aquells an cone-

1. E, de la unida.

xensa de la C. On, com aquells an amor e voler a aver les coses qui son en la C les quals ells conexen, eus adoren eus contemplen quels donets en la C so qui es en la C, aquells, *Sènyer,* son demanadors de la celestial gloria; mas com hom no vol ni sab reebre so que la B demostra de la A e la D de la C e hom vos quer so qui no es en la C per C, adoncs aquells no demanen la C a la A, ans demanen altra cosa qui no es C, e son axí com aquell qui demana estany e cuida demanar argent. ✠ 20. *Dreturer Senyor!* Com la E reeb de la B e la D les demostracions significades al enteniment, adoncs entén la E que si hom anava[1] a la C demanant a vos coses en la C qui no fossen en ella, que la B demostraría defalliment en la A e la D en la C si hom avent falsa opinió e demanant contraria cosa de C pervenía a la C, e sería feita injuria a aquells qui van en la C per tal com demanen la gloria qui es en la C e no entenen aver gloria de contraries coses de la C. ✠ 21. *Gloriós Senyor!* Enaxí com home qui sumía que té en sa mà aur o argent fa somni[2] contrari a veritat e com se desperta atroba van son somi en so que no atroba en ses[3] mans so que somiava, enaxí aquells quius preguen quels donets en paraís so qui no es en la C, fan oracio contraria a veritat. On, si vos, *Sènyer,* donavets so qui es ver per oracio falsa e contraria a veritat, la B demostraría defalliment de la A e la D de la C, per que la E no poría entendre acabament en la A e la C, lo qual defalliment entendría per defallent B e D, per lo qual defalliment entendría defalliment en la A e la C; e assò es cosa impossíbol que creatura pusca entendre de son creador contraria cosa de la final raó per que son creador la ha creada.

22. *Ah Sènyer Deus qui per bones obres benahuirats los vostres servidors a perdurables benahuirances!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molts homens ha en

1. A, no anaua.— 2. A, sompni.— 3. E, sens.

aquest mon quius adoren eus preguen que vos lur donets en aquest mon honraments e riquèes e longa vida e enfants e les altres coses daquest mon. On, totes aquestes coses demanen per entencio que pusquen aver los delits e los plaers e la vanagloria daquest mon. On, dementre que ells, *Sènyer,* demanen totes aquestes coses, la D demostra a la E que ells no demanen la C; car si demanant los delits daquest mon e la vanagloria mundana hom demanava la C, la D demostraría defalliment en la C per raó dels defalliments[1] qui son en les coses mundanes demanades e amades per los homens mundans vanagloriosos. ☙ 23. *Vertader Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molt home en est mon vos demana paraís ab oracions e contemplacions e dejunis e afliccions e romeríes e penitencia e almoyna e humilitat e paciencia e caritat e veritat e lealtat e honestat e castedat e religio e per moltes daltres vertuts: on, per assò son molts homens vertuosos e son pobres en est mon e menyspreats e turmentats per la vostra amor. On, dementre que ells, *Sènyer,* vos demanen paraís per totes les coses damundites menyspreants les vanitats mundanes, adoncs la B demostra la A a la E e la D la C, per tal que la E entena per la demostracio de la B e la D, que aurá la C e aurà aquest mon en lo qual los treballs[2] daquest mon li son plaers per so que la B li demostra de la A e la D de la C. ☙ 24. On, gloria e benediccio sia a vos, *Sènyer Deus,* e a tot quant de vos es: car enaxí com lamat entra pus fortment e pus dousament e pus ferventment en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler del amic com lamic per son amat ha treballs e afanys que no fa com lamic ha plaers e benenances e delits daquelles coses que ama, enaxí los homens amadors de paradís an pus dousament e pus plaentment los plaers daquest mon com ploren los peccats lurs[3] e com fan peni-

1. E, dels falimens.—2. E, trebays.—3. E, ploren lurs peccats.

tencia e com soferen treballs e mort per amor de vos, que no an aquells qui amen los delits daquest mon més que vos ni la C; e tot assò esdevé per la gran demostracio que la B fa de la A e la D de la C a la E.

25. *Sènyer Deus qui per santa recreacio avets endressat lo vostre poble a benediccio!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molts son los homens quius demanen parays més per paor de les penes infernals que per los plaers e les glories de paraís: on, per assò la B demostra a la E que aquells aitals major paor an de les penes de infern que no an amor a la A: on, per assò la D demostra a la E que major paor an de mal que no an amor a la C. On, com la B demostre a la E que la A es subirà bé, la D demostra a la E que aquells aitals nous demanen la C, car si laus demanaven e vos la lur donavets per aquella manera on ells la demanen, la B demostraría defalliment en la A e la D en la C pus que hom agués parays en aver major paor dinfern que aver amor a la A e a la C, com sia cosa que la A e la C sien molt majors en bé sens tota comparacio que infern en mal. ✠ 26. *Dreturer Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molts son los homens quius demanen paraís per la primera entencio ab la qual amen sí meteys e per la segona ab la qual amen vos. On, dementre que ells fan aquesta oracio desordonada, la B demostra la A a la E e la D demostra a la E que aquells no demanen la C; car si la C demanaven segons ques covè de demanar, amaríen vos per la primera entencio e amaríen sí meteis per la segona; car aitant com vos sots mellor que ells, daitant sots digne que siats amat per la primera entencio. On, si vos a aquells donavets la C qui vos amen ab la segona entencio, la B demostraría defalliment en la A e la D en la C, e assò es cosa impossíbol. ✠ 27. *Humil Senyor!* Com los homens qui an conexensa de la A e de la C amen vos per la primera entencio e amen sí meteys per la segona e adoren e pre-

guen vos quels donets la celestial gloria de paraís, adoncs la B e la D demostren a la E que aquells demanen la C e auràn aquella, pus la manera per la qual ellas dona entenen e membren e amen; e si la A no donava la C a aquells qui ordenadament la C demanen, seguirsia que la B demostraría defalliment en la A e la D demostraría defalliment en la C, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat es demostrat a la E per la B e la D, que tot hom aurà la C qui am e conega vos per la primera entencio e sí metex per la segona.

28 *Ab Senyor qui fets servu*[1] *e sotsmès lo meu remembrament de remembrar los vostres honraments!* Entellectualment entenem que aitant com hom demana e prega ab majors plors e ab majors treballs e ab major fervor e diligencia alcuna cosa, daitant es demostrada la noblea de la cosa demanada. On, per so car la vostra humanitat sancta gloriosa e als apostols e als altres martirs la B demostrava[2] tan fortment la noblea de la A e la D la noblea de la C, per assò los apostols e los altres martirs demanaren la C ab molts de plors e ab moltes de langors e ab greu mort angoxosa. On, aitant com vos, *Sènyer*, els apostols e los altres martirs[3] pocs pus honrats[4] en gloria, daitant demostra la D que hom deu més demanar la C ab plors e ab dolors e ab mort que hom sostenga per la vostra[5] amor, que ab bells menjars et vestirs e sejorns e delits daquesta vana vida mundana. ✱ 29. *Spiritual Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molts son los homens qui cuiden aver paraís ab bé menjar e beure e ab bé cavalcar e vestir e sejornar e ab aver molts de delits e de honraments daquest mon. On, com lenteniment reeb so que la B demostra de la A e la D de la C e entén la manera damundita per que hom per la via mijana demana a vos la C, adoncs la E encerca en la memoria qui remem-

1. E, ser *(forma usual)*.—2. E, demostra.—3. E, e los martirs.—4. M, *estis plus honorati*.—5. E, per uostra.

bra que los homens damundits demanen la C a la misericordia que la B demostra de la A, ab que lur enteniment reeba la justicia que la B demostra de la A, per la qual la volentat graesca a la A los delits e los honraments que la A dona als damundits qui la C cuiden aver per misericordia qui dona a justs e a peccadors. ❦ 30. *Misericordiós Senyor!* Com jo sia home molt culpable peccador, com la mia memoria me remembra la multitut dels meus peccats e la D me demostra la gran noblea de la C, adoncs som temptat de desperacio[1] que nulls temps pusca fer cosa per la qual pusca aver la C; mas com la bonahuirada B me demostra la gloriosa gran maravellosa misericordia qui es en la A, adoncs se forma en la E dousa esperansa de la C, la qual C vos demàn, *Sènyer,* ab plors e ab contriccio e ab penediment de peccats, desirós e volenterós que per la vostra amor e a honor de la sancta fe romana fos tota sa vida en plors e en treballs e en dolors e en mort a gloria e a laor de la gloriosa sancta passió de nostre Senyor Jhesu Christ.

1. E, desesperacio.

¶ CAP. 344. *Com hom adora e contempla e prega son gloriós Deu que li demostre la art e la carrera segons la qual pusca plorar sos peccats e ses culpes.*

H *Deus gloriós qui sols gloria e laor e honrament e honor e acabament de tots bens!* Qui vol saber la art e la manera per la qual hom vos pot adorar e contemplar ab làgremes e ab plors amant vos e penedent se de sos greus peccats, sapia afigurar figures sensuals per tal que son enteniment pusca pujar a les entellectuitats per les quals la humiditat del cor puja als ulls corporals per donar a aquells làgremes e plors. ✠ 2. On, com nos, *Sènyer*, siam molt peccadors e siam molt ubligats a amar e a adorar e a contemplar vos, e com a nos sia molt gran necessitat plorar nostres peccats, per assò nos afiguram les figures per les quals puscam amar vos e plorar nostres peccats. * On, per assò posam e deym que A sia Jhesu Christ e B sia significacio de A, e C sia cors dome e D sia significacio de C, e E sia ànima e F sia significacio de E, e

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Jhesu Christ.	G	Acabament.
B	Significació de A.	H	Defalliment.
C	Cors de home.	I	Alegre.
D	Significació de C.	K	Tristor.
E	Anima.	L	Vista corporal.
F	Significació de E.	M	Enteniment.

G sia acabament e H sia defalliment e I sia alegre e K sia tristor e L sia vista corporal e M sia enteniment. ✠ 3. *Gloriós Senyor!* Com sien[1] molts homens qui ajen dur cor e no pusquen en plorant adorar e contemplar vos ni pusquen plorar lurs peccats, per assò nos afiguram aquestes figures sensuals per tal que sia art e manera com per elles la M reeba la B e la D e la F e aja conexensa de totes les letres per tal que fassa plorar la L a gloria e a laor de la A e a bé e a profit e de la C e la E.

4. *Ah Senyor gloriós qui en la sancta crou ploràs les culpes dels vostres peccadors!*[2] Entellectualment entenem que la B dona demostracio a la M que la G es en la A en acabada deitat e acabada humanitat demostrant la B de la A acabades proprietats e vertuts. On, dementre que la M reeb so que la B li demostra de la A, la M se[3] gira a reebre so que la D demostra de la C e la F de la E: on, per assò la M entén en la C e la E la G que la B demostra per la A en sa creatura, e dementre que la M reeb la significacio de la G en la C e la E per la A, adoncs se gira a reebre so que la D e la F demostren de la H en la C e la E per la culpa el peccat de la C e la E. ✠ 5. On, com assò sia enaxí, *Sènyer,* doncs qui vol adorar e contemplar son Deu gloriós ab làgremes e plors ne qui vol aver contriccio ni plorar ses greus culpes,[4] sapia aver art e manera com la M prena una vertut qual se vulla ni qual mills li avenga de aquelles que la B li demostra de la A, sia poder o dretura o humilitat o amor o paciencia o qual mills se vulla, e com aquella vertut aurà triada metala en la memoria; e puxes girse a la D e reeba alcú dels senys sensuals los quals la D demostra de la C e prena un daquells qual que mills a tall li venga, e puxes metal en la memoria; e en aprés cové que la M se gir a la F e prena alcú dels senys entellectuals los quals la F demostra de la E, e com aurà

1. A, son: M, *sunt.*—2. E, dels nostres peccats.—3. E, si.—4. E, sos grans peccats.

aquell triat metal en la memoria; e com la M aurà meses aquestes .iij. demostracions en la memoria, covè quei meta la G que la B significa de la A e la G e la H que la D e la F demostren en la C e en la E. ✠ 6. *Gloriós Senyor!* Com la M aurà ordonades totes aquestes coses, adoncs aurà ordonada la art e la manera segons la qual porà dar plors e làgremes a la L e contriccio al cor ab ques sapia guardar que la H no embarc[1] la G en la M; car com la M ha en sí la H sens la G, la M no pot cercar en la memoria so quei ha mès, e per assò la volentat nos mou a devocio ni a contriccio ni a amar la A, per la qual privacio de totes aquestes coses priva la L de làgremes e de plors, e la boca de gracies e de laors e de penediment de peccats, e està lo cor dur que no pot dar aigua als ulls ni oracio ni contemplacio a la boca.

7. *Divinal Senyor per lo qual tant hom plora e tant cor senamora!* Qui vol plorar sos pecats, primerament prena la amor que la B demostra de la A e puxes prena loyment que la D demostra de la C e enaprés prena la cogitacio que la F demostre de la E, e com la M aurà reebudes aquestes tres coses, covè que tempte e asag la L si porà esser endressada a plorar. ✠ 8. Com la M aurà reebudes aquestes tres demostracions damundites, enaprés covè, *Sènyer,* que encerc en la memoria la granea de la amor que la B demostra de la A per tal que la M entena com gran amor ha la A feta a home per moltes maneres, so es per creacio e per recreacio; e com la M aurà entesa aitant com porà la gran amor de la A, covè que encerc en la memoria com grans peccats ha fets la C per oyr vanitats e peccats contra la A; e com la M aurà encercat en la memoria la gran culpa que la C ha per oyr, covè que enaprés encerc en la dita memoria la gran culpa que la E ha per cogitar contraries coses de la A; e com la M totes estes

1. E, embarge.

.iij. grans granèes damundites aurà enteses de tot son poder, adoncs cové que forme en sí metexa e en la memoria e en la volentat la figura entelletual de la K. ✠ 9. *Piadós Senyor!* Com la M aurà endressades totes estes coses segons la art damundita, adoncs la E remembrarà e entendrà e amarà la A de molt gran amor e aurà contriccio e penediment dels[1] peccats que la C ha fets per oyr e dels peccats que ella ha fets per cogitacio: on, per assò a[2] formar sà consciencia e contriccio e penediment e tristor en la E, per la qual figura vendràn làgremes e plors en la L; e si tant es quel cor sia molt dur e cruel e que la H embarch la G en la L e la M, e la L no pusca plorar, cové que la M mut e altereg la figura de la K en la I per tal que ab alegre e ab gog[3] pusca temptar la L a plorar: car axí com la L es temptada a plorar com la E ha afigurada en sí la K, enaxí es temptada a plorar per lo contrari de la K, so es la I, adoncs com per gran gog e gran plaer plora la L moltes de vegades.

10. *Oh vos, Sènyer sant vertuós, qui avets creat lenteniment en tan gran vertut que entena[4] vostre gloriós acabament!* Si en Pere qui ha temptada la L a plorar ab la K no pot plorar e vol la dita L temptar a plorar ab la I, cové que reeba la M la B e la D e la F, e que la I meta en la memoria e que puxes cerc en ella la gran amor e la gran gracia que la A ha feta a la C e a la E e lo gran bé que fan la C e la E per gracia de la A el gran mal que la C e la E an esquivat per oyr e per cogitar. On, com la E aurà membrat e entès e volgut de ton son poder la gran amor que la B demostra de la A e lo gran oyment e la gran cogitacio en bé e en esquivar mal, adoncs se formarà[5] en la E la I per la qual se umplirà tota la E de I e de G, per lo qual umpliment la L esdevendrà per abundancia de gog e de plaer en làgremes e en plors. ✠ 11. *Dreturer Senyor!*

1. E, quels.—2. E, manca *a*.—3. E gaug *(passim)*.—4. E, uega: M, *videat*. – 5. E, se forma.

Si la pobre fembra plora per gog com vé son marit de lonc viatge o com atroba alcún tresor, doncs, quant més es la L ubligada a plorar com la E remembra la gran amor que la B demostra de la A e com la M entén aquella amor e com la volentat la ama, e com la M reeb la G que la A ha mesa en la C e la E e com gran bé es a la C e la E que la G sia en ells, e la H qui es en los fusts o en les peres o en los animals inracionals no sia en la C e la E! Car si hom es ubligat a fer gracies com ha reebudes presentalles vils dalcún son amic, doncs, quant més es hom ubligat a fer grans gracies com ha grans dons reebuts! ☙ 12. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la corporal vista no basta a vèer tot lo firmament ni les orelles no basten a oyr totes les veus ni la E no basta a membrar e a entendre e a voler totes coses, enaxí, *Sènyer,* e molt menys encara la M pot reebre tot so que la B demostra de la A e la D de la C e la F de la E. On, si la L plora per alcunes coses a les quals la M basta a reebre de la D e la F, doncs, quant més deuría plorar la L o per la I o per la K[1] com la M defall a reebre la gran influencia que la B demostra de la amor qui es en la A e defall a reebre la gran G de la A e la gran G de la C e la E e la gran H de la C e la E![2] Car qui plora per una peegada, quant més deuría plorar per gog que hom deuría[3] aver de les coses damun dites!

13. *Ah Senyor qui en la tua honor multipliques nostra valor!* Si en Pere vol plorar sos peccats e nols pot plorar per amor ni per oyr ni per cogitar, covè que mut la M a entendre e a reebre la dretura que la B demostra de la A e puxes entena so que la D demostra del gustament de la C e enaprés entena so que la F demostra de la consciencia de la E; e com aquestes tres demostracions, *Sènyer,* aurà reebudes la M ab la G, adoncs aurà occasionada la M la L que sia en làgremes e en plors. ☙ 14. *Dreturer Se-*

1. E, o per .j. o per .k —2. A, e defayl a reebre la gran .g. de la .c. e la .e.: M, consona ab la lliçó de A.—3. E, deu.

nyor! Com en Pere ymagena la gran gloria de paradís e la gran pena infernal e com remembra e entén los grans peccats que ha fets menjant e bevent e la poca consciencia que ha aúda dels peccats que ha fets per defalliment de consciencia e com en Pere enfortex e crex sa consciencia aitant com pot en los damundits peccats, adoncs forma la M los plors qui son potencialment en la L que sien en actu, membrant la memoria la vostra justicia e les penes infernals e los peccats sensuals e entellectuals, e avent la volentat tristor e penediments e contriccions de sos falliments[1] e dels falliments del gustament e de la consciencia. On, com la K es formada per esta manera en la E, adoncs la E es[2] occasió a la C com plor sos peccats. ✠ 15. *Vertader Senyor!* Si en Pere qui pren esta art e esta manera per plorar sos peccats no pot donar a sos ulls làgremes ni plors, adoncs cové que la M entena que la H es en la C e la E per la qual no pot plorar la L; car si la M molt entenía e la memoria molt membrava e la volentat molt se penedía dels peccats que ha fets gustant e consenciejant contra vostra justicia, de necessitat se covenría, *Sènyer*, que la L plorás. Mas car la H es en en Pere e la E den Pere es ab la H en la quarta figura de veritat, per assò es desnaturada la L a plorar, la qual L se natura a plorar com la E es en la primera figura de veritat membrant e entenent e amant vostra justicia, e es la E en la segona figura de veritat membrant e entenent peccat e desamant aquell.

16. *Sanctificat Senyor qui sanctificats la amor qui vos ama!* Si tant es que en Pere no pusca plorar per totes les vertuts damundites, cové que mut la E a remembrar e a entendre e a amar altres vertuts demostrades per la B e a altres sensualitats e entellectuitats demostrades per la D e la F, e cové que suvín e continuadament meta la I e la K en la E per tal que la L sia occasionada a plorar e la E

1. A, defaliments — 2. E, es la .e.

a adorar e a contemplar. ✠ 17. Com les unes vertuts reeba la M de la B, *Sènyer,* pus leugerament que les altres e com los uns senys sensuals sien diverses[1] dels altres e les unes entellectuitats de les altres e com hom sia pus fortificat en los uns senys quels altres, per assò qui vol plorar ses greus culpes e no les pot plorar, covè que sapia temptar e asajar cada vertut e cascún seny sensual e entellectual e cada peccat e vici que aja en sí, e ab qual que mills pusca occasionar la L a plorar, covè que ab aquella la occasió a plorar; car si en Pere no pot fer plorar la L membrant los peccats que ha fets ab una fembra o a un home, covè ques mut a membrar los altres peccats que ha fets ab altra fembra e los peccats que ha fets a altre home: car enaxí com los uns homens ploren enans per paor que per amor e los altres enans per amor que per paor e los altres ploren enans los altruys mals que los lurs meteis, enaxí cascún hom ha de sa propria natura que plor enans per uns peccats que per altres. ✠ 18. *Humil Senyor!* Si en Pere per totes estes coses damundites no pot donar a sos ulls plors ni làgremes, covè que encerc la final raó per la qual la H li veda los plors e les làgremes que demana, la qual final raó covè que encerc en los .x. manaments e en los .x. predicaments, car de necessitat covè que alcuna cosa li sia occasió per la qual no pot plorar; car qui vol plorar e no pot plorar no li es ventura raó ni occasió per la qual no pusca plorar, doncs final raó hi covè aver per la qual no pot plorar.[2] On, com la M si bé encerca la final raó per que la L no pot plorar, adoncs la porà atrobar segons la art damun dita, la qual final raó pot destruír com la aurà atrobada per adur la G de potencia en actu en la E, e la H que la torn de actu en potencia.

19. *Pacient Senyor amorós qui sots en totes vertuts vertuós!* Si tant es que en Pere ab totes les coses damundites

1. A, son diuers.—2. A, doncs final rao ni occasio per la qual no pusca plorar hi coue.

no pusca plorar sos peccats, cové que si plorar vol, que vulla coses per les quals pusca plorar, les quals son que vulla mortificar la potencia vejetable ab dejunis et ab afflicions e ab aspre lit e ab aspres vestedures e ab les altres coses semblants a aquestes; car com hom no ha mortificada la potencia vejetable de tal mortificacio que la sensitiva ne sia sotsmesa a la racional, la M no pot donar làgremes ni plors a la L per so que reeb de la B e la D e la F, per so car la H es en la M qui es costrenyent e forsant per la potencia sentitiva e per la vejetable. ¶ 20. Si tant es, *Sènyer,* que en Pere aja tan cruel e tan dur cor que per totes estes coses no pusca plorar, cové ques gir la M a les altres potencies e guart la H en qual de les potencies es, e en qual que sia cové que lan git ab la G; e puxes com naurà gitada la H ei aurà mesa la G, adoncs cové que sotsmeta la potencia mutiva a la racional potencia e que sia obedient a aquella e que no obeesca a neguna de les altres potencies sens licencia leguda de la potencia racional; car com la potencia mutiva obeex a les altres potencies sens licencia de la racional, adoncs la H se met en la M per la qual la L no pot plorar. ¶ 21. Car com la M està en sa natura e reeb la B e la D e la F ab privada H en la M e ab posseyda G, adoncs, *Sènyer,* es tan gran la influencia que la M reeb de vertut de la A, que per aquella vertut la D e la F an vertut en so que demostren de la C e la E, per la qual vertut la M pot fer plorar la L: car enaxí com es possíbol cosa a la volentat que vulla que la L plor, en axí es possíbol cosa a la M que reeba so que la B demostra de la A e la D de la C e la F de la E, per la qual possibilitat cau en home possibilitat que fassa plorar la L per abundancia de influencia de molt a membrar e a entendre e a amar so que la B demostra de la A e de ses vertuts. Mas enaxí com lome qui com leva una palla[1] de terra no y

1. E, paya.

met gran forsa, enaxí molts son los homens qui vulríen plorar lurs peccats e an poca de memoria e dentenimment e damor a la A e an poc de penediment dels peccats que an fets.

22. *Infinit Senyor qui valets sobre tota valor e qui avets honrament sobre tota honor!* Si en Pere qui vol adorar e contemplar ab làgremes e ab plors honrant e loant vos e penedentse de sos peccats, si tant es que no pusca plorar, adoncs pot la M conèxer que la D demostra que la C es sobre la E e que la E ha embargament a amar e honrar la A. On, si la E, *Sènyer,* vol amar la A e vol esser dona de la C e no fa obres per les quals pusca[1] cumplir son voler, adoncs es axí la E en so que vol com lome qui vol esser ric o honrat e no fa les obres. On, axí com al home es culpa com pot aver acabament a son voler qui no fa les obres que li son possíbols de fer, enaxí la F demostra a la M que la H es en la E en quant no fa per que pusca aver so que vol son voler. ✠ 23. *Honrat Senyor!* Molts son los homens qui volen plorar lurs peccats e fan la E dona de la C en un poc de temps, la qual C aurà longament aúda senyoría sobre la E. On, per so car la L no plora encontinent que la E ho vol, per assò la M ha falsa entencio e cuidas que impossíbol cosa sia a la L plorar los peccats que la E vol plorar: on, per assò es axí com lo foll maestre qui vol que la nau sia feita aitantost com es volguda que sia feta. On, per assò la F demostra la H en la E; car si en la E era la G, la E vulría aitàn continuadament o pus que la E fos sobre la C com la C ha estat sobre la E, axí com lo savi maestre qui continúa tant la obra a fer la nau tro que per longa perseveracio li dona perfeccio. ✠ 24. En axí, *Sènyer,* com laigua de la font no ha on se moua sino com ha carrera qui sia en bexest, enaxí laigua del cor no pot muntar als ulls menys de gran devocio e contriccio; e

1. E, se pusca.

enaxí com les coses son pus leugeres de nomenar que de fer, enaxí la E pus leugera cosa li es desijar plors, que fer les obres per les quals los plors sien en la L; e enaxí com lome qui es estat malaute no es sempre esforsat que la febre là jaquit, enaxí la L no es sempre aparellada a plorar com hom vol que ella plor. On, enaxí com la potencia vejetable ha hom poc a poc a enfortir ans que hom pusca esser revengut de sa malautía, enaxí cové que la E malauta en peccat poc a poc hom ensanesca per la demostracio que la B dona de la A e la D de la C e la F de la E, per tal que la M pusca ordonar com la L sia en làgremes e en plors per donar gloria a les vostres laors.

25. *Senyor qui amats tots aquells qui per la vostra amor son en plor e en treball e en dolor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que plor es major occasió damor que no es riure; car per plorar es pus occasionat lo remembrament a remembrar e lenteniment a entendre el voler a amar lamat, que no es per riure ni per esser alegre. On, qui vol plorar remembre e entena si lamat li ha feta nulla injuria, e nol desam per aquella e aja pietat de sí metex per aquella injuria que ha reebuda. ✱ 26. On, beneyt siats vos, *Sènyer:* car enaxí com plorar es occasió a la E de molt remembrar e entendre e amar lamat, enaxí plorar es occasionat en la L per molt remembrar e entendre e amar la A e so que la B significa e demostra della. On, qui vol adorar e contemplar son honrat Deus gloriós en làgremes e en plors ne qui vol plorar sos pecats ni ses culpes, fassa a la M entendre que enaxí com plorar es major occasió a la E de membrar e amar que riure, que enaxí tristor e contriccio[1] e penediment e cogitar son occasió a amar e amor es occasió a plorar. ✱ 27. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que desig e enyorament es occasió de plorar. On, qui per negunes de les

1. E,M, manca aquest mot.

occasions damundites no pot plorar, si tant es que vulla fer tot son poder per que pusca plorar, cové que sapia occasionar la E a desijar e a enyorar per tal que la L fassa plorar. On, com hom, *Sènyer,* lunya la C de sos amics e sen va en terra estranya e hom met la C en perill e en treball o per fam o per guerra o per pobrea o per altres coses semblants a aquestes e hom fa estar la E en la terra sua e membra e entén e ama sos amics, adoncs es la L occasionada a plorar per gran desig e enyorament per la pietat que la E ha de la C. On, com hom aurà occasionada la L a plorar per esta segona entencio, enaprés cové que la M se gir a reebre so que la B li demostra de la A e que ab aquella demostracio hom tempte e asag la L a plorar e la E a adorar e a contemplar la A. On, adoncs covendrà de necessitat que la L sia en làgremes e en plors per la art e per la manera e per la gran occasió que hom lur dona.

28. *Ah Senyor qui volets reposar e gloriejar e honrar tot hom qui vos leyalment sab amar!* Enaxí com enteniment encerca e vol entendre tota ora que aferm possibilitat, enaxí cové que aquells qui volen plorar afermen possibilitat de plorar: car enaxí com la M encerca les occasions per les quals pusca entendre com aferma possíbol cosa esser entendre so que vol lo voler que la M entena, enaxí la M encerca les occasions com fassa plorar la L si aferma que possíbol cosa es[1] atrobar les occasions per les quals la L pusca aver làgremes e plors. On, com assò sia enaxí, doncs lo contrari seny es contraria cosa a plorar. ✠ 29. *Dreturer Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que alcuns homens ploren per poca docasió, altres son qui no poden plorar sino per molt gran occasió. On, daquells qui leugerament ploren demostra la D que lo cor es tendre e es aparellat[2] a obeyr a la E, e la F demostra de la E que ab poca de occasió que vulla donar a la L

1. E, sia.— 2. E, es tenre e aparelat.

la pot fer plorar; mas daquells qui no poden plorar sino a gran treball e per gran occasió, de aquells demostra la D de la C que no es aparellat sobject a la E com fassa plorar la L: on, per assò la F demostra de la E que sino per molt fort gran remembrament e enteniment e voler que aja de la A no pot occasionar la L a plorar. On, com assò sia enaxí, doncs per assò la B demostra de la A a la M que molt més ama una làgrema daquells qui ploren per forsa de molt remembrar e entendre e amar, que mil plors daquells qui per abundancia daparellat cor a plorar,[1] ploren ab poc remembrament e enteniment e voler. ✠ 30. *Vertuós Senyor!* Enaxí com en lo temps e en lo loc qui s cové son les unes coses pus aparellades que en altre temps e loc, enaxí cové que qui vol plorar que sapia cercar temps e loc covinent[2] a plorar; car la M pus aparellada es en .j. temps e en un loc a reebre la B e la D e la F, que en altre, e la D e la F mills demostren e signifiquen la C e la E en un temps que en altre: on, per assò la E mills pot membrar e entendre e amar les occasions de plorar en un temps que en altre. On, qui vol plorar sapia membrar e entendre e conèxer totes aquestes coses e venga davant lo vostre sant altar gloriós e bes la terra e guart en la creu membrant e entenent e amant la A e so que la B demostra e leu ses mans e sos ulls al cel dient: Gloria e laor e reverencia e honor sia a nostre Senyor gloriós Jhesu Christ qui es ver home acabat vertuós e es verament nostre honrat acabat Senyor Deu.

1. A, cor aparelat a plorar.—2. E, couinens.

¶ CAP. 345. *Com hom ha esperansa en nostre Senyor Deus gloriós.*

H *Deus gloriós! A vos, Sènyer, sia donada gloria e honor per tots temps e a tot quant de vos es.* Qui vol adorar e contemplar vos confiantse en la vostra dousa esperansa, cové que sesper es confíu[1] en vos membrant e entenent e amant esperansa, a la qual esperansa cové que pujem nostre enteniment afigurant figures sensuals per tal que puscam venir a les figures entellectuals per les quals ha hom[2] conexensa desperansa e sespera es confía en la vostra beneyta esperansa. ✠ 2. *Gloriós Senyor!* Com les figures sensuals sien demostracio de les figures entellectuals, per assò nos posam e afiguram e deym que A es lo vostre sant poder gloriós e B es la significacio de A, e C es la vostra gran saviea e D es la significacio de C, e E es la vostra volentat amorosa e F es la significacio de E, e G es la vostra dousa misericordia e H es la significacio de G, e I es la vostra sancta humilitat e K es significacio de I, e L es paciencia e M es significacio de L, e N es esperansa e O es enteniment dome.* ✠ 3. *Misericordiós Se-*

1. E, confiy.—2. E, hom á.

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Poder de Deu.	H	Significació de G.
B	Significació de A.	I	Humilitat de Deu.
C	Saviesa de Deu.	K	Significació de I.
D	Significació de C.	L	Paciencia.
E	Voluntat de Deu.	M	Significació de L.
F	Significació de E.	N	Esperança.
G	Misericordia de Deu.	O	Enteniment humà.

nyor! Com home sia cosa frèvol e mesquina e com vos siats senyor acabat e cumplit de tots bens, e com vos siats dreturer graciós creador e home sia culpable creatura, per assò la B e D e F e H e K e M demostren a la O que hom aja la N en la A e la C e la E e la G e la I e la L; car si assò no era enaxí, les vostres vertuts no auríen significats qui a nosaltres les demostrassen acabades, per la qual privacio de significacions covenría de necessitat que vostres vertuts aguessen significacions e demostracions qui demostrassen defalliment esser en vostres vertuts pus que no aguessen ab que demostrassen lacabament qui es en vos, e assò es, *Sènyer*, cosa impossíbol que en vostres vertuts aja null defalliment; per la qual impossibilitat nos volem temptar la O segons qual de les .iij. ligs les vostres vertuts damundites li demostren mills la N; car qual que lig qui mills sacort es convenga ab la demostracio que vostres vertuts donen de la N a la O, a aquella lig es obligada la O que fassa oracio e contemplacio e reverencia e honor major que a les altres.

4. *Oh vos, Senyor sant piadós, en lo qual se confíen e sesperen justs e peccadors!* Entellectualment entenem que la B es acabat significat de la A, car si no ho era la B donaría demostracio a la O que en la A ha defalliment. On, com sia cosa impossíbol que en la A aja defalliment, per assò cové de necessitat que la O sia tan vertuosa que pusca reebre so que la B li demostra de la A; car si la A no avía donada vertut e natura a la O com reebés so que la B significa, la B demostraría defalliment en la A e enaxí la B no poría demostrar de la A so qui es en lo vostre poder ni la O nou poría reebre, e demostraría la B de la A so qui no es en la A e la O puría reebre so qui no es de la A, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat la B demostra a la O so qui actualment es possíbol a esser demostrat de la A e a esser reebut per la O. ✠ 5. On, com assò *Sènyer,* sia enaxí, doncs per assò la B dona de-

mostracio de la A a la O que vos avets tan gran e tan acabat poder, que podets crear e fer tot so queus volets, eus poguès encarnar e podets perdonar a quius volets e podets ordonar totes coses. On, dementre que la B dona aital demostracio de la A e la O fruex e usa de la final raó e vertut per la qual vos li avets donat esser, adoncs se forma la N a la O en tan gran granea e en molt major, com es so que la O pot reebre de so que la B demostra de la A. ✠ 6. On, dementre que la O reeb la B e la N es formada e afigurada en la O, la O entén que molt major deu esser la N que no son los peccats que la memoria pot membrar ni la volentat desamar, per so car la A es major en poder de donar e perdonar que no es hom culpable en son peccar. On, dementre que la O entén, *Sènyer*, totes estes coses, la memoria remembra la diversitat de les .iij. ligs e la volentat vol que la O tempte sí metexa segons qual de les .iij. ligs porà afigurar major la N per so que reeb de la B. On, dementre que la O tempta per esta manera sí metexa e la memoria ha membrades cascuna de les .iij. ligs, adoncs la O entén que per so car la memoria membra la encarnacio e la passió del Fill de Deu en la lig dels crestians e no la pot membrar en altra lig, per assò sent la O en sí metexa major vertut en esperarse en la A segons los crestians, que no fa segons neguna de les altres ligs.

7. *Sènyer ver Deus qui endressats tots aquells qui en vos sesperen es confíen!* Entellectualment entenem que la D dona demostracio de la C a la O que vos avets saviea e saber en donar e en perdonar per acabada A e C e E. On, com la O fruex e reeb so que la D li demostra de la C, adoncs la O entén la N, per la qual entenensa la memoria remembra e la volentat ama la N segons que la N es demostrada a la O, e la O pot reebre la demostracio que li es feta de la N per la D. ✠ 8. *Gloriós Senyor!* Si la D no pogués tan fortment demostrar ni afigurar la N a la O com li demostra la vostra justicia, la O no pogra entendre

en vos tanta de misericordia com fa de justicia. On, si axí fos, la O entenera defalliment de misericordia en vos, e assò es axí impossíbol cosa que en vos pusca aver defalliment de misericordia, com es impossíbol cosa que en vos aja defalliment de justicia. On, tot assò deym nos per raó de predestinacio qui engana moltes de vegades la O com la O reeb més de la D[1] que la significacio que misericordia li dona de sí metexa, la qual O es enganada per so car reeb més una significacio que altra, axí com es enganada com hom ama més una cosa que altra per més membrar e amar les unes coses que les altres, les quals an aitàn gran dignitat de esser membrades e amades com aquelles qui son més[2] membrades e amades. ✠ 9. *Vertader Senyor!* Com la O ha entesa la vostra gran saviea, adoncs se muda de la una lig en altra per temptar e asajar sí metexa segons qual de les ligs porà per la D mills afigurar e entendre la N. On, com la memoria remembra que vos vos encarnàs e murís per salvar home e com la D demostra que la C sab totes nostres culpes e nostres mesquinèes e per tot assò no estegués que nous encarnassets e no murissets per amor dome, adoncs, *Sènyer,* la O entén en vos tan gran saviea demostrant la D que vos sabets vos metex tot poderós e humil e misericordiós, que per nulla lig nos pot formar la N en tan gran demostracio a la O com fa per cella dels crestians; car aitant com vos vos sabets pus vertuós en vostres obres, aitant pus la D demostra la C, e la N se forma en la O e en la memoria e en la volentat.

10. *Ajudable Senyor a tots aquells qui amen vostre honrament e vostra laor!* Entellectualment entenem que la F dona demostracio a la O que la vostra volentat amorosa es acabada en amar per so car ama[3] per acabat voler e poder e saber. On, com la O reeb so que la F li demostra de la E, adoncs la N se forma en la O per lenteniment

1. E, mes la .d.: M, *recipit D.*—2. E, qui mes son.—3. E, en amar so que ama.

qui entén lo acabat vostre voler gloriós; car si la F no demostrava acabada la E a la O e la O no pudía entendre per la vertut de la F lacabament de la E, sería defalliment en la F e la E, e assò es cosa impossíbol que la O fruent la E e la F demostrant la E pusca entendre null defalliment en la E. ✠ 11. On, dementre que la F demostra la E a la O e la O reeb so que la F li demostra de la E, adoncs la O entén que aitanta de esperansa deu aver en la E com es so que pot reebre de la F; mas so que la F pot demostrar de la E convé esser major sens tota comparacio que la N en la O, per so car més pot la F significar de la E que no pot la O reebre. On, dementre que la O entén, *Sènyer*, aquestes coses, adoncs entén sí metexa ubligada a reebre la F segons la vertut que lenteniment pot entendre. On, per assò entén que com la N nos forma en egual quantitat en la O de la vertut que la O ha en conèxer la E, que adoncs es culpable lenteniment contra la F e la E e la N, per la qual culpa cau accidentalment peccat en home. ✠ 12. *Humil Senyor!* Entellectualment entenem que aitant com la O pot més reebre lo voler que la F demostra de la E, aitant més la memoria es pus occasionada a membrar e la volentat a amar la N. On, com la O totes aquestes coses entén, adoncs se muda duna lig en altra per temptar sí metexa segons qual de les[1] ligs porà més reebre de la F, per tal que la memoria major esperansa pusca membrar e lenteniment entendre e la volentat amar. On, com la O ha cercades totes .iij. les ligs, adoncs la memoria remembra que per la vostra encarnacio e passió entén la O major la amor que avets a home que no fa per neguna de les altres creenses: on, per assò la O entén que la N se pot formar en major quantitat en la Ó e en la memoria e en la volentat segons los crestians, que no fa segons nulla altra creensa.

---

1. A, ses.

13. *Senyor qui mi amats tota hora que vos a mi vos remembrats!* Entellectualment entenem que la H dona demostracio a la O de la vostra dolsa misericordia en molt major vertut que la O no pot reebre; car si tant podía la O reebre de la misericordia que la H significa, entendría la O que ella es egual en vertut ab la G e la H. On, com la O entena que major es la G que no son tots los peccats que anc foren ne son ne seràn, e major es la vostra misericordia que no es lo cel ni les esteles ni tot lo nombre de los individuus creats en los quals es departida la elemental materia, per assò entén la O que molt major es sens tota comparacio la H a demostrar la G, que no es la O a reebre. On, dementre que la O aquestes coses entellectueja, per assò la N formas en la O segons que pot reebre de la H. ✱ 14. *Dreturer Senyor!* Com la O entén la vostra excellent justicia e innora la G e la H, e la memoria sublida de vostra misericordia membrant los grans peccats que hom fa e membrant la vostra justicia, adoncs, *Sènyer*, la O no reeb so que la H demostra de vostra misericordia, e per assò la N nos pot formar en la O, enans hi pren forma lo contrari de la N. On, per assò cau molt home en desesperacio opinant que majors sien sos peccats que la vostra misericordia. ✱ 15. On, dementre que la O entén les occasions per les quals la N pren en ella forma o privacio, adoncs se muda de una lig en altra per asajar e temptar sí metexa segons per qual de les ligs porà sentir en sí metexa major vertut a reebre la H e la G per formar e afigurar la N en la O. On, dementre que la O tempta sí metexa e les ligs per esta entencio, adoncs la memoria remembra la gran misericordia que la H significa com vos encarnàs e murís per dar gracia e benediccio al humà lynatge. On, dementre que la O reeb la H per esta manera, adoncs la O entén que per contraria manera ni creensa no poría sentir tan gran vertut a reebre la H com fa per la lig dels crestians: on, per assò la N se demostra

pus fortment a la O per la lig dels crestians que no fa per neguna de les altres creenses.

16. *Vertuós Senyor qui benahuirats tots aquells qui en vos se confíen!* Entellectualment entenem que la K dona demostracio a la O de la vostra humilitat gloriosa; car si la O no avía vertut de entendre en vos humilitat ne si vos no demostravets en vos humilitat, la O no auría vertut en sí com pogués entendre en vos acabament ni no auría vertut com la N se pogués formar en lenteniment. On, assò es, *Sènyer,* cosa impossíbol que la O no entena en vos I e que la K no demostre la I e que la N nos forme en la O; car si assò era cosa possíbol, la O entendría en vos ergull qui es vici, per la qual intelligencia[1] privaría la N de la O. ☙ 17. *Acabat Senyor!* Com la O ha entès per raons necessaries que impossíbol cosa es que en vos aja ergull, adoncs entén que en vos ha humilitat. On, com ha entès que en vos ha humilitat, adoncs la memoria remembra la gran humilitat que vos feés com encarnàs lo Fill en la Verge gloriosa e com la vostra sancta humanitat humiliàs a pobrea e a grans treballs e a turments e a greu mort angoxosa per amor de nosaltres peccadors. On, com la O entén, *Sènyer,* la humilitat que la memoria remembra, adoncs se forma la N en la O per so que la K demostra de la I en tan gran demostracio, que no es qui pogués aestmar la gran demostracio en la qual la N se demostra a la O. ☙ 18. On, dementre que la O se sent plena tota de[2] la N per la demostracio que la K fa de la I segons la lig dels crestians, adoncs la O tempta e asaja sí metexa si porà sí metexa tan fort umplir de la N segons que la K demostra de la I en elles: on, tant, *Sènyer,* la O no entén la K e la I en les altres ligs que la N se pusca tant afigurar a la O, com fa com la O reeb la K segons la creensa cathòlica. On, tot assò esdevé per so car la O no ha tanta de vertut

---

1. E, entalligencia *(forma usual).* — 2. A, de tota.

a reebre la K en la creensa dels jueus ni dels sarraíns com ha en la creensa dels crestians. On, enaxí com la sement qui no pot tam bé multiplicar en la terra magra com en la grassa, enaxí los jueus els sarraíns no poden[1] tanta dumilitat entendre en lur creensa com los crestians fan en la lur creensa: on, per assò se seguex que los crestians poden entendre més desperansa que nulles altres gents.

19. *Misericordiós Senyor del qual dia e nit e[2] sobre los termens de dia e nit reebem gracia e benediccio!* Entellectualment entenem que enaxí com sensualment odor es donada als animals per tal que encerquen les viandes necessaries al gustament, enaxí entellectualment es la M significacio e demostracio de la vostra gran paciencia a la O, per tal que la N se pusca afigurar en la memoria remembrant e en lenteniment entenent e en la volentat amant, per tal que vos ajats, *Sènyer*, raó dajudar e de donar e de perdonar a tots aquells qui en lo vostre acabat poder e saber e voler e misericordia e en les altres vertuts se confíen e esperen. ✠ 20. *Graciós Senyor!* Enaxí com es natural cosa segons cors divinal que la M signific la L e la L forme la N en la O, enaxí es natural cors segons la vertut que creatura reeb de son creador que la O reeba so que la M demostra de la L, per tal que la O aja vertut com la N entre en la memoria e en lenteniment e en la volentat, per tal que desesperansa no pusca privar de les .iij. vertuts esperansa. On, com la O ha entesa, *Sènyer*, la gran paciencia que la memoria remembra per la demostracio que la M fa de la L com la volentat creu que vos vos encarnàs e murís per nosaltres, adoncs se forma en la O tanta de paciencia, que per la gran influencia de la L la qual es entesa[3] per la O, se met tanta de la N en la O e la memoria e la volentat, que no es cor qui ho pogués pensar ni no son mans qui ho poguessen escriure; e que assò sia veritat cas-

1. A, poten.—2. A, manca *e*.—3. E, entexa.

cún home ho pot provar en sí metex ab que sapia los significats damundits reebre. ✠ 21. Com per esta manera damundita, *Sènyer,* la ànima del just feel crestià sia cumplida e plena pus fortment de la L e la N que no pot esser ple null vaxell sensual de nulla cosa sensual, adoncs la O vol temptar e asajar si porà tanta de vertut aver a contenir la L e la N per la lig dels jueus e dels sarraíns com fa per cella dels crestians. On, com la O se ix de la fe cathòlica e entra la volentat creure les altres creenses, adoncs la O se sent buyda de la vertut que dabans aver sulía a cumplir sí metexa de la L e la N per la vertut que avía en reebre la L per la M: on, tant la O no entellectueja e la memoria no membra e la volentat no vol, que pusquen venir a tan gran paciencia e esperansa com dabans fayen com la volentat creya en la sancta fe romana.

22. *Conexent Senyor ple damor, sobre tots altres abundós en valor!* Com nos ajam provat per les .vj. significacions damundites que la O no pot tam bé formar la N per nulla lig com fa per cella dels crestians, per assò es cascuna de les damundites vertuts significant e demostrant que la ley dels crestians es vera; car si vera no era, la major significacio qua les vostres vertuts donen de la N per la lig dels crestians sería falsa, e la menor significacio de la N la qual se fa per les altres creenses sería vera; e assò es cosa impossíbol. ✠ 23. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la O entén que en est mon se convenen mills plants e plors e clamors e crits ab los homens qui an passió e turments que no fan ab los turmentadors, enaxí esperansa se cové mills ab los homens on pus son ententius e remembradors e amadors de vostres vertuts e on pus fort son membrants e entenents de lurs greus peccats e de lurs dolors. On, com assò sia enaxí, doncs aitant com la O entén mills per una creensa les demostracions de vostres vertuts que per altra, e entén mills sos falliments e les infernals penes e la celestial gloria per aquella creensa on mills entén vostres vertuts que

per les altres creenses, enaxí ha major vertut en aver esperansa en vos per una creensa que per altra. ✠ 24. *Eternal Senyor!* Com la O entén que lo demoni en infern turmenta los peccadors, adoncs la memoria remembra que on més turmenta més en turmentat per vos: on, per assò la O entén que on ell més de mal fa en general en est mon e en lautre que no fa lo peccador que turmenta, major turment ha que no ha cell que turmenta. On, com assò sia enaxí demostrat a la O per la vostra justicia, per assò la memoria remembra que la O entén quel demoni turmentant[1] altre turmenta sí metex sens que la N nos forma en son voler, per so car son remembrament remembra e son enteniment entén que son voler en vos nos confía ni sespera. On, dementre que la O, *Sènyer,* assò entén e entén les coses damundites, adoncs la memoria remembra que aquell voler qui més ama la N reebent la O la B e la D e la F e la H e la K e la M amant la volentat la A e la C e la E e la G e la I e la L, es mellor voler quel voler qui tant no fruex en les vertuts damundites ni en lurs significacions.

25. *Ah Senyor qui amats e honrats e donats e perdonats e ajudats!* Entellectualment entenem que enfre la O e la N no ha conjunccio per la qual la N se forme en la O com la O no vol reebre so que la B demostra de la A e la D de la C e la F de la E e la H de la G e la K de la I e la M de la L. On, enaxí com la forma potencial no pot venir en actu en la materia sens conjunccio de la materia e de la forma, enaxí la N no pot venir en la O de potencia en actu sens que la O no reeba so que les vostres vertuts li demostren de sí metexes. ✠ 26. On, enaxí com la materia desija altra forma com la conjunccio qui es enfre ella e la actual forma se corromp, enaxí com la O ha en sí la N e puxes es contra so que entén de la A e la C e la E e la G

1. A, ha turmentat: E, turment: M, *torquendo.*

e la I e la L, adoncs priva de sí metexa la N gitant de sí la B e la D e la F e la H e la K e la M: car enaxí com la ploma en la sageta no ha ab ques tenga com no es feta conjunccio de engrut o daltre cosa enfre ella el fust, enaxí la N e la O no an ab que sacosten nis conjunguen[1] com la O no entén ni la memoria no membra ni la volentat no vol les vertuts nils significats damundits. ✠ 27. Enaxí com dome embriac quis cuida que no sia embriac o dom orat qui cuida aver bon seny, enaxí, *Sènyer,* son molts homens quis cuiden que la N sia en lur memoria e enteniment e voler, la qual N noy es pus que lur voler no am la A e la C e la E e la G e la I e la L e pus que la O no vulla[2] reebre la B e la D e la F e la H e la K e la M. On, enaxí com dome qui sumía que es vestit de blanc o de vermell e com se desperta trobas tot núu, enaxí los peccadors qui no amen vostres vertuts ni reeben lurs significats cuiden aver esperansa, de la qual no an gens dementre que lur voler es contrari a vostres vertuts amant vicis e lur memoria ublida los vostres honraments e la vostra justicia.

28. *Consolacio de mon esper qui sots vertut de mon saber e plaer de mon voler!* Entellectualment entenem que la B e la D e la F e la H e la K e la M nos contrasten la una ab lautra demostrants a la O la A e la C e la E e la G e la I e la L; car si neguna de les letres se contrastava ab lautra, la O entendría defalliment en vostres vertuts e en lurs significats. On, com la O sia creada per entendre lacabament de vostres vertuts e de lurs significacions per tal que la N pusca entrar en la O, doncs impossíbol cosa es que la O pusca entendre defalliment en vos pus que es creada per entendre en vos acabament. ✠ 29. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs si la O entén que lo voler[3] ama peccat, de necessitat se covén que entena que lo voler qui ama la N no ama justicia, car si la N ama, misericordia de-

---

1, E, conjuynen. —2. M, *et dum O. vult.*—3. A, que uoler.

mana,[1] e si la G e peccat ama, cové de necessitat que desam justicia; car qui justicia e peccat ama, la G e la N[2] no ama. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat a la O que null home no pot aver la N qui desam justicia e am peccat; car tant fa la volentat del home peccador gran injuria a la G com desama justicia, que injuria sería en la G si perdonava a aquells qui son contraris a justicia. On, assò es cosa impossíbol que vostra justicia sia injuriada per vostra misericordia. ✠ 30. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com ha differencia enfre creure e saber per so car en creure pot entrar ver e fals e en saber no pot fals caber, enaxí ha differencia enfre una esperansa ab altra esperansa; car esperansa nos pot formar de ver en ver en la O si la O entén que la volentat ama peccat e desama justicia segons que si forma vertaderament com la O entén que la volentat se penet del peccat e demana misericordia. On, axí com lome qui creu falsament alcuna cosa ment com aferma aquella esser vera, en axí son contra veritat e contra esperansa aquells qui la cuyden aver per so car membren misericordia amants peccat e desamants justicia. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs qui ha orelles oia e qui ha enteniment entena e qui ha memoria sapia membrar com la amor es major enfre vostra misericordia e vostra justicia, que no es enfre los homens peccadors qui amen peccat e desamen justicia e cuiden amar misericordia qui no ama null[3] voler qui desam justicia e am peccat qui es desamat per vos qui sots nostre gloriós Deu.

1. desama (?).—2. E, ni la .n.—3. E, lur: M, *ullam.*

¶ CAP. 346. *Com hom adora e contempla son Deus gloriós que li demostre art e manera per la qual pusquen esser endressats e convertits los infeels a carrera de perdurable benahuyransa.*

EUS *gloriós poderós, amador*[1] *de tots bens, qui amats honor en tots honraments!* Qui vol, *Senyor,* adorar e contemplar per tal que pusca de vos reebre gracia e benediccio per la qual sapia conèxer e apercebre la art e la manera per la qual los cathòlics pusquen convertir los infeels a via de veritat per tal que sien adorants e contemplants en vos vertaderament, covè que afigur figures sensuals per so que per elles pusca pujar son enteniment a la entellectual figura per la qual se demostra la art e la manera ab la qual hom ab gracia e ab ajuda vostra pot convertir e endressar tot lo mon a gloria e a laor de nostre Senyor Jhesu Christ e de la sua mare nostra dona Sancta María verge gloriosa. ✠ 2. On, per tal que sia demostrada, *Sènyer,* la entellectual figura, per assò nos afiguram la sensual figura posant e dient que A sia[2] nostre Senyor Jhesu Christ e B sia la significacio de A, e C sia tots los crestians e D sia significacio de la C, e E sia lo mon e F sia la significacio de la E, e G sia lo franc poder e saber e voler qui es en la C e H sia la significacio de G, e I sia po-

1. A, amador de tots amadors.—2. E, sie.

tencia mutiva e K sia la significacio de I, e L sia acabament e M sia la significacio de L, e N sia lenteniment del home lo qual reeba totes les significacions damundites per entencio que pusca apercebre e conèxer la art e la carrera e la manera com hom pusca convertir tot lo mon a via de salut.* ✠ 3. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com per gran entrament de calor en la potencia vejetable e per poca quantitat de fredor se gira la sensitiva potencia a sentir set e la imaginativa a ymaginar fonts e la volentat a boure aigua freda, enaxí com hom met la B e la D e la F e la H e la K e la M en la N, adoncs aperceb la N la manera e la art per la qual hom pot gitar los infeels de lur error els pot fer venir a creensa de veritat. On, com sia cosa que les arts e les maneres segons que son profitables les unes més que les altres segons lo major profit que sen seguex, sí son pus necessaries les unes que les altres, e com tan gran profit se seguesca de endressar los homens errats a via de veritat, doncs placia a vos, *Sènyer,* que enaxí com vos ab la vostra passió e ab los apostols comensàs la manera com los errats ixen de error, que ara retornets aquella manera e devocio que adoncs era en lo mon com vos els apostols murís e ploràs per sanar e lavar nostres langors e nostres culpes.

4. *Senyor qui avets los crestians*[1] *occasionats damar los vostres*[2] *honraments membrants los vostres grans turments!* Sen-

1. A, crestiants.—2. A, uestres.

* Taula dels signes d'aquest capitol

A	Jhesu Christ.	H	Significació de G.
B	Significació de A.	I	Potencia motiva.
C	Tots los cristians.	K	Significació de I.
D	Significació de C.	L	Acabament.
E	Mon.	M	Significació de L.
F	Significació de E.	N	Enteniment del home.
G	Franc poder saber i voler dels cristians.		

sualment sentim e entellectualment entenem que la B demostra e significa a la N que la A ha mès en est mon vicari e loctinent seu, so es lo Sant Apostoli, e los cardenals els prelats els religiosos els princeps els altres crestians. On, com la N reeb so que la B li demostra de la A, adoncs la N entén que la C es occasionada per la A com mantenga en veritat aquells qui son conexents de veritat e com traga de error aquells qui son en error; car si assò no era enaxí e era lo contrari, la N entendría que la B no demostraría que la A agués fet en est mon vicari ni procurador, e assò es contraria cosa a nostra sensualitat e entellectuitat.
✠ 5. *Amorós Senyor!* Entellectualment entenem que la B demostra a la N lo gran càrrec en que la A ha posada la C per tal que endrès e ordén la E a gloria e a laor de la A. On, dementre que la N reeb la B en so que li mostra lo gran càrrec en que ha mesa la C, la memoria remembra la gran pobrea e la gran mort angoxosa que lo vostre cors sostenc per amor de la C. On, dementre que la memoria assò remembra, la N entén la D qui demostra com la C es molt fortment encarregada de amar e servir la A: on, per assò la memoria remembra los infeels qui la A innoren e menyspreen e blastomen e desonren. On, com la memoria assò remembra, adoncs la N entén com la volentat de la C es occasionada molt fortment per so que la B e la D signifiquen a voler e a amar lonrament e la honor de la A.
✠ 6. *Vertuós Senyor!* Com la B e la D an significat a la N la occasió que la C ha damar lonrament de la A, adoncs la D demostra a la N de la C lo franc poder e saber e voler que la A ha donat a la C per tal que la C se mova ab la I a honrar e a loar la A per tal que en la C sia la L per la qual la C ús de la G que li ha donada la A per tal que la M demostre acabada la C per tal que la B do demostracio a la N del acabament de la A en quant es creador e en quant es creatura.

7. *Misericordiós Senyor en lo qual misericordia tan pia-*

dosament e tan confiantment per tants peccadors es remembrada! Sensualment sentim e entellectualment entenem que la D e la F e la H e la M signifiquen a la N que no ha en la E null poble qui aja tan gran poder ni saber en honrar son creador com ha la C, e la B demostra a la N que en la E no ha null poble qui aja tan occasionada sa volentat en amar son creador com ha la C. On, dementre que la N entén totes aquestes significacions, la K demostra a la N la privacio de la L en la I, per so car la I no mou aitàn fortment la G en la C per honrar la C la A, com es la granea de la occasió que la C ha en honrar la A segons que la B[1] demostra potencial moviment de la G a honrar la A, per tal que actualment sia honrada la A per la C segons que la G es potencialment en la C. ☙ 8. On, dementre que la N reeb, *Sènyer,* totes les significacions damun dites, enaprés ell guarda e entellectueja la K e la H en so que la D demostra de la C: on, per assò la N entén que pus actualment es la I[2] en poder e saber en la C a honrar la A, que no es en voler; car si l voler era en la C tan egualment en la I com es en poder e saber, aytant se mouría la I en voler com en poder e saber, e si assò era enaxí honraría aitant la C la A per voler com pot per poder e saber. On, dementre que la N entén totes estes coses, adoncs la K li demostra que la I està més en potencia e menys en actu en lo voler de la C que en lo poder e l saber: on, per assò la M demostra que la L priva pus fort en lo voler de la C que en lo poder e l saber a honrar la A. ☙ 9. On, qui vol conèxer ni saber la art ni la manera per la qual hom meta la L en la G, sapia conèxer e entendre com la privacio de la L es en lo voler de la C pus la I no mou tant lo voler com es lo poder e l saber. On, com assò sia enaxí, doncs la art e la manera de convertir lo mon a la C es que hom occasioneg la I com se mova egualment

1. A, que la .h.—2. A, es en la .j.: M, *quòd, quoniam I non est actualiter.*

per tota la G qui es en la C. On, dementre que la N ha apercebut e entès com lo mon pot esser endressat en una fe per esta manera e per esta art en est loc entesa, adoncs la N tempta sí metexa si porà entendre G en altra creensa que sia tan gran en poder e saber e en occasionat voler, com la G qui es en la C. On, com la N assò encerca, adoncs la F demostra que en la E no ha egual G en poder e saber[1] e occasionat voler de fer bé, com la G de la C.

10. *Rey dels reys e Senyor dels senyor qui sots amor de mes amors!* Qui vol esser ajudador e consentidor com lo mon venga tot a la sancta fe romana, covénse que sesfors aitant com pusca com la I se mova aitant com lo voler de la C, com es[2] lo poder el saber qui es en la C. On, com la D demostre a la N que en la C lo Sant Pare Apostoli e sos companyons an poder e saber de fer mostrar diverses lenguatges als sants religiosos los quals la D demostra[3] esser en la C, adoncs cové que hom sesfors aitant com pusca com la I se mova per tota la G del Apostoli e dels cardenals, per tal que la I egualment se mova en la G dels sants religiosos qui per gracia vostra an poder e saber de convertir los infeels, pus que la I sia egualment en lur voler ab lur poder e saber ajudat e licenciat[4] per la G del Papa e dels cardenals en la qual sia la I egualment en voler ab lo poder el saber. ✱ 11. *Gloriós Senyor!* Entellectualment entenem que la B no cessa nit ne dia de significar e demostrar la A a la N per tal que la I egualment sia en lo voler de la C a honrar la A ab lo poder el saber per tal que la A sia honrada e adorada e loada per tota la E. On, enaxí com hom ha franca volentat a fer bé e a esquivar mal, enaxí, *Sènyer,* la D demostra de la C que lo voler de la C es franc a egualar la I a honrar la A per tota la G de la C, car si no ho era, la B no puría demostrar a la N la L en la A; mas car la I se mova ab major afany e

1. A, e en saber. — 2. M, *ut I. moveat voluntatem quæ est in C. tantum quanta est.* — 3. A, demostrara — 4. A, liscencieiat.

pus pererosament en lo poder el saber de la G que en el voler per so car la cosa es pus leugera de voler que de fer, per assò se convertex la G en major poder e saber actual que en actual voler concordant ab actual poder e saber. On, com la G ses alterada e afigurada en esta figura, adoncs saltereja es pervetex[1] en segona figura e es major lo voler en la potencia sens la I que no es lo voler qui ab la I[2] se mou en lo poder e saber actualment en alcú altre negoci.

¶ 12. *Sanctificat Senyor!* La raó per que la G saltereja en les dues figures damundites per la I, es per raó de particular I e universal; car los particulars de la C, la I que an potencialment en honrar la A per tota la G universal de la C, no la adúen egualment en actu ab lo poder e saber actual de la G universal; mas en particular cascú individuu de la C ha major voler sens la I en actu, que no es lo actual poder e saber en cascú dels particulars de la C; e assò esdevé, *Sènyer*, per rahó de la diversitat de la I en cascú del poder e saber e voler dels individuus de la C. On, com assò sia enaxí, doncs la art e la manera sería quel voler mogués en la G lo poder el saber: car enaxí com un cors mou hom ab altre, enaxí lo voler mou lo poder el saber, car la I no pot[3] moure lo poder el saber sens que la I no sia en lo voler.

13. *Poderós Senyor en tots poders, gloriós Senyor en totes glories!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la F demostra a la N que en la E es la L e son contrari: on, per assò la N entén que en la E es veritat e falsetat. On, dementre que la N assò entén, la F li dona demostracio que pus forts cosa es en sí la L que son contrari: on, per assò la M demostra que pus leugera cosa es que la veritat vensa son contrari, que falsetat son contrari. E si assò no era enaxí e era dassò lo contrari, la B no poría demostrar a la N que la L fos en la A, e si noi era la M

1. A, preuertex. — 2. E, qui es ab la .j. — 3. A, nos pot.

significaría en la A lo contrari de la L, e assò es cosa impossíbol. * On, per la qual impossibilitat, *Sènyer,* es demostrant la F a la N que la veritat es pus forts cosa en la E que son contrari segons que damunt avem provat. ₭ 14. On, com assò sia enaxí, doncs la art e la manera es que hom fassa tant, que mova primerament la potencia sensitiva daquell e aquells qui an major la G en la C quels altres individuus de la C, per tal que la I se mova egualment en la G del Sant Pare Apostoli e dels cardenals e dels prelats e dels religioses e dels princeps; car si la mutiva potencia mou lo poder el saber ab lo voler dels damundits, de necessaria se cové que la L entre en la C, e per la C en la E ab la ajuda de la A; e si tant es que la I no pusca moure la G dels damundits, cové que aquells qui son moguts per la I ab egual voler del poder[1] el saber, que preguen tant e adoren e contemplen tant la A e que fassen tantes de affliccions, dentrò que la A per mèrit daquells mova lo voler segons lo poder el saber que ha donat al Sant Apostoli e als altres damundits. ₭ 15. Enaxí, *Sènyer,* com laygua mou lo roder e lo roder mou la mola e la mola mol[2] la farina, enaxí cové que primerament se mova la I a moure la major G qui es en la C, e per lo moviment daquella cové ques mouen los altres individuus de la C. On, cové de necessitat que la I entellectual se mova primerament per tal que pusca moure la I sensual: car enaxí com lo roder nos poría moure sens lo moviment de laigua ni la mola sens lo moviment del roder ni la farina sens lo moviment de la mola, enaxí la mutiva sensual nos pot moure sens la entellectual ni los individuus de la C nos poden moure a convertir la E sens lo moviment entellectual e sensual de la major G qui es en la E loctinent de la A qui li ha dat franc voler e poder com meta a sa honor la L en la C, per

---

* En els codis A i E, aquí hi ha el calderó corresponent al n.º 14. Atenent al sentit i seguint la Maguntina, l'hem posat més avall.

1. A, per lo poder.—2. A, mou.

tal que la L pusca entrar en la E qui es creada per fer reverencia e honor a la A.

16. *Ah Senyor qui murís e ploràs per gran influencia damor!* Entellectualment entenem que la B demostra que la A ha pus ubligat lo cap de la C, que no ha negú dels altres membres de la C: car axí com lo cap del home es pus vertuós en so que conté més de senys[1] sensuals que no fa negún altre membre del cors, enaxí lo cap de la C contén major poder que negú dels altres individuus, lo qual poder lubliga pus fortment a metre la L en la C per tal que tota la E sia en la C a gloria e a laor de la A. On, com assò sia enaxí, doncs cové que primerament la I se mova en lo cap de la C per tal que tota la C se mova per lo moviment del cap a honrar la A metent la E en la C: on, per assò cové que sien trameses missatges als sarraíns per lo moviment de la I en lo cap de la C, los quals sarraíns vegen les coses en les quals sacorden es desacorden ab la C segons que la B demostra a la N, e ab so en[2] que sacorden cové que la I mouen en so ques desacorden, per tal que ab raons e ab questions encerquen[3] qual de les ligs demostra pus acabades vostres vertuts a la N. ✠ 17. *Graciós Senyor!* Com la N entén so que la B li demostra de la A, e la memoria remembra que la sancta trinitat e la sancta encarnacio que la B demostra de la A no es so que los sarraíns nils jueus se cuiden que nos cream en la A, adoncs la N entén quel contrast es de nos a ells[4] per so com ells no entenen so que nos creem; car ells se cuiden que nos cream de la A so que no creem e no saben so que de la A creem e sabem; car en so que ells oen trinitat, se cuiden que cream en .iij. deus, lo Pare que sia ans quel Fill; e en so que oen encarnacio, se cuiden que cream que la deitat salteràs e murís: on, per assò es lo contrast fet en lo predicat com qui diu: Deus es un en trinitat, e Deus es encar-

1. E, dels seyns. — 2. A, manca *en*. — 3. A, enserquem. — 4. E, de nos a els es.

nat. On, si ells entenien lo predicat segons que nos lentenem, ells e nos no contrastaríem, axí com nos contrastaríen aquells qui la .j. diu: Legut es fer mal, e lautre diu que no es legut. La .j. ho entén a dir de mal de pena per fe justicia e lautre ho entén a dir de mal de culpa: on, cascú cuida contrastar al altre en so que no contrasta. On, com assò sia enaxí, doncs per assò lo Papa els princeps deuríen trametre missatge[1] als infeels per donar a entendre del predicat so que ells no entenen, per tal que ab la C en lo sobject e predicat[2] sacordassen. ✠ 18. *Vertader Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la B demostra a la N que la A ha donat poder a la C que destrenya alcuns sarraíns qui son catíus e alcuns jueus, e[3] per forsa lur fassa mostrar la nostra creensa en qual manera creu en lo sobject e en lo predicat com se diu: Un Deu en trinitat, e com se diu: Lo Fill es encarnat; car si axí com linfantó qui per paor del maestre ha a retre la lissó, los infeels apreníen e enteníen[4] per paor de la C, covenría de necessitat que la I mogués ells o alcún dells a la C, axí com mou la C a reebre so que la B demostra de la A: on, los infeels qui entraríen en la C ne convertiríen daltres. On, dementre que la N entén, *Sènyer,* aquesta manera, la memoria remembra que molts jueus se convertiríen si avíen de que visquessen, e molts sarraíns si no eren desonrats per la C: on, per assò la N entén que la B demostra que la A ha donat poder a la C de donar vida e de tenir honrats los infeels qui volràn entrar en la C, ab que la I mova lo voler en la G per tal ques mova lo poder el saber de la C.

19. *Glorificador Senyor qui sots creador e recreador!* Entellectualment entenem que la B significa e demostra a la N que la A ha la G en metre los infeels en la C, car si no ho avía, la B mostraría a la N que la L no es en la A. On,

1. E, misaties.—2. A, e en lo predicat.—3. E, e que.—4. A, apendrien e entendrien.

com la L sia en la A, per assò la N entén que la A ha poder e saber e voler de metre los errats ab la L en la C. On, dementre que la N assò entén, la memoria remembra que molts errats ha en la E qui no son en la C: on, per assò la N se maravella de la A pus que ha en sí la L, per que no met los errats de la E en la C. On, dementre que la N se maravella per esta manera, la M li demostra que si la A forsava lo franch voler dels errats els constrenyía a entrar en la C, o si forsava lo franc voler de la C que costretament forsassen los errats de entrar en la C, la M demostraría a la N que la L no sería en la A ni en la C: on, per assò la N entén que la A no vol esser contra lo franc voler de la C ni dels infeels, car si ho era sería lo creador contra lo franc voler qui es en sa creatura; e assò es cosa impossíbol. ✠ 20. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs la art e la manera es que la I de la C[1] se mova franchament per tota la G de la C a moure lo franc voler dels infeels per tal que entren en la C, lo qual moviment de la C covÉ esser mogut per so que la B demostra de la A a la N. Mas com la C espera que la A la mova costretament o mova los infeels a la C e la C nils infeels no reeben ab la L so que la B ab la L demostra de la A, adoncs la M demostra defalliment de la L en la C. On, qui vol que la L sia acabadament en la C, mova la I entellectual de los infeels ab la I entellectual de la C per tal que la I sensual dels infeels se mova en la C per lo moviment de la I entellectual qui reeba so que la B demostra de la A; mas com la I sensual de la C vol forsar la I sensual dels infeels sens la I entellectual, adoncs la M demostra que la L defall en la C, per lo qual defalliment los infeels no poden entrar en la C ni la C no es digna que ells hi entren, pus los hi vol metre contra so que la B demostra de la A. ✠ 21. *Piadós Senyor!* Enaxí com la forma artificial està po-

---

1. E, de la .e.

tencialment en la materia, enaxí la D[1] demostra a la N que la L està potencialment en la E per lo poder el saber que la B demostra que la A ha donat a la C e per lo ubligat voler de la C a voler per amor de la A que la L sia en la E, per tal que la E sia tota en la C a loar e a honrar la C la A. On, si la C mou la I entellectual a endressar la I entellectual de los infeels, adoncs es leguda cosa que per armes e per forsa sensual se mova la I sensual de la C contra la I sensual dels infeels qui vol destruír la I sensual de la C. On, com assò sia enaxí, doncs per assò significa la M a la N que la L potencialment està en la E, e la E, so son los infeels, potencialment estàn en la C. On, si lo cap de la C prenía tant de tresor e de la renda de la G e la assignava a tots temps a moure la I sensual e entellectual de la C contra la I sensual e entellectual dels infeels, adoncs la forma potencial de la L vendría de potencia en actu en la E e de la E en la C, tant tro que tota la E sería sotsmesa a la C, per la qual subjeccio la I mouría tota la G de la E a loar e a glorificar la A en la C.

22. *Liberal Senyor de gracies e de vertuts als vostres amadors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la M demostra a la N que la L més es en la E en unes coses que en altres, axí com la L qui es més en los animals que en los vegetables e més en los animals racionals que en los inracionals e més en los homens justs que en los injusts. On, dementre que la N reeb la M, adoncs la K demostra a la N que aitant com la L es més en la E en unes coses que en altres, aitant més la G se deuría esforsar en la C com la L fos en les coses mellors. On, dementre que la N reeb la K, la D demostra ab[2] la H a la N que la G qui no es en la C sería molt mellor en la C que com es fora la C. On, dementre que la N entén la D e la K, la B demostra a la N que la A vulría que tota la G de la E fos

1. A, enaxí la materia de la .d.—2. A, a.

en la C: on, per assò la B obliga la G de la C ques mova ab la I egualment per la G, per tal que la G qui no es en la C entre en la C. ✠ 23. *Gloriós Senyor!* Com la I mou més la G en la E per amor de les coses sensuals que per amor de les coses entellectuals, adoncs la N entén que la L priva en la E aitant com la K demostra que la I se mou més per les coses sensuals que per les entellectuals. On, dementre que la N entén aquests significats, la D demostra que la C no pot compendre tota la G de la E per lo negoci que fa major en les coses sensuals que en les entellectuals. On, com hom vol convertir la I a aver major moviment en la G per amar més les coses entellectuals que les sensuals, adoncs la H demostra que la C porà contenir tota la G de la C pus tota la I de la C se do a la primera entencio ab les coses entellectuals e do la segona entencio a les coses sensuals. ✠ 24. *Acabat Senyor!* Entellectualment entenem que la B demostra a la N que major volentat ha la A e major plaer que la C mova la I entellectual contra la I entellectual dels infeels, que no ha que la I sensual de la C se mova contra la I sensual dels infeels; e si assò la B no significava de la A, la L no sería en la A ni en la B, e assò sería, [1] *Sènyer*, cosa impossíbol; per la qual impossibilitat la N entén que més son los infeels que vostra humana natura e los apostols meteren [2] en la C ab armes entellectuals, que los infeels que la C ha meses en sí metexa ab armes sensuals. On, com la N assò entén, adoncs la M demostra que la L cové més entrar en la E per lo moviment entellectual de la I que per lo sensual. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol vèer la art ni la manera de covertir lo mon a la C, veja com per lo moviment entellectual de la I en la G se pot més convertir que per lo moviment sensual.

25. *Gran Senyor sobre totes granèes, honrat Senyor so-*

1. E, es.—2. E, meseren.

bre tots honraments! Sensualment sentim e entellectualment entenem que dementre que la B demostra la A a la N, molts homens son en la C religiosos e lecs qui vulríen murir per honrar la A en la E; mas car la L no es en la I, per assò la I nos mou sensualment a moure la G: on, per assò la C no pot contenir tota la G qui es en la E, la qual contendría si la I se movía sensualment en la G de la E adoncs com la N de la C reeb so que la B demostra de la A. ✠ 26. *Celestial Senyor!* Com alcuns dels homens de la C son a assò venguts que son moguts per la I entellectual a honrar la A per tota la E e no dubten mort a soferre per amor de la A, adoncs cové que lo cap de la C e sos consselladors e los princeps els prelats se moguen[1] a donar art e manera com los benahuirats moguts entellectualment a honrar la A en la E, se mouen sensualment per tota la E per tal que la A sia honrada per tota la E, la qual art e manera es, *Sènyer,* que hom lur do maestres e libres e despeses per tal que[s] pusquen moure sensualment segons lo moviment entellectual; e cové que ab los libres qui mills demostren veritat de la A e mills donen devocio a la C, hom[2] retorn la devocio qui era en lo temps dels apostols; car per la innorancia que la N ha com no sab reebre la B, no pot aver la G devocio com se mova per la I entellectualment ni sensual, e per assò pertse que tota la G de la E no pot entrar en la C. ✠ 27. *Dreturer Senyor!* Molts son los homens qui an opinió que la A no vulla que tota la G de la E entre en la C, e per assò la I nos mou en aquells per convertir la G qui es fora la C: on, per assò la M demostra que la L no es en la N daquells qui an aital opinió, e la D demostra que la N no reeb so que la B demostra de la A, car si ho faya entendría e la memoria remembraría com la A sostenc molts de treballs e molt greu mort ab sos apostols per tal que tota la G de la E entràs en la

1. E, mouen.—2. A,E, om.

C; mas com la N no reeb la B e com dubta en la A, per assò la G nos mou a devocio com la A sia honrada e coneguda per tota la E. On, tot lo mellor ordonament que hom pogués fer a convertir la E, sería que per raons necessaries hom li feés conèxer so que la B demostra a la N de la A.

28. *Ah Senyor qui sols lugor de tots lums e resplandor de totes resplandors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la F demostra a la N que molts homens son per la E qui no creen Deu ni an conexensa de la C e son ydolatrics. On, com la N entén com la A se demostra ab la B a la C per tal que los infeels entren en la C, adoncs la N entén que si lo cap de la C ordonava que aquells on la L sería pus fortment fossen sos procuradors, e si los cardenals ordonaven que aquell on la L sería pus fortment fos lo cap de la C, adoncs auría la I occasió com mogués per tota la C per tal que entrás en ella tota la G de la E: car enaxí com los corses majors mouen los menors e les vertuts majors mouen les menors, enaxí la L major cové que sia movedora de la menor. ✠ 29. *Singular Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que los sarrayns sacosten més a la C que nulles altres creenses. On, dementre que la D assò demostra a la N, la N entén que la I es major en la G dels sarrayns que no es en negú altre poble qui no sia en la C. On, dementre que assò entén la N, la memoria remembra que la C en quant sacorda mills ab los sarrayns que ab null altre poble, per assò es pus leugera cosa de convertir los sarraíns que null altre poble; e dementre que la memoria assò membra, la N entén que la C ha pus fortment e pus vigorosa mester a moure la sua G contra la G dels sarrayns, que contra null altre poble, pus que la memoria remembra que la major G qui sia en la E es cella dels sarraíns aprés la C. On, dementre que la N assò entén, la F li demostra que pus la C agués convertits los sarraíns, leugera cosa sería puxes

tot làls[1] a convertir qui es en la E. ✠ 30. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que aitant com la C crexería si convertía los sarraíns, daitant poría lo cap de la C fer majors parts a donar a los servidors de la A com la B reeben, e aitant com les parts seríen més e majors, daitant puríen esser més los servidors e mellors. On, com assò sia enaxí e com nos ajam demostrada la art e la manera com per gracia vostra tot lo mon se pusca convertir a la sancta fe cathòlica, doncs qui es en la C vertader amador de la A fassas avant ab gran I en la G per tractar amant adorant contemplant ferventment la A com sia honrada per tota la E, per tal que la L sia per tota la E e tota la G de la E sia en la C a gloria e a laor e a reverencia e a honor de nostra dona Sancta María verge gloriosa e de son honrat Fill gloriós qui es nostre Senyor Deus Jhesu Christ.

¶ CAP. 347. *Com hom adorant e contemplant ret gracies e mercès a son Deus gloriós dels grans bens que dona e de les grans culpes que perdona.*

H *Deus honrat gloriós! A vos, Senyor, sia gloria e honor per tots temps e a tot quant de vos es.* Qui vos vol, adorant e contemplant, retre gracies e mercès dels grans perdons e dels grans dons que ha reebuts de vos, cové que fassa figures sensuals per tal que pusca pujar son enteniment a les entellectuals figures per les quals ha hom conexensa e apercebiment de les gracies ab les

1. M, *omnes alios.*

quals hom es ubligat a loar e adorar e contemplar son gloriós Deus. ✠ 2. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs per assò nos a gloria e a laor de vos posam e deym que A es Deu e B es la significacio de la A, e C es afermar trinitat en vos e D es la significacio de la C, e E es negar vostra trinitat e F es significacio de la E, e G es afermar encarnacio e H es la significacio de la G, e I es negar vostra encarnacio e K es la significacio de I, e L es les gracies que hom vos fa dels bens e dels perdons que reeb de vos, e M es lenteniment del home qui reeb los significats damundits per tal que aja conexensa de les gracies que deu fer a son Deus piadós liberal misericordiós.* ✠ 3. On, com los jueus els sarraíns se contrasten, *Sènyer,* ab los crestians sobre la vostra trinitat gloriosa e sobre la vostra humanitat vertuosa, per assò cové que hom meta en la M la B e la D e la F e la H e la K, per tal que la M reeba cascuna destes demostracions per asajar e temptar sí metex per qual de les demostracions porà sí metex mills entendre a esser ubligat a retre gracies e mercès a la A dels bens que dona e dels peccats que perdona; car aquelles demostracions qui pus fort lubliguen a fer gracies a la A, se demostren vertaderes[1] e donen animositat al voler de fer gracies segons que lenteniment entén la gran raó que ha de fer gracies dels bens que reeb.

4. *Ab Senyor qui honrats aquells qui vos honren e qui exoïts aquells quius graexen e quius[2] beneexen!* Entellectual-

* Taula dels signes d'aquest capitol

A	Deu.	H	Significació de G.
B	Significació de A.	I	Negació d'Encarnació.
C	Afirmació de Trinitat.	K	Significació de I.
D	Significació de C.	L	Gracies a Deu.
E	Negació de Trinitat.	M	Enteniment del home qui reb los significat damunt dits.
F	Significació de E.		
G	Afirmació d'Encarnació.		

1. A, uertaders: E, uertades.—2. E, e us.

ment entenem que la B demostra de la A a la M que en la A ha acabat poder e saber e voler e dretura e misericordia, e que en la A ha humilitat e pietat e paciencia e acabament de totes vertus. On, com la M reeb totes aquestes demostracions que la B li fa de la A, adoncs se forma a la M conexensa de la vostra excellent bonea qui es bonea sobre totes bonèes e vertut sobre totes vertuts creades.[1] ☙ 5. On, com la B, *Sènyer,* ha demostrada la vostra gran bonea a la M e la M ha reebuda la demostracio de la A, adoncs la M entén que la B li demostra que en la A no ha null vici ni null peccat ni null defalliment. On, com la M reeb aquesta demostracio que en vos no ha null defalliment e entén que en vos ha tot acabament, adoncs se sent tan honrat e tan exalsat e tan beneficiat e agraciat per la demostracio que la B li fa de la A, que no es cor qui ho pogués cogitar ni boca qui ho pogués parlar. ☙ 6. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car com la M se sent tota plena de gracia e de vertut per la demostracio damundita, adoncs la memoria remembra que en est mon ha molt de bé e molt de mal. On, dementre que la memoria assò remembra, la M se gira a la B per tal que reeba so que li demostra de la A: on, adoncs la B li demostra que tot lo bé qui es en aquest mon es vengut de la A e tot lo mal de culpa e tots los peccats els vicis son venguts accidentalment daltra cosa qui no es la A. On, com la M entén aquesta demostracio aital, adoncs la M entén que es molt ubligada a donar la L a la A; car aitant com la M entén les damundites demostracions, aitant entén sí ubligat a loar e a beneyr e a graír la A qui tan noble conexensa li dona.

7. *Oh vos, Sènyer, qui més amats les majors amors que les menors en los vostres amadors!* Entellectualment entenem que la B demostra a la M que la A ha creat e beneficiat

1. A,M, manca aquest mot.

lenteniment humà per tal que ab la memoria e ab la volentat reeba so que la B demostra de la A, per so que totes .iij. les vertuts reeben gracia e benediccio de la A, e la M aja conexensa e la memoria remembrament e la volentat plaer de so que la B demostra en la A. ₰ 8. On, com la M entén, *Sènyer*, que la mellor creatura qui sia es memoria qui membra e enteniment qui entén e volentat qui am la A e la B, e com la M entén que per la A es sostenguda e agraciada la ànima dome a membrar e a entendre e a amar la A, adoncs aitant com la M pot entendre so que la B li demostra de la A e aitant com pot entendre la noblea de la memoria e del enteniment e de la volentat qui fruexen la A, daitant entén que la D occasioneja totes .iij. les vertuts a fer gracies e mercès a la A, segons que poden per memoria e per entendre e per amor bastar a gracies e a mercès a fer a la B qui es la vertut de la A. ₰ 9. Car com la ànima, *Sènyer*, membra e entén e ama la A, adoncs ix vertut de la A qui es la B qui fa a la memoria membrar e al enteniment entendre e a la volentat amar la A: on, per assò la ànima es ubligada a fer gracies a la B qui dona vertut a la M com do la L a la A. On, enaxí com peccat es per so dit no res car es poca cosa en quant ix dome accidentalment qui es poca cosa, e enaxí com lo peccat es gran culpa per so car es contra la vostra gran bonea e contra la final raó, enaxí la M entén que tant es en sí poca cosa per sí metexa e tant es gran cosa per la B qui la A demostra e per lo reebiment que la M fa de la A e per la L que dona a la A, que per assò la M se entén molt poca quant a sí metexa a donar la L a la A e sentén molt gran en quant so que reeb per gracia e benediccio de la A.

10. *Senyor qui sots consolacio e esper de cells quius amen ab vertader voler!* Entellectualment entenem que com la M reeb so que la D li demostra de la C, que adoncs la B li demostra les tres proprietats diverses qui son persones divines en la A significades a la M segons que ja avem

provat per la infinitat e vida e eternitat e poder e saber e voler e simplicitat e gloria e acabament que la B demostra de la A a la M. ✠ 11. On, com la M ha reebudes, *Sènyer,* les diversitats de les .iij. proprietats per les .ix. vertuts substancials damundites, adoncs la B demostra a la M que la infinitat el poder e la simplicitat demostren proprietat de paternitat, e la vida e la saviea e la gloria demostren altra proprietat de filiacio, e la eternitat e la amor e la gloria demostren la proprietat de processió. On, com la M entén e reeb la demostracio que la B li dona daquestes .iij. diverses proprietats, adoncs es tan plena de vertut e de gracia a entendre e a conèxer, que per assò entén tota sí metexa ubligada e sotsmesa de tota sa forsa a donar la L a la A per so que la B li demostra de la A. ✠ 12. *Gloriós Senyor!* Aitant com la M entén en la A una proprietat diversa a altra proprietat e aitant com la M entén que totes tres les proprietats diverses son una simpla natura divina, aitant lenteniment entén la M pus subtil e pus vertuosa e pus acabada en entendre. On, dementre que assò entén, la memoria remembra que la C[1] es occasió a la M com entena pus vertuosament. On, dementre que la M entén so que la memoria remembra, la memoria membra que la vostra infinitat e les altres vertuts damun dites fan pus entenent lenteniment com reeb la B e la D, que no faríen si reebía la B e no la D. On, per assò lenteniment entén que la memoria e la M e la volentat son en gran ubligacio de donar la L a la vostra infinitat e a les vostres altres vertuts e a les vostres sanctes .iij. diverses proprietats.

13. *Ah Senyor qui pujats la valor de cell qui ama la vostra amor e crexets ma amor en la vostra laor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la M com fruex de la vertut que la B li demostra de la A e sentén sí me-

1. A, que la .d.: E, que la .a.

texa, adoncs entén que home es una substancia unida de .iij. coses, so es ànima e cors e lur conjunccio per la qual se unexen. On, dementre que la M assò entén, la memoria remembra que la B demostra a la M que la A es una e es .iij. coses. On, com la M reeb so que la B demostra de la A e reeb so que la memoria remembra de la unitat e de la triplicitat qui es en home, adoncs entén sí metexa molt ubligada a donar la L a la A per so car entén home .j. e .iij. coses, axí com entén la A una essencia en trinitat. ✠ 14. On, com la M ha entesa, *Sènyer*, aquesta ubligacio la qual ha en vos a loar e beneyr per so car avets creat home en unitat e en triplicitat, adoncs la memoria remembra que la ànima es una substancia[1] entellectual e que la substancia es unida de .iij. coses les quals son materia e forma entellectual e lur conjunccio per la qual sunexen. On, com la M entén so que la memoria remembra e entén la sancta trinitat e unitat que la B demostra en la A, adoncs la M e la memoria e la volentat se senten en ubligacio molt gran com fassen gracies e mercès a la A qui ha creada la ànima a sa semblansa[2] en unitat e en trinitat; car aitant com la M més entén la ànima semblant a la A, daitant la B mills li demostra la A, e la M mills entén la A e la memoria mills la remembra e la volentat mills la ama. On, per assò la ànima aitant com mills se conex semblant a la A, més se sent vertuosa, e on més de vertut conex en sí metexa, més se sent per ubligada de retre gracies e mercès a la A. ✠ 15. *Eternal Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que les creatures reeben majors vertuts de la A les unes que les altres, axí com la A qui dona per gracia e per creacio major influencia de sa vertut en los animals que en los vejetables, e en los animals racionals que en los inracionals. On, com assò sia enaxí, doncs com la M aferma que la C sia proposicio vera e remembra que

1. E, es j.ª en substancia. — 2. A, a semblansa.

home es .j. e es .iij. coses e assò metex es lo cors qui es .j. e es .iij. coses, adoncs entén la M que molt major vertut reeb creatura de son creador com la C sia vera proposicio, que no faría si era falsa. On, com la M assò entén, adoncs la B e la D sacorden en la M, entenent la M que molt gran influencia de vertut de la A ha sa creatura, per tal que la M do la L a la A ab molt gran membrament de la memoria e ab molt gran voler de la volentat en donar la L a la A per la gran conexensa que la M ha de la obligacio en la qual hom es a adorar e a contemplar e a loar e a beneyr la A.

16. *Deus honrat gloriós en lo qual sesperen justs e peccadors!* Com la B demostra a la M la A en unitat e en trinitat, adoncs entén més com entén unitat en trinitat que no faría si tan solament entenía unitat. On, dementre que assò entén, la memoria remembra que la B ha major vertut a significar la A com la significa en unitat e en trinitat, que no auría si tan solament la significava en unitat. On, com la M entén so que la memoria remembra, en sí metexa entén major vertut[1] com reeb de la B significacio qui demostra de la A unitat e trinitat, que no auría si tan solament avía vertut a reebre que la A es en unitat sens trinitat. ✠ 17. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que tota substancia creada sensual e entellectual se representa a la M que es una e que es en .iij. coses, e que val molt més com es una e en .iij. coses, que no faría si les tres coses ne privaven. On, dementre que la M reeb so que totes les creatures li demostren vertut de unitat e de trinitat, la memoria remembra que si la M ha vertut en reebre vertut e en conèxer so que cada substancia creada li demostra vertut de sí metexa en quant es una e es .iij. coses, doncs, quant més la M ha vertut en reebre so que la B li demostra de la A! ni quant més la

1. A,E, en si metexa en major uertut: M, *intelligit in se majorem virtutem.*

B ha vertut en demostrar la A que no an les creatures en demostrar sí metexes a la M! On, dementre que la M assò entén, la memoria membra que so que la D demostra de la C, cové esser ver de necessitat; car si era veritat so que la E nega, seguirsia que la M agués major vertut en entendre les creatures quel creador, e que les creatures poguessen demostrar major vertut de sí metexes que la B de la A, e assò es cosa impossíbol. ✠ 18. *Misericordiós Senyor!* Dementre que la M ha enteses totes estes coses damun dites per raons necessaries, la memoria e la volentat se giren a la D com lenteniment no pot entendre la C, e per la gran amor que la volentat ha a la C creu en ella ab mortificat enteniment: on, per assò fe[1] se forma en la volentat e en lo remembrament. On, com la M entén la fe e la creensa, adoncs entén major vertut en lo voler e en lo remembrament com creen de la C so que ell no entén, que no sería si avíen fe en la E sens mortificat enteniment. On, dementre que la M assò entén, la memoria remembra la gran gracia que vos fets a totes .iij. les vertuts com la M entén la C per raons necessaries. On, com la memoria e la volentat creen en la C per mortificat enteniment, on per assò entén, *Sènyer,* lenteniment que segons que hom es agraciat e avertuat per entendre o per creure la C en la A, es ubligat a donar la L a la A. On, com per la C se form e safigur major L que per la E, per assò entén la M que la C es vera afermacio e la E es falsa negacio.

19. *Graciós Senyor ple de totes gracies qui sots benediccio de totes benahuirances!* Com la M ha entesa la vertut que sent per so que la D demostra de la C en la A, adoncs vol temptar sí metexa si sintrà tanta de vertut com reeb la F com fa com reeb la C. On dementre que la M aferma en la A unitat e nega trinitat, adoncs entén que per la E[2] li minva la una vertut de les dues,[3] a entendre les

1. A, manca aquest mot.—2. A.E, per la .c.—3. A, de les dues uertuts.

quals avía com entenía unitat e trinitat en la A. On, com la M entena que major vertut es entendre unitat e trenitat que entendre tan solament unitat, per assò entén que major vertut ha de fer gracies a la A on pus li dona vertut a entendre, que no ha com li defall vertut a entendre; e assò metex se seguex de creensa. ☙ 20. *Amorós Senyor!* Com la M guarda e aesma la L per qual natura pot mills créxer e multiplicar, o per la C o per la E, adoncs la D demostra a la M que entendre una cosa esser una sens que no sia .iij. coses o entendre .iij. coses sens que no s unesquen en .iij. coses, no es tan gran vertut a entendre com es entendre una cosa esser .iij. coses e .iij. coses esser una simple substancia. On, com la M ha reebuda la demostracio que la D dona de la C, adoncs se gira a la F qui tot grossament sens nulla subtilitat demostra que la A no es .iij. deus ni .iij. homens no son .j. home. On, com la M ha reebudes abdues les demostracions, adoncs se gira a la B qui demostra que la A ha donada major vertut a la M on pus subtilment entén, que a la M[1] qui tan subtilment no pot entendre. On, per assò que ella reeb seny de totes les significacions damundites, la memoria remembra que la L molt més pot esser multiplicada per la C que per la E. 21. *Vertuós Senyor!* Com la M reeb la C e entén .iij. coses e la E negant la C significa la unitat de la A, adoncs la M està enfre dues figures, la una li demostra trinitat, la autra demostrant unitat li nega trinitat: on, per assò la M no ha bastament a entendre dentrò que recorre a la tercera figura, so es a la demostracio que la B fa de la A qui significa la D esser vera significacio e la E[2] esser vera significacio en quant aferma un deu esser e nega .iij. deus esser; mas en quant nega que la A no pot esser en tres proprietats diverses esser una unitat simple, adoncs es la F en quant assò falsa significacio. On, dementre que la M assó entén,

1. E, que la .m.—2. M, *et* F.

adoncs entén que tot enteniment qui vulla entendre, que sendrès per tres figures, les dues contraries la una ab lautra, e la tersa es la vertut que la M ha a entendre aprés la vertut que ha aúda en reebre les dues primeres figures. On, com lenteniment assò entén, adoncs la memoria membra que la B demostra la A en unitat e en trinitat, pus que lenteniment es .j. e ha mester a reebre .iij. figures ans que pusca usar acabadament de sa vertut.

22. *Perdurable Senyor en tots temps, comensament de tots comensaments!* Entellectualment entenem que com la M reeb la K, que adoncs entén que enaxí com lo sol pot aver sa resplandor en sí metex sens que no fossen ulls corporals, enaxí la A pot aver acabades vertuts sens la G. On, com lenteniment assò entén, adoncs entén que la H demostra la G com la B demostra la A, entenent la M que enaxí com a la resplandor del sol es mester que sia vista per ulls corporals, que enaxí a lenteniment la G sia vista entellectual ab que la B demostra les acabades vertuts de la A: car enaxí com sería cosa descuvinent que lo sol fos tan bella creatura e que no fos vista corporal quil veés, enaxí sería cosa descuvinent que la G no fos e que la M no agués ab que reebés la demostracio que la B fa de la A demostrant lacabament de ses vertuts, e que la M no pogués multiplicar la L a loar e a graír la A de la vertut que li dona en ella a conèxer per la G. ✠ 23. Car com la M reeb, *Sènyer,* la B e la H, adoncs sent en sí vertut per la A e la G de entendre vostre acabat poder e saber e voler e justicia e misericordia e humilitat e paciencia e les altres vertuts dest semblant: car enaxí com la M entén la resplandor del sol per la vista sensual, enaxí entén lacabament de cascuna de vostres vertuts per la demostracio que la H fa de la G, per tal que la M pusca reebre ab la G so que la B demostra de la A. On, com assò sia enaxí, doncs la M entén que aitant com ha vertut a entendre lacabament de vostres vertuts per la B e la H, daitant es

ubligada a fer gracies e mercès a la A e la G. ✱ 24. *Honrat Senyor!* Com la M ha reebuda la demostracio de la H, adoncs se gira a la K per asajar si porà tan bé entendre lacabament del vostre poder e de les altres vertuts damun dites, com faya ab la H. On, dementre que la M innora la H e vol entendre la K, adoncs la memoria remembra que la M no sent tanta de vertut en sí en entendre lacabament de vostres vertuts com faya dabans ab la H: on, per assò la M entén que ella es semblant al home qui cluca los ulls per asajar si porà vèer ni sentir tanta de resplandor del sol, com faya dabans com tenía los ulls uberts. On, com assò ha entès la M, adoncs la memoria remembra que la G es veritat e la I es falsa; car si la I era vera e la G era falsa, seguirsia que la B significás defalliment de la A pus fos vera la negacio qui amaga e cela a la M lacabament de vostres vertuts, e que fos falsa la afermacio per la qual la M ha vertut de conèxer lacabament de vostres vertuts; car si axí era, la M on menys vos conexería, pus ubligat vos sería queus feés gracies de sa innorancia en vostres vertuts, e on més vostres vertuts entendría, menys sería ubligat queus graís eus loás eus servís; e assò es cosa impossíbol.

25. *Dreturer Senyor en totes coses, amorós Senyor en totes amors!* [1] Entellectualment entenem que la H demostra a la M que lo mon es recreat per la G [2] e per sa passió e per sos treballs: on, dementre que la M reeb la H, la K li demostra que lo mon no es recreat. On, com la M ha reebudes abdues les demostracions, adoncs la memoria remembra que com la M reebía [3] la H, que la L entrava en la M, membrant la memoria la passió e la mort de la G [4] e la volentat aver grat e amor a la G [5] per qui lo mon fo restaurat. On, com lenteniment entén so que la memoria remembra, adoncs entén que la K no ha natura que fassa

1. A, amoros.—2. A,E, per la .e.—3. E, resebra.—4. A,E, de la .e.: M, *Jesu Christi.*—5. A,E, a la .e.

entrar la L en la ànima segons la natura quen ha la H; car per la H sent e entén la L, e per la K la innora e la memoria la ublida e la volentat no la ama. ✠ 26. *Eterna! Senyor!* Demostrant la K la I a la M, entén lenteniment que si la I es vera, lo cors humà no aurà de que glorieg en gloria. On, dementre que la M assò entén, guarda a la B si porà en ella entendre si en gloria aurà gloria lo cors. On, adoncs la B li demostra que en paraís no aurà gloria de menjar ni de boure[1] ni de fembres, car si ho avía, la B demostraría que la A ha en sí defalliment per la desordonacio quis seguiría si en paraís avía gloria sensual de viandes e de fembres. On, dementre que la M entén vostra justicia, adoncs la H li demostra la G per tal que entena la justicia que la B demostra de la A per la G qui es lo vostre sant cors gloriós on gloriejaràn los sants de gloria. On, com la memoria remembra so que la M entén, adoncs la M entén que dabans, com guardava a la K sens la H, no avía la L en sí metex ni en la memoria pus que no entenía guardó[2] sensual en gloria per la I ni per la B en viandes ni en fembres. ✠ 27. *Entellectual Senyor!* Entellectualment entenem[3] que la M com reeb la H, que entén que tota la humana especia es exalsada e eleta en la G, e com la M retorna a la K, adoncs no entén la exaltacio en la especia humana[4] la qual entenía per la H: on, per assò entén que per exaltacio de la humana especia se forma la L, e per negar la G priva la L de sa forma en la M. On, dementre que la M assò entén, la memoria remembra que la G es la major occasió e la major raó per la qual la L se forma[5] en la M e en la volentat e en la memoria, que no es nulla altra cosa qui sia creada; car negún bé ni null honrament no pot esser en la especia humana tan gran com es la vostra encarnacio. On, com la M entén que la

1. E, beure *(forma usual)*.—2. E, guasardo.—3. A, Entellectualment seynor entellectual entenem.—4. A, en especia humana.—5. E, se forme.

I es contraria cosa de la G, adoncs entén que la H es demostracio vera[1] e la K es falsa e una negacio.[2]

28. *Ah Senyor qui apellats a perdurable benahuiransa tots aquells quils vostres manaments obeexen!* Com la M tempta e asaja tot dia sí metexa ab qual de la H o la K porà mills e més multiplicar la L, adoncs la memoria remembra que si lo crestià qui fa peccat e lo infeel qui fa aquell peccat metex demanen perdó a la A e la A perdona a abdós,[3] que la L serà en molt major quantitat formada per la H que per la K; car més peccarà lo crestià qui reeb la H que linfeel qui reeb la K. On, aitant com la A perdona major peccat al crestià que al infeel per so com lo crestià es pus occasionat a no peccar per la H que no es linfeel per la K, daitant es pus occasionada la L en lo crestià que en lo infeel. ✠ 29. *Amador Senyor!* Enaxí com la vejetable potencia ha major vertut en los uns vegetables e animals que no ha en los altres per so car los uns fa majors e pus forts e pus bells que los altres, e enaxí com la ymaginativa ha major vertut en los animals racionals que no ha en los inracionals, enaxí, *Sènyer,* avets vos volgut que la persona del sant Fill gloriós sia encarnat en la nostra dona Sancta María verge gloriosa, per tal que la G fos major vertut a la memoria e a la M e a la volentat que la I, per tal que la L se pogués formar e embellir en major quantitat de vertut e de noblea per la H que per la K. ✠ 30. On, gloria e vertut e gracia e benediccio sia, *Sènyer,* a vos e a tot quant de vos es: car aitant com la M més entén la B, aitant més deu esser major la L que la L de la M qui tant no entén la B; e aitant com la M entén més la A per la C e la G que no fa per la E e per la I, daitant deu esser major la L per la C e la G que per la E e la I; e aitant com la M entén major perdó e major culpa per les unes letres que per les altres segons que ja avem pro-

---

1. E, es uera demostracio.—2. M, *vanam et falsam..*—3. A, abdues.

vat, daitant deu esser la L major per la significacio qui major peccat e perdó demostra, que per la letra qui tant de peccat ni perdó no demostra. On, com assò sia enaxí, doncs per esta art e per esta manera pot hom aver conexensa de lo gran grat al qual hom es obligat a aver a son gloriós Deu.

¶ Cap. 348. *Com hom adora e contempla e prega nostre Senyor Deus que li do continencia.*

H *Deus creador benfactor! A vos, Sènyer, sia feta gloria e laor e reverencia e honor.* Qui vol a vos demanar gracia e benediccio que li donets continencia per tal que sia vertuós en ses sensualitats e en ses entellectuitats, per la qual vertut sia donada gloria e laor a vos qui sots nostre honrat creador, cové que primerament aja conexensa de la natura sensual e en la natura entellectual en la qual demana continencia, per tal que sapia conèxer e saber les rayls e los comensaments de continencia en la natura sensual e entellectual. ✠ 2. Com home, *Sènyer,* sia compost de natura sensual e entellectual, cové que hom aja conexensa com les .v. potencies de la ànima se componen a esser animal racional compost de materia e forma e conjunccio sensual, e de materia e de forma e de conjunccio entellectual, don se componen .v. senys sensuals e .v. entellectuals; e en lo cors se formen .iij. mesures, so es a saber, lonc e ample e pregont, e en la ànima se formen .iij. potencies, so es a saber, memoria e enteniment e volentat. ✠ 3. On, com totes aquestes coses damundites sien, *Sènyer,* necessaries a esser conegudes per aquells qui son amadors

de continencia, per assò cové que qui demana continencia, que sapia aver conexensa com continencia se departex en tres parts, so es a saber, continencia sensual, continencia entellectual, continencia composta de sensual continencia e de entellectual. On, qui vol aver acabadament continencia, cové que aquestes .iij. maneres de continencia vulla aver, les quals pot hom aver per gracia e per ajuda vostra e per les coses que hom ha mester a conèxer, per tal que pusca aver art e manera per la qual pusca formar en sí metex perfeta continencia.

4. *Savi Senyor en totes savièes, dreturer Senyor en totes sentencies!* Com sia cosa que sensualment sintam e entellectualment entenam que hom sia compost de sensual natura e de entellectual, per assò es significat al humà enteniment que diversitat ha enfre continencia sensual e entellectual e la continencia composta dabdues les natures. On, com assò sia enaxí, doncs aquell qui ama continencia, cové que sapia qual continencia demana, e cové que segons la continencia que demana encerc les coses ab les quals la pusca aver: car enaxí com ha diversitat enfre una continencia e altra, enaxí ha diversitat en les maneres per les quals hom pervé a les continencies que demana e encerca e vol aver. ✠ 5. Car com hom vol aver continencia sensual en gustar, no la deu hom cercar més en lo vèer que en lo sentir, o si hom vol aver continencia en vèer, no la deu hom més encercar en gustar que en sentir, e axí dels altres senys sensuals; e si hom vol aver continencia entellectual, la continencia que hom vol aver en apercebre no la deu hom conèxer[1] a la conciencia, ni la[2] continencia que hom ha mester en animositat no la deu hom encercar en altre seny tan fortment com en la volentat; e assò metex se seguex dels altres senys entellectuals. ✠ 6. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com ha diversitat de una sensualitat a al-

1. M, *inquirere.*—2. A, ni a la.

tra e de una entellectuitat a altra, enaxí ha diversitat en les maneres segons que hom vol atrobar e aver continencia en les unes coses més que en les altres. On, enaxí com molts fets seríen acabats e endressats si hom avía la manera per la qual està potencialment la forma del acabament del fet que hom vol acabar, enaxí continencia ha potencialment sà forma en la manera e en lendressament que li pertany com venga de potencia en actu: car enaxí com en datiler no està forma danimal potencialment ni actual, enaxí continencia no está potencialment en lerrament per lo qual la forma potencial no pot venir de potencia en actu.

7. *Perdonador Senyor de grans culpes, donador Senyor de grans benahuirances!* Qui vol aver continencia sensual e entellectual, cové que aja art e manera com umpla son remembrament e son eneniment e son voler de les vostres vertuts e de les vostres obres e de les qualitats e de les obres de vostra humanitat gloriosa; car com hom sab remembrar e entendre e amar vostres vertuts e les obres que vos fets tan raonablement e tan saviament e tan poderosa e tan amigablement, e com hom sab membrar e entendre vostra angoxosa passió la qual sostenguès per nosaltres peccadors, adoncs es hom endressat a aver continencia sensual e entellectual. ✠ 8. *Gloriós Senyor!* Com la ànima benahuirada ha tot ple son remembrament e son eneniment e son voler de les vertuts de la vostra deitat e humanitat remembrant e entenent e amant aquelles, adoncs es tan gran la influencia de la vertut qui vé de vostra deitat e humanitat a les tres potencies de la ànima, que tota la ànima sumple de continencia entellectual per la qual e ab la qual la ànima umple tot lo cors de continencia sensual. ✠ 9. Car enaxí com los ulls qui guarden la resplandor del sol sumplen tant de la influencia de la resplandor del sol que a penes poden reebre la clartat del sol, la qual en tan gran quantitat no poden reebre com lo sol la pot demos-

trar, enaxí tant es gran vertut membrar e entendre e amar les vostres glorioses vertuts de vostra deitat e humanitat, e membrar e entendre vostres greus dolors e la greu mort que sostenguès, que per aquella gran influencia de vertut sumple, *Sènyer,* tota la ànima e tot lo cors del home de continencia e de abstinencia e de paciencia. Mas com hom ama aver continencia e no sab membrar e entendre e amar vostres vertuts e vostra passió, adoncs ama so que no sab amar e cerca so que no sab trobar: car enaxí com per la absencia del sol se fan tenebres, enaxí per so car la ànima priva son remembrar e entendre e voler de fruír vostres vertuts e vostra passió, priva continencia de sí metexa, per la qual privacio entellectual priva en lo cors continencia sensual.

10. *Oh vos, Sènyer, qui ab lo vostre voler creats e fets tot so que volets en les creatures!* Qui vol aver continencia entellectual, cové que ab les vostres vertut endrès ses qualitats entellectuals per tal que les vesta de vertuts e les despull de vicis; car sens vertuts vertuoses continencia no pot venir de potencia en actu. On, com hom aurà reebuda continencia entellectual, cové que ab la potencia racional e imaginativa vensa e combata la potencia vejetable e la sensitiva per affliccions[1] e oracions e contriccions; car aitant com la racional potencia e la ymaginativa vensen la vejetativa e la sensitiva, daitant sobre la carrera com continencia sensual venga de potencia en actu. ✠ 11. *Pacient*[2] *Senyor!* Molt home es glot e enfrú[3] e luxuriós, e vulría aver continencia, mas per so car no sab metre les vostres vertuts en son remembrament e enteniment e voler e no sab combatre ab la raó e ab ymaginacio[4] la vejetable e la sensitiva e obeex més a la vejetable e a la sensitiva, per assò no vol aver la continencia que puría aver si ferventment e ardentment la vulía. On, per assò com los homens son es-

1. E, e la sincitiua per afleccions *(passim).*—2. A,E, Pascient *(passim).*—3. M, *vorax.*—4. E, e la imajenacio.

calfats per foc de luxuria, o an gran fam o gran set, e an obeyt a la sensitiva e a la vejetativa en tal manera que la raó e la ymaginacio son vensudes per luxuria o per sancfuniment[1] o per embriagament, adoncs ells se peneden e volgren aver continencia com lur fa mal sobre menjar o beure o jàer ab fembra. ✠ 12. *Gloriós Senyor!* So per que los homens qui amen continencia erren que no la saben aver, es per so car no donen a la racional e a la imaginativa libertat que pusquen usar de lur vertut contra la vejetable e la sensitiva quis mouen contra atempransa per sobre atalentament de delits sensuals. On, si la racional pudía aver deliberacio a amar e la ymaginativa a imaginar les vertuts els plaers entellectuals e si avíen deliberacio en menysprear los vans delits sensuals, adoncs[2] poría, *Sènyer,* la raó e la ymaginacio endur la vejetable e la sensitiva a continencia; mas enaxí com dome qui es tan regeament sobtat e pres que nol leu regonèxer, enaxí molt hom es tan sotsmès a la vegetable e a la sentitiva, que la racional ni la ymaginativa no an ab que contrasten a la vegetable e a la sensitiva.

13. *Rey celestial sant eternal gloriós!* Com sia cosa, *Sènyer Deus,* que sobre la potencia mutiva sia contrast de la racional e de la ymaginativa ab la vejetable e la sensitiva, qui vol continencia sensual sapia donar primerament la mutiva a la racional e a la ymaginativa, per tal que sens lur licencia la vejetable ni la sensitiva nos pusquen[3] moure en la mutiva; e qui vol continencia entellectual sapia donar son remembrament e son enteniment e son voler a reebre los significats de les vostres vertuts glorioses. ✠ 14. Car enaxí com la causa final mou lo maestre e la materia e la forma al acabament de la causa final, enaxí, *Sènyer,* lo reebiment que la memoria e lenteniment e la volentat fan dels significats de vostres vertuts, mouen la imaginacio e

1. E, sanfuniment: M, *voracitate.*—2. A, doncs.—3. E, no pusquen.

la raó a continencia entellectual, la qual mou la vejetable e la sensitiva a continencia sensual. Mas com hom mou la memoria e lenteniment el voler a contraries coses dels significats de vostres vertuts, adoncs la raó ni la ymaginacio no usen de la vertut que deuríen, e per assò no saben ni poden aver continencia ni la poden fer aver a la vejetable ni a la sensitiva, e son axí totes les .v. potencies contraries a continencia, com a la causa final es contraria son destruiment en lo faedor e en la materia e en la forma. ☙ 15. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la potencia mutiva mou lo ferrer e la materia del ferre[1] a la forma del coltell per raó de la causa final, enaxí, *Sènyer,* com la mutiva entellectual se mou ordonadament, mou los .v. senys entellectuals a la forma de continencia per tal que continencia sia en los .v. senys sensuals; mas enaxí com lo ferrer no mouría la materia a reebre forma de coutell si innorava aquella, enaxí molts son los homens qui volen aver continencia e no saben moure les occasions per les quals se forma continencia e vé de potencia en actu.

16. *Ah Senyor qui endressats e ordonats los vostres amadors!* Qui vol aver continencia en castedat, covéli que com la motiva de la vejetable e de la sensitiva se mourà a fer luxuria, que hom tolla aquella potencia mutiva a la vejetable e a la sentitiva e que la do a la imaginativa e a la racional, per tal que la mutiva ymaginativa se mova a imaginar e la mutiva racional se mova a entendre la viltat e la sutzetat de luxuria e la culpa que la luxuria[2] aporta de la qual se seguex tanta de pena. On, enaxí com los corses majors mouen los menors, enaxí la ymaginativa e la racional mouràn la vejetable e la sensitiva a continencia; car molt major forsa sens tota comparacio an la ymaginativa e la racional a menysprear luxuria com an deliberacio que poden usar de lur vertut, que no an la vegetable e la sen-

1. E, ferrer.—2. E, que lucxuria.

sitiva a amar los plaers de luxuria. ✠ 17. Car la ymaginativa, *Sènyer,* ha major forsa a ymaginar la viltat de luxuria que no ha la vegetable e la sensitiva a desijar luxuria, e la racionalitat per so car pot fruír en vos e en vostres vertuts e pot fer venir de potencia en actu la consciencia e pot membrar la celestial gloria e la pena infernal, per assò ha major poder contra luxuria que no an la vejetable e la sensitiva contra continencia. ✠ 18. On, com assò sia en axí, doncs qui vol aver, *Sènyer,* continencia contra luxuria, cové que sapia aver art e manera de tolre a la vegetable e a la sensitiva la potencia mutiva sempre ques volen moure a luxuria, e cové que aquella mutiva que tolrà a la vegetable e a la sensitiva meta en la presó de la mutiva de la ymaginativa e de la racional, per tal que la vegetable e la sensitiva nos pusquen moure sens la licencia de la ymaginativa e de la racional com la ymaginativa aurà ymaginada continencia e la racional la aurà membrada e entesa e amada.

19. *Senyor dels senyors qui sots consolacio dels vostres amadors!* Qui vol ni ama continencia en menjar o en boure e en alcuna altra cosa sensual, cové que sapia aver la art e la manera damundita, so es a saber, que no do licencia a la potencia sensitiva que ús de neguna de ses[1] sensualitats sens licencia de la raó ni la raó no do licencia a neguna de les[2] sensualitats dentrò que aja vos membrat e entès e amat. ✠ 20. *Dreturer Senyor!* Com lome qui es gran menjador e bevedor té davant sí les viandes saboroses, si vol reebre daquelles cuvinentment e vol esser continent, cové que aja continencia composta de sensual continencia e de entellectual; car si no es continent en massa cogitar o membrar o voler alcuna cosa entellectual o sensual,[3] la potencia sensual mutiva se mourà tant al plaer de les viandes, que non cabalsa hom res tro que naurà hom reebudes mas-

1. E, les.—2. E, ses.—3. E, cor si no es continent en causa entellectual o sensual: M, *quia nisi sit continens continentia intellectuali.*

sa[1] per so car aurà aút son remembrament a altres coses. On, per assò covè que qui ama continencia que tenga sa pensa a assò que menuga e beu, e segons que li dirà sa consciencia que sa digestiva porà coure ni segons que la raó conexerà que la cosa sia leguda de menjar e de beure segons loc e temps, que hom sia obedient a la raó e a la ymaginativa. ✠ 21. Com la raó entén, *Sènyer,* que hom deu menjar e boure per so que viva e que hom no es creat per so que menuc, adoncs dona al menjar e al boure la segona entencio e dona a la vida la primera entencio. On, aitant com la primera entencio es pus forts que la segona, daitant es hom per esta manera endressat a aver continencia. On, com la ymaginativa ymagena que si hom menuga o beu sobre la forsa de la digestiva, que serà embargat a coure la vianda e poràn enmalautir e sancfondre e murir e seràn més los dans que los plaers, e la raó qui membrarà que glotonía es peccat mortal per so car toll a vida la primera entencio e donala a sabor del menjar e del boure e fa contra la final raó per que es creat; on com la ymaginativa e la raó sajuden contra glotonía e embriaguea, adoncs formen en home atempransa e continencia.

22. *Oh vos, Sènyer, qui sots plaer de mos plaers e amor de mes amors!*[2] Com hom serà a sa taula e aurà prou menjat e begut, si tant es que per alcún accident vulla més menjar e boure, adoncs covè que acorra la consciencia ab la ymaginativa e ab la racional e que ymajén e entena e fassa comparacio qual valrà més que fassa, o que don[3] plaer a son gustar de so que vol menjar o beure contra continencia e que sen meta a aventura de enmalautir e de murir e que no pusca puxes menjar e quen fassa a vos pesar e puxes que sen penida,[4] o que no menuc neguna superfluitut e que sia sà e quen fa[5] a vos plaer e que ell sen remembre continent e vertuós. On, qui assò vol ymaginar e enten-

1. E, tro que naura masa resebudes. —2. E, de mos uolers.—3. E, do. —4. E, peneda.—5. fassa(?).

dre, adoncs es aparellat a aver atempransa e continencia. ✠ 23. *Eternal Senyor!* Enaxí com per massa membrar e entendre e amar los plaers dels senys sensuals hom se mou a massa menjar o a boure o a alcú[1] dels altres senys sensuals, enaxí per massa cogitar e pensar pot hom esser massa continent de les coses sensuals, car per trop[2] de dejunis e per trop dafliccions se corromp la potencia vegetable e la sensitiva. On, axí com hom per una manera pot privar de continencia en les coses sensuals, enaxí per altra manera pot privar hom de continencia en les coses entellectuals: on, per assò, *Sènyer,* qui vol aver continencia entellectual, si es massa consirós e pensíu[3] ni devot, cové que tolla a la ymaginativa e a la racional de la potencia mutiva, per tal que satisfassa a la vegetable e a la sensitiva en tal manera que atempransa sia formada e afigurada e enjenrada enfre los senys sensuals e los entellectuals. ✠ 24. *Celestial Senyor!* Qui ama continencia sapia recórrer a les proprietats e a les occasions sensuals e a les entellectuals,[4] e sapia les unes coses vensre e mortificar ab les altres e sapia membrar e entendre que molt major es la vertut qui entra en la ànima com hom es continent en les coses sensuals que no son los plaers sensuals, e més val viure un dia continent que viure un any glot e enfrú, e més val membrar sí metex continent que sadoll e ple de bons menjars privat de continencia, e més val pobre continent e sà que ric glot e malaute, e més duren los treballs que hom ha per sancfuniment que per continencia, e més val home leyal continent que fals sancfús. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per totes estes coses e per semblants coses pot hom aver atempransa e continencia com sab usar de la vertut de son remembrament e de son enteniment e de son voler.

25. *Ah Senyor qui a les grans cuites acorrets als vostres*

1. E, mengar o boure o alcu. — 2. A,E, trob *(passim).* — 3. E, consiuros ni pensiu. — 4. E, e entallectuals.

servidors! Enaxí com les coses sensuals poden abastar als senys sensuals, enaxí les coses entellectuals poden abastar als senys entellectuals ab que hom vos sapia membrar e entendre e amar. Mas enaxí com la vianda sensual no pot bastar als senys sensuals moltes de vegades com hom no ha continencia, enaxí les coses entellectuals no poden bastar als senys entellectuals com hom nous sab membrar ni entendre ni amar: on, per assò los homens moltes de vegades son presumptuosos[1] e demanen e volen aver e saber so que no poden aver ni saber, la qual cosa auríen e sabríen si membrar e entendre e amar vos sabíen. ⁂ 26. Mas enaxí com lome qui fa lonc viatge e porta poca de vianda e de despesa e no pot aver abastament a les coses qui li son necessaries, enaxí, *Sènyer,* la ànima com nous sab membrar e entendre e amar, es tam poca en so que membra e entén e ama, que no li basta so que membra e entén e ama, e per so no pot aver continencia en nulla cosa que entellectueg, e per la privacio de la entellectual continencia la continencia sensual priva en los senys sensuals. Mas axí com a lome qui fa lonc viatge abasta sa despesa e sa vianda com ne leva molta e com ha continencia sensual, enaxí la ànima auría abastament de membrar e dentendre e damar si tota sumplía[2] de vos a membrar e a entendre e a amar, per lo qual cumpliment auría en sí continencia en les coses entellectuals e no vulría membrar ni entendre ni amar part los terments de membrar e dentendre e damar, e daría continencia al cors dintre los termens de vèer e oyr e odorar[3] e gustar e sentir. ⁂ 27. *Acabat Senyor!* Enaxí com al home abasta la clardat que pren del sol, enaxí avets vos ordonat que tot hom aja abastament de les coses sensuals e entellectuals, pus son remembrar e son entendre e son voler sapien reebre los significats que vostres vertuts donen del vostre acabament. Mas enaxí

1. E, preontoses.—2. E, sumpla.—2. A, adorar.

com lome no sería continent en reebre la resplandor del sol si clucava sos ulls o si vulía[1] reebre en major quantitat que sos ulls no la poden reebre, enaxí hom no pot aver nulla continencia si no reeb los significats de vostres vertuts o sin vol reebre més que non pot reebre.

28. *Senyor qui membrats aquells qui vos remembren e qui amats aquells qui vos amen!* Qui vol aver continencia e atempransa, cové que sapia membrar e entendre e amar vostra forsa e vostra saviea e vostra amor e vostra dretura e vostra misericordia, e sapia membrar e entendre e amar vostra humanitat gloriosa e totes ses vertuts; car com hom membra e entén e ama totes aquestes coses, adoncs se forma en home esperansa, la qual esperansa fa en home continencia; car mills abasta al pobre ses magres e poques viandes qui en vos se confía, que no fa al home ric sa riquea qui en vos nos confía tan fort com fa en ses grasses[2] e moltes viandes e diverses. ✠ 29. *Piadós Senyor!* Enaxí com la elemental materia abasta a totes les formes actuals elementades, enaxí abasta a tot home sia que sia pobre o ric com sab membrar e entendre e amar vostres glorioses vertuts. Mas enaxí com la elemental materia no pot abastar ensems a les formes actuals e a les potencials, enaxí, *Sènyer,* ni les coses sensuals ni entellectuals no poden bastar a la ànima qui vostres vertuts ublida e innora e no ama ni a la ànima qui vostres vertuts membra e entén e no ama. On, per lo defalliment que les ànimes an per esta manera, defall per lur culpa continencia en home pus no volen reebre acabament de so en quel poríen reebre. ✠ 30. Car enaxí com la volentat dels demonis pogra aver continencia com fo creada si volgués segons que membraren e enteseren los demonis com foren creats, enaxí, *Sènyer,* la volentat diabolical per so car vol pujar sobre so que no pudíen membrar ni entendre que fer se pogués ni degués, e aurà defa-

1. E, uolria.—2. A, gracies.

lliment de continencia infinidament en membrar e entendre e voler, per so car lo voler no sacorda en vos amar ab lur remembrament qui vos remembra e ab lur enteniment qui vos entén. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es demostrat que aquells homens qui en lur voler auràn en est mon continencia segons que basta lur memoria a membrar e lur enteniment a entendre la viltat el breu temps desta vida mundana, auràn la gloria que los demonis perderen per defalliment de continencia en lur voler qui no ama son creador e son Senyor Deus.

¶ CAP. 349. *Com hom adora e contempla e prega son Deu gloriós que li sia conort e consolacio.*

EUS *poderós savi amorós qui sots conort e consolacio de nostres amors!* Qui vol ni ama, *Sènyer,* aver consolacio, covê que sapia conèxer la differencia qui es de la consolacio entellectual ab la consolacio sensual: car enaxí com home es compost de natura sensual e de natura entellectual, enaxí hi ha consolacio sensual e consolacio entellectual. ✠ 2. On, beneyt siats vos, *Sènyer Jhesu Christ:* car qui vol aver consolacio sensual e entellectual, covê que sapia membrar e entendre e amar les vostres divines vertuts glorioses e les vostres qualitats humanes vertuoses: car enaxí com materia e forma e privacio son comensament de jeneracio e corrupcio en los corses elementats, enaxí les vostres vertuts divines e les vostres qualitats humanes son consolacio sensual e entellectual dels benahuirats qui les vostres vertuts saben membrar e entendre e amar. ✠ 3. Car enaxí com la forma de la espi-

ga qui es en potencia en lo gra sots la terra vé de potencia en actu per lo creximent de la potencia vejetable, en axí, *Sènyer*, los homens reeben consolacio com lur ànima sumple e crex en vertuts membrant e entenent e amant vostre gloriós poder e saber e amor e dretura e misericordia e humilitat e paciencia e liberalitat e les altres vertuts, e com aurà ben plena la ànima de totes estes vertuts membrant e entenent e amant, cové que sumpla autra vegada de les qualitats de vostra sancta humilitat, membrant e entenent e amant aquelles membrant e entenent la vostra greu mort angoxosa; car tant es gran la influencia de vertut que ix de vostres vertuts a la ànima qui les membra e les entén e les ama, que tota ànima cové aver conort e consolacio de quesques sia pus sia membrant e entenent e amant de les vertuts e qualitats damun dites.

4. *Oh vos, Sènyer Deus, qui consolats e alegrats tots aquells qui en plaer e en grat vos venen!* Qui es estat ric home e honrat e bastat, e esdevé en pobrea e en menyspreament de les gents e es trist e irat e desconsolat de sa pobretat e de so que ha perdut e menyscabat, si vol esser, *Sènyer*, consolat e pagat e aconortat, cové que oblit la riquea el honrament e la benenansa en que esser sulía e sapia membrar e entendre e amar vostres sanctes vertuts acabades glorioses, per tal que sia consolat e alegrat tan fortment en elles entellectualment, que no senta la desconsolacio sensual en son remembrament ni en son enteniment ni en son voler. ✠ 5. On, qui aquesta art e manera sab, *Sènyer*, pendre e aver, adoncs pot esser consolat de qual que dampnatge prenga sensual; car tant es gran la vertut membrativa e entellectiva e voliva com la ànima fruex vostres vertuts, que tota tristicia e desconsolacio sensual mortifica e delex e sana; car aitant com la entellectual vertut es pus noble que la sensual, aitant més pot hom esser aconortat e consolat e alegre e pagat per fruír en vostres vertuts, que esser irat e desconsolat per les coses sensuals.

✠ 6. *Gloriós Senyor!* Enaxí com al home qui dorm es brugit o tocament occasió de son esvetlament, enaxí les coses que hom pert o les ontes que pren o ls treballs que sosté son a hom occasió que hom sia consolat en les vostres glorioses vertuts[1] fruent en aquelles membrant e entenent e amant. On, com sia mellor cosa sens tota comparacio menyscabar[2] les coses sensuals e consolarse en vostres vertuts que no[3] esser consolat en les coses sensuals e no fruír en les vostres vertuts, per assò, *Sènyer,* avets vos volgut que lo menyscabament que hom fa en les coses sensuals sia a hom occasió com hom sia consolat en les coses entellectuals. On, com assò sia enaxí, doncs aquells qui per les passions sensuals se donen consolacio en les coses entellectuals guaanyen,[4] e aquells perden qui per los treballs entellectuals se consolen e s conorten en les coses sensuals.

7. *Resplandor de totes resplandors e lugor de totes lugors!* Com hom cogita e ymagena en son frèvol saber e poder e en los altres defalliments qui son en home e la ànima se vol moure a desconsolacio e a tristicia per la frevoltat cogitada e ymagenada, si hom, *Sènyer,* vol vedar a la ànima que no s mova a tristicia ni a desconsolacio, sapia membrar e entendre e amar l acabament qui es en vostre gloriós poder e saber e voler e en les altres vostres vertuts, per tal que los defalliments que l ome cogita e ymagena en sí metex no pusquen moure la ànima a tristicia ni a desconsolacio per la gran consolacio que la ànima sent com es fruent vostres vertuts vertuoses. ✠ 8. *Dreturer Senyor!* Com hom es trist e irat e desconsolat per alcuna injuria o per alcuna vilanía que hom li aurà feta, si vol esser consolat e alegre e pagat cové que sapia membrar la vostra justicia, per tal que remembre e entena que molt mellor cosa li es que sia avilat e injuriat, que si era injuriós; car d aitant deu esser

1. A, glories e uertuts.—2. A, meyns acabar.—3. E, que no es.—4. E, guasaynen.

alegrat e consolat, com son remembrament li remembra e son enteniment li dona a entendre que aquell qui es injuriós e vilà es ubligat a esser jutjat per la vostra sentencia, e cell[1] qui es injuriat e avilat pus aja paciencia, no es occasionat de esser punit de la injuria que ha reebuda. ☙ 9. *Vertader Senyor!* Enaxí com sensualment sentim que més val .j. regisme[2] que un diner, enaxí entellectuejam que molt mellor cosa es esser injuriat que esser injuriós; car natura es de la vostra gloriosa justicia que ponex los injuriosos a foc perdurable si doncs no fan esmena de lurs culpes, e natura es que guaardona de gloria sens fi los homens injuriats pacients vertaders. On, com assò sia enaxí, doncs daitant com la celestial gloria es bona cosa en sí e la infernal pena es cosa molt mala, doncs aitant[3] com lo injuriat pot membrar e entendre la noblea de la celestial gloria e la granea de la pena infernal, daitant es occasionat linjuriat a esser consolat e linjuriós a esser desconsolat.

10. *Divinal Senyor, Deu de gloria e damor!* Com hom pert fill o parent o amic o tresor, o enmalautex o ha alcuna cosa contraria a son voler, adoncs, *Sènyer*, la volentat com se fa nulla cosa contra so que vulría, adoncs mou hom a tristicia e desconsolacio. On, qui vol esser consolat e alegrat, cové que senamor de vostra justicia e de paciencia, per tal qúe hom ab la vostra justicia e ab paciencia vensa e mortific la volentat que hom ha contraria a alegre e a consolacio e a paciencia e a dretura: car enaxí com ab los uns contraris hom apodera altres contraris,[4] axí la volentat injuriosa qui fa hom moure a tristicia e a desconsolacio com vos usats de vostra justicia, vens hom com hom altereja la volentat en amar vostra justicia e vostra paciencia. ☙ 11. *Amable Senyor!* Entellectualment entenem que si .j. home pert un diner e puxes atroba .M. morabatins, que leugera cosa li serà que sia consolat del diner per lo atroba-

1. A, e el.—2. M, *unum solidum aureum.*—3. E, daytant.—4. E, com ab les unes contraries hom apodera altres contraries.

ment dels morabatins. On, com assò sia enaxí, doncs com la memoria remembra e lenteniment entén que mellor es vostra justicia en so que ponex hom que no es la volentat que hom ha contraria a paciencia, adoncs la memoria qui remembra e lenteniment qui entén la vostra justicia atroben los .M. morabatins entellectualment entellectuejants la vertut que reeben de vos en fruyr la vostra justicia, e la volentat qui pert lo diner, so es los parents o les altres coses, es occasionada a aver paciencia e consolacio com la memoria e lenteniment la alterejen a amar vostra justicia e a amar paciencia més que so que dabans amava com la memoria ni lenteniment no fruíen en vostra justicia ni paciencia. ✠ 12. *Dreturer Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que aquells qui no an paciencia ni consolacio en so que vostra justicia fa en ells, amen més les coses en que son punits que no fan vostra justicia; car si més amaven vostra justicia que les coses en que son punits per justicia, alegrarsien e consolarsien en tot quant fa vostra justicia. On, com los homens qui no an paciencia ni no amen justicia no amen tant vostra justicia qui es vertut infinida com fan les coses fenides creades a dret jutjades per justicia, doncs, com poràn esser amats per vostra justicia ni per vostra misericordia? Car de les majors injuries qui esser pusquen sería que hom fos amat, pus amás més coses finides creades corrompents, que vertuts infinides ni Deus creador de totes creatures. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol esser consolat e conortat, sapia totes aquestes coses membrar e entendre, per tal que vulla amar més vostra justicia que nulla cosa finida, e sia amat per vostra misericordia qui ama més vostra justicia que cells qui per impaciencia son contraris a vostra justicia.

13. *Ah Senyor qui tota la mia entencio e la mia amor avets mesa en honrar la vostra honor!* Molts son quis desconorten e sentristen com membren lurs peccats e entenen la vostra justicia e no membren ni entenen la vostra mise-

ricordia. On, la raó e la occasió per que ells, *Sènyer*, son trists e desconsolats, es per so car lo voler no ama vostra justicia, car si la amava, la amor que auría a vostra justicia metría vertut en la memoria e en lenteniment que fruíssen vostra dousa misericordia, per lo qual fruiment la volentat amaría vostra misericordia la qual sanaría e conortaría e consolaría los peccadors de lur tristicia e de lur desconsolacio. ✠ 14. On, com assò, *Sènyer*, sia enaxí, doncs qui vol esser consolat sapia amar la vostra justicia; car tot peccador qui sia membrant sos peccats e ses culpes e ama la vostra justicia, es jutjant sí metex e es humiliant sí metex a la vostra justicia, la qual jutja en ell dretureramente com li dona vertut a sa memoria que remembre e a son enteniment que entena e a son voler que am la vostra dousa misericordia, per la qual misericordia membrada e entesa e amada la vostra justicia perdona als peccadors e donals dons de perdurable benahuiransa per so car se confíen en vostra misericordia; e si axí no era, sería la vostra justicia contraria a sí metexa e a la vostra misericordia e als peccadors, e assò es de les majors impossibilitats qui sien. ✠ 15. *Gloriós Senyor!* Enaxí com es propria vertut a vertuts creades que qui nama una totes les altres[1] ama e quin desama una totes les altres desama, e si assò no era enaxí sería significat que en les vertuts agués vici, e assò es impossíbol que vertut e vici sien una cosa, enaxí, *Sènyer*, es propria cosa e molt mills encara que qui ama vostra justicia, vostra misericordia e totes les vostres altres vertuts ama, e qui ama vostra misericordia, e la vostra justicia e totes les altres vertuts ama. Mas com los homens peccadors per gran desesperament que an de lurs peccats desamen la vostra justicia en so que no vulríen que fos, e no saben amar vostra misericordia pus vostra justicia no saben amar, per assò sesperden e sentristen e an desconso-

1 E, totes les altres uertutz.

lacio la qual no saben aver,[1] segons que la poríen aver si seguíen la art e la manera damundita.

16. *Jhesu Christ Sènyer qui sots consolacio e conort de tots peccadors qui en vos se confíen ne qui per vos se reclamen!* Qui es trist ni desconsolat per alcuna cosa qual que sia, si vol esser consolat sapia metre vertut en son remembrament e en son enteniment e en son voler volent lo voler que la memoria remembre e lenteniment entena los grans treballs e les grans ontes e la gran pobrea e la greu mort que vostra humanitat, *Sènyer,* els apostols qui son tan honrats en gloria sostengueren en aquest mesquí de seggle, e sapia membrar e entendre la gran pobrea e la gran dolor que nostra dona Sancta María verge gloriosa sostenc en aquest mon, e sapia membrar e entendre e amar los grans excellents singulars honraments que Nostra Dona ha en la celestial gloria; car per aital remembrament e enteniment e voler pot esser tot hom consolat e conortat de tot treball e de tot dan que aja pres per sí o per altre. ☙ 17. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que natural cosa es al home qui es vil e pobre e mesquí que sia consolat de sos treballs si aquells treballs metexs veu soferre e sostenir a molts homens honrats e nobles e molt mellors en totes coses que ell. On, com assò sia natural cosa, doncs qui vol esser consolat covése de necessitat que sapia membrar la gran noblea de vostra sancta humanitat e de nostra dona Sancta María qui val més que tota[2] quanta noblea ni vertut es creada en totes les altres creatures; car enfre totes quantes vertuts son creades no son tan acostades a vostra divina essencia com es la vertut de vostra humanitat e de Nostra Dona, ni enfre totes quantes vertuts son creades no poden bastar a tant significar ni demostrar lacabament de vostres vertuts, com fan tant solament la vostra vertut humana e la vertut de Nos-

1. M, *et non habent consolationem nec sciunt eam habere.*—2. E, que no fa tota.

tra Dona. On, com assò sia enaxí, doncs si vostra humana natura tan gloriosa e la natura de Nostra Dona tan vertuosa ac en est mon passió e treball tan fortment, qui es aquell ni qual es qui deja[1] aver nulla ira ni nulla tristicia de re que perda ni de null treball que sostenga? ✠ 18. *Divinal Senyor!* Entellectualment entenem que si .j. home atrobava .CC. morabatins e puxes que daquells perdés .C. morabatins, que més deuría aver de gog e dalegre que de despagament. On, qui vol esser consolat e pagat sapia membrar e entendre com es vengut de no res e com es e no era, e com li val més que sia home que si fos bestia, e com més val home nafrat o malaute o pobre o aontat que bestia sana grassa; car si assò sab membrar e entendre, sempre son voler de tristor serà occasionat ques mut en alegre e en pagament e en consolacio. Mas los homens, *Sènyer*, no saben aver art e manera com pusquen[2] alterar e mudar de tristicia e de desconsolacio a gog e a consolacio: car enaxí com lo sabater ha art a fer la sabata el ferrer a fer lo coltell, axí pot tot home per gracia vostra aver art e manera com pusca aver vertuts ab que sapia usar de son remembrament e de son enteniment e de son voler; mas enaxí com lo pagès qui ha mantell e no sen sab adossar[3] e lo mariner qui ha cavall e nol sab cavalcar, enaxí los homens nescis an memoria e no saben membrar e an enteniment e no saben entendre e an voler e no saben voler, e per assò no saben adur nulla vertut de potencia en actu ni saben privar negún vici de actu en potencia.

19. *Piadós Senyor ple de misericordia e de mercè don tota benahuiransa vé!* Molts homens son qui al dia de la mort son molt fortment desconsolats e trists per la gran paor de la mort. On, si volen aver consolacio, covć que usen de la vertut que vos avets donada a la memoria a membrar e al eniteniment a entendre e a la volentat a amar; car si ells

1. E, el qui deia.—2. com se(?) pusquen.—3. E, adosar: M, *non scit eo uti.*

saben adur de potencia en actu la vertut qui es en les .iij. vertuts de la ànima, adoncs poràn esser consolats e pagats e alegres de la mort, car naturada es la volentat que no do tristicia de les coses qui de necessitat son membrades e enteses; car com la ànima membra e lenteniment entén que hom es animal mortal e que aquest mon no es res a esguardament del autre, adoncs es la volentat occasionada de voler murir per so car lautre seggle val més que aquest, e no es la volentat occasionada a tristicia pus hom ha a murir de necessitat. Mas la raó e la occasió per que los homens se desconsolen e sentristen al dia de la mort, es per so car no saben usar de la vertut que an potencialment ni saben membrar ni entendre ni voler. ✠ 20. Car si los homens, *Sènyer,* qui sentristen al dia de la mort per paor de murir o an tristicia per les penes que soferen sabíen membrar e entendre e amar, sabríen membrar e entendre que les penes daquest mon els plaers daquest mon son fenits e termenats dintre poca quantitat e poc espay de vida. On, axí com la volentat ha natura e proprietat que aja plaer que salegre com la memoria remembra e lenteniment entén la gloria infinida de parays, enaxí la volentat ha proprietat e natura que sia consolada com la memoria sab membrar e lenteniment entendre la breu vida mundana e la breu fi dels treballs e dels plaers que hom ha en est mon; mas per so car la memoria no membra ni lenteniment no entén la celestial gloria ni la breu vida daquest mon e la memoria remembra e lenteniment entén los plaers daquest mon, per assò la volentat ha paor de la mort e ha despagament de la mort. ✠ 21. *Vertuós Senyor!* Enaxí com un home sab mills escriure que altre e .j. home sab mills cusir ab una agulla que altre, enaxí uns homens saben mills remembrar e entendre e voler que altres. On, axí com en lescriure e en lo cusir ha occasió e manera sensual per que los uns homens an mills manera a les arts sensuals quels altres, enaxí los uns homens an mills manera a esser consolats quels

altres. On, enaxí com la occasió de les arts sensuals estàn en lo menar de la mà e en lús e en la ymaginacio de les figures sensuals, enaxí la occasió entellectual per que hom sab aver consolacio es per so car hom sab membrar e entendre e amar les vostres glorioses vertuts, e hom sab membrar e entendre e menysprear aquests vans delits temporals.

22. *Perdurable Senyor qui dats gloria e benediccions als vostres servidors!* Entellectualment entenem que enaxí com los vexells buyts no pot hom cumplir sens que hom noi meta alcuna cosa, enaxí la volentat no pot aver nulla consolacio si doncs no es plena de voler tot so que vol lo vostre voler. On, enaxí com los vexells son buyts per so car no son plens, enaxí lo voler del home es desconsolat com no ha so que vol pus que no sia ple de voler so que vol vostre voler. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol aver consolacio sapia axí aver manera e art entellectualment de complir son voler de voler so que vol vostre voler, com sab hom aver art e manera sensualment en cumplir los vexells buyts. ⁂ 23. Enaxí com lome no pot volar per so car no ha ales, enaxí, *Sènyer,* null voler qui no vulla so que vol vostre voler no pot esser consolat de nulla cosa a ell contraria. On, axí com lome auría foll voler si volía volar pus no ha ab que pusca volar, enaxí los homens qui volen esser consolats e no volen vostre voler, an foll voler. On, axí com lome pot umplir tot vexell per gran que sia de la aigua de la mar, enaxí tot hom pot umplir son voler del vostre voler pus hi vulla metre so que vol vostre voler: mas enaxí com los homens pobres no poden umplir lurs grans caxes dargent ni daur, enaxí null hom no pot umplir son voler del vostre voler ni daltra cosa si noi met so que vol vostre voler. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol esser consolat sapia totes aquestes coses membrar e entendre e amar a gloria e a laor del vostre gloriós voler. ⁂ 24. *Consolador Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment ente-

nem que lamic aitant com més remembra e entén les penes els treballs els plors que sosté per amor de son amat, aytant ha consolacio de sos plors e de sos treballs; car per so car lo voler del amic vol so que vol lamat, ama lamic los treballs que sosté per so que pusca fer so que vol son amat. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol esser consolat e alegre e pagat fassa tant, que vos siats son amat, per tal que en la vostra amor sia son gog e son pagament e sa consolacio totes les vegades que per vos a honrar e a servir e a loar serà en treballs e en plors.

25. *Ah Senyor qui podets e sabets tot so que vos volets!*[1] La raó ni la occasió[2] per que hom amora linfantó poc qui plora com hom li dona alcunes de pruscalles,[3] es per so car no ha gran remembrament ni enteniment ni voler a assò per que plora. On, axí com per poca cosa plora, axí per poca cosa que hom li do sen amora. On, com assò sia en axí, doncs qui vol aver consolacio de sos grans defalliments sapia fer la contraria cosa del infant puculul; car qui molts peccats remembra e entén, e[4] molta de misericordia deu remembrar e entendre e amar, e grans affliccions e grans plors e gran contriccio de cor e grans penediments deu aver e nos deu consolar ni aconortar sino per grans coses: car enaxí com en grans coses ha peccat e errat, enaxí grans penediments e grans satisfaccions deu fer e voler.

☙ 26. *Dreturer Senyor!* Com hom per amor de vos a honrar e a loar e a dar honor a aquells qui nous honren nius loen nius servexen sosté treballs e ontes e daltres turments, on hi vé ni en ques pren ni per què en ells pot esser nulla[5] ira ni nulla tristor ni nulla desconsolacio? Car los treballs e los afanys que sosté li deuen esser consolacio: car enaxí com hom es occasionat a aver plaer com assò ha que vol son voler,[6] enaxí es hom occasionat a esser con-

1. E, que uoletz.—2. A,E, consolacio: M, *causa.*—3. E, pruscayes: M, *res modici valoris.*—4. E manca *e.*—5. A, neguna.—6. E, com hom es occasionat auer plaer com ayso que uol son uoler.

solat com hom ha null treball ni nulla pena per la vostra amor. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lome foll fa contra son voler com hom li dona so que demana[1] e no vol pendre so que hom li dona, enaxí es hom foll e molt més encara sens tota comparacio com hom vos vol amar e honrar e hom ha ira e desconsolacio del honrament queus fa ab los greus treballs que sosté per la vostra amor, en los quals prenets vos honraments e honor tota ora que creatura ha treball per honrar son creador. ✠ 27. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que lo vasall[2] aitant com lonrat rey li fa honor el vest ab sí de vestirs reyals el met en son consell e li diu sos secrets e lacosta a sa privadea e a sa amor, daitant li dona raó e occasió de gog e de pagament e de plaer. On, com assò sia enaxí, doncs, quals homens son tam bé consellats com aquells qui per honrar e servir treballen e ploren e moren pus membren e entenen los plaers els afanys e la greu mort que la vostra gloriosa humanitat sostenc per amor de nos? On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo vassall sería foll si no vulía los vestirs reyals quel rey li dona semblants ab los seus ni no vulía sa privadea ni sa amor ni sa honor, enaxí son folls e més encara sens tota comparacio tots aquells qui an paor de sostenir treballs ni mort ni passió per la vostra amor.

28. *Senyor dels senyors qui sots raó e occasió de nostres benediccions!* Enaxí com donar significa grat a aquell qui dona e plaer a aquell qui pren, enaxí es significat al humà enteniment que aquells qui per vos treballen e ploren e moren dejen aver grat de vos. On, si de vos deuen aver grat per plorar e treballar e murir per vos honrar, doncs, don vé assò ni en ques pren que alcuns qui per vos treballen son desconsolats e irats en los mals que sostenen? On, beneyt siat vos, *Sènyer:* car la raó e la occasió per que assò es, es per so

---

1. E, desama: M, *amat.*—2. E, uassayl *(passim).*

car no saben entendre so que vol lur voler; car ells volen vos honrar en altres qui nous honren, e com aquells nols creen els turmenten an desconsolacio e despagament en lo mal que sostenen e en so que veen que los infeels nous honren axí com ells vulríen. On, aquells no saben entendre so que volen entendre, so es saber, que vos volets esser més honrat per aquells qui per vos a honrar treballen, que per los infeels als quals vos volen fer honrar los servidors de la sancta fe cathòlica, los quals nous poríen tam bé honrar si turmentats e avilats e morts no eren per la vostra amor. ✠ 29. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs aquells qui vos volen honrar en altres, per que no saben entendre l onrament que vos volets aver en ells e per esser ells turmentats e morts per la vostra amor? ni per que ells an ira ni tristor ni desconsolacio com vos no sots honrat per los infeels pus amats esser honrat per los feels qui per vos treballen? ni per que an los feels paor de esser desonrats en nulla cosa on vos siats honrat? Parme, *Sènyer,* que tot assò esdevé per so car la memoria no sab membrar ni l enteniment entendre so que vol lo voler; car lo voler d aquells qui per vos treballen vol que vos siats honrat per los infeels e per los peccadors, e la memoria no membra ni l enteniment no entén l onrament que vos prenets en los homens justs qui per honrar vos treballen. On, per assò lo voler no pot aver consolacio dels treballs que los homens justs sostenen pus que la memoria no membra ni l enteniment no entén l onrament que vos en ells volets aver. ✠ 30. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus,* qui tam bé ho avets ordonat; car null home no es escusat a vos a honrar ni null hom no ha raó de que sia consolat si vos no honra. On, com sien infeels e homens feels qui son molt peccadors, per assò los homens justs son occasionats de vos a honrar, e si als infeels e als feels[1] peccadors nous poden fer honrar, as menys

1. A, fels.

vos poden honrar en sí metexes sostinent per vos a honrar pobrea e fam e set e calt[1] e hontes e exils e treballs e mort; car no es null honrament que creatura pusca fer tan gran a son creador com es aquest. E si assò no era enaxí, seguirsia[2] que los apostols e los martirs qui son pus honrats que altres en gloria no fossen dignes de lur honor ni vos fossets dreturer, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat es significat al humà enteniment que tota la major consolacio que hom pot aver de sos treballs es que hom los meta a gloria e a honor e a honrament de son gloriós honrat Deu.

¶ Cap. 350. *Com hom adorant e contemplant es obedient[3] a son Deus gloriós.*

H *Deus amat volgut obeyt temut per tots los pobles!* Qui vol, *Sènyer*, esser obedient als vostres manaments, cové que sapia aver art e manera e regla per la qual pusca metre en son remembrament e enteniment e voler la vertut potencial la qual vos hi avets mesa per tal que hom aja mèrit si la fa venir de potencia en actu, per tal que per la obediencia entellectual se pusca formar la obediencia sensual per obedient remembrament e enteniment e voler als vostres dreturers manaments. ✠ 2. *Gloriós Senyor!* Enaxí com les mans els peus els ulls e les orelles e la boca e los altres membres deuen esser obedients a la racional potencia per tal ques mouen ordonadament segons la discrecio de la potencia racional, enaxí lo re-

1. E, e set e calt e sec — 2. A, e si asso no era seguir sia enaxí — 3. A, Con hom es adorant e contemplant e obedient.

membrament e lenteniment el voler del home son obligats a esser obedients a la vostra sancta unitat e trinitat, e al vostre sant poder e saber e voler e a les vostres altres vertuts, e a la vostra humanitat e a totes ses qualitats; e assòs covè enaxí per tal que la obediencia que la ànima ha en membrar e entendre e amar totes les coses damundites, fassa moure a obediencia totes les sensualitats e les entellectuitats del home qui son sotsmeses a obeyr la memoria qui vos membra e lenteniment qui vos entén e la volentat qui vos ama. ✠ 3. *Vertuós Senyor!* Enaxí com lo cors del home es esturmentat[1] en manera que la sua potencia vejetable e sensitiva pusquen reebre sustentacio de la potencia vegetable qui es en les coses que hom menuga e beu e odora e sent, enaxí es fet artifici entellectual a la ànima per lo[2] qual sapia ordonar son remembrar e entendre e voler a obeyr a la vostra sancta unitat e trinitat e proprietats e vertuts. Mas enaxí com per lo desordonament sensual en lartifici del cors malaute o nafrat la vegetable potencia nos pot sostenir ni pot reebre ajuda a sa sustentacio, enaxí molt home vulría esser obedient e nou sab esser per so com erra la manera e la art per la qual la memoria e lenteniment e la volentat son a vos obedients, e dejús estes tres vertuts vos son obedients totes les sensualitats e entellectuitats del home.

4. *Ajudable Senyor en totes ajudes, misericordiós Senyor en totes misericordies!*[3] En totes aitantes maneres com vos avets donades vertuts e proprietats a les creatures que signifiquen vos, es ubligat home a reebre so que pot reebre de la demostracio que les creatures fan de vostra unitat e de vostra trinitat. On, aitant com home reeb so que les creatures ne signifiquen, daitant es hom obedient a vos membrant e entenent e amant vos en tot so en que les creatures vos demostren. On, com tota substancia sia una e sia

1. A, es turmentat: M, *artificiatum.*—2. E, la. —3. E, benahurances.

en .iij. coses, per assò tota substancia creada significa e demostra que son creador es una substancia unida de .iij. coses. ✠ 5. *Honrat Senyor!* Com la ànima remembra e entén e ama la damundita significacio e per la significacio que ha reebuda aferma que vos sots .j. en essencia e sots .iij. en persones, adoncs es la ànima obedient a la demostracio que les creatures fan de vostra unitat e de vostra trinitat demostrants cascuna substancia esser una e tres coses. Mas com la memoria e lenteniment e la volentat no reeben so que les creatures demostren de vostra unitat e trinitat, o com la memoria e lenteniment[1] reeben la damun dita significacio e la volentat no ama aquella, adoncs la ànima es desobedient a la vostra sancta unitat e trinitat pus no vol reebre so per que an demostrament e significacio. ✠ 6. On, gloria e benediccio sia, *Sènyer Deus,* al vostre dreturer manament gloriós: car enaxí com lo dreturer príncep vol que sia obeít son sagell[2] e son manament com les crides criden so que ell mana a son poble, enaxí vos volets que les creatures significuen a la raó humana la vostra unitat e trinitat, per tal que siats membrat e entès e amat en unitat e en trinitat. On, com hom no obeex a les demostracions quius signifiquen, adoncs vos es hom injuriós, per la qual injuria vostra dretura ha occasió que hom punesca en foc perdurable: car enaxí com lo príncep fa anar la crida com lom[3] mana penjar e la crida cridant significa quel príncep es dreturer, enaxí vos, *Sènyer,* avets manat e volgut que les creatures vos signifiquen per cell qui sots, per tal que hom vos pusca membrar e entendre e conèxer per aquell qui sots e no per altre qui no sots; e si assò no era enaxí, doncs lo príncep auría més de saviea que vos si faya demostrar a la crida sa justicia e vos nous faíets[4] significar a les creatures per cell qui sots, e assò es cosa impossíbol.

1. A, o lenteniment.—2. E, segel *(passim).*—3. A,E, com lo.—4. A, no faiets.

7. *Oh vos, Sènyer, qui amats aquells qui saben membrar e entendre e amar los significats qui vos signifiquen e demostren!* Enaxí com la elemental materia basta a formar les formes que natura forma per generacio e corrupcio per cors natural, enaxí e molt mills encara la ànima ha vertut com pusca donar abundancia de remembrar e dentendre e damar actualment a les .iij. vertuts a reebre los significats per los quals es demostrada la infinitat del vostre gloriós poder. On, com la ànima sab fruír de la vertut que vos li avets donada per tal que reeba la demostracio que les creatures signifiquen de vostre poder infinit, adoncs obeex a son creador en quant fa so per que ha reebuda natura de membrar e entendre e amar per membrar e conèxer e amar infinitat en lo vostre sant poder gloriós. ✠ 8. On, com alcuns homens creen e dien que lo firmament es eternal e que lo vostre poder no fo ans que lo firmament, e dien que vos no podets esser en trinitat ni encarnat ni podets fer bé sens mal ni podets lome mort resuscitar e axí de les altres coses semblants a aquestes, adoncs son aquells homens aitals desobedients a la infinitat del vostre gloriós poder, la qual es tan poderosa ques fa significar a totes les creatures per tal que lo vostre poder sia membrat e entès e amat com a poder infinit. ✠ 9. *Gloriós Senyor!* Com los crestians atribuesquen al vostre gloriós poder totes les coses damundites e com los infeels neguen al vostre poder moltes de les coses damundites, per assò qui vol temptar e asajar son remembrar e son entendre e son voler segons qual lig es pus obedient a reebre so que les creatures signifiquen del vostre poder, sapia membrar e entendre segons qual lig e creensa es significada majorment e pus manifestadament la infinitat del vostre poder, car en aquella es la memoria e lenteniment el voler pus obedient a les demostracions que les creatures demostren del vostre poder infinit.

10. *Ah Senyor qui per tots los cels e per tota la terra*

sots obeyt e temut com a dreturer Deus gloriós! Com la memoria membra e com lenteniment entén que la vostra sancta saviea es infinida, e com la volentat ama so que la memoria remembra e so que lenteniment entén, adoncs es, *Sènyer,* la ànima tota plena de obeír, membrant e entenent e amant, a la vostra sancta saviea honrada gloriosa. On, per la influencia de obediencia entellectual qui es en la ànima, mana la mutiva entellectual a la mutiva sensual ques mova a obeír la entellectual natura, per tal que tot lome sensualment e entellectualment se mova a honrar e a obeír los manaments manats per vostra sancta saviea. ☙ 11. *Celestial Senyor!* Com hom creu que lo mon sia eternal e com hom creu que lo mon no sia ordonat, e com hom diu que vos no puscats esser deus e home ni no puscats fer bé sens mal, e com hom per lo vostre saber atriboex tanta de forsa a predestinacio quen vé contra vostre poder e vostra dretura e vostra misericordia e vostra vertut e vostre acabament, adoncs es hom, *Sènyer,* desobedient a la vostra saviea; car si la ànima a la vostra saviea era obedient, afermaría e creuría que lo vostre saber e vostra saviea fo ans quel mon, car si no ho fos fora fenida en vertut en so que no fora pus eternal quel mon; e si los homens infeels eren obedients a la vostra saviea, reebríen los significats que les creatures mostren della que ella es tan savia e tan acabada, que basta a ordonar les coses fenides, car si nou faya sería fenida, e basta a saber esser Jhesu Christ esser ver deus e home sens alterada deitat e humanitat, e sab los homens quis deuen salvar e perdre sens que per lo vostre saber no es injuriat vostre infinit poder e voler e dretura e misericordia, car siu eren no sería vostre saber infinit pus donás a ses pars vertuts finitat e defalliment. ☙ 12. *Savi Senyor!* Si lo rey sab que fa bé com no fa mal e sab que fa justicia com no fa injuria, e si lo rey sab que ànima e cors son un animal racional sens alteracio de la ànima e del cors, e si lo rey es creatura e basta a saber

totes estes coses, doncs aquells obeexen al vostre voler com saben e creen que vostre saber pot saber bé[1] sens mal per tal que sapia bé e no mal; e si bé no podía fer sens mal, mellor sabría lo rey sí metex que lo vostre saber no poría saber bo sí metex. E assò metex es de la vostra justicia; car si lo vostre saber no sabía dretura en los homens quis salven e en los homens quis perden,[2] no sabría en sí metex dretura, e si dretura en sí metex no sabía, sabría que no es saber divinal; car lo saber quel rey sab en saber sí metex dreturer en fer justicia, sería major quel vostre saber. Assò metex es, *Sènyer,* de la encarnacio; car sil rey sab que es cors e ànima sens alteracio de la natura sensual e la entellectual la una en lautra, doncs vostre saber sab que pot esser Jhesu Christ deu e home sens alterada deitat e humanitat, car si vostre saber sab unir una creatura o moltes de diverses natures sens alteracio de neguna daquelles, doncs pot saber unir sí metex ab humana natura sens alteracio de diverses natures.

13. *Misericordiós Senyor, agradable a mes amors, del qual venen totes benediccions!* Qui vol esser obedient al vostre dreturer acabat voler, sapia membrar e entendre e voler lo vostre gloriós voler en sa dretura e en son acabament e en sa vertut e en sa bonea e noblea; car com la ànima[3] sotsmet son remembrament a remembrar e son enteniment a entendre e son voler a voler la alta[4] excellent noblea de vostre voler e volt tot quant[5] vulla vostre voler, adoncs es obedient al vostre voler qui a la ànima ha volguda dar vertut de remembrar e de entendre e de voler, per tal que la ànima membrant e entenent e amant fruesca lacabament del vostre voler. ✠ 14. *Sanctificat Senyor!* Com hom es desobedient[6] al vostre gloriós voler, adoncs enversa hom son voler contra la final raó per la qual là creat lo vostre voler, e ama hom contra lo vostre voler e dona

1. E fer be.—2. A, no sabia dretura en los homens quis perden.—3. A, la anima sua.—4. A, sancta.—5. tant com.—6. A, es obedient.

hom a son voler la primera entencio e al vostre voler dona hom la segona entencio. On, per assò los homens peccadors obedients al lur injuriós voler desobeexen al vostre dreturer voler, e per assò son molts homens qui atriboexen al vostre voler so que anc no fo volgut per vostre voler, dients que vostre voler vol lo mal de culpa en so que dien que no poría esser volgut per humà voler sens divinal voler.

✠ 15. *Humil Senyor!* Entellectualment entenem que enaxí com lo rey es fet rey per jutjar e lo cavall es fet per cavalcar el forment per menjar e la nau per navegar e axí de les altres raons finals, enaxí e molt mills encara vertut de voler es creada en ànima dome per voler lo vostre voler. On, com lo creat voler no vol so que vol vostre voler, es enaxí enversat lo voler contra sa natura, com es la memoria com ublida e lenteniment com innora. On, enaxí com la memoria fa contra sa vertut oblidant[1] so que deuría membrar e lenteniment qui es creat per entendre fa contra sa natura com innora so que deuría entendre, enaxí lo voler qui no vol vostre voler ni so que es volgut per vostre voler, vol contra sa natura desobedientment al vostre voler.

16. *Oh vos, Sènyer, qui sots dousor sobre totes dousors e qui sots honor sobre totes honors!* Qui vol esser obedient a la vostra dretura, covè que sapia adur de potencia en actu la vertut que la memoria e lenteniment e la volentat an reebuda de vostra dretura, per tal que vostra dretura pusca la ànima membrar e entendre e amar: car enaxí com natura adúu les formes potencials en actu e enaxí com lo maestre adúu les formes per art de potencia en actu, en axí, *Sènyer,* la ànima ha franc arbitre[2] en adur ses vertuts de potencia en actu per membrar e entendre e amar e tembre la vostra sancta vertadera justicia. On, com la ànima ha ses vertuts en fruír vostra justicia, adoncs es obedient a son creador en so que vostra justicia membra e entén e

1. E, innorant.—2. E, albitre *(passim)*.

ama, per lo qual membrament e enteniment e voler la entellectual mutiva moguda a obeyr vostra justicia mou la mutiva sensual a obeyr vostra honrada justicia. ✠ 17. *Dreturer Senyor!* En aitant com la memoria membra e [lenteniment] entén vostra justicia e la volentat ama peccat, en aitant son totes tres les vertuts desobedients a la vostra justicia: car enaxí com lo cors humà qui es malaute per calor es malaute per poca quantitat de fredor e per sobre abundancia de calor, en axí la memoria per so car poc membra e lenteniment per so car poc es ententíu en la vostra justicia e la volentat per so car massa ama los plaers daquest mon, son desobedients a la vostra justicia; car si la ànima molt membrava e entenía vostra justicia, de necessitat covenría que la volentat la amás, e si la volentat molt menyspreava los delits temporals e molt amava la vostra justicia, la memoria de necessitat auría molt a membrar[1] e lenteniment molt a entendre la vostra justicia. ✠ 18. *Vertader Senyor!* Entellectualment entenem que enaxí com la voluntat humana es creada per voler vostra misericordia, enaxí es creada per voler vostra justicia; car aitanta de senyoría e daccio ha la vostra justicia en les creatures, com ha la vostra misericordia. On, com assò sia enaxí, doncs aquells qui amen aitant vostra justicia com vostra misericordia, son obedients a vostra justicia, e si son obedients a vostra justicia, cové que amen aitant vos com los ponex vostra justicia de lurs culpes com faríen sils perdonava vostra misericordia. On, aquesta amor aital avets vos volguda crear en est mon en los peccadors per tal que en est mon sien obedients a vostra justicia e que en est mon fassen penetencia per so que no vagen en pena perdurable en la qual no es amada vostra justicia, e vajen en gloria eternal en la qual es amada vostra justicia e vostra dousa misericordia.

19. *Endressable Senyor de vera amor e de vera honor!*

---

1. A, a membrar molt.

Com la ànima membra e entén e ama la vostra misericordia infinida gloriosa, adoncs ha ple de la vostra misericordia son remembrament e son enteniment e son voler. On, per la influencia que la ànima ha en reebre vertut de la vostra misericordia com la remembra e la entén e la ama, esdevé la memoria vertuosa a membrar e lenteniment a entendre e la volentat a amar misericordia, la qual vertut dona obediencia al remembrament e enteniment e voler en tot so que vol ni fa la vostra misericordia. ✠ 20. *Misericordiós Senyor!* Com vos fets als peccadors dons e perdons e gracies, e los peccadors no volen reebre los significats que la vostra misericordia dona de sí metexa per tal que per ells sia membrada e entesa e amada, e los peccadors no la volen membrar ni conèxer ni amar, adoncs es lur ànima[1] desobedient a vostra misericordia per ublidament e per innorancia e per privacio damor en lur[2] volentat qui vostra misericordia no ama. On, enaxí com lome enraonat savi entès ha occasionat a ira son enteniment e son voler com diu e demostra raó e veritat e hom es desenraonat e no entén ni vol entendre, enaxí, *Sènyer*, la vostra justicia se mou contra aquells qui los significats que la vostra misericordia demostra de son acabament no volen reebre membrant ni entenent ni amant. ✠ 21. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo sol demostra pus fortment sa[3] resplandor als ulls qui son pus fortment estrumentats e an més de la vertut visiva que als ulls[4] qui tanta de vertut visiva no an, enaxí la vostra misericordia se demostra mills a aquells qui més se confíen en ella e qui més remembren e entenen e amen sos significats e qui més obeexen la vostra justicia.[5] On, com en la sancta fe romana sia significada pus fortment la vostra misericordia que en nulla altra creensa, per assò es significat al humà enteniment que los crestians an pus obedient remembra-

1. A, la anima lur.—2. E, ni lur.—3. A, la.—4. E, que als altres huyls.—5. A, los significats qui mes obeexen la uostra justicia.

ment e enteniment e voler a reebre los significats que vostra misericordia dona en la sancta encarnacio e passio, que no an aquells qui neguen e descreen la vostra sancta encarnacio e passio.

22. *Perdonable Senyor en tots honraments, gloriós en tots acabaments!* Com la memoria remembra e lenteniment entén la infinitat e lacabament qui es en vostra bonea e en vostra veritat e en vostra humilitat e paciencia e en les altres vertuts,[1] e la volentat obeex la memoria a amar so que ella membra de vostres vertuts e al enteniment en amar so que entén de vostres qualitats humanes,[2] adoncs es la volentat obedient als significats que vostres vertuts[3] donen de lur acabament a la memoria e al enteniment; e com la memoria remembra so que lenteniment entén e so que la volentat ama de vostres vertuts, e com lenteniment entén so que la memoria remembra e la volentat ama de vostres vertuts, adoncs la memoria e lenteniment son obedients al voler e lo remembrament obeex al enteniment e lenteniment al remembrament, per tal que totes .iij. les vertuts sien obedients als significats a reebre que les vostres vertuts donen de lur acabament. ⁜ 23. Mas com les vostres vertuts, *Sènyer*, signifiquen entellectualment a les entellectuitats e sensualitats lur acabament per tal que sien conegudes per home e home sia obedient a vostres manaments, com la memoria e lenteniment reeben les significacions e la volentat no les ama, o com la volentat les ama contra veritat[4] per desordonat remembrament e enteniment, adoncs vos son desobedients totes .iij. les vertuts, e per la desobediencia daquelles esdevenen les sensualitats desobedients, per la qual desobediencia entellectual e sensual esdevenen los homens peccadors e contraris als significats e a les demostracions que les vostres vertuts donen de sí metexes.

1. E, uertutz e calitatz.—2. E, de uostres calitatz.—3. E, de uostres calitatz (sovint *calitatz* per *vertuts* en A).—4. A, on com la uolentat les ama contra uolentat.

✠ 24. *Dreturer Senyor!* Enaxí com atempransa es obedient a la racional potencia e a consciencia e es desobedient a superflua apetitiva contraria a feble digestiva, enaxí la ànima del home just savi es obedient com sab reebre los significats de vostres vertuts e es desobedient a les falses demostracions que desordonades significacions demostren contra les veres significacions de vostres vertuts. On, en axí com lome es vertuós com es obedient a vertuts e es desobedient a vicis, enaxí es hom vertuós com obeex a les significacions que les vostres vertuts donen a endressat remembrament e enteniment e voler, e com es desobedient a falses demostracions de vostres vertuts significades per fals e per enversat e alterat remembrament e enteniment e voler. On, enaxí com per esta manera es hom vertuós, en axí per lo contrari seny es hom viciós.

25. *Senyor qui honrats e amats e agraciats e benahuirats los servidors els amadors dobediencia!* Com potencia mutiva entellectual mou la memoria a membrar e lenteniment a entendre e la volentat a amar les vostres obres, adoncs es obedient als significats que vostres obres donen del vostre infinit eternal acabament; e per la obediencia qui es en la entellectual mutiva, mouse la mutiva sensual en los .v. senys sensuals a obeír la entellectual mutiva. ✠ 26. Mas com la ànima, *Senyor,* mou la entellectual mutiva a ublidar e a innorar e a desamar les vostres obres e mou la memoria a membrar falses opinions e mou lo entcniment a opinar les falses opinions esser veres e mou la volentat a amar so que la memoria cuida membrar e lenteniment entendre, adoncs la mutiva entellectual mou la mutiva sensual, e per assò son los homens en error e en desobediencia entellectual e sensual, e creen e dien e afermen errors[1] e eretgíes negant les vostres obres e afermant esser fet per vos so qui es contrari a la vostra obra e a la demostracio del vostre

1. E, erros.

acabament. ❧ 27. *Senyor noble!* Com vera creensa se forma de mortificat enteniment e de ver remembrament e voler, adoncs es lenteniment obedient com entén que ell no entén la creensa membrada e volguda e afermada per lenteniment esser vera creensa; e com raó vera necessaria es formada per ver remembrament e enteniment e la volentat la descreu e la desama, adoncs es la volentat desobedient a la memoria e al enteniment. On, com assò sia enaxí, doncs per esta manera, *Sènyer,* poden los crestians significar e demostrar pus obedient lur enteniment e lur remembrament e voler per fe e per raons necessaries a los demostraments[1] de vostres obres, que nulles altres creenses.

28. *Misericordiós Senyor del qual esperam gracies e dons e perdons e perdurable benahuiransa!* Aitant com les entellectuitats son mellors e pus nobles creatures que les sensuals,[2] aitant son pus obligades a obeyr los significats de vostres vertuts e de vostres obres que les sensuals. Emperò, enaxí com totes les entellectuitats son sotsmeses a obeír vostres manaments, axí[3] metex totes les sensualitats son obligades a vostres manaments a reebre; mas enaxí com lome ric es pus obligat a donar majors dons als pobres que lome pobre, axí la entellectuitat segons que més de gracia ha reebuda de son creador, més deu obeyr a son creador. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol entendre ni saber en qual creensa ni en qual fe sots més obeít sensualment e entellectualment, covè que sapia membrar e entendre los .x. manaments segons que es demostrat en aquest LIBRE en larbre dels .x. manaments. ❧ 29. *Vertuós Senyor!* Com vos ajats tramès lo Fill pendre car humana de nostra dona Sancta María verge gloriosa per demostrar lacabament de vostres vertuts, e com vos vullats[4] que la hostia e lo vi sacrat se alterejen en carn e en sanc, e com les entellectuitats valen molt més que les sensualitats en humana especia,

1. E, les demostracions.— 2. M, *quàm sensualitates.*— 3. A, asi.— 4. E, uolatz.

per assò la ànima pus obligada es a obeyr so que les entellectuitats reeben de vostres vertuts en la vostra encarnacio e passio e en la sacrificacio de la hostia e del vi, que no son a reebre so que les sensualitats demostren segons cors de natura sensual; car si la ánima no era pus ubligada a reebre so que entén entellectualment de vostres vertuts per gran influencia de vertut en elles que so que entén[1] per les demostracions sensuals, entendría[2] que les coses sensuals son mellors que les entellectuals e que les vostres vertuts entellectuals sacordassen es convenguessen mills ab les coses sensuals que ab les entellectuals; e si assò era[3] en axí, sería demostrat que vostres vertuts fossen de natura sensual, e assò es cosa impossíbol. ✠ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com los individuus de materia son cascú en la primera substancia per so car an forma sensual, e enaxí com materia general e animal[4] son en la segona substancia per so car priven de forma sensual, e enaxí com les especies sacosten més a la primera substancia e los jenres a la segona, enaxí los homens qui obeexen més a les demostracions entellectuals que a les sensuals, sacosten més a obeír los significats que vostres vertuts donen del vostre acabament, que no fan aquells qui reeben més les demostracions sensuals que les entellectuals; car aitant com hom més obeex lo cors natural sensual que so que vostres vertuts signifiquen a la humana raó entellectualment, daitant atriboex hom major vertut e major poder e acabament al cors de natura que a les vostres glorioses vertuts divines.

1. A, per gran influencia uertuosa que so que enten. — 2. A, e entendria.—3. A, e asso si era. —4. E, o animal.

¶ CAP. 351. *Com hom adorant e contemplant se confessa a son Deu gloriós.*

H *Deus, excellent Senyor qui per vera confessió amats los vostres amadors!* Com sia cosa que hom sia compost de natura sensual e de natura entellectual e com home sia peccador sensualment e entellectualment, per assò cové de necessitat que hom se confés sensualment e entellectualment. On, qui ama confessió cové que sapia aver art e manera per la qual sensualment se confés dels peccats sensuals e entellectualment se confés es peneda[1] dels peccats entellectuals. ☙ 2. On, com assò sia enaxí, doncs qui ama ni vol, *Sènyer,* amar confessió entellectual, cové que encerc la confessió entellectual ab les .iij. vertuts de la ànima en la potencia ymaginativa e en la racional e en la mutiva entellectual e en los .v. senys entellectuals; e qui ama confessió sensual cové que la mutiva sensual obeesca a la mutiva entellectual e ques confés de la potencia vejetable e de la sensitiva e dels .v. senys sensuals. ☙ 3. *Gloriós Senyor!* Com hom aurà endressades a confessió totes ses sensualitats e entellectuitats,[2] adoncs cové que hom se confés en dues maneres, la una es que hom se confés a la vostra justicia per via de penetencia e de penediment de sos peccats e que hom se punesca es jutge per tal que la vostra justicia nol punesca nel jutge, lautra manera es que hom se confés per via desperansa e de misericordia confiantse en la vostra misericordia qui perdona

1. E, pineda.—2. E, ses entallectuitatz e sensualitatz.

a tots aquells qui en ella se confíen ni de ella esperen gracia ni benediccio.

4. *Amador Senyor de dons*[1] *e de perdons e de gracies e de benediccions!* Qui ama ni vol confessió entellectual, cové que sapia membrar e entendre los peccats que ha fets per los .v. senys entellectuals, e com los aurà membrats e enteses, cové de necessitat que la volentat se peneda daquells peccats tan fortment, que la memoria remembre e lenteniment entena que lo voler nols vulla aver volguts e que prepòs que daquí avant nols vulla. ¶ 5. On, com totes .iij. les vertuts, *Sènyer,* hom aurà[2] endressades a confessió entellectual, so es a saber, que la memoria remembre e lenteniment entena que lo voler se penet de voler los peccats que ha volguts e que no si torn, adoncs cové que lo remembrament remembre e lenteniment entena los peccats que la ànima ha fets membrant e entenent, e per lo remembrament qui sos falliments remembra e per lenteniment qui sos peccats entén, cové que la memoria altra vegada remembre e lenteniment altra vegada entena los peccats que la memoria ha fets per ublidament, e lenteniment entena los peccats que ha fets per innorancia, e com la memoria aurà membrats los peccats que ha[3] fets per membrar e per ublidar, e lenteniment ha enteses los peccats que ha fets per entendre e per innorar, cové que puxes cascuna de les vertuts tracte dels peccats que lautra vertut ha fets, axí com la memoria que membre so en que ha peccat lenteniment el voler, e lenteniment entena so en que ha peccat la memoria e la volentat, e la volentat desam los peccats que ha fets amant e desamant, e los peccats que ha feyts la memoria e lenteniment que vulla que nols aguessen fets. ¶ 6. *Celestial Senyor!* Com tot est ordonament sia mester a confessió, cové que per aquest ordonament entellectual damundit hom se mut en lordona-

1. A, de tots dons.—2. E, aura hom. —3. A, aura.

ment sensual, per tal que la confessió sia composta de sensualitat e de entellectuitat per tal que mills aja acabament: on, per assò cové que en persona de vos hom se confés a home qui sia vostre loctenent, e que sensualment hom li diga los peccats que ha fets entellectualment per tal que aja vergonya de sos peccats e per so que lo confés a quis confessa lo endrès a satisfaccio e a penitencia e a confiament de la vostra misericordia; e si tant era que lome quis confessa no sabés ordonar les .iij. vertuts a confessió segons la ordonacio damundita, cové que lo prevere a quis confessa li endrès ses vertuts a confessió segons lordonament damundit.

7. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e de pietat!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molts homens com se confessen se confessen ab cor e ab voler e ab entencio que nulls temps nos tornen a peccat; car lur remembrament remembra e lur enteniment entén que lo voler se penet tan fort del peccat, que no ha en preposament que null temps lo retorn voler ni que aja plaer que lo remembrament ni lenteniment fassen peccat. On, com lome, *Sènyer,* se serà confessat vertaderament per endressat remembrament e enteniment e voler, esdevés en alcuns homens que a avant com se son confessats torna lo voler amar lo peccat en tal manera que totes .iij. les vertuts fan contra so que avíen preposat en la confessió. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es demostrat al humà enteniment que lo voler e la memoria e lenteniment son coses termenades dintre certa quantitat. ✠ 8. *Vertuós Senyor!* Entellectualment entenem que com la ànima se confessa ab vertader remembrament e enteniment e voler e puxes torna al peccat, que adoncs la memoria remembra e lenteniment entén que ans ques confés, e en la confessió dementre ques confessava, e en aprés dentrò al temps que tornà peccar, valía més en son remembrar e en son entendre e en son voler que no fa com es tornada en lo peccat

per corrumput remembrament e enteniment e voler. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que peccat es cosa qui gira e enversa ordonat remembrament e enteniment e voler en desordenat remembrament e enteniment e voler, e vera confessió es cosa qui gira e enversa desordonat remembrament e enteniment e voler a ordonat remembrament e enteniment e voler. On, si peccat fos qui girás e enversás a la ànima en viciós remembrament e enteniment e voler e no fos confessió qui a lànima[1] regirás e retornás son viciós remembrament e enteniment e voler en vertuós remembrament e enteniment e voler, fora significat que ànima fos en pus àvol condicio que en bona e que vos no la agrets[2] feta tan franca a salvacio com a dampnacio; e si assò era enaxí seríets a ànima injuriós, e assò es cosa impossíbol. ✠ 9. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la ànima es pijorada en son remembrar e entendre e voler com es confessada e es tornada al peccat en so que ans de la confessió e aprés de la confessió dentrò al peccat membrava e entenía e amava com se penedía del peccat e preposava que null temps no si tornàs, enaxí per confessió pot la ànima mellorar[3] son remembrament e enteniment e voler dabans e aprés la confessió el peccat; car pus occasionada es la ànima a molta dafliccio e de contriccio e de penidiment e desperansa en la vostra misericordia aprés lo peccat retornant a vera confessió, que no era dabans ans que agués fet lo peccat. E que assò sia enaxí provas en alcuns dels homens qui son molt peccadors e culpables, que pus fortment e pus ferventment e ab majors affliccions e contriccions e plors[4] se peneden e fan penitencia e restitucio, que no fan los homens qui no son tan peccadors ni tan culpables.

10. *Perdonable Senyor ple de dousa misericordia!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que alcuns

1. A, qui la anima.—2. E, agatz.—3. E, melor.—4. E, e puys.

homens abans ques confessen remembren e entenen que aprés la confessió tornaràn en lo peccat del qual se volen confessar: on, per assò la memoria remembra e lenteniment entén que la volentat ama contraries coses en so que ama confessió e en so que ama tornar al peccat com la memoria remembra e lenteniment entén que la volentat tornarà[1] al peccat. On, assò es maravella sobre maravella que la volentat am confessió e am peccat. On, assò sentén, *Sènyer*, que no es maravella segons la quarta figura de veritat, en la qual figura son los homens qui amen peccat e amen confessió. On, aquests aitals no son leyals amadors de vera confessió estants en la quarta figura de veritat, ni nos poden confessar vertaderament dentrò que de la quarta figura sixen es muden en la primera figura a amar confessió e en la segona figura a desamar peccat, membrant e entenent peccat e desamantlo, e membrant e entenent e amant vostra justicia per la primera figura. ✠ 11. On, beneyt siats, vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com qui vol fer pujar aigua contra cors de natura ab pipes, enaxí la volentat qui ama confessió en la quarta figura de veritat, fa contra memoria e lenteniment e contra sí metexa, pus que la memoria remembra e lenteniment entén que vol tornar al peccat aprés la confessió: car enaxí com la aigua es tirada per lalè[2] del home en la pipa dels locs bays als locs alts e laigua puja contra natura,[3] enaxí sobre volentat de peccar fa a la memoria membrar e al enteniment entendre que lo voler qui ama confessió e peccat ha poca contriccio e poca consciencia, axí com laygua qui ha poca de forsa a contrastar a lalè qui per la pipa la mou.[4] ✠ 12. On, enaxí com lo sorbiment que hom fa ab la pipa fa pujar laigua a amunt, enaxí, *Sènyer,* consciencia e contriccio e devocio e membrar e entendre e amar vostres vertuts, mortifica la volentat qui ama peccat com se confessa membrant e entenent

1. E, tornaua.—2. E, per lart: M, *per artem.*—3. E sa natura.—4. E, al art qui per la pipa la fa moure.

que peccarà aprés que aurà presa confessió: car enaxí com laigua se mou dels locs bays als locs alts, enaxí memoria e enteniment e voler qui regeament[1] se mouen a fruír vostres vertuts, mouen de potencia en actu consciencia e contriccio e devocio e penediment e vera confessió. On, com assò sia enaxí, doncs bé es[2] que hom se confés sensualment si bé nos confessa entellectualment com preposa[3] tornar en lo peccat aprés la confessió.

13. *Oh vos, Sènyer, qui sots confiament de mon esper e acabament de mon voler!* Enaxí com lo sol escalfa los corses elementats jassía que no sia calt en sa natura, mas per la semblansa en que lo sol el foc se convenen en purificacio e en clartat[4] lo sol tira la calor del foc del cors elementat a la superficients subirana, per so car lo foc per ajuda del sol qui ab ell se cové e nos cové en natura ab null altre element, es ajudat a pujar a la superficiens subirana del cors, enaxí lome peccador qui am confessió e remembre e entena que tornarà al peccat,[5] es semblant al demoni e es mogut per lo demoni a fer peccat: car enaxí com lo sol e lo foc se convenen en alcuna proprietat, enaxí lo demoni el home peccador se convenen accidentalment en obra de peccat: car axí com lo demoni membra e entén e no ama vostra bonea ni vostra justicia ne misericordia, enaxí home peccador membra e entén penetencia e vostra justicia e misericordia, e no ama aquella. On, enaxí com lo sol mou lo foc a amunt e lo foc per son moviment escalfa més la superficients damunt que la jusana, enaxí lo demoni mou lo peccador a peccat per so car es a ell semblant en membrar e entendre e voler, e lo peccador per so car se lexa moure al demoni, fa contra natural remembrament e enteniment e voler com ama confessió e no ama justicia ne misericordia pus ama tornar al peccat, car si la amava lo peccat no amaría. ☙ 14. *Dreturer Senyor!* Enaxí com alcunes

1. M, *vivaciter.*—2. E, bo es —3. A, que preposara.—4. E, clardat *(passim).*—5. E, a peccat.

coses sensuals son impossibols, com a home volar, enaxí hi ha coses entellectuals o coses compostes de sensualitat e entellectuitat qui son impossibols, axí com a home es cosa impossíbol confessar pus la memoria sia membrant e lenteniment sia entenent que la volentat proposa a tornar al peccat aprés la confessió; car si assò era cosa possíbol que hom se confessás per esta manera, sería cosa possíbol que vostra misericordia perdonás a volentat amant peccat; e si assò era cosa possíbol, sería possíbol[1] que vostra misericordia e vostra justicia sacordassen nis convenguessen;[2] e si era possíbol ques desacordassen, sería impossíbol que divinals fossen; e si assò era impossíbol, cosa impossíbol sería[3] que confessió ni altre seggle fos res ni que vos fossets, e assò es cosa impossíbol que vos e altre seggle e confessió no sia. ✠ 15. *Vertuós Senyor!* Enaxí com la figura del home en laigua està enversa a la figura dome en so que té lo cap a avall e los peus a amunt, enaxí confessió qui sia feta membrant e entenent la ànima que tornarà[4] al peccat, es figura vana e contraria a la vera confessió; car vera confessió nos pot formar en la sensual natura ni en la entellectual si la ànima no remembra e no entén que no vulla tornar al peccat. On, com assò sia enaxí, doncs en axí com la forma del juglar depinta en la paret es vana a fer sò en so que sò no fa ab la vana figura de la viúla, en axí, *Sènyer*, e més encara es la confessió sensual vana com no entra confessió en la natura entellectual. On, com confessió se convenga mills ab natura entellectual que sensual per so car vos sots natura entellectual e hom se confesa a vos dels peccats que fa contra vos, doncs qui ha orelles oya e qui ha enteniment entena com gran defalliment es quis confessa sensualment e no entellectual.

16. *Dreturer Senyor del qual esperam misericordia e mer-*

1. impossibol(?). — 2. M, *esset possibile, quòd tua Misericordia et tua Justitia discordarent et disconvenirent.* — 3. E, e si era ayso impossibol inpossibol causa seria. — 4. A, que la tornara.

cè! Entellectualment entenem que com hom se confessa e la memoria remembra que la volentat se penet del peccat e no lama ni nol proposa[1] null temps amar, adoncs la memoria remembra que es vertuós remembrament, e remembra que la volentat e lenteniment son vertuosament en la confessió; e com lenteniment entén que la volentat no ama lo peccat que la memoria remembra del qual se penet la volentat, adoncs lenteniment entén sí metex e la memoria e la volentat esser vertuosament en la confessió; e la volentat com desamal peccat ama vertuosament sí metexa e la memoria e lenteniment. On, com assò sia enaxí, doncs vera confessió nos pot formar en la boca del home sens vertuós remembrament e enteniment e voler. ✠ 17. *Misericordiós Senyor!* Com hom se confessa falsament e la ànima membra e entén que no satisfarà[2] los torts que té aprés la promessió quen fa al prevere ni nos lexarà de fer peccat, adoncs son totes tres les potencies de la ànima viciosament en la confessió; car si la volentat vol tornar en lo peccat e no vol satisfaccio si bé lo cors la promet sensualment, la memoria deuría tant membrar e lenteniment entendre vostres vertuts e la viltat daquest mon e del peccat, dentrò que la volentat se penedís de ver en ver e no negás entellectualment so quel cors promet e otorga sensualment; e car la volentat no desama tant peccat que nol proposás[3] amar e no ama tant vostres vertuts com les puría amar, per assò fa a la memoria membrar e al enteniment entendre en tal manera peccat, que la ànima nesdevé viciosa en son remembrament e en son enteniment. On, com assò sia enaxí, doncs per assò esdevé contrast enfre les .iij. potencies; car la memoria e lenteniment se mouen a clamar del voler dients que per sobre voler peccat son en peccat, e la volentat se clama de la memoria e del enteniment a vostra justicia dient que per poc membrar e

1. E, nil preposa.—2. E, satisfaía.—3. E, que uol(?) preposas: M, *quòd non proponat ea (peccata) amare.*

entendre vostres vertuts e la viltat del peccat es en peccat. ❧ 18. *Gloriós Senyor!* Enaxí com esperansa e misericordia sesguarden en so que vos perdonats a aquells qui en vos sesperen es confíen, enaxí confessió e la vostra dretura sesguarden en so que vos perdonats a aquells qui en lur confessió se jutjen es ponexen. E si assò no era enaxí, confessió vera e la vostra justicia nos convenríen, e assò es cosa impossíbol, axí com es cosa impossíbol que la vostra misericordia no ajut a aquells qui en ella vertaderament se confíen; car si assò no era impossíbol e la contraria cosa era possíbol, sería, *Sènyer*, impossíbol que en vos fos justicia ne misericordia, la qual cosa es impossíbol que en vos sia privada misericordia ni justicia. On, com assò sia enaxí, doncs, qual es aquell tan malastruc ni tan foll qui en vos verament no sespera ni a vos vertaderament nos confessa, pus que es aitàn impossíbol cosa que no atrob perdó e dons e misericordia e justicia en vos, com es impossíbol cosa que en vos no sia justicia ne misericordia?

19. *Deus qui illuminats los ulls del enteniment com lo voler vol vostre remembrament!* Entellectualment entenem, *Sènyer,* que la vostra justicia significa franc arbitri [1] afigurat e format en les tres potencies de la ànima; car si franc voler no era en ànima, vostra justicia no sería demostrada al humà enteniment. On, com la ànima entena vostra justicia, entén lo franc voler lo qual encerça lenteniment en la memoria qui remembra que per so car lenteniment entén la viltat del peccat, es la volentat occasionada a menysprear peccat e lo vans delits daquest mon, e per so car lenteniment entén los plaers que hom ha en les coses sobjectes a fer peccat, adoncs es la volentat a amar les occasions de peccat: on, per assò [2] es format lo voler en libertat a moure se a fer bé o a fer mal. ❧ 20. On, com la memoria e lenteniment fruexen vostra justicia e reeben los significats della

1. E. albitre.—2. A, per so.

e de les altres vertuts e remembra la memoria e entén lenteniment la viltat e la sutzetat del peccat, adoncs es la volentat de tot en tot occasionada a fer bé e a esquivar mal per la vertut mutiva del remembrament e del enteniment; e com la memoria ublida vostra justicia e vostres vertuts e lenteniment innora so que la memoria ublida, e la memoria e lenteniment negociejen e tracten dels plaers daquest mon per occasió que la volentat los am, adoncs per la mutiva membrativa e entellectiva es la volentat occasionada a peccat. On, ab qual[1] que la vertut mutiva de la volentat se conjunga[2] de les dues mutives damundites, ab aquella conjunccio e composicio saclina la volentat a fer bé o a fer mal, al qual bé o mal vé tot francament.[3] ✠ 21. On, com se esdevé, *Sènyer,* que la memoria ses moguda a ublidar e lenteniment a innorar la vostra justicia e les altres vertuts e a los peccats que hom ha fets, e puxes la memoria se mou a remembrar e lenteniment a entendre los peccats e les vanes glories daquest mon, e la volentat seguex en son moviment amant lo moviment del remembrament e del enteniment, adoncs se mouen tots .iij. los moviments ensems en .j. remembrament e enteniment e voler, e tots .iij. sunexen a esser un moviment a peccat; e assò es per la gran unió e conjunccio qui es en les tres potencies. On, com assò sia enaxí, dones qui ama confessió cové de necessitat que altereg e mut en contrari moviment lo moviment del remembrament e del enteniment e del voler.

22. *Amat Senyor digne de totes amors e de tots honraments!* Qui ama confessió sensual cové ques confés sensualment a home dels falliments que ha fets en la vejetable potencia e en la sensitiva e en lur sensual mutiva moguda en peccat en los .v. senys sensuals, e cové que aja vergonya daquell de quis confessa e que estía a son manament en consell de satisfaccio e de penitencia, per tal que sia obe-

1. A, On qual.—2. E, conjuyna,—3. A, franchament.

dient a ell en loc de vos contral qual hom ha fet lo falliment de ques confessa. ✠ 23. On, com hom, *Sènyer,* ses confessat sensualment dels peccats sensuals, cové que hom se confés dels peccats cntellectuals; car com los peccats entellectuals sien majors que los sensuals, doncs pus punit deu hom esser dells que dels sensuals, e si hom no sen confessava sería hom pus punit dels sensuals que dels entellectuals e sería la confessió injuriosa. On, com assò sia enaxí que hom de necessitat se deja[1] confessar sensualment e entellectualment, cové que sien homens sants[2] e justs e savis deputats e donats a oyr confessió, per tal que sapien la art e la manera per la qual hom se deu confessar sensualment e entellectualment e per la qual hom sapia delir los peccats sensuals per una manera e los entellectuals per altra; car aitam bé com ha mester manera aquell quis confessa a fer vera confessió, aitam bé cové esser lo prevere en tal disposicio que sapia la manera de confessió e la satisfaccio, per so que sapia trer lo peccador de desordonacio e quel sapia metre en ordonacio. ✠ 24. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo fuster sab més en lo fust quel ferrer el ferrer més en lo ferre quel fuster,[3] e axí de les altres arts mecàniques,[4] enaxí avets vos volgut que sia mester e art en los clergues e en los religiosos que sapien la manera segons la qual se forma[5] vera confessió; car si en les arts mecàniques avets vos volguts homens assignar,[6] doncs, quant més la vostra justicia e misericordia e saviea e bonea signifiquen al humà enteniment que vos vullats[7] aver assignats homens qui sien deputats a oyr confessió com sia cosa que confessió sia pus necessaria cosa que nulla art mecànica daitant com confessió està més en la entellectual natura que la art mecànica! Car aitant com hom sacosta més a vos e a vertuts per confessió que per

1. E, se dega.—2. E, sents *(passim).*—3. E, El ferrer en lo ferre quel fuster.—4. A, mechaniques *(passim).*—5. A, saforma.—6. E, asignar.—7. E, uoletz.

art mecànica, daitant es pus necessaria cosa confessió que no es nulla art mecànica una per una.

25. *Senyor, qui ab vera confessió guaanya hom de vos dons e perdons!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que lo cors no es de tan noble natura com es la ànima: on, per assò es significat que aitant com la ànima val més quel cors, daitant val més la sanitat de la ànima que la sanitat del cors e es pijor la malaltía de la ànima que la malautía del cors. On, si lo cors ha metges que li conserven sa sanitat e que si es malaute que lendressen a sanitat, doncs la vostra justicia e misericordia e saviea e amor significa al humà enteniment que vos avets donats homens qui sien metges per confessió de la ànima, car si no ho avíets sería significat que en vos agués defalliment de les vertuts damundites. ✠ 26. *Vertuós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que pus forts cosa es occasió que ventura, e per assò son més coses e mellors quis fan occasionadament que no son celles quis fan a aventura. On, si lo sabater ol fuster, e axí de les altres arts, se confessassen a vos e no aguessen home qui fos deputat a oyr confessions e a donar consell, més se confessara hom a aventura que occasionadament, car null home no agra art ni manera com se confessás ab ordonat remembrament e enteniment e voler: on, per assò fora la confessió més per cors de ventura que de occasió. On, com confessió sia a hom tan necessaria, cové que més estía confessió en occasió que en ventura, car si més estigués en ventura, fora significat que confessió no fos a hom necessaria ni profitosa, e si no ho fos fora significat que peccat no donás dan ni bona obra mèrit. ✠ 27. Enaxí, *Sènyer,* com oracio es injuriada sensualment e entellectualment com hom trenca les paraules e les mastega e les cuita tan fortment que nos forma en elles la diccio ni la paraula de so que hom diu, enaxí e molt pus fortment fora injuriada confessió si hom nos confessás a home per la segona entencio e a vos

per la primera: car enaxí com la substancia es en lendividuu de la especia per la primera entencio e es en la especia per la segona, e assò metex es de la especia e del genre e per assò es lendividuu primera substancia e lo genus es segona substancia, enaxí la primera entencio per que hom se confessa a altre deu esser per vos e la segona per aquell a quis confessa. On, com assò sia enaxí, doncs los homens quis confessen e sescusen e no sacusen e preposen tornar al peccat, aquells donen a vos la segona entencio e a aquells a quis confessen la primera, per tal quels donen a entendre que ells son ab poques culpes.

28. *Ah Senyor qui al dia del judici*[1] *e abans daquell dia descubrits los peccats qui a la confessió son celats!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que a los homens qui a vos se confessen sens altre mijà no fets vos nulla responsió sensual. On, com sia axí gran necessitat e major a la confessió que hom li fassa responsió sensual com es al blat sembrat pluja, enaxí es significat que qui dona pluja a les menors necessitats, que do responsió a les necessitats majors; car si assò no fos enaxí, major fora vostra vertut en dar pluja als vegetables que en oyr confessió dels homens qui a vos se confessen; e assò es cosa impossíbol que vos demostrets més la vostra vertut en les creatures menors que en les majors e mellors. ☙ 29. *Vertuós Senyor!* Si fos cosa vedada per vos que hom nos confessás a vos per mijà, so es lo prevere a qui hom se confessa, fora la confessió dels jueus e dels sarraíns mellor que cella dels crestians, e foren mellors los jueus en confessar que vos en escoltar lur confessió, car la confessió dels crestians no pogra esser bona pus fos a vos desplaent; e pus los jueus e los sarrains feent[2] lur deute en confessar e vos nols feessets a ells en demostrar a ells encontinent la satisfaccio e la penitencia, fora vana a ells lur confessió pus no fossen

1. E, juesi.—2. E, feen: M, *facerent.*

endressats per ella. On, com assò sia cosa impossíbol que vos no siats mellor per oyr confessió que hom per fer confessió, per aquesta impossibilitat aital es significat que la confessió dels crestians es a vos plaent e agradable.
¶ 30. *Vertuós Senyor!* Aitant com vertut e veritat se convenen, e axí de les altres vertuts, aitant cové que s convenguen en vertut e en veritat aquells qui oen vera confessió com aquells qui verament se confessen; car si hom se confessa vertuosament e vertaderament a home viciós e a home mentider, poràs privar vertut e veritat del home qui s confessa per lo defalliment de vertut e de veritat del home a qui hom se confessa. On, com assò sia enaxí e com vera confessió sia a hom cosa tan necessaria, qui es qui pogués aestmar la gran culpa del fals[1] confessor qui es contrari a vera confessió qui es via e carrera de la perdurable benahuiransa a la qual nos apella nostre gloriós Deu?

1. A, de fals.

¶ CAP. 352. *Com hom encerca la art e la manera com sapia adorar e contemplar entellectualment per timología e allegoría e anigogía*[1] *nostre Senyor Deus.*

EUS *eternal gloriós pare e senyor entellectual vertuós!* Qui vol encercar la art e la manera, *Sènyer,* entellectual en vos a adorar e a contemplar, primerament cové que encerc al jusà escaló al qual està oracio composta de sensualitat e de entellectuitat e puxes que pug son enteniment a la simple oracio[2] e contemplacio entellectual. ✠ 2. Car enaxí, *Sènyer,* com son dues coses creador e creatura, enaxí son dues maneres doracio: la primera se diu com hom vos adora sensualment e entellectual, com qui diu lo bras e los ulls e lo foc, e entén a dir per bras poder e per ulls saviea e per foc amor; la segona se diu contemplacio entellectual, so es saber, com puja saviament e simplement[3] a les vostres vertuts e proprietats e les entén en vos segons vostre esguardament e no segons les creatures, axí com lome qui ha entès per bras[4] poder e per ulls saviea e per foc amor, e puxes puja entendre vostra simple natura e vostres simples vertuts e proprietats e qualitats sens que no membra ni entén ni vol re de creatura. ✠ 3. Car com hom ha pujat, *Sènyer,* son remembrament e son enteniment e son voler dels significats sensuals creats

1. A, per thimologia e per allegoria e anigogia: M, *per Etymologiam et Allegoriam et Anagogiam.*—2. E, a la sua oracio: M, *ad orationem.*—3. E, com puia simplament.—4. A, per lo bras.

als significats entellectuals creats e hom puja dels significats entellectuals creats als significats simples de vostres simples vertuts[1] e proprietats, adoncs ha pujat son enteniment a la pus alta intelligencia que pot pujar, la qual intelligencia li es oracio e contemplacio com la memoria e la volentat li ajuden de lur poder a entendre, ublidant la memoria totes coses creades per tal que lenteniment nos bax dentendre la vostra excellent bonea. On, a aquesta contemplacio e oracio se cové[2] que la sensualitat nos compona ab la entellectuitat, per tal que la entellectuitat tota simple sia adorant e contemplant en sos pus subirans estrems la vostra gloriosa deitat en sa unitat e trinitat e en ses vertuts.[3]

4. *Misericordiós Senyor amador de pietat e damor!* La primera manera doracio e de contemplacio deym que es composta de sensualitat e entellectuitat com hom vol adorar e contemplar lo vostre poder e saber e voler. On, la paraula diu lo vostre bras per tal que lenteniment per bras entena poder, e la paraula diu los vostres ulls per tal que lenteniment entena per ulls lo vostre saber, e la paraula diu foc damor per tal que lenteniment entena la gran abundancia damor qui es en vos. ✠ 5. On, com aquesta primera oracio sia enaxí composta, per assò es entesa la letra cosa sensual e la moralitat cosa entellectual; car la letra no diu so que la moral entén, axí com lome qui lig les letres que hom li tramet e per les figures que veu de les letres entén les coses qui son absents a ses sensualitats e son presents a son enteniment. On, com assò sia enaxí e com per bras sia significat poder e per ulls saber e per foc amor, per assò puja hom primerament de la letra a la moralitat; car la letra està en la sensualitat tan solament e la moralitat entra en lenteniment, e per assò aquesta primera manera doracio es de necessitat composta de sen-

1. E, qualitatz e uertutz. —2. E, On aquesta contemplacio e oracio coue.—3. E, e en ses uertutz e qualitatz.

sualitat e de entellectuitat. On, per assò, *Sènyer,* tot home qui per aquesta manera vos adora eus contempla, vos adora eus contempla sots la subirà terme de la oracio e contemplacio simple entellectual. ☙ 6. On, qui vol pujar a la simple oracio contemplativa, covè que primerament mova la mutiva sensual a la letra e de la letra ques mova la mutiva entellectual a moral esposicio per tal que lenteniment se mova dentendre les coses sensuals a entendre les coses entellectuals, e com lenteniment serà entrat en la moral esposicio per la letra, que pug a la subirana intelligencia segons que vos lin avets donada vertut e forsa a seguir la art e la manera doracio damundita.

7. *Senyor forts don totes forces prenen vigoría e benediccio!* Qui vol aver la art ni la manera de entellectual oracio, sapias endressar a ella per la esposicio moral la qual es apellada en lengua aràbica *rams* qui es aitant a dir com moral o allegoría o anigogía esposicio, la qual esposicio es composta de sensualitat e entellectuitat per so car per la sensualitat se forma lenteniment a entendre la moralitat per tal que pug entendre la simple entellectuitat de son Deus gloriós, per la qual intelligencia la memoria remembrant e lenteniment entenent e la volentat amant adoren e contemplen la vostra divinal essencia en sa simple natura sens esguardament de creatura. ☙ 8. *Gloriós Senyor!* Com en la Sacra Escriptura aja moltes paraules posades moralment per tal que lenteniment hi comens a pendre vertut e forsa per la qual pusca pujar a la intelligencia qui li està denant potencialment, axí com a làguila a qui son donades ales per pujar als locs alts on son pujament està potencialment, e com per peccats e per errors los homens se sien desviats e departits de veritat, per assò los uns homens muden a la moral esposicio la final esposicio en contrari seny de la final occasió per la qual en la Sacra Escriptura es posada moral esposicio. On, qui vol, *Sènyer,* endressar ni tornar a veritat aquells qui son en error e qui la moral

esposicio tresporten en contraria esposicio, cové que sajut ab la subirana esposicio entellectual la qual es sobre la moral: car enaxí com lenteniment ha vertut que de la moral pug a la espiritual entellectual subirana esposicio, en axí ha vertut, com es pujat a la subirana oracio e contemplacio, que endrès tots aquells qui son errats en la moral espusicio. ✠ 9. Mas com los homens sien pocs qui pujen a la subirana oracio e contemplacio a esguardament daquells qui noi pujen, e com aquells qui son pujats a la subirana contemplacio no sen volen partir, per assò los errats son errats e estàn[1] errats en la moral esposicio de la Sacra Escriptura per defalliment de mostradors qui nols adoctrinen e nols ensenyen la error en que son, la qual error lur puríen donar a conèxer per la gran influencia de vertuts que posseexen per la subirana oracio que contemplen, entenent lo vostre acabament divinal sens relacio de les creatures en les quals senten lo vostre acabament per oracio e per contemplacio moral.

10. *Ah Senyor qui sots esper de mon plaer e consolacio de mon voler!* La segona manera doracio e de contemplacio de la qual entenem parlar es com hom ha sobre pujat son enteniment e son remembrament e son voler de la composta oracio e contemplacio de la letra e[2] de la moralitat; car com hom diu bras per la segona entencio per so que pusca per la primera entencio entendre lo poder que vos avets en les creatures e com hom aurà pujat son enteniment a la moralitat per la primera entencio[3] e per la segona a la letra qui nomena bras, que hom do la segona entencio al poder que vos avets sobre les creatures e en crear e ordenar les creatures, e do la primera entencio al poder que vos avets en vos metex per membrar e entendre e voler vostre poder a esguardament de sí metex.[4] ✠ 11. *Vertuós Senyor!* Com hom aurà pujat son enteniment al vostre

1. A, estant.—2. E,M, manca aquesta conjunctiva.—3. A,E, a la moralitat per la primera entencio a moralitat.—4. E, del metex.

poder per la primera entencio, subirana a la segona entencio de la moralitat qui ha primera entencio subirana a la segona entencio de la letra, qui vol, *Sènyer*, pujar son enteniment a entendre la saviea que vos avets ab vos metex, covè que per aquells escalons e per aquella art metexa on ha pujat son enteniment a conèxer vostre poder, que pug son enteniment a conèxer la gran saviea que vostra essencia ha en sí metexa; car com hom diu los vostres ulls per tal que entena la saviea que vos avets en crear e recrear e ordonar les creatures, adoncs dona hom la segona entencio als ulls e la primera a la saviea que avets en les creatures; e com hom dona la segona entencio a la saviea que vos avets en saber e ordonar les creatures, adoncs per la primera entencio puja lenteniment saber la saviea que vos avets en vos metex. ✠ 12. *Honrat Senyor!* Qui vol pujar son enteniment a la pus alta amor que pusca entendre, covè que per aquella escala e per aquella manera e per aquella art metexa on puja al vostre poder e saber, sapia pujar entendre lo gloriós voler que vos avets al vostre sant poder,[1] e saber, al qual voler puja lenteniment camiant la segona entencio en primera e la primera en segona pujant lenteniment a conèxer lo vostre voler volgut e sabut e remembrat per la primera entencio; car hom[2] per la segona entencio entén foc per tal que pusca per la primera entendre la amor que vos avets a les creatures en crear e beneficiar e sostenir e en recrear e ordonar aquelles, per tal quel humà saber e remembrament[3] e voler pug[4] contemplar e adorar la gran amor que vos avets a vos metex.

13. *Maravellós Senyor abundós en dons e en misericordia e en justicia e en perdons!* Com les tres potencies son pujades tro al pus alt escaló on fina[5] e termena la possibilitat tro a la qual[6] pot venir de potencia en actu lo remembrar e

1. A, sapia puiar e entendre lo glorios [uoler] que uos auets el vostre sant poder.—2. A, cor con hom: E, con hom: M, *quia homo*.—3 A, el remembrament.—4. E, puig.—5. E, afina.—6. A, al qual.

lentendre el voler lo vostre poder e saber e voler e les vostres altres vertuts, adoncs lenteniment torna .j. graó a avall per tal que pusca pendre vigoría e vertut de pujar a amunt: car enaxí com lome per tal que fassa major salt torna a enrere e vé de corsa e enfusa[1] al salt, per assò lenteniment torna entendre lo poder el saber el voler que vos avets a les creatures, per tal que per la[2] intelligencia pusca pujar a entendre lo molt gran excellent poder e saber e voler que avets vos metex. ✠ 14. On, dementre que lenteniment fa, *Sènyer*, tot son poder de pujar entendre lo vostre poder e saber e voler, adoncs la memoria remembra que enaxí com la resplandor del sol en sa totalitat es molt major que los ulls den Pere no poden reebre, que enaxí lo poder[3] e saber e voler que vos avets en vos metex es molt major sens tota comparacio, que no es lo poder e lo saber el voler que lenteniment pot entendre en vos per lo poder e saber e voler que entén en vos per les creatures; car si la resplandor del sol qui es cosa fenida no pot en Pere tota reebre, car si tota la reebía veuría tots los locs del mon on lo sol escampa sos rags e sa resplandor, doncs lenteniment qui es creatura fenida no pot entendre tot lo poder nil saber nil voler que vos avets en vos metex. ✠ 15. On, dementre que la memoria, *Sènyer*, enaxí remembra, lenteniment den Pere entén que si ell no pot entendre tot lo poder el saber el voler que vos demostrats de vos metex en les creatures, lo qual poder e saber e voler elles no poden tot reebre per so car son coses fenides, car si tot lo reebíen covenríen esser infinides o covenría vostre poder e saber e voler esser finit, doncs, quant menys lenteniment den Pere pot pujar a conèxer tot lo poder el saber el voler[4] que vos avets en vos metex! On, com assò sia enaxí, doncs aitant com los ulls veen més e poden mills usar de la vertut visiva com no guarden

1. A, e ue enfusa (enfusar?).—2. E, per aquela.—3. A, E, en lo poder.—4. A, e saber e lo uoler.

de fit en fit en lo sol que no fan com guarden de dret en dret en lo sol,[1] enaxí los ulls entellectuals mills poden vèer com guarden lo vostre poder e saber e voler en les creatures, que no fan com en vos tan solament lo guarden: car enaxí com per la gran frevoltat dels ulls corporals e per la gran influencia de la resplandor del sol los ulls no poden tam bé vèer com guarden lo sol com fan com guarden a altra part, enaxí per la gran influencia de vertut la qual es en vostre poder e saber e voler, lenteniment no pot tam bé entendre ni la memoria membrar lo vostre poder e saber e voler com lo guarda tan solament en vos, com fa com lo guarda en les creatures.

16. *Liberal Senyor ple de valor e de gloria e donor!* Dementre que lenteniment entén que molt mills aperceb vostre poder e saber e voler per so en que[2] les creatures lo representen que no fa com lentén en vos sens la representacio de les creatures, adoncs la memoria remembra que enaxí com lenteniment entén que major resplandor ha lo sol en sí metex que no ha en los locs on los ulls guarden sens que no guarden de dret en dret lo sol,[3] que enaxí entén que major es lo vostre poder e saber e voler en vos on ell menys lo pot entendre, que no es lo poder e saber e voler que ell en les creatures pot de vos apercebre e entendre. ☙ 17. On, dementre que la memoria, *Sènyer,* aquestes coses membra del enteniment e del vostre poder e saber, lenteniment entén que enaxí com dos infantons pocululs[4] qui encara no saben ben parlar sentenen mills la .j. lautre que no entenen los homens grans, enaxí lenteniment qui es cosa finida e termenada se cové mills a entendre vostre poder e saber e voler en so que les creatures ne[5] basten a reebre, que no fa ab lo poder e saber e voler al qual no basten a reebre. ☙ 18. Car enaxí com moviment se cové mills ab animal que no fa ab blancor,[6] enaxí ente-

1. E, de dret en dret lo sol.—2. A, per so que en.—4. E, en lo sol. —4. E, puculuyls.—5. A, no.—6. E, que no fa blancor.

niment qui es cosa finida se cové mills a entendre per cosa finida cosa infinida,[1] que no fa que entena cosa infinida per sa infinitat metexa. On, enaxí com lo genus es sobre la especia e la especia sobre lo individuu, enaxí, *Sènyer,* es lo vostre poder e saber e voler en major vertut en sí metex sens tota comparacio, que no es la demostracio que les creatures fan de vostre poder e saber e voler al humà enteniment. On, enaxí com lenteniment entén mills substancia en la especia que en lo genus e en lo individuu que en la especia, e assò es per raó del enteniment qui es cosa individua dintre especia humana qui es dintre animal, enaxí lenteniment mills entén en especialitat que no fa en generalitat, jassía que sapia major la generalitat que la especialitat.

19. *Excellent Senyor sobre totes altèes, vigorós sobre totes forces!* Enaxí com lenteniment entén mills substancia en lo individuu de la especia que no fa en la especia ni en lo genus, e assò es per raó de la forma sensual qui es en lo individuu e no es en la especia ni en lo genus,[2] enaxí lenteniment mills entén vostres vertuts per significats particulars en les coses creades individuus, que no fa per los significats universals que les creatures no basten a reebre de les vostres vertuts; car si tant podíen reebre com vostres vertuts podén significar vostre acabament, seríen eguals en reebre ab les vostres vertuts en significar; e si assò era enaxí, o vostres vertuts seríen finides en so que de vos significuen, o les creatures auríen vertut infinida a reebre vostres vertuts; e si ho avíen no seríen creatures, car tota vertut en creatura cové esser fenida e termenada de necessitat. ☙ 20. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs per assò avets vos vulgut quel Fill se sia encarnat en la verge gloriosa nostra dona Sancta María per tal que sia individuu unit de natura divina e humana, per la qual individuitat

1. A, cosa finida per cosa infinida.—2. E,M, manca aquest incís.

lumà eneniment pusca mills entendre vostre poder e saber e voler e dretura e misericordia e humilitat e paciencia e les altres vertuts: car enaxí com blancor entén hom mills en la neu o en blanca flor[1] que no fa en son genus, so es color, enaxí lenteniment humà per so car es creatura e es poca cosa e mesquina a esguardament de la gran granea de vostres vertuts, pot mills entendre vostres vertuts per la individua humanitat de Jhesu Christ e per sa passió que no pogra si vos no fossets encarnat. ✠ 21. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol pujar son enteniment a les significacions que vostres vertuts donen del vostre acabament, sapia, *Sènyer,* reebre los significats en la individuitat qui nasc de nostra dona Sancta María per concebiment de Sant Espirit, per tal que daquella vertut del individuu Fill de Nostra Dona exís tal influencia al enteniment, que pogués entendre lo gran acabament que les vostres vertuts signifiquen al enteniment com entén so que la memoria remembra e la volentat ama en nostre Senyor Jhesu Christ com la memoria remembra e la volentat ama so que lenteniment entén, car la volentat ama en Jhesu Christ so que la memoria hi remembra e lenteniment hi entén.

22. *Singular Senyor simple sens nulla alteracio e corrupcio!* Qui vol seguir la art e la manera quis cové a contemplar e a oracio entellectual, sapias[2] ajudar de totes tres les vertuts de la ànima, axí com lome quis combat qui sajuda ab abdues ses mans; car com la memoria membra una cosa, cové que lenteniment entena aquella e la volentat am aquella, os mut lenteniment a entendre e la volentat a amar altra cosa la qual sia per la memoria membrada; e com lenteniment entén, que fassen semblant cosa la memoria e la volentat; e com la volentat ama, que fassen[3] semblant cosa la memoria e lenteniment. On, com per esta art e manera hom sapia contemplar e adorar entellectualment,

1. E, o en la blanca flor.—2. A, sapies.—3. E, que fossen.

doncs qui vol adorar e contemplar guart son voler que no vulla que la memoria remembre ni lenteniment entena tanta de vostra saviea o de vostre poder o de vostre voler, com es vostre saber e poder e voler, e axí de les altres vertuts; car si assò vulía lo voler en lo remembrament e en lo enteniment, sería contrari[1] al remembrament qui remembra e al enteniment qui entén que aital voler no ama vostres vertuts, ans es contra elles; per la qual contrarietat lo voler vé contrariós al remembrament e al enteniment. ✠ 23. *Gloriós Senyor!* Enaxí com es cosa natural quel leal[2] vassall no ha enveja[3] dels pus nobles vertirs que vest son senyor que los seus, e assò es per so car lo voler ama que son senyor aja pus honrats vestirs que ell per tal car la memoria remembra e lenteniment entén que son senyor es pus digne que ell de vestir vestiments reyals, en axí, *Sènyer*, per contrari seny son los homens presumptuosos e peccadors[4] contraris a les vostres vertuts com volen saber part los termens de lur remembrament e enteniment e voler; e enaxí com per esta manera son contraris a vostres honraments, enaxí son contraris los homens pererosos negligents[5] com no sesforsen a membrar e a entendre e a voler les vostres vertuts segons la vertut potencial que vos los avets donada per possibilitat actual, per la qual pusquen adur en actu tot so que an en potencia a gloria e a laor de vostres honraments. ✠ 24. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car enaxí com la memoria pus fort membra e lenteniment pus fort entén en la cosa amada per la primera entencio que per la segona, enaxí aquells qui volen vos per la primera entencio poden pus fortment[6] e pus ardentment membrar e entendre en vos e en vostres honraments, que en nulla cosa altra amada per la segona entencio. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol aver art e manera en vos a adorar e a contemplar membrant e entenent e

1. A, contraria.—2. E, leyal *(passim)*.—3. A, no a memoria.—4. E, preuntoses peccadors.—5. A, negligens.—6. E, freuentment.

amant, sapia a vos donar tota sa primera entencio: car en axí com los sants de gloria no an passió si bé los uns an major gloria quels altres, e assò es per so car amen vostra justicia per la primera entencio, enaxí qui vos ama per la primera entencio, de nulla cosa que per vos sostenga no ha entellectual passió en est mon.

25. *Divinal rey de gloria qui sots e fos e serets tota gloria!* Qui vol aver art e manera de adorar e contemplar entellectualment, cové que sapia endressar e ordonar les sensualitats per tal que pusca ordonar e endressar les entellectuitats a la oracio e contemplacio en tal manera e en tal disposicio entellectual, que la memoria sia cambra on vos siats e estiats per remembrament, e lenteniment sia ciri[1] ardent qui sia en mig loc de la cambra entenent vostres honraments, e la volentat sia lo portal de la cambra amant vostres honraments per tal que la memoria los remembre e lo enteniment los entena en tal manera que tota la cambra e tot lenteniment e tota la volentat fruesquen vostres vertuts acabades. ✠ 26. Mas com los homens peccadors volen e amen contemplar vos e adorar, e no saben aparellar la cambra e encendre lo ciri a la oracio e contemplacio la qual ama la volentat, adoncs se buyda, *Sènyer*, de vos la cambra e romàn buida, e lo ciri sapaga e son fetes tenebres en la cambra, e la memoria e lenteniment son contraris a la volentat, per que lo voler no ha ab que ador ni contemple son creador per so car tanca les portes a la cambra que noi entren vostres vertuts ni lenteniment no les veja. On, axí com la cambra es buida com vos no sots en ella, e son tenebres en ella com vos no entén, enaxí la volentat tanca a vos la cambra e apaga lo ciri com no vol aparellar la cambra e encendre lo ciri a adorar e a contemplar vostres vertuts glorioses. ✠ 27. *Vertuós Senyor!* En axí com la esgleya[2] sensual es cambra qui està uberta e illu-

---

1. A, siri: E, sciri. *(formes usuals respectivament).*—2. E, esglea.

minada de ciris e candeles e lantèes per so que les gents hi vejen[1] [a] adorar e a honrar[2] lo vostre gloriós altar, enaxí la memoria e lenteniment e la volentat dels homens justs catholics, es esgleya entellectual per tal que vos hi siats adorat e contemplat entellectualment per remembrament qui vos remembre, e per enteniment qui demostre bones obres e sancta vida al poble, e per volentat qui aja tanta de caritat que am salvacio dels errats infeels per via de sancta conversacio[3] e creensa.

28. *Pacient Senyor qui alegrats lo vostre servidor en la vostra amor!* On pus la cambra entellectual es plena de membrar la vostra essencia divina e la vostra natura humana e les vostres vertuts divines e humanes, pus fortment lo ciri entellectual illumina tota la cambra, e on pus la cambra es illuminada e plena de vostres vertuts, pus fortment les portes sexamplen e sobren per entrar vertuts en la cambra, e on més entren de vertuts en la cambra, més sestén e més crex e més se illumina lo ciri de claror e de resplandor. On, com hom, *Sènyer,* vos sab adorar e contemplar per esta art moral, adoncs lenteniment entén que en axí com lo vi ix pus fortment de la bota gran com es plena que de la bota poca qui es sema,[4] e enaxí com lo vi de la bota plena triga més a ixir que lo vi de la bota sema, enaxí de la cambra qui es plena doracio e de contemplacio ixen més de vertuts e de bons exemplis que de la cambra buyda, e pus tart ne priven vertuts que de la cambra poca buyda. ☙ 29. *Gloriós Senyor!* Com los pobladors de la cambra on crema lo ciri an encès lo ciri e an ubertes les portes, adoncs giten de la cambra los malvats pobladors qui dabans eren en la cambra com lo ciri era apagat e tenebres eren en la cambra e la porta era tancada als pobladors quil ciri enceneren,[5] e com los malvats pobladors n an gitats, adoncs tanquen a aquells la porta per tal que noi

1. M, *veniant.*—2. E, e honrar.—3. M, *per viam sanctæ conversionis.*—4. M, *fere vacuo:* (semiplena).—5. E, ensenen.

entren nei sien; car dementre que los malvats pobladors hi entren noi poden entrar ni estar los bons, ni dementre que los bons pobladors estàn en la cambra nil ciri es encès[1] noi poden entrar ni esser los malvats pobladors qui son amadors de tenebres. On, qui vol aver bona art e manera a adorar e a contemplar entellectualment, sapia adorar per oracio e contemplacio moral, en la qual la memoria es presa e ligada que no pot altra cosa membrar mas la moral oracio e contemplacio formada en lenteniment el voler qui per ordonat remembrament formen e afiguren la oracio e la contemplacio. ✠ 30. *Misericordiós Senyor!* Com lo trobador covë de necessitat que tenga son enteniment e son remembrament e son voler als mots e al sò e a la cansó que vol atrobar, enaxí tot home qui moralment vulla adorar e contemplar pot per la art damundita costrènyer son enteniment a entendre e son remembrament a membrar e son voler a amar en aquelles coses en queus vol adorar e contemplar. On, com assò sia enaxí, *Sènyer,* doncs per so car lo vostre servidor per gracia vostra sia romansador[2] daquesta Obra daràbic en romans, e com la sua memoria e son enteniment e son voler sesforsen de lur poder a pujar adorar e contemplar lur honrat creador, per assò lo vostre servidor tresporta e muda en esta translacio moltes raons qui no son tan altes en lexemplar[3] aràbic a adorar e a contemplar vostres vertuts glorioses, com son celles que lo vostre servidor en loc daquelles muda e puja altres raons pus altes e pus acabades a adorar e a contemplar la vostra sancta humana natura e la vostra gloriosa natura divina.

1. A, nils ciris enceses.—2. A, aromansador.—3. A,E, examplar.

¶ Cap. 353. *Com hom per moral intelligencia e per allegoría e anigogía adora e contempla les vertuts de nostre Senyor Deus.*

H *Deus gran en totes honors e vertuós en totes valors!* Qui les vostres glorioses vertuts vol, *Sènyer*, entellectuejar per novella e per estranya manera de oracio e contemplacio,[1] cové que fassa dues[2] figures, la una sia sensual e laltra entellectual; e cové que aquelles figures fassa esser concordants a reebre los excellents significats que les vostres glorioses vertuts donen de sí metexes al humà enteniment, per tal que lenteniment el remembrament e la volentat pusquen fruír membrant e entenent e amant vostre gloriós acabat poder e saber e voler e justicia e misericordia e humilitat e paciencia e les vostres altres vertuts. ✠ 2. *Gloriós Senyor!* Les dues figures ab les quals moralment volem adorar e contemplar vostres vertuts, son dues vertuts visives, la una es vista sensual e lautra es vista entellectual. On, cové que ab la sensual figura veja[3] hom tantes de les coses sensuals, dentrò que ab la entellectual vertut visiva[4] hom pusca vèer a la memoria .iij. cambres, so son .iij. graners, e pusca hom vèer al enteniment .iij. caps[5] e a la volentat .iij. peus; e com hom aurà vistes aquestes .ix. coses en la ànima dome[6] ab la vertut visiva entellectual, cové que hom veja ab la sensual vertut visiva tantes de les coses sensuals, que la vertut

1. E, manca *e contemplacio*.—2. E, does.—3. E, uega *(passim)*.—4. A,E, que ab la entellectual uertut uisiua entellectual.—5. E, cabs *passim)*.—6. E, domo.

visiva entellectual pusca ab les .ix. coses damundites vèer e entellectuejar e adorar e contemplar les vostres vertuts sanctes glorioses. ✠ 3. *Celestial Senyor!* Com hom aurà ordonades totes estes coses, adoncs cové que hom meta les unes coses davant les altres per so que hom pos e diga que la vista sensual sial primer ull e la vista entellectual sial segón, e que de les .iij.[1] cambres la una ne sia primera e la autra mijana e la autra forana; e assò metex dels .iij. caps e dels .iij. peus. On, com hom, *Sènyer,* aurà posat primer e mijà e derrer so quis cové[2] en la memoria e en lenteniment e en la volentat, cové que en la primera cambra la memoria meta e estog les creatures, e en la segona meta e estog so que les creatures signifiguen de vostres vertuts, e en la tersa cambra meta so que les vostres vertuts signifiquen de vos; e com hom aurà ordonada la memoria per esta manera, cové que hom ordón[3] lenteniment per tal manera que lo primer cap reeba los significats de les creatures los quals[4] la memoria estoja en la primera cambra, e lo segón cap reeba los significats que les creatures signifiquen de vostres vertuts los quals la memoria estoja en la segona cambra, e lo cap tercer reeba los significats que vostres vertuts donen de vostra gloriosa essencia divina los quals la memoria estoja en la tercera cambra. On, com hom aurà ordonat, *Sènyer,* en esta manera lenteniment, en aprés cové que hom ordén e endrès la volentat en tal manera que lo primer peu vaja a la primera cambra e al primer cap, e lo segón peu vaja a la segona cambra e al segón cap, e lo tercer peu vaja[5] a la tercera cambra e al tercer cap.

4. *Senyor gran qui totes coses comprenets e sabets e podets!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que més sab hom en les coses sensuals ab la vertut visiva entellectual que ab la vertut visiva sensual; car los ulls cor-

1. E, e que les .iij.—2. E, ques coue.—3. E, orde.—4. E, les quals. —5. E, uaga.

porals no poden vèer en cors sino color e forma, e los ulls entellectuals basten a vèer tot lo cors en forma e en color e en superficients e en materia, car totes aquestes coses entén lenteniment en les coses corporals, e los ulls corporals no basten a vèer tan solament mas color e forma.[1] ✠ 5. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que cors es compost de .iij. coses, so es lonc e ample e pregont, e aquestes .iij. coses son dintre lo cors dentrò a la subirana estremitat del cors. On, defora lo cors se componen per aquestes .iij. coses .vj. dresseres en les quals està tot cors, so es aut e bax e destre e sinistre e davant e detrás. Totes aquestes .vj. coses son defora les estremitats del cors. On, com assò sia enaxí, doncs la vista sensual no veu al cors les .iij. coses on es compost, sino defora en sa estremitat, car si ho faya la superficients e la materia veuría, e assò es impossíbol; e los ulls corporals no veen totes .vj. les dresseres al cors, car si ho fayen la superficients detrás del cors veuríen, e assò es impossíbol; mas es ver que aquesta impossibilitat sacosta més a possibilitat en uns[2] corses que altres, axí com vidre e crestall. On, com los ulls del enteniment vejen per intelligencia dintre e defora les tres coses don lo cors es compost e vejen les .vj. dresseres que componen, per assò es hom pus certifiçat per vista entellectual e pot hom per ella més entendre, que per vista sensual qui no basta a tant a vèer com la entellectual. ✠ 6. *Vertuós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la primera vertut visiva noi veu en lo individuu animal racional sino una individuitat, e la segona vertut visiva veu en aquell individuitat e triplicitat don es compost, so es cors e ànima e la conjunccio, e veu cascuna de les .iij. coses en triplicitat; car lenteniment entén que la ànima es en .iij. coses, so es materia e forma e la conjunccio entellectual, e lo cors es .iij.

1. E, e en los huyls corporals no basten a ueser mas tan solament color e forma.—2. A, enues.

coses, so es materia e forma e la conjunccio entellectual[1] e les altres .iij. coses primerament dites, e enaxí la vertut entellectual visiva veu en animal una cosa en .ix. coses e .ix. coses en una, e la vertut sensual visiva noi pot vèer sino la unitat tan solament. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat al humà enteniment que la segona vertut visiva val més e pot més e es pus vera que la primera: on, per so[2] car més e mills e més coses veu, deuría esser apellada primera, axí com substancia primera en individuu; mas car per les coses sensuals vé hom a conexensa de les entellectuals, per assò covè[3] que hom apell primera la vertut qui primerament veu e puxes ofer so que ha vist a la segona vertut visiva.

7. *Oh vos, Sènyer Deus, qui totes coses veets e podets per les quals vos avets!*[4] Sensualment sentim que la primera vertut visiva no veu los elements simples ni no veu en ells en quant son simples lurs proprietats ni lur leugería e ponderositat, mas lo sentiment sent en los elements composts ponderositat mas noi sent leugería jassia que senta los uns corsos pus leugeurs quels altres, car en tot cors per leuger que sia sent ponderositat[5] e no leugería; e la primera vertut visiva no veu pujar e avallar[6] los elements simples, mas los composts. On, com la segona vertut visiva veja tot so que veu la primera e tot so que la primera no pot vèer, doncs per assò es significat que la segona es pus noble que la primera, e per assò deu esser mills creeguda e obeída la segona que la primera. ✠ 8. Com tot cors elementat sia, *Sènyer*, generant e corrompent e crexent e minvant, e com en tot cors on sia generacio e corrupcio aja formes potencials denant la forma actual, e com la primera vista no veja en cors elementat sino la forma actual ni

1. A, corporal (afegit posteriorment i borrat *entellectual*): M, *materia et forma et conjunctio sensuales.*—2. A, per asso.—3. E, se coue.—4. M, *O Domine Deus! qui omnia vides et potes.*—5. E, Cor en tot cors leuger que sia sens ponderositat.—6. E, ni aualar.

no pusca en un temps vèer[1] lo creximent ol minvament natural quis fa en los vejetables ni en los animals ni no pusca vèer nulla de les formes potencials, e com la segona vista veja per intelligencia totes aquestes coses, doncs si la segona vista veu tota la primera e la primera vista no veu re en la segona, doncs significat es que pus vera es la segona que la primera per so car ha vertut en vèer les coses sensuals e entellectuals, e la primera no pot vèer neguna de les entellectuals ni basta a vèer tantes coses sensuals com fa la segona. ☙ 9. *Honrat Senyor!* Entellectualment entenem que la primera vista no veu lo temps passat ni lesdevenidor, e la vista segona veu lo temps passat el present e lesdevenidor; ni la vista primera no veu la alteracio nil moviment quis farà[2] de les coses sensuals en lo temps esdevenidor ne cell qui ses fet[3] en lo temps passat, ni la primera vista no veu dintre sí metexa ni veu les entralles del cors e veu fora de son cors, e la vista entellectual veu totes estes coses; e la primera vista veu més en altre que en sí metexa, car nulla vista sensual nos veu en sí metexa e fa ho la vista entellectual qui entén sí metexa e veu les altres coses damundites. On, com per totes estes coses sia provat, *Sènyer,* que la vista segona sia mellor que la primera, per assò covè que ab la vista segona moralment adorem e contemplem[4] vostres sanctes vertuts glorioses, per tal que per la moralitat costrenyam la vista segona a fruír les vostres vertuts en aquelles coses en les quals les preposam adorar e contemplar.

10. *Rey honrat gloriós qui sots gloria de tota gloria!* Com damunt ajam provat que la segona vertut visiva veu més per entelligencia en les coses sensuals que la primera vertut visiva sensual, per assò veu la segona vista que la memoria estoja pus noble vertut en la segona que en la primera, e en la tersa cambra que en la segona. On, com la

1. E, Ni en .j. temps no pusca ueser.—2. E, faja.—3. E, Ni sel qui es feyt.—4. A, adoren e contemplen.

segona vista ha vist so que la memoria met e estoja en la primera cambra e en la segona e en la tercera, en aprés veu les vostres vertuts en la segona cambra e veu vos en la tercera. ❧ 11. *Vertuós Senyor!* Aitant com la segona vista veu mellor la segona cambra que la primera, e la tercera que la segona, daitant veu més e pus noblement e pus vertuosament en la segona cambra que en la primera, e en la tercera que en la segona: on, per assò com la vista segona ha vistes totes .iij. les cambres e so que la memoria met en elles, adoncs la vista entellectual mira e guarda sí metexa en les .iij. cambres, e veuse mellor e pus noble en la segona cambra que en la primera, e en la tercera que en la segona. ❧ 12. *Acabat Senyor!* La raó e la occasió per que la segona vista veu mellor la una cambra que lautra e veu sí metexa mellor en una cambra que en altra, es per so car so que la memoria met en la primera cambra es per la segona entencio e so que met en la segona cambra hi met per la primera, e so que met en la tercera cambra hi met per la primera entencio e so que ha mès en la segona cambra segons relacio de la tercera cambra saltereja en segona entencio, e per assò la vista segona seguex la manera[1] de les cambres en la entencio, e guarda la primera cambra per la segona entencio e la segona per la primera, e la tercera cambra guarda per la primera entencio e la segona cambra per la segona segons relacio de la entencio de la .iij.ª cambra. On, per so car la primera entencio val més que la segona, per assò val més la memoria e lenteniment e la volentat més en la segona cambra que en la primera, e en la tercera que en la segona.

13. *Salvador Senyor, sanctificat beneyt!* Entellectualment entenem qui si la primera cambra fos en egual vertut de la segona cambra e la segona cambra agués egual vertat e egual noblea de la tercera cambra, seguiras que la

1. E, la memoria.

cambra primera agués egual vertut e egual noblea de la tersa cambra; e si assò fos enaxí, seguiras que la primera vertut visiva agués egual vertut e noblea de la segona. E si assò fos enaxí, color fora en substancia cosa substancial pus la primera vista agués aitàn gran vertut en vèer color com la segona vista en vèer vostra substancia gloriosa, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat se prova que la primera cambra no val tant com la segona ni la segona tant com la tersa, ni la primera vista no val tant com la segona. ✠ 14. Si fos cosa que la primera vista valgués tant en vertut e en occasió com la segona, seguiras que la vista primera agués vertut entellectual visiva e la vista segona la agués sensual, e assò es cosa impossíbol; car sensualment sentim que la vista corporal no pot vèer substancia incorporal ni lenteniment no pot vèer sensualment substancia corporal, car si los ulls corporals veyen les coses espirituals e los ulls entellectuals veyen les coses corporals, una cosa metexa seríen les coses corporals e les espirituals e los ulls corporals e los esperituals;[1] e assò es cosa impossíbol, car si era possíbol, vos e les creatures corporals e entellectuals seríets una cosa en cascuna de les cambres e de les dues vertuts visives, e assò es impossíbol. ✠ 15. *Vertuós Senyor!* Sil primer cap el primer peu avíen tanta de vertut en la primera cambra com lo segón cap e lo segón peu an en la segona cambra, e si lo segón cap e lo segón peu avíen tanta de vertut en la segona cambra com an lo tercer cap e lo tercer peu en la tercera cambra, seguirsien totes les vertuts esser eguals e seguirsia que vos e les creatures aguessets egual[2] poder e saber e voler e eguals vertuts;[3] e si assò era enaxí, vos e les creatures seríets creador e creatures, e deu e creatures; e assò es cosa impossíbol, per la qual impossibilitat se prova que lo cap el peu segón an major vertut en la segona cambra que lo

A, manca aquest membre.—2. A, eguals.—3. E, uertutz e qualitatz.

primer cap e peu[1] en la primera, e lo tercer cap e peu an major vertut en la tercera cambra que no an lo segón cap e peu en la segona cambra.

16. *Misericordiós Senyor digne de tota reverencia e honor!* Sensualment sentim en les coses qui son sensuals e entellectualment entenem en les coses qui son entellectuals que la memoria reeb de la primera cambra per tal que estog en la segona, e reeb de la segona cambra per tal que estog en la tercera; e lenteniment guarda ab lo primer cap en la primera cambra per tal que pusca guardar ab lo segón cap en la segona cambra, e guarda ab lo segón cap en la segona cambra per tal que pusca vèer ab lo tercer cap en la tercera cambra; e assò metex fa la volentat quis mou ab lo primer peu a la primera cambra e al primer cap per tal que pusca anar ab lo segón peu a la segona cambra e al segón cap,[2] e mouse ab lo segón peu a la segona cambra e al segón cap per tal que pusca anar amar ab lo tercer peu en la tercera cambra e al tercer cap. On, com assò sia en axí, doncs per assò es significada la final raó en la tercera cambra e en lo tercer cap e en lo tercer peu. ✠ 17. Car si la causa final fos en la primera cambra e en lo primer cap e en lo primer peu, forets vos, *Sènyer,* en esser per tal que fossen les creatures, e les creatures no foren servents[3] vos ni posseídes per vos, ans forets vos posseít per elles, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat se prova que la causa final no està en la primera cambra ni en lo primer cap ni en lo primer peu; per la qual provacio se prova que la causa final se departex en dues maneres, la una està en la segona cambra e en lo segón cap e en lo segón peu, e la autra està[4] en la tercera cambra e en lo tercer cap e en lo tercer peu. On, enaxí com lo individuu està dejús la especia e la especia dejús lo genus, enaxí la primera cambra el primer cap el primer peu son dejús la

1. A, el peu.—2. A, cab.—3. E, siruens.—4. A, es.

cambra segona el segón cap el segón peu; e enaxí com la especia es dejús lo genus, enaxí la segona cambra el segón cap el segón peu estàn dejús la tercera cambra e lo tercer cap e lo tercer peu: on, per assò la final raó e la primera entencio son en una figura en la cambra segona e en lo cap segón e en lo peu segón, e son en altra figura major e pus noble en la tercera cambra e en lo tercer cap e en lo tercer peu. ✠ 18. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs qui ha orelles e ulls entellectuals oya e veja com moralment es significada per necessaries raons la vostra sancta encarnacio gloriosa a la segona vertut visiva en la final raó qui està en la segona cambra e en lo segón cap e en lo segón peu, per tal que la primera causa sia vista per la vertut visiva entellectual en la tercera cambra e en lo tercer cap e en lo tercer peu per la segona cambra e per lo segón cap e per lo segón peu: car enaxí com la[1] final raó per que lo redee[2] es mogut per laigua e la mola per lo redee es la farina, en axí la final raó e la primera entencio qui es de la segona cambra e lo segón cap e lo segón peu a la primera cambra e al primer cap e al primer peu, es per so que la tercera cambra el tercer cap el tercer peu sia causa final de la segona cambra e del segón cap e del segón peu. On, enaxí com la final raó está davant laigua ans que mova lo redee, enaxí la causa final en la tercera cambra e en lo tercer cap e en lo tercer peu mou la causa final qui està en la segona cambra e en lo segón cap e en lo segón peu, la qual mou la primera cambra e lo primer cap e lo primer peu. On, com assò sia enaxí, doncs aitant com en aquest mon pusca la segona cambra estojar de la primera e lo segón cap pusca vèer del primer cap el segón pusca voler del primer, daitant en lautre seggle seràn la segona cambra el segón cap el segón peu mijà com en lautre seggle en gloria en la tercera cambra e en lo ters cap e en lo ters peu la ànima

1. A, manca aquest article *la*.—2. E, reder *(passim)*.

pusca adorar e contemplar .j. deu gloriós, e en la segona cambra e en lo segón cap e en lo segón peu pusca adorar e contemplar la vostra sancta humanitat gloriosa.

19. *Amador Senyor dels vostres amadors, honrador Senyor dels vostres honradors!* La raó ni la occasió per que es feta differencia enfre la una cambra e lautra e la un cap e lautre e la .j. peu e lautre, es per raó de la diversitat qui es en los significats que les creatures donen de sí metexes en la cambra primera al primer cap e al primer peu ab los significats que donen de vostres vertuts en la segona cambra al segón cap e al segón peu, diversament de los significats que la tersa cambra estoja el tercer cap guarda el tercer peu ama de so que vostres vertuts signifiquen de vostra essencia gloriosa: car enaxí com la elemental materia es tota[1] una en lo vegetable e en lanimal, enaxí la memoria una cosa es en totes .iij. les cambres e lenteniment en tots .iij. los caps e la volentat en tots .iij. los peus. Mas enaxí com la materia reeb diversa forma en lo pomer ab la forma del animal, enaxí la memoria per so car ha major vertut en la .j. graner que en lautre, e lenteniment en la un ull que en lautre, e la volentat en la .j. voler que en lautre, per assò entra diversitat de vertuts en la memoria e en lenteniment e en la volentat, la qual diversitat se concorda com ordonadament lo segón reeb del primer, el ters reeb del segón, en tal manera que lo segón[2] es mijà al primer e derrer. ✠ 20. *Gloriós Senyor!* Enaxí com superficients covél esser mijà sensualment enfre materia e color per tal que la color pusca esser object a la primera vertut visiva, enaxí cové que en cascuna de les .iij. potencies de la ànima aja mijà qui sia occasió com la ànima aja conexensa de so que les creatures signifiquen de sí metexes e de vostres vertuts, e de so que vostres vertuts signifiquen de vostra gloriosa essencia e de sí metexes. On, enaxí com la subs-

1. A, con la elemental estoia.—2. A, sogon.

tancia on es materia e superficients e color es una, jassía assò que en ella aja diversitat de un object a altre en so que la color es divers object a la primera vista de la superficients e la materia, e la superficients es divers object de la materia, la qual superficients e materia son objects a la segona vista, enaxí la ànima es una substancia jassía que en ella aja .iij. cambres e .iij. caps e tres peus, diverses la una cambra a lautra e la .j. cap a lautre e la .j. peu al altre, per so car cascuna de les cambres e dels caps e dels peus es object apropriat en les creatures e lurs significats, e los significats que donen de vostres vertuts sien membrats e vists e amats[1] segons que damunt es contengut. ✠ 21. *Graciós Senyor!* Qui ha orelles oya e qui ha ulls veja e qui ha memoria sapia ab ella remembrar e qui ha enteniment sapia ab ell entendre e qui ha volentat sapia ab ella voler la moral oracio e contemplacio per la qual es significada vostra sancta trenitat e unitat vertuosa e la vostra sancta encarnacio e passio gloriosa; car si la ànima es una en tres diverses potencies e cada potencia es una si bés diversiejen en ella tres objects, doncs, quant més lo creador pot esser .j. en tres persones! e si lo mijà object en cascuna de les tres potencies es object on se conjuny lo ters object el primer a esser vist lo ters per lo primer, doncs, quant més la vostra gloriosa humanitat pot esser segón object on sia vist lacabament quis veu en lo ters object e en lo primer! On, com aquestes semblances e moralitats sien dures dentendre, si alcú per aventura no les entén, sapia retornar al comensament del capítol[2] tantes de vegades dentrò que per la ordonacio daquell pusca entendre estes paraules.

22. *Desijat Senyor amorós qui als vostres servidors aparellats perdurables benediccions!* Com hom entellectueja les .iij. cambres e vol afigurar e ymaginar ab moralitat entellectual les cambres, adoncs moralment safigura al humà

1. A, amants: E, amans.—2. E, al capitol.

enteniment cascuna de les cambres en sa figura; car la cambra primera se demostra semblant al palau del rey en lo qual ha cases de diverses uficis: on, la primera cambra es semblant a la cambra on lo rey dorm e on té son parlament, e es semblant a la cuina[1] on hom adoba de menjar e es semblant ab la estremera e ab la establía on jaen les besties; la segona cambra, *Sènyer,* es semblant ab la esgleya on hom va vos adorar e contemplar e loar e pregar; la tercera cambra es semblant ab la sancta[2] Sacra Escriptura. ✠ 23. *Gloriós Senyor!* Enaxí com hom afigura e entellectueja les cambres moralment, enaxí covê afigurar e entellectuejar los .iij. caps: car enaxí com en ells ha diversitat, enaxí ha cascú diversa figura daltre; car moralment e espiritualment lo primer cap no ha mas un ull e aquell ull al derrere el cors;[3] e lo segón cap ha tres ulls, la .j. ha denant en la fas e laltre ha el[4] mig e laltre ha detràs; e lo ters cap aquell es coronat de molt noble gloriosa corona. ✠ 24. *Vertuós Senyor!* Enaxí com per moral enteniment safiguren les .iij. cambres els tres caps, enaxí per moral entelligencia[5] safiguren al humà enteniment los .iij. peus de diverses figures, lo primer peu ha figura enversa en so que lo taló va davant la punta com del home qui va a enrere, e lo segón peu ha vera figura de peu en so que la punta va davant lo taló, e lo tercer peu ha figura de font. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol, *Sènyer,* adorar e contemplar les vostres vertuts glorioses per moral intelligencia, sapia aver conexensa de les moralitats damunt dites.

25. *Oh vos Deus gloriós graciós, pare celestial poderós!* Com hom aurà afigurades e ymaginades les figures entellectualment per moralitats entellectuejades, adoncs covê que hom encerc en elles la final raó e la primera entencio e la segona, per tal que hom sapia quals figures son mellors

1. E, e es semblant ab la coina. —2. E, a la sancta.—3. E, al (hal?) derere el totz(coc?): M, *et habeat ipsum retro in capite.*—4. al(?).—5. A, enteniment.

ni quals an pus nobles officis. On, com assò se serà [1] mès en aquest entellectual moral encercament, adoncs serà afigurat al humà enteniment que lo palau e la esgleya son la segona entencio, e la Sacra Escriptura es la primera entencio e la causa final; e en la corona son la primera entencio e la final occasió, e en lo primer ull e en los .iij. ulls del segón cap es la segona entencio; e en lo anament del peu quis mou a enrere e en lo moviment del peu qui va a avant es la segona entencio, e la causa final e la primera entencio es en lo peu qui es semblant a font en figura. ✠ 26. *Ordonat Senyor!* Enaxí com al foc sería impossíbol cosa escalfar ni cremar nulla cosa sens que no fos compost ab los altres elements, enaxí sería cosa impossíbol a la ànima [2] que agués libre ni corona ni font menys de palau e desgleya ni de la un ull primer e de los .iij. ulls qui son en lo cap segón: car enaxí com la causa final no puría venir en actu sens faedor e materia e forma, enaxí en ànima no poría esser libre ni corona ni font sens les coses damundites. [3] On, enaxí com a les .iij. coses qui son per so que la causa final sia es donada la segona entencio e a la causa final la primera, enaxí a la Sacra Escriptura e a la corona e a la font son donades la causa final e la primera entencio, e la segona entencio es donada a les altres coses damunt dites. ✠ 27. *Savi Senyor!* Enaxí com la forma de la espaa [4] representant sí metexa demostra la materia e lo maestre e la causa final, enaxí lo libre e la corona e la font on es la primera entencio e la causa final, demostrants sí metexs demostren les damundites figures qui son dejús ells [5] en la segona entencio; e enaxí com les figures on es la primera entencio demostren les figures on es la segona, enaxí les figures on es la segona entencio demostren les figures on es la primera entencio. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol conèxer les unes figures e les altres, sapia conèxer e saber per mora-

1. E, se sia.—2. E, a la uinja *(sic)*.—3. A, manca tot lo que segueix fins al n.° 27.—4. E, espasa *(passim)*.—5. E, eles.

litats en quals figures es la primera entencio ni en quals es la segona: car enaxí com sensualment encerca hom demanant guardant o palpant o gustant o odorant, enaxí encerca hom entellectualment les coses entellectuals encercant la primera entencio ab la segona e la segona ab la primera.

28. *Eternal Senyor infinit qui sots sens fi e sens comensament!* Entellectualment entenem que enaxí com la segona vertut entellectual visiva veu més en lo cors que la primera vertut sensual visiva, enaxí la memoria molt més sens tota comparacio estoja en la segona cambra que en la primera, e lenteniment més veu ab los .iij. ulls qui son en lo cap segón que no fa ab la .j.[1] qui es en lo primer cap, e la volentat molt pus ferventment se mou a anar[2] ab lo peu qui va a avant que no fa ab lo peu qui va enrere. ※ 29. *Vertuós Senyor!* Enaxí com la memoria ha pus virtuós remembrament[3] en la segona cambra que en la primera, enaxí la memoria més de vertut remembra en la tercera cambra que en la segona e lo ters cap més veu en la tersa cambra que en la segona e lo ters peu més vol en la tercera cambra que en la segona; car[4] aitant com la memoria pot membrar e lenteniment entendre que vos valets més que creatura, daitant membra la memoria e entén lenteniment que ha en ells major vertut com fruexen vos per vostres vertuts metexes, que no ha com vostres vertuts fruexen per los significats que delles donen les creatures: on, per assò la volentat ama més e ha més de vertut com ama vos, que no fa com la memoria e lenteniment fruexen vostres vertuts per les creatures. ※ 30. *Dreturer Senyor!* Enaxí com la ànima demostra mills sa vertut en los uns membres del cors que en los altres, enaxí la memoria demostra mills sa vertut[5] en la una cambra que en lautra e en la .j. cap que en lautre e en la .j. peu que en lautre; e enaxí com na-

1. E, ab la .j. huyl. — 2. A, amar. — 3. A, son remembrament — 4. A, que. — 5. E, demostra mils en uertut.

tura se desordona més en los uns senys sensuals que en los altres e los uns desordonaments son pus dampnosos e pus noables en los uns senys[1] que en los altres, enaxí la memoria ha major culpa com pecca en la tercera cambra que en la segona e en la segona que en la primera, e lenteniment qui erra ha major culpa en lo tercer cap que en lo segón e en lo segón que en lo primer, e la volentat com desama veritat ha major culpa en lo tercer peu que en lo segón e en lo segón que en lo primer; e si assò no era enaxí, los vicis no puríen tant multiplicar culpa com les vertuts mèrit; e si assò era enaxí, lo franc voler no sería egual a mèrit de perdurable gloria e a mèrit de perdurable pena, per la qual gloria e pena es coneguda la excellent vostra gloria divina.

¶ Cap. 354. *Com hom adorant e contemplant son Deu gloriós per moral e allegoría e anigogía intelligencia,*[2] *entellectueja lo contrast qui es enfrel cors e la ànima.*

H *Deus infinit eternal, del qual totes gracies e benediccions venen!*[3] Qui vol encercar e saber, *Sènyer,* per moralitats sensuals e entellectuals la batalla el contrast qui es enfrel cors e la ànima, cové que sapia formar forma moral composta de sensualitats e de entellectuitats, e que amac al oyment sensual los noms sensuals e

1. E, son pus damnoses en los uns seyns.—2. M, *per moralem Allegoriam et Anagogiam et Inselligentiam.*—3. A, del qual totes benedicions uenen.

quels nomèn en tal manera moralment que les entellectuitats pusquen entendre les moralitats sensuals. ☙ 2. On, com per esta manera, *Sènyer,* se form[1] e sendrès la art moral, e com nos preposem a demostrar aquesta art per tal que hom aja art e manera com ab la moralitat costrenga hom sa ànima a tenir son remembrament e son enteniment a assò on son voler preposa adorar e contemplar, per assò nos posam e deym que .iij. donzelles[2] molt nobles e molt belles estàn en la cima duna alta muntanya, e la una membra so que la una entén e so que vol lautra, e la una entén so que la una membra e so que vol lautra, e la una vol so que la una membra e so que entén lautra. ☙ 3. *Vertader Senyor!* Dementre que les .iij. donzelles estaven en lo alt munt en esta manera, la una comensà a membrar la muntanya e la altra la comensà a entendre e la autra la comensà a amar: on, per assò la una de les donzelles devallava e pujava e anava per tota la muntanya. Dementre que ella anavi en axí, guardà e viu un alt arbre molt bell e molt gran carregat de moltes flors e de moltes fulles e de molts fruits: larbre era al peu de la muntanya e regavenlo les fonts e los flums qui devallaven e pujaven per la muntanya.[3]

4. *Graciós Senyor sobre totes gracies qui agraciats los vostres amadors de eternals benahuirances!* Dementre que la donzella guardava e mirava larbre e mirava la bellea e la bonea de les flors e de les fulles e dels fruits e la gran autea e granea de ses branques e de sos rams, ella guardà e viu exir duna molt gran forest un animal qui venía a aquell arbre.[4] Lo coll daquella bestia era feyt[5] a semblansa de calastó;[6] a la un cap del coll avía un cap dome, al altre cap del coll avía un cap de bestia; e dementre que la bestia anava al arbre, alsava adès la un cap e baxava lautre, e com aquell avía baxat, ell lo levava e baxava[7] lautre. Lo

---

1. E, se forme.—2. E, donseles (de donsela: *formes usuals.)*—3. E, de la muntayna.—4. E, aforest un animal qui venia en uers larbre.—5. A, manca *era feyt.*—6. E, calesto: M, *statera.*—7. A, bexaua: E, bexa.

cap qui era a figura de cap dome[1] era a la dextra part, e lo cap qui era a part sinestra era lo cap qui ha figura de cap de bestia. ✠ 5. Dementre que aquesta donzella guardava per aquesta manera lanimal qui venía al arbre adès baxant la un cap e levant lautre, ella guardà en lo cap esquerre e viu en aquell dues escales estar totes dretes, e la escala primera avía .iiij. escalons e en la segona escala avía .v. escalons; e en la primera escala dels quatre escalons avía dues besties quis diferenciejaven la una ab lautra en genre e en especia e en figura, e en la segona escala dels .v. escalons avía .v. besties diverses en figura e en ufici la una de lautra. ✠ 6. Com la donzella ac, *Sènyer*, vistes totes estes coses en lo cap esquerre del animal, en aprés guardà al animal lo cap dret qui era en figura de cap dome, en lo qual cap viu dues escales qui estaven totes dretes e en cascuna de les escales[2] avía .v. escalons. En la primera escala avía .iij. regines molt belles e bones e molt noblement vestides; en la segona escala avía .iiij. regines molt belles e molt nobles e de molt bells ornaments ornades qui servíen les tres regines damundites: cascuna de les .vij. regines[3] era diversa de lautra en figura e en especia e en ufici.

7. *Singular Senyor sens par e sens companyó qui sots acabament de ma devocio!*[4] Dementre que la donzella ac vist e afigurat lanimal segons les figures damundites, ella guardà e viu que lanimal se fo acostat al arbre e levà primerament lo cap dret on les .vij. regines estaven, e levà e dressà les dues escales per les quals les .vij. regines muntaren[5] menjar de les flors e dels fruits del arbre segons ques convenía a cascuna de les regines. Dementre que les regines menjaven[6] de les flors e dels fruits del arbre, lanimal tenía lo cap esquerre en la terra e les .vij. besties daquell no pudíen atènyer al arbre, e per la fam que avíen cridaven al animal que levás lo cap esquerre e que baxás lo dret per

1. A, a figura dome. —2. A, de la escala.—3. A, regines damundites. —4. E, de uia de deuocio. —5. E, pujauen.—6. A, meniaren.

tal que elles menjassen. On, com lanimal ac oyts lurs crits, adoncs baxà lo cap dret e levà lesquerre e dressà les escales on les besties pujaren[1] menjar de les fulles e de les branques del arbre segons ques covenía a lur natura, e per lo menjar que fayen les besties guastaven[2] les flors els fruits del arbre qui eren vianda a les .vij. regines. ✠ 8. Dementre que les .vij. besties menjaven e ruyen larbre el guastaven,[3] les .vij. regines enduraven e veyen que les besties deguastaven lur vianda. On, per assò totes ensems cridaven e ploraven e planyíen e pregaven lanimal que levás lo cap dret e que baxás lesquerre per so que elles menjassen: on, per so lanimal levà lo cap dret e baxà lesquerre, e les besties altra vegada ploraren e cridaren al animal e lanimal levà lo cap esquerre e baxà lo dret; e enaxí[4] lanimal no estava en àls mas adès levar la .j. cap e adès baxar lautre. On, dementre que la donzella qui anava per la muntanya sà e là ac vist[5] lo pujament el baxament que faya adès de la un cap adès del autre, la una de les dues donzelles qui estaven en lo cap del pug comensà a membrar totes aquestes coses e lautra se pres a riure. ✠ 9. *Gloriós Senyor!* Com la una donzella ac vist e la autra ac membrat e la autra ac ris, encontinent la una donzella guardà e viu que les .vij. regines sacordaven cos poguessen combatre ab les .vij. besties per tal que lo cap esquerre poguessen posseyr,[6] e les .vij. besties qui viren que les regines se vulíen ab elles combatre comensaren a aver consell com saparellassen de la batalla per tal que les .vij. regines destruíssen[7] e lo cap dret del animal ligassen e posseíssen. On, dementre que la una donzella veya totes aquestes coses, la una de les .iij. membrà aquestes coses e lautra feu[8] un somrís per totes les coses membrades e vistes.

10. *Eternal Senyor en tots temps qui fos e sots e serets*

---

1. E, pujauen. —2. E, deguastauen.—3. E, roien larbre el degastauen.—4. E, e en ayso.—5. A, per la muntayna ela ac uist.—6. E, posar.—7. E, destroissen.—8. E, fe.

sens comensament! Com les .vij. regines agren pres acort ques[1] combatessen ab les .vij. besties, la una delles dix que feessen de sendat[2] vermell senyera en la qual fos de la una part figura de sol e en la autra figura de luna, per tal que per aquella fossen afigurats[3] los dos individuus los quals no an semblant ni par ni egual en tot lo mon; e puxes que portás la senyera una dona molt bona e bella e molt vertuosa, e que cavalcás en una molt bella e molt simple e suau bestia, e que en la batalla la dona anás ab aquella senyera per tal que per la vista de la senyera fugissen es vencessen les .vij. besties. ✠ 11. Com la regina ac dites aquestes paraules, enaprés comensà a parlar una de les altres regines e dix ques guarnissen de tals armes qui fossen contraries a les armes de les .vij. besties; car natural cosa es de les besties que no poden esser vensudes sino per contraries armadures de les lurs. On, encontinent que la regina ac dites estes paraules, feeren la senyera e donaren la a una dona molt vertuosa qui cavalcà sobre una bestia molt pus bella e major e pus simple que nulla altra bestia, e cascuna de les regines se guarní e saparellà darmes diverses, car la una regina se guarní de fe e la autra desperansa e lautra de caritat e la autra de justicia e lautra de saviea e lautra de fortitudo e lautra de tempransa. ✠ 12. Encontinent, *Sènyer*, que les .vij. regines se foren guarnides e aparellades dentrar en la batalla contra les .vij. besties, les .vij. besties agren aút consell e acort e agren feta senyera, qui fo lo camp negre, e ac de la una part[4] figura dome qui tenc lo cap a avall els peus a amunt, e de la autra part ac figura de serpent, e agren una bestia molt negra e molt transportada de sa figura e cavalcà sobre una dona qui anava a semblansa de bestia qui va ab .iiij. peus, e la bestia portà la dita senyera en la qual son les damundites figures qui signifiquen dos individuus e tots los pus

1. E, cos combatessen. — 2. M, *ex serico*. — 3. E, afigurades. — 4. E e de la .j.ª part ac.

mals els pus noables qui esser pusquen, per los quals les .vij. regines son vensudes moltes vegades; e com les .vij. besties agren feta la dita senyera e la agren donada a la bestia qui cavalca sobre la dona qui va a semblant de bestia, encontinent cascuna de les besties se guarní de contraries armes de les armes don[1] se guarniren les .vij. regines, les quals no poden esser vensudes sino per contraries armes de les lurs.

13. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e damor!* Com les dones e les besties se foren arreades e aparellades de la batalla, la una de les .iij. donzelles qui estaven en lo cap[2] de la muntanya demanà a les dues donzelles quels semblava de les dones e de les besties, ni quals vensríen, o les dones o les besties; e la una de les donzelles[3] respòs e dix que les dones eren molt mills armades e aparellades de la batalla e que avíen mellors armes e pus forts, per que era semblant que elles deguessen vensre[4] les besties: emperò la una de les besties avía tan forts armadures, que no podía esser vensuda sino per semblants armadures de les sues e per contraries armes de les sues. ✠ 14. Dementre que les tres donzelles parlaven de la batalla e de les armadures de les dones e de les besties, la una de les .iij. donzelles demanà a les dues: Qui es aquella regina qui porta senyera vermella e cavalca sobre la bestia? E la una de les dues donzelles respòs: Aquella regina es germana daquella dona qui va a semblansa de bestia sobre la qual cavalca la bestia qui porta la senyera negra, e la bestia qui cavalca sobre la dona es germana de la bestia sobre la qual cavalca la regina qui porta la senyera vermella. ✠ 15. Com la donzella, *Sènyer*, ac oít totes estes coses, adoncs se pres a maravellar molt fortment e dix: Com pot esser que la regina qui es tam bella e tan noblement vestida e encavalcada e tan bona e tan vertuosa, sia germana de tan vil e tan leja e

1. E, de les armes on.—2. E, en cap.—3. de les .ij. donseles.—4. E, uenscre *(passim)*.

tan viciosa[1] fembra com es la dona qui es sots la bestia tan leja que porta la senyera? On, dementre que la donzella se maravellava e aquestes paraules deya, la una de les donzelles[2] li dix que nos maravellás de assò que veya, car noi cabía maravella per so car la dona qui està dejús la bestia sería axí bella e axí noble e bona regina com lautra si era qui la cavalcàs sobre la bestia, e la bestia on la regina cavalcava sería axí vil e axí àvol si cavalcava sobre la regina com es la bestia qui cavalca sobre la dona, e la regina sería axí vil e leja e viciosa com sa germana si anava enaxí com va sa germana.

16. *Senyor gran gloriós en lo qual se confíen mes amors!* Dementre que les donzelles deien[3] les paraules damundites de les .vij. regines e de les .vij. besties, la una de les donzelles[4] pregà molt carament e mol devotament les dues donzelles que en la batalla ajudassen a les regines qui son de lur semblansa e de lur natura, e que no ajudassen a les besties qui nos semblen en natura ni en proprietat ab les .iij. donzelles, enans son enemigues daquelles. ✠ 17. Com la una de les donzelles[5] ac pregat per les regines, cascuna de les dues donzelles resposeren e dixeren que elles no pudíen ajudar a les regines sens aquella qui per les regines pregava, e la dita donzella qui per les regines pregava respòs e dix que ella no podía ajudar a les regines menys de les dues donzelles. On, segons aquestes paraules, cascuna de les donzelles sescusaven la una a lautra dient cascuna que no avía forsa ni poder ni vertut sens lautra: car enaxí com en cors lonc no pot aver mesura sens ample e pregont, en axí neguna de les .iij. vertuts no pot aver sa vertut en actu ni pot usar de sa vertut sens la vertut actual de les altres donzelles. ✠ 18. Dementre que les .iij. donzelles parlaven, *Sènyer*, en esta manera, la una de les .iij. donzelles dix que

1. E, e qui es tan bona e tan uertuosa sia germana de tan uil e de tan lega e de tan uiciosa. — 2. E, de les .ij.es donseles. — 3. A, dien. — 4. E, de les .iij. donseles. — 5. A, regines.

totes tres sajudassen les unes a les altres per tal que puguen[1] ajudar a les regines contra les besties en la batalla: on, enaprés que assò ac dit, demanà a les altres qual sería la ajuda que elles poríen fer a les regines. On, sobre assò la una de les donzelles respòs[2] e dix que tota la major ajuda que elles poríen fer a les regines sería que contemplassen en lo gran pug en lo qual estaven, e que mirassen e que guardassen los flums[3] els rius e los arbres e les flors els fruits els prats e les riberes els boscatges qui eren en lo pug; car aitant com elles contemplaríen en lo pug e en so qui es en ell e per ell, vensríen les regines les besties, e aitant com elles cessaríen que no contemplaríen lo pug ni so qui es en ell e per ell, seríen les besties vensents les regines.

19. *Vertuós Senyor del qual venen totes vertuts!* Encontinent que les .iij. donzelles se donaren a oracio e a contemplacio, les .vij. regines comensaren a moure e anaren contra les .vij. besties e nafraren e aucieren e venceren les .vj. besties; mas la una de les besties avía tan forts armes e era tan fort e donava[4] de tan grans colps, que no la podíen vensre ni auciure les .vij. regines, enans era la batalla molt mala e molt forts e molt perillosa per la gran malea qui era en la bestia, qui per nulls colps que donàs nos lassava ni per nulls colps que reebés no era vensuda ne sobrada. ✠ 20. Tant era gran la batalla que les regines avíen ab la mala bestia, que per nulla manera no avíen poder ne forsa que poguessen pendre ni ligar lo cap del animal esquerre ne que poguessen baxar les escales on les .vij. besties estaven. On, segons que les tres donzelles savigoraven, sí avíen forsa e reveniment e alè les regines,[5] e segons que les tres donzelles se flacaven en la contemplacio, sí savivava e savigorava la mala bestia e ajudava a ses pars besties a vivificar e a enfortir contra les regines. ✠ 21. De-

1. E, pogen.—2. A, lur respos.—3. E, e guardassen los floms.—4. E, e faia.—5. A, a les regines.

mentre que la batalla era molt forts e molt gran[1] e molt perillosa enfre les regines e les besties, la una de les tres donzelles guardà e viu la una de les .vij. regines quis combatía ab la mala bestia pus que les altres, e la bestia aquella pus turmentava e nafrava que les altres e per aquella era la bestia pus turmentada e pus nafrada que per les altres: on, per assò la donzella qui totes estes coses veya ac pietat de la regina qui tan fortment era nafrada e qui tan fortment se combatía, e comensà la donzella a plànyer e a suspirar e a plorar[2] per la pietat que ac de la damun dita regina, e les dues donzelles dixeren a ella que no plorás nis desconsolás si la regina amava, car aitant com la regina pus fortment se combatía e pus fortment era nafrada, daitant més guaanyava e daitant més venía sa vertut de potencia en actu.

22. *Poderós Senyor sobre tots poders qui avets voler sobre tots volers!* Dementre que les .iij. donzelles parlaven de la batalla, adurmirense e venc una de les regines e devallà les .iij. donzelles del pug e portàles en una gran forest qui era molt luny daquell pug;[3] e dementre que les donzelles en la forest dormíen, les .vij. besties vencíen e nafraven e auceyen[4] les .vij. regines e esquinsaven lur senyera, e la dona qui portava la senyera descavalcaven de la bestia e fayen cavalcar la bestia de sobre ella, e ligaven lo cap dret del animal e trencaven e enderrocaven les escales on les regines estaven, e menjaven del arbre ses fulles e ses branques, e guastaven e malmetíen[5] les flors e los fruits qui eren vianda de les regines. ₭ 23. *Amorós Senyor!* Dementre que les regines eren malmenades e vensudes e lur viure lur era mort, acordarense que trametessen misatge[6] a les .iij. donzelles qui en lo boscatge durmíen[7] e que les despertassen e que en lo pug tornassen contemplar e vetlar;

1, E, molt fort e molt greu.—2. E, a playner e a plorar.—3. E, del pug.—4. E, uenscien e nafrauen e aucijen. —5. E, malmeten.—6. A, manca aquest mot.—7. E, qui eren en lo boscatge durmen.

car depús que elles foren en la forest ni depús que foren adurmides no agren forsa ni poder contra les besties salvatjes qui tan malament les nafraven[1] e les destruyen e lurs viandes malmetíen. ❧ 24. Com les regines agren preposat que trametessen missatge a les .iij. donzelles, agren acort[2] quei trametessen la regina qui les avía devallades del pug e ferenli manament que les despertás e que en lo pug les tornás. On, la regina dementre que anava per la forest a les .iij. donzelles, veya[3] moltes maravelles e moltes besties estranyes e de leja figura, e com fo a les tres donzelles despertà aquelles en la forest per tal que veessen[4] les serpents e les besties salvatjes qui están en la forest, e puxes pres aquelles e tornàles en lo pug per tal que veessen lo gran dampnatge que avíen donat les .vij. besties a les regines.

25. *Senyor infinit eternal qui sots sens tot defalliment!* Com les donzelles foren tornades en lo pug e adoraren e contemplaren en ell, les regines comensaren a revenir e a cobrar vertut e forsa contra les besties; mas per la gran sòn[5] e la longa continuacio de dormir que les donzelles avíen feta[6] en la forest e per lo gran ús e la longa possessió que les besties avíen en lo animal, les regines no podíen vensre ni sobrar de tot en tot les besties, e majorment la una bestia qui era tan forts qui nos vencía per neguna de les regines. ❧ 26. Dementre que les regines e les besties se combatíen aitant com podíen, la una de les donzelles dix a les dues: Quin consell puríem pendre contra aquella bestia tan mala qui tan regeament[7] se combat e qui axí aucíu e destrúu les regines? Respòs la una de les donzelles: Noi ha null altre consell mas que la una de nosaltres vaja ajudar a les regines e ques guarnesca de contraries armes e de semblants armes daquelles ab ques combat la mala bestia; car per contraries armes se combatrà contra la bes-

1. A, nafren.—2. E, dacort.—3. A, on ueya.—4. A, ueen.—5. E, lo gran son.—6. E, feyt.—7. E, regesament: M, *fortiter*.

tia e per semblants armes aurà egual poder de la bestia, e car la donzella aurà dobles guarniments e la bestia no ha mas senars[1] armadures, per assò se formarà possibilitat per la qual porà esser la mala bestia vensuda e sobrada.

✠ 27. On, encontinent, *Sènyer,* que la donzella ac dites aquestes paraules, les dues donzelles guarniren la una donzella de contraries e de semblants armes daquelles armes de la bestia, per tal que ab semblants armes fos aitàn forts com la bestia era forts per les contraries armes; e com la donzella fo guarnida e aparellada, anà ajudar a les regines e combatés ab la mala bestia en dues maneres per les diverses armes que portava; e car la bestia no avía tantes armes com la donzella,[2] per assò covenc que fos sa forsa vensuda e sobrada per la forsa de la donzella, e per lo vensiment de la mala bestia foren vensudes e sobrades totes les altres besties, per lo qual vensiment salegraren les regines e menjaven de les flors e dels fruits del arbre, e les donzelles en lo pug salegraven.

28. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e de mercè!* Com les regines agren vensudes les besties per ajuda de la donzella damundita, adoncs la una de les donzelles guardà e viu exir duna gran forest dues besties molt feres e estranyes e molt salvatjes,[3] la una fo negra de la meitat a amunt e lautra meitat fo de color groga, e la autra bestia fo del mig loc a amunt vert e la autra meitat fo blanca. Abdues les besties se combatíen molt fortment la una contra lautra, e la una era vensuda e nafrada en un temps e lautra en autre; mas a la fi la bestia qui era negra e groga vensé la bestia vert e blanca, e com la ac vensuda anàsen[4] al animal e destruy e vensé aquell e feune[5] dues meitats, e de la una meitat feu[6] quatre parts les quals portà en la forest don les dues besties eren exides; de lautra meitat non poc fer nu-

1. E, dobles guarniments aura e la bestia no mas senars.— 2. A, dolzela: E, dousela *(passim).*— 3. E, molt estraynes e salvatjes.—4. A,E, anassen.— 5. E, e fe n. - 6. E, fe. *(passim).*

lla part ni en la forest no la poc conlogar. ☙ 29. Com del animal foren fetes totes aquestes coses, enaprés venc un gran aucell e pres la part del animal la qual no pot esser partida[1] en parts contraries, e pres les .vij. regines e portàles sen en un gran forest,[2] e les tres donzelles en un temps salegraven en lo pug e en altre temps sentristaven es desconsolaven en la forest on eren empresonades. On, per la presó en que eren la una se clamava de lautra a la una de les .vij. regines la qual turmentava cascuna de les tres donzelles en la forest de la injuria que la una avía feta contra lautra. ☙ 30. Dementre que la una de les .vij. regines turmentava, *Sènyer,* les tres donzelles en la forest, acordaren se les .iij. donzelles que trametessen una de les .vij. regines al pug e que naportassen una poma que menjassen e odorassen, per tal que ab la sabor e la odor de la poma se consolassen e saconortassen de les greus penes que sostenen. On, la regina qui anà a la poma sestec[3] tant que la regina qui les donzelles turmentava ac tant turmentades les donzelles dentrò que ac satisfet a cascuna dels clams que la una faya contra la autra, e en aprés venc la poma; e encontinent aquella regina metexa qui les donzelles avía turmentades e una altra regina qui era sa germana, preseren les tres donzelles e traguerenles de la forest e tornarenles en un pug en molt pus bell e pus delitable loc que no era aquell on dabans estaven com les regines e les besties se combatíen, e en aquell loc elles[4] adoraven e contemplaven la gran gloria e benediccio de lur Senyor Deus.

1. E, no poc esser departida. —2. E, aforest *(passim).*—3. A, sostenc. —4. A, els.

¶ Cap. 355. *Com hom per moral figura ab allegoría e anigogía entellectual esposicio[1] entellectueja la carrera de paradís adorant e contemplant nostre Senyor Deus.*

EUS *rey de gloria, qui sots pare de tots temps!* Qui per moral figura entellectual vos vol, *Sènyer*, adorar e contemplar adorant e contemplant la carrera de paradís, cové que sapia fer quatre figures dintre les quals sapia aver conexensa del nombre de .j. e de .ij. e de .iij., per lo qual nombre es hom endressat a anar a la benahuirada gloria com de .j. e de .ij. e de .iij. sab formar quatre figures. ✠ 2. On, com assò sia enaxí, doncs nos deym que tres dones vengren a un palau molt noble e molt bellament edificat e ornat de bells edificis e de bells arbres carregats de flors e de fruits molt plaents e vèer. En aquell palau ac moltes aigues e molts vergers e moltes altres coses on lo palau es bellament ordonat e edificat. En lo palau ac un portal molt gran e molt bell: aquell portal guardava una regina qui en la mà dreta tenía espaa[2] molt gran e molt tallant, e en la mà esquerra tenía una bella poma qui era molt gran e molt saborosa, e en lo pits daquella regina avía un libre molt escur a entendre en lo qual eren escrites e afigurades .iiij. figures afigurades del nombre damundit. ✠ 3. La primera figura, *Sènyer*, es afigurada de nombre qui es .j. en .iij. e tres en .j., segona figura es afigurada com

1. M, *cum allegorica et anagogica expositione intellectuali.* — 2 E, tenia .j. espasa.

.j. de tres venc en .j. e en .iij., tersa figura es com .j. e .iij. e .iij. e .j. son .j., quarta figura es com .j. es en .ij. e dos son en .j. On, com les .iij. dones foren vengudes a la porta del palau, adoncs volgren entrar en lo palau e volgren pendre la poma que la regina tenía. La regina les menassà e fo semblant[1] que les ferís ab lespaa, dient a aquelles dones que elles no poríen entrar en lo palau ni aver la poma dentrò que aguessen lest en lo libre on les quatre figures son escrites e que sabessen aver conexensa del nombre damundit per lo qual les figures son afigurades.

4. *Dreturer Senyor, poderós en tots poders!* Com les tres dones agren entesa la regina qui guardava la porta del palau,[2] adoncs la una de les dones[3] comensà a líger en lo libre e comensà a la primera figura, e legí[4] .j. en tres e .iij. en .j.; e en aprés volc sumar[5] lo compte, e dix que .j. en tres e tres en .j. son dues vegades .iiij. qui son .viij., e .viij. son tres parells[6] e .j. parell, del quals tres parells e un parell[7] se forma la primera figura. On, com la dona ac feta aquesta suma[8] volc entrar en lo palau, mas la regina feu semblant que la ferís ab lespaa e dixli: No pots entrar en est palau per so car no as feta bé[9] la suma e as errat en lo nombre, car neguna qui erre en lo compte no pot ací entrar en est palau.[10] ✠ 5. On, com tu ajes lest .j. en tres e .iij. en .j. e ajes multiplicat lo nombre en dues vegades .iiij. e los[11] .iiij. en .viij. e los .viij. en tres e en un parell, per assò as errada la primera figura; car si axí era lo nombre com tu dius e assumes, la .j. no sería en .iij. ni los .iij. no seríen[12] en .j.; car tres parells no son en lo quart[13] parell nil quart parell no es en los .iij. parells, car los .iij. parells poden esser menys

1. E, la Regina lur menassa e fe senblant. — 2. E, manca: *del palau.* — 3. A, de les dues *(tatxat)* dones: E, de les .ij. dones. — 4. A, manca: *e legi.* — 5. E, asomar (*passim,* i asommar, sobre les quals formes, i no sobre *sumar,* se formen els derivats). — 6. E, pareles. — 7. E, e de la .j. pareyl. — 8. E, soma *(passim,* i somma). — 9. E, no as be feyta. — 10. E, Cor negu qui erre en lo compte no pot en est palau entrar. — 11. E, les. — 12. A, seria. — 13. A, en la .iiij.

de la .j. e la .j. menys dels .iij. On, com en la primera figura sia .j. en .iij. e .iij. en .j. sens que la .j. no pot esser sens .iij.[1] ni .iij. no poden esser sens .j., per assò es la .j. en tres e son los .iij. en .j. axí unidament e triplicalment, com .j. es .j. en sí metex e .iij. son .iij. en sí metexs. ☙ 6. Com la dona qui vulía entrar en lo palau entès que noy pudía entrar per aquella suma que avía feta del nombre damundit, adoncs comensà a fer la suma en altra manera e dix que .j. en .iij. e .iij. en .j. son .j.; e la dona qui guardava[2] la porta li demanà: E on son los .iij.? A assò la dona qui vulía entrar no li sabé respondre, mas que dix altra vegada que .j. en .iij. e .iij. en .j. son .iij.; e la regina li demanà: On es la .j.? E[3] no li sabé respondre ni sabé fer la suma del nombre afigurat en la primera figura, per que aquella regina qui guardava la porta no la lexà entrar en lo palau.

7. *Vertuós Senyor en tota vertut, honrat Senyor en tot honrament!* Com la dona damunt dita no poc entrar en lo palau per so car avía errat en la primera figura, adoncs comensà a legir en la segona figura on atrobà escrit que .j. de tres venc en .j. e en .iij. On, la dona dix que .j. se partí de .ij. e entrà en .j. e en .iij., e foren .iiij. e dos dels quals la .j. sera partit com venc en .j. e en tres, e axí foren .vj. en los quals ac alteracio e fo perdut lo nombre de la .j. quis partí de .ij. e venc en .j. e en .iij. On, com la dona ac feta aquesta suma, volc entrar en lo palau, mas la regina li ho vedà per so com avía errat en lo nombre. ☙ 8. On, per assò la regina dix a la dona que ella avía errat en la suma; car no era natura de la segona figura que reebés nulla alteracio, ni la .j. de .iij. qui venc en .j. e en tres nos partex dels .ij. ni nos pert son nombre si bé venc[4] en .j. e en tres ni pres .j. e .iij., enans venc en tal manera en la .j. e en los .iij., que enaxí es ab los .ij., com era dabans

1. E, .j. sens iij.—2. A, guarda.—3. E, e anc.—4. E, en uenc.

com no era vengut en la .j. ni en los .iij.; car si axí no fos, los .ij. no foren so que son, ni la .j. no pogra venir en .j. e en .iij. ni fora so que es, e fora la segona figura en privacio e no fora res la primera figura ni la segona. ✠ 9. Com la dona no sabé, *Sènyer,* asumar la segona figura, adoncs se mudà a legir en la tersa figura en la qual atrobà que .j. e tres e tres e .j. son .j. On, com la dona ac lesta la tersa figura, adoncs feu la soma del nombre falsament, dient que .j. e .iij. e .iij. e .j. son .viij. on ha .ij. quatre,[1] los quals .ij. e los .viij. son tres termens de nombre, les quals .iij. termenacions son dintre .ix. qui es la .j. unit de .j. e .iij. e de .iij. e .j. On, com la dona ac feta aquesta suma volc entrar en lo palau, mas la regina li ho vedà dient que ella avía errat en lo compte, per so car aquell compte que avía fet no era dret ni vertader compte en so que era contrari al compte de la primera e de la segona figura; car sil compte fos enaxí com ella avía fet en la tercera figura, nos seguiría en la primera figura que .j. fos en .iij. e .iij. en .j., e en la segona que .j. de .iij. vengués en .j. e en .iij.; e car neguna de les .iiij. figures no son contraries la una a lautra jassía que sien diverses la una de lautra, per assò nulla suma qui sia feta en neguna de les figures no pot esser vera pus sia contraria a la suma de les altres figures.

10. *Gran Senyor qui sots acabat en tots acabaments!* Com la dona ac errat en lo nombre de totes tres les figures, en aprés comensà a legir en la quarta figura e dix: .j. en .ij. e .ij. en .j. son .iiij., e com ac dit .iiij. volc[2] entrar en lo palau e cuidà aver feta la suma vertaderament; mas la regina li ho vedà e dix que ella avía errada la suma, car so que as sumat es contrari a les tres figures damundites e es contra la quarta figura qui no es nombre de .iiij., mas de .j. en .ij. e .ij. en .j. per manera de convertiment[3] e no per manera de multiplicacio de nombre ni de minvament. ✠ 11. Com

1. E, quatres.—2. A, uol.—3. E, peruertiment.

la dona ac vist, *Sènyer,* que no sabía avenir en lo nombre de les quatre figures e no podía entrar en lo palau, adoncs dix a la regina que sa memoria no sabía membrar ni son enteniment entendre lo nombre de les quatre figures; mas sa volentat amava lo nombre de les figures e amava entrar en lo palau, e son enteniment entenía que no bastava a entendre les figures, e son remembrament membrava que no podía membrar les dites figures. On, com la dona ac membrat e entès e volgut per esta manera, adoncs dix a la regina que guaardonás son remembrament qui membrava e son enteniment qui entenía la noblea de les figures el defalliment del remembrament e del enteniment, e enaprés dix que guaardonás son voler qui amava les figures sobre so quel remembrament no podía membrar ni lenteniment no podía entendre delles. On, com la regina ac vist que la dona vulía entrar en lo palau per altra manera e ac entès que ella avía a guaardonar a la dona son remembrament e son enteniment e son voler, adoncs ac molt gran plaer de la dona e lexà aquella entrar en lo palau molt alegrement e pagada. ✠ 12. On, com la dona, *Sènyer,* fo entrada dintre [1] lo palau e viu la noblea e la gran bellea del palau e sentí la dousor el bon saber el pagament qui era en aquell palau, la regina altra vegada mostrà a la dona lo libre e dix que legís en ell e que assumás lo nombre de les .iiij. figures, lo qual nombre no avía pogut assumar de defora lo palau. On, la dona comensà a líger lo libre e a asumar lo nombre segons que era en lo libre, e la memoria sexamplà a més a membrar e lenteniment a més a entendre e la volentat a més a voler en lo libre, que no fayen com eren defora [2] lo palau. On, per la gran abundancia que avía la memoria a membrar e lenteniment a entendre e la volentat a amar, era la dona en tal benenansa e en tal gloria, que null home qui sia fora del palau nou puría membrar

1. E, de dintre. — 2. A, dintre.

ni entendre, per so car defora lo palau no pot hom ab la memoria tan bé ni tant membrar ni ab lenteniment entendre ni ab la volentat voler, com fa dintre lo palau: car en axí com les plantes se fan majors e mellors e pus belles en la bona terra que no fan en la magra terra, enaxí per la vertut del palau la memoria pot més e mills e pus vertaderament membrar e lenteniment entendre e la volentat amar de dintre lo palau que no fa de defora.

13. *Dreturer Senyor qui amats tots aquells qui amen dretura!* Com la bonahuirada dona fo entrada en lo palau, la una de les dues dones volc entrar en lo palau, mas la regina tancà les portes del palau e dix que ella no pudía entrar en lo palau si doncs no asumava lo nombre de les quatre figures o no creya en aquelles figures: on, per assò la dona comensà a líger en lo libre, e anc[1] no sabé entendre ni assumar en lo libre lo nombre de les figures ni volc creure en les figures, dient que ella no pudía ni vulía amar so que sa memoria no podía membrar ni son enteniment entendre. On, per assò la regina no lexà entrar la dona, e dixli que sa memoria no era digna de entrar pus no membrava, ni son enteniment pus no entenía les figures, ni sa volentat pus no amava so que pudía amar sobre lo remembrament e lenteniment, axí com la volentat de la primera dona qui amà so que la memoria no poc membrar ni lenteniment entendre de les quatre figures. ✠ 14. Com la regina ac dites aquestes paraules a la dona qui no sabía assumar lo nombre de les figures ni sa volentat no vulía creure en aquelles figures, e la memoria cuidava membrar so que no membrava e lenteniment cuidava entendre so que no entenía, adoncs la dona vulía per forsa entrar en lo palau, mas la regina la fería e la nafrava ab lespaa e vedava a la dona la porta del palau.[2] On, dementre que la dona volía entrar e la regina li ho vedava, venc, *Sènyer,* .j.

1. E, ac.—2. A, manca: *del palau.*

drac molt gran e molt negre e molt orrible a vèer, e ixí duna forest molt gran e molt fera e molt plena de diverses besties salvatjes; e com lo drac fo a la dona qui per forsa vulía entrar en lo palau, adoncs ell surbí[1] la dona en son ventre qui era tot ple de foc e de sofre, e tornàsen en la forest; e com la dona fo en lo ventre del drac, adoncs membrà e entès la suma de les figures e la noblea de la regina e la gloria de la dona qui era[2] entrada en lo palau, e sentí la ardor e la calor e la pena que sostenía en lo ventre del drac, e la volentat desamà tot so que la memoria membrava e lenteniment entenía, e volía e amava so que la memoria null temps no membraría ni lenteniment null temps no entendría. ✠ 15. *Gloriós Senyor!* Com la dona fo en lo ventre del drac, adoncs vengren diverses besties qui turmentaven la dona en lo ventre del drac. La una bestia avía en son cap dos peus qui avíen .j. cap; aquella bestia ruya e menjava lo cor de la dona, e una altra bestia qui no avía ulls menjava a la dona son front, e una altra bestia qui no avía ventre menjava a la dona son cors; e puxes veníen altres .v. besties diverses, la una menjava a la dona ses orelles[3] e la autra sos ulls e lautra son nas e lautra sa boca e lautra ses mans. On, dementre que la dona estava en esta dolor e en esta pena, .j. verme molt gran se faya en lo cor de la dona qui lo cor de la dona menjava e ruya: on, per la gran pena que la dona sostenía plorava e planyía e cridava a la forma potencial la qual avía com era a la porta del palau, e deya[4] a aquella forma que vengués per tal que della privàs[5] la forma actual qui era en la dona, e tant la dona la forma potencial no cridava ni esperava que vengués, que la forma potencial volgués venir a la dona: on, per assò la dona blastomava sí metexa e la forma potencial e la actual, e les besties qui la turmentaven malaya[6] aitant com podía.

1. E, adoncs ensorbi.—2. A, qui es.—3. E, aureles (de aurela: *formes usuals*).—4. E, disia.—5. A, que la priuas dela.—6. E, maleya.

16. *Eternal Senyor en tots temps qui sots comensament de tots comensaments!* Com la tercera dona fo romasa a la porta del palau, guardá la regina, e la espaa que tenía espaordía molt la dona e donava a aquella molt gran paor de entrar en lo palau; e dementre que la dona avía paor e dupte que pogués entrar en lo palau per la gran paor que avía de la espaa que la regina tenía, guardà[1] la poma que la regina tenía, per la qual poma la dona recobrava ardiment e esperansa de entrar en lo palau; e puxes com la dona ac vista la espaa e la poma, guardà en lo libre e viu que lo libre en un temps subría e en altre temps se tancava. On, la dona pregà la regina que la lexás entrar en lo palau, e la regina respòs que dentrò que agués feta la suma de les quatre figures del libre no podría[2] entrar en lo palau. On, sobre assò la dona, amant la poma tement la espaa, comensà a legir en la primera figura on era escrit que .j. es en .iij. e tres son en .j. ✠ 17. Com la dona ac, *Sènyer,* legit en la primera figura e ac dit .j. en tres e .iij. en .j., enaprés comensà a fer la suma del nombre e assumà per negacio la suma, dient que .j. en tres e .iij. en .j. no son més de. j. e de .iij., car si eren .iiij. o .v. o més, no puría esser .j. en tres ni tres en .j. per so car en .iiij. o en més de quatre pot esser .j. sens .iij. e .iij. poden esser sens .j.; car si axí no era, no[3] puría esser lo nombre de quatre. On, com la dona ac feta aquesta suma, enaprés feu la suma altra vegada per negacio, dient que .j. en tres ni .iij. en .j. no son menys de .j. e .iij., car si eren .ij. e no eren .iij. no poría esser nombre de .iij. e .j. en la figura; e si .j. en .iij. e .iij. en .j. eren .j. e no .iij., no sería .j. en tres ni .iij. en .j.: on, per assò la suma del nombre fo feta en .j. e .iij. e .iij. e .j. sens més e sens menys de .j. en iij. e .iij. en .j. ✠ 18. Com la dona ac, *Sènyer,* assumat lo nombre de la primera figura, ella feu[4] a la regina una altra suma contraria e diversa

1. A, e guarda.—2. A, poria.—3. E, manca: *no.*—4 A, fo.

de la primera suma, dient que en una cambra entraren .iij. homens: on, lo nombre fo de .iiij. ab la cambra, lo qual nombre multiplica en .iiij. per so car la cambra qui es .j. dels .iiij. no era en los .iij. homens si bé los .iij. homens eren en la cambra. On, per so car cascún home era .j. per sí e la cambra no era en los homens, per assò de quatre pot esser fet menor nombre de .iiij., so es .ij. parells; e car daquest nombre pot esser fet nombre de dos e de .iiij., no es semblant al nombre[1] de la primera figura qui no pot esser major ni menor. On, com la dona ac feta la suma de la primera figura per lo nombre de la figura e com lo dit nombre[2] ac significat per la diversitat del nombre dels .iij. homens e de la cambra, adoncs la regina li feu bell semblant e bella cara, per lo qual semblant la dona ac molt gran ardiment e molt gran pagament e endressament en legir lo libre.

19. *Savi Senyor en totes savièes, honrat en tots honraments!* Com la regina ac vist que la dona ac assumada la suma del nombre de la primera figura, enaprés li manà e li dix que feés differencia enfre la .j. e lautre dels .iij. e enfre la .j. els .iij. On, per assò la dona li dix que los .iij. no era la .j. lautre en quant eren .iij., car si ho eren no seríen .iij. e seríen .j. on no auría .iij.; mas los .iij. en quant esser .j.[3] sọn la .j. lautre, car si no ho eren no puría esser .j. en tres ni .iij. en .j. e seríen .iiij., en los quals .iiij., .iij. no seríen en .j. ni .j. no sería en .iij. ✠ 20. Com la dona ac parlat en esta manera de la diversitat e de la concordansa dels .iij. e de la .j., enaprés la regina li manà e dix que guardás lur egualtat. On, la dona comensà a líger e a dir que la .j. era egualment per los .iij. e los .iij. eren egualment sens més e sens menys per la .j., e .j. no era en .j. dels .iij. més que en lautre ni era negú[4] dels tres més en la .j. que lautre, ni negú dels .iij. no era ans que lautre

1. E, ab lo nombre.—2. A, e com lo nombre.—3. E, en quant eren en .j.—4. A, ni era la .j.

ni la .j. no fa ans quels .iij. ni los tres ans que la .j., ni la .j. no es major quels .iij. ni que negú dels .iij. ni negú dels tres no es major que la .j. on son los .iij.; car si assò no era enaxí, cauría majoría e menoría e temps e accident en la primera figura e sería la figura del nombre destruída, e assò es cosa impossíbol. ⁂ 21. *Gloriós Senyor!* Dementre que la dona ligía la primera figura del libre segons la manera damundita, la memoria membrava e lenteniment entenía que tot lur poder fayen en legir e en assumar e en differenciejar la suma damundita, e car per la forsa de la gran fervor del voler la memoria membrava e lenteniment entenía, per assò lo voler de la regina lo voler de la dona amava e agraciava amant lo remembrament e lenteniment de la dona qui tot lur poder fayen en legir lo libre. On, per assò la dona remembrava la dona qui era turmentada en lo drac qui no sabía remembrar ab la memoria ni entendre ab lenteniment ni amar ab lo voler la suma de la primera figura.

22. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e de mercè!* Dementre que la dona per la manera damundita contemplava en la primera figura del libre, en aprés la regina li dix que legís les proprietats e la relacio de la .j. e de los .iij.[1] On, per assò la dona dix que la .j. dels .iij. era de la .j. dels .iij. e la .j. dels .iij. era dels .ij. dels .iij., per tal que los .iij. fossen en .j. e .j. fos en .iij. sens que la .j. no fos ans en tres que los .iij. en .j., ni la .j. dels .iij. no fos ans ni mellor que altre. ⁂ 23. Car si la .j. ols .ij. fossen ans e mellors[2] quels .iij., o la .j. fos ans e mellor que la .j. dels .iij. ols .ij., no pogra esser .j. en iij. acabadament ni .iij. no pogren esser acabadament en .j.; car tota ora fallira quantitat[3] o de la .j. o de alcú dels .iij.; e assò es cosa impossíbol que nulla cosa pusca defallir de la .j. que no sia en tres ni de negú dels .iij. que no sia en la .j., car si era

1. A, de la .j. los .iij.—2. A, melor.—3. A, alcuna quantitat.

cosa possíbol, no poría esser la figura del libre vertaderament escrita ni afigurada, ni neguna de les altres figures no poríen contenir veritat. ✠ 24. *Vertuós Senyor!* Com la dona ac lesta e assumada la primera figura del libre, esguardà la regina en sa cara, e la regina sumrís e feuli molt bell semblant e dixli que ella avía vertaderament lest en lo libre la primera figura. On, per assò la dona sacostà a la porta del palau e volc entrar en lo palau, mas la regina feu semblant que la ferís ab lespaa e la dona ac paor e tornà atràs;[1] e la regina dix a la dona que no podía entrar en lo palau dentrò que agués lest en les altres figures e aquelles agués assumades axí vertaderament com avía assumada la primera figura.

25. *Vertader Senyor amorós qui sots honrat Deus gloriós!* Com la dona ac entès que no poría entrar en lo palau dentrò que agués lest en totes les figures, adoncs comensà a legir en la segona figura on atrobà escrit que .j. de .iij. pres e venc en .j. e en .iij. On, la dona dix que la .j. de .iij. venc en .j. e en tres per tal que demostràs que .j. es en .iij. e tres son en .j. sens més e sens menys e sens null defalliment e ab tot acabament; car la .j. els .iij. on venc .j. de .iij. no pogren tam bé reebre conexensa sens que la .j. de tres no entrás en .j. e en tres, com feeren com .j. de tres venc en .j. e en tres. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Com la dona ac assumada vertaderament la segona figura, en aprés se mudà a sumar la tercera figura on atrobà escrit que .j. e .iij. e .iij. e .j. son .j. On, la dona dix que per so eren .j. e .iij. e .iij. e .j. .j., com .j. de tres entrà en .j. e en .iij. per tal que fos conegut que .j. es en .iij. e .iij. son en .j. e que .j. e .iij. e .iij. e .j. son .j., lo qual .j. es diversament unit de .j. e .iij. ab altre .j. e .iij. a donar gloria e laor al .j. qui es en .iij. e als .iij. qui son en .j., e a reebre gloria la .j. els tres on entra .j. de .iij. e a donar la gloria als individuus

1. E, e tornas a entras.

benahuirats qui son semblants a la .j. e als tres on entra .j. de tres segons la segona figura. ✠ 27. *Vertuós Senyor!* Com la dona ac esposta la tercera figura, en aprés comensà a líger en la quarta figura en la qual atrobà escrit que .j. es en .ij. e .ij. son en .j. On, la dona espòs e asumà lo nombre dient que .j. en .ij. e .ij. en .j. son la .j. en tres e tres en .j., e .j.[1] es la .j. de tres qui venc en .j. e en .iij. e es los[2] dos dels .iij. com la .j. de .iij. venc en .j. e en tres e es .j. e .iij. e .iij. e .j., e los .ij. qui son en .j. son la .j. els tres de la primera figura e son lo nombre de la segona figura e de la tercera. On, com la dona ac esposta e asumada la quarta figura, adoncs la regina li donà la espaa e la poma el libre, e ab molt gran honor mes la dona dintre[3] lo palau.

28. *Graciós Senyor humil misericordiós!* Com la dona fo entrada en lo palau, adoncs la regina menà la dona a un molt bell e molt gran arbre qui era tot vert e tot resplandent e tot carregat de flors e de fruits, lo qual arbre avía nom *Arbre de lúu.* Dejús larbre en un bell prat seya .j. animal[4] qui era molt gran e molt noble e molt bell e molt bo e molt gloriós: aquell animal era vestit molt noblement de vestiments reyals blancs e vermells. Denant aquell animal avía tres fonts molt belles: la una font fo[5] de lugor e de resplandor, de[6] la autra font exía aigua qui era molt clara e molt bella, de la tercera font exía sanc molt vermella. En aquell palau avía molts aucells de diverses colors: los uns aucells eren tots luents e los altres eren tots blancs e los altres tots vermells, e alcuns dels aucells hi avía qui eren de blanca color e de vermella. Cascún daquells aucells cantava denant lanimal qui seya dejús l Arbre de lúu, e lo cant que los aucells fayen era molt agradable e plaent al animal. ✠ 29. Dementre que la dona sadelitava molt gloriosament en la vista del Arbre de lúu e del animal e de les fonts e dels aucells e del cant[7] que los aucells fayen, la

1. E, e la .j.—2. A, lo.—3. A, mes la dontre.—4. A, lo animal.—5. E era.—6. A, manca *de.*—7. A, quant.

dona viu en lanimal lo libre on eren escrites les .iiij. figures que ella avía legides a la porta del palau, e viu que en la font don exía lugor bevíen aucells qui tots luyen e resplandíen, e en la font on exía aigua bevíen los aucells blancs,[1] e en la font on exía sanc bevíen los aucells vermells,[2] e los aucells qui eren blancs e vermells bevíen de cada una de les fonts e bevíen més e pus sovín que neguns dels autres aucells, e per assò cantaven pus alt e pus clar que negú dels altres aucells. ✠ 30. Dementre que la dona estava, *Sènyer,* en esta tan gran benenansa, ella viu la dona qui entrà en lo palau enans que ella, e viu aquella estar molt ricament vestida davant lanimal; e en la una mà tenía una espaa qui era molt major que la sua, e en lautra mà tenía una poma qui no era tan gran com la sua, e la dona avía molt major plaer de la espaa de sa companyona que de la sua per so car era pus bella e major e mellor; mas car la poma sua era major e mellor, per assò salegrava e sadelitava molt més en la sua poma que en cella de sa companyona adorant e contemplant e feent reverencia[3] a son gloriós Deu.

1. A, beuien aucels blancs. 2. A, beuien aucels uermeyls. — 3. E, reuerencia e honor.

¶ CAP. 356. *Com hom per moral figura e per moral esposicio ab allegoría e anigogía entellectueja la celestial gloria e la infernal pena adorant e contemplant nostre Senyor Deus.*

H *Deus poderós qui sots acabament e gloria dels vostres servidors!* Qui vol per moral figura entellectual entellectuejar la celestial gloria e la infernal pena, sapia per les comparacions morals sensuals afigurar les coses entellectuals en son remembrar e entendre e voler, dient que .j. home ermità religiós contemplant e adorant los vostres honraments e les vostres vertuts estava en lo cap duna gran muntanya, e guardà a avall en una gran vall e viu estar en aquella vall tres donzelles e .v. dones e .v. besties e un drac qui avía tres caps. En aquella vall avíen grans guerres e grans treballs per los quals regeament cridaven e ploraven es planyíen. ✠ 2. Com lermità, *Sènyer*, ac vista la vall e ac oyts los plants els plors qui eren en ella, escriví so que avía vist e oyt en la vall, e com ho ac escrit legí so que avía escrit e comensàs a somriure e a maravellar. Mas com legí altra vegada so que avía escrit, adoncs entès so que no avía entès en la primera, lo qual enteniment ac per la primera potencia: on, per assò entès que la lissó que avía escrita e legida sería eternal e perdurable en tots temps, per lo qual durament ac lermità molt gran alegre e molt gran plaer. ✠ 3. *Gloriós Senyor!* Com lermità se fo alegrat per la manera damundita, adoncs dix enfre sí metex: Benahuirat serás si sabs membrar e enten-

dre los treballs que as vists e oyts en lo primer libre, e si sabs amar so que membres e entens en lo segón libre. On, dementre que lermità parlava ab sí metex per esta manera, ell guardà e viu les tres donzelles e les .v. dones e les .v. besties e lo drac qui eren en molt gran treball e en molta de tribulacio, e puxes guardà e viu lanimal damun dit sens que no cessava daquell a vèer.

4. *Inmortal Senyor sens par e sens companyó!* Dementre quel hermità guardava lanimal, ell veya la una de les .iij. donzelles qui membrava so que fayen les dues donzelles: on la donzella pus forment membrava so que fayen les dues donzelles, pus fortment se planyía e més de treballs sostenía e més de tribulacio donava a les dues donzelles; e com lermità ac vista aquesta donzella qui membrant turmentava sí metexa e les altres, aprés comensà a guardar a una de les .iij. donzelles qui veya tot so que les dues donzelles fayen; e on més la donzella guardava so que les dues donzelles fayen, pus fortment turmentava sí metexa e les donzelles que veya. On, com lermità ac vista aquesta donzella qui guardant, sí metexa e les altres donzelles turmentava, en aprés guardà en la tercera donzella e viu que aquella desamava les dues donzelles, per la qual desamor turmentava sí metexa e les altres molt fortment. ✠ 5. Com lermità ac vista la tribulacio e la malenansa el treball qui era en les tres donzelles, adoncs comensà a cogitar e a pensar com cascuna de les .iij. donzelles era turmentada per .iij. diverses maneres multiplicades en .ix. diverses maneres; car cascuna de les tres donzelles turmentant les dues, dava dos turments a les dues e reebía dos turments dabdues e .j. de sí metexa: on, per assò los turments son tan grans e tants e tan mals, que no es cor qui ho[1] pogués aestmar ni boca parlar ni orelles oyr ni ulls vèer; car aitant com les .iij. donzelles son unides e ajustades pus fortment,

1. A, quis pogues.

e com aquella unió sia major que no es[1] nulla unió qui sia en altres creatures qui no sien de lur especia, per assò es la pena major e pus mala que no es nulla pena qui sia en nulla altra[2] creatura. ☙ 6. *Honrat Senyor!* Com lermità ac vista e cogitada la gran pena el gran treball qui era en les tres donzelles, adoncs guardà e mirà sí metex, e viu tanta de gloria e de benahuyransa en sí metex per contraries coses, com es la pena e la dolor qui era en les .iij. donzelles. On, aitant com lermità sa gloria e sa benahuyransa remembrava e entenía, e membrava e entenía la pena e la tribulacio de les donzelles, daitant pus fortment salegrava e samava.

7. *Excellent Senyor sobre totes altèes,[3] honrat en totes noblèes!* Dementre quel hermità veya en la sua ànima aitanta de benenansa com veya en les .iij. donzelles de malenansa, la una de les tres donzelles dix a les dues: Per que la una de vosaltres guarda la benenansa qui es en lermità? ni per que la autra ama e desija aquella benenansa? Car aitant com vosaltres tractats del hermità, daitant vosaltres sots occasió a mos treballs e jo som occasió de mes greus dolors. On, les dues donzelles responeren a la donzella dients que per so car ella membrava la benenansa e la benahuiransa del hermità, per assò elles no podíen privar de negociar en la benahuiransa del hermità; mas si ella sublidava del hermità, cascuna delles no tractaría de la benenansa del hermità. ☙ 8. Dementre que les tres donzelles parlaven, *Sènyer,* en esta manera, cascuna de les .iij. donzelles sacordà e dix que temptassen cascuna lautra e que cascuna temptàs sí metexa si puríen privar lermità de sí metexes per tal que lermità no fos occasiò a lurs treballs. On, com totes les .iij. donzelles agren pres aquest acort, adoncs la una volc ublidar lermità e lautra lo volc[4] innorar e lautra volc gitar de sí lo desig que avía de la sua benahuiransa. On,

1. A, sia.—2. A, manca aquest mot.—3. E, sobre tots altres.—4. A,E, uol.

dementre que cascuna temptà sí metexa per esta manera, la una donzella membrà que null temps no puría ublidar e lautra entès que null temps no puría innorar la benahuiransa del hermità, ni la .iij.ª donzella null temps no cessaría de desijar la benahuiransa del hermità e null temps no auría so que desijava. ☙ 9. On, dementre que les tres donzelles assò deyen, la una dix que ella era ubligada e empresonada a membrar, e la autra dix atretal que ella era ubligada e empresonada a entendre, e lautra dix que ella era ubligada e sotsmesa a desijar la benahuiransa del hermità eternalment e infinida, per tal que lermità conegués infinidament e perdurable sa benahuiransa e les .iij. donzelles coneguessen lur malediccio. On, per assò les .iij. donzelles foren en tan gran tristicia e dolor, que no es quiu pogués dir ni aesmar: car enaxí com gran temps membraven e entenien en lur pena, enaxí gran dolor e pena sentíen. On, com sentir pena segons entendre pena infinida sia la major pena qui pusca esser, qui es, *Sènyer*, qui pusca aestmar lo sentiment de la pena ni la gloria del hermità qui aitanta de gloria sent com son remembrament remembra que sa gloria no aurà null temps fi?

10. *Oh vos, Senyer, qui sots gloria damor e cumpliment de valor!* Dementre quel hermità veya e oya la pena e la dolor que les .iij. donzelles sosteníen, girà sa cara a les .v. dones e viu que eren en molt gran pena e dolor. La primera dona avía .iiij. mans e en cascuna de ses mans tenía un coutell e ab tots quatre los coutells qui eren molt aguts e tallants[1] la mesquina de dona se nafrava es tallava, e en totes ses nafres flames de foc e pesses de glas avía. ☙ 11. En aprés quel religiós ac vista la dona qui ab los .iiij. coutells se nafrava, ell guardà e viu la dona segona qui plorava e planyía e cridava molt fortment planyent la pena e la dolor que la dona primera sostenía[2] per les

1. A, taylans. — 2. A, sostonia.

nafres ques faya; car aitant com sí metexa auceía[1] e nafrava, daitant era la segona dona turmentada e malmenada e treballada. En aprés guardà lermità e viu la tercera dona qui no faya àls mas comptar e asumar e ymaginar la pena e la dolor que la dona segona sostenía e sentía, e tant no comptava ni asumava, que pogués trobar cap ni fi a la gran pena que la dona sostenía. En aprés guardà la quarta dona e viu aquella en tan gran ira e en tan gran tristicia e en tan gran desperacio, que no es hom qui ho pogués aesmar ni dir; car tant era irada e despagada, que tot quant veya e membrava tot ho airava e tot ho desamava. ❧ 12. Com lermità, *Sènyer,* ac vistes les quatre dones qui eren molt fortment treballades e turmentades, ell viu la quinta dona qui totes les quatre dones turmentava e treballava de molts grans turments e de greus, e la una de les quatre dones desijava molt fortment remey e repòs e cessament de ses greus langors e dolors; mas la sua ànima membrava e entenía que aquelles sues dolors null temps fi no auríen: on, per assò la dona senversava e sexía de sa natura e tenía son cap a avall els peus a amunt on que anás ni estiés,[2] e per lenversament e per lo treball daquella dona totes les altres dones eren treballades e turmentades. On, com lermità ac vist tot lo treball e la dolor qui era en les dones, en aprés comensà a guardar e a ymaginar sí metex, e viu en sí tot lo contrari de so que en les .v. dones veya, e comensà a riure e a esser molt alegre. On, la dona qui tenía lo cap a avall e los peus a amunt ac molt gran ira e molt gran dolor[3] de so que en que lermità salegrava e de so de que reya.[4]

13. *Savi Senyor en totes savièes, forts en totes forces!* Com lermità ac vista la pena e la dolor que les .v. dones sosteníen, ell guardà e viu les .v. besties e viu aquelles molt magres e molt mesquines e despoderades e totes ple-

1, E, auciia.—2. E, lo cap a aual e sos peus a amunt on que anas ni esteges.—3. A, ac molt gran dolor.—4. E, de ques reia.

nes de ronya e de sutzetat, e per los ulls e les orelles e lo nas e la boca e lo cors daquelles exíen flames de foc qui totes aquelles besties cremaven, e la una daquelles besties cridava e blastomava sí metexa e sa mare e totes les altres besties, e deya que aquella pena ni aquella dolor fi null temps no auría.[1] ✠ 14. Com la bestia ac dites aquestes paraules, lermità gardà e viu que cascuna de les .v. besties era turmentada molt fortment en tres maneres de turments: lo primer turment era que la una turmentava la autra, lo segón turment era que cascuna turmentava sí metexa ab lautra, lo ters turment era que cascuna turmentava sí metexa ab sa natura metexa. On, com lermità ac vistes estes .iij. maneres de turments, ell asumà los turments e atrobà que en cascuna de les .v. besties era turmentada en .xv. termenacions multiplicades e compostes de les .iij. maneres damundites. ✠ 15. Com lermità ac, *Sènyer,* assumat lo nombre de .iij. en .xv., adoncs dix que aquella pena e aquella dolor era tan gran dolor, que no era cor dome qui la pogués albirar ni aestmar. On, dementre que lermità cogitava e guardava la gran pena que les .v. besties sosteníen, adoncs comensà a guardar son cors e viu en sí tot lo contrari de so que en les besties veya: on, per assò lermità molt fortment salegrava. Com pus lermità salegrava, pus fortment les besties se combatíen es turmentaven es nafraven, e on més les besties se nafraven e sauceyen, pus fortment lermità era abundós de gloria e de benediccio en presencia de son gloriós Deu.

16. *Ah Senyor en lo qual no ha null defalliment, abundós en tot acabament!* Com lermità ac vista la pena e la dolor damundita, en aprés ell viu lo drac qui avía .iij. caps, e en cada cap ell avía una boca molt gran e molt cremant, e en cada boca ell avía[2] dents molt agudes e molt trencants, e ab cada boca ell menjava e englutía les .iij. donzelles

1. E, nul temps fi no auria. — 2. E, e en aquela boca auia.

damundites. Aquell drac avía .ij. peus: en la .j. avía .iiij. glays on les .v. dones nafrava e turmentava, en laltre peu avía .v. glays on nafrava e turmentava les .v. besties. ☙ 17. Aquell drac avía, *Sènyer*, una gran coa qui era axí cremant com tió de foc: ab aquella coa fería e cremava e turmentava[1] sí metex per son cap e per sos peus e per tots los locs de son cors dintre e defora; e on més lo drac ab sa coa se cremava es turmentava, pus fortment auceya e nafrava e turmentava les .iij. doncelles e les .v. dones e les .v. besties; e on pus les .iij. donzelles e les .v. dones e les .v. besties eren turmentades, pus fortment lo drac treballava e turmentava sí metex. ☙ 18. Dementre quel hermità, *Sènyer*, veya la pena e la dolor quel drac sostenía, ell guardà per tota la vall e viu tota la vall plena de semblants dracs daquell, e viu que cascú dels dracs avía en sa boca una donzella que menjava e cascú dels dracs turmentava .v. dones e .v. besties e cada drac turmentava sí metex, e cada donzella e cada dona e cada bestia turmentava lo drac on eren turmentades. Cascú dels dracs e cascuna de les donzelles e de les dones e de les besties cridaven e planyíen e ploraven molt fortment per la gran pena que sosteníen: on, per lo gran crit qui era en la pregont vall, tota la vall retentía[2] e resonava; e com lermità ac vista la vall e les greus penes qui en ella eren, adoncs ell se somrís e salegrà molt alegrement e pagada.

19. *Eternal*[3] *Senyor, alt sobre totes altèes!* Com lermità ac vistes totes les greus penes damundites es fo en elles molt fortment alegrat, ell guardà e oí que cascú dels .iij. caps de cascú dels dracs se combatía ab lautre e cascú nafrava e turmentava laltre, e oí que la .j. dels caps deya que la pena e la dolor qui era en aquella vall null temps no auría fi, e lautre cap dix que la gloria de lermità null temps no auría fi,[4] e lautre cap dix que tot quant avía en la

1. A, trencava.—2. E, en la pregont e en la gran uayl tota la uayl retendia.—3. E, Eccellent.—4 A, manca aquest membre.

vall e en lermità desamava e airava e blastomava. ⁋ 20. Com lermità ac oydes totes aquestes coses, ell oí que la .j. cap del drac dix als .ij. caps quant sería aquell dia que ells auríen semblant gloria de la gloria del ermità, e los .ij. caps li responeren que aquell dia null temps no sería[1] per so car lur pena null temps fi no auría. On, per assò lo cap qui la gloria del hermità desijava, los .ij. caps quil metíen en desesperansa blastomava e blastomava sí metex e airava com desijava so don se desesperava e so que null temps aver no pudía.[2] ⁋ 21. Dementre que los caps dels dracs se combatíen es contrastaven, cascú dels caps gitava en flames de foc cascuna de les tres donzelles e cada cap gitava al altre les .iij. donzelles e ab los peus gitavan[3] cada de les .v. dones e de les .v. besties de la un glai al altre, e la dolor e la pena que lo drac e les donzelles e les dones e les besties sosteníen no pudía esser major. On, qui ha orelles entellectuals qui oen per moral esposicio espiritual, sapia oyr entellectualment les greus penes infernals e la gran benahuiransa celestial.

22. *Forts Senyor qui forsats e vensets totes coses!* Com lermità ac oydes e vistes totes les coses damundites, ell viu e oí que la .j. dels caps plorà molt agrament e molt fort, e dix que mala anc[4] nasc e maleit fo aquell dia que ell perdé la gloria e la benahuiransa del hermità, e lautre cap li dix que ell sen mería[5] mal per los grans falliments que fets avía, e lautre cap comptava e asumava la granea de la gloria que perduda avíen e la poca quantitat per la qual avíen perduda la gloria. ⁋ 23. Dementre que la .j. cap del drac assumava e comptava la gran gloria del hermità, los dos caps lo blastomaven el malayen el nafraven el combatíen, dients: On pus tu ymagenes ni remembres la gran gloria que nos perduda avem e la gloria del ermità, més de dolors e de langors nos fas sostenir, per quet deym et ma-

1. A, no sessaria.—2. E, que auer nul temps no podia.—3. A, gitaua en: E, gitauen.—4. E, ac.—5. A, quel el sen meria.

nam que daquí avant no tractes de so que perdut avem ni de la gloria del hermità. ⁂ 24. Com los dos caps, *Sènyer,* del drac agren reprès lo tercer cap, ell lur dix que axí com era costret a soferir la pena que sostenía com membrava e ymaginava la greu pena qui era en la vall, enaxí era costret a ymaginar e a membrar la gloria del hermità e la gloria que perduda avía, e per assò no pudía àl re fer mas ymaginar e membrar coses[1] on ymaginant e membrant era turmentat e treballat e mort en foc perdurable. On, dementre que lo cap deya aquestes paraules, cascú dels .ij. caps se remembrava e entenía que en aquella ubligacio e en aquella presó e costrenyiment metexa eren.

25. *Inmortal Senyor qui sots Sant dels sants!* Com los .iij. caps dels dracs[2] se desconsolaven e sentristaven de les grans angoxes que sosteníen,[3] la .j. dels caps dix als .ij. que exissen daquella vall orrible e escura, e que pujassen en la muntanya aver la gloria que en aquella avía lermità e que fossen semblants al Arbre de lúu. ⁂ 26. Dementre que la .j. dels tres caps deya, *Sènyer,* aquestes paraules, venc[4] una dona molt gran e molt bella, e en sa mà una gran espaa molt aguda e molt tallant e molt flamejant, de la qual espaa tots los dracs de la vall se espaordíen, e pres los .iij. caps del drac e encadenàls en una molt gran cadena de ferre e ligàls en la prefunditat de la vall, e per tot assò no romàs que la un cap no dixés que fossen semblants al Arbre de lúu, jassía que los dos caps dixeren que la cadena null temps nos trencaría ni ells en lo pug don eren devallats no pujaríen. ⁂ 27. On, dementre que los .iij. caps estaven, *Sènyer,* en estes paraules, venc una dona molt gran e molt bella e en sa mà portà molt bella[5] poma, e dix la .j. cap a la .j. dels .ij.: Si tu amaves aquella poma e pregaves la dona que lat donás, tots .iij. pujaríem en lo pug on som caúts e seríem semblants a lermità. E lo cap respòs: Ja

1. E, mas imajenar causes.—2. A, de dracs: del drac(?).—3. A, sostenia.—4. E, uelc.—5. E, .j.ª molt bela.

per nulls temps[1] jo aquella poma no demanaré ne amaré ne volré; mas bé vulría que pujassem en lo pug sens la poma. E los .ij. caps resposeren e dixeren: Impossíbol cosa es que nos hi puscam pujar, car la dona qui té la espaa noi lexa negún pujar nin lexa negú exir desta vall sino aquells qui demanen a la dona la poma: on, com tu no ams la poma, doncs,[2] per que vols pujar en lo pug? ni per que desijes coses impossibols? On, com lo cap qui desijava esser en lo pug e esser fora de la vall[3] ac oydes aquestes paraules, ell respòs e dix: E vosaltres ja sabets que jo desig so que no puc aver e que desam so que puría aver si ho volía aver, lo qual voler no pusc[4] aver per tal que ajam majors treballs e majors dolors per esser punits de nostres mortals defalliments.

28. *Amador Senyor de vera amor qui sots honor de ver honrament!* Com lermità ac vista la pena e la dolor qui era en la vall, ell guardà e viu volar per làer a amunt e a avall e per totes parts molts aucells. Cascú daquells aucells[5] avía .iij. caps e .iiij. ales, e cascú dels caps loava e amava lautre: ab la una ala volaven los aucells al Arbre de lúu e ab lautra volaven a la muntanya e ab lautra volaven al hermità e ab la autra volaven en vert[6] la vall.[7] La alegría ni la amor nil solàs nil deport que los uns aucells movíen ab los altres nil plaer que avíen en vés les parts on volaven, no es cor qui ho pogués albirar ni boca qui ho pogués parlar. ✠ 29. Aitant com los aucells més e pus ivasosament volaven e aitant com més de gloria e de plaer los uns aucells ab los altres avíen, daitant aquells qui eren en la vall pus fortment se complanyíen[8] e pus greus angoxes e dolors sentíen; e aitant com cells qui eren en la vall eren, *Sènyer*, pus regeament turmentats e treballats, daitant pus fortment los aucells salegraven e samaven e sasolassaven los uns ab los altres. ✠ 30. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol en-

1. E, nul temps.—2. A, adoncs.—3. A, del uayll.—4. E, puc.—5. A, manca aquest mot.—6. E, ues.—7. A, lo uayll.—8. A, complayen.

tellectuejar la celestial gloria e la infernal pena, sapia afigurar per tropología per morals figures sensuals ab entellectuals, la entellectual figura de la gloria de paradís e de la pena perdurable; e com home, *Sènyer,* sia compost de .v. potencies, e de les .v. potencies sien[1] compostes tres vertuts e .v. senys sensuals e .v. entellectuals, e car totes estes coses reeben figures diverses segons loc e temps e occasió, doncs qui vol entendre una figura per altra segons moral esposicio o segons allegoría o anegogía, sapia seguir la art e la manera damundita, car per la dita manera pot hom aver conexensa de visions e de somnis[2] e de comparacions e de apologus e de les altres coses semblants a aquestes a gloria e a benediccio de vos nostre[3] Senyor Deu.

¶ Cap. 357. *Com hom adorant e contemplant nostre Senyor Deus entellectueja la moral esposicio entellectual.*

H *Deus gloriós vertuós! A vos, Sènyer, sien fetes reverencies e honors.* Com sien .iiij. esposicions, estorial e tropología e allegoría e anegogía, nos, *Sènyer,* no tractam en est loc de la estorial, mas de la moral majorment qui es tropologia; mas com en romans apellam la tropología moral esposicio per so car es més vulgar a les gents qui no saben latí, per assò apellam tota la esposicio moral figura entellectual, en la qual figura pot hom aver conexensa de la figura dallegoría e de anegogía.[4] On, com tropología[5] sia per comparacions, axí com per munt que entén hom príncep, e allegoría sia com per .j. fet entén

1. A, manca aquest mot.—2. somis.—3. A, de uos de nostre.—4. A, anogogia.—5. A, tripologia.

hom altre en est mon, axí com per Jherusalem Sancta Esgleya,[1] e anigogía sia com per aquest mon entén hom altre o per les sensualitats les entellectuitats, doncs qui vol aver conexensa destes esposicions sapia conèxer la art e la manera[2] daquest capítol e dels altres capitols qui parlen per manera daquest capítol. ⁂ 2. Qui les esposicions damun dites, *Sènyer,* nils semblants qui safiguren per aquelles vol conèxer e entendre, sapia aver conexensa de la potencia mutiva en qual[3] manera ni segons quals figures fa demostracions de les esposicions damundites, movent les tres vertuts de la ànima e les .iij. potencies e los .v. senys sensuals e los .v. entellectuals; car segons que la mutiva mou totes estes coses e segons que les figures[4] se formen en aquestes coses per lo moviment que fa delles la potencia mutiva, segons aquelles figures pot hom aver conexensa de les .iiij. universals generals esposicions per les quals totes coses poden esser enteses e espostes. ⁂ 3. *Vertuós Senyor!* Qui vol entrar en aquest encercament, cové que sapia conèxer .iiij. moviments segons los quals la potencia mutiva mou les .iiij. potencies: lo primer moviment es com la mutiva mou la sensitiva ab la vejetativa, segón moviment es com la mutiva mou la ymaginativa ab la sensitiva, ters moviment es com la mutiva mou la racional ab la ymaginativa, quart moviment es com la mutiva mou ab la racional la vejetable e la sensitiva e la ymaginativa, o mou ab la vejetable e la sensitiva e la ymagenativa la racional,[5] o mou la sensitiva ab la vejetable e la ymaginativa e la racional, o mou la ymaginativa ab la vejetable e la sensitiva e la racional. On, segons assò son altres .iiij. moviments, e segons que la mutiva mou les .iiij. potencies per los .vij. moviments damundits, sí safiguren[6] les obres de les .iij. vertuts de la ánima e los .v. senys sensuals e los .v. entellectuals, per les

1. E, senten gleya.—2. E, de la art e de la manera.—3. A, en la qual.—4. A, e segons aqueles figures.—5. A, manca aquest membre.—6. A, si afiguren.

quals figures hom pot entendre e conèxer les esposicions damun dites.

4. *Vertuós Senyor ple de vertut e damor!* Com la mutiva mou la sentitiva ab la vejetable, adoncs dona o toll a la vejetable, sia de calor o de fredor, per tal que per fam o per set la sentitiva se mova sintent fam o set, a assò qui es de necessitat a la vejetable segons que la mutiva la mou tollent o minvant per accio o per passio: on, com la mutiva ha moguda la sensitiva per lo moviment que dona a la vejetable, adoncs la vejetable per moralitat significa a la sentitiva les coses a ella necessaries. On, qui vol aquesta significacio conèxer, sapia entendre que aquella significacio es moral esposicio significada a la sensitiva, per tal ques mova a satisfer a la vejetable en so que la mou la mutiva. ✠ 5. *Gloriós Senyor!* Com la sensitiva es moguda per occasió del moviment[1] que la mutiva fa a la vejetativa, adoncs la mutiva mou la ymaginativa ab la sentitiva; car si la mutiva ha moguda la vejetable per multiplicament de calor e secor e per minvament de fredor e de humiditat, la vejetable significa[2] a la sensitiva desijament de fredor e de humiditat, e la sensitiva sintent set desijarà aiga freda per tal que signific a la ymaginativa com ymagén fonts e aygues per tal que la mutiva mova la sensitiva a beure aigua per tal que satisfassa a la vejetable. On, adoncs com la ymaginativa es moguda per esta manera, adoncs la sensitiva li significa morals figures per tal que ymagén les coses qui son a la sentitiva necessaries, e per la ymaginacio, que les coses qui son en potencia, venguen en actu. ✠ 6. *Honrat Senyor!* Com la mutiva mou la racional ab la ymaginativa, adoncs fa a la ymaginativa ymaginar[3] a aventura fonts e aigues e locs frets per tal que la raó occasionadament se mova a remembrar e a entendre e a voler so que la ymaginativa ymagena, e puxes que totes les poten-

1. E, de mouiment.—2. E, significara.—3. A, fa la ymaginatiua a ymaginar.

cies se mouen de grau en grau a satisfer a la potencia vejetable e puxes a la sensitiva e puxes a les altres.[1] On, segons esta manera la ymaginatiua com va a aventura ymaginant so que la sensitiva occasioneja a la imaginativa, adoncs la ymaginativa per morals imaginacions significa a la racional la moral esposicio de so que la sensitiva requer per la vejetable. On, assò metex se seguex dels altres moviments composts, com la racional mou les altres potencies e com totes les potencies ensems se mouen les unes les altres per tal que la final raó per que son creades sapien los homens conèxer per morals significacions e semblances.

7. *Eternal Senyor gloriós qui sots benediccio de mes amors!* Enaxí com en les coses sensuals la mutiva mou les .iiij. potencies per tal que esponen les morals demostracions, enaxí la mutiva mou les quatre potencies per tal que esponen significant les figures entellectuals; car com la mutiva den Pere mou per oyr o per vèer la ymaginativa com en Pere ou o veu que en Guillem mor, e[2] la ymaginativa li demostra moralment que ell morrà. On, per so es per la ymaginativa moralment espost que ell morrà, per la qual esposicio la racional es occasionada a esser moguda a membrar los peccats que ha fets e la viltat daquest mon, e a membrar e a entendre e a amar misericordia e justicia e son creador, a membrar[3] e entendre la gloria e la pena del autre seggle. ✥ 8. On, beneit siats vos, *Sènyer:* car com la racional reeb les morals demostracions de la ymaginativa, adoncs membrant e entenent e amant la racional son creador, espòn per morals demostracions a la ymaginativa com ymagén vostres honraments, e a la sensitiva com aja afliccions per passiva vegetacio, per tal que totes .iiij. les potencies sien sobjectes a la racional com membrant e entenent e amant pusca adorar e contemplar son honrat Deu gloriós. ✥ 9. *Poderós Senyor!* Com la ymaginativa ymagena

1. A, e puxes altres.—2. M, *tunc.*—3. A, e son creador e a membrar: M, *sui Creatoris et ad memorandum.*

les bellèes qui son en les coses sensuals, adoncs significa dues maneres de moralitats: la una es vertuts, car per bellèes sensuals son significades vertuts qui son bellèes entellectuals en la ànima; e lautra manera es que com la ymaginativa ymagena bellèes sensuals e ornaments de vestirs[1] e daltres coses, adoncs significa moralment a la raó ques mova a membrar e a entendre e a voler les vanitats els delits daquest mon per tal que sia culpable e viciosa en son remembrar e entendre e voler.

10. *Drelurer Senyor en gloria e en pena!* Com la ymaginativa va ymaginant a aventura vanagloria, o alcuna cosa vana o no necessaria, o alcuna cosa qui sería peccat si occasionadament era ymaginada, adoncs la ymaginativa per moral semblansa significa a la raó ques mova occasionadament a membrar e a entendre e a amar vos e vostre honrament, o a membrar e a entendre e a voler occasionadament les coses a aventura imagenades; e com la imagenativa imagena a aventura la vostra gloria e la infernal pena, adoncs significa per moral semblansa a la raó ques mova occasionadament a membrar e a entendre e a amar vostra gloria e a irar e a desamar la mortal[2] pena perdurable. ✠ 11. *Amorós Senyor!* Com la ymaginativa ymagena peccat e sutzetat e culpa, adoncs per moral semblansa significa a la racional los defalliments qui son en home, per tal que la racional per allegoría remembre e entena e am lacabament e les vertuts qui son en vos; e com la racional no reeb so que la ymaginativa li significa, adoncs per morals semblances[3] de la ymaginativa, la racional significa de sí metexa per anegogía que en lautre seggle aurà pena, per so car no vol reebre los significats qui son demostrants los vostres honraments en est mon per tal que en lautre hom sia gloriejat en vos. ✠ 12. On, com assò sia enaxí, *Sènyer,* que les unes potencies esponen a les altres les esposicions damundites,

1. E, de uertutz.—2. E, moral.—3. A, per morals semblants.

com les unes potencies volen reebre de les altres, adoncs sab hom apercebre e conèxer les significacions e les demostracions qui venen per semblants o per somnis[1] o per visions o per paraules o per signes o per les altres coses sensuals o entellectuals. Mas com les unes potencies no volen reebre de les altres so que signifiquen les unes a les altres, adoncs no sab hom aver conexensa de les .iiij. esposicions generals: on, per assò los homens son errats en les coses que esponen; car tal cosa deuríen[2] espondre segons esposicio estorial que la esponen moral, e tal segons moral qui deuría esser esposta per allegoría o per anigogía, e axí de les altres esposicions: on, per assò los homens no saben usar ni fruír segons la final raó per que son creats.

13. *Savi Senyor en totes savièes, honrat Senyor en tots honraments!* Com la ymaginativa ymagena vos si sots en esser o no, adoncs significa per moral esposicio a la racional que la raó encerc los significats morals per los quals per anigogía pusca entendre que vos siats en esser; e com la racional no reeb so que la ymaginativa li demostra, adoncs la racional per sa negligencia e per sa desordonacio significa falsament a la ymaginativa que vos no sots en esser, per la qual falsa significacio la ymaginativa ymagena falsament ab falsa opinió que no sia altra cosa sino aquest mon tan solament. ✻ 14. *Gloriós Senyor!* Com la ymaginativa ymagena vos si sots en esser o no e la raó encerca vos si sots en esser o no, si tant es que la raó no pusca atrobar[3] so que encerca e per son defalliment no pusca bastar a reebre los significats morals qui signifiquen que vos sots en esser, adoncs la ymaginativa significa per morals demostracions a la racional que entena sos defalliments per tal que aja fe e creensa en so que no pot entendre. On, com la raó no vol creure[4] so que no pot entendre, adoncs per morals significats son demostrats vicis e culpes en la racio-

1. A, sompnis. — 2. A, deuria. — 3. E, acabar. — 4. E, entendre.

nal, per les quals son significades allegorialment les vostres vertuts[1] e acabaments. ✠ 15. *Vertuós Senyor!* Moltes vegades se esdevé que la ymaginativa ymagena vos, ans quel mon fos, què fayets ni on estavets. On, dementre que la ymaginativa assò ymagena, adoncs es significat per la moral significacio a la raó que entena que vos erets en vostre acabament metex senes loc, e que gloriejavets en vos metex fruent vos metex vostres vertuts metexes axí acabadament com ara com lo mon es. Mas com la raó no vol reebre los morals significats, adoncs desendressa la ymaginativa en so que ymagena, per lo qual desendressament la ymaginativa reeb falsa demostracio: car axí com per feblea de cervell la vista corporal reeb falses visions, axí la ymaginacio per desordonada racionalitat ymagena falses demostracions.

16. *Poderós Senyor en totes forces, forts Senyor en tots poders!* Com la ymaginativa ymagena vos per que no creàs enans lo mon, e per que no creàs major mon e en molt major quantitat que no es lo mon, e per que no creàs molts seggles e molt majors vertuts en cascú[2] dels individuus, adoncs la ymaginativa ymaginant aquestes coses significa per allegoría a la raó que entena per la ymaginacio les vostres grans vertuts infinides acabades eternals, per tal que la raó entena que tota creatura cové esser finida e termenada en temps e en quantitat en tal covinentea e en tal ordonament e en tal preporcionalitat[3] e en tal estament, que per anigogía sia entès que vos sots acabat en crear al mon temps e quantitat e qualitat en tal ordonacio que sien[4] conegudes totes vostres vertuts acabades. ✠ 17. *Vertuós Senyor!* Enaxí com lo savi maestre qui veu ymagenant la forma de la nau ans que fassa la nau, enaxí vos ans quel mon fos creat sabíets qual temps ni qual quantitat ne quina qualitat era covinent al mon. On, segons que ans quel mon

1. E, qualitatz e uertutz.— 2. E, cascuns.— 3. A,E, preposionalitat.— 4. E, quen sien.

fos ho sabía vostre saber,[1] segons aquella conexensa ho volía vostre voler, per tal que vostre poder donás al mon tal estament e tal proporcionalitat quis covengués ab vostre[2] saber e voler segons lacabament qui es en vostre poder e saber e voler. On, enaxí com la ymaginacio e la raó del maestre sería vana e defallent si no sabía la faysó de la nau ans que la feés e son voler fos major en fer la nau que no sab son saber ni no pot son poder, enaxí fora va e defallent vostre saber si no sabés al mon comensament e fi, e si no feés lo mon en la disposicio que vol vostre voler e pot vostre poder. ✠ 18. *Honrat Senyor!* Com la raó creu que vos sots creador e avets creat lo mon e la ymaginacio ymagena que lo firmament nos corromp ni es engenrat, adoncs per moral demostracio significa falsament a la raó que no crea quel mon sia creat e que per allegoría sapia que sia eternal. On, dementre que la raó se vol exir de sa creensa e vol afermar quel mon sia eternal, adoncs per anigogía es significat a la raó com encerc vos si sots en esser o no, e com[3] vos aurà atrobat, que encerc per morals significacions vostres vertuts enteses per allegoría, per tal que [per] anigogía entena que vos avets creat lo mon jassía que lo mon no sia engenrat ni corrumput quant en sí: car enaxí com la elemental forma en animal racional reeb generacio e corrupcio accidentalment per peccat, enaxí la forma del firmament reeb conservament per la vertut que ha reebuda de son creador.

19. *Piadós Senyor ple de pietat e de misericordia!* Com la ymaginativa ymagena que molts deus sien en esser, adoncs la allegoría significa a la raó que encerc que no es mas un deu en esser tan solament, segons que atropología significa per les creatures; e com la ymaginativa ymagena que impossíbol cosa es que en vostra unitat sia trinitat de persones, adoncs per allegoría es significat a la raó que

1. E, uostre uoler.—2. E, als uostres.—3. E, can.

entena la diversitat qui es enfre una proprietat e altra en vostra unitat; e com la ymaginativa ymagena que lo Pare es ans quel Fill e lo Pare el Fill son ans quel Sant Espirit per la generacio quel Fill reeb del Pare e per la processio quel Sant Espirit reeb del Pare e del Fill, adoncs allegoría significa que la raó entena egualtat de vertut e dacabament[1] en vostra trinitat e en vostra unitat. ✠ 20. *Honrat Senyor!* Com la ymaginativa ymagena que la lig dels jueus o dels sarraíns es mellor que cella dels crestians, adoncs la allegoría significa a la raó que encerc qual lig de totes .iij. es mellor, ni per qual[2] lig la anigogía significa mills lacabament qui es en vostres vertuts; e com la ymaginativa ymagena que vos ajats creat peccat, adoncs la allegoría significa a la anigogía que encerc los significats qui signifiquen vostres acabades vertuts, per les quals anigogía entén que vos no avets creat peccat; e com la ymaginativa ymagena que fassa almoyna o vaja en romería o fassa alcún bé, adoncs allegoría significa a la anigogía la entencio primera e la segona per tal que entena si vos sots en la ymaginacio o no; e com la estorial esposicio diu que vos vos encarnàs e murís, adoncs la moral significa a la allegoría e la allegoría a la anigogía segons lurs propries significacions, que vos nous alteràs ni murís ni aguès mare ni menjàs ni aguès nulla passió en quant la deitat. ✠ 21. *Humil Senyor!* Com la ymaginativa ymagena que no es[3] resurreccio ni lo peccat original no es res, adoncs la ymaginativa va per la esposicio estorial e moral més que per la allegorial e la anegogía, e assò es per so que la allegoría e anegogía traguen la ymaginacio de la esposicio estorial e moral e que la pujen a cercar los significats per los quals la allegoría e la anegogía entenen que lo dia de resurreccio e lo peccat original fo significat en la vostra encarnacio e passio e resurreccio; mas com la ymaginacio nos sab[4] mu-

1. E, de uertut e de qualitatz e dacabament.—2. A, ni per la qual.—3. E, que no sia.—4. A, no sab.

dar duna esposicio a altra e no ama tant nulla esposicio com la estorial, adoncs es desordonada e desendressada en so que ymagena, axí com la fembra que per sobre gran amor li es semblant que son fill sia de pus bella figura que altre.

22. *Oh vos, Sènyer, qui de no re avets creat tot quant es!* Com la ymaginativa ymagena qual cosa ni què es vostra divina essencia gloriosa, adoncs per allegoría significa a la racionalitat que ella remembre e entena que en est mon no pot membrar ni saber qual cosa sia ni què sia vostra essencia divina en sí metexa; mas com la racionalitat no reeb la esposicio allegorical de la ymaginativa e costreny la ymaginativa a ymaginar e a encercar per la esposicio estorial o moral qual ni què cosa sia vostra essencia, adoncs ha la racional culpa en so que no reeb de la ymaginativa e en so que dona a la ymaginativa, per la qual culpa la ymaginativa ha culpa de so que reeb de la racional e no ymagena la anigogía qui significa que per nulla cosa qui sia en est mon, la vostra essencia no pot hom saber què ses en sí metexa; car si en est mon hom avía della conexensa, aquest mon no auría differencia ab la celestial gloria en la qual hom ha conexensa de la vostra essencia gloriosa. ✠ 23. *Vertuós Senyor!* Com la ymaginativa ymaginant afigura e forma predestinacio per lacabament de[1] vostre saber, adoncs per la allegoría significa e espòn a la racional potencia que sia membrant e entenent e amant lacabament de vostre gloriós poder e voler e dretura e misericordia; car si vostre saber sab sí metex acabat por so car sab aquells quis perdràn e aquells quis salvaràn, doncs de necessaria covè que sapia sí metex acabat en saber que aquells quis salvaràn e aquells quis perdràn, se salvaràn es perdràn per dretura; car si vostre saber sabía que ells se perdessen es salvassen injuriosament, vostre saber sa-

1. E, del.

bría en vos defalliment de justicia per la qual defalliría en vos poder e voler e misericordia e dretura; e si assò era enaxí, lo saber sabría en sí defalliment en so que sabría en vos defalliment, e sabría en so que seguiría de vostra obra defalliment, e sabría més dacabament en la predestinacio que en sí metex; e assò es cosa impossíbol. ✠ 24. Com la ymaginativa ymagena, *Sènyer,* quel mon no sia ordonat e sia caút[1] en desordonacio per so com hom ic mor e ic ha fam e set e calt e fret e malautíes e treballs e moltes daltres penes, adoncs la ymaninativa ymaginant desordonacio significa a la raó que per la allegoría sia membrant e entenent ordonacio, per tal que anegogía per la desordonacio del mon entena la ordonacio del mon entenent lacabament de vostres vertuts qui per allegoría son significades en la desordonacio del mon desordonat per peccat: car enaxí com laur e argent son occasió com la mercadería[2] venga duna terra en altra e los uns homens pusquen aver so que no an dels homens qui aquella cosa an, enaxí la ymaginativa ymaginant la desordonacio del mon es occasió com la raó sia membrant e entenent la ordonacio qui es en lo mon ordonada per vostres vertuts glorioses.

25. *Ah Sènyer Deus gloriós en lo qual se confíen mes amors!* Com la ymaginativa ymaginant ha opinió que so qui es ver sia fals e so qui es fals sia ver, adoncs per tropología[3] significa a la raó que encerc los significats per los quals es significat so qui es ver esser ver e so qui es fals esser fals; mas com la raó no reeb de la ymaginacio so que li significa e està ociosa en encercar los significats per los quals se demostra ver e fals, adoncs la raó es injuriosa a la ymaginacio e lexa aquella en error e lexala tota embarbesclada[4] e no li ajuda en re; e com axí com la una mà es ubligada que ajut a lautra, enaxí es cascuna de les potencies ubligada que ajut a lautra: on, per assò la raó es in-

1. E, e sia tant.—2. A, mercadria.—3. A, tripologia *(passim)*.—4. E, enbarblascada.

juriosa a la ymaginacio com no li ajuda a assò qui li es necessari. ✠ 26. Enaxí com lome qui dorm desperta hom tocant o cridant,[1] enaxí la ymaginativa per naframent e per temptacio entellectual desperta la raó com dorm en la potencia, per tal que venga en actu cercar los significats per los quals la ymaginacio pusca ymaginar veritat en so qui es ver e falsetat en so qui es fals. Mas com la raó no vol pujar sa vertut sobre la ymaginacio qui no li basta[2] a ymaginar veritat ni falsetat, adoncs la raó es culpable com no usa de la vertut la qual ha major potencialment que la ymaginacio; e per assò es la raó semblant al malvat príncep qui es senyor potencialment de son vil vassall e fas vassall actualment daquell. ✠ 27. *Amorós Senyor!* Com la raó no pot apercebre los significats per los quals es demostrada veritat e falsetat, adoncs la raó en sí ha[3] defalliment per lo qual no sab apercebre ni saber les .iiij. esposicions generals. On, enaxí com lome orb no sab usar de color, enaxí la raó no sab detriar enfre ver e fals, ni la ymaginacio no pot a ella significar ver ni fals sens les .iiij. esposicions, axí com lome qui es orb no pot vèer color sens vista corporal. On, jassía assò, *Sènyer,* que la ymaginacio signific a la raó ver e fals per les .iiij. esposicions, per tot assó nos seguex que la ymaginacio sapia sens la raó detriar enfre ver e fals; mas enaxí com lo foc sens voler e saber desija a pujar a amunt,[4] enaxí la ymaginacio sens saber ver e fals com la raó no entén ver ni fals, significa a la raó per les .iiij. esposicions ver e fals per tal que la raó sendrès a saber ver e fals.

28. *Senyor qui sanats mes langors com ma ànima ama les vostres laors!* Com la ymaginacio ymagena per la estorial esposicio que la hostia sacrada no es carn nil vi sacrat no es sanc, adoncs per tropología significa a la raó que enaxí com de pa e de vi sengenra en la vejetable potencia segons

1. E, cridant o tocant.—2. E, qui no basta.—3. E, á la rao en si.—4. E, a amont.

cors natural carn e sanc, enaxí de hostia sacrada pot esdevenir carn e de vi sacrat sanc per vertut de paraules, per les quals paraules allegoría significa a la raó vostre acabat poder e saber e voler e humilitat com la ymaginativa ymagena lo contrari dacabat poder e saber e voler e humilitat, per tal que anigogía per allegoría pusca fruír vostre acabat poder e saber e voler e pusca adorar e contemplar vostra humanitat[1] gloriosa. ☙ 29. Com la ymaginacio, *Sènyer,* ymagina que sots color e sabor e forma de pa e de vi no pusca esser carn ni sanc, adoncs usa la ymaginacio de lo cors natural, per tal que la raó per allegoría sia membrant e entenent com contra cors natural fo creat lo mon de no re e fo fet Adam de terra e Eva de la costella[2] d Adam, e fo la mar uberta al trip de Irrael, e fo la manna del desert, e contra cors de natura es resurreccio. On, tot assò es significat a la raó per allegoría, per tal que la raó membre e entena que per acabat poder e saber e voler e per acabada humilitat, pot la ymaginacio ymaginar contra cors de natura sots forma[3] de pa e de ví la carn e la sanc sanctificada gloriosa de nostre Senyor Jhesu Christ. ☙ 30. Com la ymaginativa ymagena lo plaer el bon saber daquest mon, adoncs per tropología significa a la raó que per allegoría pug a la anegogía membrar e entendre la gloria celestial; e com la ymaginativa ymagena la pena e lo treball que hom ha en est mon, adoncs significa a la raó que membre e entena per tropología per tal que la allegoría pug membransa e enteniment a la anegogía com sia membrant e entenent la infernal pena; e com la ymaginativa ymagena los bens qui son en home per home, adoncs significa per la allegoría que la raó entena los peccats qui son en home[4] per home, e los bens qui son en home per vos e no per home, e les penes qui son en home per vostra justicia.[5] On, beneyt siats vos, *Sènyer*

1. E, humilitat.—2. costa.—3. E, sens forma.—4. E, qui son home. —5. E. e los mals qui no son en home per vos: M, *et mala quæ non sunt in eo à Te sed à se ipso.*

Deus: car segons la art e la manera[1] damun dita, totes coses qui sien en los termens[2] potencials de la raó poden esser espostes e sabudes per les quatre esposicions damun dites a gloria e a laor de son gloriós Deus.

¶ Cap. 358. *Com hom adorant e contemplant puja son remembrament e son enteniment e son voler a nostre Senyor Deus.*

EUS *honrat qui sots digne de totes honors e de tots honraments!* Qui vol *Sènyer*, exalsar e pujar son remembrament e son enteniment e son voler en les vostres altèes, cové que sapia aver art e manera com fassa escala descalons sensuals e entellectuals per los quals pug son remembrar e son entendre e son voler membrant e entenent e volent unes sensualitats per altres e unes entellectuitats per unes sensualitats e unes sensualitats per unes entellectuitats e unes entellectuitats per altres; car aquesta es lescala per la qual hom pot pujar son remembrar e entendre e voler. ¶ 2. *Gloriós Senyor!* Qui vol pujar son remembrament e son enteniment e son voler, sapia devallar son remembrar e son entendre en les viltats e en les mesquinèes daquest mon e en los vicis e en los peccats qui son en home,[3] e fassa tant que son voler los desam e los menyspreu; car per aital manera puja hom la ànima a membrar e entendre e voler a adorar e contemplar les vostres vertuts glorioses. ¶ 3. *Vertuós Senyor!* Aitant com la ànima persevera en fruír vostres vertuts, aitant puja son remem-

1. E, la manera e la art.—2. A, terments.—3. A, qui en home son.

brament e son enteniment e son voler: car enaxí com sensualment per moviment sensual hom sacosta al loc vas lo qual es movable, enaxí entellectualment hom per fruiment entellectual puja hom a la vostra bonahuiransa son remembrament e son enteniment e son voler per fruiment continuat en longa perseveransa; car si membrant e entenent hom sos peccats e ses culpes, e desamant hom aquelles, hom puja membrar e entendre e amar vostre poder e saber e voler[1] e justicia e misericordia, doncs, quant més hom puja membrant e entenent e volent fruent vos per vos metex e per vostres vertuts metexes glorioses!

4. *Ah Senyor qui sots mellor e major e pus forts que nulla re qui sia!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que en animal racional ha mellors creatures e més que no ha en null altre animal inracional.[2] On, com assò sia enaxí, doncs més pot hom pujar e excellenciejar sa ànima membrant e entenent e amant animal racional, que no fa en null altre animal; car aitant com més val animal racional que inracional, daitant pot en més coses e en mellors la ànima membrar e entendre e voler en home que en null altre animal. ✠ 5. Enaxí, *Sènyer,* com la ànima puja més son remembrar e son entendre e son voler en membrar e entendre e voler animal racional que no fa en null altre animal, enaxí sens tota comparacio puja més la ànima son remembrament e son enteniment e son voler com fruex vostres vertuts e vostres obres adorant e contemplant, que no fa com usa de ses vertuts en les creatures; car aitant com creador es mellor que creatura e ha majors e mellors[3] e més vertuts que creatura ni creatures, aitant la ànima més puja per membrar e entendre e amar creador que creatures; car aitant com la ànima fruex infinitat e eternitat e acabament e les altres vertuts en creador, daitant sobrepuja al remembrament e lenteniment e voler qui no poden fruír les crea-

1. E, e uoler e saber.—2. A, [in]racional: E, rasional: M, manca aquest mot.—3. E, melors e majors.

tures de semblants qualitats.[1] ✠ 6. *Honrat Senyor!* Aitant com més coses e mellors ha en animal racional que no ha en animal inracional, daitant pot més coses ublidar e innorar e desamar en animal racional que no fa en animal inracional: on, com en vostra essencia gloriosa aja més e mellors e majors vertuts que en home, doncs més pot ànima ublidar e innorar e desamar en vos que en home. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com ànima pot més pujar en vos son remembrar e entendre e voler, doncs enaxí pot per sa culpa més devallar en culpa ublidant e innorant e desamant home ni altra creatura; car més pot ublidar e innorar e desamar ànima en substancia eternal infinida acabada, que en substancia finida termenada avent comensament e defalliment a esguart del vostre acabament.

7. *Excellent Senyor qui sots consolacio e conort de ma langor!* Com lo vostre servidor el vostre amador, *Sènyer Deus,* aja en preposament que pug per gracia e per ajuda vostra aitant com pusca son remembrament e son enteniment e son voler en adorar e contemplar e membrar e conèxer e amar son creador, per assò devalla al jusà escaló son remembrament qui remembra e son enteniment qui entén e son voler qui desama los peccats que ha fets en les coses sensuals sensualment, e puxes proposa que devall al segón escaló son remembrar qui remembra e son enteniment[2] qui entén e son voler qui desama los peccats que ha fets en les coses entellectuals entellectualment; e tot aquest devallament fa per entencio que pusca pujar al ters escaló en lo qual hom es membrant e entenent e amant les vertuts creades, so es a saber, poder saber fe esperansa caritat justicia saviea fortitudo tempransa, e totes les altres vertuts. ✠ 8. Com lo vostre servidor, *Sènyer Deus,* aja pujat son remembrament e son enteniment e son voler al ters escaló per entencio que pusca pujar al quart escaló son remembrar

1. E, uertutz.—2. A, entendre.

e son entendre e son voler, per assò la vostra gracia e la vostra ajuda puja dels ters escaló al quart escaló lo remembrament e lenteniment el voler del vostre servidor, membrant e entenent e amant la vostra sancta unitat e trinitat e les vostres vertuts[1] e obres e la vostra sancta encarnacio e passio e resurreccio, e les altres coses qui son en la vostra sancta essencia divina e en la vostra humanitat gloriosa. ✠ 9. *Vertuós Senyor!* Com les tres vertuts de la ànima foren pujades al quart escaló, e la memoria e lenteniment adorant e contemplant agren fet tot lur poder en pujar a les altèes del quart escaló entellectual e no pogren pujar més a amunt daquell ni per totes les altèes daquell escaló no pogren pujar, adoncs la volentat vol que la memoria e lenteniment pujassen més a amunt que no avíen pujat per tal que la volentat pogués més a amunt pujar; e com la volentat viu que no pogren més a amunt pujar, la volentat vol per sí metexa pujar més a amunt de so on era pujat lo remembrament e lenteniment, e no volc devallar dejús lo pujament on era pujat lo remembrament e lenteniment.

10. *Rey dels reys e Senyor dels senyors qui sots amador dels vostres loadors!* Com la ànima del vostre servidor sia membrant e entenent que més ublida e innora en vostra gloriosa essencia e en vostres obres e en vostra humana natura e en ses obres, que no es so quei remembra ei entén, per assò lo vostre voler vol que la memoria e lenteniment pujen, per tal que més sia so que la memoria remembra e so que lenteniment entén en vos, que so que la memoria en vos ublida e so que lenteniment en vos innora. On, tot assò fa lo voler per frevent[2] voler qui ama en vos vostre esser gloriós e vostres vertuts e vostres obres, per la qual amor e fervor vol que la memoria remembre més que no basta a membrar e lenteniment entena més que no basta a entendre. ✠ 11. On, com assò sia enaxí, per assò la memo-

1. E, santes uertutz.—2. A, fruent.

ria membrà e lenteniment entès que la volentat no poría pujar sens lur pujament: on, per tal que la volentat pogués pujar dentrò a les altèes on vulía e desijava pujar, per assò, *Sènyer*, la memoria e lenteniment preposaren que pujassen aitant com vertut e forsa lus bastás a pujar, e la volentat feu tot son poder en vos molt amar, per tal que per gran fervor damor poguessen la memoria e lenteniment pujar dentrò a les altèes on lo voler vulía que la memoria membrás e lenteniment entenés per tal que lo voler hi pogués amar. ❧ 12. On, com totes .iij. les vertuts foren, *Sènyer*, en prepòsit que pujassen al .v. escaló aitant com poguessen, adoncs savigorà tant la memoria en vos a membrar e lenteniment en vos a entendre e lo voler en vos a amar, que quax un poc sacostaren al .v. escaló, lo qual està en les tres vertuts potencialment en est mon per corrupcio de peccat, e en lautre seggle per purificacio e per recreacio vé en actu en les tres vertuts qui son en la gloria celestial, on lo .v. escaló [1] es tan alt e tan noble e tan excellent, que en est mon les tres vertuts no puríen pujar de ver en ver a ell a membrar e a entendre e a amar segons que en lautre seggle es membrat e entès e amat.

13. *Ah Senyor gloriós qui sots lugor de totes resplandors!* Dementre que les .iij. vertuts sesforsaven aitant com podíen de pujar al .v. escaló, adoncs comensà la memoria a membrar què entenía lenteniment en lo .v. escaló, e membrà que molt poca cosa era so que lenteniment entenía en lo .v. escaló; e lenteniment comensà a entellectuejar què entenía de so que la memoria membrava del .v. escaló, e entès que molt era poca cosa so a que aquella memoria bastava a membrar en lo .v. escaló; e com la una vertut ac tractat de lautra, adoncs atrobaren que lo voler amava més en lo .v. escaló, que la memoria ne lenteniment no podíen fruír en lo .v. escaló. On, dementre que les tres vertuts es-

1. E, ue[nen] en actu les .iij. uertutz qui son en la gloria selestial. lo qual .v.e *(passim)* escalo.

taven en aquest fruiment aital, adoncs volgren moure la mutiva sensual a nomenar e a escriure en est loc so que fruyen del .v. escaló; e car so quen fruyen era enfre actu e potencia e no era de tot en tot en actu, per assò la potencia sensual mutiva no pot bastar a nomenar ni a escriure aquella poca fruicio que fruyen en lo .v. escaló, car si bastar hi pogués foren de tot en tot actualment fruents les .iij. vertuts en lo .v. escaló. ☙ 14. Dementre que les tres vertuts, *Sènyer,* no podíen moure la mutiva sensual a nomenar ni a escriure so en que entellectualment se movía la mutiva entellectual, per assò les tres vertuts muvíen la mutiva sensual a dejunis e a afliccions e a oracions, per tal que la poguessen moure a nomenar e a escriure so en que elles fruyen en lo .v. escaló, e tant la mutiva sensual no affliccionaven e no turmentaven ab dejunis e ab oracions e ab affliccions, que puguen moure la mutiva sensitiva a assò en que les .iij. vertuts pujaven en lo .v. escaló; e dementre que assò era enaxí, les .iij. vertuts molt fortment se maravellaven, car per fer tot lur poder en fruír vos, no podíen aver so que desijaven de la mutiva sensual qui no podía tant pujar com la mutiva entellectual. ☙ 15. *Divinal Senyor!* Dementre que les tres vertuts estaven en assò, adoncs la ànima feu manament al enteniment que encercás en la memoria la occasió per la qual la ànima no podía de tot pujar al .v. escaló son remembrament ni son enteniment ni son voler. On, dementre que lenteniment encercava la dita occasió en la memoria, adoncs atrobà que la ànima no podía aver en est mon tan vertuós remembrament e enteniment e voler com ha en lautre seggle: on, per assò no pot fruír en est mon lo .v. escaló lo qual es fruít en lautre, car si en est mon podía tant fruír com en lautre, aquest mon sería aitant vertuós com lautre; e assò es cosa impossíbol.

16. *Sanctificat Senyor vertuós amorós!* Dementre que la memoria ni lenteniment e la volentat no podíen pujar al .v. escaló, la volentat per la gran fervor que avía a pu-

jar reprès molt fortment la memoria e lenteniment com no pujaven al .v. escaló, e la memoria e lenteniment responeren e dixeren que no podíen pujar part lur termenacio ni la volentat no podía pujar tan alt com desijava pujar; car aquest mon no es loc on la volentat pusca complir son desijament, car en cors corrumput e ensutzat per peccat no pot lo voler aver lacabament que agra sil peccat del primer pare no fos. ₭ 17. Dementre que la memoria e lenteniment deyen, *Sènyer,* aquestes paraules, la volentat demanà qual cosa era occasió que ella era pus volenterosa de pujar al .v. escaló, que no era la memoria e lenteniment. On, adoncs resposeren la memoria e lenteniment e dixeren que la volentat en Adam e en lo demoni fo pus contraria e pus desobedient al creador, que no fo lo remembrament ni lenteniment; car la memoria membrava e lenteniment entenía que lo demoni mal faya com volía esser semblant ab lo creador: e assò metex fo en Adam en lo qual la volentat fo desobedient pus fortment que la memoria ni lenteniment per so car volc menjar lo pom en lo qual la memoria membrava e lenteniment entenía que la volentat malament e desobedientment vulía. On, per assò dixeren[1] al voler que enaxí com pus fort avía errat per sobre voler, que devía més desijar pujar a posseyr lo loc on era caút[2] lo demoni per desordonat voler e don Adam era exit per culpable[3] voler. ₭ 18. On, per assò la memoria e lenteniment dixeren a la volentat que enaxí com en lo demoni e en Adam lo voler los avía desviats e desendressats per culpable e per viciós voler, enaxí convenía que en animal racional voler fos tan fervent[4] e tan endressat e tan amador del .v. escaló, que endressás a pujar lo remembrament e lenteniment al .v. escaló aprés[5] lo trespassament daquesta vida mundana, lo qual es loc e temps on lo voler pusca aver espay e endressament e libertat com

1. A, dixen: E, dixerent.—2. A, quant: E, cant.—3. E, comparable 4. A, ferventment.—5. A, enapres.

am venir a la bonahuirada benahuyransa ab vertuosa amor e ab vertuós remembrament e enteniment per fruír en la gloria quels demonis an perduda per injuriós voler, lo qual voler injuría lo remembrament e lentenimet los quals covenen aver passió entellectual per tal que lo voler pusca esser turmentat de penes infernals; e car lo remembrament e lenteniment agren culpa per so car consentiren al voler e opinaren cosa impossíbol, e car se lexaren indur al voler e car no poría esser turmentat menys de turmentat remembrament e saber per[1] la gran unió qui es enfre membrar e saber e voler, per assò covenc quel membrar el saber dels demonis sien en pena per culpable voler enculpat per culpable remembrament e saber qui agren opinió de esser semblants a lur creador.

19. *Excellent Senyor qui sots alt sobre totes altèes!* Com la memoria e lenteniment agren dites aquestes paraules, adoncs la volentat respòs que ella vulía més pujar que la memoria no remembrava ni lenteniment no entenía. On, assò era per so car era pus ubligada a amar que la memoria a membrar e lenteniment a entendre: car enaxí com la volentat del demoni amà menys son creador que la memoria nol ublidà ni lenteniment no lentès, enaxí per allegoría la volentat del vostre servidor era pus obligada a molt amar vos que la memoria ni lenteniment, per tal que per contrari seny pusca pujar de là on los demonis son caúts.

20. Dementre que la volentat deya, *Sènyer,* aquestes paraules, la memoria membrà e lenteniment entès que per so car la volentat era pus ubligada e era pus fervent de pujar là on la memoria no pudía membrar ni lenteniment no podía entendre, per assò lo voler fruya més de sa vertut en amar son creador e faya més fruír la memoria e lenteniment en lur creador, que no feera si fos egual en est mon ab la memoria e ab lenteniment; car per so car lo

1. A,E, e per.

voler es en major fervor damar que la memoria de membrar e lenteniment dentendre, per assò lo voler met hom en molts de fets e fa aventurar los homens en molts de perills confiantment en lur creador cols fets pusca acabar a donar laor de son salvador; e si la memoria membrás e lenteniment entesés tot so quel voler volgués, null hom no saventurara en so que membrara e sabera ni noi calgra confiament ni esperansa pus fos determenat en son membrar e saber so que sen cové seguir segons lo vostre saber. ☙ 21. Com la memoria ac, *Sènyer*, membrat e lenteniment entès en estes coses, aprés comensà la memoria a membrar e lenteniment a entendre que si la volentat en est mon no sobrepujás la memoria e lenteniment en fruír Deu, ja null home no pogra auer vera fe ni vera creensa ni null home no pogra aver voler vertuós en nulla cosa sino en so que hom membrara e sabera, e seguiras que los lauradors e los homens qui an a tractar de les arts mecàniques no pogren aver tant de mèrit per vertuós voler com los savis per vertuós saber; e si assò fos enaxí, re no valgra [2] hom sino so que sabera. Mas assò es cosa impossíbol, car si fos possíbol fora en lo mon privada fe e creensa e confiament e esperansa, e fora lo mon desordonat e debades; mas car la volentat sobrepuja lo remembrament e lenteniment, per assò senjenra fe e creensa e confiament e esperansa en home.

22. *Amador Senyor de tot bé e de tot endressament!* Dementre que la memoria e lenteniment parlaven en esta manera ab la volentat e la volentat avía molt gran fervor de pujar a amunt a adorar e a contemplar vos, lenteniment demanà a la volentat si vulía que ell encercás e asajás si poría aver conexensa de totes les creatures, e la volentat li respòs e li dix que molt li playa, per tal que la conexensa que ell auría de les creatures fos a la volentat occasió

1. A, uolguera.

com pogués pujar amar son creador. On, sobre assò lenteniment encercà en la memoria la sensual natura e la entellectual e tots los individuus de la sensualitat e la entellectuitat e de los composts dabdues les natures, e anc tant no encercà en lo firmament e en los elements e en los angels e en les ànimes e en los animals[1] e en los accidents qui caen en les substancies creades, que anc pogués aver conexensa de tot so qui es en les creatures, enans fo molt més sens tota comparacio so que innorà en les creatures que no fo so quei conec[2]nei apercebé. ✠ 23. Encontinent, *Sènyer*, que lenteniment entès que no podía apercebre ni saber totes les creatures mas fort poca quantitat daquelles, dix a la volentat: Si jo no pusc[3] entendre ni saber totes les creatures qui son en lo quart escaló, doncs, com te cuides que jo pusca pujar en lo .v.é escaló dementre que som en est mon? On, adoncs la volentat respòs dient: Bé conec que tu no pots pujar sobre los termens on és termenat, mas precte que tu ab la memoria ensems me donets abastament a mon desijament. On, lenteniment respòs dient que la memoria ni ell[4] no bastaven a donar cumpliment a la volentat, car si ho fayen seríen eguals en membrar e entendre ab la volentat en amar. On, com ajam provat que la volentat deu esser major per so car pot pus amar que la memoria membrar ni lenteniment entendre, per assò cascuna de les vertuts es obligada a fruír vos segons que li es donada vertut e forsa en adorar e contemplar son honrat Deu gloriós. ✠ 24. Enaprés, *Sènyer*, que la memoria e lenteniment parlaven en esta manera ab la volentat, la volentat lur dix que jas fos[5] so que no podíen tant membrar e entendre com ella podía desijar, as menys feessen tant que membrás tant la memoria e entesés tant lenteniment dentrò que la volentat se reposás e que agués asuaviament als treballs e a les langors que sostenía per

1. E, e en los animals e en les animes.—2. A, que ic conec.—3. E, puc *(passim)*,—4. A, manca: *ni ell*. —5. A, que ia fos.

sobre gran fervor e amor,[1] car si no ho fayen, la voluntat metría abdues les vertuts en treball per gran amor o fervor, e la memoria per poc remembrament e lenteniment per poc entendre daríen treball al voler.

25. *Creador Senyor pare poderós de tot quant es!* Com la volentat ac dites aquestes paraules a la memoria e al enteniment, dixeren les dues vertuts la una a lautra: Què farem daquesta volentat ni quin consell poríem pendre? Car tant ha gran fervor a pujar al .v. escaló, que nons lexarà dia ni nit reposar dels grans afanys en que som per sa gran fervor e amor. On, adoncs la una vertut dix a lautra que noi veya concell mas que sesforsassen aitant com poguessen de membrar e entendre en grans e en moltes e en nobles coses, per tal que la volentat més se cumplís e més es sadollás daquelles; car on més la volentat sacostaría al cumpliment e al sadollament de son desig, pus fortment auríen[2] occasió a reposar de lurs greus treballs. ☙ 26. Estants, *Sènyer*, la memoria e lenteniment en estes paraules, lo remembrament remembrà Alexandri qui fo senyor de tot lo mon, e dix al enteniment: E no sabs tu que la volentat se reposà dAlexandri com la memoria membrà e lenteniment entès que tot lo mon avía aút e conquest, e per lo reposament el sadollament de sa volentat reposaren lo remembrament e lenteniment? Doncs nos fassam tant que aquesta volentat am lo creador[3] el senyor del mon, la qual amor serà[4] mellor que la volentat dAlexandri qui posseya tot lo mon, e fassam tant que la volentat am e vulla[5] que lo cors muira per amar e loar e honrar e servir lo creador del mon, car null voler no pot esser en est mon mellor, ni null remembrament qui aital mort remembre ni null enteniment qui aital mort entena no pot en est mon sobre sí aver mellor. On, com lenteniment ac entès lo remembrament, adoncs conec que tot quant li deya lo remembrament

1. E, amor e freuor.—2. A, auria.—3. A, tant daquesta uolentat ab lo creador.—4. E, seria.—5. E, uoyla.

era veritat. ☙ 27. *Vertuós Senyor!* Com la memoria e lenteniment agren dites les paraules damundites, encontinent les meteren en obra tan fortment, que la volentat no amà nulla[1] altra cosa mas tan solament son creador e donar laor de vostres honraments mortificant e aflicionant lo cors, e liurar lo cors a mort e a treballs desijant mort damor e de dousor e de valor. On, dementre que la volentat aquestes coses amava, ellas reposà en so que amava e desijava segons que la memoria ho membrava e lenteniment ho entenía: on, sobre assò lenteniment encercà en la memoria si la volentat era sadolla ni si la memoria reposava, e encercà en sí metex si era aleujat del treball que dabans sostenía. Dementre que lenteniment assò encercava, atrobà que la volentat molt fortment treballava en desijar com pogués venir a assò que amava: on, per assò lenteniment molt treballava a apendre e lo remembrament a membrar so que la volentat desijava.

28. *Forts Senyor sobre totes forces qui sots esperansa de mos poders!* Com lenteniment ac atrobat e entès que ell e la memoria e la volentat eren en molt gran treball, adoncs dix a la memoria: Ha en tot lo mon maravella qui sia semblant a aquesta que nos fassam tot quant fer puscam a la volentat e encara nons té prou que nos ni ella puscam aver remey ni repòs? On, dementre que lenteniment deya aquestes paraules a la memoria, la volentat oí so que lenteniment deya e so de ques maravellava. On, adoncs la volentat dix al enteniment e a la memoria com se pudíen maravellar com ella tant treballava? mas, per que nos maravellaven com ella més no avía dansia e de treball e de ira per so car en lo mon ha tants homens qui son descreents e deshonradors de lur creador e recreador del qual tants dons reeben? ☙ 29. Com la memoria e lenteniment agren entesa la volentat, adoncs dixeren que feessen tant

1. A, manca aquest mot.

dentrò que los religiosos e los homens justs e de sancta vida apresessen diverses lenguatges e anassen preicar los infeels e convertir sens que no duptassen mort ni perill ni treball, e quel Apostoli assignás cardenals e rendes on diverses provincies[1] dels infeels fossen obedients a la Esgleya romana, dentrò que per preicacio e per forsa darmes e per oracio e contemplacio e devocio domens de sancta vida, tot lo mon donás gloria e laor del honrat creador qui volc encarnar son Fill per tal que per la passió daquell fos la humana especia aparellada e endressada a perdurable benahuiransa. Dementre que la memoria e lenteniment deyen aquestes paraules, adoncs dixeren a la volentat sis tendría per pagada si tractaven lo sant negoci damundit.

✠ 30. Com la volentat, *Sènyer,* ac oydes aquestes paraules, adoncs comensà a jurar tres vegades que ja ab ella no atrobaríen posa ni remey dentrò que tot lo mon fos de crestians e que tuit donassen gloria e laor de un Deu en trinitat creador[2] recreador e glorificador. On, adoncs resposeren la memoria e lenteniment que elles hi faríen tot lur poder, per lo qual poder seríen escusades al voler. On, la volentat respòs que natura es damor acabada que nos sadoll si bé hom fa son poder, car lasadollament no es en lo avigorament del poder, mas en lo compliment de la obra la qual ama lo voler. On, dementre que la memoria oí en so que deya la volentat, dix lenteniment[3] que nulls temps no auríen remey ni pau ab lo voler dementre que fossen en est mon. On, dix a la memoria que noy avía autre consell mas que en breu de temps feessen tant que murís lo cors adorant e contemplant e preicant als infeels la sancta fe romana per tal que donàs laor de son creador, e que aprés la mort corporal totes .iij. les vertuts gloriejassen e contemplassen en la celestial gloria en presencia de la essencia divina.

1. E, prouensies. — 2. A, e creador. — 3. E, al enteniment.

¶ CAP. 359. *Com hom adorant e contemplant nostre Senyor Deus, sab aver art e manera de dir paraules rectoricalment ordonades.*

H *Deus gloriós vertuós, qui sots gloria de mes amors!* Qui vol parlar bellament e rectoricalment e endressadament, sapia aver art e manera per la qual sapia formar e dir saviament e ordonada ses paraules: car enaxí com lo juglar ha art e manera en fer lo sò en la samphonía o en la caramella,[1] enaxí covè que hom aja art e manera a dir paraules ordonades e rectoricades. On, com assò sia enaxí, doncs la art e la manera es que hom fassa .vj. figures de les quals sien compostes .v. figures entellectuals. On, deym, *Sènyer,* que A es la potencia mutiva entellectual, e B es la potencia mutiva sensual, e C es memoria e enteniment e volentat, e D es lo compost de A e B, e E es la potencia vejetable e sentitiva e ymaginativa e racional, e F es lo primer moviment e les dues entencions e veritat e devocio e consciencia e atemprament de animositat e esperansa.* ❧ 2. On, com hom aurà formades e

1. E, e la saujea o la caramela.

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Potencia motiva entellectual.
B	Potencia motiva sensual.
C	Memoria enteniment i voluntat.
D	Compost de A e B.
E	Potencia vegetable, sensitiva, imaginativa i racional.
F	Primer moviment, les dues entencions, veritat, devoció, consciencia i atemprament de animositat i esperansa.

afigurades aquestes .vj. figures, cové que daquestes .vj. hom ne compona[1] .v., de les quals .v. figures es la primera A C, e la segona es A C D, e la tersa es A C F, e la quarta es A C F E, e la quinta es A B C E F D. On, com hom aurà afigurades aquestes .v. figures e les aurà compostes de les .vj. figures damundites, adoncs cové que hom de les .v. figures fassa les .iiij. figures entellectuals per tal que sensualment les compona e les meta en la .v.ª figura, car en altra manera hom no poría parlar ne dir paraules rectoricades ni bellament ordonades,[2] e parlaría a aventura en so que diría. ✠ 3. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com los .iiij. elements primerament sajusten es componen en lo gra de la sement o en la rayl del arbre dejús la terra e puxes per generacio mostrense en la forma del vegetable qui es crexent sobre la terra, enaxí les .iiij. figures compostes primerament cové que sajusten es componen entellectualment, per tal que en la .v.ª figura se demostren per paraules bellament ordonades e dites. On, enaxí com primerament los quatre elements covenen esser dejús la terra e la flor que enjenren cové pendre figura desobre la terra, enaxí les quatre figures primerament deuen esser denantades[3] a la sensitiva, e la .v.ª figura deu esser aprés les quatre figures siguent lordonament de les quatre figures.

4. *Vertuós Senyor qui sots honrat en tots honraments!* Qui vol afigurar ni formar la primera figura, cové de necessitat que la potencia mutiva departesca en dues parts, la una sia la A e lautra sia la B, e com la aurà departida en dues parts,[4] cové que prena la A e que lex la B e que la A ajust ab la C per tal que la A mova la C primerament sens la B a membrar e entendre e amar vos; car sens que la C ab la A sens la B primerament no membrás ni entesés ni amás vos, impossíbol cosa sería que la B en la .v.ª figura pogués esser bella ni ordonada en les paraules on la B se

1. A, orne e compona.—2. E, ordinades —3. E, demanades.—4. E, en estes .ij. partz.

mouría. ✠ 5. *Humil Senyor!* Qui vol afigurar e formar la segona figura, cové que ajust la A e la C ab la D per tal que compona de la A e la B les coses que volrà dir, e guart los individuus de la A e la B que sien bells e apropriats a la D per tal que mills se pusca[1] formar la .v.ª figura; car com los individnus de la A e la B son legs et impropris, la D no reeb bella composicio ni ordonada ni vera de la A e la B, e per assò ix la .v.ª figura leja e malament dita e desordonada, per les quals paraules desordonades hom vé en deresió[2] e en vergonya e en escarn. ✠ 6. *Vertader*[3] *Senyor!* Qui vol formar la tersa figura, cové que meta la A e la C en la F per tal que la A e la B se mouen ordonadament e bellament en la .v.ª figura per les .vij. coses que la F contén en sí; car belles paraules[4] cové que hom vaja per lo primer moviment e que hom do a vos la primera entencio, e cové que so que hom dirà sia veritat, e cové que hom aja devocio a assò que diu, e cové que hom aja consciencia a assò que diu, e cové que atempransa sia en la animositat dome qui parla, e cové que hom se confíu en dir paraules belles e ordonades; car totes aquestes coses covenen esser en la A e la C ans que venga la B, per tal que com hom parlarà sia ja ordonada e endressada la B per la A e la C en la F.

7. *Infinit Senyor inmortal vertuós!* Qui vol formar e afigurar la quarta figura, cové que meta en la E la A e la C e la F per tal que totes les .iiij. potencies sien ordonats[5] sobjects a la .v.ª figura; car si la vegetable era en alcuna passió e la sensitiva era dona de la racional e la ymaginativa era sens vera ymaginacio e anava a aventura ymaginant e si la raó no era dona[6] de la mutiva entellectual e sensual, ja la .v.ª figura no puría esser en actual forma ordonada e endressada a parlar e a dir paraules belles ni ordonades. ✠ 8. *Gloriós Senyor!* Com hom aurà primerament

1. E, sen pusca. — 2. A, derectio. — 3. E, Vertuos: M, *Virtuose.* — 4. M, *quia ad pulchra verba.* — 5. A, ordonants. — 6. A, e si la rao dona.

ordonades e endressades les quatre figures entellectualment, aprés la ordonacio daquelles cové que hom entre en la quinta figura ab lo ordonament de les .iiij. figures, e cové que enaxí com lome qui es orb seguex lome qui veu, que enaxí la B seguesca en la .v.ª figura lordonament que la A e la C e la D e la E e la F an afigurat entellectualment abans de la .v.ª figura: car enaxí com lome qui es orb[1] no sabría anar si hom nol guiava, enaxí la B no sabría ni puría dir paraules belles ni veres ni bé ordonades si no seguía[2] la A e la C e la D e la E e la F. ✠ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com en la materia estàn potencialment formes per generacio e per corrupcio, enaxí bells dictats e belles paraules estàn potencialment en la B per raó de la ordonacio qui es feta[3] en les .iiij. figures; e enaxí com es cosa impossíbol que en la materia pogués estar nulla forma potencialment segons cors natural per privacio de generacio e de corrupcio,[4] enaxí es cosa impossíbol que en la B pusquen pendre figura bells dictats ni belles paraules per privacio de A e C e D e E e F. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol bellament e ordonada parlar, guartse que no priu en la .v.ª figura la A ni la C ni la D ni la E ni la F.

10. *Creador Senyor del cel e de la terra e de tot quant es!* Qui vol parlar ni dir bells dictats e belles paraules de les coses sensuals, cové que mova la A per tal que mova ab la A la C e la F e la E, per tal que tot so qui es en la D bell de les coses sensuals, sia recontat per la B en la .v.ª figura segons los exemplis e les raons qui son cuviments a esser dites e escoltades. On, si hom vol parlar del firmament, cové que la B sia moguda en los pus bells individuus del firmament, e cové que so que dirà sia de covinent quantitat; car per longues paraules senlegeex la quinta figura, e per poques paraules no sentén so que hom

1. A, orp.—2. A, sagia.—3. E, de lordenacio qui es feyt.—4. E, per priuada generacio e corompsio.

vol donar a entendre. ¶ 11. *Amorós Senyor!* Qui del firmament vol parlar ni vol fer per lo firmament nulla bella comparacio, parle de la granea e de la ivassiositat[4] del firmament e de la bellea del sol e de la luna e de les esteles e de lur resplandor e de la vertut que an sobre los corses elementats; e aitant com lo sol es pus bell e major e pus resplandent que la luna, e la luna pus que les esteles,[5] daitant pus volenters[6] sesfors a parlar e a fer comparacions del sol que de la luna e de la luna que de les esteles;[7] car aitant com hom parla de les coses qui son pus belles e majors e pus vertuoses, daitant son les paranles pus belles e mills agradables a oyr e a esser enteses. ¶ 12. Qui vol, *Sènyer,* parlar ni fer comparacions dels vegetables, cové que ab les .iiij. figures entellectueg los pus bells els mellors vegetables; car la B pus bellament se mou en la .v.ª figura com nomena flor que escorxa, e com nomena blancor que negror, e com nomena verdor que secor, e com nomena dousor que amargor,[8] e com nomena rosa o liri o poma que no fa com nomena garrova o romaguera, e axí dels altres vegetables: car enaxí com la forma artificial es pus bella la una que la autra segons que los uns maestres saben mills fer les formes quels altres, enaxí paraula pus bellament se forma per los uns vegetables que per los altres: car enaxí com los ulls an major plaer de vèer les belles figures e les belles colors que les leges figures e les leges colors, enaxí les orelles an major plaer doyr les paraules qui pus bells e mellors vejetables nomenen.

13. *Vertader Senyor digne de tota reverencia e honor!* Qui vol dir belles paraules e ordonades de les coses entellectuals, cové que primerament entellectueg ab les .iiij. figures ans que mova la B les coses qui son mellors e pus belles en les coses entellectuals, e com hom aurà aquelles

1. A, animositat.—2. E, esteles altres: M, *aliæ stellæ.*—3. E, uolenter.—4. E, que de nula altra estela: M, *quam de ulla alia stella.*—5. A, manca aquest membre.

entellectuejades, adoncs covè que hom mova la B en nomenar aquelles. On, com assò deja esser enaxí, doncs qui les pus belles paraules que hom pusca parlar de les coses entellectuals vol nomenar, nomén un Deu en trinitat infinit eternal viu poderós savi volenterós simple gloriós acabat just misericordiós humil pacient creador recreador glorificador; car nulles paraules nos poden formar ni afigurar tam bé en nulla creatura, com fan com hom parla del creador e de ses vertuts e proprietats[1] e obres. ✠ 14. On, beneyt siats vos, *Sènyer:* car enaxí com la ànima ha pus noble remembrament e enteniment e voler com remembra e entén e ama son creador e vostres vertuts[2] e proprietats, que no ha com remembra e entén e ama les creatures, enaxí la B es molt pus bella sens tota comparacio com nomena deitat e deu e essencia divina e infinitat e eternitat e creador e les altres vertuts, que no es com nomena nulla creatura ni null accident ni nulla altra cosa qui no sia en creador: car enaxí com figura danimal se demostra pus vertaderament en animal racional que inracional e mills en inracional que en la figura danimal depinta en la paret, enaxí bellea de paraules mills se demostra en les paraules que hom parla de vos, que no fa en nulla altra cosa de que hom parle. ✠ 15. *Piadós Senyor!* Com hom vos adora eus reclama eus prega eus fa gracies e mercès eus loa eus beneex, adoncs parla hom los pus bells dictats e les pus belles paraules que hom pusca parlar ni dir: car enaxí com la final raó per que hom es creat es per loar e honrar e beneyr e conèxer vos, enaxí totes les pus belles paraules qui sien e aquelles qui pus cuvinents son a parlar e a dir e qui pus bellament se dien, son com hom mou ab les quatre figures la B en la quinta figura a loar e a honrar e a servir e a beneír[3] son honrat Deu gloriós.

16. *Perdonador Senyor de tots aquells qui a vos penedent*

1. E, e proprietatz e qualitatz — 2. E, qualitatz. — 3. E, e honrar e seruir e beneir.

se reclamen! Qui vol parlar bellament ni agradable, parle dels angels; car aitant com les coses entellectuals son mellors que les sensuals, daitant pot hom dir pus bells vocables dels angels e de les ànimes, que no fa de les coses sensuals; car pus bell vocable es àngel e ànima e memoria e enteniment e volentat e justicia e misericordia, que no es cors e mà e cap[1] e peu e ulls e boca, e axí de les altres sensualitats; e pus bell vocable es Sen Gabriel e Sen Michel, que demoni ni que ànima viciosa enculpada peccadora injuriosa ergullosa. ✠ 17. On, beneyt siats vos, *Sènyer:* car pus bells vocables son anomenar les vertuts quels vicis e los senys entellectuals que los sensuals, e pus bells vocables son anomenar les obres que hom fa per los senys entellectuals que celles que hom fa ab los sensuals, e pus bell nomenar fa la potencia sensitiva que la vejetable e la ymaginativa que la sensitiva ni la mutiva, e pus bell nomenar fa la potencia racional que no fa negunes de les altres potencies; car aitant com la potencia sacosta més a les coses entellectuals es lunya més de les coses sensuals, daitant la fa pus bell nomenar e pronunciar. ✠ 18. *Honrat Senyor!* Tot lo pus bell el pus vertuós vocable que hom pusca nomenar, es nomenar Jhesu Christ; car qui nomena Jhesu Christ nomena vostra essencia divina gloriosa, e nomena la vostra sancta humanitat qui val molt més[2] sens tota comparacio que no fan totes quantes creatures son. Enaprés, *Sènyer,* tot lo mellor el pus bell vocable que hom pusca nomenar es nostra dona Sancta María verge gloriosa; car nulla creatura ni totes les creatures qui sien no valen[3] tant ni no an tanta de vertut ni de gloria ni donrament com ha Sancta María. Enaprés, com hom aurà nomenats aquests pus excellents vocables, si vol[4] nomenar bells vocables qui son molt bells a nomenar, nomén ma dona Sancta Anna e mon senyor Sant Joachim[5] e mon senyor Sent Johan e

1. E, ni cap e ma.—2, E, mes molt.—3. E, no ual.—4. A, si uols.—5. E, Joacxim.

Sent Jacme e Sent Pere e Sent Andreu e Sent Paul e los apostols e Sent Francesc e Sent Domingo e Sent Bernat e Sancta Magdalena e Sancta Catherina e tots los sants de gloria. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car aitant com los sants de gloria son majors e mellors en gloria[1] que nos no som en est mon, aitant fa ells pus bell nomenar que no fa les coses qui son en est mon.

19. *Humil Senyor ple de pietat e de mercè!* Enaxí com en lo firmament e en los vegetables e en les coses entellectuals hom deu cercar aquelles coses on hom pus bellament pusca parlar, enaxí deu hom triar en los animals aquells de qui hom pus belles paraules e pus belles raons e mellors obres pusca pronunciar e dir; car aitant com los animals valen més los uns que los altres e son los uns pus bells que los altres, daitant pot hom dir pus belles paraules e pus enraonades e pus agradables de los uns animals que dels altres. ❧ 20. On, com assò sia enaxí, doncs pus bell nomenar fa Apostoli que cardenal e cardenal que bisbe e bisbe e religiós que clergue, e pus bell nomenar fa burgués[2] que pagés e cavaller que burgués e comte que cavaller e príncep que comte e rey que príncep e emperador que rey, e pus bell nomenar fa bé que mal e hom just que peccador e sanitat que malautía e leyal que fals e pau que guerra, e axí de les altres coses semblants a aquestes. ❧ 21. *Honrat Senyor!* Enaxí com los uns homens fa pus bell nomenar quels altres,[3] enaxí en les besties e en les aus pus bell nomenar hi fa les unes coses que les altres, axí com austor e esparver e cavall e leó[4] e amfós e salmó, que fa pus bell nomenar que gall ni voltor[5] ni cà ni ase ni rajada ni polp. On, com assò sia enaxí doncs qui vol parlar belles[6] paraules e vol fer belles comparacions, sapia dir bells vocables, car de bells vocables pot hom compondre bells dictats e belles paraules; e sapia hom parlar e fer

1. E, son majors en gloria. — 2. E, burges *(passim)*. — 3. A, que altres. — 4. A,E, lao *(forma usual)*. — 5. E. uoutor. — 6. A, deles.

comparacions del pus bells membres qui son en los animals, car pus bella paraula es nomenar so que natura no amaga en los animals racionals, que no son los locs sutzes on la potencia dispulsiva decorre ses legèes e ses sutzetats.

22. *Ah Senyor qui agraciats e beneficiats tots aquells qui en vos se confíen!* Enaxí com los vegetables segons temps formen e afiguren pus bells e de major saó los lurs fruits[1] en un temps que en altre, enaxí la B pus bellament se mou a parlar en .j. temps que en autre; e enaxí com les besties e les aus son pus grasses e de mellor saó en un temps que en autre, enaxí paraules son pus agradables a dir e a escoltar en .j. temps que en altre; e enaxí com los uns fruits e los uns animals inracionals son en .j. temps de saó e los altres son en altre temps de saó, enaxí paraules hi ha qui son en un temps cuvinents de dir e no en altre. ✠ 23. *Vertuós Senyor!* Enaxí com en .j. temps paraules poden esser pus cuvinents a esser oydes que en altre temps, enaxí les paraules son pus cuvinents com se dien de la final raó, que no son com son dites de la causa efficients e de la materia e de la forma; car aitant com la causa final val més que la efficients ni la materia ni la forma, daitant les paraules qui son fundades[2] sobre la causa final son pus belles de dir e de escoltar que no son com son fundades sobre la efficients e la materia e la forma. On, enaxí com les paraules qui son fundades sobre la final occasió son pus belles e mills dites, enaxí son pus belles paraules a dir e a escoltar les paraules qui son fundades sobre la primera entencio e lo primer moviment, que no son les paraules qui an fonaments de la segona entencio e del segón moviment. ✠ 24. *Excellent Senyor!* Enaxí com la ànima es mellor per membrar e entendre e voler les coses bones e nobles que no es com membra e entén e vol les coses vils e de poca valor, enaxí les paraules son pus belles e pus agradables

1. E, lur fruytz.— 2. E, fondades *(passim).*

a oyr en un loc que en altre: car[1] enaxí com lo remembrament es ennobleyt en la noblea de la cosa que remembra, enaxí les paraules son ennobleydes[2] per la bonea del loc on se dien; e enaxí com lo voler es enlegeyt com vol coses vils e sutzes, enaxí les paraules son leges e desordonades com nos dien en loc qui sia cuvinent a les paraules. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus*: car enaxí com en un loc[3] se farà un arbre bell e bo, e de prop aquell arbre altre arbre qui no sia daquella especia nos porà embellir ni fromir, enaxí cascunes paraules son[4] lur loc apropriat segons les persones qui son en aquell loc: on, per assò les unes paraules son belles e ben dites en un loc e autres paraules en autre.

25. *Dreturer Senyor ple de misericordia e de mercè!* Aitant com occasió sacosta més a esser que ventura, aitant paraules qui sien dites occasionadament son pus belles que paraules qui sien dites a aventura; e aitant com paraules qui sien dites a aventura sacosten més a privacio que a esser, daitant les paraules qui son dites a aventura son pus lejes e pus desenraonades e pus desordonades; e aitant com lo nombre es pus bell e major e los termens majors son denant los menors, daitant paraules son pus belles com parlen de major nombre e de majors comparacions e de majors novelletats e estranyetats. ✠ 26. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per so car la ànima racional nos pot sadollar en est mon e desija son cumpliment, per assò sadelita més home com ou paraules novelles e estranyes, car ha entencio que per aquelles pusca mills venir a assò que desija, que per les paraules que ha acustumades doyr en les quals ni per les quals no pot atrobar cumpliment[5] a sa ànima. On, per lo plaer que la ànima ha com hom ou[6] novelles raons e demostracions, per assò son les paraules embellides en aquell qui les diu: car axí com la

1. A, que. — 2. E, enbelides. — 3. E, en .j. loc metex. — 4. M, *habent.* —5. A, son cumpliment.—6, E, com hom à.

cosa es pus substancial com se diu sobre lesser que no fa com se diu sobre *bene esse,*[1] enaxí tota paraula novella estranya sacosta mills al desig de la ànima qui desija so que no ha, que no fan les paraules velles que la ànima ha usades en aquelles coses en que la ànima no atroba son compliment. ✠ 27. Qui vol, *Sènyer,* belles paraules dir ni formar, covê que do major occasió al plaer daquells qui escolten les paraules que al plaer daquell qui les paraules diu; car on[2] la occasió serà pus forts en fer plaer als oents, pus fort cercarà lo deidor paraules plaents e agradables a oyr e a retenir; car si lome qui parla entén major plaer a aver en so que diu que no fa a dar plaer a aquells qui oen, no encercarà tant lo plaer daquells com de sí metex, e per so les paraules no poden esser tan belles en plaer de un qui parle com de molts qui escolten. On, qui vol bellament parlar, primerament covê que en les quatre figures entellectueg més e pus occasionadament lo plaer dels escoltadors que lo plaer seu metex, per tal que en la .v.ª figura se formen pus belles les paraules en plaer a molts que a un tan solament; e com hom aurà, *Sènyer,* per esta manera formada la .v.ª figura, covê que com la .v.ª figura mills serà formada e embellida, que hom se lex de les paraules, per tal que per altres paraules qui no sien tam belles e qui sien massa longues hom no corrompa la bellea de les paraules que aurà[3] dites: car enaxí com materia qui dona a la figura tot son cumpliment e puxes la[4] corromp, axí molt home qui es massa arengador com ha de belles paraules afigurada la quinta figura, ell la corromp a la enlegeex ab paraules leges longues superflues no necessaries.

28. *Divinal Rey gloriós qui sots mellor dels mellors!* En axí com avem dada figura e art e manera per la qual hom sapia dir belles e plaents paraules, enaxí per aquella figura e art e manera metexa pot hom aver art e manera den-

1. E, bent ese: M, *modum ipsius* ESSE..—2. A, en.—3. E, auja.—4. E, lo.

tendre e de saber les paraules que ou; car com hom, *Sènyer*, vol apendre e entendre, adoncs cové que hom seguesca la forma e la manera e la art per la qual[1] aquell qui parla sab dir paraules belles e ordonades e enraonades: car enaxí com lo cors reeb sustentacio de vida per so com reeb viandes qui son en la materia elemental a ell semblants en natura e en qualitats, enaxí lescolà qui vol apendre del maestre cové que fassa semblant A e C e D e E e F daquella del maestre, per tal que pusca aver en la .v.ª figura semblant B. ✠ 29. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car enaxí com les viandes entrant en lo cors crexen aquell per[2] generacio com lo cors non gita tantes per la espulsiva com la retentiva ne reté, enaxí lescolà com reeb tot so quel maestre li mostra e com per so quel maestre li mostra sab per sí metex apendre e entendre altra cosa que lo maestre no li mostra, adoncs lescolà sobrepuja lo maestre en entendre e saber; mas enaxí com lo cors se corromp es consuma com la apetitiva no demana so que ha mester la retentiva e com la dispultiva deguasta més que no reeb la apetitiva ni cou la digestiva ni reté la retentiva, enaxí com lescolà no reté so quel maestre li demostra e per sí metex no sab entendre nulla cosa, adoncs se corrompen en ell les .iiij. figures, per lo qual corrompiment nos pot saviea engenrar en la quinta figura. ✠ 30. *Gloriós Senyor!* Enaxí com lome qui vol bellament parlar cové que lenteniment encerc en la memoria so que ha estojat la memoria, enaxí aquell qui vol entendre so que ou, cové que lenteniment estog en la memoria so quel maestre ab lenteniment trau de son remembrament; e enaxí com lo maestre qui mostra cové que embellesca ses paraules feent bella cara e feent semblant de somriure per so car lenteniment dona so qui es en la memoria, per lo qual do la volentat deu fer somriure la cara del maestre per so car dona e deu aver

1. E, e la art daquela forma e art e manera per la qual —2. A, en.

lo maestre plaer com dona, enaxí lescolà qui vol apendre e entendre deu fer cara savia e que no somría[1] per so car lenteniment estoja en la memoria e no dona: car axí com la cara del maestre deu esser alegre per alegrar los escolans, axí la cara dels escolans deu dar semblant de tristor per so car estoja lenteniment e no dona. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs qui vol aver art e manera dapendre o de mostrar ab bells dictats e ab belles paraules, sapia aver la art e la manera damundita a gloria e a laor de son gloriós Deu.

¶ CAP. 360. *En qual manera oracio e contemplacio ordonada es bona cosa.*

H *Deus honrat gloriós vertuós, en tots bens abundós!* Qui vol vèer e saber, *Sènyer,* la bonea e la noblea el gran fruit doracio e de contemplacio, primeramant covè vèer e saber lordonament e lendressament qui pertany esser fet a oracio e a contemplacio, lo qual ordonament se fa en .vj. coses: sensualitat entellectuitat veritat entencio primer moviment causa final. On, com hom aurà preses aquestes .vj. coses damundites, en aprés covè que hom ordonadament vaja ab aquestes .vj. coses en .vij. coses, so son les .vij. vertuts, so es saber, fe esperansa caritat justicia saviea fortitudo tempransa. ✠ 2. On, beneit siat vos, *Sènyer Deus:* car com hom aurà ordonades estes .vij. vertuts ab les .vj. coses damundites, adoncs se formarà al humà enteniment la bonea e la noblea e la utilitat doracio e de contemplacio: car enaxí com los vejetables afiguren e demostren als ulls corporals les flors

1. E, nos somria.

els fruits en ordonada disposicio com an reebuda ordonada composicio per la qual an donada perfecta forma, en axí oracio e contemplacio se demostren en noble disposicio com ha reebuda forma en les .vij. vertuts per les .vj. coses damundites. ¶ 3. On, enaxí com los fruits qui son madurs e assaonats son bells e saborosos e bons a vèer[1] e a odorar e a menjar, enaxí, *Sènyer,* oracio es bona e fructuosa com es ordonada en les .vij. vertuts per ordonada sensualitat e entellectuitat e veritat[2] e entencio e primer moviment e finalitat: car enaxí com memoria se dressa a membrar e lenteniment a entendre com la volentat del home ama més membrar e entendre vos que nulla altra cosa, e enaxí com la volentat sendressa a amar com la memoria més remembra e lenteniment més entén vos que neguna altra cosa, enaxí les vertuts més se dressen e sordonen en la oracio on més fruexen en vos e on més reeben ordonacio per les .vj. coses damundites.

4. *Divinal Senyor qui sots cumpliment de tots bens e comensament de tots comensaments!* Qui vol ordonar e endressar les .vij. vertuts a orar e contemplar son Deu gloriós, primerament covè que ordén en tal manera ses sensualitats, que sien obedients als significats on vera fe e esperansa e caritat e justicia e saviea e fortitudo e tempransa pusquen venir de potencia en actu; car ordonades sensualitats son sobjects sensuals per los quals se formen en ordonada disposicio los sobjects entellectuals per los quals safiguren les vertuts damundites, per la qual figura safigura es demostra la noblea e la bonea doracio e de contemplacio. ¶ 5. *Honrat Senyor!* Com hom ha vera entencio e com hom per lo primer moviment adora e contempla per les .vij. vertuts, adoncs les vertuts reeben ús de lur vertut metexa per la qual fruexen lur honrat Deus gloriós, per lo qual fruiment les .vij. vertuts reeben gracia e benediccio de lur

1. A, auer.—2. A, sensualitat e ueritat.

creador en ell a adorar e a contemplar; car sens veritat e sens ordonada entencio e sens lo primer moviment, les .vij. vertuts no poden usar de lur vertut ni no poden fruír lur creador per so car no an ab que reeben gracia de lur creador en vos a adorar e a contemplar: car enaxí com la potencia vejetable no pot esser observada sens les quatre potencies qui la servexen, enaxí les .vij. vertuts no poden tractar de ordonada oracio e contemplacio sens veritat e sens bona entencio e sens lo primer moviment. ✠ 6. *Amorós Senyor!* Quis vol apoderar e avigorar a molt gran oracio e a molt fervent contemplacio, sapia salvar e guardar la final raó en totes les .vij. vertuts, per la qual son les .vij. vertuts creades;[1] car com hom va per la final occasió e com hom obeex més a la final occasió substancial que a la accidental, adoncs ha hom ordonament en sí e seguex la final raó per la qual hom es creat e beneficiat de son creador, e per lo usament que hom fa de la final raó, sab som guardar dels accidents qui falsament afiguren al humà enteniment que la final raó accidental sia la final raó substancial; e per assò son los homens necis enganats e transfiguren lur entencio e lur oracio e enversen les figures de les vertuts e fanne esser vicis e fan de la primera entencio segona e de la segona primera, e per assò moltes de vegades los homens peccadors vos cuiden adorar e contemplar, e adoncs ells vos blastomen eus maleexen, per les quals blastomíes e malediccions reeben malediccio a infernals penes.

7. *Eternal Senyor sens fi e sens comensament!* Qui vol que sa oracio e contemplacio sia bona e acabada, sapia vos adorar e contemplar per fe vera segons lordonament damundit; car com hom vos adora eus contempla creent un Deu en trinitat infinit viu eternal poderós savi amorós just misericordiós humil pacient creador recreador glorifica-

1. A, en totes les .vij. uertuts creades.

dor encarnat nat crucificat devallat als inferns resuscitat pujat als cels lo qual jutjarà bons e mals, adoncs dona hom a la fe tota la vertut que hom li pot donar per creensa. On, per lo apoderament que hom fa fer a sa creensa en creure totes estes coses damundites, adoncs se forma e safigura la oracio e la contemplacio en molt noble e sancta disposicio. ⁂ 8. *Gloriós Senyor!* Com hom se serà esforsat de tot son poder en aver noble e bona e vera e vertuosa creensa, enaprés covè que[1] enamor tan fortment son voler de la sancta fe, que per honrar vos en la sancta fe cathòlica e per honrar la sancta fe romana la qual vos ab escampament de sanc e ab mort tant avets honrada, hom desig e prepòs a esser pobre e turmentat e mort; car aitant com hom es amador donrar[2] so que vos avets honrat e de treballar e murir per so on vos avets treballat e sots estat mort, e hom vol aquella cosa honrar ab les coses on vos la honràs, so es treball e mort que sostengués, e lescampament de la sanc dels apostols e dels altres dexebles ab que la sancta fe honràs en lonrament daquells, daytant honra hom la sancta fe romana; e daitant com hom honra la fe romana, daitant per la fe romana reeb honrament e utilitat la oracio e la contemplacio ab la qual hom per honrada fe vos adora eus contempla. ⁂ 9. *Humil Senyor!* Com hom desija, e com hom hi ajuda de tot son poder, que lo Sant Apostoli e los cardenals els prelats els religiosos els princeps els altres sobjects a la santa fe romana ordonen e endressen com sia dada renda sabuda e asignada per tots temps a convertir tot lo mon a la sancta fe romana, adoncs, *Sènyer,* sexalta es multiplica la oracio com hom ymagena e entén e desija que si eren cardenals asignats a cada provincia dels infeels, e aquells que ajen messió e renda on poguessen fer apendre diverses lenguatges e trametre lurs missatges que mostrassen e preicassen la sancta fe, e que

1. E, que hom.—2. E, damar.

per forsa darmes los cardenals sesforsassen a soldejar cavallers sensuals, adoncs la sancta fe crestiana iría a avant e multiplicaría per cavallers sensuals e entellectuals; car nulla forsa no pot contra forsa sensual e entellectual, pus que vos siats amat e loat e servit en la batalla per ordonada oracio e contemplacio.

10. *Singular Senyor sens par e sens companyó del qual vé gracia e benediccio!* Qui vol exalsar e ennobleír sa oracio e contemplacio, sapia en sa oracio formar e afigurar esperansa; car com hom remembra e entén son frèvol poder e lo frèvol poder[1] e saber e voler qui es en les creatures a esguardament del sant just misericordiós acabat poder e saber e voler del creador, adoncs se forma esperansa en son remembrar e entendre e voler com la ànima adorant e contemplant vos adora e us contempla confiant en lo vostre poder e saber e voler remembrant e entenent e amant. ✠ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:*[2] car enaxí com natura embelleex[3] forma humana sobre totes les formes creades, e assò es per so car en forma humana sajusten més de creatures diverses en compondre aquella que no fan en nulla altra especia, enaxí esperansa e confiansa com es verament ordonada en la oracio e contemplacio, aquella forma molt noblement e molt bella oracio e contemplacio; car un dels majors honraments e dels majors plaers que hom vos pusca dir ni fer, es, *Sènyer,* que a ses cuites e a ses necessitats se confíu e sesper en la vostra misericordia e en la vostra pietat e en lo vostre dreturer acabat poder[4] e saber e voler. ✠ 12. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol, *Sènyer,* aver molt gran plaer de vos aver, sapia en vos metre tot son esper e nos confíu en altre poder ni saber ni voler sino en lo vostre o en aquell que vol vostre voler; car tant es gran lo plaer que vos avets com hom vol socors e ajuda

1. A. sapia sa oracio formar e afigurar esperansa. Con hom remembra e enten son freuol poder.—2. A, manca aquest mot. —3. E, enbelex —4. A, acabat poder dreturer.

e misericordia aver de vostre poder e saber e voler, que no es null poder ni saber ni voler que pusca dan tener[1] a aquells qui de vos esperen gracia e benediccio a lurs necessitats. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre servidor el vostre sotsmès besa la terra e leva ses mans e sos ulls al cel e a la sancta creu davant lo vostre altar gloriós, dient que en vostre poder e saber e voler se confía de tot son poder e saber e voler per tal que pusca amar e tembre,[2] e vostres benediccions pusca tot temps aver.

13. *Forts Senyor sobre tots poders, amat Senyor sobre totes amors!*[3] Qui vol exalsar e ennobleír oracio e contemplacio, cové que aja caritat. On, com lo vostre servidor vos vulla adorar e contemplar de tot son poder e saber e voler, per assò vos demana caritat pus que vos sots tot caritat e en caritat: on, per assò lo vostre servidor aora e contempla vostra amor e ama totes coses en general e en especial qui sien dignes de esser amades. On, per assò vos prec eus aor[4] per l Apostoli e per los cadernals e per los prelats e religiosos e per los princeps, que vos los donets gracia com ells ordonen lo mon pus que vos los avets dat poder que ells lo poden ordonar e tornar a una fe sis volen. ✠ 14. *Gloriós Senyor!* Per so car vull caritat e amor aver, vos prec per los infeels que vos los adugats a convertiment, per los defunts qui son en porgatori que vos los donets repòs en la celestial gloria, e prec vos per aquesta Obra de Contemplacio que vos la multipliquets e que en mans domens feels vertaders la fassats venir, e prec vos per mon senyor lo rey e per ma muller e mos infants e per mos amics[5] especialment, e per tots crestians universalment;[6] eací denant lo vostre altar am vos, *Sènyer,* en vostra unitat e trinitat e en totes vostres proprietats e en totes vostres vertuts, e am vos e tots vostres manaments e

1. M, *nocere.*—2. E, temer.—3. A, Forts seynor sobre totes amors.—4. E, uos aor eus prec.—5. A, manca: *e per ma muller e mos infants e per mos amics.*—6. E, especials e per tots crestians.

honraments, e tots aquells qui vos amen ni qui amen so que vos amats. ✠ 15. *Gloriós Senyor!* Lo vostre servidor adora e ama vostra unitat, e ma dona Sancta María e Santa Anna[1] e Sent Gabriel e Sent Michel e tots los angels, e lo vostre servidor ama Sent Joachim e tots los prophetes, e ama Sent Johan e Sent Jacme e Sent[2] Pere e Sent Pàul e Sent Andreu e tots los apostols els martirs, e ama Sent Domingo e Sent Francesc e Sent Bernat e tots los confessors, e ama Sancta Magdalena e Sancta Caterina e totes les confesses e les verges e les martirs,[3] e totes les vertuts del cel. On, tots aquests e aquestes ama, *Sènyer,* lo vostre servidor, per so car vol créxer e multiplicar sa oracio e contemplacio amant caritat e amant aquells qui caritat amen.

16. *Ajudable Senyor qui ajudats e tots aquells qui per vos treballen!* Com lo vostre[4] servidor vos vulla adorar e contemplar, per assò adora e contempla vostra sancta justicia, dient que lo vostre servidor ama e tem vostra justicia, per la qual amor e temor regonex que es vostra creatura e vostre recreat e vostre beneficiat de molts[5] majors doncs e perdons e honraments que a ell no tanyen: on, per assó lo vostre sotsmès se confessa es penet acusant e jutjant sí metex[6] de sos greus peccats, e ponex sí metex a affliccions corporals[7] e a languiment per amor entellectual obedient vostres manaments, conexent sí metex que es sotsmès a honrar e a loar los vostres honraments e a fer gracies dels dons que li donats e les culpes que li perdonats. ✠ 17. *Gloriós Senyor!* Lo vostre servidor adora e beneex vostra saviea, dient e clamant e pregant que vos li donets saviea per tal que us pusca[8] mostrar e significar a aquells qui no us conexen, e clama us mercè[9] que vos li mostrets les carreres per les quals hom va a vos, e que li mostrets quals son les

---

1. E, Ana.—2. A, sen *(passim).*—3. E, martires.—4. A, con uostre.—5. A, molt.—6. A, meteys *(passim).*—7. E, a afliccio corporal.—8. A, que pusca.—9. A, e clamant merce.

coses qui a vos son plaents e agradables per tal que en aquelles vos pusca amar e honrar e loar e beneír e servir; car pus vos avets creat son remembrament e son enteniment e son voler, placia us que vos li donets tanta de saviea que ell sapia ab son remembrament membrar e ab son enteniment entendre e ab son voler amar. ⁜ 18. *Amorós Senyor!* Enaxí com cavall es donat debades a aquell qui nol sab cavalcar, enaxí justicia e saviea es donada debades com hom ab la memoria no sab membrar ni ab lenteniment entendre ni ab la volentat voler; e enaxí com membrar e entendre e voler fora donat debades si hom no membrás ni entenés ni volgués justicia e saviea, enaxí justicia e saviea es dada debades com hom no la pot ni la sab ni la vol membrar ni entendre ni voler. On, com vos, *Sènyer*, nulla cosa no donets ni ajats donat debades a home, per assò home per sa culpa e per son peccat ha alterat en vanitat so que vos avets donat occasionadament e per necessitat. On, com assò sia enaxí, doncs placia a vos que vos retornets a occasió e a necessitat so que los infeels e los crestians peccadors an alterat e girat en vanitat.

19. *Rey dels reys e Senyor dels senyors qui sots consolacio de mes amors!* Lo vostre servidor vos demana fortitudo per tal que sia forts en les vostres forces a vensre e a apoderar vicis e peccats e aquest mon e sa carn e lo demoni e tota temptacio, e que ergull ni luxuria ni ira ni vanagloria ni falsetat ni null altre vici no aja poder en ell; e placia a vos, *Sènyer*, que lo vostre servidor sia tan enfortit de les vostres forces, que pusca aver forsa en affliccions e dejunis e en fer penitencia e en estudi e en vensre e sobrar los infeels los quals innoren les vostres forces, e placia a vos que longa vida treballosa pusca metre en vos honrar e servir de totes les forces que vos li avets donades en ses sensulitats e en ses entellectuitats. ⁜ 20. *Humil*[1]

1. A, humill.

Senyor ple de pietat e de mercè! Lo vostre servidor vos demana atempransa en son parlar e en son menjar e en son beure e en son vetlar e durmir, e clamaus mercè que vos li donets continencia paciencia abstinencia castedat humilitat veritat e les altres vertuts semblants a aquestes; car per atempransa es hom ordonat a aver totes les vertuts damundites. On, vos, *Sènyer,* qui avets creats e termenats mos senys sensuals e entellectuals, placiaus que vos los donets atemprament en totes lurs necessitats e en tots lurs uficis: car enaxí com lo cors humà sacosta pus fortment a sanitat e a conservacio de vida on pus son en ell atemprades ses qualitats, enaxí los senys sensuals e los entellectuals e les .iij. vertuts de la ànima e les .v. potencies sacosten pus fortment a vertuts on més es feta atempransa en ells de coses sensuals e entellectuals.[1] ☙ 21. *Divinal Senyor!* Qui vol ennobleír e honrar e ordonar sa oracio, cové que per totes estes vertuts damundites a jonollons sapia vos adorar e comtemplar, e a cada vertut que bes la terra e leu ses mans e sos ulls al cel e enaprés que clam mercè a vos que a tots peccadors donets les dites .vij. vertuts segons la disposicio o mills que ell no les vos sab demanar; car com hom vos adora eus contempla per la manera damundita, adoncs exalsa hom e endressa la noblea e la bonea doracio: car enaxí com laur e largent don hom se servex es pus noble e mellor en fer fruit que no es laur e largent qui està amagat en lavar ric o en la terra, enaxí oracio ordonada e endressada segons la manera damundita, es molt mellor sens comparacio que no es la oracio que hom té amagada en sí metex[2] tan solament e no la sab fer venir de potencia en actu.

22. *Eternal Senyor gloriós del qual devallen totes benediccions!* Com hom aurà afigurada e ordonada la oracio e la contemplacio, adoncs cové que hom la guart en sa bo-

---

1. A, manca: *e entellectuals.* — 2. A, metexa.

nea e en sa vertut, conexent que oracio[1] e contemplacio es bona cosa per so car hom la pot aver tota ora ques vulla, e tot hom la pot aver en qual que loc sia o en qual que temps sia,[2] e tot hom pot aver aitanta doracio e de contemplacio com se vulla. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es bona cosa oracio e contemplacio: car enaxí com laur es bo al home ric quil pot aver e es àvol al home pobre per so car laur es tam poc en sí que tots los homens non poden aver aitant com nan mester, enaxí oracio e contemplacio es bona cosa per so car rics e pobres ne poden aver aitanta com se vullen. ✠ 23. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car si pa e vi e carn e vestedures e aigua e foc e sal, e les altres coses semblants a aquestes, son bones coses a la vida corporal jassía[3] que hom noñ pusca aver aitantes com se vulla ni tota hora ques vulla, doncs, quant més oracio e contemplacio es bona cosa a la ànima com sia so que tot home ne pusca aver aitanta com se vulla e en qual que loc e temps se vulla! On, com assò sia enaxí, doncs qui vol entendre e conèxer la gran noblea e bonea doracio e contemplacio, sapiala membrar[4] e entendre e amar per les coses damundites: car enaxí com a home son donats dos ulls sensuals per tal que li sia significat que lenteniment guart predestinacio ab dues de vostres vertuts acabades, so es justicia e saviea, enaxí son donades a home les coses sensuals qui son necessaries al cors per significar la bonea doracio qui es necessaria a la ànima. On, enaxí com predestinacio no pot hom vèer acabadament si hom no la guarda ensems ab vostra justicia e saviea, axí la bonea doracio no pot hom conèxer si hom no la guarda ab les coses sensuals necessaries al cors. ✠ 24. *Piadós Senyor!* Oracio e contemplacio es missatge ivasós vertader savi diligent forts amable de nos a vos; car aitantost com hom vos adora eus contempla, encontinent es hom ab vos

1. A, que en sa oracio.—2. A, loc que temps se sia.—3. E, jassiayso.—4. E, sapia menbrar.

e vos sots ab nos. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car oracio e contemplacio es via e carrera de perdurable benahuiransa e lunya hom e desvía de infinida pestilencia, e oracio e contemplacio dona a hom saviea e forsa e amor e alegransa e consolacio e paciencia e continencia e diligencia e leyaltat e veritat e riquea e devocio e contriccio e castedat e vera fe e esperansa e caritat e justicia e atempransa e totes les altres vertuts.

25. *Liberal Senyor en tots bens*[1] *qui sots acabament de mos acabaments!* Oracio e contemplacio es tam bona cosa, que toll ira e ergull e enveja e cobeea e pobrea[2] e luxuria e mala volentat e falsía e tots los altres vicis. On, com oracio e contemplacio donen totes vertuts e tollen tots vicis, doncs, qui es qui pogués albirar ni aestmar la gran noblea e bonea doracio e de contemplacio? ✠ 26. *Honrat Senyor amorós agradable!* Tant es bona cosa e agradable oracio e contemplacio, que tots los mellors dons qui pusquen esser donats dona e la malenansa pus greu e major toll e delex, e oracio tots dons dona e tots peccats perdona, e oracio endressa los homens errats els fa venir a via e a port de salut, e oracio dona sanitat e toll mort e fa alegrar los trists[3] e amar los desenamorats e lava e sana e munda e nedeja les coses lejes et sutzes enlegeídes en peccat, e oracio fa home larc e bell parler e ardit e ben nudrit, e oracio ajuda a hom dels mortals enemics. ✠ 27. Per oracio e per contemplacio, *Sènyer,* puja hom en alt son remembrament e enteniment e voler e ret[4] hom gracies e mercès a son creador e fa a home honrar e loar e beneyr e amar e obeír e servir son creador, e oracio dona a hom pau e repòs e fa hom coratjós de fer e de tractar bé e de esquivar mal, e oracio fa alegrar los angels e los sants de gloria, e oracio fa als rics membrar e amar los pobres e als forts los cuitats e als savis los necis e als justs aquells

---

1. A, acabaments.—2. M, *prodigalitatem.*—3. E, rics.—4. E, rent.

qui demanen misericordia, e oracio es rayl e cap e occasió de tots bens e de tots acabaments e de totes benahuirances. On, com assò sia enaxí, doncs beneyt siats vos, *Sènyer,* qui avets en home creada oracio e contemplacio qui tants dons dona e tants peccats perdona, e beneits sien tots los amadors e tots los servidors e tots los sotsmeses els loadors doracio e de contemplacio.

28. *Gloriós Rey de gloria qui sots Sant dels sants de gloria!* Qui vol conèxer ni saber la noblea e la vertut doracio, sapia conèxer e saber la bonea de la forma sensual doracio sensual; car com hom nomena Deu infinit viu eternal totpoderós savi e amorós e simple e acabat e gloriós, adoncs la sensualitat nomena vostra gloriosa essencia e vostres glorioses vertuts, e com hom nomena Jhesu Christ e vostra passió e la saviea el poder e la amor de vostra humanitat e les altres vertuts, adoncs aora la sensualitat. On, enaxí com la vegetativa[1] del animal racional es mellor e pus vertuosa en animal racional per la conjunccio de la racional potencia, enaxí la sensual oracio qui en vostra deitat adora[2] e contempla, es mellor que no son totes les altres sensualitats qui en vos no adoren ni contemplen.

✠ 29. *Humil Senyor!* Com oracio se forme en figura entellectual segons que avem provat al comensament daquesta distinccio, doncs qui vol vèer ni saber la gran valor doracio entellectual, sapia membrar e entendre com noble cosa es membrar e entendre e amar Deu e ses vertuts e ses proprietats e la vostra sancta humanitat e ses qualitats e la greu mort que sostenguès per nosaltres peccadors; car guaanyar tot[3] lo tresor qui es ni esser senyor de tot lo mon ni saber totes quantes creatures son ni nulla forsa ni bellea ni plaer creat, no es tan bo ni tan profitable com es vos adorar e contemplar e loar e amar e servir. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol conèxer la valor doracio sapia co-

1. A, uegetiua — 2. A, oracio. — 3. A, manca aquest mot.

gitar e albirar que molt mellor cosa es a la ànima membrar e entendre e amar cosa infinida, que no esser la ànima membrant e entenent e volent e avent la possessió de tot lo mon qui es fenida. ✱ 30. *Eternal Senyor gloriós!* La tersa forma doracio es com hom de la figura sensual e la figura entellectual compòn la tercera figura en adorar e contemplar son Deu gloriós. On, qui es, *Sènyer,* qui pogués aestmar la gran bonea doracio en la tersa figura? Car com oracio es en la tersa figura, adoncs vos adora hom dia e nit, e en tot quant hom fa sensualment e entellectualment, en tot vos adora hom eus loa eus contempla; car pus que hom ha mesa en hàbit la oracio e contemplacio sensual e entellectual, la tercera figura doracio e contemplacio està formada actualment en home e null temps no priva nis corromp dentrò que per contraries sensualitats e entellectuitats es corrumpuda per obres de pecats.

31. *Sanctificat Senyor!* Tant es noble cosa e alta oracio, que totes les .v. potencies de la ànima e los .v. senys sensuals e los .v. entellectuals e les tres vertuts de la ànima ordona e endressa. On, enaxí com lo diner val més que la malla per so car hom no daría lo diner per la maalla,[1] en axí les .v. potencies e los .v. senys sensuals e los .v. entellectuals e les .iij. vertuts de la ànima valen més que no fan tots los diners qui son monedats ni tot laur ni largent e totes les peres precioses qui son en lo mon, car per totes aquestes coses home no daría neguna de ses potencies, ni daría son gustar ni son vèer ni son sentir ni son apercebiment ni son membrar ni son entendre ni son voler. ✱ 32. On, com assò sia enaxí, e com totes les sensualitats e les entellectuitats qui son, *Sènyer,* en home reeben ordonacio e endressament e vertut per oracio e contemplacio, doncs, com pot esser que per diners e per vans delits hom dona oracio e contemplacio? Car qui ama més cogitar e

---

1. A, meala: E, maala. *(Formes usades indistinctament en ambdós codis.)*

membrar e amar diners e fembres e viandes e vestidures e cassa e joc e les altres vanitats, que no fa membrar e entendre e amar oracio e contemplacio, més ama la maalla quel diner, e més ama diners e altres vanitats que no fa ses potencies ni sos senys sensuals e entellectuals e les vertuts de la ànima; car per privada oracio e contemplacio son desendressades e desordonades ses sensualitats e ses entellectuitats e son girades a obra de peccat. ✠ 33. On, beneyt siats vos, *Senyor Deus:* car lome peccador per un peccat mortal dona vos e la benahuyransa a que lapellats e dona sí metex e totes ses sensualitats e entellectuitats a penes perdurables, e no daría un diner per una maalla ni no daría sa vista corporal ni son voler per tot lo mon quil li dava. On, com assò sia enaxí, doncs assòm par, *Sènyer,* maravella sobre tota maravella que hom per una manera don lo mellor per lo menor e per altra manera hom no donás lo mellor per lo menor.[1] On tot assò esdevé per la primera entencio e per la segona quis fan mijà entre savia e folla mercadería; car lome qui no daría sos ulls ni son voler per tot lo mon, entén que sil mon avía, la vista el voler perdría, e per assò no vol fer folla mercadería; mas lome qui dona per un plaer de luxuria o de vanagloria vos e sí metex es fa servu del demoni, aquell ha entencio de posseyr lo plaer e de aver vos e sí metex quant se vulla. On, per esta manera son los homens enganats e decebuts e desviats de la celestial gloria e de la presencia divina.

1. A, manca aquest membre.

¶ CAP. 361. *Com hom adorant e contemplant son Deus gloriós, sab aver conexensa de la nedeetat e de la purificacio de la ànima.*

EUS *savi poderós! A vos, Sènyer, sia donada tota gloria e tota honor:* Car qui vol aver conexensa de la sua ànima si es purificada e nedea de peccat, cové que affigur figures sensuals per tal que per aquelles pusca pujar son enteniment a afigurar les figures entellectuals per les quals hom ha conexensa de la nedeetat e de la purificacio de la ànima. On, com assò sia enaxí, doncs per assò nos deym e posam que vos siats A e que B sia significacio de A, e C sia ànima e D sia significacio de C, e E sia la purificacio e la nedeetat de la C e F sia significacio de E, e G sia la culpa el peccat e la sutzetat de la C e H sia la significacio de G, e I sia la memoria e lenteniment e la volentat. ✠ 2. *Gloriós Senyor!* Com hom aurà afigurades aquestes figures, cové que hom afigur quatre figures, so es saber, que hom aferm e pos que K sia acabament e L sia esser e M sia defalliment e N sia privacio. * On, com

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Deu.	H	Significació de G.
B	Significació de A.	I	Memoria, enteniment i voluntat.
C	Anima.		
D	Significació de C.		
E	Purificació i nedetat de la ànima	K	Acabament.
		L	Esser.
F	Significació de E.	M	Defalliment.
G	Culpa, pecat i sutzetat de la ànima.	N	Privació.

hom aurà afigurades aquestes quatre figures, covê que hom afigur de les .ix. figures damun dites e daquestes quatre figures, .xij. figures, les quals sien compostes e dirivades de les .ix. e de les quatre figures, per tal entencio que hom pusca conèxer per elles la sanctetat e la purificacio de la ànima o la culpa e la màcula daquella ànima. ✠ 3. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com ab les quatre figures hom encerca en les .ix. figures afigurant .xij. figures, adoncs ha hom art e manera per la qual hom sapia formar e afigurar al humanal enteniment saviea e conexensa e demostracio e certificacio de la ánima qui es en sanctetat e en purificacio per bones obres, e de la ànima qui es en culpa e en peccat e en vicis e en sutzetat per males obres, ab que sapia menar e afigurar les figures segons lurs proprietats e lurs qualitats, e ques guart que no les altereg ni les mut en improprietats [1] contraries a lurs proprietats ni nols afigur nulla impropria figura, car si ho faya, lenteniment humà reebría falsa figura per la qual sería desordonat e no puría reebre los vers significats de les figures damun dites.

4. *Honrador Senyor de tots aquells qui vos honren, amador Senyor de tots aquells qui vos amen!* Les .xij. figures se formen e safiguren en esta manera, so es saber, que la primera figura de les .xij. es que la B demostra a la I que la A es en unitat e en trinitat, e la segona figura es que la B demostra a la I que la A es infinida viva eternal poderosa savia amable simple gloriosa acabada, e la tersa figura es com la B demostra a la I que la A ha creat lo mon e que sosté tot quant es e que es benfactor e dreturer e misericordiós, e la quarta figura es com la B demostra a la I que la A ha recreat lo mon e tramès lo Fill pendre carn en nostra dona Sancta María verge gloriosa e que murí per nos altres peccadors e que ac en est mon molta de pena e de humilitat e de paciencia. ✠ 5. E la quinta figura es com la D

1. A, [in]proprietats: M, *proprietates*.

demostra a la I que la C es una substancia deveyda en .iij. proprietats diverses, e la .vj.ª figura es formada[1] com la D demostra a la I que la C es creatura creada per entencio damar e loar e servir e obeyr son creador, e la .vij.ª figura es com la D demostra a la I lo bé qui es en la C, e la .viij.ª figura es com la D demostra a la I lo mal de culpa qui es en la C. ✥ 6. La .ix.ª figura es com la I reeb la B e la D adoncs com la F demostra a la I que la E es en la C; la .x.ª figura es com la I reeb la B e no vol reebre la D, e per assò la F demostra a la I que la E es en la C, e la H demostra a la I que la G es en la C; la .xj.ª figura es com la I reeb la D e no vol reebre la B, on, per assò la F demostra a la I que la E es en la C, e la H demostra a la I que la G es en la C; la .xij.ª figura es com la I no vol reebre la B ni la D, e la H significa a la I que la G es en la C, e la F significa a la I que la E es privada de la C.

7. *Benahuirat Senyor qui sots comensament e acabament de mes benahuirances!* Com sia concordansa e conveniencia enfre la K e la L e com sia concordansa enfre la M e la N e com la K e la L se contrariejen ab la M e la N, per assò null home no pot bé declaradament afigurar les .xij. figures damundites ni no pot encercar per elles declaradament la E si es o no es en la C sens la K e la L e la M e la N. ✥ 8. Car enaxí com la figura de la ymage es bellament afigurada e entallada com bo[2] maestre li ha donat tot son cumpliment, enaxí les .xij. figures son bellament afigurades com la K es en la L, e la N priva la M de la L; e enaxí com la ymage on mills es afigurada e mills proporcionada mills significa la cosa qui es de sa semblansa, enaxí les .xij. figures com la K es en la L e la M no es en la L, adoncs mills signifiquen la E en la C e la privacio de la G en la C; mas enaxí com la ymage mal afigurada e proporcionada no significa bé sa semblansa, enaxí les .xij. figures

1. A, es forma.—2. E, lo bo.

no donen vera significacio de E e la G si son en la C, com suvinablement la K e la M se conloguen en la L per la N qui en un temps priva de la L la K e en altre la M.

9. *Gloriós Senyor!* Com la M e la N sacosten e entren en la L en giten la K, adoncs les .xij. figures se dressen es giren a significar que la G es en la C, e la E priva de la C; e com la K entra en la L, e la M e la N ixen de la L, adoncs les .xij. figures se giren e sendressen a significar a la I que la E es en la C,[1] e la M es privada de la C: car axí com la herba qui ha nom tornisol[2] se gira al sol, enaxí les .xij. figures se giren a significar a la I la E o la G segons que la K o la M entra en la L. On, qui vol conèxer ni saber la art ni la manera per la qual se conex si la ànima es nedea e purificada sens peccat o si es en culpa, sapia conèxer ab la K e la L e la M e la N la demostracio que les .xij. figures fan a la I de la E e la G en la C.

10. *Senyor gran sobre totes granèes, Senyor alt sobre totes altèes!* La primera figura de les .xij. es com la B demostra a la I que la A es en una essencia e en trinitat de persones. On, nos deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que tota substancia es una e es tres coses segons que ja avem provat, e[3] que a tota substancia es molt mellor cosa que sia una e tres coses que no sería si era una e que no fos en tres coses. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significant la B a la I que la A es una substancia e es tres coses diverses la una de lautra: car enaxí com la K entra en cada snbstancia creada per so car es una e es en tres coses diverses, enaxí cové que entre en la A qui ha creades les substancies e les tres coses en que es cada subtancia; car si la K entrava en la L de les creatures e no entrava en la L de la A, sería la M en la L de la A e sería la K en la L de les creatures; e si assò era enaxí, sería més la N en la A que en les creatures, e assò es cosa impos-

1. A, a significar la .i. e es en la .c.— 2. E, tornasol.— 3. E, repeteix: *E deym segons que ja auem prouat.*

sibol; per la qual impossibilitat es significant la B a la I que la A es una substancia en tres coses. ✠ 11. *Amorós Senyor!* La segona figura se diu com la B demostra a la I que la A es infinida viva eternal totapoderosa e savia e amable e simple e gloriosa e acabada. On, com la B demostra a la I e la I reeb de la B so que li significa de A, adoncs la I remembra e entén que la D demostra que la K e la M son en partida en la C: on, com la I reeb aquesta significacio de la D, adoncs remembra e entén que la A es en esser infinit viu eternal poderós savi amorós simple gloriós acabat; car si la L de la C contén[1] en sí la K jassía quei sia la M, doncs, quant més cové esser en esser L on no sia la M e on sia la K sens la M! Car si assò no era enaxí, seguirsia que la M e la N fos en[2] la K e la L, e la K e la L fos en[3] la M e la N, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat es demostrat a la I que la A ha totes les vertuts damundites significades per la segona figura. ✠ 12. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car com la I sendressa a reebre la B e la D per la K e la L e la M e la N, adoncs ha membrament e enteniment e amor a un Deu en trinitat infinit viu eternal poderós savi amable simple gloriós acabat. On, per aquest endressament de la I la F demostra que la E es en la C, e la H demostra que la G no es en la C; mas com la I no vol reebre la B ni la D nis vol endressar per la K e la L e la M e la N a reebre los significats damdues les figures damundites, adoncs la H demostra a la I que la G es en la C, e la F demostra que la E no es en la C; mas enaxí com lo sol qui demostra sa resplandor al home cec e lome cec per so com no ha ulls no la pot reebre, enaxí la I qui no sendressa per les figures no sab conèxer si la E o la G es en la C.

13. *Divinal Senyor ple de misericordia e de mercè!* La tercera figura se diu com la B demostra a la I que la A

1. A, enten.—2. A, fosses.—3. A, fossen.

ha creat lo mon e que es benfactor e ordonador e sostenidor del mon, e que es dreturer misericordiós humil pacient, e que ha totes les altres vertuts semblants a aquestes; car si assò no era enaxí, la I membraría e entendría que la K de la A sería en la N, e la M sería en la A; e si assò era enaxí, sería concordansa enfre la K e la L ab la M e la N, e si assò era enaxí sería descordansa enfre la K e la L en la A e enfre la M e la N; e assò es cosa impossíbol per la possibilitat actual de la concordansa qui es enfre la K e la L e la descordansa que an ab la M e la N en semblansa e en natura e en proprietat. ✠ 14. *Vertuós Senyor!* La quarta figura se diu com la B demostra a la I que la A ha recreat lo mon ab la encarnacio que pres e ab la mort que sostenc; car si la A no agués tramès lo Fill pendre carn humana e no murís e no treballás la humanitat e nos humiliás a pobrea e a paciencia e a mort, la I no agra ab que reebés la K de la A;[1] e si la A no agués creada la I en tal disposicio que pogués reebre so que la B significa de la K qui es en la A, no fora la K en la A sens M per so com la K de la A fora en la N, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat es demostrat a la I per la B que lo Fill sencarnà per tal que pogués la I reebre la gran humilitat e paciencia e amor e misericordia e poder de la A, per lo qual reebiment la I sesforsás de totes ses forces en molt a membrar e a entendre e a voler la A per tal que molt la adorás e la contemplás e la loás e la servís, la qual oracio e contemplacio e laor e servir no pogra fer si no agués ab que reebés so que la B demostra de la A. ✠ 15. On, gloria e benediccio sia a vos, *Senyor Deus*, e a tot quant de vos es: car com la I reeb la tersa e la quarta figura segons la manera damundita, adoncs la D e la F demostren que la E es en la C, e la D e la H demostren que la G no es en la C; e com la I no reeb les dues figures,

1. A, ab que reebes de la .a.

adoncs la D e la H demostren que la G es en la C, e la D e la F demostren que la E no es en la C. Mas enaxí com del home a qui hom diu e demostra alcuna cosa e aquell no la vol ni la sab oyr ni entendre, enaxí la I qui no vol reebre les dues figures no sab[1] si la E o la G son en la C; e assò es per so car de la M entra més en la L que de la K, per so car la K sacosta més a la N es lunya més de la L que la M en la N de la K; e car la K e la N sacosten per lentrament de la M en la L, per assò es torbada la I e no pot reebre ni sab reebre nulla[2] de les figures damun dites.

16. *Endressable Senyor ajudable als vostres servidors!* La .v.ª figura es com la D demostra a la I que la C es una en .iij. coses. On, deym que lo cors es .j. e es .iij. coses, e es mellor al cors que sia .j. e .iij. coses, que no sería si era un sens que no fos en tres coses; car sil cors privava de materia e de forma, privaría desser. On, com assò sia enaxí e com la ànima sia pus noble quel cors, doncs la D demostra per la melloría que la ànima ha sobrel cors, que la C es una e tres coses, e si assò no era enaxí, la K de la L de la C sería més en la M[3] que no sería la K del cors, e si assò era enaxí, sería més la M en la C que en lo cors e sería la K més en lo cors que en la C, e assò es cosa impossíbol. ✠ 17. *Gloriós Senyor!* La .vj.ª figura es com la D demostra a la I que la C es creatura creada per loar e honrar e amar e servir son honrat Deu gloriós.[4] On, si la ànima no fos creatura e si no fos en esser per vos amar e servir, fora la K de la C composta ab la M, car la K de la C se forma en so que la F demostra que la E reeb de la A;[5] e si la C no fos creatura ni reebés la E de la A, fora la K de la A en la N e fora la M en la A; e si assò fos enaxí, fora la A composta de la K e la M, e assò es cosa impos-

1 E, nos sab.—2. A, e no pot reebre nuyla.—3. A, en la .n. (corretgit .m.): M, *in N.*—4. A, e amar e honrar e seruir deu glorios.—5. M, *ipsum C. recipere E. ab A.*

síbol; per la qual impossibilitat es significat que la C es creatura creada per entencio de donar gloria e laor al creador. ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com la I reeb la quinta e la .vj.ª figura damundita, adoncs la B demostra que la I reeb la demostracio que li dona de la A, e la D demostra que la I reeb so que li demostra de la C, e la F demostra que la E es en la C, e la H demostra que la G no es[1] en la C. On, per assò la B e la D e la F e la H signifiquen que la E es en la L de la C e que la M es en la N; mas com la I no vol reebre la .v.ª ni la .vj.ª figura, adoncs B D F H no son reebudes per la I, e per assò demostra la F que la E es en la N, e la M en la L de la C; per la qual demostracio la H demostra que la G es en la C.

19. *Oh vos, Sènyer, qui illuminats los ulls del vostre servidor!* La .vij.ª figura se diu com la D demostra a la I[2] que la C ha molt de bé en sí; car com la I reeb membrant e entenent e amant so que la B demostra de la A, e com la I reeb membrant e entenent so que la D demostra de la M en la C, e com la I reeb so que la H demostra de la G en la C e la volentat desama la G de la C, adoncs la F demostra lo gran bé qui es en la E; e si assò no era enaxí que per aquest reebiment que la I fa de los significats damundits la E no fos en la C, la B demostraría que la K de la A es en la N e la M es en la A e la C es més en la M e la N que la K en la C, e assò es cosa impossíbol que la M ni la N pusca esser en la A ni en la C pus la I de la C reeb so per que la C es creada. ✠ 20. *Vertuós Senyor!* La .viij.ª figura se diu com la D demostra a la I que en la C ha molt de mal e molta culpa; car com la D demostra a la I la culpa el peccat de la C per so car la I no reeb membrant e entenent e amant so que la B demostra de la A, adoncs la H demostra la G qui es en la C; e com la D

1. A, n es.—2. A, al .j.

significa a la C per la I membrant e entenent vertuts e vicis, e la C no ama les vertuts e ama los vicis, adoncs la F demostra que la E no es en la C, e la H demostra que la G es en la C. On, si assò no era enaxí e quen fos lo contrari, sería la E G e la G E en la C; e si assò era enaxí, la L sería mellor per la M que per la K, e la N e la K se semblaríen pus fortment que la M e la N, e la B no poría demostrar la K de la A e mostraría la M en la A; e assò es cosa impossíbol. ✠ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com la I reeb la .vij.ª e la .viij.ª figura damundita[1] e ama lo bé qui es en la C e desama la G com entra en la C, adoncs conex e remembra[2] lo bé el mal de la C, per lo qual bé e mal ha conexensa e remembrament e amor a lacabament de la A, adoncs la F demostra a la I que la E es en la C, e la H demostra que la G priva en la C; mas com la I no vol reebre la .vij.ª ne la .viij.ª figura e tracta en altres negocis per los quals sempatxa a reebre la B e la D e la F e la H, per assò la D demostra que la E no es en la C, e la H demostra que la G es en la C. On, per assò son los homens peccadors e no an conexensa ni fan differencia enfre mal e bé: on, per assò com cuiden entendre e amar bé ells amen e membren mal, e com cuiden desamar e entendre mal ells innoren e desamen[3] bé.

22. *Deus amat honrat gloriós!* La .ix.ª figura es com la I reeb la B e la D, e la F significa a la I que la E es en la C: on, per assò la I membra e entén e ama la A el bé qui es en la C, e desama e membra e entén lo mal e la culpa qui es en la ànima; car si la E no era en la C com la I membrant e entenent e amant reeb la B, la K sería en la N, e la M en la L; e si assò era enaxí, impossíbol cosa sería que la I pogués membrar e entendre e amar la A ni desamar peccat ni amar vertuts; e si assò era impossíbol, sería impossíbol que la K fos en la L e sería cosa possíbol

1. E, damunt dites.—2. M, *et memorat et cognoscit.* —3. A, desonren.

que la A fos en la N, e assò es de los majors impossibilitats que pusquen esser. ⁂ 23. La .x.ª figura es, *Sènyer,* com la I reeb la B e no vol reebre la D: on, per assò la F demostra a la I que la E es en la C, e la H demostra a la I que la G es en la C. On, com aquesta figura es enaxí formada en la ànima, adoncs son tots los .iiij. significats entremesclats, e per lo mesclament en que son en la I, entra en la C part de la K e de la M e de la N, per que la I sobjecta a aquestes .iij. coses es torbada e embarbesclada e empatxada a detriar entre bé e mal e no sab per la B conèxer la C ni per la D conèxer la A, e per assò no sab si es en la G o en la E. ⁂ 24. On, gloria e benediccio sia a vos, *Sènyer Deus,* e a tot quant de vos es: car lo bé qui entra en la C hi entra per la K quis forma en la L de la C daitant com la I reeb la B, e lo mal qui entra en la C es per so car la M se forma en la L de la C daitant com la I no vol reebre la D. On, com assò sia enaxí, doncs en axí com lo cors del home ha malautía e passió sensualment per lo mesclament de les bones humors ab les males, en axí la I es torbada per so com no reeb la B e la D ensems per tal que la una pusca amar e membrar e entendre per lautra. On, axí com les bones humors sostenen lo cors que les males nol poden de tot en tot aclinar a la mort en aquell temps de la accessió,[1] enaxí so que la I reeb de la B sostén la C que nos gira de tot en tot a culpa e peccat si bé no reeb la I la D, so es saber segons allegoría, los significats de les creatures.

25. *Eternal Senyor amorós ple de gloria e damors!* La .xj.ª figura es com la I rebuja a reebre la B e reeb la D: on, adoncs la F demostra a la I que la E es en la C, e la H demostra a la I que la G es en la C. On, com aquesta figura es afigurada en esta manera, adoncs se mesclen tots los .iiij. significats en la I, los uns per la L de la C, los al-

1. E, ocsisio.

tres per la K en la N. On, aquest torbament e embargament es molt major que no es aquell de la .x.ª figura; car la K més es en la N en la .xj.ª figura que no es en la .x.ª, e la M atretal, més es en la I en la .xj.ª figura que no es la .x.ª;[1] car per so car A val més que la C, per assò la I defall pus fortment com no reeb la B que no fa com no reeb la D, e per assò torbas més la I en la .xj.ª figura que en la .x.ª ✠ 26. *Sanctificat Senyor!* La .xij.ª figura es com la I no vol reebre la B ni la D: on, per assò la H demostra a la I que la G es en la C, e la F demostra a la I que la E priva en la C. On, com aquesta figura es axí afigurada en la I, adoncs priva la K de la L de la C e entra de tot en tot la M en la L de la C. On, adoncs [es] la C en la carrera jusana e es tota la C en la G e priva tota la E de la C: car enaxí com la C es en la carrera mijana com reeb[2] la B e no la D o la D e no la B, o es la C en la via subirana com la I reeb la B e la D, enaxí de tot en tot es la C en la via jusana com no reeb la I la B ni la D. ✠ 27. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la I es la mellor creatura qui sia com reeb la B e la D, enaxí es la I pus àvol creatura que nulla altra creatura com no vol reebre la B ni la D: car enaxí com la humana especia conté més creatures diverses que nulla altra creatura, enaxí home qui no reeba los vostres significats ni los significats de les creatures, contén en sí més de culpa e de peccat e de viltat que nulla altra creatura. On, com assò sia enaxí, doncs per la .xij.ª figura sestén e sengranex pus fortment la G en la C que per nulla altra figura, e la E delex e priva pus fortment per la .xij.ª figura que per nulla altra figura.

28. *Celestial Senyor graciós digne de totes benediccions!* Com nos ajam afigurades e demostrades les .xij. figures, e com la demostracio daquelles .xij. figures se fa per les quatre figures, axí com materia qui es demostrada per la

---

1. E, manca aquest membre.—2. M, *quando I. recipit.*

forma, per assò tot home qui vulla entrar en aquest encercament covê de necessitat que ab les .iiij. figures encerc les .xij. figures, per tal que per les .xij. figures pusca entendre e saber si la E o la G son en la C, o de qual de la E o la G ha més en la C, o si la E es tan solament en la C sens la G o la G sens la E. ✠ 29. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com los .iiij. elements abasten en materia a engenrar tots los corses elementats segons cors natural, enaxí les .iiij. figures damundites com son ordonadament meses per les .xij. figures, abasten a esser art e demostracio de tota culpa o de tota vertut qui sia en la ànima ab que la C[1] sapia mudar la I de una esposicio en altra de les .iiij. esposicions, so es saber, estorial e moral e allegoría e anegogía. Mas enaxí com lo cors natural ni la generacio natural no pot bastar a formar les figures artificialment fetes, enaxí les quatre figures damundites no poden bastar a significar per les .xij. figures la E e la G en la C per totes les maneres on la E e la G se poden formar en la C, si doncs la I no sab afigurar sí metexa en la C per les .iiij. esposicions damundites. ✠ 30. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar mellor art ni mellor manera, *Senyor,* a encercar la E o la G en la C com es la art e la manera damunt escrita? On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus;* car per la manera damundita pot hom apercebre e conèxer en los homens relegioses o en los homens lecs o en qual que manera ni regla o fora regla hom sia, si en la C es la E o la G ab que sapia aver conexensa de la A e B e C e D e E e F e G e H e I e K e L e M e N estorialment o moralment o allegorialment o segons anegogía, e que en aquest encercament hom aja bona entencio e hom vaja per lo primer moviment e hom aja ajuda e gracia e benediccio de son honrat gloriós Deu.

---

1. A,E, ab que la .i. (una?) .c.: M, *dummodo ipsum C.*

¶ CAP. 362. *Com hom adorant e contemplant son Deu gloriós, reeb art e manera per la qual ha conexensa en la esputacio qual es vera, o la afermacio o la negacio.*[1]

H *Deus forts inalterable perdurable en tots temps!* Com esputacio se forme es compona, *Sènyer,* de dues coses, so es afermacio e negacio, qui vol en la esputacio conèxer e saber qual de la afermacio o negacio es vera[2] o falsa, cové de necessitat que sapia formar figures[3] sensuals, per les quals sapia pujar son enteniment a les formes entellectuals per les quals hom ha conexensa en la esputacio de la afermacio e de la negacio si es en veritat o en falsetat. On, per assò nos posam e deym que veritat sia A e B sia la significacio de A, e C sia afermacio e D sia la significacio dafermacio, e E sia negacio e F sia significacio de E, e G sia memoria e enteniment e volentat e H sia significacio de G.* ✠ 2. *Amorós Senyor!* Com hom aurà afigurades aquestes .viij. figures, cové que hom afigur

1. E, o la afermatiua o la negatiua: M, *an pars affirmativa vel negativa.*—2. E, qual de la afermacio es uera.—3. A, les figures.

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Veritat.	F	Significació de E.
B	Significació de A.	G	Memoria, enteniment i voluntat.
C	Afirmació.	H	Significació de G.
D	Significació de C.		
E	Negació.		

per estes figures, .iij. figures, de les quals es la primera que la afermacio entenam esser en veritat, segona que entenam la negativa esser en falsetat, tersa que entenam veritat en la afermacio e en la negacio: car enaxí com natura qui de contraries e de diverses figures forma una o més figures, enaxí, *Senyor*, en la esputacio com la un aferma e lautre nega se formen de les .viij. figures les .iij. figures damun dites, per les quals .iij. figures ha hom conexensa de la vera afermacio o negacio o de la veritat qui està en la afermacio o negacio. ✠ 3. On, com afermacio e negacio sien coses contraries, qui vol, *Sènyer*, encercar e saber qual cosa es en sí mellor ni pus virtuosa, o afermacio o negacio, cové que encerc en los significats que vostres vertuts signifiquen de vostra gloriosa essencia e en los significats que les creatures signifiquen de vostra essencia, qual[1] de les .iij. figures ha melloría o pijoría la una sobre lautra; car aquella figura on hom mills reeb los significats de vostres vertuts e de les creatures a mostrar[2] lacabament de vostra gloriosa essencia, aquella figura es mellor que lautra figura qui no es tan aparellada a reebre los dits significats, e aquella figura[3] es pijor qui pus fort embarga lumà enteniment a reebre los significats qui signifiquen la vostra essencia divina e les vostres obres glorioses.

4. *Liberal Senyor forts vertuós qui sots nostra restauracio!* La primera figura es com la B e la D signifiquen e demostren a la G que la A es en la C e no es en la E; car com un home aferma que vos sots en esser e lautre ho nega, adoncs la B e la D signifiquen a la G que la A es en la C, e la F significa que la A es en la E. On, com la G reeb la B e la D, adoncs reeb més de significacions e de demostracions com reeb la B e la D, que no fa com reeb la F e no reeb la B: on, per assò la H demostra e significa a la G que la A es en la C e no es en la E. ✠ 5. Car si la A era, *Sè-*

1. A,E, quals.—2. E, a demostrar.—3. A, e que la figura.

nyer, en la E e no era en la C, com la .j. home aferma que vos sots en esser e lautre ho nega, la H demostraría a la G que més dacabament es en privacio que en esser, e més de defalliment es en esser que en privacio. On, com esser e acabament se convenguen e sacorden e com defalliment e privacio sacorden es convenguen segons relacio dacabament e de esser, per assò com la G reeb cascú dels significats damundits e entén la diversitat e la contrarietat de esser e acabament ab defalliment e ab privacio, adoncs entén que la A es en la C e no es en la E. ❧ 6. *Vertuós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que vexell buyt e cosa buida nos pot cumplir per cosa qui re no sia; car no re no ha proprietat ni natura que do cumpliment ni acabament, car si ho faya covenría que fos alcuna cosa. On, com assò sia enaxí, doncs com la G reeb la F e nega que vos no sots en esser e no vol reebre la D ni afermar que vos siats en esser, adoncs la H significa que la G nos pot tam bé cumplir ni pot aver tan acabat ni tan gran remembrament e enteniment e voler per la E, com ha com aferma la C. On, com membrar e entendre e voler sien tan nobles coses e sens estes tres vertuts hom re no valría, e com la G re no val ni negún bé no contén en sí com reeb la F e no reeb la D a esguardament de la noblea e de la valor e del acabament que ha en sí com reeb la D, per assò la B e la H demostren a la G que la A es en la C e no es en la E; car si era en la E e no en la C, seguirsia que mellor fos la G que vos no fossets en esser, que no es com vos sots en esser; e assò es cosa impossíbol.

7. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e de mercè!* Com en la esputacio la C diu e aferma que no es mas un deu tan solament e la E nega e aferma que son més de un deu, adoncs la H significa a la G qual val més, o la C o la E. On, com la G reeb la D e la F, adoncs la B li demostra que la A es en la C e no en la E, la qual demostracio fa la B a la G per la melloría que la G conex de la C sobre

la E; car en quant la C diu a la G que membre e entena e am un deu tan solament, adoncs li diu que membre e entena e am una infinitat e eternitat e un acabament; e com la E diu a la G que membre e entena e am més de un deu, adoncs li diu que no membre infinitat ni eternitat ni acabament; car si eren molts deus, neguna destes qualitats no puríen esser en cascú dells, e si no ho eren, impossíbol cosa sería que fossen en esser. ✠ 8. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs com la C aferma un deu e la E nega un deu, adoncs la B e la D e tots los significats de vostres vertuts e de les creatures se demostren a la H que signific a la G que la A es en la C; e en los significats que la F fa a la G de la A que sia en la E, no si acorda la B ni la D ni negú significat de vostres vertuts ni negún significat vertader de nulla creatura: on, per assò la H es pus aparellada e pus endressada a reebre[1] los significats qui demostren que la A sia en la C, que no es que reeba los significats falses que la A sia en la E. Mas car la G moltes vegades senversa es gira per obres de peccats, per assò reeb enans e pus leugerament los falses significats enversats e girats de veritat los quals son a ella semblants en falsetat, que no fa los vers significats siguents la final raó de so per que son creats: on, per assò la G aferma moltes vegades que la A es en la E e no es en la C. ✠ 9. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com .ij. o .iij. o més homens son forts en la batalla contra .j. home flac e viciós, enaxí la B e la D e los significats de vostres vertuts e los vers significats de les creatures son forts contra los falsos significats de la F e de la H qui per desordonades demostracions signifiquen a la G que la A sia en la E e que no sia en la C com la C aferma un deu e com la E lo nega. On, com segons esta manera damundita la G reeba les coses damunt escrites, per assò, *Sènyer,* la G del vostre ser-

1. E, de resebre.

vidor reeb los significats vertaders los quals son majors e mellors e més, per tal que pusca amar e membrar e saber un deu tan solament infinit eternal acabat en tots acabaments.

10. *Gloriós Senyor ple de pietat e de mercè!* Entellectualment entenem que com la C aferma en vos trinitat e la E nega vostra trinitat sancta gloriosa, adoncs la B significa a la G que la A es en la C e no es en la E; car la D e la H se concorden molt mills a demostrar la noblea de la G com la C entra en ella, que no fan com la E negant vostra trinitat entra en la G; car la H significa que molt mellor es sens tota comparacio memoria qui remembra e enteniment qui entén e volentat qui ama vostra trinitat sancta vertuosa, que no es memoria qui ublida e enteniment qui innora e volentat qui no ama vostra sancta trinitat acabada.

❧ 11. *Amorós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la ànima pus vertuosa es en son remembrament e en son enteniment[1] e son voler com son diverses en proprietats, que no foren si la una vertut no fos diversa la una de la autra, e pus vertuoses son totes .iij. les potencies com sunexen en esser una simple substancia, que no foren si fossen cascuna per sí substancia sens que no fossen ensems una substancia. On, com assò sia enaxí, doncs la H significa a la E de la G que mellor es la G com se remembra e sentén e sama en una substancia unida de .iij. proprietats diverses, que no feera si s membrás e sentenés e samàs una substancia sens diverses proprietats o que fos diverses proprietats[2] sens unió de substancia. On, com la H signific de la G assò, doncs la B demostra a la G que la A es en la C, e la D significa que la C val més que la E; car si la H significa mellor la G com se remembra e sentén e sama una e tres coses, doncs, quant més la H significa mellor la G com remembra e entén e ama una

1. E, pus uertuos es son remembrament e son enteniment. — 2. A, manca: *o que fos diverses proprietats.*

substancia e .iij. persones en lo creador de totes coses, e majorment com la G sia mellor per membrar e entendre e amar vertut de unitat e trinitat, que no fora si no membrás[1] ni entesés ni amás sino unitat tan solament! ✠ 12. *Vertuós Senyor!* Entellectualment entenem que tota hora que la ànima remembre e entena e am son semblant, ha pus aparellat son remembrament e son enteniment e son voler a aquella cosa a membrar e a entendre e a voler, que no ha com es membrant e entenent e volent altra cosa a ell desemblant e descovinent; e que assò sia ver, provas en so que major remembrament e enteniment e voler ha un àngel en vés altre e una ànima en vés altra, que no ha com lome ublida e innora e desama sa semblansa e membra e entén e ama cosa a sí desemblant e descovinent.[2] On, com assò sia en axí, doncs per assò es la H demostrant que la G es mellor com membra e entén e ama sa semblant cosa, que no es com membra e entén e ama cosa a sí desemblant. On, si la A fos en la E, seguiras que la G fos pus aparellada a esser major[3] a membrar e a entendre e a amar[4] cosa qui no fos a ella semblant, que a cosa a ella semblant;[5] e si axí fos, fora la H significant que la G valgra menys on més membrás e entenés e amás so qui a ella no es semblant; e assò es cosa impossíbol, car si fos possíbol la ànima desamara qui la membrás e la entenés e la amás, e membrant e entenent e amant sí metexa desamara sí metexa, e assò es cosa impossíbol.

13. *Miraculós Senyor sobre totes maravelles!* Entellectualment entenem que com la C aferma que vos sots creador de totes coses e la E nega creador, adoncs la D e la F se contrasten sobre la A: on, per assò la B demostra a G com la H reebent la B significa la G que mellor es com reeb la D, que no es com rebuja la D e reeb la F; car aitant com un home vertader val sobre un home mentider,

1. A, si membras.—2. E, desconuenient.—3. E, melor.—4. E, e entendre e amar.—5. A, manca: *que a cosa a ella semblant.*

daitant val la G molt més com reeb la D, que no fa com la F reeb e descreu la D. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol conèxer ni saber la A en qual es, o en la C o en la E,[1] sapia conèxer la B e la H ab qual letra se convenen mills, o ab la D o la F. ⁂ 14. Car com la G reeb, *Sènyer*, la D, adoncs la H demostra que la G membra e entén e ama creador, e com la G no vol reebre la D e reeb la F, adoncs la H demostra que la G no membra ni entén ni ama tan noblement com faya com reebía la D. On, com assò sia enaxí, doncs la H significa que la G ha çumpliment en la C e defalliment en la E: on, si la A era en la E e no era en la C, la G auría menys de vertut on major e mellor sería son remembrament e son enteniment e son voler, e auría més de vertut e de valor on menys remembraría e entendría e amaría; e si assò era enaxí, seguirsia que los inracionals fossen pus nobles que los racionals, e los vegetables que los inracionals; e assò es cosa impossíbol. ⁂ 15. On, com sia veritat, *Sènyer*, que les tres vertuts de la ànima sien mellors per la D que per la F, per assò la B e la H se convenen mills en la D que no fan en la F, per la qual conveniencia e concordament entra la A en la C e nos convé que entre en la E: car enaxí com no pot entrar ni caber en humana intelligencia que los vegetables ajen pus noble vertut que los animals inracionals ni los inracionals que los animals racionals, enaxí en humà enteniment no pot entrar ni caber que ànima pusca aver tan noble remembrament ni enteniment ni voler per la E com ha per la C. On, com assò sia enaxí, doncs los malvats qui descreen creador, com pot aver en ells tant de defalliment que cuiden aver mellor ànima per la E que per la C? ni per que no amen més la C que la E? Car la E toll tota benabuiransa e tots mals dona, e la C null mal no dona e tots bens dona.

---

1. E, o la .e.

16. *Dreturer Senyor acabat cumplit en tots bens!* Com la C aferma que lo peccat d Adam es general, adoncs la E nega que lo peccat sia general. On, enaxí com .ij. homens qui tiren un home, axí la D e la F tiren la B; car la D tira la B a la C, e la F tira la B a la E. On, enaxí com lome qui està en lo mig sen va ab aquell al qual consent, enaxí la B sen va ab la D per tal que la A sia en la C e no sia en la E: on, per assò la H demostra que la G membra e entén e ama pus fortment e pus declaradament vostres glorioses vertuts, que no feera si la B fos en la E; car si la B fos en la E, la G no pogra membrar ni entendre ni amar tanta de vostra justicia ni misericordia ni amor ni poder ni saviea ni humilitat, com fa per so com la A es en la C. On, com assò sia enaxí, doncs la D demostra a la G que la C val sobre la E, e la F no ha ab que vertaderament signific que la E valla sobre la C. ✠ 17. Car com la F demostra, *Sènyer,* a la G que la A sia en la E, adoncs significa a la G que ublit e innor e desam vostra justicia e vostra misericordia e totes les vostres vertuts e que membre e entena e am en vos vicis e culpes e torts; car si la A era en la E,[1] seguirsia que la pena e la corrupcio qui es en home per fam e per set e per calor e per fret e per malautía e per mort e per innorancia, fos en home sens occasió e sens raó; e si assò era enaxí, seguirsia que la A no sería en vos ni neguna vertut no auría en vos acabament, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat es la D significant a la G que la C val més que la E. ✠ 18. *Celestial Senyor!* Com la C aferma que lo mon pot hom endressar e tornar a la sancta fe romana aquells qui son en error, adoncs la E nega so que la C aferma. On, per assò la D e la F se contrasten sobre la A: on, per assò la H significa que la G remembra e entén que ans que Adam peccás era potencialment la forma de la desordo-

1. E, en la .c.

nacio del mon en Adam, car si no ho fos, ja la forma no pogra venir en actu. On, com sensualment sintam e entellectualment entenam que la forma es en actu, per assò entenem que fo en potencia ans que Adam peccás, per la qual forma potencial es significat que potencialment està la forma dendressament del mon davant la forma actual de la corrupcio del mon, car si no ho faya seguirsia que la forma potencial de error poría mills estar en creatura, que la forma potencial del endressament del mon; e assò es cosa impossíbol que en creatura pusca estar forma de destruccio potencialment e no de reparacio e de ordonacio. On, beneyt siat vos, *Sènyer Deus*: car enaxí com la forma actual de les errors e de les eretgíes està[1] en los infeels, enaxí la forma de lur endressament[2] està potencialment en aquells si era qui la forma volgués ni sabés ni pogués adur en actu, lo qual saber e poder està en lo Sant Apostoli e en los cadernals e en los princeps e en los prelats de Sancta Esgleya, la qual forma venría de potencia en actu si era tan gran lur voler a amar la actualitat de la forma, com es lur poder e saber.

19. *Perdurable Senyor sens fi e sens comensament!* Com la C aferma que vos avets recreat lo mon per vostra encarnació e passió gloriosa, adoncs la E nega so que la C aferma: on, per assò la D e la F se contrasten sobre la A. On, com la H reeb la D e la F e guarda[3] la G segons qual entrament valría més, o que la A fos en la C o en la E, adoncs la G membra e entén pus vertuós son remembrament e son enteniment e son voler com saclina a la D que a la F, per so car la C demostra mills lacabament de vostres vertuts que la E: on, per assò la H demostra a la G que mellor es la C que la E pus que la D se convé e sacorda molt mills sens tota comparacio ab la B, que no fa la B ab la F. ✠ 20. Car com la G, *Sènyer*, aferma so que la D

1. A, estan.— 2. A, del endressament.—3. E, e girada.

demostra de la C e nega la afermacio que fa negant la F en so que demostra de la E, adoncs la G membra e entén e ama creador e recreador; e com la G aferma so que la E nega de la C, adoncs la G no remembra ni entén ni ama recreador. On, com la G qui membra e entén e ama creador e recreador sia ab pus vertuós remembrament e enteniment e voler que no es la G qui tan solament remembra e entén e ama creador, e assò per so car per la recreacio ha la G mills demostracio del acabament de les vertuts del creador, per assò la H significa que molt mellor es la G on entra la C, que no es la G on entra la E, e pus fort sesforsa a membrar e a entendre e a voler la A el honrament de son creador e de son recreador, e pus se sent ubligada e sotsmesa a honrar e loar son creador e son recreador. ✠ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car aitant com la D ubliga e ennobleex la G per la C com la B demostra que la A es en la C, daitant la F absolv[1] e no ubliga la G que sia sotsmesa a la A significada per la B en la C: on, per assò la H demostra a la G que la C val més que la E, pus per la D se forma pus vertuós remembrament e enteniment e voler que per la F; car si la G valía més per la F que per la D, la H demostraría que la G val més on pus vil e pus frèvol e pus poc es son remembrament e son enteniment e son voler, e val menys on major e mellor es son remembrar e son entendre e son voler; e assò es cosa impossíbol que la ànima sia mellor on pus son menors ses operacions, e sia àvol on pus son nobles e bones ses operacions.

22. *Consolador Senyor dels vostres amadors!* Entellectualment entenem que com la C aferma resurreccio e la E nega so que la C aferma, adoncs la D e la F se contrasten sobre la A: on, per assò la B demostra a la G la A, e la D reeb la B ab vers significats e la F falsament sotsfug a

1. A, absoluu: E, absol.

assò que la B significa e fentament e sofismadament demostra que la A sia en la E. On, per so car la H es pus aparellada a reebre so que la B significa vertaderament de la A e so que la D reeb de la B, que no es la F a transfigurar la significacio vera en falsa significacio, per assò es ajudada la D pus fortment per la B e la H que no es la F. ✠ 23. Car enaxí com fe e esperansa e caritat e justicia e saviea e fortitudo e tempransa sajuden contra los vicis e les temptacions, enaxí la B e la H ajuden a la D com demostra que la A es en la C, e la B no ajuda a la F qui demostra que la A sia en la E qui nega resurreccio; car si la B ajudava a la F a negar resurreccio, seguirsia que la B no fos significacio de la A o seguirsia que la A fos ensems veritat e falsetat, e assò es cosa impossíbol. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la fe ajuda a saviea com la G[1] no pot membrar e entendre los articles que vol membrar e entendre com la fe se forma de membrar e de voler, e enaxí com saviea ajuda a la fe com la G membra e entén per la raó quis forma de memoria e de enteniment, enaxí com la D e la F se combaten sobre resurreccio si es veritat o falsetat, adoncs sajuden contra la E la B e la H[2] ab la D e son contra la F. ✠ 24. Mas com se esdevé, *Sènyer,* que la F vens e apodera la D, adoncs es lo vensiment en la falsa ymaginació e opinió de la G[3] qui reeb falsa demostracio e no vol reebre la vera significacio. On, quis vol guardar daquest engàn, sapias ajudar ab les .vij. vertuts damundites les quals ajuden les unes a les altres[4] com la H sendressa a membrar e a entendre mellor la G com la A entra en la C qui aferma resurreccio, que no fa com hi entra la E[5] qui nega resurreccio: car en axí com la ymaginativa es mellor com ymagena alcuna figura vera que no es com ymagena chimera[6] qui es vana fi-

1. A, e la .g.—2. A, contra la .e. e la .b. e la .h.—3. M, *quam habet G.*—4. A, les unes asses altres.—5. E, com entra la .e.: M, *quando intrat in E.*—6. E, com imajena ximera.

gura, enaxí la G es molt mellor com la C entra en ella ab la A, que no es com hi entra la E sens la A.

25. *Divinal Senyor ple de misericordia e de mercè!* La segona figura es com la B e la F demostren a la G que la A es en la E e no es en la C. On, enaxí com avem provat que en alcunes coses damundites es mellor la C que la E, enaxí en altres coses diverses daquelles es mellor la E que la C; car si la C aferma que menjar e boure e jàer ab fembra desordonadament es vertut e la E nega que no es vertut pus sia cosa vedada, adoncs la F significa mellor la E que la D la C,[1] per so car la B se convé mills a demostrar la A ab la F que no fa ab la C, per la qual mellor conveniencia la H demostra mellor la G on entra la E ab A, que no fa la G on entra la C sens la A: car enaxí com la negacio es mellor per la A, enaxí la affirmacio es pijor per la privacio de la A; car enaxí com forma no pot estar menys de sobject, enaxí la C ni la E no poden aver null bé sens la A. ✠ 26. *Humil Senyor!* Enaxí com per veritat la E vens la C com la C aferma falsetat e la E nega falsetat afermant veritat, enaxí e molt mills encara sens tota comparacio la E qui nega que vos no sots mal e[2] que vos no sots cosa mortal ni no avets null defalliment, es molt mellor e ha molt més[3] de la A en sí, que no es la C qui aferma que vos sots bo e acabat e inmortal e axí de les altres coses; car en so que la C aferma no aferma tant com es lo bé e lacabament qui es en vos, e la E en so que nega per esta manera damundita es tot ver so que nega; car aitant com diu que vos no sots en defalliment, aitant es vostre esser sens null defalliment. Mas, emperò, com vos siats, *Sènyer*, infinidament e eternal sens defalliment, per assòs seguex que la E no pot tant negar en vos defalliment com la B significa lacabament de vostres vertuts. ✠ 27. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car com la E nega que en pa-

1. A, e la .c.—2. A, manca: *que vos no sots mal e.*—3. E, e a mes.

radís hom no menjarà ni bourà ni jaurà ab fembra e la C aferma so que la E nega, adoncs la F e la D se contrasten sobre la A: on, com la H vol reebre la D e la F e la B, adoncs significa a la G que mellor ha son remembrament e enteniment e voler per la E que per la C; car si la C era mellor que la E, sería la A en la C e no en la E, e si era[1] en la C e no en la E, seguirsia que en la gloria de paradís no fos la A; e assò es cosa impossíbol, car si era cosa possíbol seguirsia que la A més fos en les creatures que en lo creador pus[2] la gloria de paradís fos sens acabada A.

28. *Amable Senyor digne de tota reverencia e honor!* La tersa figura es com la B e la D e la F significuen a la G que la A es en la C e la E com la A entra egualment en la C e la E; car com la C aferma per lo vostre saber predestinacio e com la E nega predestinacio per la vostra justicia, adoncs la B demostra a la G que la A es en la C e la E, e assò es per so car la C aferma so que aferma per so car la B e la D sacorden a significar los significats qui demostren vostra saviea, e la B e la F demostren los significats qui demostren vostra justicia. ✠ 29. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car com la C aferma predestinacio, adoncs la H significa que la G membra e entén e ama acabadament vostra saviea qui sab e sabé ans quel mon fos so quis cové esdevenir, car si no ho sabés, no fora acabada; e com la E nega predestinacio, adoncs la H significa que la G membra e entén e ama vostra justicia, car si predestinacio era en la forma que los errants en ella la afiguren, seguirsia que null home no ha franc voler ne mèrit de re que fassa, ni vos no sots poderós ni savi ni amable acabadament en donar salvacio e dampnacio. On, com vostra justicia sia axí bé acabada com vostra saviea, per assò, *Sènyer*, cové que qui vol tractar de predestinacio saviament e ordonada

1. A, e seria,—2. E, pus que.

e vertaderament, cové quen tracte[1] en la tercera figura com la A es en la C e la E com la H significa e la G reeb ensems los significats diverses de la vostra saviea e de la vostra justicia, per la qual diversitat de los significats es significada la vostra sancta trinitat gloriosa. ☙ 30. Si fos la A més en la C que en la E o en la E que en la C com la C aferma e la E nega predestinacio, seguiras, *Sènyer,* que en vos agués major dignitat e vertut saviea que justicia, o justicia que saviea. On, com sia cosa impossíbol que nulla de vostres vertuts aja major acabament que altra, per assò la B demostra que la A aitanta sen ha en la C com en la E e en la E com en la C, pus la C aferma predestinacio per vostra saviea e la E nega predestinacio per vostra justicia. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO es font e mena e endressament de multiplicar devocio e veritat a vos honrar e loar e amar e conèxer e obeyr e servir, enaxí aquest pas e esta tersa figura es font e mena e endressament com hom se sapia endressar a parlar e a tractar de predestinacio, e com hom se sapia guardar dels engans que predestinacio fa al humà enteniment com reeb la D sens la F o la F sens la D, sens que la G no remembra e no entén ensems los significats de la saviea e de la justicia e de les altres vertuts de son gloriós Deu.

1. A, que tracte.

¶ CAP. 363. *Com hom adorant e contemplant son Deus gloriós, sab aver art e manera per la qual conex com lenteniment reeb en conclusió[1] dreta figura o torta.*

H *Deus creador, dreturer vertader honrat Deus gloriós!* Qui vol encercar e atrobar si en la esputacio la conclusio se forma en lenteniment de dreta figura[2] o de torta, cové, *Sènyer,* que sapia formar figures sensuals per les quals pug a les entellectuals, per les quals ha hom conexensa de la vera o falsa conclusió.* On, com nos ajam en prepòsit dentrar en aquest encercament, per assò afermam e posam e deym que A es Deu e B es significacio de A, e C es conclusió e D es signicacio de C, e E es endressament e F es significacio de E, e G es desvia-

1. E, conclosio *(forma usual).* —2. A, si la esputacio e la conclusio se forma en lenteniment de dretura figura.

* TAULA DELS SIGNES D'AQUEST CAPITOL

A	Deu.	L	Acabat poder.
B	Significació de A.	M	Acabada saviesa.
C	Conclusió.	N	Acabada voluntat.
D	Significació de C.	O	Acabada veritat.
E	Endressament.	P	Acabada justicia.
F	Significació de E.	Q	Acabada misericordia.
G	Desviament.	R	Acabada humilitat.
H	Significació de G.	S	Acabada paciencia.
I	Enteniment.	T	Acabada bonesa.
K	Significació de I.		

ment e H es significacio de G, e I es enteniment e K es significacio de I, e L es acabat poder e M es acabada saviea e N es acabada volentat e O es veritat acabada e P es acabada justicia e Q es acabada misericordia e R es acabada humilitat e S es paciencia acabada e T es acabada bonea. ☙ 2. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com hom aurà afigurades les figures qui son de la A dentrò a la L, covè que daquelles .x. figures hom afigur .ix. figures, les qual son de la K dentrò a la T. On, enaxí com en lògica ha hom art e manera de conèxer qual conclusió es vera o falsa, enaxí, *Sènyer,* nos per gracia e per ajuda vostra afiguram la quarta figura theological e afigimla a les tres figures de lògica e afiguram aquella de novella manera e de novella art e demostracio, la qual quarta figura se compòn de .ix. figures les quals son les letres damunt afigurades e dites de la K dentrò a la T. On, la raó e la occasió per que nos avem atrobada novellament aquesta quarta figura,[1] es per so que demostrem en qual manera les creatures e les vostres vertuts donen demostracio del acabament de la vostra essencia gloriosa divina, per la qual demostracio reeb endressament tot enteniment qui aquelles significacions reeb, e tot enteniment qui les dites demostracions no vol reebre reeb desviament. ☙ 3. Car en so que la B demostra a la I que L M N O P Q R S T son en la A, es la I endressada com reeb la B en totes les letres qui son en la A; mas com la I no vol reebre la B en so que demostra de la A, adoncs la I es desviada en la C: car enaxí com la I entra en la E[2] per so car reeb la B, enaxí entra en la G per so com no reeb la B. On, enaxí com la F mostra[3] vertaderament per la E la C en la I per la D e la K,[4] enaxí H demostra falsament per la G que la C e la I son en la G.[5] On, beneit siats vos, *Sènyer*: car per esta art e manera pot tot home apercebre e conèxer qual conclusió

1. E, esta .iiij.ª figura. —2. E, entra en la .c.—3. E, demostra.— 4. M, *quòd C. et I. per D. et K. sint in E.*—5. M, *sint in E.*

e afermacio es en sa entencio e en sa opinió en vera figura o en falsa.

4. *Beneyt Senyor del qual venen totes gracies e totes benahuirances!* La primera figura se diu dacabat poder, la qual figuras forma com la B demostra a la I que la L es en la A, la qual demostracio fa la B a la I per tal que la K demostre que la I sia en la C ab E, e la D demostre que la C sia en la I ab la E, e que la I concloa en la E que la L es en la A. On, com la B demostra a la I que la L es en la A, e la I ymagena la L sens la M e les altres letres qui son entrò a la T, adoncs la H demostra que la L es poderosa de fer bé e mal: on, per assò la K demostra que la I es en la C ab la G; car enaxí com lome quis mira en lo mirall tort veu en aquell sa fas torta, enaxí com la I reeb so que la B demostra de la L qui es en la A e no guarda a les altres vertuts, adoncs la I reeb en la C e la C reeb en la I falsa figura en so que la I ha opinió que vostre poder sia tal que pusca fer peccat. ✠ 5. *Gloriós Senyor!* Com la B demostra que la L es en la A, egualment demostra que M N O P Q R S T son en la A, car si no ho eren la B no puría significar que la L fos en la A; mas com la I no reeb de la B sino la L e innora so que la B demostra de les altres letres, per assò se forma la G en la I e en la C opinant la I que vos ajats poder de fer peccat; mas com la I reeb la B en la L e en M e N e en les altres letres, adoncs la K demostra que la I es en la E per so car la F demostra ab la D que G no es en so que la I reeb de la B, pus egualment reeb de la B L M N O P Q R S T: car enaxí com vertader mirall mostra veritat de la vera figura qui en ell se mira, enaxí la D demostra de la C e la K de la I e la F de la E, que vertaderament la I reeb de la B, e la B vertaderament demostra de la A com la I reeb totes les demostracions que la B fa de la A en les .ix. figures. ✠ 6. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com la I reeb la L e la M etc., adoncs entra ab la E en la C cone-

xent e afermant que la L es en la A segons esguardament de sí metexa e de la M e N etc. On, per assò la I aferma que ab que sia a vos saviea e amor e veritat e justicia e misericordia e humilitat e paciencia e acabada bonea, lo vostre poder es tan gran e tan acabat que podets esser .j. en trinitat e podets aver encarnat lo Fill en la Verge gloriosa e podets fer segons cors natural o contra cors natural tot so qui pertany a acabat poder e a acabada saviea e a acabades vertuts. Mas com los infeels, *Sènyer,* ajen innorancia de vostra trinitat e encarnacio e de les obres que vos fets contra cors natural, an ho per so car reeben la B en alcuna o alcunes demostracions e no en altres demostracions: on, per assò la I daquells entra en la C ab la G, e per assò en una manera vos atribuexen acabament e en altra defalliment.

7. *Oh vos, Senyor, qui enamorats mon voler e illuminats mon saber!* La segona figura se diu dacabada saviea la qual se forma com la B demostra a la I que la M es en la A. On, com la B demostra a la I que la M es en la A e com la I ymagena tan solament la M sens la L e la N etc., adoncs sengenra la G en la I e la C per so car la I no reeb ni vol reebre les altres demostracions que la B fa de la A: on, per assò la K demostra que la I per la E ymagena que vos sabíets lo peccat qui fo aprés la creacio del mon, ans quel mon fos, e car no vedàs ans quel peccat[1] no fos, e car la I aferma que vos avets tant de saber que pogrets crear lo mon sens que peccat no fos ne infern, per assò la I se forma enfre la E e la G, car per lacabament que entén de la M e per lo defalliment que opineja del vostre voler qui no volc vedar que lo peccat ne infern fos, per assò la H e la D demostren ab la K que la I es en la E e la G. ✠ 8. On, enaxí com lo cors de lome malaute està enfre viure e murir, o enaxí com la ymaginacio del home qui sumía està en-

1. E, no uedas quel pecat.

fre actu e potencia, enaxí, *Sènyer,* la I està ensems enfre la E e la G. On, enaxí com la figura del cors malalte e de la ymaginacio qui sumía accidentalment reeben figura contra la final raó per que an reebuda creacio, enaxí la I six de la causa final com està afigurada en la C enfre la E e la G. On, enaxí com en lo cors malaute les bones humors se combaten contra les males, enaxí en la I se combaten la E e la F ab la G e la H. On, enaxí com per la batalla de les bones humors ab les males lo cors no pot reebre sanitat, enaxí per la possessió que la G e la H an en la I, no pot la I reebre la B en so que demostra de la A, pus que la I entra en la G per so car no reeb ensems la M ab la L e la N etc. ✠ 9. Mas com la I reeb la M de la B asemblament ab la L e la N etc., adoncs, *Sènyer,* està la I e la C en la E sens la G, car la I ymagena que jassía assò que vos sabessets lo mal ans quel mon fos, per tot assò no fora la T ni la P en la M ni les altres letres, si vos no aguessets creat infern e si no donassets franca volentat a home de fer bé e mal; car sil mon no fos ordonat per la vostra saviea segons que es ordonat, la B no pogra demostrar ni la I no pogra reebre so que la B demostra a la I de la L e de la M [1] e de la N e de les altres letres qui son en la A: car enaxí com home cec no pot usar de color ni animal inracional de raó, enaxí e molt menys encara pogra la B demostrar a creatura lacabament de la A e la creatura no pogra fruír ni reebre lacabament de son creador. On, com assò sia enaxí, doncs per assò la K demostra que la I es en endressada figura en la C com reeb ensems lacabament de totes les letres que la B demostra en la A.

10. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots mon esper e acabament de mon voler!* La tercera figura se diu dacabada volentat la qual se forma com la B significa a la I que la N es en la A. On, com la B demostra a la I que la N es en la A, e la I

1. A, a la .i. e la .l. de la .m.

reeb la demostracio sobre la N tan solament e no tracta de la L ni de la M ni de la O etc. que sien en la A, adoncs sengenra en la I e la C la G, per la qual generacio la K demostra que la I es en la G opinant que la N no ha acabament en la A pus que vol que los peccadors dinfern son turmentats infinidament: on, per assò la I aferma en la C on es la G que mellor fora la N si no fos peccat ni no fos infern, e mellor fora la N si fossen més les ànimes qui van en paraís que les ànimes qui van en infern.

✠ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car enaxí com lome malaute com li amarguen les viandes dolses e saboroses no tracta de son gustar ordonadament, enaxí la I com reeb la N sens la L e la M e les altres letres qui son en la A, no pot tractar ni usar ordonadament ni endressada de la N: on, per assò la H demostra que la I es en la G, e la D demostra que la C es en la I ab la G. On, per assò la K demostra que la I no es en la E, e la F demostra que la E priva en la I e la C: car axí com es cosa impossíbol que un element pusca compondre cors sens los altres elements, enaxí es impossíbol cosa que la I pusca usar ni fruír de la N sens la L e la M e les altres letres qui son en la A; e car la I guarda més a les ànimes qui van en infern que no fa a les letres[1] qui son en la A, per assò entra en ella la G, la qual G forma[2] la I en la C axí de falsa figura entellectual, com lo mirall tort forma en sí metex falsament la endressada figura de la cara del mirador qui en ell se mira.

✠ 12. *Creador Senyor!* Com la I reeb la N e la L e la M e les altres letres qui son en la A, adoncs la D e la F e la K se concorden e sendressen en la E, per lo qual concordament la I e la C ensemblament estàn en la E sens la G: car enaxí com ab una mà hom lava lautra e enaxí com ab una vertut hom sajuda ab autra,[3] enaxí la I entra en la E com ensems reeb so que la B demostra[4] de les letres qui

1. E, a les altres. — 2. A, per la qual forma. — 3. a lautra(?).— 4. A, demostra la .b.

son en la A. On, com assò sia enaxí, doncs com la I caurà en la G per so car no sabrà[1] usar de la N sens les altres letres, per assò consell, *Sènyer,* que encontinent que la G sia en la I, que hom recorra a aquesta tersa figura e que sendrès ab les letres qui son de la K dentrò a la T, e ensems am e reeba totes les dites letres per tal que la I sia en la E com entrarà en la C.

13. *Creador Senyor del mon e de tots los bens els ordonaments del mon!* La quarta figura se diu de veritat la qual se forma com la B demostra a la I que la O es en la A. Mas com la B demostra a la I la O ensemblament ab la L e la M e la N e les altres letres consequents[2] e la I no vol reebre sino la O tan solament, adoncs la G sengenra en la I, demostrant la H de la G e la K de la I e la D de la C, que la I conclou que tot home en qual que lig ni secta sia pus aja bona entencio a creure[3] la error en que creu, la qual error innora, que aquell, ques salve e vaja en paradís: on, per assò la I se forma falsament en la C e la C en la I per raó de la G qui entra en la C e la I; car si era O que tot home se salvás en qual que error fos pus cuidás que aquella error fos O, seguirsia que hom vengués a vos creent falsetat e que O fos veritat e falsetat ensems, e assò es cosa impossíbol. ✱ 14. Car si era cosa possíbol, la K demostraría a la I que la B no ha poder de significar que en la A sia L ni M ni N ni O ni P ni Q ni R ni S ni T, e si la B no podía demostrar a la I que totes estes letres fossen en la A, la I no auría de qui reebés la demostracio de les letres qui son en la A: on, per assò la K demostraría a la I que la A ni la B ni les letres qui son de la K a la T no son en esser, e si en esser no eren, impossíbol cosa sería que fos en esser nulla cosa sensual ni entellectual. On, com sensualment, *Sènyer,* sintam e entellectualment entenam que son en esser coses sensuals e entellectuals,

1. E, sabia.—2. A, e les altres conseguents.—3. A, ha a creure.

per assò la B demostra a la I que la A es en esser e que la L e la M etc. son en la A, per la qual demostracio la K demostra a la I que null home creent error e falsetat no es en la E ni pot venir ab la G a la A qui es O contraria cosa de la G. ✠ 15. *Vertader Senyor!* Com la I reeb ensems la B en so que demostra de la O e la L e M e N etc., adoncs la I se forma en la C e la C en la I ab la E; car la K demostra a la I que forme la C, e la D demostra a la I que forme la C en la afermacio de intelligencia que nulla ànima creent error no pot venir a la O qui es en la A, car si ho faya, aitantost que la ànima fos ab la G en la O, privaría la O de la A e privaríen de la A totes les letres qui son de la K a la T, e per la privacio de les letres privaría la A, e per la privacio de la A privaría tot quant es; e assò es cosa impossíbol. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com en esta .iiij.ª figura donam exempli de la error on hom cuida venir a la O, enaxí pot hom donar exempli en esta .iiij.ª figura de totes les coses en que hom tract de veritat, e per la art de les damundites letres pot hom donar solucio a tota questio a la qual sia sobjecta alcuna o alcunes de vostres obres.

16. *Endressador Senyor de tots aquells qui en vos se confíen e senamoren!* La .v.ª figura se diu de justicia la qual se forma com la B demostra a la I que la P es en la A. Mas com la I reeb de la B la P sens la L e M e N e O etc., adoncs se corromp es desforma en la I e en la C la .iiij.ª figura: car enaxí com en cors elementat se corromp lo lonc el ample per lo pregont e *e converso,*[1] enaxí se corromp la quarta figura per lentrament que la G fa en la C e la I per so car la I no vol reebre ensems totes les letres qui son en la A; car com la I reeb la P sens les altres letres, encontinent entra en la G, e per la G la I ymagena que la P no es acabadament en la A pus que predestinacio

1. E, e de conuerso.

es en esser, per la qual null home qui sia predestinat a dampnacio no pot venir a salvacio. ✠ 17. Car en so que la I ymagena la P e la predestinacio, enaxí defall la I a ymaginar la P sens[1] la demostracio que la B fa de la P: car en axí com home no pot levar un gran fex per sí metex, ans hi ha mester ajuda, enaxí la I no pot reebre de la B so que demostra de la P menys que la I no sajut ab la L e M e N e O etc.: on, per assò com la I no sajuda ab totes les letres qui son en la A, cau molt home en error per predestinacio e per altres coses les quals no sab conèxer per les vostres vertuts pus que no vol reebre lurs significats, la qual error conexería, *Sènyer,* si atribuía a vos totes les letres qui son de la K a la T; car si lome qui es temptat e enganat per predestinacio recurría a totes les letres, adoncs les letres metríen la E en la I per la qual la C e la I auríen vertadera figura en totes coses en que la I formás la C. ✠ 18. Car enaxí com los ulls sensuals veen torta[2] figura en lo mirall tort, enaxí los ulls entellectuals veen tortament predestinacio com hom la ymagena per vostra saviea o per vostra justicia sens les altres letres qui son en la A axí acabadament com la M o la P; e enaxí com lumà enteniment del home quis mira en lo mirall tort veu entellectualment la dreta figura de sa cara per lo remembrament qui remembra que la cara es de dreta figura, enaxí la I entén predestinacio vertaderament com es girada[3] a totes les letres qui son de la K a la T. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com se sol la questio de predestinacio per lart e la manera damunt dita en esta .v.ª figura, enaxí pot hom en esta .v.ª figura concluír[4] e solvre vertaderament e endressadament totes coses qui pertanguen[5] a vostra justicia ab que hom sapia tenir la art e la manera de la figura damundita.

19. *Ah Senyor gloriós qui ubligats totes creatures a sig-*

1. A, segons.—2. A,E, tota: M, *omnem.*—3. E, gurada (guarda?): M, *respicit.*—4. E, conclosir.—5. E, pertaynen.

nificar vostres valors! La .vj.ª figura se diu de misericordia, la qual se forma com la B demostra a la I que la Q es en la A, per la qual demostracio la I sendressa que sia ab la E en la C per so que pusca conèxer so que la B demostra de la Q, e que la I reeba gracia e benediccio de la A; mas com la I reeb la B sobre la Q tan solament e innora so que la B significa de la A en les letres qui son de la K a la T, adoncs sengenra en la I la G, per la qual la I ymagena tan fortment vostra misericordia, que la P ne ublida e la L e la M e la N e la O e totes les altres letres: on, per assò la K e la D e la E e la F[1] signifiquen que la E priva e en la I[2] e en la C per la possessió de la G en la I [e] en la C. ✠ 20. *Santificat Senyor!* Enaxí com la G entra en la I e la I en la G per so car la I aferma la Q sens que no ha conexensa de la P e de les altres letres, enaxí la I se forma de falsa figura com ymagena de la Q defalliment per les tantes ànimes qui van en les infernals penes: car enaxí com es la B demostrant la Q en la A per les ànimes qui van a paradís, enaxí demostra la P per les ànimes qui van en les infernals pestilencies. On, si la B demostrava tan fortment la Q que no pogués demostrar la P, seguirsia que en la A privás la P, e si la P privava de la A, sís faría la Q e totes les letres qui son de la K a la T; e si assò era enaxí que totes les letres privassen de la A, impossíbol cosa sería que la A ni la B fossen nulla re. ✠ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com la I reeb la Q de la B ab lo demostrament que la B fa de la P e de les altres letres, adoncs la K demostra que la I ymagena per la E entenent que la Q e la P se convenen en la A, per la qual conexensa de la I la C e la I se convenen a fruír la Q e la P per la demostracio quen fa la B en les creatures e en la A. On, com assò sia enaxí, doncs per esta art e esta[3] manera damundita pot tot hom tractar de misericordia per la E e

1. M, *K. et D. et F.*—2. A, manca: *e en la I.*—3. E, e per esta.

pot donar solucio de les obres de misericordia ab ques guart que no reeba la Q que la B demostra, sens la P e les altres letres qui son en la A: car enaxí com animal no puría reebre vertadera forma sens composicio e ajustament de natura sensual e entellectual, enaxí la I no puría reebre en la C vertadera figura sens la P e la Q e les altres letres qui son en la A com vulría tractar de misericordia.

22. *Oh vos, Senyor Deus, qui de no re avets creades totes creatures!* La .vij.ª figura se diu de humilitat, la qual se forma com[1] la B significa a la I que la R es en la A per tal que la I conega la R en la A e forme la R en sí metex per tal que reeba gracia e benediccio de la A. On, com la I ymagena humilitat e apropría a humilitat que aitant com fa hom humiliar aitant fa exalsar, e com la I ymagena que vos no puscats esser exaltat per humilitat per so com sots tan acabat e tan alt que no podets pus esser[2] exaltat com que sots, per assò la G entra en la I e la I en la G en la C qui aferma que la R no pot esser en la A: on, per assò la K significa que la I es en la G e la E priva en la I.

✱ 23. Mas com la I reeb la B sobre la R ab la L e M e N e O e P e Q e S e T, adoncs la K demostra que la I es en la E, ymaginant que la R es en la A a demostrar la T e les altres letres qui son en la A: car enaxí com la R en creatura exalta la creatura, enaxí la R del creador demostra la T del creador a la I, per tal que la I sia adorant e contemplant la A e que form en sí la R per fer reverencia e honor a la R de la A: on, per assò, *Sènyer,* covenc que la R de la A humiliás la persona del Fill a pendre carn humana de nostra dona Sancta María verge gloriosa, per tal que la I pogués reebre so que la B demostra de la R; car sens la encarnació e la passió de nostre Senyor Jhesu Christ, no pogra la I reebre la B jassía assò[3] que la B pusca sens la encarnacio significar la R de la A, axí com

1. A, quan.—2. E, esser pus.—3. A, iassiasso.

lo sol pot demostrar sa clartat sens la vista dels homens cecs. ✠ 24. *Humil Senyor!* Enaxí com la B demostra la R en la A sens multiplicacio de exaltacio en la A, enaxí en la encarnació e passió del Fill de Deu la B demostra la R en la A sens devallament e minvament de la A; car si la A se minvás de la T e de les altres letres, fora la R donant defalliment a la A, e assò es cosa impossíbol que la R de la A sia contraria a la A e a les letres qui son en la A, car si ho era, la K demostraría a la I que tota R qui sia en home sería contraria a vertut e sería concordant ab vici, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat la B significa a la I que per la encarnacio anc la divina natura nos moc ni salterà de sa noble divina natura gloriosa. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus;* car per esta setena figura pot tot hom aver art e manera de espondre e solvre tota questió qui tracte de humilitat: car enaxí com les figures de la lògica son figures don se formen tots los silogismes,[1] en axí en la quarta figura composta de les .ix. figures, ha en cascuna art e manera com hom pusca solvre tota questió qui vaja per les .ix. figures; car axí ha .ix. mous[2] la .iiij.ª figura, com an les tres figures .xiiij.

25. *Oh vos, Senyor, qui enflamats lo cor del vostre amador a contemplar vostra valor!* La .viij.ª figura se diu de paciencia, la qual se forma com la B significa a la I que la S es en la A: car enaxí com lo solell demostra sa clartat e la rosa demostra sa vermella color e lo leó demostra sa forsa el home qui usa de raó demostra sa racionalitat, en axí, *Sènyer,* la B demostra a la I que la S es en la A.[3] On, axí com la final raó per la qual es coutell format de la materia del ferre es tallar, enaxí la final raó per la qual es la I, es per tal que reeba so que la B demostra de la A; mas com la I ymagena la S sens la demostracio que la B dona della, e la C entra en la I[4] opinant la I que paciencia[5] dona

1, A, scilogismes.—2. M, *modos.*—3. A, la .s. qui es en la .a.—4. M, *et I. intrat in C.*—5. A, que per paciencia.

passió e la memoria remembra que en vos no caja passió, adoncs se forma en la I la G per so car la I no sab reebre so que la B demostra de la S en la A ab les letres qui son de la K a la T. ✱ 26. Mas com la I reeb, *Sènyer*, la B e la S asemblament[1] ab les letres qui son en la A de la K a la T, adoncs la I entén que la S es en la A si bé no cau en vos passió; car per so car en la A ha L e M e N e O e P e Q e R e T, covė de necessitat quei sia S, car si nou era noi sería Q ni R ni T, e si aquestes letres neren privades, covenría de necessitat que les altres letres ne privassen, e si totes les letres privaven en la A seguirsia que la A no fos re, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat es significat que la S es en la A. ✱ 27. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com al sol avets donada sa resplandor per tal que sia illuminador del mon, enaxí la raó e la occasió per la qual lo Fill près carn e murí, es enfre les altres raons per tal que la I pogués reebre so que la B demostra de la S qui es en la A: car enaxí com per vista corporal es reebuda la resplandor del sol, enaxí per la vostra encarnació e passió es coneguda la S qui es en la A. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus;* car no es nulla questió que sia feyta sobre[2] paciencia qui no pusca esser solta per la art e la manera daquesta .viij.ª figura ab que hom sapia seguir la .viij.ª figura, so es a saber, que la E sia en la I e en la C per tal que la I reeba la B en la S ab les altres letres qui son en la A de la K a la T.

28. *Divinal Senyor ple de misericordia e damor!* La .ix.ª figura se diu de bonea, la qual se forma com la B significa a la I que la T es en la A. On, com la I reeb la B tan solament en la T e ymagena que la T fora mellor en la A si tots los vegetables e los animals inracionals fossen animals racionals e fossen tuit en paraís e null hom no entrás en infern, adoncs la K demostra que la I entra en la G, e

1. E, asenblablament.—2. E, solure.

la H e la D demostren que la C entra[1] ab la G en la I: on, per assò la K demostra que la I no pot per esta manera reebre de la B so que demostra de la T per la F qui demostra que la E priva en la I e la C tota ora que la I no vol reebre les letres qui son de la K dentrò a la T. ✠ 29. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com de blancor e negror sengenra es compòn la tercera color, en axí la E e la G entren en la I com la I reeb la B en la T e no la vol reebre en les altres letres. On, enaxí com la blancor es engenrada de fredor e negror es engenrada de calor,[2] enaxí la E es en la I de part la B e la T, e la G es en la I de part lo rebujament que la I fa de reebre les letres qui son de la K a la T: on, enaxí com lo desolviment de la vermella o groga color torna a la fredor la part de la blancor e a la calor la part de la negror, les quals parts componen vermella o groga color, en axí la I qui es en la E e la G sen va ab la E o la G com longament està enfre la G e la E. ✠ 30. *Vertuós Senyor!* Com la B demostra a la I la T qui es en la A e hom no vol aquell significat reebre per la primera entencio a amar la A e ama sí metex per la primera entencio, adoncs la I entra en la G; car lenteniment aquelles coses qui li paren bones o males a esguardament de sí metex, ymagena e usa tant que innora so que la B demostra de la T en la A: on, per assò la I orbament e sens vera figura e ymaginacio e discrecio[3] guarda la T en la A per lo gran voler de la volentat qui transfigura la I en la G per lo privament que la E fa en la C e la I. On, per assò los homens necis qui no saben usar de lur enteniment nil saben formar en vera figura, dien que lo mon pogra esser enans e mellor e mills ordonat. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus;* car tota questió qui sia predicada de bonea pot hom solvre e declarar per esta novena figura, ab que sapia seguir la art e la manera de la dita

1. A, de la .c. que entra. — 2. E, color. — 3. E, e sens descrecio.

figura a gloria e a laor e a honor de son honrat Deus gloriós.

¶ Cap. 364. *Com hom adorant e contemplant son Deu gloriós, sab aver art e manera per la qual obre veritat e falsetat.*

EUS *liberal excellent alt maravellós, sobre totes valors valerós!* [1] Qui vol encercar la art e la via vera [2] per la qual sapia obrir veritat o falsetat, covif, *Sènyer,* que en lencercament afigur figures sensuals ab les quals sapia afigurar les figures entellectuals, per les quals e ab les quals hom pot donar obriment e endressament a son enteniment dentrar conèxer qual cosa es vera o falsa. On, com assò sia enaxí, doncs nos afermam e posam e deym que A es veritat, e B es obriment, so es atrobament de A, e C es tancament, so es amagament de A; e D es falsetat, e E es obriment, so es atrobament de D, e F es tancament, so es amagament de D; e G es fe e creensa, e H es raó necessaria, e I es fervor e temor.* ✠ 2. On, com

1. A, manca aquest mot.—2. A, e la manera.

* Taula dels signes d'aquest capitol

A	Veritat.	F	Tancament o amagament de D.
B	Obriment o atrobament de A.	G	Fe i creensa.
C	Tancament o amagament de A.	H	Raó necessaria.
D	Falsetat.	I	Fervor i temor.
E	Obriment o atrobament de D.		

hom aurà afigurades, *Sènyer*, aquestes .ix. figures, cové que hom afigur e compona daquestes .ix. figures una figura qui sia departida en .viij. figures, e cové fer figura a cada una de les .viij. figures[1] per tal quei sia senyal per lo qual hom aja conexensa de cada figura, lo qual senyal fem a la primera cambra de *K* e a la segona de *L* e a la tercera de *M* e a la quarta de *N* e a la quinta de *O* e a la .vj.ª de *P* e a la .vij.ª de *Q* e a la .viij.ª de *R*.[2] On, com hom volrà atro-

K	*L*	*M*	*N*
B A G B A H B A I	B A G I B A H I	C A G C A H C A I	C A G H I
O	*P*	*Q*	*R*
E D G E D H E D I	E D G I E D H I	F D G F D H F D I	F D G H I

bar ni conèxer veritat o falsetat e com hom la volrà amagar,[3] cové que hom recorra a la figura damunt afigurada[4] e guart en qual de les .viij. cambres porà tractar de so que encerca ni proposa tractar. ☙ 3. On, enaxí com los ulls corporals an a esser tractats per coses nedèes e molls, en axí, *Sènyer*, tot home qui vulla entrar en est encercament cové que sia nedeu de peccat e que ab bona entencio e ab bona consciencia encerc en la figura so que en aquella vol atrobar e apercebre: car enaxí com als ulls corporals es propria cosa que no sien sanats ni mundats ab coses dures e aspres e sutzes e seques, enaxí e molt mills encara es propria cosa de la figura damunt afigurada que no y entre

1. E, a cada de les .viij. figures.—2. E, e a la .vj.ª de .p. vij.ª de .q. .viij.ª de .r.—3. A, e com hom uolgra amagar.—4. A, damundita afigurada.

null home qui sia sutze de peccat e que aja mala entencio a assò que entén atrobar en ella: car enaxí com la vista corporal senmalautex es desendressa per la superfluitat dumors[1] qui susen a decórrer per los ulls corporals, enaxí la figura damunt afigurada[2] safolla es desendressa com hom la tracta vilment e sutza e desordonadament.

4. *Benahuirat Deus don totes bonahuiranses venen!* Lo senyal de la primera figura[3] es, *Sènyer*, de *K*. On, deym que entellectualment entenem que la B obre, so es demostra la A ab la G; car com hom creu alcuna cosa qui sia molt contraria al cors de natura e sia a hom molt meritoria e molt gran creensa, adoncs lo gran mèrit e la gran creensa significa que la A es en la G e per la G se seguesca gran fruit e gran mortificament denteniment; car si la A no fos en aital G e fos la D en aytal G, seguiras[4] que lo mal fos de major utilitat e profit quel bé, e si ho fos fora significat que vos forets menor de les coses menors; e assò es cosa impossíbol. ✤ 5. *Honrat Senyor!* Entellectualment entenem que la B obre la A ab la H; car com lenteniment humà reeb so que les creatures signifiquen de vostres glorioses vertuts e com reeb so que vostres vertuts signifiquen de vostra essencia divina sancta gloriosa, adoncs la B obre la A ab la H; car si la A no era en la H formada de la demostracio e significacio damundita e si la D era en la demostracio damundita, seguirsia que les creatures ab la D significassen vostres vertuts, e vostres vertuts ab la D significassen vostra vertuosa essencia sancta divina; e assò es cosa impossíbol, car si era cosa possíbol, seguirsia impossibilitat que la A fos en vos ni la H fos en nulla cosa ni nulla final raó fos en esser, e seríen totes coses debades; e assò es de les majors impossibilitats qui pusquen esser. ✤ 6. *Amorós Senyor!* Entellectualment entenem que la B obre la A ab la I; car com la I mou lenteniment el remem-

1. E, domors.—2. A, damundita.—3. A, manca aquest mot.—4. A, nos fos en aital .g. seguiras.

brament el voler a cercar la A, adoncs lenteniment atroba la A en la gran diligencia de la I, la qual I per la gran fervor damor o per gran paor encerca los significats per los quals la A es atrobada. On, si assò no era enaxí que la A fos atrobada ab la I per esta manera, seguirsia que fos atrobada per lo contrari de la I, e assò es cosa impossíbol que la A sobre es trob es demostre mills ab poca fervor e devocio e paor, que ab gran; car si era cosa possíbol, sentríem ho sensualment e entendríem ho entellectualment, la qual cosa nos no sentim sensualment ni entellectualment.

7. *Excellent Rey de gloria qui sots digne de tota reverencia e honor!* La segona figura se demostra per *L*. On, deym que B obre la A ab la G e la I; car com la G e la I se conjunyen e sacorden a trobar la A, adoncs la H qui està potencialment se pervertex en la actualitat de la G e la G se pervertex en la potencia en la qual la H estava adoncs com era la G en actu; e si assò no era enaxí, seguirsia que la conjunccio de la G e la I no pogués esser occasió a la B com obrís e atrobás la A ab la G e la I, e seguirsia que per la disjunccio de la G e la I, la B obrís via e carrera com atrobás la A; e assò es, *Sènyer,* cosa impossíbol, car si era cosa possíbol, seguirsia que la volentat del home on menys de fervor auría e menys de temor, que fos en major veritat de fe e de creensa, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat se prova que la B obre la A ab la G e la I. ¶ 8. *Poderós Senyor!* Com la H e la I sacosten es conjunyen es convenen a encercar la A, adoncs la B obre la A ab la H e la I: car enaxí com lo sol mou la vegetacio en los vegetables a ensús sobre la terra, enaxí la I mou entellectualment la H, e per lo moviment de la H la B demostra al humà enteniment la A: car enaxí com lo solell en lestiu per sa gran calor tira la vertut vegetativa de les rayls de les plantes e la fa espandir e créxer sobre la superficients de la terra, enaxí la I per sa gran fervor

en amor o en paor mena tant la H de uns significats en altres, dentrò que la A es demostrada per la H; e si assò, *Sènyer,* no era enaxí e era lo contrari, seguirsia que la A fos demostrada mills per privada I e H, que no per possessió de H e I; e si assò era enaxí, seguirsia que en los animals inracionals on no es la I tan fortment com en los racionals, agués més de conexensa que en los racionals, e assò es cosa impossíbol. ☙ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en so que los philosophs qui son passats sà enrere no obriren la A ab la G si no ab la H tan solament, per assò se seguex que la sciencia lur no valc tant en lur temps com fa la sciencia nostra qui es en est temps; car per so car ells comensaren a obrir la A ab la H e lexaren la G, per assò la I dels philosofs no fo en tan gran quantitat de granea e de vertut com es ara en aquells qui comensaren a ubrir la A ab la G e la I, e puxes ab la H e la I; car la I pus noble e mellor se forma com vé de la G a la H, que no fa si comensa tan solament en la H e fenex en la H: on, per assò los philosofs no agren art ni manera com pujassen tan alt lur enteniment com los theolecs, e assò es per so car filosophía es simplement afigurada sens theología, e la theología qui es en aquest temps es composta[1] de la G e la H, per la qual theología la B ha major oportunitat dubrir la A ab la G e la H, que no ha en la philosophía tan solament ab la H.

10. *Divinal Senyor, Pare celestial!* La tersa figura se demostra ab la *M*. On, deym que com la C tanca, so es amaga la A ab la G, que adoncs hom creu en la A a aventura sens nulla occasió qui demostre ab la H que la A o la D sien en la G: on, per assò es possíbol cosa en aital G quei entre la A o la D; car pus que la I noi sia conjuncta ab la G, a aventura creu hom en la G. On, per la privacio de la I, la C amaga e dissimuleja la A: on, per assò son

1. A, sens theologia qui es en aquest temps composta.

enganats los infeels qui creen sens fervor e diligencia, car no an qui mova la B a ubrir la A la qual la C amaga ab la absencia de la I: on, per assò cuiden creure que la A sia so qui es D, e cuiden creure que so qui es D sia A. ₡ 11. *Drelurer Senyor!* Entellectualment entenem que la C amaga la A en la H; car com la B vol demostrar la A en la H, la C se para davant la A a aventura adoncs com fa anar la pensa del home sens occasió o com la fa estar en la G. On, enaxí com la luna qui toll al sol sa clartat com se para davant ell, enaxí la C amaga e tanca la A com se para davant la H per ymaginacio e cogitacio qui vaja a aventura o per la pensa qui estía[1] en la G on es la D. On, aitant com la pensa sacosta més a occasió que a ventura e a la G on es la A, que no fa a la G on es la D, daitant six la C del mijà qui es enfre la A e la pensa e daitant vens la B la C; e aitant com la humana pensa sacosta més a aventura que a occasió e sacosta més a la G on es la D que a la H, daitant la C se para davant la pensa es met en lo mig de la A e la H: on, per assò son los homens en un temps en la A e en altre en la D. ₡ 12. *Eternal Senyor!* Entellectualment entenem que la C amaga la A ab la I; car per privada I en la G o la H, o per poca I o per sobrefluitat de I, se para la C davant la humana pensa e cluca als ulls espirituals lur vista entellectual, per la qual privacio e per lo qual eclipse entellectual la vista no pot apercebre en la G ni la H la A dementre que la C estía enfre la A e lenteniment per desordonada I. On, com[2] assò sia enaxí, doncs qui vol gitar del mig la C, cové que do atempransa[3] a la I, per tal que per absencia ni per poca ni massa cantitat la C nos pusca metre en lo mig de la A e la humana pensa. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com per lo moviment del sol qui es major que cell de la luna se desfà leclipse, enaxí per atemprada I se

1. E, estiy.—2. A, on per so com.—3. E, atrempament.

destroex la C es met la B en lo loc de la C, per la qual B la A es vista en la G o la H.

13. *Oh vos Senyor major e mellor que totes creatures!* La quarta figura se demostra ab la N. On,[1] deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la C amaga la A ab la G e la H e la I; car com los homens priven de lur memoria e enteniment la G e la H e la I, adoncs la memoria no sab membrar ni lenteniment entendre ni la volentat voler, e per assò la memoria ni lenteniment ni la volentat no saben atrobar les vies ni les carreres nils significats per los quals pusquen atrobar la A: on, per assò son los homens en est mon peccadors e son en error e fan moltes de tracions e molts de mals per la innorancia que an de la A en lur remembrament e enteniment e voler. ✠ 14. Car aquells qui an, *Sènyer,* en potencia la G e la H e la I, treballen aquells qui an actualment la G e la H e la I: on, per assò aquells qui actualment posseexen la G e la H e la I son obligats a fer venir en actu la forma potencial de la G e la H e la I en aquells on priva la A de lur remembrament e enteniment e voler; mas car la I està en molt poca quantitat en actu en aquells a qui la B ha demostrada la A, per assò covenría que multiplicassen la I per tal que per abundancia de gran fervor e de gran caritat la B partís la C davant la humana pensa dels infeels e la A, per tal que la G e la H vera fos en ells a laor e a gloria[2] vostra. ✠ 15. On, com en aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO se contenga que la G e la H e la I pot hom aver en molt gran quantitat siguent la art e la manera daquest LIBRE, doncs qui vol adur de potencia en actu la A en los infeels, fassa tant quels mostre aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO, per tal que la B aduga en ells de potencia en actu la A e la G e la H e la I, e fassa privar la C e exil aquella per tal que no sia en lo mig de la humana pensa e de la A.

1. A, con.—2. E, a gloria e a loor.

On, beneit siats vos, *Sènyer;* car per aquest Libre de Contemplacio se forma la I en lo feel crestià si aquest Libre vol usar en tan gran quantitat, que per aquella porà per gracia e per benediccio vostra obrir ab la B la A amagada per la C.

16. *Graciós Senyor ple de totes gracies e benediccions!* La .v.ª figura se demostra ab la *O.* On, deym que com la B e la D se combaten sobre la G e per assò la B forma la G on es la A e la D forma la G on priva la A, adoncs la E obre la D demostrant al humà enteniment qual de les dues *gens*[1] sacosta més a la H e a la I: car enaxí com la forma de la figura del hom[2] a la qual es sobjecta materia de carn e dossos, sacosta més a figura dome, que la forma dome depinta en la paret, enaxí la G on es la A sacosta es convé mills e més ab la H e ab la I, que no fa la forma de la G on priva la A; e si assò no era enaxí, seguirsia que la G on priva la A fos mellor e major que la G on es la A, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat la E obre la D demostrant que la G on es la D no ha tanta de la H ni de la I com ha la G on es la A. ※ 17. *Eternal Senyor!* Entellectualment entenem que la E obre la D ab la H com de dues H[3] contraries lumà enteniment guarda qual de les dues H[3] sacorda mills ab la G e la I on es la A; car com la H qui reeb[4] los significats de les creatures per entencio que per aquells significats pusca reebre[5] los significats de vostres vertuts per los quals pusca conèxer la excellent noblea de vostra essencia divina, aquella H, *Sènyer,* se demostra a la E que contén en sí la A, e per la A que la E veu en aquella H, demostra la H on es la D; e car la E demostra la D en la H on no es la A, per assò es la D demostrada e revelada la qual era amagada dabans com la A en la H no era revelada e demostrada. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol apercebre e conèxer en qual H

1. A, gents: M, *G.G.*—2. E, dome.—3. E, hacs. —4. M, *quia quando H. recipit.* —5. A, pusca perdre.

es la A o la D, guart com la E encerca la H qui mills reeb los significats de les creatures e de vostres vertuts glorioses. ✠ 18. *Divinal Senyor!* Entellectualment entenem que com la E encerca qual de dues I[1] contraries es major e mellor e pus acostada en vertuts e pus lunyada de vicis, adoncs la E obre e significa que aquella I es continent de la A e la sua I contraria conté en sí la D: car enaxí com la ymaginativa del home sacosta més a raó que no fa la ymaginativa del animal inracional, enaxí la I on es la A sacosta a major quantitat de vertuts e la I on es la D a major quantitat de vicis: car enaxí com lo marbre no pot donar calor e pot donar fredor ni l foc no pot donar fredor e pot donar calor, enaxí la I on es la A no pot donar demostracio que en ella sia D, ni la I on es la D no pot demostrar que en ella sia la A e que noy sia la E. On, com la D es vista per la E en la I on priva la A, adoncs es la D uberta per la E en quant la E destroex los falsos significats qui demostren que la A sia en la I on es la D e que la D sia en la I on es la A.

19. *Creador Senyor pare benfactor digne de reverencia e donor!* La .vj.ª figura se mostra ab la *P*. On, deym que la E obre la D ab la G e la I; car com dos homens disputen[2] es contrasten e en la un sia la A e en lautre la D, adoncs la G e la I on es la A se combaten contra la G e la I on es la D. On, com la E, so es lumà enteniment, sen està cuminal, adoncs guarda quals son les armes ni quals son los colps que fan la G e la I on es la A, e quals son les armes els colps que fan la G e la I on es la D; e car la G e la I on es la A an pus forts armes e fan majors colps que no son les armes nils colps de la G e la I on es la D, per assò la E esguardant aquesta batalla obre la D per la conexensa que ha della en la G e la I qui nos poden defendre contra la G e la I on es la A, car si ho fayen seguirsia

1. E. jns. — 2 E, sesputen.

que la D fos mellor e pus forts que la A; e assò es cosa impossíbol, car si era possíbol seguirsia que hom [fals] fos pus forts que hom vertader, e que creatura agués més de veritat que creador. ₭ 20. *Honrat Senyor!* Entellectualment entenem que la E obre la D ab la H e la I: car enaxí com vegetable potencia forma pus vertuosa forma en animal racional que no fa en nulla altra forma, enaxí la H on es la A forma mellor e major I e la I on es la A forma major e mellor H, que no fa la H on es la D ni la I on es la D. On, com la E qui es lumà enteniment, guarda qual es pus noble sobject al altre, so es la H a la I e la I a la H on es la A, o la H e la I on es la D, adoncs la E ha conexensa en qual H e I es la A, e per la conexensa que ha de la A ha conexensa de la D, per la qual conexensa es la D uberta e son destruídes les portes on la D se tancava e samagava a la humana discrecio com avía defalliment de conèxer la A. ₭ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car axí com lo sobject forma a sí metex pus suvín los predicats substancials que los accidentals, enaxí la G e la H on es la A formen pus sovín e major la I que la G e la H on es la D: car axí com moviment es pus propria cosa a cors animat que a inanimat e ymaginacio a racional que a inracional, enaxí la I mills se cové ab la G e la H on es la A, que no fa ab la G e la H on es D; car privacio de A en G e en H es privacio de I, e privacio de D en G e en H es possessió de I. Mas axí com accidentalment calor se troba en aigua calent, enaxí per accident se forma I en G e en H on es la D; mas enaxí com en laigua no pot aver tan gran calor accidentalment com ha en lo foc substancialment, enaxí la I no pot esser tan naturalment ni tan propriament en la G e la H on es la D, com es en la G e H on es la A. On, com assò sia enaxí, doncs per esta art e manera pot hom[1] ubrir ab la E la D.

1. E. pot tot hom.

22. *Eternal Senyor sens fi e sens comensament!* La .vij.ª figura se demostra ab la *Q*. On, deym que entellectualment entenem que la F amaga la D ab la G; car com hom en la G aferma alcuna cosa impossíbol sens que la H no aurà vist si es cosa possíbol o impossíbol,[1] adoncs son a la H tancats los[2] ulls entellectuals, per lo qual tancament la B no pot ubrir la A a la H: on, per assò la H no pot encercar ni atrobar si en la G es la A o la D: on, per assò la F es la porta qui en la G tanca la D en so que per afermada impossibilitat no pot esser vista ni atrobada la D qui es en la G. ✠ 23. *Celestial Senyor!* Entellectualment entenem que la F tanca la D en la H. On, deym que entellectualment entenem que com la H saltereja en forma contraria per[3] lo desordonament de la mutiva sensual e entellectual qui nos moven ordonadament a reebre los significats ab los quals la B obre la A, que adoncs la D es serrada[4] e amagada per la F, per so car la F es axí com a núu[5] quis para davant lo solell e amaga la D en so que lenteniment es desendressat a entendre: car enaxí com lo mulí desendressat es destorbat a molre e lo mirall tort es desendressat a representar la figura daquells qui en ell[6] se miren, enaxí lenteniment reeb falsa figura opinant que sia en vera figura. On, la opinió falsa e la falsa figura es la F qui amaga la D, la qual D sería revelada e demostrada si la falsa opinió e figura privava en la H, e la B demostrava en aquella la A. ✠ 24. *Divina Majestat!* Entellectualment entenem que la F amaga la D ab la I; car com la I es trop gran o trop poca, adoncs sengenra la F quis para davant la humana discrecio e no pot hom vèer la D; car com los errats infeels amen massa lur creensa o amen massa les falses raons afigurades per falses significacions, adoncs per la gran fervor o per gran paor la F dona escuritat a los ulls de la H, per la qual escuritat e tenebres los ulls no

1. E, manca: *o impossibol.*—2. E, sos.—3. A,E, e per.—4. M, *clauditur.*—5. E, nuul: M, *nubes.*—6. A, els.

poden vèer la D. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com per sobrefluitat de la I la F amaga[1] la D, enaxí per poca quantitat de la I la F amaga la D: car com hom ama poc e ha poca devocio e poca de paor, adoncs la F pren forma tan gran e tan tenebrosa e tan escura, que la H no pot estendre sos ulls a vèer la B qui obre la A, e per assò los ulls de la H estàn aorbats que no pot vèer la D qui està part la F.

25. *Oh vos, Sènyer Deus, qui mon cor poblats damors e mos ulls de làgremes e de plors!* La .viij.ª figura se demostra ab la ℞. On, deym que entellectualment entenem que la F amaga la D asemblament ab la G e la H e la I; car com la memoria dom no sab membrar ni lenteniment entendre ni la volentat no sab voler, per assò se forma es compòn la F de corrumput remembrament e enteniment e voler, e per la corrupcio on la F es composta e es engenrada,[2] amaga la D, opinant la memoria que sia membrant e opinant lenteniment que sia entenent e opinant la volentat que sia amant la A com es la D falsament opinada en figura de A e la A en figura de D. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Com hom diu: La memoria no sab membrar o sab membrar, o com hom diu: La volentat no sab voler o sab voler, adoncs la F amaga la libertat que la memoria ha en saber membrar e la volentat en voler amar si lenteniment vulía usar de sa vertut en lo remembrament e en lo voler, car si de sa vertut vulía usar, la memoria puría membrar e la volentat poría voler enaxí que la memoria vulría membrar e lenteniment entendre e la volentat amar; e com hom diu que la memoria sabría e vulría, adoncs li atriboex hom lo saber el voler, e al enteniment e a la memoria atriboex hom lo voler com li atriboex hom la obra del voler com hom diu: La memoria vulría membrar e lenteniment vulría entendre; e com[3] hom a la memoria pot dir que la memoria puría el poder

1. E, amada.—2. E, e engenrada.—3. E, e cor.

pot hom atribuír al entendre e al voler, per assò la F amaga la D qui nega a la persona del Pare son poder, del qual Pare es engenrat lo Fill e es ixent lo Sant Espirit.

¶ 27. *Senyor savi!* Enaxí com es paraula vulgar[1] com hom diu: La memoria sab membrar e vol membrar e lenteniment sab entendre e vol entendre e la volentat sab amar e vol amar, enaxí diu hom vulgarment que la memoria pot membrar com sab e vol membrar, car si no sabía ni vulía no membraría, e si no pudía, ni vulría ni sabría membrar; e assò metex se seguex del enteniment e del voler tota ora que la B demostra la A. Mas com la F amaga la D per lo tancament que la C fa de la A, per assò la memoria no vol ni sab ni pot[2] membrar, e assò metex se seguex del enteniment e de la volentat; e car no es paraula vulgar que hom diga: Lenteniment e la volentat membrejen,[3] e diu hom: La memoria sab e vol membrar e la volentat sab e vol amar, per assò la C tanca la proprietat de la A la qual ha la memoria en membrar, per lo qual tancament la F amaga la D qui falsament demostra que la memoria no sia en lenteniment e en lo voler tam bé com lenteniment e lo voler son en lo remembrament; e car per defalliment de vulgar se fan aquestes falses demostracions, per assò la B demostra la A en so que la F amaga la D ab la G e la H e la I.

28. *Sanctificat Senyor gloriós del qual venen totes benediccions!* Com totes quantes coses hom fassa vajen per la G e la H e la I, qui vol encercar e atrobar la A e la D, cové que primerament guart don ha la questió comensament, o de la G o la H o la I; e com lo comensament aurà atrobat, cové que men lencercament e la solucio de la questió sobre la letra don lo comensament ha reebuda generacio, e enaprés cové que guart sobre aquell comensament aquella[4] letra ab qual de les letres se obra os tanca la A e la D; car si hom vulía obrir la A ab la C e tancar la A ab

1. E, uolgar *(passim)*.—2. E, ni no sab ni no pot.—3. A, ni enbarguen.—4. E, e aquela.

la B, e si hom vulía ubrir la D ab la F e vulía tancar la D ab la E, o si hom vulía tancar e obrir la A ab la E e la F, o si hom vulía tancar e obrir la D ab la B e la C, erraría hom en la figura e en la art damundita, e per lo errament[1] seguirsia que hom no sabría aver conexensa de la A ni la D. ✠ 29. *Vertader Senyor!* Com hom aurá endressades les letres damundites segons la art e la manera que avem recontada, enaprés cové que hom guart la questió en qual de les .viij. figures[2] damunt afigurades cové formar la questió e la conclusió; car si la questió de la *K* vulía hom formar en la cambra de la *L* o la *M* o de les altres figures, seguirsenia desordonacio per la qual hom no puría aver conexensa de la A ni la D. On, enaxí com lome qui asaja tantes de sabates quen troba cuvinents a son peu, enaxí deu hom temptar e asajar totes les .viij. cambres, e aquella cambra on mills se porà formar e afigurar la questió e la solució, en aquella cambra deu hom encercar la A e la D; car cada questió e solució e conclusió segons que es sa natura e sa qualitat, ha sa cambra a sí apropriada e naturada ab que sia qui la sapia atrobar e conèxer. ✠ 30. *Ajudable Senyor!* Enaxí com les unes de les .vij. vertuts ajuden a les altres contrals vicis e enaxí com los uns dels .vij. peccats mortals ajuden als altres contra les vertuts, enaxí cascunes[3] de les .viij. figures sajuden les unes ab les altres. On, si hom no pot trobar la A ni la D en una de les figures, cové que sajut ab les altres: car enaxí com les tres causes sajuden les unes ab les altres com pusquen venir a la causa final, enaxí les unes figures sajuden ab les altres com pusquen demostrar a la humana raó la A e la D. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus*: car enaxí com la potencia racional contén dejús sí les .iiij. potencies, enaxí aquesta figura derrerana dest Libre de Contemplacio conté dejús sí totes les altres figures daquest libre primeres daquesta derre-

1. A, entrament.—2. A, de les figures —3. E, cascuna.

ra figura, en la qual figura totes les altres figures poden caber e reebre forma a gloria e a laor de vos qui sots nostre gloriós Deu.

¶ CAP. 365. *Com hom adorant e contemplant lonrat Deus gloriós, reeb gracia e benediccio de nostre Senyor Deus.*

H *Deus graciós ple e abundós de misericordia e de perdons!* Qui vol, *Sènyer,* reebre gracia e benediccio de vos, cové que adorant e contemplant departesca e ordón la potencia mutiva en sensual e en entellectual oracio e contemplacio, per tal que en la mutiva sensual reeba gracia sensual[1] e en la mutiva entellectual reeba gracia entellectual; car com la mutiva entellectual se mou per totes .vij. les vertuts e la mutiva sensual se mou obedientment a la mutiva entellectual e abdós los moviments[2] sacorden a usar de les .vij. vertuts e contrasten als .vij. vicis, so son los .vij. peccats mortals, adoncs reeb hom per aital obra de vos gracia e benediccio. ✠ 2. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus*: car qui vol de vos reebre gracia e benediccio, cové ques fassa servu e sotsmès de fe e desperansa e de caritat e de justicia e de saviea e de fortitudo e de trempansa e de les vertuts qui daquestes branquen e fullen: car axí com ab los ulls reeb hom la resplandor del solell[3] e ab lo nas les odors e ab les orelles les vous e ab lo gustament les dousors, enaxí ab les .vij. vertuts damundites reeb hom de vos gracies e benediccions. Mas en

1. A, manca: *reeba gracia sensual.*—2. A, mouents.—3. E, soley.

axí com les núus embarguen los ulls a vèer la resplandor del sol e cadarn[1] embarga les odors, enaxí los .vij. peccats mortals embarguen hom a reebre de vos gracia e benediccio com hom no sotsmet la mutiva sensual e la mutiva entellectual a les .vij. vertuts damundites. ✱ 3. Car enaxí com en la infernal pena los homens seràn turmentats de sí metexes en .xl.iij. turments,[2] so es a saber, que les tres vertuts de la ànima auràn .xv. penes en so que la memoria turmentarà la volentat e lenteniment e sí metexa ab la volentat e lenteniment, e turmentarà sí metexa ab sí metexa e axí seràn .v. turments, e assò metex farà[3] la volentat e lenteniment, e lo cors en quant lo element del foc turmentarà los .iij. elements e reebrà turment de tots .iij. e lo foc que de sa natura turmentarà sí metex e axí seràn[4] .vij. turments, e assò metex del altres elements, enaxí, *Sènyer,* los .vij. peccats mortals per totes les .xl.iij. maneres damundites embarguen les .vij. vertuts a reebre gracia e benediccio de lur creador; mas com hom es servu e catiu de les .vij. vertuts, adoncs vens hom[5] e apodera los .vij. peccats en les .xl.iij. maneres damundites, per lo qual vensiment hom reeb de vos gracia e benediccio.

4. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e de benediccio!* Qui vol de vos reebre gracia e benediccio cové que sapia conèxer la natura del cors e de la ànima; car com hom ha conexensa de les .v. potencies e com hom sab conèxer lo concordament de los .v. senys sensuals e de los .v. entellectuals en qual manera sajusten es componen per tal que de vos pusquen reebre gracia e benediccio, adoncs, *Sènyer,* la conexensa que hom ha daquestes coses es occasió a la memoria com estog los dons que vos donats, e es occasió a la volentat com los am e com am vos quils dons donats. On, com hom esdevé membrador e conexedor e amador de totes aquestes coses, adoncs esdevé hom ree-

1. E, cadare.—2. E, en .xl. e .iij. turmens.—3. E, faja.—4. E, e aseran.—5. A, manca aquest mot.

bedor de vos gracia e benediccio. ✠ 5. *Gloriós Senyor!* Com vos siats un Deu en tres persones, per assò significa la gracia que hom reeb de vos vostra unitat e vostra trinitat; car com vostra gracia sia una en sí metexa, e com los .v. senys sensuals e los .v. entellectuals e les .v. potencies de la ànima e les tres vertuts e la forma e la materia e la conjunccio reeben diversament la vostra gracia en quant totes aquestes coses e lurs oficis son diverses, per assò, *Sènyer*, es significada vostra unitat per la gracia qui es una, e es significada vostra trinitat per la diversitat de les coses qui reeben vostra gracia, la qual diversitat creada significa la diversitat increada la qual es en les vostres .iij. persones divines[1] glorioses. ✠ 6. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la obra dels ulls e lur offici es diversa[2] a les obres de les mans e cella de les mans a celles dels peus, e loffici e la obra de la memoria es diversa a cella de la volentat, enaxí avets vos donades a home diverses vertuts per les quals reeba home de vos diverses gracies per loar e adorar e contemplar vostra gracia qui es en vostra unitat una, e per vostra trinitat se dona vostra gracia a nos en diverses vertuts, per les quals vertuts qui son en nos, conegam de vos diverses vertuts en vos quant a vos unides sens nulla diversitat en vostra essencia divina. On, com assò sia enaxí, doncs qui de vos vol reebre gracia e benediccio, sapia totes estes coses contemplar; car aitant com membrant e entenent e amant contemplarà totes aquestes coses, daitant reebrà[3] gracia e benediccio de vos.

7. *Inalterable Senyor inmortal infinit!* Qui vol per vera fe e creensa reebre de vos gracia e benediccio, covè que mova la mutiva entellectual en tal manera que totes tres les vertuts de la ànima se moven ordonadament a usar de fe e de creensa: car enaxí com tota la roda de lalarotge[4] se mou a formar les hores els punts, enaxí covè que la me-

1. E, diuerces: M, *diversis.*—2. A, es lur offici diuers.—3. A, reebe. —4. E, alerotge.

moria se mova a membrar que lenteniment es cosa finida, per la qual fi no pot entendre totes coses, e lenteniment cové ques mova a entendre que en la memoria per so car es finida noi poden caber totes coses; e com la mutiva entellectual aurà mogudes aquestes dues vertuts la una contra lautra, cové que mova cascuna vertut en sí metexa, membrant la memoria sa termenacio per la qual no·pot membrar totes coses, e entenent lenteniment sa termenacio per la qual no pot entendre totes coses. ⁂ 8. On, com la mutiva entellectual aurà, *Sènyer,* mogudes aquestes dues vertuts segons la manera damun dita, en aprés cové que la volentat sia moguda a amar la fe e la creensa la qual lenteniment no basta a entendre ni la memoria a membrar per so car son coses finides; mas com la volentat se mou a amar la falsa fe e creensa que la memoria no pot membrar ni lenteniment entendre[1] per defalliment de la fe e de la creensa qui es cosa falsa e vana e contraria a veritat, adoncs es lo moviment del voler viciós e ple de peccat e de culpa: car axí com lo voler es vertuós com ama per fe so qui es veritat, enaxí es viciós com ama per fe so qui no es res e es falsetat. ⁂ 9. *Gloriós Senyor!* Com hom aferma per fe la veritat que no pot entendre e hom atriboex a vos tot saber e poder e tota bonea e acabament, e hom conex a sí metex defalliment de saber, adoncs reeb hom per fe gracia e benediccio; mas com hom descreu la veritat que no entén ni pot entendre, adoncs cau hom en ira e en malediccio per so car no sab usar de son remembrament e enteniment e voler: car enaxí com hom reeb gracia com hom en vera fe sab usar de memoria e de enteniment e voler, enaxí cau hom en ira e en malediccio com hom descreu la veritat e aferma contraria cosa a veritat;[2] car aitanta de libertat ha hom de afermar e de creure[3] la veritat qui està en fe jassía que no la pusca entendre, com ha de afermar fal-

---

1. E, no pot entendre.—2. E, de ueritat.—3. A, e creure.

setat la qual cuida que sia veritat e no sab aquella esser veritat, car si entenía que fos veritat, seguirsia que hom entenés esser ver so qui es fals; e assò es cosa impossíbol.

10. *Essencial Senyor humil amorós qui sots gloria de mes amors!* Qui ab la vertut desperansa vol reebre gracia e benediccio de vos, cové que la mutiva entellectual sapia moure son remembrament e son enteniment e son voler per la vertut desperansa, membrant la entellectual mutiva vostre gloriós acabat poder e saber e voler e la vostra dreturera justicia[1] e la vostra dousa misericordia e la vostra molt gran humilitat e paciencia e pietat e les altres vostres vertuts glorioses. ✠ 11. Car enaxí, *Sènyer,* com hom ab les mans sab escriure e ab los ulls legir, enaxí la mutiva entellectual sab reebre de vos gracia e benediccio com mou la memoria a membrar e lenteniment a entendre e la volentat a amar esperansa membrant e entenent e amant vostres vertuts vertuoses: car enaxí com lome cec qui no ha mans no sab ni pot escriure, enaxí com la mutiva entellectual no sab moure la memoria a membrar ni lenteniment a entendre ni la volentat a amar, no pot ni sab aver esperansa en les vostres vertuts, e per la privacio de la ordonada mutiva entellectual, la memoria ni lenteniment ni la volentat no saben ni poden reebre gracia ni benediccio de lur honrat creador don totes gracies venen. ✠ 12. Car com la memoria membra esperansa e la volentat vol aver ajuda de les coses qui no son creades per ajudar, e com lenteniment innora les vostres vertuts a les quals es ubligat de entendre per tal que entena ajuda e dons e gracies e perdons de vostres vertuts, adoncs no sab la ànima ni vol usar de la vertut que vos li avets donada de aver esperansa, per tal que per esperansa e ab esperansa sapia e pusca e vulla reebre de vos gracia e benediccio. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car com lome peccador se confía molt en vos-

1. A, dretura e iusticia.

tra misericordia ab ordonada mutiva entellectual e sensual, adoncs sab membrar e entendre e voler vostres vertuts; mas com hom no sab ni vol membrar vostres vertuts es confía en les creatures més que en vostres vertuts, adoncs aquella esperansa que ha en vos e en les creatures es axí falsa e vana forma desperansa, com es la vana figura de la ymage depinta en la paret: on, per assò los homens peccadors com ab falsa figura desperansa cuiden reebre gracia e benediccio, ells reeben per vostra justicia ira e malediccio.

13. *Gran Senyor sobre totes granèes gran, honrat Senyor sobre tots honraments honrat!* Qui vol per caritat e ab caritat reebre gracia e benediccio de la vostra sancta amor acabada, cové que sapia ab la mutiva moure sa memoria a membrar e son enteniment a entendre e son voler a amar la vostra amor gloriosa: car enaxí com lome quis vol escalfar cové ques present[1] a la resplandor del sol o a la calor del foc, enaxí qui ab caritat vol de vos reebre gracia e benediccio cové que sapia posar son remembrament e son enteniment e son voler en la presencia de la vostra amor sancta divina: car enaxí com la vista reeb la claror del sol com guarda en lo sol, enaxí e molt mills encara la memoria qui membra e lenteniment qui entén e la volentat qui ama vostra amor, reeb de vostra amor gracia e perdurable benahuiransa. ✠ 14. Mas com los homens peccadors no sapien ni vullen[2] saber moure la mutiva potencia a ordonar la memoria e lenteniment e la volentat, e ab desordonat voler e membrament e enteniment ells volen reebre de vos gracia e benediccio, per assò, *Sènyer*, no an aparellament com de vos la gracia e la benediccio reeben; car qui vol aver gracia[3] ab desordonat remembrament e enteniment e voler, vol so que no vol voler[4] per so car ab

1. E, represent.—2. E, uolen.—3. E, com de uos la gracia ni la benahuyransa reseben. Cor qui uol gracia auer.—4, M, *quod non vult tua Voluntas.*

ordonat[1] voler no ordona son remembrament e son saber e son voler:[2] car enaxí com laigua mou lo redee[3] e lo redee mou la mola del molí, enaxí voler qui no vol ordonar sí metex e la memoria e lenteniment, vol desordonadament so que vol, per la qual desordonacio mou sí metex e la memoria e lenteniment a privacio de gracia e de benediccio e a aver per tots temps perdurables malenances. ✠ 15. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car molts son los homens qui amen de vos aver gracia e benediccio e no la an en so que la vulríen, per so car no la saben ni la volen membrar ni entendre ni amar segons que la poríen e la sabríen membrar e entendre e amar sis vulíen. On, qui ha orelles oya e qui ha ulls veja: car enaxí com largenter no poría per son voler tan solament fer la forma potencial en actu menys de la potencia sensual, enaxí qui gracia ama e espera en la volentat sens les obres de la memoria e del enteniment e del poder de la mutiva sensual, espera e demana so que no espera ni demana: car enaxí com lome qui ha set vol boure per so car ha set[4] e no vol boure per so que no li fassa mal lo boure, enaxí molt home peccador vos demana gracia per tal car vol voler aver so que no sab ni vol ni pot aver per defallent remembrament e enteniment e voler.

16. *Franc Senyor liberal don totes gracies devallen e venen!* Qui vol gracia[5] e benediccio de vos aver, sapia moure son remembrament e enteniment e voler per vostra justicia: car enaxí com lo vexell sensual se pot cumplir daigua per so que pot reebre de laigua e per so que laigua pot dar, e enaxí com lo foc pot escalfar per sa proprietat e lo ferre pot reebre calor per sa proprietat, enaxí, *Sènyer*, e molt mills encara pot la ànima reebre e podets vos donar gracia e benediccio a la ànima qui membra e entén e ama vostra justicia; e si assò no era enaxí que la ànima

1. A, desordonat.—2. A. e son uoler e son saber.—3. E, roder.—4. A, manca: *per so car ha set.*—5. A,E, auer gracia.

qui membra e entén e ama vostra justicia no pogués aver vostra gracia, seguirsia que laigua e lo vexell e lo foc qui son coses sensuals, poríen mills e pus vertuosament usar de lurs proprietats, que la memoria e lenteniment e la volentat e la vostra justicia infinida; e assò es cosa impossíbol. ✠ 17. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com es cosa contraria que vexell trencat pusca hom complir daigua ni que lo foc qui es en la pera marbre pusca lo ferre escalfar, enaxí e molt menys encara pot lome injuriós reebre gracia de vostra justicia pus que sia membrant e entenent e amant injuria. On, per assò sengana molt home injuriós qui feent injuria cuida aver gracia per justicia: car axí com lome se talla es trenca on més dona de son cap a la paret, enaxí home injuriós més se ponex a no aver gracia de la vostra justicia on més membra e entén e ama injuria. ✠ 18. Mas com hom, *Sènyer,* se jutja[1] en est mon a penetencia e a afliccions e a satisfacio, e com hom se conex per creat e per recreat e per beneficiat e per sotsmès a honrar vostres honraments e a obeír vostres manaments, e com hom se penet e plora sos peccats e tem molt fortment la vostra justicia e confía son remembrament e enteniment e voler en la vostra dousa misericordia, adoncs es aparellat e endressat e ordonat a reebre dons e gracies e perdons e benediccions de la vostra justicia sancta gloriosa.

19. *Creador Senyor, Pare de tots pares, Vertut de totes vertuts!* Qui vol reebre gracia e benediccio de la vostra excellent subirana saviea, covć que sapia moure son remembrament e enteniment e voler a adorar e a contemplar vostra gloriosa saviea; car com hom mou la mutiva sensual a reebre los significats sensuals per los quals se moven los significats entellectuals a reebre so que les vostres acabades vertuts signifiquen de vostra essencia gloriosa, adoncs

1. E, iucia (jucja).

es hom aparellat e ordonat sensualment e entellectualment de reebre gracia e benediccio de la vostra sancta excellent saviea. ¶ 20. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com hom reeb de vos gracia per fe com la volentat ama so en vos que la memoria no pot membrar ni lenteniment entendre per raons necessaries, enaxí reeb hom de vos gracia e benediccio per saviea com[1] lenteniment entén per necessaries raons lacabament de vostres vertuts glorioses significades[2] per les creatures a la memoria e al enteniment e a la volentat qui ab vostres vertuts adoren e contemplen la vostra gloriosa essencia divina: car axí com per fe la volentat multiplica on més ama so on la memoria més defall a membrar e lenteniment a entendre, enaxí la volentat més multiplica per saviea a amar vos on la memoria més vos remembra e on lenteniment més vos entén; e on més la volentat més vos ama e lenteniment més vos entén e la memoria més vos remembra, més reeb la ànima de vos gracia e benediccio en son[3] remembrar e entendre e amar. ¶ 21. *Graciós Senyor!* Enaxí com lo vassall reeb amor e grat de son bon senyor totes les vegades que obeex a sos manaments, e enaxí com lescolà reeb sciencia de son maestre tota hora que membra e entén e ama so que son maestre li mostra, enaxí hom reeb de vos gracia e benediccio tota ora que hom mou la mutiva sensual e entellectual a reebre los significats qui la vostra saviea signifiquen; car si es cosa impossíbol que lescolà no aprena com remembra e entén e ama so que dabans no membrava ni entenía ni amava, doncs, quant més es cosa impossíbol que ànima qui sia membrant e entenent e amant vostra saviea no sia reebent gracia e benediccio de vostra saviea de la qual totes savièes e totes gracies venen! On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com en la terra atroba hom la mena del aur e del argent, enaxí segons esta manera damundita, en

1. E, On.—2. E, significatz.—3. A, de son.

esta vertut de saviea e en les altres vertuts es la font e la mena on hom es endressat a reebre gracia e benediccio de son Deu.

22. *Dreturer Senyor misericordiós, en tots bens abundós!* Qui vol ab fortitudo reebre de vos gracia e benediccio, cové que sapia enfortir e avigorar en tal manera en les vostres forses sa mutiva entellectual e sensual, dentrò que la memoria sia tan forts en membrar e lenteniment en entendre el voler en amar, que per nulla altra forsa nos pusca destruír ni corrompre la forma sensual e entellectual a loar e a honrar e a adorar e a contemplar la vostra forsa gloriosa e les vostres altres vertuts acabades; car com la mutiva sensual e entellectual estàn tan forts en vos honrar e obeyr que nulla altra forsa no les vens, adoncs reeben forces e ajudes de la vostra forsa, la qual forsa es gloria e[1] occasió de lur perdurable benahuiransa. ¶ 23. *Amorós Senyor!* Enaxí com la memoria enfortex lenteniment a entendre e la volentat a amar com suvín remembra so que lenteniment entén e so que vol la volentat, e enaxí com lenteniment enfortex la memoria a membrar e la volentat a amar com suvín entén so que la memoria remembra e la volentat ama, e enaxí com la volentat enfortex la memoria a membrar e lenteniment a entendre com suvín vol so que la memoria membra e so que lenteniment entén, enaxí, *Sènyer,* e molt mills encara sens tota comparacio la vostra forsa enfortex la mutiva entellectual, e la mutiva entellectual de la forsa que reeb de vos enfortex la mutiva sensual, la qual forsa on es enfortida la mutiva entellectual e sensual es la gracia e la benediccio la qual reeben de la vostra forsa gloriosa. On, enaxí com per esta manera hom reeb de vostra forsa gracia e benediccio,[2] enaxí per lo contrari com hom no reeb forsa de la vostra forsa es hom en ira e en malediccio. ¶ 24. Car enaxí com la memoria

1. A, manca: *la qual forsa es gloria e.* — 2. A. e benediccio gracia.

afrevolex lenteniment a entendre e la volentat a amar com no membra suvín so que lenteniment puría entendre de vos e la volentat puría en vos voler, enaxí, *Sènyer,* com la mutiva entellectual no vol sí metexa enfortir ab la vostra forsa ni vol en la vostra forsa enfortir la mutiva sensual, afrevolex sa forsa e la forsa de la sensual. On, per la culpa que ha com no vol reebre ni donar la forsa que puría reebre e donar, per assò priva de la vostra forsa e ajuda, la qual privacio dajuda e de forsa es a ella e a la sensitiva ira e malediccio. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus,* qui los vostres amics provats ab treballs e ab malenances e *e converso,* e assò fets vos per tal que los temptats per la vostra forsa enfortesquen les forses ab ques combaten contrals vicis, los quals vicis no venen de la vostra forsa ni de les forces qui son enfortides per la vostra forsa.

25. *Forts Senyor sobre totes forces, honrat sobre tots honraments!* Qui vol reebre gracia e benediccio aja atempransa [1] en la mutiva entellectual e en la mutiva sensual per tal que totes ses sensualitats e ses entellectuitats reeben atempransa en adorar e contemplar vostra essencia gloriosa e totes vostres obres; car per atemprades sensualitats e entellectuitats es hom continent e abstinent e savi e humil e dreturer e misericordiós e vertader e pacient e ha hom totes les altres vertuts,[2] ab les quals e per les quals vertuts hom reeb de vos gracia e benahuiransa. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la sanitat del cors sordona e sendressa per atempransa dumors[3] e qualitats, enaxí la ànima sendressa e saparella a reebre de vos gracia e benediccio com ha atemprament en son remembrar e entendre e voler; car com la memoria es atemprada a membrar segons que lenteniment es cuvinent a entendre e la volentat a amar, e com lenteniment ha atemprament a entendre segons que la memoria es cuvinent a membrar e la volentat a amar, e com

1. E, contemplansa.—2. A, manca aquest mot.—3. A, per atempransa humors: E, per atrempades humors.

la volentat es atemprada a amar segons la covinentea que la memoria ha a membrar e lenteniment a entendre, adoncs ha la ànima atemprada sa memoria e son enteniment e son voler com reeba de vos gracia e benediccio: car axí com lestrument hom atempra per fer lo sò, enaxí la ànima satempra a reebre gracia e benediccio de vos com ha atempransa en son remembrar e entendre e voler. ✠ 27. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la nota del ball se forma en la mutiva entellectual en la tempransa de la memoria e del enteniment e del voler, e per lo atemprament entellectual se forma latemprament sensual en lo laût o en la viûla, enaxí atemprament de entellectuals potencies es occassió de atemprades sensuals potencies, e latemprament sensual e entellectual es aparellament on hom[1] es endressat a esser vertuós e a esser contra vicis, per lo qual aparellament hom es endressat a reebre gracia e benediccio. Mas enaxí com lome qui no sab trempar[2] lestrument sensual per la destempransa del estrument entellectual,[3] enaxí los homens peccadors qui amen aver vertuts no les poden[4] aver per so car no saben ni volen aver atempransa a lurs potencies sensuals e entellectuals.

28. *Oh vos, Senyor, qui avets creat e beneficiat lo mon e tot quant es!* Com nos ajam dit e mostrat per les .vij. vertuts damundites la art e la manera segons la qual hom pot reebre gracia e benediccio de vos, emperò[5] no deym que null home pusca aver de vos gracia e benediccio sino aquell a qui vos la volets donar; car si hom pudía aver de vos so que no vol vostre voler, seguirsia que hom agués poder sobre vostre voler, e assò es cosa impossíbol; per la qual impossibilitat es significat que hom pot de vos la gracia aver que vol vostre voler. ✠ 29. *Eternal Senyor!* Enaxí com tots los vegetables e los animals e los metalls son engenrats e dirivats dels .iiij. elements, enaxí humilitat paciencia

1. E, per lo qual hom.—2. A, tremprar.—3. A, del enteniment entellectual.—4. A, uertuts nobles e no les poden.—5. M, *tamen*.

continencia veritat misericordia e totes les altres[1] vertuts devallen de les .vij. vertuts damunt dites; e enaxí com tots los .iiij. elements sajuden los uns als altres a compondre los corses elementats, enaxí totes les .vij. vertuts sajuden a reebre de vos gracia e benediccio; e enaxí com les vertuts reeben de vos gracia e benediccio com venen de la forma potencial a la forma actual, enaxí reebem de vos gracia e benediccio com los peccats qui son en forma actual fem privar daquella e los fem tornar[2] en forma potencial.

30. *Gloriós Senyor!* Com tots los bens e totes les gracies venguen e sien de vos e per vos, per assò lo vostre servidor, del qual lo seu nom no es digne que en esta obra sia escrit, sajonolla e besa la terra en presencia del vostre sant altar gloriós e leva ses mans e sos ulls e sa pensa al cel a adorar e a contemplar vos, feent[3] gracies e mercès a son honrat Deus gloriós de la molt gran ajuda e gracia la qual avets feta al vostre sotsmès dacabar aquesta obra qui es demostracio e figura a moltes altres obres qui sien a loar e a honrar la vostra goriosa humana natura e la vostra excellent essencia divina.

¶ ACABAT es lo LIBRE DE CONTEMPLACIO a gloria e a reverencia e a honor de nostre Senyor Deus. On, tot lo bé e lendressament daquest libre cové que sia donat e conegut a nostre Senyor Deus, e si per aventura en esta obra avía null defalliment ni nulla error qui sia contra la sancta fe cathòlica, nos deym e afermam que aquell defalliment es de nos, e en aquella error avem nos errat per innoracia avent entencio bona e casta e cathòlica, la qual error nos no creem ni afermam, enans pregam que

1. A, e totes altres. — 2. E, enaxí reseben de uos gracia e benediccio. com los peccatz qui son en forma actual fan privar daquela e los fan tornar. — 3. A, feents: E, faent.

aquella sia desta obra gitada. Emperò nos no afermam que en esta obra nulla error aja, e si alcú en alcuna cosa duptava o li paría que fos error e contra la fe, puría esser que ell hi errás e no ho entesés e sa[1] entencio fos bona; enaxí com es possíbol cosa que jo aja errat en esta obra, si errat hi he, avent entencio que en esta obra no aja posada nulla error ni nulla cosa qui sia contra la sancta lig romana, a gloria e a laor de nostre Senyor Jhesu Christ.

1. E. e que sa.

¶ CAP. 366. *Com se reconta*[1] *la tenor daquest* LIBRE DE CONTEMPLACIO *a gloria e a laor de nostre Senyor Deus.*

H *Deus savi sobre tots sabers, acabat en tots acabaments!* Com aja, *Sènyer,* .vj. hores sobre lany on ha .CCC.lx.v. dies, per assò nos componem aquest capítol en quatre parts per tal que sia lo capítol del dia compost e engenrat de les .vj. ores qui a cap de .iiij. anys fan un dia natural. La primera part dest capítol es en recontar la bonea dest libre, segona part es en mostrar manera e art per la qual aquest libre se pot mostrar e entendre, tercera part es en mostrar la manera segons la qual hom vos contempla ab aquest libre, quarta part es com hom vos fa gracies e mercès daquest libre.

I. De la bonea daquest Libre.[2]

2. Qui vol encercar e saber la bonea daquest libre, cové que primerament liga totes les rúbriques,[3] car en les rúbriques es significada la bonea daquest libre; enaprés cové que entre legir en los capítols en los quals es atrobada la bonea del libre, la qual bonea, *Sènyer,* es major e mellor en lo segón volum que en lo primer, e en lo ters volum que en lo segón; e la raó e la occasió dassò, es per so

1. A, Con hom recomta.—2. A, manca aquest epigraf: E,M, el porten a continuació de la rúbrica del capítol.—3. E, robriques *(passim).*

car aquest libre es fet per gracia[1] e per ajuda vostra; car aitant com la ànima més fruex e contempla son creador, pus declaradament e pus bellament ha aparellat son remembrament e son enteniment e son voler a dictar e a compondre aquest libre. On, com aquesta sia la occasió e la manera, e com sia cosa ordonada e cuvinent que en les coses bones atrob hom més de dousor e de plaer on hom més tracta delles, per assò es ordonat en esta OBRA DE CONTEMPLACIO que lo segón volum sia major e mellor que lo primer, e lo ters volum sia major e mellor quel segón. ¶ 3. *Gloriós Senyor!* Enaxí com hom abasta mills a nombrar los genres que les especies e les especies que los individuus, enaxí nos no poríem recontar en tam breu estoria tota la bonea daquest libre. On, per labreujament daquesta istoria, alcunes coses asumadament deym de la bonea e del fruit quis conté en esta OBRA DE CONTEMPLACIO: on, per assò, *Sènyer*, nos deym ab vertadera entencio e paraula que aquest libre es bo e profitós a alegrar e a consolar e a dar consell e a dar saber e saviea, a amar e a adorar e a contemplar e a fortificar e a menysprear aquest mon e a amar vos e la celestial gloria, a confiar e a esperar en vos; e per aquest libre pot hom aver sanitat sensualment e entellectualment, e pot hom esser sanat de malautía sensual e entellectual; car aquest libre es la via e la carrera per lo[2] qual e en lo qual hom pot aver e usar de les .vij. vertuts e pot hom vensre e destruír tot peccat mortal e venial.

4. *Eternal Senyor on es tot acabament de mon voler e de mon enteniment!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que ab aquest libre e en est libre pot hom aver conexensa manifestament que vos sots en esser e que vos sots subirana bonea e que de vos venen tots bens e que de vos null mal de culpa no vé; e en est libre se mostra es prova

1. E, es per gracia. — 2. A, la.

per necessaries raons que vos sots un Deu tan solament e que vostra unitat es en trinitat e vostra trinitat en unitat, e que vos feés encarnar lo Fill en la Verge gloriosa e que murí vostra humanitat e que recreás lo mon; e en est libre se prova so qui va segons cors de natura e contra cors natural, e lo guaardó que hom reebrà[1] del bé e del mal; e per aquest libre es coneguda vertut e vici, e la quantitat e la qualitat de la vertut e del vici. On, a totes estes coses a conèxer es bo aquest libre. ☙ 5. *Savi Senyor!* Per aquest libre pot hom aver conexensa de los significats que les creatures signifiquen de les vostres vertuts,[2] e per aquest libre conex hom los significats que vostres vertuts donen de vos, e per aquest libre es hom humil e vertader e just e misericordiós e simple e piadós e bell parler e dictador e enamorat e larc e franc e ensenyat e cortès e cert e diligent e subtil e devot e continent e pacient e vensedor ferm[3] leyal ric perfet temerós coratjós ardit honrat avinent secret gloriós, e per aquest libre fa hom gracies a vos e ha hom conexensa dels dons e dels honraments e perdons que reeb de vos, e aquest libre es bo a ymaginar e a membrar e a entendre e a amar vos e tots los bens qui venen de vos e per vos. ☙ 6. Tant es bo, *Sènyer*, aquest libre, que ell es bo a vèer e a oyr e a odorar e a gustar e a sentir e a cogitar e a apercebre e a aver consciencia e subtilea e animositat: car enaxí com lo cavall es bo a cavalcar e laustor a cassar e lo ferre a tallar e lo foc a coure e lo pa a menjar e lo sol a luyr, enaxí aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO es bo a usar e a endressar totes les sensualitats e les entellectuitats qui son en home; e que assò sia ver, cascún home ho pot atrobar e provar en est libre si vol aquest libre legir ab vera entencio per lo primer moviment, a la qual entencio e primer moviment es bo a aver aquest libre. Encara es bo, *Sènyer*, aquest libre a donar

1. E, reseb. — 2. qualitatz e uertutz — 3. E, e apenedor. ferm.

e a prometre e a cumplir la promesa, e a castedat e a verginitat, e a nudrir e a doctrinar, e a passar temps e a viure, e a combatre e a carregar[1] e a vensre los vicis ab les vertuts; e encara es bo aquest libre a disputar e a convertir e a endressar los errats e a retornar la sancta devocio qui era en lo temps dels apostols a preicar la sancta fe catòlica; e aquest libre es bo a créxer e a multiplicar la honor de la sancta Esgleya de Roma el poder e la riquea daquella, la qual multiplicacio donor e de riquea e de poder està en la forma potencial, a la actualitat de la qual es aquest libre aparellament e endressament, ab que la bonea daquest libre sia membrada e entesa e amada. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car aquest libre es bo a atrobar e a dictar e a sostenir treballs sensuals e entellectuals e bens sensuals e entellectuals, e ab aquest libre pot hom vensre e confondre los errats, e per aquest libre se pot hom adoctrinar a espondre les raons[2] qui son greus de entendre, e aquest libre es repòs de treballs e consolacio e conort dels homens e de les fembres qui son orfens e pobres, e aquest libre es bo a penitencia e a plorar a home sos peccats e a penediment e a contriccio e a ordonar les coses desordonades.

7. *Infinit Senyor de la honor del qual lo meu remembrament no sublida!* Tant es bo aquest libre, que ab ell pot hom conèxer los majors bens els menors e los majors mals els menors, e aquest libre es occasió com hom prena e am enans los majors bens quels menors e lex enans los majors mals quels menors, e ab aquest libre pot hom conèxer si es amat o desamat o si es en estament de salvacio, e per aquest libre conex hom qui es leyal o fals ni qual cosa es vera o falsa, e ab aquest libre pot hom conèxer la forsa e la frevoltat de predestinacio en tal manera que hom ha remei e repòs de les greus temptacions que predestinacio

1. E, garegar.—2. A, e responde a les raons.

dona a aquells qui no la conexen en sa frevoltat segons que la conexen en sa forsa.[1] Aquest libre es lespaa on hom se combat contral demoni e es lescut on hom se defén[2] de les temptacions diabolicals, e aquest es lo libre ab lo qual va hom a perdurable benahuiransa e fug hom a infinides[3] penes. ☙ 8. Aquest libre es bo a alterar la forma potencial de la vera fe en la forma actual, e en delir la forma actual de la falsa fe e fer aquella estar en potencia; e per aquest libre fa hom venir en actu la forma potencial de la raó e fa hom privar la fe de la forma actual e la fa hom esser en la forma potencial: on, per assò com lo libre es bo a aquesta alteracio, per assò sengenra en aquest libre per gracia vostra la forma potencial, per la actualitat de la qual tot lo mon poría esser convertit a la sancta fe cathòlica, siguent la art e la regla e la manera daquest libre per los prelats els princeps els religiosos els altres qui son sobjects a la majestat[4] apostolical; car per la demostracio que hom ha en aquest libre de raons necessaries e de so qui es possíbol o impossíbol, e per la manera que aquest libre dona que hom senamor tant de vos que vulla murir per la vostra amor, per assò se forma la forma potencial de endressar lo mon a aquells qui la volràn aver actualment seguent la manera daquest libre. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus,* qui tants de bens avets posats en est libre per tal que ab ell hom tolla los duptes e les errors qui son en lo mon, e que hom endrès lo mon a bones costumes a gloria e a laor del vostre honrament e de la Verge gloriosa e de tota la cort celestial! ☙ 9. Per aquest libre es coneguda qual lig es vera, e es conegut qual sensual o entellectual es luny o prop, e quals son les termenacions e les differencies e les proprietats e les contrarietats e les concordances e los vertaders exemplis e comparacions e los vers e falses significats de les coses sensuals e entellectuals; e per est libre es co-

1. E, que la conexensa forsa.—2. E, defensa.—3. E, infernals: M, *infernales.*—4. E, a la santa maiestat.

neguda lescala per la qual hom puja son enteniment a vos entenent una sensualitat ab altra e una entellectuitat per una sensualitat e una entellectuitat per altra e una sensualitat per una o per més entellectuitats; e aquest es lo libre on hom sab afigurar les figures entellectuals per figures sensuals, e on hom sab fer los apòlogus e parlar per figura estorial e moral e allegoría e anigogía; e aquest es libre on hom[1] pot aver sanctetat e solvre questions e conèxer temptacions e peccats e aver gracia e benahuiransa e perdó e ajuda de son creador e salvador e recreador. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car tantes coses son aquelles per les quals aquest libre es bo, que nons basta temps ni loc a recontar totes les bonèes ni les granèes per les quals aquest libre es bo. On, com aquest libre sia en tantes coses bo, tots aquells qui ab falsa entencio e per lo segón moviment seràn contraris a aquest libre e volràn destruír aquest libre, seràn contraris a tots los bens qui son en est libre: on, per assò aitants com son los bens daquest libre, aitants seràn los mals e les culpes daquells qui falsament son contraris a aquest libre. On, si aquest libre, *Sènyer,* no es bo qui es fet a gloria de vos a loar e a servir e a amar e a honrar e a obeír, e no per nulla vanitat ni per nulla gloria mundana, doncs, qual es aquell libre qui sia bo ni profitós a donar gloria e laor e a fer reverencia e honor a vos qui sots nostre Senyor Deus?

II. Com se demostra aquest Libre.

10. Deus *poderós sobre tots poders qui sots savi sobre tots sabers!* Qui aquest libre vol entendre e saber, cové que do tota sa primera entencio a vos e do la segona entencio a les coses dejús vos; car per esta ordonacio va lumà en-

---

1. E. es lo libre com hom.

teniment per lo primer moviment, e puja conèxer e saber los sensuals lunys per los sensuals props, e los entellectuals props per los sensuals lunys, e los entellectuals lunys per los sensuals props: on, per assò lumà enteniment sab conèxer les coses qui van per cors natural e les coses qui van contra cors natural; e com lenteniment es pujat a aver conexensa de totes aquestes coses, adoncs es aparellat a donar art e manera per la qual la ànima sapia membrar e entendre e amar aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO. ✠ 11. Qui vol aquest libre entendre e saber, *Sènyer,* covè que sesfors aitant com pusca com sapia usar de son remembrament e de son enteniment e de son voler, per tal que sapia conèxer los diverses oficis e proprietats dels senys sensuals e dels senys entellectuals e de les .v. potencies de la ànima e de los diverses oficis de la memoria e lenteniment e la volentat; e com hom aurà encercades e sabudes aquestes diversitats, covè que hom encerc lurs termenacions e les formes actuals e potencials qui son en les coses damundites; car totes aquestes coses[1] a saber e a conèxer son art e manera per la qual hom pot conèxer e saber aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO, en lo qual ha hom conexensa de les raons[2] necessaries e de les coses actives e passives per profitables o noables accions e passions. ✠ 12. *Divinal Senyor!* Com sia cosa que les coses pus leugeres dapendre e de saber deja hom primerament apendre, per assò tot home qui aquest libre vulla apendre e saber covè que comens al primer volum e puxes al segón e puxes al ters, e assò per so car lo segón volum es pus escur e pus greu a entendre quel primer, e lo ters pus quel segón. On, com hom, *Sènyer,* se serà ordonat a totes estes coses, covè que hom aferm possibilitat en totes aquelles coses que no entén les quals vol entendre: car en axí com largenter no puría de la pessa del argent adur les

1. A, coses damundites.—2. A, racions.

formes potencials en actu si primerament no avía conexensa de les formes qui son potencialment en la materia del argent, enaxí hom no poría entendre ni saber les raons nils arguments ni les demostracions necessaries sens que hom no afermás aquelles raons e demostracions a esser possíbols o impossíbols: car enaxí com forma no pot esser vista sens materia, enaxí raó ni demostracio necessaria no pot hom entendre ni apendre sens afermacio de possibilitat o de impossibilitat.

13. *Sanctificat Senyor noble honrat gloriós!* Qui vol entrar en est encercament dapendre e de saber aquest Libre de Contemplacio, cové que sapia moure concordantment e atemprada sa potencia sensual e la entellectual: car enaxí com per trop o per poc moviment les dues potencies mutives se desacorden en so que fan e per lo descordament la obra ni les formes potencials no poden venir en actu, enaxí sesdevé que com la mutiva sensual per legir o per oyr aquest libre no pot esser aquest libre entès ni sabut[1] si la mutiva entellectual no membra e no entén e no vol so que lig o que ou la mutiva sensual: car enaxí com la mutiva sensual del bilador qui dona gran colp a la bila[2] no sacorda ab la mutiva entellectual qui entén que no cové esser donat gran colp a la bila, enaxí per contrari seny aquest libre la mutiva sensual no pot profitar en legir e oír aquest libre sens la diligencia e la concordansa de la mutiva entellectual ab la sensual. ☩ 14. *Divinal Senyor!* Qui vol ordonar e endressar abdues les potencies a apendre e a conèxer aquest libre, cové que sapia formar tres figures les quals se formen de la mutiva sensual e de la mutiva entellectual: la primera es, *Sènyer,* com amdues les potencies tracten ensems lo libre, segona es com la mutiva cessa la lissó sensual e la entellectual mutiva la recorda e la remembra, tersa es com amdues les mutives repetexen als esco-

1. M, *ita iste Liber non potest intelligi nec sciri per hoc quod motiva sensualis legat vel audiat ipsum.*—2. M, *pilæ.*

lans la lissó: on, la primera figura e la segona pertany a apendre, e la segona e la tersa pertany a mostrar. On, com assò sia enaxí, doncs aquell qui vol apendre aquest libre, sapia formar la primera e la segona figura ab la mutiva sensual e entellectual; e aquell qui vol mostrar aquest libre o altre libre, sapia formar la segona figura e la tersa ab la mutiva sensual e entellectual. ☙ 15. Si tant es que hom sia ujat en la primera figura e lujament sia de part la mutiva sensual, cové que hom pas en la segona figura; e si hom suja en la segona figura, cové que hom pas a la tercera figura; e si tant es que hom sia ujat en la tercera figura, cové que hom traga sa ymaginativa de occasió e que la fassa anar ymaginant tant a aventura dentrò que sien reposades la mutiva sensual e la entellectual, e com seràn reposades cové que torn[1] la occasió e la final raó en la ymaginacio per tal que hom torn a les .iij. figures. Emperò si tant es, *Sènyer,* que lescolà no pusca en aquell temps entrar en la primera e en la segona figura nil maestre no pusca entrar en la segona ni en la tercera, cové que donen espay de temps a abdues les mutives, e que traguen ymaginacio de occasió e que vaja ymaginant a aventura; car en la ymaginacio qui va a aventura se reposen les mutives, e per lur repòs revenen a aver vigoría e forsa en la occasió: on, per assò entén hom tal questió e tal raó en un temps que no la entén en altre, e esdevés a les vegades que la ymaginativa a aventura endúu lenteniment a entendre so que dabans no entenía.

16. *Remembrat*[2] *Senyor sobre tots remembraments, amat Senyor sobre totes amors!* Qui aquest libre vol entendre e saber, cové que sapia los vocables de filosophía e de theología per tal que pusca entendre e saber les raons de philosophía e de theología[3] don aquest libre es compost e format; car com los vocables no son enteses, no pot esser

1. E, que hom torn.—2. A, Remembrant.—3. E, manca: *e de theología.*

entès so qui es predicat sobre los vocables los quals son sobjects a aquesta sciencia de contemplacio novellament ab novella manera demostrada; e cové que hom sapia los .iij. arbres qui son primers en lo ters volum per tal que per ells hom pusca venir a aquesta sciencia. E encara cové,[1] *Sènyer,* que aquells qui aquesta sciencia volen saber, que sapien reebre segons qual lig ni creensa les creatures e les vostres vertuts donen major demostracio de la vostra bonea subirana. E encara se cové a aquells qui aquest libre volen saber, que seguesquen la natura de lur enteniment e que tot franc lo tenguen a aquelles coses que volen saber e entendre; car enteniment qui sia costret es exit de sa natura, e per so car no pot usar de sa natura francament, no[2] pot apercebre ne entendre les raons qui son greus e dures de entendre. Encara cové, *Sènyer,* que qui vol aquest libre entendre, que guart qual demostra en la questió e en la posicio vos mellor o pus noble, o la afermacio o la negacio:[3] car enaxí com la forma danimal demostra mills la materia en home que no fa forma dome depinta en paret, en axí a vegades vos demostrats mills vostres vertuts per afermacio que per negacio, o per negacio que per afermacio.

¶ 17. *Gloriós Senyor!* Qui aquest libre vol entendre e saber, cové que aferm[4] e entena e que noi sia duptós en les formes qui potencialment estàn en saber; car si aquells qui no saben so que amen saber afermaven que en lur ànima no sia potencialment la forma daquesta sciencia, ja no poría venir aquesta sciencia en actual forma en lur remembrament e enteniment e voler. Emperò, *Sènyer,* moltes coses ama lo voler que sapia[5] lo saber, les quals lenteniment no pot entendre: on, per assò cové que hom atriboesca a sí lo defalliment en so que no pot saber; car com hom no atriboex a sí lo defalliment e latriboex hom a la cosa que no pot saber, formas en lenteniment innorancia per la qual priva

1. E, se coue.—2. A, manca *no*.—3. A, o en la afermacio o en la negacio.—4. E, afermen.—5. A, sabia.

la sciencia qui es possíbol cosa a saber. On, com assò sia enaxí, doncs cové que qui vol saber so quis pot saber, que entena sos senys sensuals e entellectuals fenits e termenats dins certa quantitat. ✠ 18. *Vertader Senyor!* Si tant es que hom no pusca entendre ni saber alcuns greus passes daquesta obra, cové que hom recórrega a les figures sensuals per tal que pug a les figures entellectuals son enteniment, e si tant es que hom aja embargament a entendre aquesta obra per la viltat e la mesquinea del actor, so es de mi mesquí qui som un home pobre peccador, cové que hom la atriboesca a mellor actor de mi; car lo voler com desama lactor e com la memoria remembra la viltat del actor, lenteniment es embargat a entendre, axí com es endressat a entendre com la volentat ama e com la memoria remembra la noblea del excellent e noble e savi e honrat e amat e loat actor. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car si totes aquestes coses no valíen a hom a entendre e a saber aquest libre, cové que hom recorra al *Libre del gentil* qui es apellat *Libre de questions e de demandes,* per demostrar la carrera de la gloria de nostre Senyor Deus.

III. Com se contempla aquest Libre.

19. OH *Deus amat sobre totes amors, temut sobre totes temors!* Qui vol aver art e manera per la qual sapia contemplar en aquest libre e per aquest libre, cové que sapia formar quatre maneres de contemplacio: la primera es que hom comens al cap primer daquest LIBRE DE CONTEMPLACIO e que arreu liga tot lo libre; segona manera es que home qui sapia lo libre e aurà molt lest en lo libre, que vaja ligent a aventura de un palagrafi en altre e de un capítol en altre triant aquelles raons qui a ell mills se covenràn en aquell temps, car enaxí com les viandes se convenen mills ab lo cors en diverses temps les unes que les altres, axí les

raons les unes se convenen mills ab la ànima en un temps que en altre; tersa manera de contemplar es que hom liga en la taula les rúbriques; quarta manera es que hom entellectueg la raó que aurà lesta dun palagrafi o de un vers a altra membrant e entenent e volent. ✠ 20. *Gloriós Senyor!* Com aquest libre contenga aitants dies com ha en lany, per assò qui vol contemplar per la primera manera pot aver a cada dia un capítol, e al cap del any que retorn al primer capítol; e car hom ha plaer de oyr e legir raons novelles, per assò per lo espay qui es lonc del primer dia del any dentrò al derrer, parràn a hom en cascún any les raons novelles e auràn hom més de plaer; e qui vol contemplar per la segona manera auràn plaer com encerca a aventura los verses els palagrafis, car axí com hom ha plaer datrobar una bella flor e puxes altra, enaxí ha hom plaer de contemplar adès per una bella raó adès per altra; e qui vol contemplar per la taula auràn plaer per labreujament de la figura sensual e porà estendre sa contemplacio entellectual ab que aja lest en lo capítol qui conté la rúbrica; e qui per lo quart mou vol contemplar auràn plaer, car la entellectual contemplacio es subirana a donar profit e plaer, e pot per una raó passar en altra; e com hom aurà ujament en negú daquests .iiij. mous, pot se hom[1] mudar en altre mou per revenir e per posar, car la ànima se reposa moltes vegades com en son remembrar e entendre e voler muda les coses remembrades e enteses e volgudes. ✠ 21. *Honrat Senyor!* Enaxí com la figura dome es la millor figura qui sia composta per los elements, enaxí lo quart mou de contemplacio es lo mellor mou el pus plaent el pus meritori que negú dels altres mous. On, qui vol contemplar per lo quart mou, sapia espletar tot lo vers ol palagrafi aitant com la materia li bast; e com la materia defallirà,[2] sapiai afíger daltre palagrafi: car axí com hom afig aygua[3] a lagràs quant hom

1. E, pot hom. — 2. A, defalra. — 3. A aiga.

lo pica[1] per tal que hom ne pusca gitar més dagràs, enaxí com hom ha contemplat tot lo palagrafi en sa simplicitat, hom hi deu compondre altra raó per tal que ab aquella ne git hom més de dousor e de plaer. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car si es hermità o home religiós o home lec qui sia separat del mon e qui nos vulla ujar en sa cella e en sa habitacio o en la missa qui es longament solemniejada, sapia aver aquesta art e manera damunt dita, per la qual art e manera de contemplacio no serà ujat de contemplar ni adorar[2] ab aquest libre son gloriós Deu.

IV. Com hom fa gracies a Deu daquest LIBRE DE CONTEMPLACIO.

22. AH *Deus gran sobre tota granea, ah Deus fort sobre tota forsa!* Com aquest libre sia departit en tantes raons e en tan estranyes e en tan novelles[3] provacions e en tan necessaries, e com aquest libre sia al mon tan necessari per so car es occasió a confermacio[4] de vera fe e a demostracio de veres raons e a multiplicar devocio en vos a amar e a loar e a honrar e a servir e a obeír,[5] e com lo vostre servidor per vostra ajuda e ab vostra gracia aja acabat e cumplit aquest libre, per assò, *Sènyer,* fa a vos gracies e mercès daquest libre. On, per assò besa la terra e leva ses mans e sos ulls al cel ab cor humil e devot, e diu: Gloria e laor e reverencia e honor per tots temps sia donada e feta a vos, *Sènyer Deus,* qui avets feta tanta de gracia al vostre sotsmès que ell es vengut a acabament e a fi desta obra e art de contemplacio. ✠ 23. La qual obra e art, *Sènyer,* es estada al vostre sotsmès obra de molt gran treball e perill sensual e entellectual: car enaxí com lo gran fex casca e

1. E, que hom pica.—2. E, de adorar e contemplar.—3. A, e en tantes estraynes e noueles.—4. A, e confermacio.—5. E, e seruir e hobejr.

destrúu a la bestia son dors,[1] enaxí per la longuea e la subtilitat e les novelles raons e moltes, lo vostre sotsmès ha aúdes moltes de penes e de treballs e de perills, e ha sofertes moltes dontes e descarns de les gents. On, com assò sia enaxí, e com vos, *Sènyer,* tant de temps e tan longament majats sostengut e ajudat, e com jo qui som home mesquí peccador de pobre poder e saber, me sia en tot confiat e esperat en vos, doncs jo, *Sènyer,* de totes les mies forces sensuals e entellectuals fas a vos gracies e mercès donant a vos tota laor e tot honrament de mes forces sensuals e entellectuals en presencia del vostre sant altar gloriós. ✠ 24. Tots los majors grats e les majors gracies que vassall pot fer a son senyor del bé e de la ajuda que reeb dell, es, *Sènyer,* que a ell conega tot lo bé e a sí metex tot lo defalliment que fa, e que per son senyor a amar e a loar e a servir e a fer plaer, se fassa sotsmès e servu e catíu de vertuts e ques fassa campió e bataller[2] de vensre e de sobrar los vicis els peccats qui a son senyor son desplaents. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre sotsmès qui per vos es tan honrat e amat e ajudat e beneficiat, per honrar e amar e loar e servir e obeír vos se dona es sotsmet a vertuts es fa enemic de vicis; e per tal que molt vos pusca graír la gracia que li avets feta, es son major voler en sostenir per amor de vos ontes e treballs e penes e mort per la vostra amor; e com tot assò no pusca bastar a mi a fer gracies a vos, per assò a fer encara majors gracies la mia ànima vol membrar e entendre que lo remembrament es termenat a membrar e lenteniment a entendre e la boca a recontar e los ulls a vèer e les orelles a oyr e les mans a escriure les gracies les quals deuríen esser majors sens tota comparacio que no son abastants totes estes coses.

25. *Sanctificat Senyor al qual deuría esser feta honor en aquells quius fan desonor!* Enaxí com en esta OBRA DE CON-

---

1. A,E, dos. — 2. E, batalar.

TEMPLACIO la mia ànima en confiansa de la vostra ajuda e del vostre socors membrava e entenía e vulía sobre los termens de son remembrar e entendre e voler, e assò faya per los dons e los socorriments e les ajudes que avía de vos, enaxí, *Sènyer,* deu a vos fer gracies e laors e mercès part los termens de ses entellectuitats e de les sensualitats del cors confiantse en los vostres dons e en les vostres ajudes e gracies, les quals gracies e mercès que la mia ànima vos vol fer sobre les mies forces sensuals e entellectuals, son que per la vostra amor sia lo meu cors liurat a mort e a treballs, e sia la mia ànima adorant e loant son honrat Senyor en trinitat, creador e recreador e glorificador, concebut de Sant Espirit, nat de verge, mort, devallat als inferns, resuscitat, pujat al Pare celestial, venrà jutjar los bons els mals. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* No tan solament lo vostre servidor es a vos ubligat queus fassa gracies e mercès daquest libre, que sí som de tots los bens[1] e de tots los cessaments dels mals als quals serà aquest libre occasió. E encara endemés, que no tan solament mavets vos dat aquest libre en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler, que sí avets[2] donades per aquest libre moltes de vertuts e mavets sanat e mundat de molts greus peccats. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com entré en aquest libre era pobre e mesquí e vil e culpable mon remembrament e mon enteniment e mon voler, e ara avets ab aquest libre tan examplat e tan enrequit e tan purificat mon remembrament e enteniment e voler, que venga questio o temptacio o vici o dubitacio on se vulla ni de qual part se vulla,[3] que a tot abasta aquest libre al remembrament quil remembra e al enteniment qui lentén e a la volentat amadora daquest libre. Emperò,[4] *Sènyer,* en molts de locs en esta obra nos guabam de esser vertuós e de esser viciós, e assò fem per tal que la obra ne sia mills afigurada: on, les vertuts deym

1. A, que asi son de tots bens. — 2. mavets(?). — 3. E, uoyla. — 4. E, e per ayso.

nos que no son en nos, mas que ho deym axí per embellir la obra: car axí com lo trobador se guaba de bé esser enamorat[1] per tal que sa cansó ne sia mellor, enaxí nos avem dit que ha en nos vertuts per entencio de embellir la obra; e car nos nos acusam dels vicis qui son en nos e car lo nostre nom no escrivim en esta obra, per assò es significat que nos nons guabam de aver vertuts nins loam per aver vanagloria, ans ho fem per tal que la obra ne sia mellor.

✠ 27. *Graciós Senyor!* Sil vostre servidor ha molt gran pagament e molt gran alegría com es estort dels treballs e dels perills en los quals ha tan longament estat per aquest libre, encara no es estort dels grans consirers e dels grans desigs que ell ha que aquest Libre de Contemplacio fos escampat per lo mon en molts de locs, e que vengués en mans domens amadors de veritat, e que sia defès dels homens amadors de falsetat qui morden e reprenen veritat e son servus e sotsmeses daccidia e de vanagloria. On, com jo[2] sia, *Sènyer,* home e atorc e confés que null bé qui sia en esta obra no sia vengut de mi, e com jo no aja gosat[3] aver audacia de mon nom escriure en esta obra per raó de la mia viltat e per la noblea e la sanctetat desta obra, e car ma entencio la qual jo he aúda en esta obra no sia per tal que jo sia ric ni honrat ni sejornat ni loat en est mon, doncs, per que, *Sènyer,* per la mia viltat e mesquinea es negú enemic ni mordedor falsament desta obra, com sia cosa que la obra no sia mia ni de mi en aquelles coses en que es bona? On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car si jo e tots aquells qui daràn enantament a esta obra som tan ubligats a aver e a fer gracies a vos desta obra, doncs, quant serà gran lo desgrat que vos devets aver a tots aquells qui ab falsa entencio e ab falses raons e ab enveja son contraris a esta obra e als bens quis poden seguir per esta obra!

[1] E, col trobador se gauba de esser be enamorat. — [2] E, eu *(passim forma usual en la primera mitat del codi.* — [3]. E. e com eu no sia gog.

28. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e de mercè, del qual tota gracia e tot bé vé!* Aitant com aquesta obra es major e mellor, e aitant com jo som home vil e mesquí e pobre en tots bens, daitant som ubligat a aver e a fer més de gracies e de mercès a vos, e daitant par aquesta obra mills vostra que mia en lo bé qui es en esta obra; e si tant es que en esta obra aja neguna error, daitant par mia e no vostra, car si jo fos home de gran saber e de gran auctoritat, no fora tam bé differentment significat quel bé desta obra fos de vos el mal si gens ni[1] ha fos de mi, com es com jo som home sens saber e home vil e mesquí e peccador e culpable e sens nulla auctoritat[2] e honrament. On, com vos, *Sènyer,* ho ajats volgut axí[3] ordonar e demostrar, doncs guarden si los mordedors e los representadors de falsíes e reprenedors de veritat loadors de falsetat,[4] que no venguen mordre e rependre esta OBRA DE CONTEMPLACIO, car si ho fan seràn contra vostra volentat e contra vostra ordonacio, per la qual contrarietat pervé hom a foc e a turments perdurables. ❧ 29. *Humil Senyor ple de mercè!* En axí com jo som moltes vegades cuidat perir en aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO per la mia frevoltat[5] qui es molt gran e mesquina e per la longa continuacio e per les grans subtilitats desta obra, enaxí som entrat en molt gran reguart a paor desta obra que peresca e no sia destruída per homens mals e falses e ab poca de consciencia, e per la viltat e la mesquinea e la poca auctoritat qui es en mi. On, com assò sia enaxí, doncs covè que jom confíu[6] e mesper en vos axí bé ara que salvets e guardets esta vostra obra, com me confiava en vos com era[7] en la obra ans que fos acabada; e car null hom no pot més encarregar son bon senyor mas ques confíu en ell a ses grans necessitats, per assò, *Sènyer,* lo vostre servidor se confia de tot en tot en vostre poder

1. E, nic. 2. E, actoritat *(passim).*—3. E, axi uolgut.—4. E, los mordidors e los reprenedors de ueritat amadors de falsetat.—5. A, freuoletat.—6. E, eu me confi.—7. E, con me so confiaua en uos com ara.

e saber e voler que guarden e defenen esta obra dels malvats reprenedors e que desta obra fassats so que pot vostre poder e sab vostre saber, qui es a gloria e a laor e a honrament e a honor del vostre amorós voler qui ama honrament e honor del vostre poder e saber. Mas com jo, *Sènyer*, per aquesta manera desperansa me vull asegurar desta obra e mon enteniment entén que quant a mi aitant me val si va a avant com si no, adoncs vé mon voler qui ama tan fortment vostre honrament que nol pot sadollar mon esper; car leyal amador tant deu amar la honor de son amat, que no li basta [1] son guaardó aver per la gran volentat que ha que a son amat fassa honrament e honor aver. ✠ 30. *Dreturer Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que enaxí com lo coutell no fa a menysprear per lo ferrer dentrò que sia vista la trencadura del coutell, enaxí aquesta obra no fa a menysprear per mi ni en mi dentrò que sia vista mala e errada, si tant es que nulla errada ni null vici hi aja. On, qui esta obra volrà [2] menysprear e destruír, entena la mia entencio qui no es estada en esta obra a dan de negú, enans ho es a donar laor de vos e de exaltament a a la sancta Esgleya romana; e guart la bonea de les rúbriques, e guart si proven so que signifiquen; e so qui es mal, si gens ni ha, exilen ho desta obra e melloren so que si pot mellorar e lexen estar so qui es bo e qui negún dan no dona. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car tant mes aquesta obra coral e tant es entrada en la amor de la mia ànima, que a vostra Sancta Deitat e Humanitat la comàn, e comànla a ma dona Sancta María verge gloriosa e a ma dona Sancta Anna, e a Sent Gabriel e a Sent Michel e a tots los angels els archangels, e comànla a Sent Joachim e a Sent Josep ab Enimatia [3] e a tots los prophetes, e a mon senyor Sent Johan e Sent Jacme e Sent Pere e Sent Andreu e Sent Pàul e a tots los apostols la comàn, e a mon senyor Sent Lorens

1. E, quen oblida.—2. E, uolia.—3. E, a sen Joseb abenamasia.

e Sent Vincens e a tots los martirs e a tots los Innocents la comàn per so car ella es occasió a enamorar hom de martire e es obra innocent, e comànla a mon senyor Sent Silvestre[1] e Sent Bernat e Sent Domingo e Sent Francesc e a tots los confessors els religiosos per so car aquesta obra loa los confessors e loa affliccions e religió, e comàn aquesta obra a ma dona Sancta Magdalena e a Sancta Caterina[2] e a totes les vergens e les martirs[3] e les religioses per so car es obra damor e de fervor e de penitencia e de menyspreament daquest mon. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car a vos e a totes les vertuts del cel e a tots los feels crestians e amadors de veritat comàn aquesta obra, que ells la guarden e la defenen e la multipliquen en aquelles coses on la mia forsa sensual e entellectual ni la mia fama no pot bastar a ella a guardar e a defendre dels demonis e dels falsos reprenedors. On, gloria e benediccio sia, *Sènyer Deus,* a la vostra sancta misericordia e justicia; car si es nulla cosa de bé que jo meresca per mos merits, si tant es que negú naja, ne si es de la vostra misericordia que en nulla re me vullats fer gracia, clam vos mercè e prec tots los sants damundits queus en preguen,[4] que vos me dejats satisfer em dejats fer gracia[5] en esta obra, e so que a mi deuríets dar queu donets a exaltacio e a multiplicament desta OBRA DE CONTEMPLACIO per tal que ab ella siats loat e honrat e servit e amat e obeyt, e que reebam gloria e benediccio perdurablement de vos qui sots nostre gloriós Deu.

1. E, sen Saluestre.—2. A, sancta katerina: E, sancta chatarina.—3. E, les uerges e les martires.—4. E, que uos en pregen.—5. A, me deiats satisfer gracia.

¶ Acabada e cumplida es aquesta translacio del Libre de Contemplacio daràbic en romans, la qual translacio fo fenida lo primer dia del any en vulgar,[1] e la compilacio daràbic fo fenida e termenada en lo sant divenres de Pasca[2] en lo qual près mort e passió nostre Senyor Deus Jhesu Christ fill de la verge gloriosa nostra dona Santa María.

Benediccio e gloria, *Senyor Deus*, sia donada a tots aquells e aquelles qui vos adoraràn eus contemplaràn ab aquesta obra, e qui per mi pobre peccador viciós culpable mesquí en lo qual no son los bens que nos deym que son en mi, los quals avem dits per tal que la obran parega en sia[3] pus enamorada e quen sia més contemplada, vos pregaràn, e qui a avant metràn esta Obra de Contemplacio a gloria e a laor de vos qui sots nostre honrat Senyor Deus Jhesu Christ. Amen.[4]

1. E, uolgar.—2. E, de pascha.—3. E, que la obran sia en parega.—4. E, manca *Amen*.

Nihil obstat

Dr. Jacobus Borrás, Censor

Imprimatur

† Petrus, Episcopus Maioricensis

Grat sia a Deu

Amb el present volum s'acaba de publicar el Libre de Contemplació, la obra mestra del B. Ramón Lull, sement i sinopsi de tota sa producció, i filla gran de la nostra literatura.

Escrita en la fervor del seu convertiment, l'Autor hi vessà sense mida ni mesura tota l'essencia bullent de sa ànima meridional; i avui, després de sis sigles, en circumstancies completament distinctes, un hom encara sent brollar de ses pàgines ingenues, amb intensitat creixent, tota la vibració perennal del geni i del sant, raijant llum i amor amb ufana inestroncable.

Era realment una vergonya que encara guardássem inèdita aquesta obra, una de les de més alt valor enciclopèdic dins la civilisació ibèrica, saturada d'un gran fons de doctrina i agençada amb galanies escaients de tot, plenes de triumfal adolescencia. Amb la seva *edició* se pot ben dir que la benemèrita *Comissió Editora* ha bastida la peana del millor monument que hom pot dedicar al pare espiritual de la nostra raça, aquell gran inquiet qui branda sens aturall la seva dialèctica fogosa per convertir los errats a via de veritat, aquell gran foll d'amor divina qui està en tristicia i desconort per ço car tan pocs son los amadors de Deu, i s'ablama en desig de vessament de sanc per via de martiri, a loar i servir son honrat Deu gloriós, creador i recreador del humanal llinatge.

Ens afalaga prou, i en feim mercès, a la *Comissió Editora,* haver pogut contribuïr en la mesura de les nostres forces an aquesta publicació, realitzant així un dels grans desigs de l'Autor: «que aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO fos escampat per lo mon en molts de locs», salvant-lo de l'oblit de les gents. Però sentim també una mica de vergonya comparant la nostra mesquinesa amb la gran competencia d'aquells dos mestres, iniciador un i continuador l'altre, de la publicació lulliana, que foren D. Jeroni Rosselló i D. Mateu Obrador (al cel sien!) als quals no podem menys de dedicar una recordança filial.

Ara, el resurgiment de la nostra literatura i l'afany d'investigació de la època actual, requeren una edició crítica de la OBRA, la qual hauría de fer-se a base del m.s. **E** de la Biblioteca Ambrosiana de Milan, qui bé se mereix aital honor, tant per la seva antiguitat venerable, qui's remunta al temps de la composició de la Obra (any 1280), com per la seva entegritat i bon conservament, qui'l fan, ben segur, el millor monument del nostre idioma.

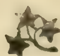
TAULA

Libre V

(Acabament)

Págines

Pàgines

S'acabà d'estampar per primera vegada en sa llengua original aquest LIBRE DE CONTEMPLACIÓ *del* B. Ramón Lull, *a ca n'Amengual i Muntaner de la Ciutat de Mallorca, el divendres de Passió, dia 3 d'abril de 1914.*

